1928.

1. 1928. g. janvaŗa mēneša 31. dienā. Jēkaba un Jēkaba Tauriņu pilnvarnieka, zv. adv. pal. Sūnas, lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu viņu, Tauriņu, prasībā pret Andžu Baltgaili.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka, pretēji Apgabaltiesas domām, lik. par telpu īri 32. p. 7. pkta noteikumam nav nekāda sakara ar lik. 27. p.; tagadējā prasība nemaz nepamatojas uz 27. p., kuŗš atcēlis priv. lik. 4126. p., t. i. nemaz nav vērsta uz īres objekta nodošanu īres priekšmeta īpašniekam kā tādam, bet gan prasība pamatota uz to, ka īres objekts vajadzīgs vienam no tagadējiem līdzīpašniekiem, Jēkabam Tauriņam — tēvam, personīgai lietošanai; ja lik. 27. p. atcēlis priv. lik. 4126. p., tad ar to taisni atcelts noteikums „Kauf bricht Miete" un ievests jaunais princips „Kauf bricht nicht Miete"; tas ir, kā tas tieši uzsvērts lik. 27. pantā, agrākā īpašnieka noslēgtais īres līgums ipso jure pāriet uz jauno īpašnieku; loģiski domājams tikai viens no diviem: vai nu agrākie īres līgumi nepāriet uz jauno īpašnieku: tad pastāvētu spēkā priv. lik. 4126. p. un jaunam īpašniekam piederētu katrā ziņā tiesība realizēt savas lietiskās īpašuma tiesības pret īrnieku un prasīt tā izlikšanu pilnīgi neatkarīgi no tā, vai šim jaunam īpašniekam īres objekts kā tāds būtu „vajadzīgs personīgai lietošanai"; vai īres attiecībām piešķiŗ lietisku raksturu, uzskatot īres līgumu par ipso jure pārgājušu uz jaunu īpašnieku („Kauf bricht nicht Miete"), kādu principu ievedis lik. 27. p.; tad, saprotams, jaunais īpašnieks ir ipso jure izīrētājs un vienīgi kā tāds viņš ir, no vienas puses, ierobežots un saistīts ar ipso jure uz paša likuma pamata starp viņu un īrnieku nodibinātām īres attiecībām un tādēļ jaunais īpašnieks nevar pieprasīt īres objekta atbrīvošanu kā īpašnieks pēc (atceltā) priv. lik. 4126. p.; bet, no otras puses, uz tā paša jaunievestā principa (lik. 27. p.) pamata, jaunais īpašnieks, kā izīrētājs uz likuma pamata, var ari realizēt un izvest visas viņam, kā likumā atzītam izīrētājam, uz īres likuma pamata piešķirtās tiesības, to starpā ari lik. 32. p. 7. pktā paredzēto tiesību; bet nekādā ziņā nav pielaižams Apgabaltiesas ieņemtais stāvoklis, ka jaunais īpašnieks zaudējot priv. lik. 4126. p. paredzēto tiesību un, no otras puses, neiegūstot lik. 32. p. 7. pktā paredzēto tiesību; to principu, ka katrs nama līdzīpašnieks var pieprasīt sev dzīvokli kopējā namā un šai nolūkā prasīt īrnieka izlikšanu, jau vairākkārt atzinis Senats (spried. 1925. g. Nr. 329; 1926. g. Nr. Nr. 206, 281); lietojot vārdu „izīrētājs" (32. p.), likums domājis nevis sašaurināt tiesīgo personu aprindu, kuŗas varētu izlietot 32. p. paredzētās tiesības (salīdzinot ar vārdu „namsaimnieks"), bet, taisni otrādi, paplašināt to; 31. p. paredzētās tiesības pieder tikai namsaimniekam kā tādam, kaut gan viņš nestāv īres attiecībās ar tai minētām personām, kuŗas var būt ari apakšīrnieki; bet 32. p. aptveŗ netikvien namsaimniekus, bet ari apakšīrētājus; gan namīpašnieks — principā — nav domājams kā apakšizīrētājs, bet katrā ziņā likums vispār nepazīst un neatzīst namsaimnieku, kas nevarētu būt izīrētājs; 2) ka nedz likums par telpu īri, nedz kāds cits likums nešķiŗo līdzīpašnieku tiesības atkarībā no tā, kādā veidā atsevišķs līdzīpašnieks bija ieguvis līdzīpašuma tiesības, t. i. vai nu reizē

un kopā ar pārējiem līdzīpašniekiem, vai no kāda jau esošā līdzīpašnieka; 3) ka tādā kārtā Apgabaltiesai, noraidot prasību aiz tā iemesla, ka starp prasītāju, Jēkaba Tauriņa tēvu, un atbildētāju nepastāvot īres attiecības, pārkāpusi lik. par telpu īri 27. p., 32. p. 7. pkt.; 4) ka — neatkarīgi no tā — Apgabaltiesa, ierosinot no sevis bez atbildētāja celtās ierunas, jautājumu par runā stāvošā dāvināšanas līguma fiktivo raksturu un uz šī pamata, minēto līgumu atzīstot par spēkā neesošu, pārkāpusi civ. proc. lik. 6. (4.) p.; 5) ka tādā kārtā Apgabaltiesas spriedums aiz pievestiem likumu pārkāpumiem atceļams, Senats n o l e m j : Rīgas apgabaltiesas 1926. g. 27. novembra spriedumu lik. par telpu īri 27. p., 32. p. 7. pkt., civ. proc. lik. 6. (4.) p., 181. (129.), 196. (142.) p. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai Apgabaltiesai izspriešanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 14.)

2. 1028. g. janvara mēneša 31. dienā. Jāņa D r u s k a s lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu viņa, Druskas, prasībā pret Andreju B r i l o v s k i.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka Apgabaltiesai bija pietiekošs pamats tai apstāklī, ka īrnieks labprātīgi a t s t ā j i s dzīvokli, pēdējā remontu dēļ, ieraudzīt faktisku prezumciju par to, ka īrnieks īres līgumu neuztur un atzīst to par klusu ciešot atceltu, kamēr īrnieks nav pierādījis, ka viņš, atstājot dzīvokli, piepaturējis to pēc remonta izdarīšanas; ja izīrētājs prasa, lai īrnieks atstāj telpas neatliekamu remontu dēļ, un īrnieks atstāj telpas neatliekama remonta dēļ, labprātīgi šo prasījumu izpildot, tad šaubu gadījumā īres līgums ar telpu atstāšanu — saprotams — tāpat būtu atzīstams par atceltu ar mutuus dissensus, kā jau aiz tā paša iemesla līgums tiktu atzīts par atceltu un īrnieks būtu izliekams uz tiesas s p r i e d u m a pamata: abos gadījumos par līguma paturēšanu spēkā nevar būt runas; vienīgā starpība būtu tikai tā, ka p ē d ē j ā gadījumā likums piešķir īrniekam tiesību prasīt jauna īres līguma noslēgšanu ar izīrētāju par „remontētām telpām", ja īrnieks izpilda lik. par telpu īri 35. pantā paredzēto formalitati; šai ziņā Apgabaltiesa — pēc prasītāja pareizā aizrādījuma viņa kasacijas sūdzībā — gan maldīgi attiecinājusi 35. p. arī uz gadījumu, kad īrnieks, kā tas noticis konkretā gadījumā — labprātīgi atstājis izīrētās telpas; bet šādam maldīgam Apgabaltiesas apcerējumam tikai blakus motiva nozīme un tā nepareizība vien nevar novest pie sprieduma atcelšanas; 2) ka Apgabaltiesa atradusi par nepierādītu, ka pie dzīvokļa atbrīvošanas starp partiem būtu notikusi vienošanās par īres līguma turpināšanu; šis Apgabaltiesas konstatējums attiecas uz lietas faktisko pusi un nav tādēļ pārbaudāms kasacijas kārtībā; ar to atkrīt prasītāja paskaidrojumi, kuros tas apstrīd minētā Apgabaltiesas konstatējuma pareizību pēc būtības; 3) ka no šāda sava konstatējuma Apgabaltiesa varēja nākt pie slēdziena, ka, nepastāvot iepriekšējam līgumam, prasītājam nav tiesības pieprasīt sev dzīvokli atbildētāja namā; uz šī pamata Apgabaltiesa varēja prasību atzīt par nedibinātu; 4) ka, pretēji prasītāja uzskatam, no tā, ka atbildētājs labprātīgi piedāvājis prasītājam pārtaisītu dzīvokli no 1 un 3 istabām, it nebūt neizriet, ka ar to pašu vien jau būtu bijis pierādīts, ka pie dzīvokļa atstāšanas būtu notikusi vienošanās par agrākā īres līguma spēkā atstāšanu; ja nu prasītājs šādu „attiecīgu" dzīvokli atraidījis, tad, ari ja būtu iepriekš notikusi prasītāja aprādītā, bet atbildētāja neatzītā vienošanās, tad tomēr prasība būtu uzskatāma par nedibinātu; tāpēc Apgabal-

tiesai bija pietiekošs pamats ari aiz šī iemesla prasību atraidīt; 5) ka tādā kārtā Apgabaltiesa nav pārkāpusi prasītāja pievestos likumus, kādēļ viņa kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Jāņa Druskas kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 15.)

3. 1928. g. februaŗa mēneša 27. dienā. Žaņa Zebbas pilnvarnieka, zv. adv. Gorņicka, lūgums par Tiesu Palatas 1925. g. 26. oktobŗa lēmuma atcelšanu lietā par šķīrējtiesas lēmuma atcelšanu starp Žano Čaupalu, Izraeli Gordinu un Ansi Strālu (no vienas puses) un Pludināšanas komisiju pa Ventas upi un viņas pietekām (no otras puses).

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Izklausījis Ž. Čaupala, J. Gordina un A. Strāla pilnvarnieka, zv. adv. Sakranoviča, paskaidrojumus, Senats atrod:

Šķīrēju tiesu instituts ir izņēmums no parastām civilproceslikumā paredzētām valsts tiesām. Ja tādēļ, zināma persona vēlas savu strīdu lietu nodot šķīrēju tiesai, tad viņa ar to atsakās no savām tiesībām griesties pie valsts tiesas. Tāpēc šādai viņas gribai jābūt skaidri un noteikti izteiktai un tā nekad nav prezumējama. Kā to nenoliedz Tiesu Palata, sūdzētājs konkreto šķīrēju tiesas līgumu personīgi nebija parakstījis un ari no sevis personīgi nevienam nav uz to devis sevišķu pilnvaru (civ. proc. lik. 250. p.; priv. lik. 4384. p. 2. teik.). Tā tad, Tiesu Palatai, tomēr šķīrēju tiesas līgumu un lēmumu atzīstot par saistošu sūdzētājam, bija jānodibina, ka Pludināšanas komisijai, taisot savu 1923. g. 20. decembŗa lēmumu, bijusi tiesība vai nu pilnā sastāvā, vai caur izvēlētiem pārstāvjiem parakstīt šķīrēju tiesas līgumu taisni sūdzētāja vārdā. Tiesu Palata tādēļ nevarēja izvairīties no jautājuma izšķiršanas par Pludināšanas komisijas juridisko raksturu. Tikai pēc šī pamatjautājuma izšķiršanas Tiesu Palatai bija jāpārbauda tālākais jautājums, kādas funkcijas pēc likuma (proti pēc 1921. g. 21. februaŗa noteikumiem par koku pludināšanu pa Ventas upi un viņas pietekām: Vald. Vēstn. 46. Nr.) vispār piešķiŗamas Pludināšanas komisijai un kādās robežās viņa varēja rīkoties un sevišķi, vai šais robežās patiesi ietilpst ari tiesības nodot, katra apspriedes dalībnieka vārdā, šķīrēju tiesai izšķiršanai Pludināšanas uzņēmēju prasījumus pret Pludināšanas komisiju un pret kuŗu katru apspriedes dalībnieku — koku rūpnieku un ari pašas Pludināšanas komisijas „prasījumus" pret kuŗu katru apspriedes dalībnieku — kokrūpnieku. Pludināšanas komisijai, kā atzīst ari pludinātāji, ir oficiala organa pazīmes, jo tā nodibināma tieši uz likuma pamata un tai jāizpilda zināmas, noteiktas funkcijas ar publiski-tiesisku raksturu. Tāpēc Pludināšanas komisijas lēmumi, kuŗus tā taisa, izpildot savas tieši likumā paredzētās funkcijas, būtu saistoši apspriedes dalībniekiem, t. i. katram atsevišķam kokrūpniekam tikai šais robežās. Kaut gan konkretā gadījumā Pludināšanas komisijas sastāvā iegājuši ari visi apspriedes dalībnieki, tad tomēr, juridiski, apspriede, pēc savas nozīmes un struktūras, nesakrīt ar Pludināšanas komisiju. Tamdēļ uz apspriedes kā tādas dalībniekiem nevarēja pāriet tās sevišķi Pludināšanas komisijas funkcijas, kuŗām būtu publiski-tiesisks raksturs. Tāpēc, kaut ari Pludināšanas komisijas kā oficiala organa lēmumi būtu kā tādi saistoši ari tiem šīs komisijas locekļiem, kuŗi lēmumu taisīšanā nav dalību ņēmuši, bet tomēr šādu Pludināšanas komisijas stāvokli un viņas lēmumu nozīmi nedrīkst vienkārši pārnest uz apspriedi un šai pēdējai piešķirt itkā tās pašas funkcijas kā Pludināšanas komisijai. Pludināšanas komisijas iekārta,

funkcijas un darbība apspriežama pēc publiskām tiesībām. Turpretim apspriede ir un paliek tīri civiltiesiska sabiedrība. Jautājums par tās lēmumu saistīgumu, biedru mantiskās lietās, apspriedes biedriem, apspriežams pēc privatlikuma noteikumiem par civiltiesiskas sabiedrības lēmumu kārtību un spēku. Pēc priv. lik. 4300. p., lēmumi civiltiesiskās sabiedrībās taisāmi ar balsu vairākumu tikai tad, kad šāda kārtība būtu paredzēta sabiedriskā līgumā. Bez šāda sevišķa nosacījuma sabiedriskā līgumā, sabiedrības lēmums, kas uzliktu atsevišķam biedram kādus mantiskus pienākumus, piem. izdarīt maksājumu vai nu pašai sabiedrībai vai ari trešām personām, nekad nevarētu būt saistošs biedriem, kas nav šādam lēmumam piekrituši. Civiltiesiskā sabiedrība nav juridiska persona un viņas lēmumi nekas cits, ka katra atsevišķa biedra gribas izteicienu kopība; bet šāda vienas personas (piem., sabiedrības biedra) rīcība, kuŗā viņa itkā uzliek kādai citai personai (piem. citiem biedriem) par pienākumu izdarīt kādu izpildījumu trešai personai (konkretā gadījumā pludinātājiem), būtu atzīstama katrā ziņā par spēkā neesošu (priv. lik. 3145. p.). Nenoteicot apspriedes un Pludināšanas komisijas juridisko raksturu un tomēr atzīstot šīs pēdējās lēmumus par ipso jure saistošiem apspriedes dalībniekiem, to starpā ari sūdzētājam, proti jautājumā par zināmu lietu nodošanu izšķiršanai šķīrējtiesai un par šķīrējtiesas līguma noslēgšanu, Tiesu Palata pielaidusi sprieduma motivu nepilnību, ar to pārkāpjot civ. proc. lik. 711. p.

Aiz aprādītiem iemesliem atrodot, ka Tiesu Palata pārkāpusi civ. proc. lik. 711. p., Senats, neielaizdamies pārējo, sūdzētāja kasacijas sūdzībā pievesto, kasacijas iemeslu pārbaudīšanā. n o l e m j: Tiesu Palatas 1925. g. 26. oktobŗa lēmumu civ. proc. lik. 711. p. pārkāpuma dēļ atcelt un lietu nodot Tiesu Palatai izspriešanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 16.)

4. 1928. g. janvaŗa mēneša 31. dienā. Netiešo nodokļu departamenta lūgums par Jelgavas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Minnas S ī l i s prasībā pret Antoniju S ī l i s un Netiešo nodokļu departamentu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka, kā Senats jau paskaidrojis savā 1927. g. 21. septembŗa spriedumā Grēviņ lietā (Nr. 714), taisni Nodokļu departamenta tiesība un pienākums ir bij. Kriev. Kroņa palatas vietā uzstāties kā valsts pārstāvim fiska lietās, tikai ar to starpību, ka tagad Nodokļu departaments uzskatāms nevis par vietēju iestādi, bet gan par centralā valsts organa sastāvdaļu, un ka Nodokļu departaments, kaut gan ieiet Finansu ministrijā kā tās sastāvs, tomēr taisni viņš, valsts prasības aizstāvēšanas un nodokļu piedzīšanas ziņā, ieņem patstāvīgu stāvokli; 2) ka Senats savā 1924. g. spriedumā Nr. 119, uz kuŗu atsaucas Nodokļu departaments, uzsvēris tikai to, ka prasītājam, kuŗam ir prasījums pret Apsardzības ministrijas v i e t ē j o iestādi, proti pret pulku, jāceļ prasība tikai pret pulku, bet ne pret pašu centralo iestādi; tā tad Senats ar šādu savu spriedumu nemaz nav aizskaris jautājumu par Nodokļu departamenta specialo stāvokli, par kuŗu vien runa iet konkretā gadījumā; 3) ka Nodokļu departaments nenoliedz, ka taisni v i ņ š patenta nodokļa piedzinumu vērsis uz strīdū esošām mantām saskaņā ar Apgabaltiesas 1926. g. 8. marta izpildu rakstu zem Nr. 9578; 4) ka tādā kārtā Nodokļu departamenta tikai kasacijas instancē celtais noraidījums nevar novest pie Apgabaltiesas sprieduma atcelšanas un lietas izbeigšanas, Senats n o l ē m a: Netiešo

nodokļu departamenta kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 23.)

5. 1928. g. janvaŗa mēneša 31. dienā. Ludviga Birkenšteina lūgums par Jelgavas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Malvines Birkenštein prasībā pret Ludvigu Birkenšteinu un prasītājas paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka savu uz civ. proc. lik. 1345[5]. p. pamatoto noraidījumu atbildētājs cēlis pirmo reizi kasacijas instancē; bez tā, prasītāja jau personīgi bija uzstājusies otrā instancē; pie šādiem apstākļiem Senats neatrod par vajadzīgu lietu izbeigt uz civ. proc. lik. 584. p. 4. pkt. pamata; 2) ka tāpat atbildētājs par to, ka prasītājai neesot tiesības savā vārdā celt prasību par uzturu bērniem, runā pirmo reizi kasacijas sūdzībā, kādēļ vien šis viņa noraidījums nav Senatā caurskatāms; 3) ka, pretēji atbildētāja domām, Apgabaltiesas 1926. g. 22. marta spriedumam par partu laulības šķiršanu nav nozīmes lietā, jo spriedums nav stājies likumīgā spēkā; priv. lik. 199. p. nemaz neizslēdz bērnu mātes tiesību celt prasību par uzturu bērniem par to laiku, kad laulātie dzīvo šķirti un bērni atrodas pie viņas; ja minētais 1926. g. 22. marta spriedums nav likumīgā spēkā stājies, tad ari nav piemērojams lik. par laulību 56. p., pēc kuŗa vecāku vara pār bērniem pieder tam no vecākiem, pie kuŗa viņi atstāti; no otras puses no minētā sprieduma gan redzams un atbildētājs neapstrīd, ka starp partiem ierosināta laulības šķiršanas lieta; tāpēc, saskaņā ar priv. lik. 128. p. prasītājai jau tas apstāklis vien, ka viņa dzīvo šķirti no atbildētāja pa laulības šķiršanas lietas iztiesāšanas laiku, ļod tiesību celt savu tagadējo prasību un Apgabaltiesa, apmierinot prasību, nav priv. lik. 199. p. pārkāpusi; 4) ka tādā kārtā Apgabaltiesa nav pārkāpusi atbildētāja pievestos likumus, kādēļ viņa kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Ludviga Birkenšteina kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 30.)

6. 1928. g. janvaŗa mēneša 31. dienā. Jāņa Valtera-Niedras pilnvarnieka, zv. adv. pal. K. Vanaga lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Jāņa Valtera-Niedras prasībā pret Nikolaju Grumbergu un atbildētāja paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka Apgabaltiesa konstatējusi, ka uz īres maksu pretendējusi — bez prasītāja — ari prasītāja sieva kā nama īpašniece, ka īres maksu par laiku no 1926. g. 1. jūnija līdz 1. jūlijam pienācīgā apmērā un termiņā atbildētājs iemaksājis īres valdes depozitā par labu „likumīgam nama īpašniekam", ka atbildētājam nebija zināms, kam par labu strīdus starp prasītāju un viņa sievu ticis izšķirts tiesā un ka prasītājs nav pēc maksāšanas termiņa iestāšanās izdarījis lik. par telpu īri 32. p. 1. pkt. paredzēto atgādinājumu atbildētājam; 2) ka pievestie Apgabaltiesas konstatējumi attiecas uz lietas faktisko pusi un nav tādēļ pārbaudāmi kasacijas kārtībā; ar to atkrīt visi prasītāja paskaidrojumi viņa kasacijas sūdzībā, kuŗos tas apstrīd šo konstatējumu pareizību pēc būtības; 3) ka no viņas konstatētiem lietas apstākļiem Apgabaltiesa varēja nākt pie slēdziena,

ka atbildētājs — saskaņā ar priv. lik. 3310., 3311. p. p. — nav pielaidis nokavējumu un tādēļ viņam nav jānes nokavējuma sekas, pie kuŗām bez šaubām piederētu Priv. lik. 4116. p. un lik. par telpu īri 32. p. 1. pkt. paredzētās izīrētāja tiesības prasīt īres līguma atcelšanu un īrnieka izlikšanu, un ka konkretā gadījumā atbildētājs, iemaksājot īres naudu īres valdes depozitā, no savas puses pilnīgi noskaidrojis to, ka viņš no sevis nokavējumu nav pielaidis un tādēļ viņam nav kāda nokavējuma sekas jānes; 4) ka prasītājs pat nav mēģinājis apstrīdēt Apgabaltiesas slēdziena pareizību par to, ka viņam, neizpildot lik. par telpu īri 32. p. 1. pkta noteikumus, jau tādēļ vien nav tiesības prasīt atbildētāja izlikšanu; 5) ka par to, ka viņa sieva cēlusi strīdu tikai par viena mēneša īres naudu, prasītājs runā pirmo reizi kasacijas instancē, kādēļ šis prasītāja paskaidrojums nav Senatā vērā ņemams; 6) ka tādā kārtā Apgabaltiesa nav prasītāja pievestos likumus pārkāpusi, kādēļ viņa kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Jāņa Valtera-Niedras pilnvarnieka, zv. adv. pal. Vanaga, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 32.)

7. 1928. g. janvaŗa mēneša 31. dienā. Chaima Kopelovica pilnvarnieka zv. adv. Sakranoviča, lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Konstantina Goerkes prasībā pret Chaimu Kopelovicu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka Apgabaltiesa konstatējusi, ka 1924. g. martā vai maijā starp partiem notikusi vienošanās, pēc kuŗas atbildētājs apņēmies atstāt telpas prasītāja namā, kad tās atbrīvos brāļi Hermaņi, ka šie pēdējie aizgājuši 1924. g. novembrī, ka prasītājs no sevis vēl pagarinājis atbildētājam termiņu līdz 1925. g., kad tikšot pabeigts kapitalremonts atbildētāja paša namā, ka atbildētāja nams bijis gatavs tā paša gada t. i. 1925. g. jūnijā vai jūlijā un ka savu pienākumu iziet no prasītāja nama 1925. g. 1. maijā atzinis pats atbildētājs, kādu termiņu prasītājs vēl pagarinājis līdz 1. augustam; 2) ka šādi Apgabaltiesas konstatējumi attiecas uz lietas faktisko pusi un nav tādēļ pārbaudāmi kasacijas kārtībā; tāpēc atkrīt visi atbildētāja paskaidrojumi viņa kasacijas sūdzībā, kuŗos tas apstrīd pievesto Apgabaltiesas konstatējumu pareizību pēc būtības; 3) ka no saviem konstatējumiem Apgabaltiesa varēja nākt pie slēdziena par to, ka prasība par atbildētāja izlikšanu, kā pamatota uz partu vienošanos, uzskatāma par pietiekoši dibinātu; 4) ka pretēji atbildētājas domām, tai faktā, ka īrnieks pieņēmis uzteikšanu un apņēmies telpas atbrīvot, taisni ieraugāma partu vienošanās īres līgumu izbeigt noteiktā termiņā, kāda vienošanās saistoša abiem kontrahentiem uz vispārēja pamata, saskaņā ar priv. lik. 4114. p., kuŗa noteikumi nemaz nav uzskatāmi par atceltiem ar lik. par telpu īri (Sen. civ. kas. dep. spried. 1924. g. lietā Nr. 366); 5) ka kaut gan Apgabaltiesai bijis jāievēro prasītāja paskaidrojums, ka atbildētājs jau atbrīvojis telpas 1926. g. 1. jūlijā un ka tādēļ prasība par atbildētāja izlikšanu atkritusi pati par sevi, bet atbildētāja tiesības un intereses nav uzskatāmas par pārkāptām ar to vien, ka Apgabaltiesa tomēr nolēmusi atbildētāju izlikt un piespriedusi prasītājam īres naudu „līdz atbildētāja izlikšanai"; jo no vienas puses pats atbildētājs Apgabaltiesas sēdē bija lūdzis „lietu caurskatīt pēc būtības", un no otras puses spriedums attiecībā uz atbildētāja izlikšanu pats par sevi nebūtu vairs šai daļā faktiski izpildams, ja atbildētājs telpas faktiski jau atbrīvojis; līdz ar to atkristu ari īres

maksas prasījums par laiku pēc 1926. g. 1. jūlija; atbildētājs pat neaizrāda, ka šai ziņā būtu izcēlušies kādi sarežģījumi; 6) ka tādā kārtā Apgabaltiesa nav pārkāpusi atbildētāja pievestos likumus, kādēļ viņa kasacijas sūdzība, kā nepamatota, atraidāma, Senats nolemj: Haima Kopelovica pilnvarnieka, zv. adv. Sakranoviča kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 33.)

8. 1928. g. janvaŗa mēneša 31. dienā. Tijas-Paulines Skabert lūgums par Liepājas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Annas Preikur prasībā pret Tiju-Paulini Skabert un Kristapu Gavenu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka, pretēji atbildētājas Skabert domām, Kurz. zemn. lik. 140. § nemaz neizslēdz vispārējā privatlikuma noteikumu piemērojāmību, kuŗi nokārto nevis dāvinātāja tiesības rīkoties par savu mantību radnieku, kā neatraidāmu mantinieku, interesēs, bet aizsargā dāvinātāja kreditoru intereses; priv. lik. 4494. p. pat nerunā par to, ka dāvinājuma akts kā tāds būtu — tai paredzētā gadījumā — nederīgs vai bez likumīga spēka, bet atļauj apietam kreditoram meklēt sev apmierinājumu tieši no atdāvinātāja un no šī pēdējā pieprasīt tās mantas daļas atdošanu kreditoram, kuŗa pietiktu šī kreditora prasījuma apmierināšanai (sk. Cvingmaņa spried. krāj. 5. sēj. 865. Nr.); 2) ka tādēļ Kurz. zemn. lik. 140. §, izejot no pilnīgi citiem priekšnoteikumiem un nokārtojot pilnīgi citas juridiskas attiecības, aiz citiem nolūkiem un ar citām sekām, pēc sava satura pilnīgi savienojams ar priv. lik. 4494. p. noteikumiem; 140. § vispār neaizskaŗ jautājumu par kreditoru interešu pārkāpšanu; Kurz. zemn. likumos aŗi nav citu noteikumu, kuŗi izslēgtu priv. lik. 4494. p. subsidiaru piemērošanu zemniekiem; 3) ka neatkarīgi no tā, prasība, kuŗā pie Apgabaltiesas nodibinātiem apstākļiem, prasītāja domā panākt dāvināšanas akta atzīšanu par nesaistošu viņai, pilnīgi saskan ar 1916. g. 3. jūlija likumu II. nodal. 1. p. 1. pkt. par darījumu atspēkošanu, kuŗus parādnieki slēdz kreditoriem par ļaunu (Kriev. lik. krāj. 1645. p.), kāds likums, saskaņā ar tā paša likuma X. nodal. 2. p., piemērojams ari Latvijā; 4) ka tādā kārtā Apgabaltiesa, apmierinot prasību, nav atbildētājas Skabert pievestos likumus pārkāpusi, kādēļ viņas kasacijas sūdzība, kā nepamatota, atraidāma, Senats nolemj: Tijas-Paulinas Skabert kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 34.)

9. 1928. g. janvaŗa mēneša 31. dienā. Dzelzceļu virsvaldes juriskonsulta Prēvalda lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu akc. sab. „Gerhards un Heijs" prasībā pret Dzelzceļu virsvaldi un prasītājas pilnvarnieka, zv. adv. Kosteņiča paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Senats atrod: atbildētājas pievestais un prasības daļas pamatā liktais tranzita tarifa 4. § runā vispār par kraŗu pārvadāšanu tranzitā no Krievijas, nemaz nepadarot šī 4. § piemērošanu atkarīgu no tā, vai sūtījumi tiktu pārvadāti „lauztā" satiksmē vai ne. No 1925. g. 29. oktobra Latvijas un Padomju Krievijas konvencijā paredzēto nolikumu preču pārvadāšanai 1. p. 2. § 1. pkt. (lik. krāj. 1927. g. 86. Nr. 374. lp.) redzams, ka jēdziens „tranzits" saprotams vispārējā nozīmē, jo tas tiek lietots bez

sevišķām piezīmēm un paskaidrojumiem. Zem „tranzits" satiksmes ziņā 1922. g. 14. jūlija likuma par konvenciju un statutiem par tranzita brīvību 1. p. (lik. krāj. Nr. 219) uzskata personas, bagažu, preces, kā ari kuģus, tvaikoņus, ratus, vagonus un citus transporta līdzekļus, kuru ceļš pa minētām teritorijām, ar vai bez pārkraušanas, ar vai bez novietošanas noliktavās, ar vai bez kraušanas pārtraukuma, ar vai bez transporta veida maiņas, ir tikai daļa no visa ceļa, kurš iesākts un kuram jāizbeidzas ārpus tās valsts robežām, caur kuras teritoriju tranzits notiek. Tā tad tas fakts vien, ka transports tiktu pārtraukts, prece tiktu pārkrauta, transporta veids tiktu mainīts, nemaz neizslēdz „tranzita" jēdziena piemērojamību.

Tādā kārtā Apgabaltiesa, attiecinot minētā tranzita tarifa 4. § uz runā stāvošo lietu, nav nedz šo 4. §, nedz atbildētājas pievesto civ. proc. lik. 181. (129.) p. pārkāpusi, kādēļ atbildētājas kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Dzelzceļu virsvaldes juriskonsulta Prēvalda kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 37.)

10. 1928. g. februara mēneša 27. dienā. Jēkaba Zelmeņa lūgums par Liepājas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Gothorna Harleij prasībā pret Jēkabu Zelmeni.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka Apgabaltiesa konstatējusi, ka atbildētājs ir Kurmājas „rentnieks", ka runā stāvošā gadījumā, naktī, sniga sniegs un lija lietus, ka pašas izejas trepes no iekšējās koridora lampas, kā ari no garderobes lampām — ja ārpusē lampa nedeg — netiek pietiekoši apgaismotas, un ka pie šādiem apstākļiem nelaime ar prasītāju notikusi aiz trepju neapmierinoša stāvokļa; 2) ka šādi Apgabaltiesas konstatējumi attiecas uz lietas faktisko pusi un nav pārbaudāmi kasacijas kārtībā, kādēļ atkrīt visi atbildētāja paskaidrojumi viņa kasacijas sūdzībā, kuros tas apstrīd pievesto Apgabaltiesas konstatējumu pareizību pēc būtības; 3) ka, pretēji atbildētāja domām, Apgabaltiesai nebija jāpieved saistoši noteikumi, uz kuru pamata atbildētājam bija taisni jātīra trepes; jo, no vienas puses, lieta grozās ap atbildētāja civilo, bet ne kriminalo atbildību, un, no otras puses, Apgabaltiesa tieši atsaukusies uz attiecīgiem privatlikuma noteikumiem, kuri pietiekoši attaisno viņas slēdzienu par atbildētāja atbildību; 4) ka Apgabaltiesai nebija iemesla ielaisties jautājumā par to, vai ugunsdzēsēju biedrība būtu uzskatāma par pareizu atbildētāju: prasītājs noliedzis to apstākli, ka izrīkojumā būtu piedalījusies šī biedrība, un atbildētājs nebija lūdzis Apgabaltiesu šo apstākli nodibināt; 5) ka Apgabaltiesa dibinājusies uz vietējo apskati un nebija spiesta sevišķi vēl apsvērt liecinieces Robežniek liecību par trepju apgaismošanu u. t. t., tāpat tiesa nav spiesta apspriest katru atsevišķu parta paskaidrojumu un aizrādījumu; 6) ka tā tad Apgabaltiesa nav pārkāpusi atbildētāja pievesto likumu, kādēļ viņa kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Jēkaba Zelmeņa kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 39.)

11. 1928. g. janvāra mēneša 31. dienā. Mārtiņa Bruņenieka pilnvarnieka, zv. adv. Pauļuka, lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Mārtiņa Bruņenieka prasībā pret Māri un Jāni Bruņeniekiem.

Sēdi vada priekšsēdētājs — senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka prasītājs lūdzis: atzīt, ka prasītājam pienākas no mirušā Andreja Bruņenieka atstātā mantojuma 1/8. daļa un šai daļā apstiprināt prasītāju mantošanas tiesībās, atzīstot Andreja Bruņenieka testamentu par atceltu; 2) ka tā tad Tiesu Palatas vienīgais uzdevums bijis lietu izspriest šādās prasības robežās un šai ziņā izšķirt vienīgi jautājumu par to, vai Andrejam Bruņeniekam bija tiesība prasītāju pilnīgi izslēgt no mantojuma un vai — noraidošā gadījumā — prasītājam pienakās no mantojuma 1/8. daļa; 3) ka šai formulējumā Apgabaltiesa ari apmierinājusi prasību, nemaz neaizskarot jautājumu par pašu mantojuma sastāvu; īstenībā, šim pēdējam jautājumam nav nekā kopēja ar vienīgi izšķirošo šai lietā jautājumu par to, vai prasītājam tiesība pretendēt uz neatņemamo daļu un kādā sevišķi apmērā; vai mantojuma sastāvā pie tam ieiet noteikta manta, par to prasība nav celta; šī pēdējā raksturojama nevis kā hereditatis petitio, bet gan tikai kā actio ad supplendam legitimam; 4) ka tamdēļ, pēc prasītāja pareizā aizrādījuma viņa kasacijas sūdzībā, Tiesu Palatai nebija likumīga pamata, pilnīgi apejot prasības petituma kodolu, izspriest jautājumu, vai Filku-Bruņenieku mežsargu mājas patiesi piederējušas īpašumā Andrejam Bruņeniekam viņa nāves momentā un tā tad iegājušas viņa mantojuma sastāvā; 5) ka sevišķi Tiesu Palata nevarēja ielaisties jautājuma apspriešanā par to, vai testaments būtu uzskatāms par spēku zaudējušu un bez priekšmeta aktu ar to, ka Andrejs Bruņenieks minētās mežsargu mājas ar darījumu inter vivos, t. i. viņa ar atbildētāju Jāni Bruņenieku noslēgtā līgumā, esot tās nodevis šim pēdējam; šai ziņā Tiesu Palatas slēdziens nemaz nav attaisnojams ar viņas pievesto priv. lik. 2719. p., jo šis pēdējais attiecas uz testamenta atcelšanu ar kādu citu testamentu, kā tas redzams no 2799. p. atsauksmes uz 2801. p., bet nekad ne ar darījumu inter vivos; 6) ka tādā kārtā Tiesu Palatas pievestie apcerējumi uz prasības kodolu nemaz neattiecas un tie nav vērsti nedz pret prasības pamatu nedz pret Apgabaltiesas pievestiem motīviem; nav tādēļ ari no Tiesu Palatas sprieduma motīviem redzams, uz kāda pamata viņa galu galā atcēlusi Apgabaltiesas spriedumu un atraidījusi prasību, kurā prasītājs nebija lūdzis piespriest viņam taisni kādu daļu Filku-Bruņenieku mājas; 7) ka tā tad Tiesu Palatas spriedums, motivu nepareizības dēļ, aiz civ. proc. lik. 711. p. pārkāpuma atceļams, kādēļ Senats, neielaizdamies citu prasītāja pievesto kasacijas iemeslu pārbaudīšanā, n o l e m j: Tiesu Palatas 1926. g. 13/20. septembra spriedumu civ. proc. lik. 711. p. pārkāpuma dēļ atcelt un lietu nodot Tiesu Palatai izspriešanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 18.)

12. 1928. g. oktobra mēneša 25. dienā. Krievu Ārējās tirdzniecības bankas likvidacijas komisijas pilnvarnieka, zv. adv. Hamaņa, lūgums par Tiesu Palatas lēmuma atcelšanu Zofijas R a t n e r u. c. prasībā pret Krievu Ārējās tirdzniecības banku.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Pētersons.

Ņemot vērā: 1) ka, pretēji sūdzētājas domām, noteikumiem par akciju sabiedrību likvidacijas komisijām (lik. kr. 25/58) nav subsidiari piemērojami kreditustava noteikumi par tai minētām likvidacijas komisijām; pēdējās nodibināmas vienīgi par kreditiestādēm; tās likvidacijas komisijas, par kurām domā sūdzētāja (kred. ust. X. nod. 116—136. p. p.), zīmē-

jas tikai uz tādām kreditiestādēm, kuras būtu jāslēdz sakarā ar viņu pamatkapitala zudumu noteiktās robežās; turpretim, pēc 1925. g. noteikumiem, likvidacijas komisijas nodibināmas nemaz ne aiz akciju sabiedrību mantiskā stāvokļa pasliktināšanās un it kā lai novērstu viņu atzīšanu par maksātnespējīgām, bet gan lai pārtrauktu tādu akciju sabiedrību darbību, kuras nav atjaunojušas savu darbību Latvijā uz Finansu ministra apstiprināto statutu pamata; tā tad, kā pēc likvidējamo iestāžu strukturas, tā ari pēc saviem mērķiem, tagadējām likvidacijām un likvidacijas komisijām nav nekā kopēja ar kreditustava paredzētām likvidacijām un likvidacijas komisijām; tāpēc atkrīt iespēja, racionalā pamata trūkuma dēļ, analoģiski piemērot tagadējām likvidacijas komisijām kreditustava noteikumus; no tā, ka, pēc minētās instrukcijas, likvidacijas komisijas padotas Finansu ministrijas uzraudzībai, nemaz neizriet, ka atkristu, attiecībā uz tādām likvidacijas komisijām, tās „garantijas", kuras privātām personām dod atzīme uz piederošā pie likvidējamās akciju sabiedrības mantības imobila; ar to tad atkrīt sūdzētājas paskaidrojumi viņas kasacijas sūdzības 1. pktā, kurā sūdzētāja iziet no tā, ka runā stāvošai likvidacijai būtu kāds sakars ar likvidējamās akciju sabiedrības maksātnespējības pazīmēm; 2) ka runā stāvošais jautājums tā tad izspriežams pēc noteikumiem par prasības nodrošinājumiem uz vispārējā pamata; tagadējā prasība tika nodrošināta ar atzīmi uz likvidējamās akciju sabiedrības imobila; prasības lietā ņēmusi dalību, kā atbildētāja, pati likvidacijas komisija; prasība tika apmierināta ar spēkā gājušu spriedumu; tāpēc, saskaņā ar notar. nolik. 316. p. 3. pkt., civ. proc. lik. 1846. p. un L. c. l. 1412. p., prasītājiem tiesība kurā katrā laikā lūgt par hipotekas ievešanu uz imobila, iepriekšējās atzīmes vietā, ko nekavē likvidacijas komisijas nodibināšana; tālākie likvidacijas komisijas soļi attiecībā uz apgrūtinātā ar atzīmi resp. tiesu hipoteku imobila pārdošanu (izsoles ceļā vai no brīvām rokām: sk. instrukcijas 13. p. 1926. g. red.) pielaižami tikai noteikumu robežās par imobila pārdošanu un par pārdošanā iegūtās sumas sadalīšanu starp tām personām, kurām par labu uz imobila tikušas ievestas atzīmes vai hipotekas; šai ziņā jārīkojas vienīgi pēc noteikumiem, kuri dibinās uz pie mums spēkā esošo hipotekas sistemu; nedz minētā instrukcija, nedz kādi citi noteikumi par likvidaciju neparedz izņēmumus; tāpēc jāatzīst, ka likvidacijas komisijai nav likumīga pamata prasīt jau ievestās, prasības nodrošināšanai, atzīmes atcelšanu; ar to atkrīt ari sūdzētājas paskaidrojumi kasacijas sūdzības 2. pktā; 3) ka nepelna ievērību, beidzot, ari sūdzētājas aizrādījumi (kasacijas sūdzības 3. pkts) uz to, ka atzīme tikusi pielaista augstākā sumā nekā prasība tikusi apmierināta; šai ziņā Tiesu Palata pareizi konstatējusi, ka suma Ls 7560 sastādās no kapitala sumas + %%; īstenībā, prasība tikusi nodrošināta ar atzīmi prasības cenas apmērā (L. rub. 378.000 = Ls 7560), kāda prasības cena savukārt sastādās no kapitala sumas Ls 5333,32 ar 5%% no 1917. g. 3. jūlija līdz 1918. g. 3. janvārim un ar 6% no 1918. g. 3. janvāra līdz prasības iesniegšanas dienai, pie kam šai sumā (Ls 7560) pat neieiet %% skaitot no prasības celšanas dienas un ari neieiet piespriestie tiesas un lietas vešanas izdevumi; sūdzētāja savā laikā pret prasības cenu iebildumus nav cēlusi un ari par atzīmes ievešanu sūdzību nav iesniegusi; 4) ka tādā kārtā Tiesu Palata, atstājot spēkā Apgabaltiesas lēmumu, ar kuru tā atraidījusi sūdzētājas lūgumu par atzīmes atcelšanu, nav sūdzētājas pievestos likumus pārkāpusi, kādēļ viņas kasacijas sūdzība, kā nepamatota atraidāma, Senats n o l e m j: Krievu Ārējās Tirdzniecības Bankas likvidacijas komisijas pilnvarnieka, zv. adv. Hamaņa, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 20.)

13. 1928. g. janvaŗa mēneša 31. dienā. Noachima un Marka Tageru pilnvarnieka, zv. adv. Michelsona lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Nochima un Marka Tageru prasībā pret mir. Aleksandra Zaļeska mantojuma masu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka Tiesu Palata, apsveŗot lietas apstākļus, nākusi pie slēdziena, ka runā stāvošais priekšlīgums nav ticis faktiski pilnīgi izpildīts no abām pusēm, pat ja prasītājus par visu laiku uzskatītu par līguma pusi un ka sevišķi nav notikusi priekšlīgumā minētā imobila nodošana pircējiem; prasītāja šai ziņā pievestais aizrādījums uz to, ka Tiesu Palatai bijis no liecinieka Krasoperova liecības jātaisa slēdziens par to, ka līgums izpildīts, nepelna ievērību; kā šāds Tiesu Palatas slēdziens, kuŗu tā taisījusi apsveŗot un novērtējot šī liecinieka liecības saturu un nozīmi, tā arī uz šo lietību un uz pārējiem lietas apstākļiem pamatotie konstatējumi attiecas uz lietas faktisko pusi un nav tādēļ pārbaudāmi kasacijas kārtībā; 2) ka no pievestiem saviem konstatējumiem Tiesu Palata varēja nākt pie sava tāļākā slēdziena, ka minētais priekšlīgums, kā no abām pusēm pilnīgi neizpildīts, nav atbildētājai uz 1920. g. 18. marta likuma pamata saistošs: jau uz šī pamata vien Tiesu Palatai bija pietiekošs iemesls prasību atzīt par nedibinātu; pats atbildētājs šo Tiesu Palatas slēdziena, kā tāda, pareizību nav ari savā kasacijas sūdzībā apstrīdējis; 3) ka, neatkarīgi no tā, Tiesu Palata, neatzīstot runā stāvošam priekšlīgumam, kuŗu pats prasītājs nosauc par „blanketlīgumu", likumīgu spēku, nemaz nav ar to pārkāpusi priv. lik. 3146. p.; 3145., 3146. p. p. paredz, nevis blanketlīgumus, bet gan vienpusīgu promitenta solījumu par to, ka trešā persona izdarīs izpildījumu promisaram, kādam solījumam 3146. p. piešķir likumīgu spēku šai pantā paredzētos izņēmuma gadījumos, uz kuŗiem runā stāvošais, priekšlīgumā izteiktais, solījums noslēgt formelu līgumu, neattiecas (sk. Sen. civ. kas. dep. spried. 1922. g. Nr. 112 Buš — Aronstein lietā); 4) ka, bez tā, pretēji prasītāju domām, Tiesu Palata varēja atzīt, ka runā stāvošais priekšlīgums nav attiecināms uz 1922. g. 5. janvaŗa noteikumu (lik. krāj. 3. Nr.) 2. p. f pktā paredzētiem gadījumiem, kuŗos Tieslietu ministrijas atļauja nav prasāma; nupat pievestais f pkts domā par līgumiem (tā tad ne par priekšlīgumiem), kuŗi apliecināti pie notara vai tamlīdzīgā iestādē, t. i. uzrādīšanas kārtībā un tādēļ atzīstami par publiskiem aktiem; tā tad nepietiek ar aktiem, kuŗos apliecināti kontrahentu paraksti, jo šādi akti skaitās nevis par publiskiem, bet gan tikai par privatiem aktiem (Kr. Sen. civ. kas. dep. spried. 1913. g. Nr. 74; 1914. g. Nr. 48); 5) ka tādā kārtā Apgabaltiesa, jau aiz pievestiem iemesliem atrodot prasību par neapmierināmu, nav prasītāju pievestos likumus pārkāpusi, kādēļ viņu kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolēma: Nochima un Marka Tageru pilnvarnieka, zv. adv. Michelsona, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības (L. Nr. 25.).

14. 1928. g. janvaŗa mēneša 31. dienā. Borisa Šmidta lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Elizabetes un Karinas Friče prasībā pret Borisu Šmidtu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Senats atrod: Apgabaltiesa konstatējusi, ka prasība dibināta nevis uz lik. par telpu īri 2. p., bet gan uz 32. p. I. pkta un proti uz to, ka atbil-

dētājs nav samaksājis prasītāja pieprasīto paaugstināto īres naudu, par kuŗas apmēru, proti 4166 rub. 40 kap. mēnesī, atbildētājam ticis paziņots iepriekš viena mēneša laikā. Šādi Apgabaltiesas konstatējumi attiecas uz lietas faktisko pusi un nav tādēļ pārbaudāmi kasacijas kārtībā. Tādēļ atkrīt atbildētāja paskaidrojumi viņa kasacijas sūdzības 2. pktā, kuŗos tas apstrīd šo konstatējumu pareizību pēc būtības. Saskaņā ar lik. par telpu īri 32. p. I. pktu, izīrētājam tiesība prasīt īres līguma atcelšanu un īrnieka izlikšanu, ja īrnieks neraugoties uz atgādinājumu nav 10 dienu laikā samaksājis „pienācīgo īres naudu". Par „pienācīgu" īres naudu atzīstama īres maksa, kuŗa nerunā pretim likumam par telpu īri t. i. nepārsniedz tā paša likuma 37. p. paredzēto maksimālo normu (Sen. civ. kas. dep. spried. 1925. g. Nr. 367; 1927. g. 398. Nr.). Pēc likuma par telpu īri 2. p. nav saistoši līguma noteikumi par īres naudas apmēru, kuŗi runā pretim šim likumam, tā tad arī šī likuma 37. p. paredzētai (maksimalai) normai. Ar to, pēc atbildētāja pareizā aizrādījuma, gan nav teikts, ka būtu paši par sevi nesaistoši izīrētājam līguma noteikumi par īres maksas apmēru, ja pēdējais nesasniedz 37. p. paredzēto maksimalo normu. Tā tad 2. p. neattiecas uz līguma noteikumiem par īres maksu, kuŗas apmērs nesasniedz 37. p. paredzēto maksimalo normu. Tāpēc šādi īres līgumi paši par sevi gan uz vispārēja pamata (Priv. lik. 3299. p.) saistoši abiem kontrahentiem, *saprotams, līdz kamēr īres līgums pastāv spēkā, t. i. līdz kamēr* tas nav atcelts aiz iemesliem, kuŗus paredz likums par telpu īri (32. p.). Kā īres līguma atcelšanas iemeslu likums (32. p. I. pkts) paredz to faktu, ka īrnieks nav pēc attiecīgā atgādinājuma samaksājis „pienācīgo" īres maksu, proti to maksu, kuŗa ieturas likuma par telpu īri noteiktās robežās.

Likums par telpu īri nekur nenosaka, ka izīrētājam nebūtu tiesības arī no savas puses panākt „pienācīgas" īres maksas noteikšanu, griežoties pie īres valdes ar attiecīgu lūgumu, ja starp kontrahentiem nav šai ziņā notikusi vienošanās; tāpat likums nemaz neaizliedz īres valdei pielaist ari reformatio in pejus gadījumā, ja īrnieks griezies pie viņas ar lūgumu noteikt „pienācīgo" īres maksu, un izīrētājs pie tam, pievienojoties šādam lūgumam, savukārt lūdz noteikt „pienācīgo" īres maksu uz viņa iesniegto „pārliecinošu pierādījumu" pamata (37. p. 2. piez.: Sen. civ. kas. dep. spried. 1927. g. 134. Nr.). Izšķirība starp izīrētāja un īrnieka stāvokli šai ziņā pastāv vienīgi iekš tam, ka izīrētājam tiesība prasīt paaugstināto (līdz likuma par telpu īri noteiktai normai) īres maksu tikai zem tiem nosacījumiem, zem kuŗiem iepriekšējais īres līgums būtu atceļams; starp citu ari zem nosacījumiem, kuŗus paredz privatlikums. Īrniekam turpretim, kas var pierādīt, ka norunātā īres maksa pārsniedz „pienācīgo" īres maksu, tiesība vienkārši atsaukties uz īres līguma nosacījumu nesaistību viņam, ar ko šāds nelikumīgs līguma nosacījums, kā ipso jure nederīgs, atkristu pats par sevi. *Šai ziņā būtu jāmodificē Senata nupat pievestā sprieduma* (1927. g. Nr. 134) izteiktais uzskats. Šāda izšķirība īres līguma kontrahentu stāvoklī izskaidrojama ar to, ka līguma nosacījumi par īres maksu, kuŗas apmērs pārsniedz pienācīgo īres maksu, ir ipso jure nederīgi un nesaistoši nevienam kontrahentam, t. i. praktiski taisni īrniekam, bet īres līguma nosacījumi, kuŗu apmērs nesasniedz „pienācīgo" īres maksu, gan saistoši abiem kontrahentiem (praktiski taisni izīrētājam) uz vispārējā pamata, līdz kamēr šāds īres līgums netiktu atcelts aiz tā iemesla, ka īrnieks nav samaksājis pienācīgo īres maksu, par kuŗu izīrētājs iepriekš — pēc privatlikuma noteikumiem par īres līguma uzteikšanu un šo noteikumu robežās — privatlikumā noteiktā terminā paziņojis īrniekam. Tādā kārtā, prasība par īres maksas paaugstināšanu izvedama pēc noteikumiem un pie apstākļiem, kuŗos pielaižama īres līguma atcelšana, t. i. tikai uzteik-

šanas kārtībā. Tādēļ īres līgums, kas noslēgts uz nenoteiktu laiku, uzteicams — citu norunāto nosacījumu trūkuma dēļ — vai nu ievērojot 6 mēnešu laiku, vai ievērojot 1 mēneša laiku. Tie paši noteikumi jāievēro ari pieprasot paaugstināto īres maksu. Ja nu izīrētājs, kas izīrējis telpas uz nenoteiktu laiku, atrod, ka pirms lik. par telpu īri spēkā nākšanas norunātā *īres maksa nesasniedz šinī likumā paredzēto maksimalo normu, tad viņam* tiesība, ievērojot īres līguma uzteikšanas nosacījumus, pieprasīt līdz „pienācīgam" apmēram paaugstināto īri un nesamaksāšanas gadījumā celt taisni lik. 32. p. I. pkt. paredzēto prasību par īres līguma atcelšanu uz tā pamata, ka īrnieks „pienācīgo" īres naudu nav samaksājis. Tā tad tas princips, ka 32. pantā paredzētie līguma atcelšanas iemesli atzīstami par izsmeļošiem, nemaz nav aizskārts ar Apgabaltiesas izteikto uzskatu par to, ka izīrētājs, kas pareizi līdz maksimalai normai paaugstinājis īres naudu, var pieprasīt taisni uz 32. p. I. pkta pamata īres līguma atcelšanu aiz tā iemesla, ka īrnieks nav samaksājis šādu pienācīgu īres naudu. Pretēji atbildētāja domām, zem „pienācīgās" īres maksas nemaz nav jāsaprot „īres maksa, kuru paredz likumīgais īres līgums kā tāds". No lik. 34. p. I d. un 37. p. 2. piez. tieši redzams, ka šaubu gadījumā „pienācīgo" īres maksu noteic īres valde, pilnīgi neatkarīgi no līguma nosacījumiem, tieši uz attiecīgo datu vai ekspertizes pamata. No īres valdes atkarājas noteikt, vai līgumā paredzētā īres maksa saskan ar likumīgo normu, tā tad vienīgi noteicošs moments ir likumā paredzētā norma un vienīgi pēc šī paša likuma pēc absoluti objektiviem datiem (37. p.) noteicama norma ir „pienācīgas" īres maksas mēraukla. Likumdevējs nemaz nav domājis un nevarēja nosacīt, ka īres valde varētu vienīgi konstatēt taisni līgumā paredzēto normu kā tādu, piem., gadījumā, ja izrādītos, ka patiesi šī norma nesasniegtu likumā paredzēto maksimalo sumu. Dēļ šāda konstatējuma vien, ka īrniekam jāmaksā īre līgumā paredzētās (nemaksimalās) normas apmērā, nebija vajadzība griezties pie īres valdes un šādu lēmumu īres valde nevar taisīt. No tā, ka likums par telpu īri tieši nosaka, ka izīrētājam tiesība vienpusīgi paaugstināt īri līdz maksimalai, nemaz neizriet, ka šis likums izslēdzis vispārējā privātlikuma noteikumus par uz nenoteiktu laiku noslēgta īres līguma uzteikšanu un šai kārtībā panākamo īres maksas paaugstinājumu līdz maksimalai normai. Atbildētāja pievestais 1919. g. 15. oktobra pagaidu noteikumu par dzīvokļu īri 3. pantā paredzētais nosacījums gan nav pārņemts tagadējā likumā; Apgabaltiesa ari pēc šī panta nebija rīkojusies. Nupat pievestais pants iziet no izīrētāja un īrnieka līdzīgiem stāvokļiem, t. i. pasludina par līdzīgā mērā ipso jure nesaistošiem, nedz īrniekam nedz ari izīrētājam, īres līguma nosacījumus par īres maksu, ja tā nesaskan ar minētos pagaidu noteikumos (1. p.) paredzēto normu. Uz šī pamata izīrētājam (proti namsaimniekam vien) bija tiesība par īres maksas paaugstināšanu vienkārši paziņot īrniekam 1 mēnesi iepriekš, pilnīgi neatkarīgi no līguma termiņa (ja līgums noslēgts uz noteiktu laiku) un īres līgumā normētiem uzteikšanas termiņiem (ja līgums tika noslēgts uz nenoteiktu laiku). Tā tad pēc šī pievestā 3. panta ari izīrētājs, paaugstinot īres maksu, tāpat nebija ar līguma saturu saistīts, kā, pēc tagadējā likuma, īrnieks, prasot īres maksas „pienācīgo" pazeminašanu — abos gadījumos maksimalās normas robežās. Konkretā gadījumā Apgabaltiesa nemaz neapgalvo, ka izīrētājs nebūtu saistīts ar noslēgto īres līgumu, bet, taisni otrādi, iziet no īres līguma saistības izīrētājam. Apgabaltiesa pareizi apgalvo tikai to, ka likums par telpu īri neaprobežo izīrētāja tiesības prasīt īres līguma atcelšanu uz tā pamata, ka īrnieks nemaksā paaugstināto — līdz maksimalai normai — īres naudu, t. i. ja īrnieks atsakās maksāt pienācīgo īres naudu, ja vien īrniekam pēc vispārējā privat-

likuma noteikumiem — proti līguma uzteikšanas kārtībā — par īres naudas paaugstināšanu tiktu paziņots. Aiz tiem pašiem iemesliem nekrīt svarā, ka Saeimas jurid. komisijas izstrādātais projekts atzinis izīrētājam tiesību, neuzteicot īres līgumu, paaugstināt īres apmēru līdz maksimalai normai. No tā, ka šī projekta noteikumi nav pieņemti, nemaz neizriet, ka galīgi pieņemtais projekts nepielaiž, ka izīrētājs īres maksu nevarētu paaugstināt līdz maksimalai normai, iepriekš uzteicot īres līgumu privatlikumā paredzētā kārtībā. Tāpat likuma 32. p. 10. pkt. noteikumi nevar noderēt kā argumentum e contrario, jo 32. p. 10. pkt. piešķir izīrētājam tiesību pieprasīt — vajadzības gadījumā prasības ceļā — viņa paša, bez kaut kādiem ierobežojumiem, noteicamo īres maksu. Turpretīm, pēc 32. p. 1. pkta nojēguma, izīrētājam tiesība prasīt tikai līdz maksimalai normai paaugstināto īres maksu un pie tam tikai noteikumu par īres līguma uzteikšanu robežās uz vispārējā pamata. Apgabaltiesa, uzliekot atbildētājam par pienākumu pēc mēneša notecējuma, sākot no uzteikšanas laika, maksāt jau paaugstināto īres maksu, nemaz nav pārkāpusi civ. proc. lik. 332. p., jo taisni uz to tika vērsta tagadējā prasība, kuŗa — kā konstatē Apgabaltiesa — dibināta nevis uz lik. par telpu īri 2 p., bet gan uz 32. p. I. pkt. Pie tam Apgabaltiesa sīki motivējusi savu slēdzienu par to, ka dzīvokļa īres vērtība noteicama par 4166 rub. 40. kap., dibinoties uz eksperta atzinumu un vietējo apskati. Šāds Apgabaltiesas slēdziens nav kasacijas kārtībā pārbaudāms. Atrodot, ka partu iesniegtie rakstiskie pierādījumi par īres objekta 1914. g. īres naudas lielumu attiecas uz citu īres līguma saturu, Apgabaltiesa varēja šādus pierādījumus atzīt par nenozīmīgiem un piegriest izšķiŗošu nozīmi tikai ekspertu atzinumam. Tāpat Apgabaltiesa, konstatējot, ka dārzs un pagrabs nav ietilpuši tai priekšmetā, par kuŗu eksperti devuši savu atzinumu, varēja — aiz viņas pievestiem iemesliem — neievērot atbildētāja lūgumu dēļ jaunas ekspertīzes izdarīšanas, nepārkāpjot pie tam civ. proc. lik. 181 (129). p..

Aiz aprādītiem iemesliem atzīstot, ka Apgabaltiesa nav pārkāpusi atbildētāja pievestos likumus, kādēļ viņa kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Borisa Šmidta kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283 (186). p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 28.)

15. 1928. g. janvaŗa/februaŗa mēneša 31./27. dienā. Kārļa Muelenbacha pilnvarnieka, zv. adv. Lazdiņa, lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Kārļa Muelenbacha prasībā pret Latvijas valsti, Zemkopības ministrijas personā, un Pēteri Krūzmani un citiem.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Senats atrod: Tiesu Palatai — pēc prasītāja pareizā aizrādījuma — nebija pamata no 1896. g. protokola satura nākt pie slēdziena, ka ar to Matīss Muelenbachs atsacījies no savām lietiskām privattiesībām (dominium utile) uz runā stāvošām mežsargu mājām, ar tādām sekām (mit der Wirkung), ka uz šī protokola pamata minētās mājas ipso jure būtu pārgājušas Matīsa Muelenbacha meitai un pievienojušās viņas mantībai. Īstenībā nevar būt šaubas, ka pēc savas nozīmes un rakstura minētais protokols nemaz nav privattiesiski-dispozitivs akts, kas ietērptu sevī privattiesisku darījumu par īpašuma (dominium utile) nodošanu, bet gan minētais protokols ir „publiski-tiesisks akts par mežsargu māju līdz ar ēkām, inventāru un dokumentiem atņemšanu no amata atvaļinātam ierēdnim un to nodošanu jaunieceltam šī ierēdņa pēcnācējam. Saskaņā ar šo pašā protokola ievadā noteikti aizrādīts, ka ar Kr. Valsts muižu Balt. pārvaldes 1896. g. 18. julija priekšrakstu Matīss

Muelenbachs ticis atsvabināts no mežsarga amata un viņa vietā par mežsargu iecelts Pēteris Kruzemanis un ka sakarā ar šo („вслѣдствіе сего") no aizgājušā mežsarga Muelenbacha tikuši pieņemti un jaunieceltam mežsargam nodoti „sekojošie priekšmeti". Tāpat saskaņā ar šo, paša akta beigās atzīmēts, ka saskaņā ar šo nodošanas aktu (передаточный актъ) mežsargu māja (apgaita) nodota (сданъ) un pieņemta (принялъ). Tā tad šāds akts nav nekas cits, kā parasts publiski-tiesisks nodošanas un pārņemšanas akts (протоколъ о сдачѣ), par kuru tas ari apzīmēts pašā virsrakstā, un kuru sastāda sakarā ar amatpersonu pārmaiņu attiecībā uz atvaļinātās amatpersonas rīcībā bijušo mantu, kurai ir jāpāriet jaunieceltās amatpersonas rīcībā, saskaņā ar Kriev. lik. kop. 8. sēj. I. d., mežu nolik. 62. p.. Par atvaļinātās amatpersonas atteikšanos no viņai piederošām privattiesiskām attiecībām un privatmantiskām tiesībām uz šo mantu kādai citai personai (un vēl mazāk šai aktā pat ne minētai personai) par labu tādā aktā nav un nevar būt runas. Tā tad, Tiesu Palata ieraugot šai aktā Matīsa Muelenbacha privattiesisku dispoziciju (rīkojumu) par viņa itkā privattiesībām (dominium utile) uz mežsargu mājām savam znotam vai savai meitai par labu, tieši sagrozījusi netikvien akta raksturu un nozīmi, bet ari akta tekstu. Apspriežot minētā akta juridisko raksturu, jāievēro vēl tas, ka 1896. g. vēl nebija iestājies tas „lūzums" Kr. Domēņu valdes praksē, kas noticis sakarā ar Kriev. Sen. Apv. sap. 1907. g. lēmumu zem Nr. 20, ar kuru tika paskaidrots, ka, saskaņā ar 1854. g. un 1869. g. likumiem, mežsargiem piešķiramās tiesības uzskatāmas par lietiskām tiesībām uz mežsargu zemes gabaliem, kādas tiesības pastāv spēkā ari bez ierakstīšanas zemes grāmatās un ka mežsargs ar 1869. g. likuma spēkā nākšanu ipso jure ieguvis neatņemamas tiesības uz mežsargu māju lietošanu un iegūšanu izpirkšanas ceļā, pilnīgi neatkarīgi no tā, vai viņa vietā ticis iecelts par mežsargu kāda cita persona (sk. Sen. civ. kas. dep. spried. 1925. g. Nr. 7. Gedrat lietā; 1925. g. Nr. 20 Punka lietā; 1925. g. Nr. 16, Otanka lietā). Jau tādēļ vien nav domājama un nav pielaižama prezumpcija, ka Matīss Muelenbachs, parakstot minēto nodošanas un pieņemšanas protokolu, būtu izteicis kādu privattiesisku cesijas aktu. Uz vispārējā pamata vispār atteikšanās no tiesībām nav prezumējama. Tā tad minētais akts pēc viņa juridiskā rakstura un nozīmes uzskatāms pats par sevi par pilnīgi indiferentu jautājuma izšķiršanā par to, vai ar minēto aktu dominium utile par mežsargu mājām būtu atzīstams par ipso jure pārgājušu uz Margrietu Kruzeman vai uz viņas vīru, Pēteri Krūzemani. Tiesu Palata, bez saviem uz minēto aktu dibinātiem maldīgiem slēdzieniem, pamato savu spriedumu vēl uz prasības noilgumu, aizrādot, ka prasītājs nav gada laikā, skaitot no Matīsa Muelenbacha nāves, cēlis tagadējo mantojuma prasību un ka prasītājs, pielaižot Pētera Kruzemana valdīšanu, atsacījies no Matīsa Muelenbacha mantojuma un ka tādēļ Jelgavas Apgabaltiesas 1924. g. 9. februara lēmumam neesot nozīmes, jo prasītājs lietu par viņa apstiprināšanu mantošanas tiesībās ierosinājis pēc noilguma notecējuma skaitot no mantu devēja Matīsa Muelenbacha nāves. Pretēji Tiesu Palatas domām, mantojuma prasība Kurzemē (priv. lik. 2620. p. 2. teik. — 1864. g. red.) un sevišķi pēc Kurz. zemn. lik. (95. §) noilgst nevis gada laikā no mantudevēja nāves, bet gan tikai 10 gadu laikā, skaitot no tā laika, kad šī prasība „nata est" (Sen. civ. kas. dep. spried. 1924. g. Nr. 112 Micpapa lietā; 1925. g. Nr. 20 Punka lietā). Tiesu Palatas pievestais priv. lik. 2619. p. nemaz nav piemērojams jau tamdēļ, ka Tiesu Palata nav nodibinājusi, ka pirms 1923. g. 30. janvāra, kad prasītājs griezies pie Apgabaltiesas ar lūgumu apstiprināties mantošanas tiesībās jau būtu tikusi izdarīta proklama. Nenodibinot nupat pievestot datus, Tiesu Pala-

tai nebija pietiekoša pamata Apgabaltiesas 1914. g. 9. februāra lēmumu kā tādu atzīt par nenozīmīgu. Tam apstāklim, kad mantojumu pieņēmis prasītājs, nav izšķirošanas nozīmes, jo vienīgā sankcija gadījumā, kad mantinieks, kura rokās mantojums n e atrodas, neizteicas par mantojuma pieņemšanu, pastāv tikai prezumpcijā, ka viņš no tā atteicies (priv. lik. 2631. p. 2. teik.). Bet konkretā gadījumā — kā konstatē pati Tiesu Palata — prasītājs vēl 1923. g. 30. janvarī bija lūdzis kompetento tiesu, apstiprināt viņu par mantinieku. Tā tad prasītājam šāda prezumpcija un līdz ar to pati sankcija nav piemērojama. Bez tā, jautājumā par prasības noilgumu Tiesu Palatai bija jāapstājas sevišķi pie prasītāja uzsvērtā apcerējuma, ka atbildētāji prasītāja mantošanas tiesības traucējuši un pārkāpuši taisni ar to, ka viņi 1921. g. 16. martā griezušies pie Zemkopības ministrijas ar lūgumu izdot viņiem izpirkšanas aktu; līdz 1921. g. 16. martam 10. g. noilguma laiks nebūtu notecējis. Bet neatkarīgi no tā, pat ja Tiesu Palata būtu nākusi pie pretējā slēdziena, Tiesu Palatai bija jāpiegriež vērība tam, ka hereditatis petitio varēja sākt noilgt 10 gadu laikā tikai ar to momentu, kad persona, kura savukārt pretendē uz mantošanas tiesībām, apstrīd prasītāja mantošanas tiesības vai traucējusi prasītāja tiesības. Visātrāki, attiecībā uz prasītāju kā mantinieku, šis moments varēja iestāties tikai ar mantudevēja nāvi. Pēdējā notikusi 1913. g. 21. janvārī pēc v e c ā s t i l a, t. i. 3. februarī pēc jaunā stila. Bet jau 1923. g. 30. janvarī prasītājs bija griezies pie Apgabaltiesas ar lūgumu apstiprināt viņu mantošanas tiesībās pēc mirušā Matīsa Muelenbacha, kādā lietā bija piedalījušies arī atbildētāji. Ar to mantošanas prasības noilgums uzskatāms uz vispārēja pamata par pārtrauktu. Tādā kārtā Tiesu Palata, atrodot, ka prasītājs pielaidis mantojuma pieņemšanas nokavējumu vai prasības noilgumu, pārkāpusi nupat pievestos priv. lik. 2619, 2620, 2630, 2631. p. p. kā arī civ. proc. lik. 711. p. Neatkarīgi no tā prasība, ciktālu tā vērsta pret Zemkopības ministriju, bija jāatraida jau uz 1925. g. 18. aprīļa likuma I. p. (lik. krāj. 72. Nr.) pamata, saskaņā ar kuru vispār pretenzijas pret valsti par izpirkšanas aktu izsniegšanu bijušiem kroņa mežsargiem vai to mantiniekiem, uzskatāmas par galīgi dzēstām.

Tādā kārtā, atrodot, ka Tiesu Palata pārkāpusi priv. lik. 2619, 2620, 2630., 2631. p. p., civ. proc. lik. 711. p., Senats, neielaizdamies pārējo prasītāju pievesto kasacijas iemeslu pārbaudīšanā, n o l e m j: Tiesu Palatas 1926. g. 22./29. novembra spriedumu priv. lik. 2619, 2620, 2630, 2631. p. p., civ. proc. lik. 711. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot Tiesu Palatai izspriešanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 40.)

16. 1928. g. februāra mēneša 27. dienā. Mir. P. Šulca mantojuma masas aizgādņa, zv. adv. pal. G. F u n k a, lūgums par Liepājas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Paula Š u l c a mantošanas masas prasībā pret Annu P r u n s k i.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka Apgabaltiesa nav nodibinājusi, ka atbildētāja tieši būtu noliegusi to apstākli, ka mir. zv. adv. Šulcs vedis rēķinā aprādītās lietas, izņemot tos posmus, kuri, pēc Apgabaltiesas aizrādījuma sprieduma motīvu 2. pktā, attiecoties taisni uz tai minētām personām; 2) ka Apgabaltiesa nav aprobežojusies ar vienkāršu aizrādījumu, ka viņa lieciniecei Ernai Neiman netic, bet pievedusi tam sevišķu motīvu, proti, ka šīs liecinieces paskaidrojums, ka starp partiem notikusi galīga izrēķināšanās, runājot pretim prasītāja paskaidrojumam viņa prasības rakstā, un ka par ob-

ligacijām norēķināšanās neesot notikusi; bet šai ziņā Apgabaltiesa sagrozījusi kā šīs liecinieces liecības tekstu, tā arī prasītāja raksta tekstu; pretēji Apgabaltiesas domām, Neimane nemaz nav apliecinājusi, ka starp mir. Šulcu un atbildētāju notikusi galīga izrēķināšanās ari par obligacijām, bet apliecinājusi, ka bijusi „runa ari par obligaciju" un ka „cik lieciniece atceras, procenti tika aprēķināti"; otrkārt, kā nodibinājusi pati Apgabaltiesa, prasītājs savā prasības rakstā noteikti aizrādījis, ka mir. Šulcs „norakstījis pretprasību uz obligaciju pamata Ls. 148.—", kas redzams ari no paša rēķina teksta; tā tad, Apgabaltiesa pielaidusi civ. proc. lik. 196. (142.) p. pārkāpumu; ka tādā kārtā tas pamats, aiz kuŗa Apgabaltiesa nav ticējusi minētai lieciniecei, dibināts uz liecinieku liecībam un prasītāja paskaidrojuma satura sagrozījuma un tādēļ uzskatāms par atkritušu; 3) ka tas apstāklis, ka prasītājs nav pierādījis zināmus apstākļus vai sumas, nevar būt par pamatu tiesai aiz šī iemesla pašu prasību atraidīt, ja šādi apstākļi un sumas netika apstrīdēti (Sen. civ. kas. dep. spried. 1927. g. NNr. 57, 170, 387; Kriev. Sen. civ. kas. dep. spried. 1874. g. Nr. 421); 4) ka attiecības starp zvērinātu advokatu un klientu pamatojas netikvien uz vienkāršu privattiesisku pakalpojuma līgumu, bet ari uz uzticību un bona fides: Baltijas provincēs resp. mūsu zemē netika un nav pieņemts, kā tas notika bij. Krievijā, ka zv. advokats slēdza rakstisku līgumu ar klientu par honoraru un pārējiem lietas izdevumiem; tiesu iek. lik. 320. p. pēc tā gara un satura nav piemērojams Latvijā (izņemot Latgali), jo tas nav savienojams nedz ar Latvijā valdošo uzskatu par zv. advokata darbību, nedz ari ar Latvijas priv. lik. vispārējo principu par darījumu neformelo noslēgšanas veidu; īstenībā, ja klients uzdod zv. advokatam savu lietu, tad viņš tic viņam a priori; pie mums klients nemēdz prasīt formelus pierādījumus par katru izdevumu, par pienācīgā honorara apmēru un par katru soli, kuŗu zv. advokats spēris tiesā un par katru papīru, kuŗu viņš raksta: atspēkot atsevišķos posmus būtu klienta pienākums, ja viņš atrod kādus rēķina posmus par nedibinātiem; citādi vispāri nebūtu domājama zv. advokatu darbība, kuŗi uzstājas un rīkojas netikvien kā privatas personas, bet savā ziņā ari kā sabiedrības un savas profesionalās korporacijas pārstāvji, baudot publisku uzticību un ticamību: šāds viņu stāvoklis un šāda viņu darbība pietiekoši nodrošināta nevien ar pašu zv. advokatu sirdsapziņu, bet ari ar to, ka viņi apvienojas ciešā korporacijā ar pašu ievēlētu padomi, kas pastāvīgi pārbauda, aizsargā un aizstāv zv. advokata profesionalo etiku; ja tādēļ zv. advokats nosūta rēķinu savam klientam, kā tas noticis konkretā gadījumā, tad klientam, līdz kamēr pretējais nav nodibināts, jābūt pārliecinātam par rēķina pareizību; jau sava paša personīgā un profesionalā goda dēļ, lai neizsauktu klientu šaubas par viņa rēķina pareizību, zv. advokats pieliks savam rēķinam attaisnojošos dokumentus par tiem posmiem, kuŗi parasti pierādāmi ar dokumentariskiem datiem; sevišķi konkretā gadījumā bija jāprezumē atbildētājas piekrišana, jo atbildētāja, saņemot rēķinu, paturējusi to ilgāku laiku, nav pret to protestējusi un to nav atspēkojusi; 5) ka tādā kārtā Apgabaltiesa, sagrozot lietas apstākļus un pielaižot motivu nepareizību, pilnīgi pārprotot zv. advokata sabiedrisko un profesionalo stāvokli, pārkāpusi civ. proc. lik. 181., 196. (129., 142.) p. p., kādēļ viņas spriedums nav spēkā atstājams, Senats n o l ē m a: Liepājas apgabaltiesas 1926. g. 11. novembŗa spriedumu civ. proc. lik. 181., 196. (129., 142.) p. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai Apgabaltiesai izspriešanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 41.)

17. 1928. g. februaŗa mēneša 27. dienā. Juŗa L a n d b e r g a pilnvarnieka, priv. adv. K. Iviņa, lūgums par Liepājas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Juŗa L a n d s b e r g a prasībā pret Juri B a l a n d i n u.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka priv. adv. Iviņam izdotā pilnvara, kaut ari apliecināta civ. proc. lik. 247. p. paredzētā kārtībā, bet no viņas noraksta (Miertiesneša akts 2. lp.) nav redzams, vai pilnvaras oriģinals būtu apmaksāts ar attiecīgo zīmognodokli, kas prasāms šī dokumenta iesniegšanai Senatam kā vispārējai tiesu iestādei; 2) ka ja oriģinalā pilnvara nebūtu apmaksāta ar attiecīgo zīmognodokli priekš lietu vešanas vispārējās tiesu iestādēs, pilnvara nedotu priv. adv. Iviņam tiesību iesniegt kasacijas sūdzību Senatam kā vispārējai tiesas iestādei; 3) ka Apgabaltiesai, pieņemot priv. adv. Iviņa iesniegto kasacijas sūdzību, bija jāpiegriež vērība nupat aprādītam jautājumam un atkarībā no tā rīkoties vai nu par kasacijas sūdzības tālāk virzīšanu, vai par viņas atgriešanu priv. adv. Iviņam atpakaļ; 4) ka tādā kārtā lieta nosūtama atpakaļ Liepājas apgabaltiesai jautājuma apspriešanai par kasacijas sūdzības pieņemšanu saskaņā ar civ. proc. lik. 285., 286. (189., 190.) p. p., noskaidrojot pilnvaras derīgumu kasacijas sūdzības iesniegšanai Senatam, Senats n o l e m j : lietu nosūtīt atpakaļ Liepājas apgabaltiesai jautājuma caurskatīšanai par Juŗa L a n d s b e r g a pilnvarnieka, priv. adv. Iviņa kasacijas sūdzības pieņemšanu. (L. Nr. 43.)

18. 1828. g. februaŗa mēneša 27. dienā. Jāzepa R i b u ļ a lūgums par Jelgavas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu viņa, R i b u ļ a, prasībā pret Olistanu M a r c i n k e v i č u un Jāni E i d u k u.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Izklausījis atbildētāju pilnvarnieka, zv. adv. P. Berga, paskaidrojumus un ņemot vērā: 1) ka, pēc prasītāja paskaidrojuma prasības rakstā, parādzīmē apzīmētie Ls 500 bija jāmaksā kā pirkšanas sumas daļa par prasītāja atbildētājiem uz priekšlīguma pamata pārdotām Dižglūdu mājām; pie tam, kā redzams no parādzīmes teksta, minētie 500 ls bija jāmaksā „pie pirkšanas-pārdošanas līguma" noslēgšanas; 2) ka Apgabaltiesa konstatējusi, ka prasītājs nav bijis minēto māju īpašnieks, par kādu — pēc zemes grāmatām — bijis kāds Staprans, ar kuŗu tā tad atbildētāji faktiski ari noslēguši pirkšanas-pārdošanas līgumu; šādi Apgabaltiesas konstatējumi attiecas uz lietas faktisko pusi un nav tādēļ pārbaudāmi kasacijas kārtībā; 3) ka pie šāda, Apgabaltiesas konstatētā tiešā sakara starp parādzīmi un aizpārdošanas līgumu, kas nebija realizējams un faktiski netika realizēts, Apgabaltiesai bija pietiekošs pamats atzīt, ka, atkrītot aizpārdošanas līgumam, atkritis ari pašas parādzīmes spēks (priv. lik. 3696., 3713., 3729. p. p.); 4) ka prasītāja pievestais priv. lik. 3832. p. nemaz nenosaka un nevar nosacīt, ka pārdot mantu var „ari tās turētājs(?)"; mantu, saprotams, var pārdot nevis viņas turētājs kā tāds, bet, kā tieši paredzēts 3832. p., tas, „kam ir t i e s ī b a to brīvi atsavināt"; aizpārdošanas līgumu gan var noslēgt ari neīpašnieks, bet ari tas paredz, ka aizpārdevējam ir jāiegūst pārdošanas tiesības un ka viņam piederētu pārdošanas tiesības vismaz tai momentā, kad ir jāslēdz pārdošanas līgums; tāpēc, ja pārdošanas līgums galu galā tika noslēgts un bija slēdzams nevis ar aizpārdevēju, bet ar citu personu, kuŗai vien bija „tiesība brīvi atsavināt" aizpārdoto mantu, tad pats par sevi atkrīt aizpārdošanas līgums un līdz ar to ari tās saistības, kuŗas aizpircēji bija uzņēmušies „nākošā notikuma izredzē" (priv. lik. 3703 sek. p. p.); 5) ka, pretēji prasītāja domām, dēļ parādzīmes spēka zaudēšanas nemaz nav prasāms, ka starp partiem noslēgtais aizpārdošanas līgums tiktu tiesas ceļā ar sevišķu tiesas spriedu-

mu atzīts par atceltu; pietiek šai ziņā, ka būtu konstatēts, ka aizpārdošanas līgums faktiski atkritis pateicoties tam, ka prasītājs to izpildīt un realizēt no sevis nav varējis un ka atbildētāji, faktiski, runā stāvošās mājas nopirkuši no kādas citas personas, t. i. no māju īstā īpašnieka, un ka tā tad vispār tas parādzīmē tieši paredzētais nosacījums, proti pirkšanas-pārdošanas līguma noslēgšana ar prasītāju, nav iestājies un iestāties vispāri nevar; 6) ka tādā kārtā Apgabaltiesa, atraidot prasību, nav prasītāja pievestos likumus pārkāpusi, kādēļ viņa kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Jāzepa Ribuļa kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 44.)

19. 1928. g. februaŗa mēneša 27. dienā. Anša Rūda lūgums par Jelgavas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu viņa, Rūda, prasībā pret Indriķi Dzeguzi.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka Apgabaltiesa prasību atraidījusi uz tā pamata, ka aiz viņas pievestiem iemesliem atradusi par fiktiviem prasītāja iesniegtos līgumus, proti pirkšanas-pārdošanas līgumu un rentes līgumu, kuŗi sastādīti vienā un tai pašā dienā Jelgavā; 2) ka šāds Apgabaltiesas slēdziens par runā stāvošo līgumu fiktivo raksturu attiecas uz lietas faktisko pusi un nav tādēļ pārbaudāms kasacijas kārtībā; ar to atkrīt visi prasītāja paskaidrojumi viņa kasacijas sūdzībā, kuŗos viņš apstrīd Apgabaltiesas slēdziena pareizību pēc būtības; 3) ka, bez tā, saskaņā ar 1916. g. 3. jūlija likumā ievestā Kr. civ. lik. 1529. p. piez. pielik. 3. un 4. pkt. 4. un 5 nodal., kāds likums piemērojams ari Latvijā (lik. X. nodal.), līgums (nomas līgums), kuŗu parādnieks (atbildētājs Dzeguze) slēdzis ar savas māsas vīru (prasītāju), prezumējams kā noslēgts apzināti kreditoram par ļaunu; 4) ka Apgabaltiesa varēja pirkšanas-pārdošanas līgumā lietoto frazu „ķēve skaitās par nodotu pircējam" atzīt par nenozīmīgu un tomēr atrast, ka pēc lietas apstākļiem zirga faktiska nodošana nav bijusi; ari šis Apgabaltiesas slēdziens ir faktiskas dabas un nav kasacijas kārtībā pārbaudāms; 5) ka, pretēji prasītāja domām, Apgabaltiesa nav viņam uzlikusi par pienākumu pierādīt Augustes Dzeguzes īpašuma tiesības uz zirgu, bet gan aizrādījusi, ka pašā līgumā neesot uzsvērts, ka viņa būtu pārdevusi savu zirgu: šādam Apgabaltiesas apcerējumam vispār nav izšķiŗošas nozīmes, jo pati Auguste Dzeguze vēl pēc šī līguma noslēgšanas, pie zirga aprakstīšanas, tieši paskaidrojusi. ka zirgs piederot viņai; tā tad skaidrs, ka zirgs taisni nav prasītāja īpašumā ar minēto līgumu pārgājis, t. i. ka līgums bijis fiktivs, proti patiesi nav grozījis jau agrāk pastāvējušās juridiskās attiecības; 6) ka Apgabaltiesa tādā kārtā nav pārkāpusi prasitāja pievestos likumus, kādēļ viņa kasacijas sūdzība, kā nepamatota, atraidāma, Senats nolemj: Anša Rūda kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 45.)

20. 1928. g. februaŗa mēneša 27. dienā. Staņislava Drabata lūgums par Latgales apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Antona Boguševiča prasībā pret Staņislavu Drabatu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Senats atrod: Prasītājs lūdz pieprasīt no atbildētāja starp citu 340 Ls uz tā pamata, ka atbildētājs pieņēmis no viņa zināmas mantas ieķīlāšanai lombardā par 340 Ls un apņēmies izpirkt tās noteiktā termiņā un ka atbildētājs „to" neesot izpildījis. Atbildētājs, prasību neatzīstot, paskaidrojis, ka viņš lombarda kvīti un ķīlas naudu 340 Ls atdevis prasītājam. Prasītājs, nenoliedzot lombarda kvītes saņemšanu, apgalvo, ka uz kvītes pamata viņš nevarot mantas izpirkt, jo kvīte izdota uz atbildētāja vārda, un atbildētājs nav izdevis prasītājam pilnvaru mantas saņemšanai no lombarda. Miertiesnesis atraidījis prasību. Apgabaltiesa apmierinājusi prasību 340 Ls summā. Atbildētāja kasacijas sūdzība pelna ievērību. Apgabaltiesa nodibinājusi, no vienas puses, ka atbildētājs apņēmies prasītāja mantas ieķīlāt, bet tomēr ar tiesību, ķīlas naudu saņemt savām personīgām vajadzībām (деньги взяты мною для личныхъ дѣлъ). No otras puses, Apgabaltiesa nodibinājusi ari to, ka atbildētājs pat nodevis prasītājam 340 Ls, bet nevis kā saņemto ķīlu naudu, bet „kā savu (atbildētāja) personīgu īpašumu izlietošanai kopīgam (ar prasītāju) veikalam". Pie šādiem lietas apstākļiem Apgabaltiesai bijis pirmā rindā jānoskaidro un juridiski jāraksturo starp partiem nodibinājušās juridiskās attiecības un galvenā kārtā tas darījums, kas ietērpts prasības pamatā liktā dokumentā. Stājoties pie šī darījuma juridiskā rakstura noteikšanas, Apgabaltiesai bija jāpiegriež izšķiroša nozīme taisni viņas pašas nodibinātam darījuma nosacījumam par to, ka ķīlas naudu atbildētājs saņem savām personīgām vajadzībām. Tas nozīmē, ka starp partiem noslēgts komodata līgums (Kr. civ. lik. 2064. p.; Sen. civ. kas. dep. spried. 1924. g. 233. Nr.)., uz kuŗa pamata atbildētājs patapinājis no prasītāja runā stāvošās mantas lombardēšanai sev par labu, pie kam atbildētājs, no vienas puses, ķīlu naudu varēja saņemt „savām vajadzībām", t. i. sev par labu; bet, no otras puses, atbildētājam, saprotams, bija mantas jāizpērk laikā un jānodod atpakaļ prasītājam. Tā tad vienīgais atbildētāja pienākums bijis laikā izpirkt mantu, un ja viņš to nebūtu laikā izpildījis, prasītājs būtu varējis celt prasību par atbildētāja piespiešanu mantas izpirkt, bet, neizpildīšanas gadījumā, par mantu vērtības piedzīšanu no atbildētāja; šai nolūkā prasītājam būtu ķīlu kvīte — saprotams — jāatdod atbildētājam. Otrkārt, prasītājam ari būtu tiesības, ja kvīte izrakstīta uz atbildētāja vārdu, celt prasību par atbildētāja piespiešanu kvīti pārrakstīt uz prasītāja vārdu un, neizpildīšanas gadījumā, cesiju atvietot ar tiesas spriedumu, un varbūtējos zaudējumus, tai skaitā ari prasītāja samaksāto ķīlu naudu, piedzīt no atbildētāja. Bet nekādā ziņā, pie Apgabaltiesas nodibinātiem apstākļiem, prasītājam nebūtu tiesības, tieši ķīlas naudu kā tādu pieprasīt no atbildētāja, jo ķīlu nauda kā tāda pienākusies taisni atbildētājam par labu. Apgabaltiesas ieņemtais stāvoklis būtu attaisnojams tikai tad, ja Apgabaltiesa būtu konstatējusi mandata attiecības starp partiem, t. i. ja ieķīlāšanai būtu bijis jānotiek nevis atbildētāja vārdā un atbildētājam par labu, bet vienīgi un taisni prasītājam par labu un prasītāja vārdā; tad atbildētājs gan nebūtu varējis ķīlu naudu izlietot sev par labu un pašā dokumentā nebūtu bijis iespējams runāt par to, ka ķīlu nauda pienāktos atbildētāja „personīgām vajadzībām", bet ķīlas nauda katrā ziņā — ja izietu no mandata — atbildētājam bija jāizsniedz nekavējoši prasītājam, un prasītājam, neizpildīšanas gadījumā, būtu tieša prasība — actio mandati directa — pret atbildētāju par ķīlas naudas samaksu viņam. Ja nu, pēc Apgabaltiesas nodibinātiem faktiskiem apstākļiem, starp partiem noslēgts nevis mandata līgums, bet komodata līgums, tad Apgabaltiesai nebija tiesības, tagadējo prasību tā, kā tāda tika celta, uzskatīt par apmierināmu. Pie tagadējiem lietas apstākļiem ari nemaz

nekrīt svarā, vai atbildētājs sumu 340 Ls būtu samaksājis prasītājam un, pie prasības pareiza formulējuma, atbildētājam nebūtu tiesības, no izpirkšanas pienākuma izvairīties uz tā pamata vien, ka viņš summu 340 Ls samaksājis prasītājam un necedēto uz prasītāja vārda ķīlu kvīti nodevis prasītājam. Neapsverot un nenodibinot partu īstās juridiskās attiecības un nekvalificējot prasības pamatā liktā dokumenta juridisko raksturu, Apgabaltiesa pārkāpusi civ. proc. lik. 181., 196. (129., 142.) p. p., kādēļ viņas spriedums aiz pievestiem pārkāpumiem atceļams.

Aiz aprādītiem iemesliem Senats nolemj: Latgales apgabaltiesas 1926. g. 9. novembra spriedumu civ. proc. lik. 181., 196. (129., 142.) p. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai Apgabaltiesai izspriešanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 47.)

21. 1928. g. februara mēneša 27. dienā. Jāzepa Valeina lūgums par Latgales apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Rozalijas Jaundzem prasībā pret Jāzepu Valeinu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka prasītāja cēlusi vindikacijas prasību, atsaucoties uz savām īpašuma tiesībām par strīdu zemi; 2) ka Apgabaltiesa šai ziņā nodibinājusi, ka prasītāja valdījusi zemi vairāk par 10 gadiem un pati cēlusi strīdus māju; 3) ka šādi Apgabaltiesas konstatējumi attiecas uz lietas faktisko pusi un nav tādēļ pārbaudāmi kasacijas kārtībā, kādēļ atkrīt visi atbildētāja paskaidrojumi viņa kasacijas sūdzībā, kuros viņš apstrīd šo konstatējumu pareizību pēc būtības; 4) ka no šādiem saviem konstatējumiem vien, Apgabaltiesa jau varēja nākt pie slēdziena, ka prasītājai, kā zemes īpašniecei, piekrīt vindikacijas prasība, pie kam, pretēji atbildētāja domām, prasītājai nemaz nav no sevis jāpierāda, ka viņa valda mierīgi, netraucēti un kā īpašniece, jo šādi valdīšanas faktori būtu jāatspēko atbildētājam, ja tas viņus apstrīd (Sen. civ. kas. dep. spried. 1927. g. Nr. 299); 5) ka, pretēji atbildētāja domām, taisni viņa pienākums bijis pierādīt ari to, ka nomas līgumu, uz kuru tas atsaucās un kuru ar viņu noslēgusi pati prasītāja, noslēgusi no pašas prasītājas pilnvarotā persona, vai ka prasītāja šo nomas līgumu atzinusi vai tas viņai bijis jāatzīst; 6) ka Apgabaltiesai bija pietiekošs pamats nepielaist atbildētāja uzdotos lieciniekus par to, ka Jānis Jaundzems ieguvis strīdus zemi īpašumā iesēdējuma ceļā, jo konkretā prasība cēlusies nevis starp prasītāju un Jāni Jaundzemu, bet starp prasītāju un atbildētāju, kurš Jāni Jaundzemu pat nav pieaicinājis lietā kā trešu personu (laudatio auctoris) un kurš ari pats nav iestājies lietā nedz kā galvenais, nedz kā blakus intervenients; Apgabaltiesai nebija tiesība, prasības lietā starp tagadējo prasītāju un tagadējo atbildētāju nodibināt, vai kāda, ārpus lietas stāvoša persona ieguvusi strīdus zemi iesēdējuma ceļā; uz iesēdējumu jāatsaucas tikai tai personai, kura pati apgalvo, ka viņa uz šī pamata ieguvusi īpašumu tiesības; bet īpašuma atzīšanu kādai ārpus prasības lietas stāvošai personai uz iesēdējuma pamata nevar panākt atbildētājs prasībā, kuru pret viņu cēlusi prasītāja, kura savukāt bija, kā nodibina Apgabaltiesa, pierādījusi savas īpašuma tiesības; atbildētājs, kas uz paša īpašuma tiesībām neatsaucās, neapgalvo un nevar apgalvot, ka viņš būtu Jāņa Jaundzema sukcesors; pie šādiem apstākļiem atbildētājam nekas cits neatliktu, ka no sevis celt regresprasību pret savu tiešo kontrahentu, Jāni Jaundzemu, par zaudējumiem; 7) ka tādā kārtā Apgabaltiesa nav pārkāpusi atbildētāja pievestos likumus, kādēļ viņa kasacijas sūdzība, kā ne-

pamatota, atraidāma, Senats nolemj: Jāzepa Valeina kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 49.)

22. 1928. g. marta mēneša 29. dienā. Annas Bēm lūgums par Liepājas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu viņas, Bēm, prasībā pret Jāni Jansonu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka prasītāja lūdz piedzīt no atbildētāja 240 Ls parāda ar %%, savu prasību pamatojot uz to, ka viņa aizdevusi atbildētājam pret vekseli, kurš viņai pazudis, pie kam prasības pierādīšanai atsaukusies uz lieciniekiem; liecinieki ari tika nopratināti; 2) ka Apgabaltiesa atradusi prasību par atraidāmu kā priekšlaicīgu, uz tā pamata, ka prasība esot dibināta uz vekseļa, ka prasītāja šo vekseli, kā pazudušu, nav iesniegusi, ka atbildētājam neesot bijis jāmaksā citādi kā apmaiņā pret vekseli, un ka prasītājai bijis jāizpilda iepriekš vekseļa nolikuma nōteikumi attiecībā uz „sludināšanu"; pie tam Apgabaltiesa atradusi par pierādītu ar lieciniekiem, ka runā stāvošais dokuments bijis formels vekselis, atzīstot par nenozīmīgu prasītājas paskaidrojumu apelacijas sūdzībā, ka runā stāvošais dokuments bijis nevis formels vekselis, bet gan tikai vienkāršs parādraksts; 3) ka Apgabaltiesai nebija likumīga pamata atzīt par formelu vekseli — lietā faktiski neiesniegtu dokumentu, un nākt pie šāda sava slēdziena uz liecinieku liecības pamata, un vēl mazāk konkretā gadījumā, kur pati prasītāja kategoriski apelacijas sūdzībā aizrādījusi, ka dokuments bijis nevis formels vekselis, bet gan vienkāršs parādraksts; ari pie Miertiesneša prasītāja nemaz nav paskaidrojusi, ka dokuments bijis formels vekselis, bet gan tikai savā prasības rakstā runāja par vekseli, tomēr noteikti aizrādot uz šī dokumenta pamatā bijušo darījumu, t. i. uz aizdevumu, kuru atbildētājs esot atzinis; 4) ka, ja runā stāvošais dokuments būtu atzīstams par parādrakstu, t. i. nevis par vērtspapīru, bet par pierādīšanas dokumentu, tad parādniekam būtu tiesība prasīt, lai kreditors grieztos pie tiesas ar lūgumu izsludināt to par iznīcinātu (priv. lik. 3540. p.; civ. proc. lik. 2087. sek. p. p.) pēc tam, kad parāda suma, pēc parādnieka ieskata, vai nu iesniegta tiesā, vai izmaksāta pret galvojumu; tā tad ari šai gadījumā prasītājai būtu, pirms prasības celšanas, iepriekš jālūdz tiesu izsaukšanas kārtībā atzīt parādrakstu par mortificētu; 5) ka, ja ari runā stāvošo dokumentu atzītu par formelu vekseli, tad, tā pazaudēšanas gadījumā, attiecīgam kreditoram tomēr nemaz nav atņemta tiesība prasīt vekselī uzrādīto sumu uz tā materialo juridisko attiecību (piem., aizdevuma) pamata, kuras bijušas paša vekseļa pamatā, un kreditoram tādēļ ari nevar nogriezt ceļu, taisni šādas juridiskas attiecības, kā prasības tiešo pamatu, pierādīt ar visiem procesualiem līdzekļiem (Kr. Sen. civ. kas. dep. spried. 1916. g. 41. Nr. Borisovu lietā), tomēr pirms šādas prasības iesniegšanas iepriekš pieteicot par vekseļa pazušanu veks. lik. 77. sek. p. p. paredzētā kārtībā; 6) ka, pretēji Apgabaltiesas domām, vekseļlikums (77.—80. p. p.) nemaz neparedz pazudušu vekseļu mortifikaciju izsaukšanas kārtībā (kā, piem., pēc vācu civ. proc. lik. 1003. sek. §§), vai izsludinājums par pazudušiem vekseļiem; vekseļlikums turpretim pieturas pie t. s. maksājumu apturēšanas sistemas, kurā, uz attiecīgā vekseļturētāja lūguma, tiesa aizliedz vekseļa parādniekam izdarīt lūdzējam maksājumu, pie tam tiesa nekādu „sludinājumu" un ne-

kādu preklusivu lēmumu netaisa; tā tad vekseļkreditors, uz pazuduša vekseļa pamata, nekādu vekseļprasību pret vekseļdevēju celt nevar, jo tiesa — pēc vekseļlikuma — nekad neatvieto vekseli ar kāda preklusiva lēmuma norakstu, kā tas notiek pēc to valstu likumiem (piem., vācu civ. proc. lik. 1018. §), kur pazudis vekselis (līdzīgi pārējiem pazudušiem vērtspapīriem: sk. civ. proc. lik. 2092. p. 2. teik., 2086. p.), atzīstams par iznīcinātu izsaukšanas (mortifikacijas) kārtībā; tomēr minētais Apgabaltiesas nepareizais uzskats nav iespaidojis viņas gala slēdziena pareizību par prasības atraidīšanu kā priekšlaicīgu; 7) ka tādā kārtā Apgabaltiesa, tagadējos lietas apstākļos atrodot prasību par priekšlaicīgu, gala slēdziena ziņā nav likumu pārkāpusi; kādēļ prasītājas kasacijas sūdzība atraidāma, Senats nolemj: Annas Bēm kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 52.)

23. 1928. g. janvāra mēneša 31. dienā. Dzelzceļu virsvaldes pilnvarnieka, juriskonsulta Melnbārda, lūgums par Tiesu Palatas spriedumа atcelšanu Hermaņa Šmēmaņa, tirg. zem firmas „Feldhūns un Šmēmans" prasībā pret Latvijas Dzelzceļu virsvaldi un prasītāja pilnvarnieka, zv. adv. Kosteņiča paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka dzelzc. lik. 124. p., runājot par prasības atzīšanu tiesā, gan neprasa, ka atzīšana notiek pirmā tiesas sēdē, bet, pēc sava mērķa un nozīmes, tomēr katrā ziņā paredz, ka dzelzceļš iepriekš neapstrīd prasību; tāpēc 124. p. nav piemērojams, kad dzelzceļš pirmā instancē apstrīdējis prasību un tikai otrā instancē atradis par vajadzīgu — prasību atzīt; ari atbildētājas pievestais Kr. Sen. civ. kas. dep. spriedums 1905. g. Nr. 101 nemaz neattaisno atbildētājas aizstāvēto pretējo uzskatu; 2) ka konkretā gadījumā prece gājusi no „Možeiku" stacijas pa Lietuvas dzelzceļiem caur pierobežu staciju „Vaiņodi" uz Liepāju, tā tad no Lietuvas uz Latviju, kādēļ lietai piemērojama 1921. g. 13./23. septembra Latvijas-Lietuvas konvencija (lik. krāj. 1923. g. 81. Nr.); 3) ka, kā Senats jau paskaidrojis savos spriedumos 1925. g. Veinera lietā Nr. 549; 1926. g. Viškina lietā Nr. 74 un 1927. g. Alperoviča lietā Nr. 506, pretēji pirms kara spēkā bijušam vispārējam tarifam, no kura vēl izliet Bernes konvencija, tagad katra atsevišķa valsts, kura piedalās tranzitpārvadāšanā, piedzen vedummaksu atsevišķi priekš sevis, bet nevis reizē ari priekš pārējām valstīm, kuras ņem dalību pie konkretas pārvadāšanas, un aprēķina vedummaksu tikai par savu attālumu un pēc saviem tarifiem. Tādēļ ari katras atsevišķas valsts dzelzceļi atbild patstāvīgi par piedzītās vedummaksas pareizību, pretēji iepriekš nodibinātai, visu dzelzceļu solidarai atbildībai. Ar to ari tagad atkrīt Bernes konvencijā vēl paredzētais aizliegums prasīt %% par pārmaksu. Tā tad attiecībā uz Latvijas dzelzceļiem paliek spēkā, ari pie tranzitsūtījumiem, dzelzceļu nolik. 72. p., pēc kura dzelzceļiem jāatlīdzina par pārmaksām 12% no pārmaksas dienas. Tā tad atkrīt visi atbildētājas paskaidrojumi viņas kasacijas sūdzībā par to, ka Tiesu Palata esot nepareizi piemērojusi dzelzc. nolik. 72. p. (1916. g. izd.) un nepareizi esot rīkojusies pēc Latvijas-Lietuvas 1921. g. 13./23. septembra konvencijas; 4) ka tādā kārtā Tiesu Palata nav pārkāpusi atbildētājas pievestos likumus, kādēļ kasacijas sūdzība, kā nepamatota, atraidāma, Senats nolemj: Dzelzceļu virsvaldes pilnvarnieka, juriskonsulta Melnbārda, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 56.)

24. 1928. g. janvaŗa mēneša 31. dienā. Annas Jankevič pilnvarnieka, zv. adv. Grinberga, lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Annas Jankevič prasībā pret Antoniju Volfšmidt.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka pēc priv. lik. 3444. p. katram jāatlīdzina zaudējums, kuŗš to izsaucis (veranlasst) ar savu darbu vai bezdarbu (Unterlassung: 3284. p. piez., 3296. p.); 2) ka bezdarbība izteicas zināmu pienākumu neizpildīšanā, kuŗi izriet ari no zināma — vainīgās personas stāvokļa vai attiecībām pret savu mantu, ja šai personai bija pēc likuma jārūpējas par mantas, piem., imobila, vasarnīcas attiecīgo stāvokli; mantas īpašnieks — principā — nevar atsvabināties no atbildības par zaudējumiem, kuŗi trešām personām cēlušies no pienākuma neizpildīšanas attiecībā pret cietušo ar to, ka viņš savu pienākumu izpildīšanu uzlicis kādai citai personai kā savam kontrahentam uz līguma pamata (arg. priv. lik. 3288., 4051. u. c. p. p.), ja nebūtu nodibināts, ka šādam līgumam iepriekš būtu piekritis pats cietušais; 3) ka, ja kāda persona vispār pielaidusi nelikumīgu darbu vai nelikumīgu bezdarbību, tad viņai jāatbild ari par viņas sekām, tā tad ari par nejaušiem, piem., nelaimes gadījumiem, kuŗi varētu izcelties no šādas nelikumīgas darbības vai nedarbības (sk. priv. lik. 3438. p.); 4) ka, ja atbildētāja tikai izīrējusi, bet nav iznomājusi savu vasarnīcu, tad vispārējā rīkošanās par vasarnīcu bija pārgājusi uz īrnieci tikai aprobežotā veidā, jo šādam īrniekam nepiederēja vasarnīcas izmantošana, bet vienīgi viņas lietošana (priv. lik. 4025. p.); 5) ka Tiesu Palata atrod par nodibinātu, ka nelaimes gadījums noticis atbildētājas piederošā vasarnīcā, ka šīs vasarnīcas tumšo bēniņu grīdā bijis caurums, kas bijis aizsists ar skārdu, ka šis caurums bijis pārpalicis no agrāk pirmā stāvā bijušās krāsns, ka atbildētāja savu vasarnīcu izīrējusi kādai Pauzul, kuŗa apņēmusies izdarīt vasarnīcā „visus vajadzīgos remontus ar atbildību par visu sanitaru noteikumu izpildīšanu", un ka Pauzul, neizdarot remontu, vasarnīcu izīrējusi tālāk kādai Klein bez atbildētājas piekrišanas; 6) ka Tiesu Palata atraidījusi prasību uz tā pamata, ka par vainīgu pie notikušā ar prasītāju nelaimes gadījumā esot uzskatāma Pauzul, Klein un pati prasītāja, bet ne atbildētāja, jo tā nevarot atbildēt par trešo personu pretlikumīgām vai nolaidīgām rīcībām; 7) ka tomēr Tiesu Palata nav šai ziņā noskaidrojusi, ka ar skārdu aiztaisītais caurums būtu attiecināms uz tādiem vasarnīcas defektiem, kuŗu novēršana iegājusi vasarnīcas remontu darbos, un ka minētā cauruma esamībai būtu bijis sakars ar vasarnīcas „pavisam sapuvušo" vai vismaz nolaisto stāvokli, jeb vai — turpretim — caurums nebūtu attiecināms uz vasarnīcas neattiecīgo pārbūves izpildīšanu, t. i. uz nepareizo būvtechnisko konstrukciju; tāpat Tiesu Palata nav konstatējusi, ka atbildētāja par cauruma esamību būtu iepriekš ziņojusi Pauzul; neatkarīgi no tā, Tiesu Palata ari neaizrāda, uz kāda pamata viņa piegriezusi izšķiŗošu nozīmi tam, ka taisni liecinieces Klein, bet ne pašas atbildētājas kā namsaimnieces un izīrētājas, uzdevums bijis pārliecināties, vai staigāšanu pa bēniņiem „pavisam sapuvušā vasarnīcā" nebūtu saistīta ar briesmām; 8) ka tādā kārtā Tiesu Palata pielaidusi motivu nepilnību, kādēļ viņas spriedums aiz civ. proc. lik. 711. p. pārkāpuma atceļams, Senats nolemj: Tiesu Palatas 1926. g. 29. novembŗa spriedumu civ. proc. lik. 711. p. pārkāpuma dēļ atcelt un lietu nodot Tiesu Palatai caurskatīšanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 57.)

25. 1928. g. maija mēneša 31. dienā. Rīgas pilsētas pilnvarnieka, zv.

adv. J. Ķuzes, lūgums par Tiesu Palatas lēmuma atcelšanu lietā par Roberta Blau atzīšanu par maksātnespējīgu parādnieku.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka pret Latvijas bankas prasījuma apmierināšanu saskaņā ar viņas statutu 10. p., iepriekš citām pretenzijām, starp citu cēlusi ierunas tagadējā sūdzētāja, Rīgas pilsēta; 2) ka sakarā ar šādu ierunu, Roberta Blau kreditoru vispārējā sapulce 1926. g. 14. septembrī nolēmusi attiecīgās sumas ieturēt līdz pārsūdzības termiņa notecēšanai vai jautājuma galīgai izšķiršanai tiesas ceļā; 3) ka pievesto lēmumu Rīgas pilsēta pārsūdzējusi Apgabaltiesai starp citu uz tā pamata, ka Latvijas banka varot savu priekštiesību izvest tikai ārpus konkursa, t. i. tikai civ. proc. lik. 1899. p. pielik. 22. p. paredzētās robežās; 4) ka Apgabaltiesa šo sūdzību atstājusi bez „ievērības" uz tā pamata, ka strīdus par priekštiesībām esot jāceļ nevis blakus sūdzības, bet gan tikai prasības kārtībā; 5) ka Tiesu Palata, caurskatot strīdus par priekštiesību pēc būtības, atstājusi Rīgas pilsētas blakus sūdzību bez ievērības, atrodot, ka nav skaidri redzams, ko īsti vēlas panākt sūdzētāja ar savu sūdzību, un saprot šo pēdējo tā, it kā Rīgas pilsēta aizstāvējusi tikai Latvijas bankas intereses, domādama panākt šīs pēdējās prasījuma ierindošanu civ. proc. lik. 1899. p. pielik. 22. pkt. paredzētos prasījumos ar priekšrocību par pielik. 36. p. uzskaitītiem prasījumiem, un ka šādu apmierināšanas kārtību „konkursa valde" (domāts par kreditoru pilnsapulci) jau esot noteikusi; 6) ka ari savā kasacijas sūdzībā Senatam Rīgas pilsēta nav paskaidrojusi, uz kādu priekštiesību un pēc kādas kārtas viņa pretendē konkursā, un sevišķi kādu stāvokli viņa domātu ieņemt attiecībā pret Latvijas banku un vispār neaizrāda, kādu īsti likumu Tiesu Palata būtu pārkāpusi savā spriedumā; 7) ka Senats savā 1926. g. spriedumā Nr. 175 jau paskaidrojis, ka ģeneralā konkursā Latvijas bankas prasījumi, uz viņas statutu 10. p. pamata, apmierināmi absoluti priekš un pirms visiem civ. proc. lik. 1899. p. pielik. 36. p. paredzētiem prasījumiem, tā tad ari pirms valsts un pašvaldību nodokļu prasījumiem; tādā kārtā Senats tai spriedumā nemaz nav — principā — piešķīris Latvijas bankai kādas atdalīta (atsevišķa) apmierinājuma tiesības ārpus konkursa (it kā pēc civ. proc. lik. 1899. p. pielik. 22. p.), bet gan atzinis viņu taisni par konkurskreditoru, par kādu atzinusi viņu ari kreditoru pilnsapulce: atdalīta (atsevišķa) apmierinājuma tiesības Latvijas banka baudītu tikai dēļ saviem uz ķīlu (rokas ķīlu vai hipoteku) pamatotiem prasījumiem un pie tam gan pirms un priekš visiem pārējiem prasījumiem, kuriem likums (civ. proc. lik. 1899. p. pielik. 22. p.) piešķir atdalīta (atsevišķa) apmierinājuma tiesības; 8) ka tā tad, Tiesu Palata, atzīstot konkretā gadījumā Latvijas bankas prasījumam priekštiesību par Rīgas pilsētas prasījumu, nav, gala slēdziena ziņā, likumus pārkāpusi, kādēļ Rīgas pilsētas kasacijas sūdzība, kā nepamatota, atraidāma, Senats nolemj: Rīgas pilsētas pilnvarnieka, zv. adv. Ķuzes, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 58.)

26. 1928. g. maija mēneša 31. dienā. Urija Gaduševiča pilnvarnieka, zv. adv. Šenfelda, lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Urija Gaduševiča prasībā pret Gitlu Papernovu un atbildētājas pilnvarnieka, zv. adv. Eljaševa, paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Izklausījis atbildētājas pilnvarnieka, zv. adv. Eljaševa, paskaidrojumus un ņemot vērā: 1) ka likums (kr. civ. lik. 545., 555. p. p.) pazīst līdzīpašumu īstā vārda nozīmē, pēc idealām kvotām, dalāmā vai nedalāmā īpašumā (kr. civ. lik. 545., 554. p. p.; доля участія, жребіи), un līdzīpašumu neīstā vārda nozīmē — realās daļās (kr. civ. lik. 551., 553. p. p. (чрезполосное владѣніе); 2) ka līdzīpašums pēc idealām kvotām paredz, ka katra ideala kvota aptveŗ visu kopējo īpašumu, bet noteicama tikai proporcionali līdzīpašnieku skaitam, būdama ierobežota ar pārējo līdzīpašnieku idealām kvotām; tā tad idealai kvotai neatbilst dabā nekāda reala daļa kopējā īpašumā (kr. Sen. civ. dep. spried. 1903. g. 115. Nr.); 3) ka, tādā kārtā, īsta līdzīpašnieka valdīšana kopējā īpašumā var izteikties tikai visa nedalītā kopējā īpašuma faktiskā turēšanā, kopā ar pārējiem līdzīpašniekiem; bet valdīšana nav domājama par idealo kvotu kā tādu; tāpēc līdzīpašnieka valdīšana aizsargājama pret trešām personām attiecībā kā uz kādu realu daļu, tā ari uz visu nedalīto kopējo īpašumu; tāda pati aizsardzība atzīstama ari vienam līdzīpašniekam pret kādu viņa līdzīpašnieku, kas cenšas izspiest cietušo no kopējās valdīšanas (kr. Sen. civ. kas. dep. spried. 1884. g. 92. Nr.); 4) ka tā tad atsevišķs līdzīpašnieks pats no sevis nevar uz savu faktisko valdīšanu par kopējo īpašumu pamatot īpašuma tiesības iegūšanu par kādam citam, varbūt faktiski šo īpašumu nevaldošam, līdzīpašniekam piederošo idealo kvotu tai pašā kopējā īpašumā, ja vien, bez šī otrā līdzīpašnieka, kopējais īpašums pieder kopīgi vēl trešam līdzīpašniekam, jo ari šādam trešam līdzīpašniekam pieder, kā ari pirmam, sava idealā kvota, kuŗa savukārt aptveŗ dabā visu nedalīto kopējo īpašumu un ierobežo pārējo (t. i. kā pirmā tā ari otrā) līdzīpašnieku idealās kvotas (sk. Sen. civ. kas. dep. spried. 1891. g. 49. Nr.); tikai pēc šādu ierobežojumu atkrišanas, ar visu līdzīpašnieku vienošanos, faktiskās dalīšanas ceļā, ideala kvota varētu pārvērsties par realu daļu, ar ko tā tad kopējais īpašums izbeidzas un tā vietā stājas atsevišķas īpašuma tiesības par katru atsevišķu īpašumu; tikai šāds atsevišķs īpašums tāpēc ari var būt par atsevišķas valdīšanas priekšmetu un būt par pamatu tādu tiesību iegūšanai, kuŗas izceļas ar valdīšanu; 5) ka tādā kārtā līdzīpašnieka valdīšana par kopējo īpašumu varētu novest pie īpašuma tiesību iegūšanas iesēdējuma ceļā tikai uz visu nedalīto kopējo īpašumu (Kr. Sen. civ. kas. dep. spried. 1884. g. 83. Nr.), bet nekad nevarētu novest pie kādam citam līdzīpašniekam piederošās idealās kvotas iegūšanas, itkā atstājot pie tam neaizskārtas un neiegūtas vēl kādas atlikušas, pārējiem līdzīpašniekiem piederošas, idealās kvotas, kuŗu faktisko kopvaldīšanu un kuŗu ideālās kvotas pirmais līdzīpašnieks atzīst un sev nepieprasa, itkā vēršot savu iesēdējumu tikai uz minētā otrā līdzīpašnieka idealo kvotu; 6) ka konkrētā gadījumā prasītājs lūdz atzīt viņam uz iesēdējuma pamata īpašuma tiesības uz atbildētājai apstiprināto $^{1}/_{28}$ idealo daļu nekustamā īpašumā; 7) ka Tiesu Palata konstatējusi, ka prasītājam minētā nekustamā īpašumā pieder ½ idealās daļas uz ka, bez atbildētājas, pārējās $^{13}/_{28}$ pieder vēl kādiem citiem līdzīpašniekiem; 8) ka pie šādiem apstākļiem Tiesu Palatai, saskaņā ar augšā pievestiem apcerējumiem, bija pietiekošs pamats atzīt, ka prasītājs, būdams pats līdzīpašnieks, nevar ar iesēdējumu iegūt citu, — proti atbildētājas — idealu kvotu kopējā īpašumā, kuŗā, bez abiem partiem, piedalās ari citi līdzīpašnieki; 9) ka, pretēji prasītāja domām, Tiesu Palata, sava uzskata nodibināšanai, atsaukusies netikvien uz Butovska (bet ne Bukovska, kā nepareizi iespiests spriedumā un pieved prasītājs) darbu, bet pieved ari patstāvīgus apcerējumus, kuŗi pilnīgi saskan ar likumu un tiesu praksē nodibinātiem principiem; 10) ka tā tad jautājums par to, vai tagadējā prasība, kuŗu Tiesu Palata pareizi at-

zinusi par nenodibinātu pamatā, būtu bijis jāceļ netikvien pret atbildētāju, bet ari pret visiem pārējiem līdzīpašniekiem, neprasa Senata izšķiršanu; 11) ka, aiz tiem pašiem iemesliem, nav šai lietā izšķirams jautājums par to, vai konkretā gadījumā būtu visi iesēdējuma rekviziti jeb ne, un vai Tiesu Palata šai ziņā apspriedusi visus prasītāja pievestos apcerējumus un paskaidrojumus; 12) ka tādā kārtā Tiesu Palata nav prasītāja pievestos likumus pārkāpusi, kādēļ viņa kasacijas sūdzība, kā nepamatota, atraidāma, Senats nolemj: Urija Girša d. Gaduševiča pilnvarnieka, zv. adv. Šenfelda, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 59.)

27. 1928. g. marta mēneša 29. dienā. Jāņa Grūbes lūgums par Rīgas apgabaltiesas lēmuma atcelšanu viņa, Grūbes, prasībā pret Jāni Vītolu un pēdējā paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka Miertiesnesis sprieduma rezolucijā zemes gabalu apzīmējis kā atrodošos pie ceļa, kas ved no Cēsīm uz Vec-Raunu, ceļam braucot kreisā pusē; 2) ka Apgabaltiesa ar savu 1926. g. 23. novembra spriedumu apstiprinājusi Miertiesneša spriedumu, sava sprieduma motivos neizteicoties par minētā zemes gabala atrašanās vietu un vispār neaizskarot jautājumu par viņu; 3) ka Apgabaltiesa sava sprieduma vēsturiskā daļā konstatējusi, ka prasītājs savā prasības rakstā minēto zemes gabalu turpretim apzīmējis kā atrodošos pie ceļa, braucot pa ceļu, kas ved no Cēsīm uz Vec-Raunu, pa labai rokai; 4) ka prasītājs 1927. g. 15. janvarī lūdzis Apgabaltiesai minēto kļūdu izlabot; 5) ka Apgabaltiesa, atsaucoties uz civ. proc. lik. 891. p. un nepievedot tālākus motivus, lūgumu atstājusi bez ievērības uz tā pamata, ka spriedums „stājies spēkā"; 6) ka tomēr tas apstāklis vien, ka spriedums stājies spēkā, pats par sevi nemaz neizslēdz iespēju kļūdu izlabot, ja ari ne rezolucijas teksta grozīšanas ziņā, bet tomēr sprieduma iztulkošanas ceļā, civ. proc. lik. 964. p. paredzētā kārtībā; 7) ka tāpēc, Apgabaltiesa, neapspriežot prasītāja lūgumu nupat pievestā civ. proc. lik. 964. p. paredzētā kārtībā, pārkāpusi šo pēdējo pantu, kā ari civ. proc. lik. 181., 196. (129., 142.) p. p., kādēļ viņas lēmums aiz šī iemesla atceļams, Senats nolemj: Rīgas apgabaltiesas 1927. g. 2. februara lēmumu civ. proc. lik. 181., 196. (129., 142.) p. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai Apgabaltiesai izspriešanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 62.)

28. 1928. g. maija mēneša 31. dienā. Antona Kozirkova un citu pilnvarnieka, zv. adv. Grinberga, lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Antona Kozirkova (al. Tichonovs) un citu prasībā pret Antonu Tichonovu un pēdējā pilnvarnieka, zv. adv. Hubšmaņa, paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka pēc civ. proc. lik. 763. p. partiem par izvēlēto adresi Tiesu Palatas atrašanās vietā jāpieteic Tiesu Palatas kancelejā pirms termiņa notecēšanas paskaidrojuma iesniegšanai; šāds pēdējais termiņš izbeidzas mēneša laikā skaitot no apelacijas sūdzības noraksta saņemšanas (civ. proc. lik. 760. p.); 763. p. mērķis, kā redzams no likumdevēja paskaidrojumiem (1863. g. I. d. 417. lp.), ir novērst lietas vilcināšanu sakarā ar pretējās puses iesniegumu un pavēstu un citu pa-

pīru nosūtīšanu partam uz viņa faktisko dzīves vietu; tomēr dažādu pilsoņu dzīves vietu attālums no Tiesu Palatas atrašanās vietas Latvijā nav salīdzināms ar Krievijas teritorijas lielumu; tāpēc Latvijā tikai izņēmuma gadījumos būtu izslēgta iespējamība, pavēstes un dokumentu norakstus izsniegt partam, kurš kaut samērā īsā laikā pirms tiesas sēdes pieteicis viņai savu adresi; ja parts ari pēc 763. p. paredzētā laika pieteicis savu adresi, tad tomēr nebūtu savienojams ar šī panta noteikumu mērķi un racionalo pamatu, atsvabināt tiesu no pienākuma izsniegt partam minētos papīrus ari tad, ja viņš savu adresi pat pieteicis pēc 763. pantā paredzētā termiņa, ja vien šo papīru izsniegšana būtu iespējama pirms sēdes un lieta ar to netiktu novilcināta; 2) ka zv. advokats, kuram uzticēta lietas vešana otrā instancē, izpilda savu pienākumu, kad iesniedz civ. proc. lik. 763. pantā paredzēto pieteikumu; bet zv. advokats nav spiests pieteikuma iesniegšanas dienā vēl sevišķi pārliecināties no lietas, vai pa to laiku tiesa var būt jau izsūtījusi pavēstes jeb atstājusi pavēstes uz viņa klientu vārdu kancelejā civ. proc. lik. 763., 311. p. p. aprādītā kārtībā; 3) ka konkretā gadījumā apelacijas sūdzības noraksts ticis izsniegts prasītājiem 1926. g. 27. aprīlī; tā tad termiņš, 763. p. paredzētā pieteikuma iesniegšanai, izbeigtos prasītājiem 27. maijā; par partu izsaukšanu uz sēdi 1926. g. 3. novembrī Tiesu Palatas priekšsēdētājs rīkojies 16. oktobrī, kādā dienā pavēstes izsūtītas atbildētājam, bet prasītājiem tikušas izgatavotas un atstātas kancelejā uz 763. p. pamata; 4) ka 1926. g. 18. oktobrī prasītāju pilnvarnieks iesniedzis civ. proc. lik. 763. p. paredzēto pieteikumu; 5) ka Tiesu Palatai pie šādiem apstākļiem bija pilnīgi iespējams vēl laikā, pirms 1926. g. 3. novembra sēdes, uz tādu izsaukt prasītāja pilnvarnieku, kas dzīvo Rīgā; 6) ka Tiesu Palatai tā tad nebija likumīga pamata 1926. g. 3. novembrī lietu skatīt cauri, iepriekš neizsaukusi prasītāju pilnvarnieku pēc viņa, pie normāliem apstākļiem pietiekošā laikā pirms sēdes, pieteiktās adreses, nekonstatējot, ka prasītāju pilnvarniekam sēdes dienā būtu bijusi zināma, vai ka aiz sevišķiem iemesliem konkrētā gadījumā pavēstes izsūtīšana laikā nebūtu bijusi iespējama; 7) ka tāpēc Tiesu Palatas spriedums civ. proc. lik. 763. p. pārkāpuma dēļ atceļams, Senats, neielaizdamies pārējo, kasacijas sūdzībā pievesto kasacijas iemeslu pārbaudīšanā, nolemj: Tiesu Palatas 1926. g. 3. novembra spriedumu civ. proc. lik. 763. p. pārkāpuma dēļ atcelt un lietu nodot Tiesu Palatai izspriešanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 63.)

29. 1928. g. marta mēneša 29. dienā. Kārļa Sandera lūgums par Liepājas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu viņa, Sandera, prasībā pret Jāni Sedolu un pēdējā paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka pēc lik. par telpu īri 31. p. 3. pkta namsaimniekam tiesība prasīt īrnieka izlikšanu, ja īrnieks sistematiski traucē pārējo iedzīvotāju mieru, vai pārkāpj citus kopdzīvei vienā namā nepieciešamos noteikumus; 2) ka pēc pievestā panta izpratnes, uz tai minētiem „iedzīvotājiem" attiecināms ari pats namsaimnieks, ja tas faktiski savā namā dzīvo (Sen. civ. kas. dep. 1926. g. 28. janv. spried. Nr. 35, Jachnina lietā); 3) ka, ja atbildētājs — īrnieks savā dzīvoklī tur kuci, un ja sakarā ar šādu viņa rīcību, kā aizrāda Apgabaltiesa, „gadās, ka pie loga salasās sveši suņi un rej", tad taisni šai paradībā, ko nenoliedz ari Apgabaltiesa, jāierauga nama iedzīvotāju, tai skaitā ari paša namsaimnieka, miera traucēšana pateicoties izdarītam ar to troksnim; bet kuces pastāvīga, ilgstoša turēšana un tās atstāša-

na ieslodzītas dzīvoklī bez uzraudzības un pie tam pilsētā, namā, kuru apdzīvo lielāks skaits iedzīvotāju, ir uzskatāma par tādu īrnieka rīcību, kurai būtu sistematisks traucējuma raksturs; jo šādai īrnieka rīcībai nebūtu tikai vienkāršs, nejaušs raksturs, bet gan ilgstošs, pastāvīgi atkārtojošos raksturs, t. i. tā atzīstama par sistematisku; 4) ka, apzīmētā atbildētāja rīcība jo vairāk nav ciešama sevišķi prasītājam, kas šai ziņā atsaucas uz savas meitas slimību; šāda apstākļa nozīmi lietā Apgabaltiesa nav apsvērusi; 5) ka Apgabaltiesa atraida kā nenozīmīgu prasītāja aizrādījumu uz suņa taisīto netīrību nama sētā, jo prasītājs varot aiz šī iemesla prasīt zaudējuma atlīdzību no atbildētāja, bet ne prasīt atbildētāja izlikšanu no dzīvokļa uz 34. p. 3. pkta pamata; tomēr Apgabaltiesai bija nupat pievestais prasītāja aizrādījums jāapspriež no tā viedokļa, cik tālu ar savu rīcību, turot kuci, — no kādas rīcības izrietošās nevēlamās sekas atbildētājs nevar nezināt, — atbildētājs pārkāpj „vienā namā kopdzīvei nepieciešamos noteikumus", ņemot ari šai ziņā vērā, ka pats prasītājs dzīvo tai pašā namā; 6) ka vispār Apgabaltiesa nav pietiekoši apsvērusi un novērtējusi šo pēdējo, nupat minēto apstākli un tādēļ ari nevarēja nākt pie pilnas skaidrības par atbildētāja rīcības nozīmi, netikvien attiecībā uz pārējiem īrniekiem, bet sevišķi ari attiecībā uz pašu prasītāju, kā tā paša nama iedzīvotāju; 7) ka tādā kārtā Apgabaltiesa, pielaižot motivu nepareizību, un neapsverot visus lietas apstākļus, pārkāpusi civ. proc. lik. 181. (129). un 196. (142.) p., kādēļ viņas spriedums atceļams, Senats n o l e m j: Liepājas Apgabaltiesas 1927. g. 11. februāra spriedumu civ. proc. lik. 181., 196. (129., 142.). p. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai Apgabaltiesai izspriešanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 67.)

30. 1928. g. marta mēneša 29. dienā. Zalmaņa B r e n n e r a pilnvarnieka, zv. adv. L e m b e r g a, lūgums par Liepājas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Zalmaņa B r e n n e r a prasībā pret Boruchu K r a v i c u u. c.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka Apgabaltiesa aiz viņas pievestiem iemesliem atradusi par nepierādītu, ka atbildētāji būtu runā stāvošās spīķera telpas noīrējuši līdz kādam noteiktam īsam termiņam un proti, uz 6 mēnešiem, un konstatējusi, ka īres līgums ticis noslēgts tikai uz nenoteiktu laiku un ka prasītājs par īres naudas paaugstināšanu paziņojis atbildētājiem tikai 1925. g. 15. maijā; šāds Apgabaltiesas slēdziens attiecas uz lietas faktisko pusi un nav tādēļ pārbaudāms kasacijas kārtībā; 2) ka, pretēji prasītāja domām, pēc Apgabaltiesas pareizā aizrādījuma, prasītājam nav bijis tiesības paaugstināt norunāto īres maksu kaut ari l ī d z atļautai maksimalai normai, t. i. vienpusīgi atkāpties no noslēgtā ari uz nenoteiktu laiku īres līguma, i e p r i e k š n e u z t e i c o t t o l i k u m ā p a r e d z ē t ā 6 m ē n e š u l a i k ā; neievērot uzteikšanas termiņu būtu varējuši a t b i l d ē t ā j i k ā ī r n i e k i, ja īres nauda pārsniegtu likumā par telpu īri paredzēto maksimalo normu (Sen. civ. kas. dep. spried. 1928. g. 28. Nr. Friče-Šmidt lietā); 3) ka pie šādiem apstākļiem, Apgabaltiesai bija pietiekošs pamats īres naudu paaugstinātā apmērā piespriest tikai no 1925. g. 15. novembra, t. i. pēc 6 mēnešu notecējuma, skaitot no paziņojuma par īres naudas paaugstināšanu; 4) ka Apgabaltiesa atraidījusi liecinieces Hode liecību ar aizrādījumu, ka tā liecinājusi par tādiem noteiktiem datiem jautājumā par īres līguma nosacījumiem, par kuriem nav minējis pats prasītājs; kaut ari prasītājs, gan ne pašā prasības rakstā, bet tikai savos vēlākos mutiskos paskaidrojumos, ari aizrādījis, ka īres līgums ticis noslēgts „uz īsu laiku", bet tomēr, viņš šādu „īsu laiku" ne-

maz nav aprādījis; un tikai tad, kad lieciniece Hodes otrā instancē jau tieši apgalvojusi, ka līgums esot ticis noslēgts taisni uz 6 mēnešiem, prasītājs ari no savas puses sāk runāt par šādu pašu termiņu; tā tad Apgabaltiesai bija iemesls liecinieces Hode liecību apšaubīt tieši uz tā pamata, ka „viņa mēģinājusi pierādīt vairāk nekā ir apgalvojis pats prasītājs;" pie šādiem apstākļiem atrodot par nepierādītu liecinieces Hode apgalvoto apstākli, itkā īres līgums ticis noslēgts uz 6 mēnešiem un proti taisni līdz 1925. g. 15. maijam, Apgabaltiesa nemaz nav pielaidusi contradictio in adjecto; 5) ka Apgabaltiesas aizrādījumiem uz uzteikšanas īstiem iemesliem un uz to, ka uzraksts uz kvīšu piesaknēm par īres līguma termiņu neesot bijis uz pašām kvītēm, ir tikai blakus motivu nozīme un pat viņu nepareizība vai nepilnība nevar tādēļ noderēt par pamatu sprieduma atcelšanai, kura gala slēdziens saskan ar likumu; 6) ka tādā kārtā Apgabaltiesa, gala slēdziena ziņā, nav pārkāpusi prasītāja pievestos likumus, kādēļ viņa kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats n o l e m j: Zalmaņa B r e n n e r a pilnvarnieka, zv. adv. Lemberga, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186). p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 72.)

31. 1928. g. marta mēneša 29. dienā. Morducha un Arona-Chaima H i l m a ņ u līgums par Liepājas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Frīdricha M e i j e r a prasībā pret Morduchu un Aronu-Chaimu H i l m a ņ i e m un prasītāja pilnvarnieka zv. adv. Petrevica paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka zem kontokorentlīguma jāsaprot līgums, pēc kura abi kontrahenti apņemas savus abpusīgus prasījumus un izpildījumus savā starpā stādīt uz rēķinu viens otram un šādus savstarpējus rēķinus noslēgt periodiskos laikmetos, noteicot izrādošos „saldo" vienam vai otram kontrahentam par labu un šo saldo paziņot otram kontrahentam pie izvilkumiem no viņa konta; minētais saldo kļūst saistošs pretējai pusei, ja tā nav pret attiecīgi viņam paziņoto saldo cēlusi ierunu līdz sekojošā kontokorentlaikmeta sākumam; kontokorenta attiecības turpinās līdz uzteikšanai; kamēr kontokorenta attiecības turpinās, saldo nav samaksājams skaidrā naudā, bet ir pārnesams uz nākošo gadu rēķinu kā pirmais nākošā kontokorentlaikmeta posms (Kriev. sen. civ. kas. dep. spried. 1907. g. Nr. 18; sk. Loebers, Tirdzniecības tiesību pārskats III. §); tā tad, dēļ kontokorenta līguma nepietiek, kad tikai viens pats kontrahents ved „kopēju rēķinu" par dažiem darījumiem, kuŗus savā starpā noslēguši parti, ja nebūtu pierādītas nupat aprādītās sevišķās kontokorenta pazīmes; 2) ka Apgabaltiesa atrod par nepierādītu, ka starp partiem būtu ticis noslēgts kontokorentlīgums, trūkstot attiecīgām kontokorentlīguma pazīmēm; šis apgabaltiesas slēdziens attiecas uz lietas faktisko pusi un nav tādēļ pārbaudāms kasacijas kārtībā; 3) ka tāpēc atkrīt atbildētāju pret tagadējo prasību celtā ieruna par to, ka prasītājam neesot tiesības, vienu darījumu atdalīt un prasījumu no tā izvest atsevišķā prasībā, jo vairāk tādēļ, ka ari paši atbildētāji par kādu prasījumu pret tagadējo prasītāju t ā p a t c ē l u š i a t s e v i š ķ u p r a s ī b u A p g a b a l t i e s ā; pretēji atbildētāju domām, prasītājs nemaz nav cēlis prasību pēc kontokorentlīguma, bet, taisni otrādi, pamatojās uz atsevišķu noteiktu pirkšanas līgumu; tāpēc atkrīt atbildētāju aizrādījums viņa kasacijas sūdzībā, itkā prasītājiem bijis jāpierāda kontokorentlīgums un ka Apgabaltiesa šai ziņā nepareizi sadalījusi onus probandi; 4) ka, pretēji atbildētāju domām, Apgabaltiesai bija pietiekošs pamats nepiegriest nozīmes atbil-

dētāju iesniegtam izvilkumam no viņu galvenās grāmatas, jo pēc Apgabaltiesas konstatējuma, no šī izvilkuma nemaz nav redzams, ka starp partiem pastāvētu kontokorentlīgums; atbildētāju pievestais civ. proc. lik. 1805. p. pielikums nemaz ari nenoteic, ka vienas puses iesniegtās tirdzniecības grāmatas būtu uzskatāmas par neapšaubāmu pierādījumu visiem šīs puses apgalvojumiem, ja ari pretējā puse savukārt nav tirdzniecības grāmatas vedusi; konkrētā gadījumā lieta negrozās ap kādu starp partiem strīdīgu sumu, kuŗa izrietētu no noteiktiem, partu noslēgtiem darījumiem, bet vienīgi ap jautājumu par to, vai starp partiem pastāv kontokorentlīgums; jo tikai tad, kad šāds kontokorentlīgums pastāvētu starp partiem, atbildētājs varētu celt ierunu par to, ka prasītājam neesot tiesības atdalīt vai izdalīt un atsevišķi izvest kādu, šai kontokorentā ieejošu prasījumu; ja nu Apgabaltiesa atrod, ka ar atbildētāju iesniegto izvilkumu no viņu galvenās grāmatas kontokorentlīguma esamība nav pierādīta, tad Apgabaltiesa ari varēja atbildētāju tirdzniecības grāmatām neatzīt pierādīšanas un vispār izšķiŗošu nozīmi šai lietā; 5) ka no tā vien, ka ari atbildētāju iesniegtā izvilkumā tiekot runāts par to pašu darījumu, kuŗā ir celta tagadējā prasība, nemaz — pretēji atbildētāju domām — neizriet, ka starp partiem pastāvētu taisni kontokorentlīgums; 6) ka tādā kārtā Apgabaltiesa, atzīstot prasību par dibinātu, nav atbildētāju pievestos likumus pārkāpusi, kādēļ viņu kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolēma: Morducha un Arona-Haima Hillmaņu kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 74.)

32. 1928. g. marta mēneša 29. dienā. Antona Gadzana lūgums par Latgales apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Bogomilas Gadzan un citu prasībā pret Antonu un Andrīvu Gadzaniem.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka atbildētājs Antons Gadzans cēlis ierunu par to, ka prasītājas saņēmušas viņām pienākošās mantojuma daļas no kustamām mantām, par ko tad tika nopratināti Apgabaltiesā uzdotie liecinieki; 2) ka Apgabaltiesa šo atbildētāja ierunu nav ievērojusi un pat nav apspriedusi, bet atsaukusies vienīgi uz Kriev. civ. lik. 1337. p., pēc kuŗa mantojuma dalīšanas akti sastādami uz notar. nolik. pamata; šāds Apgabaltiesas slēdziens runā pretim civ. proc. lik. 134. (101[1].) p., jo mantojuma sadalīšanu kustamās mantās pierādama ari ar lieciniekiem (Kriev. Sen. civ. kas. dep. spried. 1875. g. 395. Nr. Šachova lietā); 3) ka atbildētājs Antons Gadzans cēlis ierunu ari par to, ka, bez prasītājām un līdzatbildētāja Andrīva Gadzana, esot ari trešais brālis Kazimirs, kas atrodoties prombūtnē, un ka tādēļ prasītājam bijusi prasība par mantošanas daļu nekustamā mantā jāceļ ari pret šo trešo brāli Kazimiru Gadzanu; 4) ka Apgabaltiesa šo atbildētāja Antona Gadzana ierunu atraidījusi uz tā pamata, ka prasītājas neesot piespiestas celt prasību pret personu, kuŗa viņu prasījumu neapstrīd, un ka atbildētājam Antonam Gadzanam neesot tiesības uzstāties promesošā brāļa vārdā un paturēt sev šī pēdējā mantojuma daļu; 5) ka pats atbildētājs Antons Gadzans, savā kasacijas sūdzībā (2. pktā), noteikti aizrāda, ka viņš ar brāli Andrīvu vien galīgi esot sadalījis visu zemi un tā tad pats nerēķinājās ar promesošo brāli Kazimiru; 6) ka tāpēc atbildētājam Antonam Gadzanam nav tiesības prasītāju prasību attiecībā uz šo zemi apstrīdēt uz tāda pamata; 7) ka ari prasītājas savā prasībā iziet no tā, ka par vienīgiem pretendentiem uz palikušo pēc mirušā Jāzepa Gadzana mantojumu atzīstami

viņas pašas un atbildētāji; 8) ka tā tad Apgabaltiesai bija pietiekošs iemesls prasību, daļā par nekustamo mantu, atzīt par dibinātu uz tā pamata, ka atbildētājs Antons Gadzans nedrīkstot uzstāties par sava promesošā brāļa Kazimira Gadzana pārstāvi un paturēt sev vienam uz brāli Kazimiru Gadzanu kritušo nekustamā mantojuma kvotu, kurš to sev nav pieprasījis; 9) ka tā tad Apgabaltiesas spriedums daļā par prasības apmierināšanu attiecībā uz palikušo pēc mirušā Jāzepa Gadzana kustamo mantu civ. proc. lik. 134., 181., 196., (101., 129., 142.) p. p. pārkāpumu dēļ atceļams, bet pārējā daļā atbildētāja Antona Gadzana kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Latgales apgabaltiesas 1926. g. 8. oktobra spriedumu daļā par prasības apmierināšanu attiecībā uz palikušo pēc mirušā Jēzupa Justina d. Gadzana kustamo mantu civ. proc. lik. 134., 181., 196., (101[1]., 129., 142.) p. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai Apgabaltiesai, šai daļā izspriešanai no jauna citā sastāvā; pārējā daļā Antona Gadzana kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 79.)

33. 1928. g. maija mēneša 31. dienā. Sergeja Žemočkina pilnvarnieka, zv. adv. Bočagova, lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Sergeja Žemočkina prasībā pret ādu fabr. „Latchroms" A./S. un atbildētājas pilnvarnieka, zv. adv. Nikanorova, paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka Tiesu Palata nodibinājusi, ka pēc tagad Rīgā pastāvošām ierašām tirdzniecības atrīndās, uzteikšana tirgotāju kalpotājiem izdarama vairs ne 6, bet gan tikai 1 mēneša laikā; šo savu slēdzienu Tiesu Palata pamato uz Rīgas biržas sabiedrības pilnsapulcē 1925. g. 20. aprilī pieņemto rezoluciju; 2) ka tiesas slēdziens par zināmu ierašu esamību attiecas uz lietas faktisko pusi un nav tādēļ pārbaudāms kasacijas kārtībā; Tiesu Palata savam slēdzienam pievedusi attiecīgo pamatu; viņa nebija spiesta spriedumā aizrādīt tiešu avotu, no kura viņa smēlusi viņas pievestās ziņas: īstenībā minētās ierašas netikvien tika pārrunātas liperātūrā (sk. Loebers, Tirdzn. tiesību pārskats, 31. § I 2, un Berents, Rig. Zeitschr. f. Rechtsw. 1926./27. g. I. Nr. 52. sek. lpp.), bet ari tika izsludināts Rīgas Biržas komitejas darbības pārskatā par 1925. g. (41. lp.); pretēji prasītāja domām, Biržas sabiedrības nav uzskatāmas par privatām iestādēm, bet gan par autonomām pašvaldībām, tā tad oficialām iestādēm, kuras nodibināmas un darbojas tieši uz likuma (1923. g. Biržas likuma: lik. krāj. 47. Nr.) pamata, saskaņā ar Finansu ministra apstiprinātiem statutiem; viņu organiem piemīt ari oficiālas funkcijas (piem. zvēr. biržas makleri, brāķeri, aukcionāri, dispažieri, kuri uzskatāmi par amatpersonām: sk. Rīgas biržas sabiedrības 1924. g. 7. martā apstiprināto statutu 27. p. 2. pkt.); prasītāja pievestais tirdzn. nolik. 657. p. netikvien neattaisno viņa aizrādījumu uz Biržas sabiedrības itka privato raksturu, bet taisni atspēko to; sevišķi 657. p. 1. un 2. piez. tieši nosaka, ka tā atrodas Finansu ministrijas resorā, un uzskaita no Biržas sabiedrības ievēlētas amata personas; sakaņā ar šādu Biržas sabiedrības oficialo stāvokli, civ. proc. lik. 1805. p. pielik. 19. p. piešķir izšķirošu nozīmi taisni Biržas komiteju izdotām apliecībām par tirdzn. ierašām; turpretim Rīgas tirdzniecības kamerai ir tīri privats raksturs, jo viņa ir „tirgotāju biedrība", kuru statuti tika reģistrēti Apgabaltiesā kā biedrības statuti uz vispārēja likuma par biedrībām pamata; saskaņā ar viņu statutu 1. nodalījumu, viņas uzdevums un mērķis ir tirdzniecības veicināšana un godīgu tirgotāju interešu aizstāvēšana Latvijā; tādā kārtā Tiesu

Palatai bija pietiekošs iemesls, jautājumā par uzteikšanas termiņu, rīkoties pēc Rīgas Biržas sabiedrības konstatētām, tagad spēkā esošām ierašām un tāpēc ari konkretā gadījumā prasītājam piemērot nevis 6 mēnešu, bet gan tikai 1 mēneša uzteikšanas laiku un uz šī pamata piespriest prasītājam atlīdzību par neievēroto uzteikšanas laiku viena mēneša algu; 3) ka, pretēji prasītāja domām, 1922. g. 24. marta vispārējais likums par darba laiku, pēc šī likuma 19. p. kategoriskā aizrādījuma, nav piemērojams tai pantā uzskaitītām personām; 18. pants neatrodas sakarā ar 19. pantu; viss likums attiecas vienīgi uz darba laiku; ja nu 19. p. paredz, ka tai uzskatītām personām darba laiku nosaka sevišķs likums (tā tad par darba laiku), tad nevar būt šaubu, ka minētais vispārējais likums par darba laiku nedz visumā, nedz pa daļai taisni nav attiecināms uz 19. p. uzskaitītām personām, jo tam būtu piemērojami vienīgi sevišķi likumi par darba laiku; tā tad neviens, šī vispārējā likuma pants (tā tad ari 18. p. nē) nav piemērojams 19. pantā minētām personām; saskaņā ar šo, tie sevišķie (specialie) likumi, kuri pēc tā tika izdoti par darba laiku (1923. g. 13. septembra noteik. par darba laiku dzelzc. darbinieku: lik. krāj. 123. Nr.; 1923. g. 4. oktobra noteik. par darba laiku pasta etc. darbiniekiem: lik. krāj. 135. Nr.; 1923. g. 4. oktobra noteik. par darba laiku šoseju etc. darbiniekiem: lik. krāj. 136. Nr.), starp citu, taisni noteic ari sevišķi atpūtas vai atvaļinājuma laiku (piem., pirmo noteik. 14. p.; otro noteik. 10. p. un trešo noteik. 3. p.); tur, kur šais specialos likumos minētām personām būtu piemērojams vispārējais likums par darba laiku, tur par to tieši minēts (piem. pirmo noteik. 20. p.; otro noteik. 19. p.; trešo noteik. 1—3. p.); tā tad vispārējais likums par darba laiku nekad nav uzskatāms par ipso jure subsidiaru likumu, kas pats par sevi papildinātu sevišķos, specialos likumus par darba laiku; ja būtu vēl kādas šaubas par to, ka vispārējā likuma 18. p. nav ipso jure piemērojams šī likuma 19. pantā minētām personām, tad šādas šaubas novērš 1928. g. 17. janvara noteik. par papildinājumu likumā par darba laiku (Vald. Vēstn. 16. Nr.), kurā vispārējais likums par darba laiku tika sevišķi attiecināts uz mājkalpotājiem pilsētās un miestos un uz slimnīcu kalpotājiem; ja patiesi, kā domā prasītājs, 18. p. jau ipso jure, t. i. jau uz vispārējā likuma par darba laiku pamata, būtu piemērojams 19. pantā uzskaitītām personām, tad, acīmredzami, likumdevējam nebūtu bijis vēl jāizdod par to sevišķs papildinājums; tālāk, no šī 1928. g. 17. janvara papildinājuma izdošanas fakta kā tāda vien jau izriet, per argumentum e contrario, ka visām pārējām, vispārējā lik. 19. p. uzskaitītām, bet pievestā papildinājumā neminētām, personām likuma par darba laiku 18. p. taisni nav piemērojams; Tiesu Palata, nākot pie tā paša slēdziena, pareizi iztulkojusi šo 18. pantu; 4) ka tādā kārtā prasītāja kasacijas sūdzības daļa, attiecībā uz atlīdzības piespriešanu par neattiecīgo uzteikšanu, pāri par 5 mēnešiem, kā ari par neizlietoto atvaļinājumu, kā nepamatota, atraidāma; 5) ka, turpretim, daļa attiecībā uz prasību dēļ atlīdzības par meistara pienākumu izpildīšanu, par apkurināšanas izdevumiem un par procentu nepiespriešanu skaitot no prasības iesniegšanas dienas, prasītāja kasacijas sūdzība pelna ievērību; 6) ka pirmā jautājumā Tiesu Palata vispirms nenoliedz un pat tieši iziet no tā, ka prasītājs visu laiku, kamēr atradies atbildētāja dienestā, bijis par direktoru-rīkotāju, kaut ari kopā ar otro direktoru-rīkotāju, un ka meistara funkcijas nav pašas par sevi ietilpušas direktora-rīkotāja uzdevumos; tā tad Tiesu Palata šai ziņā nav pievienojusies atbildētājas ierunām, kuŗa kategoriski noliegusi, ka prasītājs būtu, skaitot no 1925. g. 5. apriļa, izpildījis direktora-rīkotāja pienākumus; otrkārt, Tiesu Palata nodibinājusi, ka prasītājs pildījis tai pašā laikā ari meistara pienākumus, bet tomēr atraidījusi prasītāja prasību dēļ atalgo-

juma par meistara darbību vienīgi uz tā pamata, ka pēc instrukcijas, dēļ meistara pieņemšanas, bijusi nepieciešama biedrības valdes piekrišana, ka prasītājs kā direktors-rīkotājs nav varējis sev pašam noteikt algu, ka viņš tādu līdz tam nav pieprasījis un ka atbildētājs, bagāti algojot prasītāju, varot pieprasīt, ka tas visu darba laiku un spēku pieliktu fabrikas interesēm; Tiesu Palata tomēr nav nodibinājusi, ka valde būtu kādreiz protestējusi pret prasītāja rīcību izpildīt meistara funkcijas, būdams tai pašā laikā ari par direktoru-rīkotāju; sevišķi Tiesu Palata šai ziņā nav paskaidrojusi, kādēļ viņa valdes uzturēšanās nav ieraudzījusi prasītāja rīcības ratihabiciju ar konkludentiem darbiem (priv. lik. 2947. p.); Tiesu Palatai nebija ari pietiekoša pamata atzīt, ka prasītājs esot sev pašam paaugstinājis algu, nenodibinot, ka viņš būtu licis patvaļīgi samaksāt sev šādu algu jau tieši iz biedrības kases; Tiesu Palata, atrodot, ka nupat pievestais viņas slēdziens tiekot apstiprināts ar priv. lik. 4175. p., tomēr nepieved tam nekādus motivus; pēc 4175. p. darbinieks nevar prasīt maksu par personisku darbu, ja tā ari nebūtu norunāta, kad pēc darba nozīmes tā izpildīšanu nebūtu iespējams sagaidīt citādi kā par atlīdzību; ja tādēļ darbinieks bez nolīgta darba, par kuru viņam salīgta noteikta atlīdzība, izpilda vēl kāda cita amata funkcijas, tad taisni uz 4175. p. pamata viņam pienākās par to atsevišķa maksa, kaut ari tā nebūtu no paša sākuma norunāta: šai gadījumā maksas apmēru noteic tiesa, jo, kā tieši izriet no 4175. p., principā, nevar sagaidīt darba izpildīšanu bez atlīdzības: dāvināšanas (4468. p. beigās) nolūks nav prezumējams; Tiesu Palata, nenoliedzot, bet pat noteikti atzīstot, ka meistara funkcijas neietilpst direktora-rīkotāja uzdevumos, nevarēja direktora-rīkotāja algu vienkārši attiecināt uz meistara darbības atlīdzību, jo mazāk tāpēc, ka pēc pašas Tiesu Palatas pievestās instrukcijas, direktora-rīkotāja uzdevumi izsmeļoši uzskaitīti un noteikti aprobežoti no meistara pienākumiem; no tā, ka prasītājam viss savs darba laiks un spēks bijis jāveltī fabrikas interesēm, nemaz, pretēji Tiesu Palatas domām, neizriet, ka viņam nebūtu tiesības prasīt sevišķu atlīdzību par meistara pienākumu izpildīšanu; jo Tiesu Palata nav konstatējusi, ka viņš meistara amatu būtu izpildījis kādai citai fabrikai par labu un ka vispār biedrība būtu protestējusi pret prasītāja uzņemto meistara pienākumu izpildīšanu; pielaižot šai ziņā motivu nepilnību un nepareizību un ari pretrunu motivos, Tiesu Palata pārkāpusi civ. proc. lik. 339., 711. p. p.; 7) ka Tiesu Palata prasību dēļ atlīdzības par apkurināšanas izdevumiem atraidījusi uz tā pamata, ka malka tikusi dota pēc vajadzības, bet ka prasītājs, savā tagadējā prasībā prasot malku par septembra mēnesī, neesot noskaidrojis, kādēļ viņa pieprasītais malkas daudzums būtu bijis vajadzīgs viņam par vienu pašu mēnesi; Tiesu Palata tomēr šai ziņā nav ievērojusi, ka prasītājs savā tagadējā prasībā pieprasījis, kā to atzinusi pati Tiesu Palata sprieduma vēsturiskā daļā, atlīdzību par malkas izdevumiem skaitot no 1925. g. 1. septembra rēķinot mēnesī pa pus asij Ls 14, vispirms neaizrādot, kādā apmērā malka būtu pēc Tiesu Palatas domām vajadzīga pa septembra mēnesi, Tiesu Palata pielaidusi nepilnību sprieduma motivos; bez tā, ja ari — kā atrod Tiesu Palata — malka par vienu pašu 1925. g. septembra mēnesi nav bijusi vajadzīga prasības rakstā aprādītā apmērā, Tiesu Palata piespriežot prasītājam atlīdzību mēneša algas apmērā par uzteikšanu, neievērojot 1 mēneša laiku, nav paskaidrojusi, kādēļ viņa, jautājumā par apkurināšanas izdevumu atlīdzību, nav ņēmusi vērā vismaz ari vienu tālāko mēnesi, t. i. 1925. g. oktobra mēnesi; ari šai jautājumā Tiesu Palata tā tad pārkāpusi civ. proc. lik. 339., 711. p. p.; 8) ka Tiesu Palata, piespriežot prasītājam atlīdzību par ceļa izdevumiem pilnā apmērā un atlīdzību par uzteikšanu, neievērojot attiecīgo 1 mēneša laiku, kopā 1400 ls, nav paskaidro-

jusi, kādēļ viņa nav piespriedusi prasītājam viņa pieprasītos procentus skaitot no prasības iesniegšanas dienas, ar to Tiesu Palata tāpat pārkāpusi civ. proc. lik. 339., 711. p. p.; 9) ka tādā kārtā Tiesu Palatas spriedums daļā attiecībā uz prasības neapmierināšanu dēļ atlīdzības par meistara pienākuma izpildīšanu, dēļ apkurināšanas izdevumu atlīdzības un dēļ procentiem no iesūdzības dienas, atceļams aiz civ. proc. lik. 339., 711. p. p. pārkāpumiem, bet pārējā daļā prasītāja kasacijas sūdzība uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstājama bez ievērības, Senats nolemj: Tiesu Palatas 1927. g. 17. janvāra spriedumu daļā attiecībā uz prasības neapmierināšanu dēļ atlīdzības par meistara pienākuma izpildīšanu un par apkurināšanu kā ari dēļ procentiem no iesūdzības dienas, civ. proc. lik. 339., 711. p. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu šai daļā nodot Tiesu Palatai izspriešanai no jauna citā sastāvā, bet pārējā daļā Sergeja Žemočkina pilnvarnieka, zv. adv. Bočagova, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 86.)

34. 1928. g. maija mēneša 31. dienā. Franča Pužuļa lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Franča Pužuļa prasībā pret Antonu Pužuli.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka, pretēji Tiesu Palatas domām, pēc 1911. g. 29. maija likuma par zemes ierīcību (kr. lik. krāj. 1087), zemes ierīcības iestādes spriež netikvien par zemju vienību robežu noteikšanu un regulēšanu, t. i. itkā tikai par tīri techniskiem jautājumiem, bet ari tieši par strīdiem par zemi pēc būtības; lik. 1. p. runā par zemes gabalu izdalīšanu, izkaisīto zemju atcelšanu etc.; sakarā ar šo, tā paša likuma 18. p. un civ. proc. lik. 1400. p. 2. pkt. tieši nosaka, ka zemes ierīcības iestādes izspriež strīdus par zemju daļu apmēru, kas piešķiramas atsevišķām sādžām un mājsaimniekiem, un vispār izšķir strīdus, kas iziet no zemes ierīcības; pie kam, kā kategoriski paredz minētie likumi, šai kārtībā izspriestie strīdi nav pārspriežami no jauna tiesu iestādēs; 2) ka tāpēc gadījumā, ja zemes ierīcības iestāde nolēmusi, zināmu zemes platumu, kuŗā ietilpst ari runā stāvošais zemes gabals, piešķirt prasītājam, tad ar to atbildētāja valdīšana, kuŗa sākusies 1908. g., nav vairs uzskatāma par mierīgu un bezstrīdus valdīšanu un tādēļ nevar novest pie īpašuma iegūšanas iesēdējuma ceļā (kr. civ lik. 533., 694. p. p.); 3) ka atbildētāja valdīšana, kuŗa, kā nodibina Tiesu Palata, sākusies 1908. gadā, nebija vēl novedusi pie iesēdējuma 1911. g. 29. maija likuma spēkā stāšanās laikā; 4) ka tādā kārtā Tiesu Palatas izejas punkts, itkā zemes ierīcības iestāžu lēmumi par zemes piešķiršanu strīdiem nevarot pārtraukt iesēdējumu līdzīgi tiesas spriedumiem, izrādās par nepareizu; ar to tad atkrīt ari Tiesu Palatas uz šādu nepareizu ieskatu dibinātie tālākie slēdzieni; 5) ka Tiesu Palatas uzskats netikvien nav attaisnojams ar viņas pievesto Senata civilā kasacijas departamenta 1925. g. spried. Nr. 407 Zupe lietā, bet tieši ar to atspēkots, jo Senats tai — principā — noteikti nostājies uz to viedokli, ka zemes ierīcības iestāžu lēmumi pēc 1911. g. 29. maija likuma taisni pārtrauc iesēdējumu (sk. ari Sen. civ. kas. dep. spried. 1927. g. Nr. 277 šai pašā lietā); 6) ka tā tad Tiesu Palatas spriedums, 1911. g. 29. maija lik. 1., 18. p. p., civ. proc. lik. 711. p. pārkāpumu dēļ, atceļams, Senats neielaizdamies pārējo, kasacijas sūdzībā pievesto kasacijas iemeslu pārbaudīšanā, nolemj: Tiesu Palatas 1926. g. 1. decembŗa spriedumu 1911. g. 29. maija lik. 1., 18. p. p. (kr. lik. krāj. 1087. p.), civ. proc. lik. 711. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot Tiesu Palatai izspriešanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 87.)

35. 1928. g. apriļa mēneša 26. dienā. Zemgales kreditbiedrības pilnvarnieka, zv. adv. Pauļuka, lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Latvijas Hipoteku bankas prasībā pret Zemgales kreditbiedrību un c.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka pēc Latvijas Hipoteku bankas statutu 1. p. (lik. krāj. 1924. g. 128. Nr.), viņas darbības aploks nemaz nav aprobežots ar pilsētām un miestiem vien, bet aptver ari apdzīvotās vietas, neatkarīgi no šo pēdējo atrašanās vietas; kasacijas iesniedzēja neapstrīd Tiesu Palatas konstatējuma pareizību par to, ka blakus runā stāvošai ķieģeļnīcai atrodas citi, līdzīgi uzņēmumi un ka tāpēc vispār vieta, kur atrodas ķieģeļnīca, uzskatāma taisni par bieži apdzīvotu vietu; neatkarīgi no tā, pēc Tiesu Palatas pareizā aizrādījuma, lai panāktu uz aizdevuma pamata zemes grāmatās apstiprinātās hipotekas dzēšanu, trešā persona nevar aprobežoties ar vienkāršu ierunu pret hipotekara prasību, bet viņai bij jāceļ sevišķa prasība, kura būtu vēršama pret hipotekaru un ieķīlātā imobila īpašnieku, jo hipoteka, pret hipotekara gribu dzēšama tikai uz tiesas sprieduma pamata (priv. lik. 1600. p.; 1889. g. 9. jūlija noteik. par hipotekām (Kriev. lik. kop. 6188. Nr.) 6. p.; notar. nolik. 340. p. 2. pkt.); bet uz vienkāršas ierunas pamata tiesa nevar taisīt spriedumu par hipotekas dzēšanu; šai nolūkā vajadzēja tiešas prasības ar attiecīgu, noteiktu petitumu, uz vispārēja pamata; tādā kārtā atkrīt kasacijas iesniedzējas paskaidrojumi viņas kasacijas sūdzības 2. pktā; 2) ka tomēr nav atzīstams par pareizu Tiesu Palatas uzskats, ka konkretā gadījumā ķieģeļnīcā esošās mašīnas esot uzskatāmas par ieķīlātām hipotekas veidā līdz ar hipotekas apstiprināšanu uz runā stāvošām zemnieku mājām; pēc notar. nolik. 310. panta imobils, priekš kura atvērts atsevišķs reģistra nodalījums zemes grāmatās, atbild par visām nodalījumā ierakstītām, viņas apgrūtinošām tiesībām visā tai sastāvā, kurā imobils skaitās reģistra nodalījumā; taisni ari imobila sastāvs un piederumi ierakstāmi reģistra nodalījumā un proti nodalījuma 1. daļas 1. rubrikā (not. nolik. 320. p. 1. pkts); tā tad par imobila sastāvu (sastāvdaļām) un viņa piederumiem ir sevišķi jāieraksta zemes grāmatās; ja nu par ķieģeļnīcu sevišķi nav zemes grāmatās atzīmēts, tad no zemes grāmatu viedokļa un ari hipotekariskā apgrūtinājuma ziņā nevar ar šādu neatzīmētu iestādi rēķināties, pilnīgi neatkarīgi no tā, vai ķieģeļnīcu kā sevišķu rūpniecības iestādi, uzskata par runā stāvošo māju sastāvdaļu jeb piederumu, vai nē; tāpēc vien jau hipoteka nevar aptvert tādas uz minētā imobila esošas rūpniecības iestādes piederumus, par kuriem zemes grāmatu reģistrī nekas nav atzīmēts; 3) ka mašīnas kā tādas jau pēc būtības var būt tikai par fabrikas piederumiem, jo viņas kalpo un ir nolemtas kalpot tikai fabrikai kā rūpniecības iestādei (priv. lik. 573., 557. p. p.), bet it nebūt nevar tikt uzskatītas par kāda cita imobila vai ēku piederumiem (priv. lik. 564. p. beigās); 4) ka, pretēji Tiesu Palatas domām, piederuma jēdziens noteicams nevis „pirmā rindā" ar galvenās mantas īpašnieka gribu, bet, taisni otrādi, īpašnieka gribai ir vieta tikai subsidiari („im Uebrigen": priv. lik. 561. p.); šai ziņā priv. lik. 559. p. kategoriski nosaka, ka divu mantu noteikšana, vienas priekš otras, pēc īpašnieka patvaļības vien nemaz nenodibina vēl piederumu īpašumu; jābūt katrā ziņā visiem 557. p. aprādītiem rekvizītiem; tāpēc ar to vien, ka ieķīlāšanas aktā bez pašām mājām tiek minēts par ķieģeļnīcu (par kādu rūpniecības iestādi tomēr zemes grāmatās nav runas), tai ievietotās mašinas, kuras ieķīlāšanas aktā nav uzskaitītas un par kurām zemes grāmatu nodaļas priekšnieka

lēmumā nemaz nav minēts, nekad nav uzskatāmas par hipotekas veidā iekīlātām Latvijas Hipotekas bankai, tā tad Latvijas Hipotekas Banka savas ķīlu (hipotekas) tiesības nevarētu realizēt attiecībā uz mašinām, kuras kā tādas nav un nevar būt par paša imobila, lauku māju, piederumiem; 5) ka tādā kārtā Tiesu Palata, attiecinot hipoteku ipso jure ari uz mašinām, neskatoties uz to, ka par ķieģeļnīcu nekas zemes grāmatās nav atzīmēts un ka mašinas nav iekīlāšanas aktā aprādītas un par viņām zemes grāmatu nodaļas priekšnieka lēmumā nekas nav minēts, pārkāpusi priv. lik. 559. p., civ. proc. lik. 339., 711. p., kādēļ viņas spriedums atceļams, Senats n o l e m j : Tiesu Palatas 1927. g. 24. janvāra spriedumu priv. lik. 559. p., civ. proc. lik. 339., 711. p. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot Tiesu Palatai izspriešanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 92.)

36. 1928. g. maija mēneša 31. dienā. Bertas B ē r z i ņ š pilnvarnieka, zv. adv. Kārkliņa, lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Kristines un Jāņa H e n n i ņ u prasībā pret Bertu B ē r z i ņ un prasītāju pilnvarnieka, zv. adv. Ķūša, paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka Tiesu Palata konstatējusi, ka runā esošais pirkšanas-pārdošanas līgums pēc satura un formas ir galīgs, formals līgums, kurš neparedz un neprasa jauna līguma noslēgšanu vai ietērpšanu attiecīgā formā; 2) ka šāds Tiesu Palatas konstatējums, kas pamatojas uz līguma satura un formas apsvēršanu, attiecas uz lietas faktisko pusi un nav tādēļ pārbaudāms kasacijas kārtībā; ar to atkrīt atbildētāja paskaidrojumi viņa kasacijas sūdzībā, kuros tas apstrīd Tiesu Palatas konstatējuma pareizību pēc būtības; 3) ka no sava konstatējuma Tiesu Palata varēja nākt pie slēdziena, ka minētam līgumam, kaut tas ari pirms 1920. g. 18. marta noslēgts ārzemes valutā un nav no pircēja pilnīgi izpildīts, 1920. g. 18. marta likums nav piemērojams; 4) ka tas apstāklis, ka līgums noslēgts zem suspensiva nosacījuma, proti, ka tiktu dota attiecīgas iestādes atļauja līguma noslēgšanai un koroborēšanai, nemaz neatņem līgumam galīgo raksturu un neaizskar jautājumu par viņa attiecīgo formu, jo taisni šādā formulējumā bija jāslēdz galīgs līgums, ja negribēja to slēgt iepriekšējā (priekš-) līguma veidā (Sen. civ. kas. dep. spried. 1922. g. 86. Nr. Keiran-Ansberga lietā; 1927. g. Nr. 113; 1926. g. Nr. 379); 5) ka atbildētāja nenoliedz, ka Latvijas Tieslietu ministrija devusi atļauju pārdotā zemes gabala atsavināšanai tā pircējam; 6) ka līgums tika noslēgts vēl pirms Latvijas valsts nodibināšanas, pēc vācu okupacijas laikā spēkā esošiem fiskaliem noteikumiem, kuri krepostpošļinu kā tādu neņēma (A. H. Qu. 1918. g. 4. maija virspavēlnieka rīkojums 238. Nr.: rīk. krāj. 164. lp.; 1918. g. 10. maija virspavēlnieka rīkojums 245. Nr. 3., 4. §§, pēc kura ņemams vienīgi vērtības pieauguma nodoklis: rīk. krāj. 167. lp.); 7) ka nav šķēršļu tagad zemes grāmatu nodokļus samaksāt iesniedzot līgumu zemes grāmatu ņodaļai tā koroborēšanai, kā pareizi atzīst Tiesu Palata; 8) ka tāpēc Tiesu Palata varēja nākt pie sava tālākā slēdziena, ka līgums, kā galīgs un formals, tieši iesniedzams zemes grāmatu nodaļai ar lūgumu, pārdoto zemes gabalu pēc tā izdalīšanas hipotekariskā vienībā apstiprināt pircēja mantiniekiem; 9) ka, neatkarīgi no tā, Tiesu Palata, aiz viņas pievestiem lietas apstākļiem un uz to pamatotiem apcerējumiem, konstatējusi, ka pati atbildētāja ar konkludentiem darbiem netikvien nav laikā izlietojusi 1920. g. 18. marta likumā paredzēto tiesību no līguma, itkā neizpildītā un neformala, vienpusēji atkāpties, bet.

taisni otrādi, ar konkludentiem darbiem atzinusi līgumu par saistošu viņai; šāds Tiesu Palatas konstatējums nav kasacijas kārtībā pārbaudāms, kādēļ atkrīt ari visi atbildētājas paskaidrojumi viņa kasacijas sūdzībā, kuros tā apstrīd šī Tiesu Palatas konstatējuma pareizību pēc būtības; 10) ka tādā kārtā Tiesu Palata nav pārkāpusi atbildētājas pievestos likumus, kādēļ viņas kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Bertas Bērziņ pilnvarnieka, zv. adv. Kārkliņa, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 94.)

37. 1928. g. marta mēneša 29. dienā. Jēkaba Bārupa lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Jāņa Brisa prasībā pret Jēkabu Bārupu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Senats atrod: Pretēji atbildētāja domām, prasītājam bija tiesība celt tagadējo prasību bez tā, ka līgums tiktu iepriekš atcelts ar tiesas spriedumu. Runā stāvošā gadījumā līguma tālākais spēks atkritis pats par sevi aiz tā tālākās izpildīšanas neiespējamības (priv. lik. 3439., 3517. p. p.). Lieta tā tad negrozās nedz ap līguma atcelšanu aiz kontrahenta pārkāpuma, nedz ap līguma atzīšanu par nederīgu, bet vienīgi ap līguma spēka zaudēšanu aiz tā neizpildāmības. Šāda izpildīšanas neiespējamība savukārt uzliek kontrahentam pienākumu, otram atdot to, ko pirmais kontrahents bija saņēmis uz neizpildāmā līguma pamata (pr. lik. 3730., 3734. p. p. sk. ari 3713. p.). Gan nav pareizs Tiesu Palatas aizrādījums, ka prasītājam būtu tiesība prasīt līguma izpildīšanu, jo atbildētājs bija no izpildījuma atsvabināts aiz līguma izpildīšanas neiespējamības. Bet šādam Tiesu Palatas apcerējumam sevišķas nozīmes nav, jo prasītājs nebija pastāvējis uz līguma izpildīšanu un Tiesu Palata faktiski atzinusi prasītāja tiesības uz netaisnas iedzīvošanās pamata. Pretēji atbildētāja domām, prasības petituma formulējums: „uzlikt atbildētājam par pienākumu maksāt", pēc būtības un satura nemaz neatšķiras no parastā petituma formulējuma: „pieprasīto sumu piedzīt no atbildētāja"; tāpēc Tiesu Palatai bija pietiekošs pamats nolemt: prasītāju pieprasīto sumu piedzīt no atbildētāja; piespriežot prasību nupat aprādītā formulējumā, Tiesu Palata nav piespriedusi prasītājam kaut ko citu, nekā viņš prasījis. Tiesu Palata jautājumā par pirmprasības pamatu konstatējusi un atbildētājs neapstrīd, ka viņš no prasītāja saņēmis 5400 ls uz nopirktā meža rēķina, ka atbildētājam ticis aizliegts mežu cirst sava meža zemes gabala robežās, ka atbildētājs ari savukārt noliedzis prasītājam izmantot viņa nopirkto mežu, ka pircējam nebija iespējams izcirst visu nopirkto mežu, un ka runā stāvošā līguma 8. § piešķir prasītājam tiesību prasīt — pie aprāditiem lietas apstākļiem — saņemtās naudas atmaksu viņam attiecīgā daļā. Šādi Tiesu Palatas konstatējumi attiecas uz lietas faktisko pusi un nav tādēļ pārbaudāmi kasacijas kārtībā. Ar to atkrīt visi atbildētāja paskaidrojumi viņa kasacijas sūdzībā, kuros tas apstrīd šo konstatējumu pareizību pēc būtības. No saviem konstatējumiem Tiesu Palata varēja nākt pie slēdziena, ka prasītājam tiesība prasīt to sumu atpakaļ, kurā būtu jānoteic neizcirsta meža vērtība. Jautājumā par pirmprasības apmēru, Tiesu Palata konstatējusi, ka prasītāja uzdotā koku un malkas vērtība uzskatāma par mērenu un ka, pēc ekspertu atzinuma, koku (baļķu) vērtība jānoteic pa 10 rub. kubikpēdā un ka prasītāja uzrādītās, katrā atsevišķā posmā pievestās cenas atbildētājs sevišķi nav apstrīdējis. Ari šādi Tiesu Palatas konstatējumi attiecas uz lietas faktisko pusi un nav tādēļ pārbaudāmi kasacijas kārtībā. Pretēji atbildētāja domām, Tiesu Palata varēja

prasītāja uzdotās cenas atzīt par pierādītām uz tā pamata vien, ka atbildētājs tās noteikti un sevišķi nav apstrīdējis. Ar vispārējo frazi, ka viņš prasību neatzīstot visumā, atbildētājs vēl nav uzlicis prasītājam par pienākumu sevišķi pierādīt atsevišķos prasības posmus, kuŗus atbildētājs nav atsevišķi kritizējis un apstrīdējis, ceļot pret katru posmu attiecīgas ierunas un savukārt neiesniedzot tiesai savus aprēķinus (sk. Sen. civ. kas. dep. spried. 1924. g. Nr. 115). Atrodot pie šādiem apstākļiem prasītāja uzdotos datus, kā sevišķi neapstrīdētus un neatspēkotus, par nodibinātiem, Tiesu Palata nav pārkāpusi civ. proc. lik. 366. p. Bez tā, Tiesu Palata atradusi minētos datus par pierādītiem ari ar liecinieka Starobineca liecību. Tā tad atkrīt atbildētāja paskaidrojumi viņa kasacijas sūdzības 3. pktā, kuŗā viņš apstrīd nupat minētā Tiesu Palatas slēdziena pareizību. Sevišķi nevietā ari atbildētāja paskaidrojumi, kuŗos viņš analizē liecinieka Starobineca liecības, kuŗas Tiesu Palata apspriedusi un novērtējusi, nākot no tās pie noteiktiem slēdzieniem. Liecinieka liecības spēku noteic tiesa, izspriežot lietu pēc būtības (civ. proc. lik. 411. p.). Tiesu Palatai ari nebija iemesla izlietot ar civ. proc. lik. 368. p. viņai piešķirtās tiesības jau tādēļ vien, ka 368. p. runā tikai par pierādījumu iesniegšanu, bet ne par atspēkojumiem.

Aiz aprādītiem iemesliem atrodot, ka Tiesu Palata nav pārkāpusi atbildētāja pievestos likumus, kādēļ viņa kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Jēkaba Bārupa kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 95.)

38. 1928. g. apriļa mēneša 26. dienā. Kārļa Jēgera lūgums par Rīgas Apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Pētera Salas prasībā pret Kārli Jēgeri.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Pētersons.

Ņemot vērā: 1) ka, pēc pareiza Apgabaltiesas uzskata (kā to Senats jau paskaidrojis savā 1927. g. Nr. 219. spriedumā) jautājums par to, vai namsaimnieks pats var vai nevar izpildīt sētnieka uzdevumu, kā ari jautājums par to, vai sētnieks vispārīgi ir vajadzīgs namam, nav no tiesas apsveŗams, jo šie jautājumi nav vis juridiskas, bet saimnieciskas dabas; tiesai vienīgi jāapsveŗ vai namsaimniekam ir tiesības uz zināmu dzīvokli sētnieka vajadzībām (sk. civ. kas. dep. spried. 1927. g. Nr. 219); ar to atkrīt kasacijas sūdzības 1. pkts; 2) ka konstatējot, ka prasītāja namā agrāki sētnieks nemaz nav bijis, Apgabaltiesa pareizi atzinusi, ka tādā atgadījumā saskaņā ar lik. par telpu īri 32. p. 2. piezīmi izīrētājam ir dotas izvēles tiesības uz dzīvokli sētnieka vajadzībām un tamdēļ nav nozīmes tam apstāklim, ka pirms šīs prasības celšanas prasītāja namā ir atbrīvojies kāds cits dzīvoklis; ar to atkrīt kasacijas sūdzības 2. pkts; 3) ka tādā kārtā atbildētāja kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Kārļa Jēgera kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 99.)

39. 1928. g. apriļa mēneša 26. dienā. Minnas Staltman lūgums par Jelgavas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Minnas Staltman prasībā pret Bertu Pantevič un Jāni Staltmani.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Pētersons.

Ņemot vērā: 1) ka Apgabaltiesa pietiekoši apsvērusi liecinieku dotās liecības un pievedusi pamatus, kādēļ viņa tās nav atzinusi par izšķirošām;

šai ziņā Apgabaltiesas apcerējumi par liecinieku liecību spēku attiecas uz lietas faktisko pusi un nav tādēļ pārbaudāmi kasacijas kārtībā (civ. proc. lik. 135. (102.) p.; ar to atkrīt prasītājas paskaidrojumi viņas kasacijas sūdzībā, kuros tā apstrīd Apgabaltiesas, par liecinieku liecību spēku un nozīmi taisītā slēdziena pareizību pēc būtības; 2) ka kaut gan zirga pase kā tāda pati par sevi nenoder par īpašuma pierādīšanas dokumentu strīdū par īpašuma tiesībām uz zirgu starp divām personām, no kurām katra pretendē uz īpašuma tiesībām par zirgu; bet ar to nemaz nav izšķirts jautājums, vai zirgu pase nevar noderēt par īpašuma tiesības prezumpciju vismaz attiecībā pret trešām personām, kuras tieši uz īpašuma tiesībām uz zirgu nepretendē un kuras kā kreditori, vēršot piedzīšanu uz zirgu, tikai iziet no tā, ka zirgs piederot parādniekam, kas savukārt īpašuma tiesību uz zirgu sev nevindicē; šādai prezumpcijai pamats jāieraugа iekš tam, ka attiecīgai pašvaldības iestādei jāieraksta pag. noteikumu 2. p. minētās ziņas „pēc rūpīgas pārbaudīšanas" uz zirgu īpašnieka iesniegto agrāko dokumentu pamata (sk. 1921. g. 15. marta pag. noteik. 2. p. lik. krāj. 65. Nr. un 1925. g. 31. janvāra instrukcijas 10. p., kāda iespiesta katrā zirga pasē); 3) ka Apgabaltiesai tāpēc nebija pietiekoša iemesla, konkretās zirgu pases pierādīšanas spēku vienkārši atraidīt, nepārbaudot viņas nozīmi vismaz kā prezumpciju nodibinoša dokumenta par īpašuma tiesībām, sevišķi sakarā ar pārējiem prasītājas šai lietā pievestiem pierādījumiem: 4) ka tādā kārtā, Apgabaltiesa šai ziņā, attiecībā uz zirga pasē atzīmētās sirmās ķēves (pēc tiesas izpildītāja sastādītā saraksta zem Nr. 14) nepiespriešanu prasītājai, pārkāpusi civ. proc. lik. 181., 196. (129., 142.) p. p., kādēļ šai daļā Apgabaltiesas spriedums atceļams; 5) ka Apgabaltiesai nebija iemesla sevišķi apspriest Salienas pagasta valdes 1927. g. 18. janvāra apliecību Nr. 1860, jo no šī dokumenta nav redzams, vai tai minētās mantas būtu tās pašas, par kurām celta tagadējā prasība un no kādiem īsti avotiem pagasta valde būtu smēlusi apliecībā aprādītās ziņas; 6) ka pārējās daļās prasītājas kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats n o l e m j: Jelgavas apgabaltiesas 1927. g. 11. februāra spriedumu civ. proc. lik. 181. (129.) un 196. (141.) pantu pārkāpumu dēļ atcelt daļā par prasības noraidīšanu attiecībā uz sirmo ķēvi, apzīmētu tiesas izpildītāja žurnālā zem Nr. 14, un šinī daļā lietu nodot izspriešanai no jauna tai pašai Apgabaltiesai citā sastāvā; pārējā daļā Minnas S t a l t m a n kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 101.)

40. 1928. g. jūnija mēneša 8. dienā. Tiešo nokļu departamenta lūgums par Tiesu Palatas lēmuma atcelšanu mir. Jankeļa E d e l š t e i n a mantošanas lietā.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē priekšsēdētājs.

Ņemot vērā: 1) ka sakarā ar Finansu ministrijas nodokļu departamenta par Tiesu Palatas 1926. g. 15. decembra lēmumu iesniegto kasacijas sūdzību, attiecībā uz pārsūdzētā lēmuma daļu Senatam jāizšķir jautājums par to, kad pēc nod. nolik. 223. p. iestājas noilgums ierosināt pret mantiniekiem lietu par soda naudas (пеня) uzlikšanu viņiem par nokavētu mantojuma sastāvu pieteikšanu; 2) ka, kā Senats jau paskaidrojis savā 1927. g. 9. jūnija mir. Geinerta mantojuma lietā Nr. 338 dotā spriedumā, saskaņā ar Nod. nolik. 223. p. tiešo saturu un nozīmi p a t s i e r o s i n ā j u m s par pārkāpumiem noteikumos par mantojuma nodokļa nomaksu ierobežots ar desmit gadu noilgumu un tā kā valsts fiska tiesība pieprasīt mantošanas nodokli un mantinieku pienākums to samaksāt iestājas ar mantojuma pieņemšanu, resp. ar mantojuma pāreju, kura izteicas vai nu ar

mantinieku iestāšanos mantojuma valdīšanā vai ar mantojuma sastāva un vērtības pieteikšanu no mantinieku puses, kad tie griežas pie tiesas ar lūgumu apstiprināt viņus mantojuma tiesībās uz likuma vai testamenta pamata, — tad noilguma termiņa tecēšana sākas vai nu no aprādītā mantinieku lūguma iesniegšanas tiesai vai no mantinieku iestāšanās mantojuma valdīšanā saskaņā ar Nod. nolik. 212. p. piel. 4. un 8. pantu noteikumiem; 3) ka šinī gadījumā pēc Tiešo nodokļu departamenta blakus sūdzībā par Apgabaltiesas lēmumu uzdotiem datiem mantinieces atstāto mantojumu pieņēmušas, stājoties tā valdīšanā ar mantas devēja nāvi 1892. g. 27. decembrī; tā tad saskaņā ar Nod. nolik. 212. p. piel. 4. p., mantojuma trīs mēneša pieteikšanas laiks priekš mantiniecēm izbeidzas 1893. g. 27. martā; no šī momenta sākas mantojuma pieteikšanas nokavējums ar tā sekām, un no šī momenta saskaņā ar tā paša likuma pielik. 8. p. valstij radās tiesība un ne tikai tiesība, bet ari pienākums viņas attiecīgam resoram (bij. Kroņa Palatai — ar Latvijas nodibināšanos Tiešo nodokļu departamentam) pieprasīt mantiniecēm nomaksāt kā attiecīgo, tā ari likumā paredzēto soda naudu par mantojuma novēloto pieteikšanu; līdz ar to, ar to pašu momentu, saskaņā ar Nod. nolik. 223. p. tiešo saturu un izpratni, sākās ari desmit gadu noilguma termiņa tecēšana ierosināt pret mantiniecēm lietu par soda naudas (пеня) uzlikšanu par mantojuma novēloto pieteikšanu; tādā kārtā minēto mantinieču pārkāpuma lietas ierosinājuma termiņš bija izbeidzies šinī gadījumā 1903. g. 27. martā, kurpretim lieta par minēto pārkāpumu no Tiešo nodokļu departamenta ierosināta tikai ar pēdējā 1926. g. 2. augustā Tiesu Palatai iesniegto blakus sūdzību par Rīgas apgabaltiesas 1926. g. 13. jūlija lēmumu, — tas ir pēc nod. nolik. 223. p. paredzētā desmit gadu notecēšanas laika; ar ierosinājuma termiņa iztecēšanu par minēto pārkāpumu bija segts — dzēsts pats pārkāpums un tādā kārtā šinī gadījumā uz mantiniecēm soda nauda par nokavēto mantojuma pieteikšanu vispār nemaz nebija uzliekama; 4) ka aiz minētiem apsvērumiem atkrīt, kā Tiesu Palatas slēdziens itkā lietas ierosinājums par minēto pārkāpumu nebūtu padots noilgumam un tikai soda naudas piedzīšana būtu ierobežojama ar tās piedzīšanu tikai par pēdējiem desmit gadiem, tā ari Nodokļu departamenta slēdziens, ka soda naudas piedzīšana par nokavēta mantojuma pieteikšanu vispār nav padota noilgumam, pie kāda slēdziena departaments nācis izejot no tā nepareizā viedokļa, itin ka valstij būtu radusies tiesība pieprasīt no mantiniecēm nodokļa un soda naudas samaksu tikai ar mantinieku tiesai iesniegto pieteikumu par mantojuma sastāvu; pēc Nod. nol. 212. p. pielik. 8. p. tiešā satura un izpratnes, Nodokļu departamenta līdz ar viņam padotiem nodokļu inspektoriem tiešs pienākums ir sekot visiem valstī atklājušamies mantojumiem un kur mantinieki neizpilda savus pienākumus mantojuma pieteikšanā minētā likuma pielik. 4. pantā paredzētā kārtībā un laikā, viņam pašam ir jāsastāda aprēķins par pienākušo par mantojuma pāreju nodokli līdz ar soda naudu par nokavēto pieteikumu, pasludinot tādu aprēķinu mantiniekiem; likums paredz nekavējošu visu minēto soļu speršanu pēc katra atklājušos mantojuma; 5) ka tādā kārtā Nodokļu departamenta kasacijas sūdzībā pievestie Nod. nolik. 223. p. un 212. p. pielik. 8. p. tulkojumi atzīstami par nepareiziem un iesniegtā kasacijas sūdzība, kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Finansu ministrijas tiešo nodokļu departamenta kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 102.)

41. 1928. g. maija mēneša 31. dienā. Friča Sprūdes pilnvarnieka, priv. adv. A. Dzelmaņa lūgums par Liepājas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Friča Sprūdes prasībā pret Kārli Stelmani.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Pētersons.

Ņemot vērā: 1) ka prasītājs savā pret atbildētāju celtā prasībā lūdz: atjaunot prasītājam traucētas no atbildētājas tiesības uz „Zīles" upes ūdens lietošanu Cīravas ūdensdzirnavām un uzlikt viņam par pienākumu noņemt ierīkoto uz minētās upes aizsprostošanas dambi; 2) ka tādā kārtā šī prasība, kā vērsta uz traucētas upes ūdens lietošanas tiesību valdīšanas atjaunošanu (Priv. lik. 649. un sek. p. p.) ir possesora prasība un tamdēļ saskaņā ar civ. proc. lik. 94. (1807.) pantu Apgabaltiesai bija tikai jānoskaidro, vai prasītājs par minētām ūdenslietošanas tiesībām ir faktiski valdījis, t. i. upes ūdeni faktiski lietojis kā tāds, kam ir tiesības uz šo lietošanu un vai atbildētājs viņu šinī valdīšanā ir traucējis; Apgabaltiesa to nav darījusi, bet ielaidusies jautājuma noskaidrošanā, vai atbildētājam bija tiesība aiztaisīt slūžas un tādējādi pārtraukt ūdens svabado tecēšanu uz prasītāja dzirnavām; ar citiem vārdiem Apgabaltiesa šinī lietā rīkojusies nevis kā „possessorium", bet kā „petitorium", pārkāpjot ar to civ. proc. lik. 94. (1807.) pantu; 2) ka neatkarīgi no tā Apgabaltiesa nav apsvērusi kā liecinieka Briekša liecību, ka trīs gadus slūžas netika lietotas un tikai ar atbildētāja atnākšanu tās tikušas aiztaisītas, tā ari to, ka lietā ir norādījums (Apriņķa priekšnieka raksts (1. p. 17) uz to, ka atbildētājs ir aizsprostojis „Zīles" upīti; 3) ka aiz pievestiem iemesliem Apgabaltiesas spriedums civ. proc. lik. 94. (1807.) un 196. (142.) p. p. pārkāpumu dēļ nav atstājams spēkā, Senats nolemj: Liepājas apgabaltiesas 1927. g. 25. februāra spriedumu civ. proc. lik. 94. (1807.) un 196. (142.) p. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot izspriešanai no jauna tai pašai Apgabaltiesai citā sastāvā. (L. Nr. 113.)

42. 1928. g. maija mēneša 31. dienā. Subates krāj-aizdevu sabiedrības pilnvarnieka, zv. adv. Berga, lūgums par Jelgavas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Subates krāj-aizdevu sabiedrības prasībā pret Valdemāru Minkeviču, Andreju Meijeri un Jāni Lielausi.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka pēc pašas Apgabaltiesas citētā vekseļlik. 30. p., ja vekselis nav samaksāts un nesamaksa ir noteiktā kārtībā apliecināta, vekseļturētājam tiesība, pēc sava ieskata celt prasību samaksāt visu pret vekseli pienākošos sumu vai nu pret visām vekseļa saistībā atbildīgām personām solidari, vai tikai pret dažām no viņām ari solidari, vai ari pret vienu pašu no šīm personām, nezaudējot abos pēdējos gadījumos savu tiesību pret tām no viņām, pret kuŗām minētais prasījums vēl nav celts; 2) ka zem vekseļatbildīgām personām jāsaprot kā vekseļdevējs, tā ari indosanti (28. p.); 3) ka vekseļa nesamaksas faktu apliecina ar protestu (48. p.); 4) ka konkretā gadījumā prasītāja vispirms, uz runā stāvošā protestētā vekseļa pamata, cēlusi prasību pret vekseļdevēju, no kuŗa vekseļsuma tikusi piespriesta piespiedu izpildīšanas kārtībā; 5) ka ar jauno prasību prasītāja, iesniedzot to pašu vekseli ar tiesas izpildu rakstu, lūgusi piespriest viņai vekseļsumu solidari no 3 indosantiem; 6) ka, pretēji Apgabaltiesas domām, prasītājai, kā tagadējai vekseļturētājai, bija tiesība, taisni uz augšā pievestā 30. p. pamata pieprasīt vekseļsumu no katras vekseļatbildīgas personas solidari; tā tad, pieprasot — tiesas ceļā — vekseļsumu vispirms no vekseļdevēja, prasītāja nemaz nav zaudējusi tiesību, vekseļsumu pieprasīt solidari ari no priekšā esošiem

indosantiem, neievērojot pie tam indosantu rindu (regressus per saltum cum jure variandi); 7) ka, pretēji Apgabaltiesas domām, prasītājai nemaz nebija vēl sevišķi jāpierāda, ka pirmais atbildētājs, vekseļdevējs, nav gribējis vai nav spējīgs bijis „piedzinuma kārtībā" maksāt; par to, ka vekselis nav termiņā samaksāts, liecina protests, bez kuŗa vispār ari regress nebūtu bijis domājams; ka vekselis būtu ticis vēlāki nomaksāts, atbildētāji neapgalvo un Apgabaltiesa nav konstatējusi; 8) ka tādā kārtā Apgabaltiesai nav bijis likumīgs iemesls prasību atraidit itkā priekšlaicīgu uz tā pamata, ka prasītāja nav pierādījusi, ka vekseļdevējs nav gribējis vai nav spējīgs vekseli samaksāt; bet gan Apgabaltiesai bija tiesība un pienākums, piespriežot vekseļsumu solidari no tagadējiem atbildētājiem, indosantiem, spriedumā atzīmēt, ka šāda atbildība saprotama solidara ari ar pirmo atbildētāju, vekseļdevēju. un par šādu otro spriedumu taisīt uzrakstu uz oriģinalā vekseļa; ar to visu vekseļatbildīgo personu intereses — vairākkārtējas piedzīšanas izslēgšanas ziņā — būtu pilnīgi ievērotas; 9) ka Apgabaltiesa, atraidot prasību itkā priekšlaicīgu, pārkāpusi vekseļlik. 30., 28., 48. p. p., civ. proc. lik. 181., 196. (129., 142.) p. p., Senats, neielaizdamies pārējo kasacijas iemeslu pārbaudīšanā, nolemj: Jelgavas apgabaltiesas 1927. g. 17. marta spriedumu vekseļlik. 30., 28., 48. p. p., civ. proc. lik. 181., 196. (129., 142.) p. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai Apgabaltiesai izspriešanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 115.)

43. 1928. g. maija mēneša 31. dienā. Jēkaba Bembera lūgums par Jelgavas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Kārļa Šaberta prasībā pret Jēkabu Bemberi.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Pētersons.

Ņemot vērā: 1) ka Apgabaltiesa, apspriežot starp partiem noslēgtā nomas līguma saturu, konstatējusi, ka līgums gan ticis noslēgts uz 12 gadiem, bet ar to nosacījumu, ka par laiku pēc pirmā gada notecēšanas, nomas nauda būtu noteicama tikai pēc vienošanās par katru nākošu gadu atsevišķi un ka vienošanās par nomas naudu uz 1925./26. gadu nav starp kontrahentiem notikusi; šāds Apgabaltiesas konstatējums attiecas uz lietas faktisko pusi un nav tāpēc pārbaudāms kasacijas kārtībā; 2) ka no šī sava konstatējuma Apgabaltiesa varēja nākt pie slēdziena, ka, trūkstot vienošanai par nomas naudu uz 1925./26. g., nomas līgums uz turmāko laiku uzskatāms par izbeigušos, jo ja starp kontrahentiem nav panākta vienošanās par nomas naudu, t. i., par nomas līguma esencialo daļu, tad nomas līgums nav uzskatāms par spēkā esošu (priv. lik. 4025., 3131. p. p.): atbildētāja pievestais priv. lik. 4039. p. paredz gadījumu, kad par nomas naudu vispār nekas netika sevišķi norunāts uz sekojošiem gadiem; bet šis pants nemaz nav piemērojams runā stāvošam gadījumam, kur nomas līgums nosaka, ka taisni nav jārīkojas pēc iepriekšējās nomas naudas normas, bet atsevišķi būtu jāvienojas par nomas naudu par ikkatru nākošo gadu; ar to tā tad tieši izslēgta 4039. p. paredzētā prezumpcija par iepriekšējās nomas naudas spēku ari nākošos gados; 3) ka Apgabaltiesa, taisot nupat pievesto slēdzienu, ar to pašu atraida kā nepareizu atbildētāja aizrādījumu uz prasības grozīšanu; sevišķi apspriest vēl jautājumu par prasības grozīšanu, Apgabaltiesa pie tam nebija piespiesta; 4) ka prasītājs, ar tagadējo 1926. g. 3. maijā iesniegto prasību, nekādu nomas naudu, nedz atlīdzību par zemes izmantošanu nav prasījis, un tikai ar 1926. g. 7. oktobrī Miertiesnesim iesniegto prasību lūdzis piespriest viņam atlīdzību par atbildētāja vēl pēc līguma notecēšanas izmantoto zemi, tā tad nemaz ne no-

mas naudu itkā par sekošo ekonomisko gadu; tāpēc Apgabaltiesa, gala slēdziena ziņā, pareizi aizrāda, ka ar šādu otro prasību prasītājs nemaz nebija, itkā klusu ciešot, atzinis nomas līguma turpmāko pastāvēšanu; 5) ka tādā kārtā Apgabaltiesa nav atbildētāja kasacijas sūdzībā pievestos likumus pārkāpusi, kādēļ kasacijas sūdzība atraidāma, Senats nolemj: Jēkaba Bembera kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 117.)

44. 1928. g. maija mēneša 31. dienā. Olgas Kružichinas pilnvarnieka, zv. adv. Meca, un Agripinas Ivanovas, Antonijas Michailovas un Jevdokijas Sankovskas lūgums mir. Nikolaja Mitrofanova mantošanas lietā.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka pēc priv. lik. 188., 191., 1874. p. p. adoptētais ar adopciju kā tādu vien neiestājas nekādās tiesikās attiecībās pretim adoptētāja asins radniekiem un tāpēc tiesības uz dzimts (mantoto) īpašumu iegūst ne citādi, kā ar adoptētāja tuvāko mantinieku piekrišanu, t. i. ar sevišķu līgumu; 2) ka tā tad konkretā gadījumā mantudevēja adoptētai meitai Olgai Mitrofanovai nav mantošanas tiesību uz runā stāvošo nekustamo dzimtsīpašumu Rīgā, 3. hip. iec. zem zemes grām. 2437. Nr.; 3) ka tāpēc Tiesu Palatai, nenoliedzot, ka runā stāvošais mantojums sastādās no nekustama īpašuma dzimtsīpašumā Rīgā, nebija likumīga pamata, no šāda mantojuma izslēgt mantudevēja asinsradniekus; 4) ka — neatkarīgi no tā — Apgabaltiesas 1926. g. 15. jūnija lēmumu Olgas Mitrofanovas aizbildnis pārsūdzējis vienīgi attiecībā uz imobilu Rīgā, 3. hip. iec. zemes grām. 2437. Nr., bet nemaz ne attiecībā uz otro imobilu 3. hip. iec. zem zemes grām. 1101. Nr.; 5) ka tāpēc šai nepārsūdzētā daļā Apgabaltiesas lēmums stājies likumīgā spēkā un jau aiz šī iemesla nebija ar Tiesu Palatas lēmumu šai daļā atceļams; 6) ka tādā kārtā Tiesu Palatas lēmums, priv. lik. 188., 191., 1874. p. p., civ. proc. lik. 711. p. 892. p. 2. pkt. pārkāpumu dēļ nav atstājāms spēkā, Senats nolemj: Tiesu Palatas 1926. g. 18. oktobra spriedumu priv. lik. 188., 191., 1874. p. p., civ. proc. lik. 711. p. 892. p. 2. pkt. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot Tiesu Palatai izspriešanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 121.)

45. 1928. g. maija mēneša 31. dienā. Movšas Ribusa pilnvarnieka, zv. adv. L. Bodes, lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Movšas Ribusa prasībā pret Boruchu Lakusu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Pētersons.

Ņemot vērā: 1) ka Tiesu Palata atzinusi prasību par nepamatotu, atrodot, ka prasītāja uz cinšu zemes uzceltās ēkas vairs nepiederot viņam kā atsavinātas ar agrarreformas likuma spēkā nākšanu, un pārgājušas valsts zemes fondā saskaņā ar agr. ref. lik. 2. d. 43. p. piez. un 1925. g. 29. maija lik. par atlīdzību bij. zemju lietotājiem (lik. kr. 112. p.) un ka ēku bij. īpašniekam šai ziņā pienākoties atlīdzība tikai no valsts; 2) ka šāds Tiesu Palatas uzskats nav par pareizu atzīstams: pēc agr. ref. lik. 2. d. 43. p. p. piezīmes (sk. piezīmes beidzamo frazi), ēkas tādās vietās „nav atsavināmas"; šai ziņā jāizšķir: ēkas kā tādas no vienas puses, un obroka, dzimts (mūža) nomas un parastās (uz noteikta laika) nomas tiesības no otras puses; obroka un minētās nomas tiesības uz valsts zemes fonda pārgājušām zemēm ar agr. ref. likumu tika atceltas (agr. ref. lik. 1. d.

15., 18. p. p.); tāpēc likumdevējs nevarēja obroka un nomas tiesības vienkārši atzīt par neatsavināmām, bet gan tikai varēja vispirms fonda zemi, uz kuŗas attīstījušās bieži apdzīvotas vietas etc. uz nomas vai obroka tiesībām, piešķirt zemes lietotājiem (43. p. teksts) un otrkārt atzīt lietotājiem tieši īpašuma tiesības uz pašām ēkām, kuŗas atrodas uz minētās zemes (43. p. piez.); 3) ka, pretēji Tiesu Palatas domām, viņas pievestām 1925. g. 29. maija likumam nav sakara ar runā stāvošo gadījumu, jo 1925. g. likums nav attiecināms uz speciāliem noteikumiem, kādus paredz agr. ref. lik. 2. d. 43. p. piez., t. i. nav piemērojams bieži apdzīvotām vietām un uz tām uzceltām ēkām; sevišķi 1925. g. likuma 1. p. pievestie 1919. g. 27. februāŗa un 1921. g. 16. septembŗa rīkojumi (lik. kr. 61. resp. 196. NNr.) attiecas vienīgi uz Valsts obrokzemēm; 4) ka tādā kārtā Tiesu Palata, nepareizi iztulkojot 1925. g. 29. maija likuma 1. p. (lik. krāj. 112. Nr.), pārkāpusi kā nupat pievestos likumus, tā ari civ. pr. lik. 711. p., kādēļ viņas spriedums atceļams, Senats nolemj: Tiesu Palatas 1927. g. 19. janvāŗa spriedumu agrarās reformas likuma II. daļas 43. p. piezīmes, Likuma par atlīdzību bijušiem zemju lietotājiem (lik. kr. 1925. g. Nr. 112) 1. p. un civ. proc. lik. 711. p. pārkāpuma dēļ atcelt un lietu nodot izspriešanai no jauna Tiesu Palatai citā sastāvā. (L. Nr. 126.)

46. 1928. g. marta mēneša 29. dienā. Benjamiņa Levenšteina pilnvarnieka, zv. adv. J. Bērziņa, lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Artura Pētersona mant. masas prasībā pret Judeli Kleinu un Benjamiņu Levenšteinu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Senats atrod: Pretēji atbildētāja Levenšteina domām, pārdošanas līgums, kuŗu noslēdzis vājprātīgs un kuŗu aiz šī iemesla tiesa, saskaņā ar vājprātīga mantošanas masas celto prasību, atzinusi par nederīgu uz priv. lik. 502., 2914. p. p. pamata, uzskatāms par spēkā neesošu nevis tikai ar tiesas sprieduma taisīšanas laiku, bet gan jau no paša līguma slēgšanas momenta. Tāpēc šāda pārdošanas līguma noslēgšana un uz to dibinātā koroboracija atzīstama — uz tiesas sprieduma pamata — par atceltiem un spēkā neesošiem ar atpakaļejošu spēku, kā to pareizi uzsveŗ ari Tiesu Palata. Nepelna šai ziņā ievērību atbildētāja Levenšteina aizrādījums, itkā prasītājas pievestais bij. Rīgas Landfogtejas tiesas spriedums (Cvingmaņa krāj. 1. sēj. 28. Nr.), kuŗā taisni izteikts tas pats uzskats, attiecoties tikai uz zemes tiesībām. Taisni otrādi, kā redzams no sprieduma satura un no tā virsraksta, Cvingmaņa izdevumā, nepārprotami izrieť, ka spriedums taisni attiecas uz Rīgas pilsētas tiesībām. Bet pilnīgi cits jautājums ir tas, vai ar to, ka zināms līgums par nekustamas mantas pārdošanu un uz to pamatotā nekustamas mantas koroboracija pircējam ticis atcelts ar tiesas spriedumu kā pārdevējam nesaistošs aiz šī pēdējā vājprātības līguma slēgšanas laikā, un ka šādai atcelšanai piešķiŗams atpakaļejošs spēks, būtu uzskatāmi par ipso jure spēkā neesošiem, atkritušiem un prasītājai par nesaistošiem ari visi tie nekustamas mantas agŗūtinājumi (obligacijas, nomas līgumi), kuŗus pa starplaiku bija licis apstiprināt uz nekustamo mantu tās pircējs — atbildētājs, neatkarīgi no tās trešās personas labas vai ļaunas ticības, kuŗai par labu šādi apgrūtinājumi tikuši ievesti zemes grāmatās. Tiesu Palata šo jautājumu izšķīrusi apstiprinoši. Šis Tiesu Palatas uzskats nav atzīstams par pareizu. Zemes grāmatu reģistram piešķiŗama pilna publiska ticamība. No vienas

puses koroboracijai (укрѣпленіе) gan nav tiesību radoša spēka, kādēļ viņa uz pašu kontrahentu savstarpējām attiecībām neizdara iespaidu; bet attiecībā pret trešām personām atzīmei zemes grāmatās ir tā nozīme, ka personas, un tikai tās personas, kuru tiesības ierakstītas reģistrī, var savukārt nodibināt lietiskas tiesības uz imobilu (leģitimacijas princips). Tiesības, tiesību ierobežojumi un apgrūtinājumi, kuri izriet no koroborētiem jur. darījumiem, tikai tad izrāda spēku un juridisku nozīmi priekš imobila vēlākiem ieguvējiem, ja viņi attiecīgā kārtībā ierakstīti reģistrī (pilnības un publicitates princips: sk. Tāls, Публичная вѣра крѣпостнаго реестра въ Приб. губ. žurnālā Ж. М. Ю. 1908. g. 3. burtn. 80. un sek. lp.; Bašmakovs „Основныя начала ипотечнаго права" 1891. g. 74., 93., 98. lpp.). Uz šo redzes stāvokli nostājies ari Kriev. Sen. civ. kas. dep. savā 1906. g. spried. Nr. 45, sakarā ar virsprokurora priekšlikumu paskaidrojot, ka „zemes grāmatu" (domāts: plašākā nozīmē) nozīme izteicās iekš tam, ka neviens nevar aizbildināties ar viņu satura nezināšanu, pie kam šim principam nevien pozitiva nozīme, piešķirot zemes grāmatu saturam ticamības spēku, bet ari negativa nozīme, zemes grāmatās neievestām tiesībām un ierobežojumiem atņemot saistošu nozīmi priekš trešām personām (Sen. civ. kas. dep. spried. 1924. g. 94. Nr.). Tā tad vispirms, līdz kamēr atbildētājam Kleinam par labu reģistrī ierakstītā atzīme par imobila apstiprināšanu tā ieguvējam nav dzēsta, vai viņa īpašuma tiesības par imobilu nav ierobežotas ar atzīmi reģistrī trešai personai, atbildētājam Levenšteinam, bija pilnīga tiesība par pilntiesīgu rīkotāju attiecībā uz imobilu uzskatīt vienīgi atbildētāju Kleinu, ja vien nebūtu pierādīts, ka Levenšteins zinājis par to, ka ieraksta pamatā bijušais pirkšanas-pārdošanas līgums ticis ar tiesas spriedumu atcelts. Ja nu nupat minētais līgums tika ar tiesas spriedumu atcelts, tad šāds tiesas spriedums varēja izrādīt rezolutīvu efektu ar atpakaļejošu spēku tikai attiecībā uz tām personām, kuras šai procesā bija dalību ņēmušas. Bet attiecībā uz tām personām, kurām par labu par starplaiku, t. i. līdz Kleina tiesību dzēšanai reģistrī, tikušas nodibinātas jau patstāvīgas tiesības (kā, piem., imobila apgrūtināšana ar nomas līgumu), minētais spriedums nekad nevar izrādīt atpakaļejošu spēku, itkā ar tādu efektu, kā apgrūtinājums atkristu ar minētā līguma atcelšanu. Juridiska akta, darījuma vai līguma atcelšanas rezolutīvās sekas apspriežamas pēc noteikumiem par rezolutīvā nosacījuma piepildīšanās sekām attiecībā uz trešām personām. Šai ziņā, saskaņā ar priv. lik. 3175. p., ja rezolutīvs (atceļošs) nosacījums piepildās, līgums atzīstams gan „itkā par nemaz nepastāvējušu", bet tomēr tikai „tiktāl, ciktāl vēl vispār iespējams". Tāpēc, ka to noteikti nosaka 3175. p. 3. teik. „ja tajā pašā starplaikā vena no pusēm piešķīrusi tiesības uz kādu lietu trešām personām, tad šīs tiesības, neraugoties uz atceļošā nosacījuma piepildīšanos, paliek spēkā". Tādā kārtā, pretēji Tiesu Palatas domām, kā pareizi aizrāda atbildētājs Levenšteins savā kasacijas sūdzībā, jautājums par nomas līguma atzīšanu par spēku zaudējušu nebija izšķirams — principā — atraidoši, un pie tam nemaz ne itkā „neatkarīgi no Levenšteina labas vai ļaunas ticības". Tiesu Palata, nākot pie jautājuma apstiprinošā slēdziena, pārkāpusi pr. lik. 812., 813., 3175. p. p., not. nolik. 310., 315. p. p. un civ. proc. lik. 339., 711. p. p.

Aiz pievestiem iemesliem, Senats, neielaizdamies citu, atbildētāja Levenšteina pievesto kasacijas iemeslu pārbaudīšanā, nolemj: Tiesu Palatas 1926. g. 10. jūnija spriedumu priv. lik. 812., 813., 3175. p. p., not. nolik. 310., 315. p. p., civ. proc. lik. 339., 711. p. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot Tiesu Palatai izspriešanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 128.)

47. 1928. g. junija mēneša 8. dienā. Anfima Petrova lūgums par Latgales apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Fetinijas Astratovas prasībā pret Anfimu Kļimovu-Petrovu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka pretēji atbildētāja domām, pilnvarnieks, kas devis substitucijas pilnvaru citai personai, rīkojas nevis savā vārdā, bet gan sava pilnvardevēja vārdā, un visi substituta uz substitucijas pilnvaras pamata taisītie rīkojumi un darbi uzskatāmi nevis par viņa (t. i. otrā) pilnvardevēja rīcību, bet tieši par pirmā, iepriekšējā pilnvardevēja rīcību, un tāpēc paši par sevi nav saistoši substituējošam (otram) pilnvardevējam; 2) ka tāpēc prasītājai, formali, nav saistoši visi tie rīkojumi un darbi, kuŗus — pēc atbildētāja apgalvojuma — bijis taisījis zv. adv. Tomsons, kas patiesi rīkojies nevis prasītājas, bet gan pirmās (iepriekšējās) pilnvardevējas, Irinas Astratovas (pēc vīra Piep), vārdā; 3) ka aiz tiem pašiem iemesliem prasītāju nekad nevar uzskatīt par tās prasības lietas „dalībnieci", kuŗu zv. adv. Tomsons bijis ierosinājis Irinas Astratovas (Piep) vārdā un pilnvarā, jo, no civilprocesa viedokļa, par lietas dalībniekiem uzskatāmi nevis partu pilnvarnieki, bet vienīgi paši parti; 4) ka pretējais uzskats nemaz neizriet no tā, ka substituējošam pilnvarniekam savukārt tiesība norēķinu prasīt no substituētā pilnvarnieka, jo šādu norēķina prasījuma un kontroles tiesību substituējošais pilnvarnieks realizē nevis savā vārdā, bet vienīgi savā tiešā pilnvardevēja vārdā; ari Kriev. Senats, atbildētāja pievestos spriedumos, nemaz nav nostājies uz atbildētājas aizstāvēto viedokli; 5) ka, tomēr, ar to, ka prasītāja nav uzskatāma par Irinas Astratovas (Piep) vārdā celtās prasības lietas formalu dalībnieci, civilprocestiesiskā nozīmē, nemaz nav izslēgts, ka prasītājas rīcībā, izdodot Irinas Astratovas vārdā zvērinātam advokatam (substitucijas) pilnvaru prasības celšanai Irinas Astratovas vārdā pret to pašu atbildētāju par to pašu zemi, kuŗu agrāk prasītāja bija pieprasījusi sev tagad izspriežamā lietā, nevarētu ieraudzīt tādu prasītājas konkludentu darbu, ar kuŗu viņa atspēko savas pašas prasības pamatu; 6) ka tāpēc, ja atbildētājs, šāda prasītājas konkludenta darba pierādīšanai, atsaucies uz to, it kā prasītāja — pēc Miertiesneša sprieduma taisīšanas tagadējā prasības lietā, — kaut ari Irinas Astratovas pilnvarā, — uzdevusi vai vismaz pielaidusi prasības celšanu, kuŗa pēc sava satura tieši apgāztu tagadējo, pašas prasītājas prasību, un ja atbildētājs šai nolūkā lūdzis Apgabaltiesu izdot viņam apliecību minētās Irinas Astratovas prasības lietas pievienošanai tagadējai prasības lietai, tad Apgabaltiesai nebija pietiekoša iemesla šādu lūgumu atstāt bez ievērības uz tā formala pamata vien, ka prasītāja tai otrā prasības lietā nav uzstājusies kā lietas dalībniece; 7) ka Apgabaltiesai, pārmetot Miertiesnesim, ka tas nav ievērojis prasītājas uzdoto liecinieku liecības, nebija tiesības aprobežoties ar šo liecību apsvēršanu vien, bet viņai bija jāapspriež ari atbildētāja uzdoto liecinieku liecības, uz kuŗām savukārt Miertiesnesis bija dibinājis savu, Apgabaltiesas atcelto spriedumu; Apgabaltiesa nav šai ziņā paskaidrojusi, kādēļ viņa nav piegriezusi vērību atbildētāja liecinieku liecībām, kuŗi devuši liecības tāpat jautājumā par atbildētāja valdīšanas rakstuŗu un par nomas līguma noslēgšanas faktu; 8) ka tādā kārtā Apgabaltiesa pārkāpusi civ. proc. lik. 102., 97., 181., 196. (81., 76., 129., 142.) p. p., kādēļ viņas spriedums nav spēkā atstājams, Senats neielaizdamies pārējo kasacijas iemeslu pārbaudīšanā, nolēma: Latgales Apgabaltiesas 1926. g. 23. novembŗa spriedumu civ. proc. lik. 102., 181., 196. (81., 129., 142.) p. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai Apgabaltiesai izspriešanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 134.)

48. 1928. g. junija mēneša 8. dienā. Hirša Abramoviča, Abrama Hiršoviča un Benno Holcmaņa lūgums par Liepājas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Stefanijas Grundt prasībā pret Jozefu Levenbergu un citiem.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Pētersons.

Ņemot vērā: 1) ka prasītāja pieņemta kā skolotāja Kuldīgas ebrēju pamatskolā; 2) ka pēc 1919. g. 8. decembra likuma par Latvijas izglītības iestādēm (lik. krāj. 155. Nr.) 17. p. 2. teik., skolās, kuras neuztur valsts, kandidatus uz skolotāju amatiem ievēl skolas uzturētājs (iestādes vai personas), kamēr skolu padome (28.—32. p. p.) tikai „ieteic" skolotāju; 3) ka tāpēc skolotājam pēc algas jāgriežas pie skolas uzturētāja, bet nemaz ne pie skolas padomes vai tās locekļiem, kuri kā tādi nav par algas izmaksu atbildīgi un nekādās līguma attiecībās ar skolotāju neiestājas; 4) ka tādēļ Apgabaltiesas pievestie priv. lik. 2937., 2943., 4175. p. p. nav šai lietā piemērojami; 5) ka tāpat nav vietā Apgabaltiesas pievestais priv. lik. 3111. p., jo skolas padome vispār nav ievēlējusi un nevarēja — pēc likuma — ievēlēt skolotāju un tāpēc ari nevarēja šai ziņā uzstāties it kā skolnieku vecāku uzdevumā bez pilnvaras un it kā skolnieku vecāku klusa vietniece; tāpēc skolas padomes locekļi, pretēji Apgabaltiesas domām, nebūt nav personīgi atbildīgi trešam kontrahentam, skolotājam, jo ari skolnieku vecākiem kā tādiem nepiekrīt skolotāja ievēlēšana; 6) ka tā tad Apgabaltiesai bijis jānoskaidro, kas būtu uzskatāms par runā stāvošās skolas uzturētāju; nenodibinot šo, vienīgi izšķirošo faktu, Apgabaltiesai nebija likumīga pamata piespriest prasītājai algu no skolas padomes locekļiem kā tādiem; 7) ka tādā kārtā Apgabaltiesas spriedums aiz civ. proc. lik. 181., 196. (129., 142.) p. p. pārkāpumiem atceļams, Senats, neielaizdamies pārējo, atbildētāja pievesto kasacijas iemeslu pārbaudīšanā, nolemj: Liepājas apgabaltiesas 1927. g. 10. marta spriedumu civ. proc. lik. 181. (129.) un 196. (142.) p. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai Apgabaltiesai izspriešanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 138.)

49. 1928. g. junija mēneša 8. dienā. Jāņa Matisona pilnvarnieka, zv. adv. Kelera, lūgums par Liepājas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Jāņa Matisona prasībā pret Zamueli Troicu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka Apgabaltiesa atrod: a) ka tagadējais atbildētājs Troics piespiedu izpildīšanas kārtībā pēc 4, tagadējā prasītāja indosētiem protestētiem vekseļiem pa 200 Ls katrs, piedzen no tagadējā prasītāja sumu 800 Ls ar procentiem un tiesas izdevumiem, b) ka izpildu pavēste tai lietā tikusi tagadējam prasītājam izsniegta 1925. g. 27. aprilī; c) ka tagadējā prasībā prasītājs lūdzis piespriest viņam zaudējumus 741 Ls 50 sant. apmērā, kuŗus viņam atbildētājs esot nodarījis, diskontējot mīnētos vekseļus un neatdodot prasītājam diskontēšanā saņemtās sumas; 2) ka, izejot no šādiem saviem konstatējumiem, Apgabaltiesa atradusi prasību par neapmierināmu vispirms aiz civ. proc. lik. 239. p. 1. teik. (1923. g. izd.) paredzētā 6 mēnešu termiņa notecēšanas; 3) ka, pretēji Apgabaltiesas domām, civ. proc. lik. 239. p. (1. teik.) paredzētais 6 mēnešu termiņš skaitāms nevis no izpildu pavēstes kā tādas vien izsniegšanas atbildētājam, bet gan no „piespiedu izpildīšanai nodotā noraksta saņemšanas"; šāds noraksts līdz ar tiesneša rezolucijas norakstu, saskaņā ar civ. proc. lik. 238. p. „k" pkt., jā-

piesūta atbildētājam līdz ar izpildu pavēsti; prasītājs šai ziņā kategoriski noliedz nupat minēto norakstu saņemšanu, un Apgabaltiesa ari expressis verbis nav konstatējusi, ka prasītājs patiesi būtu saņēmis netikvien izpildu pavēsti, bet ari minētos norakstus; tomēr Apgabaltiesa šai ziņā tieši atsaukusies uz Liepājas 3. iec. Miertiesneša 1926. g. 11. junija spriedumu, kurā tas kategoriski nodibinājis, ka prasītājs 1925. g. 27. aprilī saņēmis netikvien izpildu pavēsti, bet ari tai pievienotos vekseļu, protestu un sprieduma norakstus; 4) ka tā tad Apgabaltiesa, gala slēdziena ziņā, varēja viņas pievestiem iemesliem, tagadējo prasību atzīt par neapmierināmu uz tā pamata, ka prasība tikusi iesniegta pēc civ. proc. lik. 239. p. 1. teik. paredzētā termiņa notecēšanas; 5) ka, neatkarīgi no tā, Apgabaltiesa, pievienojoties Miertiesneša sprieduma motīviem, prasību atzinusi par neapmierināmu pamatā ari tāpēc. ka prasītājs jau cēlis identisku — pēc būtības — prasību, kuru Liepājas 3. iec. Miertiesnesis noraidījis ar likumīgā spēkā nākušu spriedumu; 6) ka Apgabaltiesa šai ziņā konstatējusi: a) ka savā pirmā prasībā prasītājs, aizrādīdams, ka tagadējais atbildētājs, piedzenot no viņa piespiedu izpildīšanas kārtībā Ls 800,— par runā stāvošiem 4 vekseļiem, lūdzis uzlikt atbildētājam par pienākumu iesniegt norēķinu par naudas izlietošanu, kuru tas saņēmis no minēto 4 vekseļu diskontēšanas, un ka prasītājs savā tagadējā prasībā, atsaukdamies uz tiem pašiem datiem un dibinādamies uz tiem pašiem pamatiem, lūdzis uzlikt atbildētājam par pienākumu izmaksāt viņam Ls 741,15; b) ka abas prasības tikušas celtas piespiedu izpildīšanas kārtībā pret tagadējo prasītāju piespriestās vekseļprasības būtības apgāšanai saskaņā ar civ. proc. lik. 239. p. 1. teik.; c) ka pirmā prasība tikusi atraidīta ar Liepājas 3. iec. Miertiesneša 1926. g. 11. junija spriedumu uz tā pamata, ka civ. proc. lik. 239. p. paredzētais 6 mēnešu termiņš nav ticis ievērots; 7) ka tāpēc Apgabaltiesa varēja pēc būtības nākt pie slēdziena, ka tagadējā prasība sakrīt ar pirmo prasību, jo abas prasības prasītājs dibinājis — pēc būtības — uz civ. proc. lik. 239. p.; tiesas slēdziens par to, vai un cik tālu runā stāvošā prasība pēc būtības sakrīt ar kādu iepriekšēju prasību, attiecas uz lietas faktisko pusi un nav tādēļ pārbaudāms kasacijas kārtībā; 8) ka tāpēc Apgabaltiesa varēja, ari tagadējā prasības lietā, iziet no tā, ka tagadējā prasība, tāpat kā pirmā prasība, ir atraidāma kā celta pēc civ. proc. lik. 239. p. paredzētā termiņa; tas fakts, ka ari tagadējā prasība tikusi celta taisni uz pievestā 239. p. pamata, tieši izriet no prasības rakstura; ari pats prasītājs savā tagadējās prasības rakstā taisni atsaucas uz šo pantu; 9) ka tā tad Apgabaltiesa jau aiz nupat pievestiem pamatiem vien varēja tagadējo prasību atzīt par nedibinātu un kā tādu par atraidāmu; 10) ka tādā kārtā Apgabaltiesa nav pārkāpusi prasītāja pievestos likumus, kādēļ viņa kasacijas sūdzība, kā nepamatota, atraidāma, Senats nolemj: Jāņa Matisona pilnvarnieka, zv. adv. Kelera, kasacijas sūdzību uz. civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 139.)

50. 1928. g. maija mēneša 31. dienā. Krista Šitca lūgums par Liepājas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Aizputes krāj-aizdevu sabiedrības prasībā pret Kristu Šitcu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Pētersons.

Ņemot vērā: 1) ka, pretēji atbildētāja domām, aizdevuma pamats bijuši nevien solovekseļi kā tādi, bet gan prasības rakstā minētais saistības raksts par Ls 500,—; pēc šī saistības raksta parādu atmaksas termiņš tika noteikts uz 1924. g. 27. augustu; solovekselis turpretim ticis izdots vienīgi

parāda ērtākai realizēšanai kopā ar saistības rakstu; šai nolūkā solovekselis tika izdots ar samaksu pie uzrādīšanas; tā tad ar aizdevumu nodibinātais parāds pastāvēja neatkarīgi no vekseļa; ja tāpēc ari pirmais solovekselis tika atvietots ar otro, kas tāpat tika izdots ar samaksu pie uzrādīšanas, tad tāds fakts vispār nenozīmēja samaksas termiņa pagarināšanu pēc saistības raksta, bet tam bija tikai financiala soļa nozīme, kāds bija prasāms sakarā ar to, ka samaksas termiņš vekseļiem ar samaksu pie uzrādīšanas, vispār pēc likuma iestājies ipso jure vēlākais pēc 12 mēnešiem (1 gada) no izrakstīšanas; tāpēc vekselis ari tika protestēts taisni šī gada pēdējā dienā; 2) ka tādā kārtā runā stāvošā lietā pamatdarījums, t. i. aizdevuma darījums ar iekīlāšanu netika ietērpts pašos vekseļos, bet tiem bija vienīgi nodrošinājuma (depo) vekseļu nozīme; šai operacijā ieejošo darījumu komplekss rakstūrojams kā reversdarījums (sk. Latvijas bankas statutu 24., 27., 30. p. p.), kamēr pamatdarījums ietērpts taisni tikai minētās saistības rakstā; 3) ka tāpēc jaunā vekseļa izdošanai nebija nozīmes jautājumā par galvojuma spēku attiecībā uz pamatdarījumu (aizdevuma darījumu); tādēļ atkrīt atbildētāju celtā ieruna par to, it kā viņu galvojums atkritis, pateicoties tam, ka iepriekšējais vekselis ticis „pārrakstīts uz citu vekseli"; pretēji atbildētāju, Miertiesneša sēdē, izteiktām domām, manta tikusi iekīlāta nevis kā drošība vekselim, bet gan kā drošība pašam aizdevumam pēc runā stāvošā aizdevuma raksta; 4) ka tāpēc Apgabaltiesa, atzīstot atbildētājus, kā galviniekus, vēl par saistītiem ar aizdevuma rakstā izteikto galvojumu, gala slēdziena ziņā, nav atbildētāju pievestos likumus pārkāpusi, kādēļ viņu kasacijas sūdzība, kā nepamatota, atraidāma, Senats nolemj: Krista Šitca kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 142.)

51. 1928. g. junija mēneša 8. dienā. Latvijas Dzelzceļu virsvaldes juriskonsulta pal., Vladimira Matsona, lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Latvijas linu un labības tirdzniecības A./s. „Eksportiers" prasībā pret Latvijas Dzelzceļu virsvaldi un prasītājas pilnvarnieka, zv. adv. S. Šutova, paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka tarifa 65. § prece zem nosaukuma „mistrs" (pēc preču zīmes Nr. 126185) nav sevišķi minēts; 2) ka pēc tarifa 65. § „d" pktā paredzētās vagona svara normas, t. i. par 1000 kg = 10 tonām, vedummaksa aprēķināma tikai tad, ja pārējos punktos tamlīdzīga prece nav paredzēta; 3) ka konkretā gadījumā atbildētāja atsaukusies uz to, ka mistrs esot labību sakopojums un tāpēc uz to pēc analogijas esot attiecināma 65. § „a" pktā „labībai graudos" paredzētā norma; 4) ka sakarā ar šādu atbildētājas aizrādījumu Apgabaltiesai bija jāapsver jautājums par to, cik tālu „mistrs" būtu uzskatāms par labības veidu un vai viņam nebūtu piemērojama 65. § „a" pktā paredzētā norma (Sen. civ. kas. dep. spried. 1925. g. 269. Nr.); 5) ka, nenoskaidrojot šo jautājumu, Apgabaltiesa pielaidusi sprieduma motivu nepilnību, kādēļ viņas spriedums aiz civ. proc. lik. 181., 196. (129., 142.) p. p. pārkāpumiem pārsūdzētā daļā attiecībā uz vedummaksu par preci zem nosaukuma „mistrs" pēc preču zīmes Nr. 126185 atceļams, Senats nolemj: Rīgas apgabaltiesas 1926. g. 22. decembra spriedumu civ. proc. lik. 181., 196. (129., 142.) p. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai Apgabaltiesai izspriešanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 150.)

52. 1928. g. maija mēneša 31. dienā. Aleksandra Kļaviņa mant. masas aizgāduņa Otto Kļaviņa lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Aleksandra Vēvera prasībā pret Aleksandru Kļaviņu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Pētersons.

Ņemot vērā: 1) ka kasacijas iesniedzējs nekur visā lietas gaitā nav aizrādījis uz to, ka starp lieciniekiem Lūsis un Asara liecībām savā starpā un ari starp šīm liecībām un paša prasītāja paskaidrojumiem prasības sūdzībā pastāvot pretrunas; tamdēļ Apgabaltiesai nebija nekādas vajadzības sevišķi apsvērt savā spriedumā šīs it kā pastāvošās pretrunas: 2) ka Apgabaltiesai, kā Miertiesu iestāžu otrai instancei, likums (civ. proc. lik. 135. (102.) pants) neuzliek par pienākumu ievērot civ. proc. lik. 411. pantā priekš vispārējām tiesām paredzētos noteikumus, un viņai tamdēļ bija tiesība aizrādīt savā spriedumā tīri lakoniski, ka viņa netic zināmiem lieciniekiem, nepievedot nekādus motivus šāda aizrādījuma pastiprināšanai; ja šinī gadījumā Apgabaltiesa aizrāda uz to, ka viņa netic atbildētāja lieciniekiem „pēc visiem lietas apstākļiem", tad viņa nekādu likumu pārkāpumu ar to nav pielaidusi, jo, ja Apgabaltiesa, kā to viņai atļauj likums, būtu aizrādījusi bez tuvākiem motiviem, ka viņa „netic zināmiem lieciniekiem", tad tas tomēr implicite nozīmētu, ka viņa netic šiem lieciniekiem pēc visiem lietas apstākļiem; tamdēļ ari frazes „pēc visiem lietas apstākļiem" pievešana spriedumā vēl neuzliek Apgabaltiesai pienākumu tuvāki pievest expressis verbis šos „lietas apstākļus"; 3) ka tādā kārtā Apgabaltiesa nav pielaidusi kasacijas sūdzībā pievestos likumu pārkāpumus, kādēļ kasacijas sūdzība, kā nepamatota, atraidāma, Senats nolemj: Aleksandra Kļaviņa kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 153.)

53. 1928. g. maija mēneša 31. dienā. Pēteņa Golvera lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Līzes Vankas prasībā pret Pēteri Golveri un prasītājas paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Pētersons.

Ņemot vērā: 1) ka pēc Apgabaltiesas konstatējuma prasītājas attiecības ar atbildētāju pastāvējušas iekš tam, ka viņa no 1919. g. līdz 1924. g. Jurģiem kalpojusi pie atbildētāja un izpildījusi dažus saimniecības darbus; šis konstatējums, kā dibināts uz lieciniekiem liecību kopības iztirzāšanu pēc būtības, uz Tiesu iek. lik. 5. p. pamata nav Senatā pārbaudāms attiecībā uz viņa pareizību; 2) ka izejot no šī konstatējuma, Apgabaltiesa, saskaņā ar Priv. lik. 4175. panta izpratni varēja prasītājas atalgojuma apmēru par viņas kalpošanu pie atbildētāja noteikt pēc sava ieskata, nemaz nerēķinoties ar to, ka prasītāja bija lūgusi minētā atalgojuma apmēru noteikt caur lietpratējiem; 3) ka atbildētājs uz to, ka viņš esot tikai Kokinu māju līdzmantinieks un ka tamdēļ prasība esot bijusi ceļama pret visiem mantiniekiem, aizrādījis pirmo reizi kasacijas sūdzībā, kamdēļ šis aizrādījums Senatā nemaz nav apspriežams; 4) ka tādā kārtā Apgabaltiesa nav pielaidusi kasacijas sūdzībā pievestos likuma pārkāpumus un kasacijas sūdzība, kā nepamatota, atstājama bez ievērības, Senats nolemj: Pēteņa Golvera kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 154.)

54. 1928. g. junija mēneša 8. dienā. Latvijas Dzelzceļu virsvaldes

juriskonsulta, Jāņa Prēvalda, lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Benjamiņa Golodeca prasībā pret Latvijas Dzelzceļu virsvaldi un prasītāja pilnvarnieka, zv. adv. V. Kosteņiša, paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka prasītājs lūdz piespriest viņam Ls 210,— uz tā pamata, ka atbildētāja šādu sumu piedzinusi kā vērtēšanas nodokli, lai gan uz preču zīmēm neesot 1921. g. 29. janvaŗa instrukcijas 13. Nr., 11. § paredzētais ieraksts par to, ka atbildētāja būtu vispār preču svaru pārbaudījusi, un preces būtu no sevis svērusi saskaņā ar dzelzc. nolik. 60., 60[1]. p. p.; 2) ka Apgabaltiesa konstatējusi, ka nedz no preču zīmēm, nedz no atbildētājas iesniegtām apliecībām NNr. 1738, 1298 nav redzams, ka svēršana patiesi būtu notikusi; 3) ka instrukcijas 11. § noteikti nosaka, ka svērējam, noteicot preču svaru, šis svars jāieraksta 6. vertikalā preču zīmes iedaļā ar vārdiem: „svars pēc dzelzceļa svēruma", pēc kā svērējs uzliek savu zīmogu „nosvērts" un paraksta savu uzvārdu; 4) ka šādas, publikas interesēs prasāmās, stingrās formalitates nav atvietojamas ar parastiem civilprocesualiem pierādīšanas līdzekļiem, piem., ar liecinieku liecībām par to, ka nosvēršana notikusi, jo visiem pārvedlīgumu aizkaŗošiem datiem un noteikumiem jāatrod sev attiecīgs izteikums pārvedlīguma pamatdokumentā, t. i. preču zīmē, tāpat, kā pārvedlīguma noslēgšana ar pierādāma taisni tikai ar to pašu preču zīmi; 5) ka tāpēc Apgabaltiesai nebija iemesla sevišķi vēl izteikties par atbildētājas lūgumu, nosvēršanas fakta pierādīšanai, nopratināt viņas uzdoto liecinieku, jo vairāk tāpēc, ka atbildētāja šo lūgumu pieteikusi tikai eventuali; 6) ka atbildētājas uzdevums, pie tagadējās lietas apstākļiem, bijis attiecīgā formalā veidā nodibināt nevis to, ar kādiem līdzekļiem notikusi nosvēršana, kā to nepareizi uzsveŗ atbildētāja savā kasacijas sūdzībā, bet gan to, ka vispār notikusi pati svēršana; 7) ka tā tad Apgabaltiesa nav pārkāpusi atbildētājas pievestos likumus, kādēļ viņas kasacijas sūdzība, kā nepamatota, atraidāma, Senats n o l e m j: Dzelzceļu virsvaldes pārstāvja, juriskonsulta Jāņa Prēvalda, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 158.)

55. 1928. g. junija mēneša 8. dienā. Žano Z a k a lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Roberta K a l s i n g a prasībā pret viņu, Zaku, un prasītāja paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Senats atrod: Apgabaltiesa, izejot no tā, ka atbildētājs prasītājam telpas ir izīrējis kā d z ī v o k l i, nākusi pie slēdziena, ka dotais īres priekšmets esot uzskatāms par d z ī v o k l ī, neatkarīgi no tā, vai tas arī tiek lietots apdzīvošanai, jo izšķiroša nozīme esot piešķirama partu l ī g u m a m, un lieta tādēļ esot izspriežama atkarībā no tā, vai līguma objekts bijis dzīvoklis vai telpas uzņēmumam (mebelētām istabām). Šis Apgabaltiesas uzskats nav atzīstams par pareizu. Kā to Senats jau paskaidrojis savā 1928. g. 31. janvaŗa spriedumā Nr. 21, Meldera lietā, nav izšķiroša nozīmes tam, kādām vajadzībām — pēc līguma f o r m a l i e m nosacījumiem — telpas tikušas izīrētas, jo no svara ir arī tas, k ā t e l p a s f a k t i s k i t i e k l i e t o t a s (sk. arī Sen. civ. kas. dep. spried. 1926. g. Nr. 508). Tādēļ līguma nosacījumi šai ziņā nav atzīstami par izšķiroši ari dotā gadījumā, kur — kā to apgalvo atbildētājs — telpas

gan ir izīrētas kā dzīvoklis, bet faktiski tiek lietotas kā tirdzniecisks uzņēmums. Tādā gadījumā izīrētājs nav spiests apmierināties ar maksu, kura viņam pienāktos, ja telpas tiktu lietotas no īrnieka saskaņā ar līgumu kā dzīvoklis. Īrnieku interesēs izdotais lik. par telpu īri ir izņēmuma likums un tādēļ interpretējams visšaurākā nozīmē, kādēļ īrnieks var baudīt tikai tās priekšrocības un tos labumus, kuri tieši paredzēti šinī likumā; noteicot sevišķi zemu maksu par dzīvokļiem, likumdevējs domājis nodrošināt katram pilsonim dzīvokli; tādēļ likumā paredzētie namsaimnieku tiesību ierobežojumi attiecībā uz īres maksas noteikšanu par dzīvokļiem, ipso jure atkrīt — izņemot likumā tieši paredzētos gadījumus, — reiz telpas faktiski netiek lietotas kā dzīvoklis, bet kādām citām vajadzībām. Pretējais redzes stāvoklis dotu īrniekam, kas meklē lik. par telpu īri 37. p. 2. pktā uzskaitītās telpas, iespēju apiet šī likuma panta noteikumus attiecībā uz īres maksu, noslēdzot formali līgumu it kā par dzīvokli, bet faktiski izlietojot telpas kādām citām vajadzībām, un, proti, par pazeminātu maksu, uz kuru viņam tādā gadījumā nebūtu nekādas tiesības; novērst šādu īrnieka nepareizu rīcību namsaimnieks nevarētu, jo lik. par telpu īri nedod namsaimniekam tiesību prasīt īrnieka izlikšanu, ja telpas netiek lietotas saskaņā ar mērķi, kura sasniegšanai tās ir izīrētas. Pievesto slēdzienu apstiprina ari lik. par telpu īri 37. p. 1. piez.; šis pants, runājot par sīko amatnieku darbnīcu un brīvo profesiju darbu telpu ierīkošanu noīrētā dzīvoklī, attiecināms ari uz gadījumu, kad minētās telpas tiek ierīkotas noīrētā dzīvoklī pēc īres līguma noslēgšanas un nesaskaņā ar tā noteikumiem. Bet tā kā lik. par telpu īri 37. p. 1. piez. savukārt ir izņēmuma likums, tad no tā izriet, ka gadījumā, ja dzīvoklī ierīko kādas citas, 37. p. 1. piez. neparedzētas telpas (tā tad ari tirdzniecisku uzņēmumu), ir piemērojami 37. p. 2. pkta noteikumi. Saskaņā ar izteikto, Apgabaltiesa nevarēja uzskatīt par nenozīmīgu jautājumu par to, vai prasītājs viņam izīrētās telpās ir ierīkojis tirdzniecisku uzņēmumu (mēbelētas istabas), un aiz šī iemesla atteikties no atbildētāja uzdoto pierādījumu pārbaudīšanas, ar kuriem atbildētājs bija domājis konstatēt to faktu, ka prasītājs viņam izīrētās telpās ir ierīkojis mēbelētas istabas kā tirdzniecisku uzņēmumu. Atrodot, ka Apgabaltiesa tādā kārtā pārkāpusi lik. par telpu īri 37. p. un civ. proc. lik. 181 (129.) un 196. (142.) p. p., Senats, neielaižoties citu kasacijas sūdzībā pievesto sprieduma kasacijas iemeslu pārbaudīšanā, nolemj: Rīgas apgabaltiesas 1926. g. 6. oktobra spriedumu lik. par telpu īri 37. p. un civ. proc. lik. 181. (129.) un 196. (142.) p. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai Apgabaltiesai caurskatīšanai no jauna citu tiesnešu sastāvā. (L. Nr. 161.)

56. 1928. g. junija mēneša 8. dienā. Eliasa Pinusa lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu viņa, Pinusa, prasībā pret Eduardu Lazeru un pēdējā paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Ņemot vērā: 1) ka Apgabaltiesa atraidījusi Eliasa Pinusa prasību kā priekšlaicīgu, atrodot, ka tā esot iesniegta pirms lik. par telpu īri 32. p. 1. pktā paredzētā termiņa notecēšanas; 2) ka, pēc kasacijas sūdzības iesniedzēja pareizā aizrādījuma, atbildētājs šai lietā nemaz nav cēlis iebildumu par prasības priekšlaicību, bet ir aizstāvējies tikai ar to, ka 6. novembrī viņš esot mēginājis samaksāt īres naudu, bet prasītāju neesot saticis; 3) ka iekustinot proprio motu jautājumu par prasības priekš-

laicību, Apgabaltiesa ir pārkāpusi civ. proc. lik. 6. (4.) p., jo, kā to jau paskaidrojis Senata civilais kasacijas departaments savā 1922. g. spriedumā Nr. 29, Leubušera lietā, tiesa, rīkodamās pretēji izteiktam principam, atņem pilnvarniekam iespēju nevien izlietot procesualos līdzekļus, kuŗus prāvnieks būtu varējis piemērot, ja jautājumu būtu aizkustinājis pretinieks, bet ari atņem prāvniekam iespēju dot vajadzīgos paskaidrojumus, iesniegt papildu pierādījumus un vispār atspēkot pretinieka šai ziņā celtās ierunas; 4) ka tādā kārtā Apgabaltiesas spriedums, civ. proc. lik. 6. (4.) p. pārkāpuma dēļ nav atstājams spēkā, Senats nolemj: Rīgas apgabaltiesas 1927. g. 9. februaŗa spriedumu, civ. proc. lik. 6. (4.) p., 196. (142.) p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai Apgabaltiesai caurskatīšanai no jauna citu tiesnešu sastāvā. (L. Nr. 175.)

57. 1928. g. septembŗa mēneša 28. dienā. Matīsa Liepiņa lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu viņa, Liepiņa, prasībā pret mir. Jāņa Liepiņa mant. masu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē priekšsēdētājs.

Ņemot vērā: 1) ka iznomātājs, prasītājs Matīss Liepiņš, un nomnieks, Jānis Liepiņš, nokārtojot 1922. g. 3. janvarī pie Ternejas pagasta samierināšanas kameras naudas maksu par 1921./22. saimniecības gadu, ir taisījuši sekošu, samierināšanas kameras sēdes protokolā ienestu deklaraciju: „bez tam uz nākamo gadu Jānis ar Matīsu Liepiņu apņemas noslēgt uz savstarpēju vienošanos rakstisku rentes līgumu līdz 1. maijam 1922. g.; 2) ka no šādas partu gribas deklaracijas it nebūt neizriet, kā to maldīgi domā Apgabaltiesa, ka ar to pašu vien katrā gadījumā automatiski jau ar 1921./22. saimniecības gadu būtu izbeigušās pastāvošās starp partiem nomas līguma attiecības; kamēr parti savu apņemšanos vai nodomu nebija realizējuši, t. i. nebija uz nākotni uz savstarpējas vienošanās pamata noslēguši rakstisku nomas līgumu, tamēr minētai viņu gribas deklaracijai nebija nekāda tiesiska spēka (priv. lik. 2936. panta pēdējais teikums) un pastāvošās nomas attiecības nevarēja tikt uzskatītas par izbeigušamies; apņemoties noslēgt uz nākotni rakstisku nomas līgumu, pastāvošās starp partiem nomas attiecības varēja tikt atzītas par atceltām un izbeigušamies vienīgi vai nu noslēdzot uz to pašu priekšmetu jaunu nomas līgumu, resp. pārveidojot pastāvošo saskaņā ar priv. lik. 3577.—3587. pantu noteikumiem, vai uzteicot pastāvošo nomas līgumu likumā paredzētā kārtībā; pēdējā gadījumā uzteikšana būtu uzskatāma kā priekšnoteikums tam, lai varētu realizēt nomas līguma izbeigšanos, resp. atcelšanu; vienpusēja no līguma atkāpšanās ir iespējama tikai likumā paredzētos gadījumos (priv. lik. 4114.—4124. p. p.); neatkarīgi no visa tā, pat, ja pielaistu, ka ar notikušo partu deklaraciju vien jau būtu pastāvošas starp partiem nomas attiecības atzīstamas par izbeigušamies, tad taču vienīgais loģiski iespējamais slēdziens gadījumā, ja nomnieks labprātīgi neatstāj nomas priekšmetu, var būt, ka iznomātājam ir tiesība prasīt tāda nomnieka izlikšanu no nomas priekšmeta, bet ne celtās par to prasības atraidīšana uz tā pamata, ka iznomātājs nav pierādījis nomas attiecību pastāvēšanu, kā to darījusi Apgabaltiesa; 3) ka tādā kārtā Rīgas apgabaltiesas spriedums, aiz motivu nepareizības vispārīgi un to nesaskaņotības ar likumā paredzētiem noteikumiem par nomas līguma attiecību izbeigšanos, civ. proc. lik. 196. (192.) p. pārkāpuma dēļ nav atstājams spēkā, Senats nolemj: Rīgas apgabaltiesas 1925. g. 10. septembŗa spriedumu civ. proc. lik. 196. (142.) panta pārkāpuma dēļ atcelt un lietu nodot Apgabaltiesai caurskatīšanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 184.)

58. 1928. g. septembŗa mēneša 28. dienā. Benjamiņa Freiberga pilnvarnieka, zv. adv. V. Kosteņiča, lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Benjamiņa Freiberga prasībā pret Latvijas Dzelzceļu virsvaldi un atbildētājas juriskonsulta Prēvalda paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka pēc apgabaltiesas konstatējuma, tikušas pārvadātas preces zem nosaukuma „stiepules, dzelzs, alvotas kā ari nealvotas, vecos lūžņos" un „drātis, dzeloņu, necinnētas, nealvotas vecas, sarūsējušas, lūžņos"; 2) ka pag. noteik. un tarifa 65. § „a" pkts paredz: a) neizstrādātu dzelzi, tēraudu un čugunu un b) dzelzi, tēraudu un čugunu „vecos lūžņos", resp. „dzelzs etc. lūžņus, lauzumus, lūzumus, drupatas, druskas, drumstalas"; otrkārt, 65. § „b" un „c" pkt. paredz jau izstrādātu dzelzi, tēraudu un čugunu „izstrādātu un formveidīgu dzelzi, plātes, stieņus, dzelzbalkas, sijas" („b" pkt.), dzelzs, tērauda un čuguna „bumbas, pannas, stīpas" („c" pkt.); ka „dzeloņu drāts lūžņos" būtu attiecināma uz „b" un „c" punktos paredzamiem dzelzs izstrādājumiem, neviens no partiem un ari Apgabaltiesa neapgalvo; 3) ka dzeloņu drāts pati par sevi gan nav attiecināma uz neizstrādātu dzelzi, bet ar to nav teikts, ka dzeloņu drāts lūžņos tomēr nebūtu jāattiecina uz dzelzs veciem lūžņiem; 4) ka tā tad jāizšķir vienīgi jautājums par to, vai 65. § „a" pkts, runājot par „dzelzi vecos lūžņos", ar to domājis no pēdējās izslēgt „dzeloņu drāti vecos lūžņos"; 5) ka pēc 65. § „a" pktā pieņemtās sistemas, tai paredzētās dzelzs, tērauda un čuguna preces sadalāmas no vienas puses „dzelzs, tērauda un čuguna precēs vecos lūžņos" un, no otras puses, dzelzs etc. precēs, kuŗām nav „vecu lūžņu" pazīmju; tā tad par izšķiŗošo pazīmi šai ziņā jāuzskata tas, vai attiecīgai precei ir „vecu lūžņu", resp. „lauzumu etc." pazīmes, vai ne; ja iekš tam pastāv šī preču izšķiŗošā pazīme, tad vairs nekrīt svarā, vai dzelzs „lūžņi etc." pastāv no dzelzs izstrādājumiem vai ne; 6) ka tādā kārtā 65. § „a" pkt., noteicot preču izšķiŗošo pazīmi, neiziet nedz no materiala sugas, kā maldīgi domā atbildētāja, nedz no materiala izstrādājumiem, kā maldīgi domā prasītājs, — bet iziet vienīgi no tā, vai dzelzs precei „ir lūžņu (lauzumu) etc." raksturs vai ne; 7) ka tā tad runā stāvošā dzelzs dzeloņu drāts „vecos lūžņos", kuŗai taisni lūžņu etc. pazīmes, attiecināma uz 65. § „a" pktā paredzētām precēm (Sen. civ. kas. dep. spried. 1925. g. Freidberga lietā Nr. 269); 8) ka tāpēc Apgabaltiesai bija pietiekošs pamats atzīt, ka runā stāvošās preces attiecināmas uz 65. § „a" pktu, piemērojot tām vagona kraŗavas 17 tonnu svara normu, un saskaņā ar šo prasību atzīt par neapmierināmu; 9) ka, pretēji prasītāja domām, Apgabaltiesa gan apspriedusi ari prasītāja iesniegtos 1925. g. pārgrozījumus pie 65. §, bet atradusi tos par nepiemērojamiem konkreto preču pārvadāšanai, kuŗa notikusi pirms pievesto pārgrozījumu spēkā nākšanas; ja ari ar minētiem pārgrozījumiem būtu ticis ievests princips, pēc kuŗa no svara turpmāk ir uzskatāms preču izstrādājums, bet ne tas, vai precei ir vecu lūžņu (resp. lauzumu) pazīmes, tad šāds princips būtu pilnīgi jauns, pie kuŗa 65. § (iepriekšējā redakcijā) taisni nebija pieturējies; 10) ka tādā kārtā Apgabaltiesa, iztulkojot 65. § augšā aprādītā nozīmē, nav prasītāja pievestos likumus pārkāpusi, kādēļ viņa kasacijas sūdzība, kā nepamatota, atraidāma, Senats nolemj: Benjamiņa Freiberga pilnvarnieka, zv. adv. Kosteņiča, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 185.)

59. 1928. g. septembŗa mēneša 28. dienā. Arona Judiņa pilnvarnieka, zv. adv. V. Kosteņiča, lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma at-

celšanu Arona Judina prasībā pret Latvijas Dzelzceļu virsvaldi un atbildētājas juriskonsulta Prēvalda paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka Dzelzceļu likums, nosakot, ka rīcības tiesība par preci un tiesība celt no vedumlīguma izrietošās pretenzijas pieder personai, uz kuras vārda izrakstīta preču zīme, vai personai, kuras rokās ir turētāja preču zīme (dzelzc. nolik. 78., 112. p. p.), tomēr nesatur sevī noteikumus par preču zīmju tālāk nodošanu (Übertragung); tāpēc jāpiemēro vispārējie noteikumi par vērtspapīru nodošanu un proti: par ordrpapīru indosēšanu (attiecībā uz preču zīmju dublikatiem) un resp. par rektapapīru cesiju (attiecībā uz preču zīmēm); 2) ka, sevišķi attiecībā uz blankocesiju, privatlikums (3473. p.) gan nosaka, ka blankocedēts papīrs apspriežams pēc noteikumiem par uzrādītāju papīriem; bet šī analoģija zīmējas vienīgi uz pārejas formu, kā tas skaidrs no tā, ka 3473. p. tika ievietots sadalījumā par cesijas formu, bet ne sadalījumā par cesijas sekām, kā ari no 3473. p. atsauksmes uz 3123. p., kas taisni runā par uzrādītāju papīru pārejas formu (veidu); 3) ka, pretēji prasītāja domām, nedz uz ordrpapīra taisīts blanko indosaments, nedz uz rektapapīra taisītā blankocesija nemaz nepārvērš tos papīrus par uzrādītāju (turētāju) papīru (Inhaberpapier), bet gan ordrpapīrs, resp. rektapapīrs (ari ar blanko indosamentu vai cesiju) patur savu iepriekšējo īpašību un tie nav padoti noteikumiem par uzrādītāju (turētāju) papīriem (priv. lik. 3120.—3130. p. p.); 4) ka — turpretim — attiecībā uz preču zīmju dublikata, kā ordrpapīra, indosēšanu jārīkojas pēc vekslik. 15. sek. p. p. analoģijas; 5) ka tāpēc ar blankoindosamentu leģitimētais papīra turētājs skaitās par papīra īpašnieku un kreditoru un kā tāds var prasīt savā vārdā un priekš sevis izpildījumu no papīrā apzīmētā parādnieka; parādnieks, kas viņam izdara izpildījumu, atsvabināts no kura katra tālāka izpildījuma, un viņam tādēļ ari tiesības atsaukties uz jau izdarīto izpildījumu netikvien pret iepriekšējo blankoindosantu, bet ari pret kādu citu personu, kurai blankocedents, ar cesiju uz dublikatu atvietojošās preču zīmes (kā rektapapīrs), būtu nodevis vēl kādas no vedumlīguma izrietošas, viņam it kā vēl piederošas, tiesības; 6) ka uz runā stāvošiem, uz vārdu izdotiem preču zīmju dublikatiem atrodas dublikatos kā preču saņēmēju apzīmēto personu neaizpildītie (uz noteiktas personas vārdu) blankouzraksti; 7) ka, pēc prasītāja apgalvojuma, šādu blankouzrakstu mērķis bijis pilnvarot katru dublikatu uzrādītāju saņemt attiecīgās preces priekš uzrakstītājiem; 8) ka Apgabaltiesai tomēr bija pietiekošs iemesls atzīt, ka vienkāršam blankouzrakstam uz preču zīmju dublikatiem nevar būt pilnvaras nozīme; šai ziņā dzelzc. nolik. 86[1]. p. 2. d. noteikti nosaka, kādā formā preču saņēmējam jāizteic pilnvarojums trešai personai, proti, pēdējai jābūt vai nu pilnvaras uzrakstam uz pavēstes, kuru dzelzceļi nosūta adresātam, vai sevišķai pilnvarai; 9) ka tāpēc, ja uz ordrpapīra, par kuru jāatzīst preču zīmes dublikats, kas izdots uz vārdu, atrodas iepriekšējā saņēmēja blankouzraksts (indosaments) un viņš pats jau šo blankoindosētu ordrpapīru nodevis tālāk, tad ordrpapīrs skaitās par pārgājušu viņa turētājam īpašumā; kādas attiecības bijušas starp blankoindosantu un papīra turētāju, tam attiecībā uz trešām personām, piem., uz dzelzceļiem, nekādas nozīmes nav; ja ari — materiali — zem blankoindosamenta slēpjas inkasomandats, tad ar to trešai personai nav jārēķinās; ja persona, kura var leģitimēties, uzrādot preču zīmes dublikatu ar blankoindosamentu, tad dzelzceļiem prece jāizdod šī vērtspapīra uzrādītājam; 10) ka tādā kārtā Apgabaltiesa, neat-

zīstot prasītāju kā no runā stāvošām preču zīmēm izrietošo tiesību nesēju, un uz šī pamata atraidot prasību, — gala slēdziena ziņā — nav prasītāja pievestos likumus pārkāpusi, kādēļ viņa kasacijas sūdzība, kā nepamatota, atraidāma, Senats nolemj: Arona Judina pilnvarnieka, zv. adv. Kosteņiča, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 187.)

60. 1928. g. novembra mēneša 22. dienā. Jāņa Tauriņa pilnvarnieka, zv. adv. E. Pētersona, lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Jāņa Tauriņa prasībā pret Jēkabu Prauliņu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka mantošanas masas aizgādnis uzskatāms par mantošanas masas likumīgu pārstāvi; 2) ka, uz vispārēja pamata, pārstāvis ar saviem darbiem tieši saista pārstāvēto, ja vien pārstāvis ieturas sava likumīgā pilnvarojuma robežās (priv. lik. 3110. p.); 3) ka tā tad prasītājs varētu savu prasību dēļ zaudējumu atlīdzības par atbildētāja, kā mir. Ādama Tauriņa mantošanas masas aizgādņa, rīcību celt pret atbildētāju personīgi tikai tad, ja prasītājs pierāda, ka atbildētājs pārkāpis savas varas, kā aizgādņa, robežas; prasītājs pat nav mēģinājis nodibināt šo galveno prasības pamatu (priv. lik. 3113. p.); 3) ka mantošanas masas aizgādņa personīga atbildība par kādiem nelietderīgiem darbiem vai par nepietiekošu rūpību, varēja iestāties tikai attiecībā pret mantošanas masu vai mantiniekiem kā tādiem (priv. lik. 495. p., 431. p. un sek. p. p.), bet nekad ne pret trešām personām, kuras būtu lietā ieinteresētas uz cita pamata, piem., kā līdzīpašnieki; īstenībā tikai uz šo pēdējo pamatu prasītājs konkretā lietā dibina savu juridisko interesi tagadējās prasības celšanā, atsaucoties pie tam uz priv. lik. 929. p.; 4) ka tāpēc Apgabaltiesai bija pietiekošs iemesls prasību atraidīt, kā nedibinātu, pašā pamatā; aiz tiem pašiem iemesliem Apgabaltiesa ari varēja atraidīt prasītāja blakus lūgumu dēļ lietas atlikšanas kāda pagasta tiesas lēmuma un nomas līguma noraksta iesniegšanai, jo šādiem dokumentiem, no Apgabaltiesas pareizi aizstāvētā viedokļa, nav izšķirošas nozīmes; 5) ka tādā kārtā Apgabaltiesa nav prasītāja pievestos likumus pārkāpusi, kādēļ viņa kasacijas sūdzība, kā nepamatota, atraidāma, Senats nolemj: Jāņa Tauriņa pilnvarnieka, zv. adv. Pētersona, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 190.)

61. 1927./28. g. decembra / janvāra mēneša 15./31. dienā. Mir. Pētera Peltmaņa mantojuma masas aizbildņa pilnvarnieku, zv. adv. Kārkliņa un Zēberga, lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Rūdolfa Mikelsona prasībā pret Filimonu Stolarovu, Teni Lūkiņu un mir. Pētera Peltmaņa mant. masas aizbildņiem.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Senats, apspriežot lietu no Kr. civillikuma viedokļa, atrod: Runā stāvošais sabiedriskais līgums noslēgts nevis kā tirdzniecības sabiedrības līgums, bet kā civiltiesiskas sabiedrības līgums. Tirdzniecības sabiedrība ir firmas sabiedrība. Par firmu var būt runa tikai pieteicot to attiecīgā komunalā iestādē, iesniedzot sabiedrības līguma norakstu vai izvilkumu, kas šai gadījumā nav notīcis. Ja nu ar tagadējo sabied-

risko līgumu nav nodibinājušās starp kontrahentiem tirdzniecības sabiedrības līguma attiecības, nedz ārēji, nedz iekšēji, tad tās nav pēc tirdzniecības tiesībām apspriežamas. Ja minētā sabiedrība netika pieteikta kā tirdzn. sabiedrība, tad šāda sabiedrība pat no Kr. Senata prakses viedokļa, nebūtu uzskatāma par jurid. personu. Tādēļ ari par atsevišķu sabiedrības „mantību" nevar runāt, bet ir jārunā vienīgi par līdzīpašumu, ja vien šī līdzīpašuma sastāvs būtu pilnīgi nodibināts. Taisni no tā, ka par runā stāvošo sabiedrisko līgumu netika pieteikts attiecīgai pilsētas iestādei un ar sabiedrisko līgumu nodibinātā sabiedrība nevarēja tādēļ — pat no Krievu Senata prakses viedokļa — iegūt juridisko personību, tieši izriet, ka nevar būt runa par tādu sabiedrisku mantību, par kuru, uz prezumējamās reprezentacijas tiesību pamata, būtu varējis rīkoties kurš katrs no it kā atklātiem biedriem. Nav nedz sabiedriskas mantības, kura piederētu sabiedrībai it kā juridiskai personai, nedz atklātu biedru ar prezumējamās reprezentacijas tiesībām, jo nav attiecīgi pieteiktas, t. i. atklāti uzstājušās tirdzniecības sabiedrības. Uz vispārējā pamata, par līdzīpašumā esošo mantu var rīkoties tikai visi līdzīpašnieki kopā (Kr. civ. lik. 546. p.), kādēļ rīkojumi par kopējo mantu, kuri iziet ne no visiem līdzīpašniekiem, nav spēkā un nav saistoši tiem vai tam līdzīpašniekam, kuri nav ņēmuši dalību rīkojuma aktā. Ja nu, kā nodibina Tiesu Palata, pirkšanas-pārdošanas līgumu par tai minēto, visiem 3 līdzīpašniekiem, t. i. diviem (Stoļarovam un Lukinam) atbildētājiem un prasītājam, piederošo, starp viņiem nodibinātā sabiedrībā ieejošo mantu, noslēguši tikai divi minētie atbildētāji vien, tad šāds pirkšanas-pārdošanas līgums nav trešam līdzīpašniekam, t. i. prasītājam, saistošs. Pretēji atbildētāju domām, pirkšanas-pārdošanas līgums bija jāslēdz rakstiskā formā, jo viņa priekšmets nemaz nav tikai kustama manta vien. Sabiedriskā līguma priekšmets bija: uzbūvēt, ierīkot un ekspluatēt ūdensdzirnavas uz zemes, kuru divi atbildētāji nonomājuši no kādiem Daņiloviem. Tās ēkas, kuras divi atbildētāji bija pārdevuši mir. Peltmanim, tikušas celtas taisni jau sakarā ar sabiedrisko līgumu un tāpēc pastāvējušas visu 3 biedru līdzīpašumā un bijušas sabiedrības substrats, jo sabiedrība bija vērsta taisni uz šādu ēku celšanu, kuras tā tad iegājušas tai pašā uzņēmumā, kas bija sabiedrības priekšmets. Ēkas tika pārdotas nevis nocelšanai un nevis kā atdalītas vai atdalāmas no zemes it kā koku vai akmeņu būvmaterials, bet taisni kā ēkas (saprotams, cik tālu tās tai laikā jau tika pabeigtas), nekustamas mantas nozīmē. Ēkām bija jāpaliek, nedalīti un negrozīti, uz pašas zemes, lai noderētu sabiedrības uzņēmuma, ūdensdzirnavu, izvešanai dzīvē. Minētās ēkas tā tad bija izredzētas nākošām ūdensdzirnavām, uz kuru izmantošanu vērsta sabiedrība. Pirkšanas-pārdošanas līgums par ēkām, kuras kaut ari atrodas uz svešas zemes, ja ēkas pārdotas nevis nocelšanai it kā būvmaterials, bet kā celamā, pastāvīgā rūpniecības uzņēmuma substrats, slēdzams katrā ziņā rakstiskā formā (sk. Sen. civ. kas. dep. spried. 1876. g. 5. Nr.; Isačenko, гражд. процессъ 2. sēj. 221.—224. sek. lpp.). Ratihabicijas nozīmes un sekas pastāv iekš tam, ka trešai personai, kura atsaucas uz ratihabicijas faktu, būtu tiesība prasīt ratihabētā līguma izpildīšanu tieši no ratihabenta, kā līguma tiešā dalībnieka (kontrahenta), līdzīgi pašiem iepriekšējiem kontrahentiem. Ja tādēļ pēc līguma rakstura, saskaņā ar civillikumiem, no pašiem līguma tiešiem kontrahentiem izpildījumu var prasīt tikai tad, ja līgums noslēgts rakstiskā formā, tad ari no līguma ratihabenta, kā līguma materiālā kontrahenta, izpildījumu var prasīt tāpat tikai uz tiem pašiem pamatiem, t. i. tikai tad, ja ratihabicija notika tādā pašā formā, kādā līgums tika noslēgts un bija jānoslēdz. Tādā kārtā, trešā persona

var uz ratihabicijas faktu dibināt tiesības vai prasījumus tikai tad un šāda ratihabicija būtu saistoša ratihabentam tik tālu, ka ratihabicija, ari formas ziņā, noskaņota ar pamatlīgumu. Ja nu konkretā gadījumā, trešās personas, t. i. atbildētāji, domā uz prasītāja it kā izteiktās ratihabicijas faktu, proti uz ratihabicijas saistošo spēku prasītājam, pamatot savu ierunu par to, ka prasītājs būtu pirkšanas-pārdošanas līgumu atzinis par saistošu viņam pašam un sevi pašu būtu atzinis it kā par šī līguma materialu kontrahentu, tad atbildētājiem ir jāpierāda, ka prasītājs izteicis savu piekrišanu (ratihabiciju) netikvien ar konkludentiem darbiem, bet ari tai pašā formā, kurā bija jānoslēdz un tika noslēgts pirkšanas-pārdošanas līgums. Konkludenti darbi nav vispār un visādā ziņā pielīdzināmi pozitivai gribas izteikšanai, bet tikai tik tālu, cik attiecīgam gribas izteicienam nav paredzēta sevišķa forma. Ja šo principu tieši uzsver priv. likums (2940. p.), kurš izziet no darījuma neformalas slēgšanas veida (2993. p.), tad jo vairāk pievestais princips ir jāievēro Krievu civillikumā, kas nerakstiskus pierādījumus pielaiž daudz šaurākās robežās. Ja tādēļ pirkšanas-pārdošanas līgums pēc Kr. civillikuma pierādāms tikai dokumentariski (izņemot gadījumu, kad līguma priekšmets ir kustama manta), tad ari jāatzīst, ka šī līguma ratihabicija būtu saistoša ratihabentam tikai tad, ja tāda būtu izteikta tāpat rakstītā formā, kā ari pats līgums. Tādēļ Tiesu Palatai bija pietiekošs pamats, izejot no tā, ka pirkšanas-pārdošanas līgums konkretā gadījumā tika noslēgts un bija jāslēdz rakstiskā formā, atzīt, ka šī līguma ratihabicija bija jāizteic rakstiskā formā un uz Civ. proc. lik. 409., 366[1]. p. p. pamata atraidīt atbildētāju lūgumu — ratihabicijas fakta nodibināšanai — pielaist liecinieku nopratināšanu. Pie šādiem apstākļiem nemaz nekrīt svarā, vai pirkšanas-pārdošanas līgums būtu uzskatāms par simulētu vai efektivu, jo pat šai pēdējā gadījumā līgums, kurš noslēgts bez līdzīpašnieka piedalīšanās vai piekrišanas, jau aiz šī iemesla vien nav šim līdzīpašniekam saistošs. Tiesu Palatas šai ziņā pievestiem motiviem tikai blakus nozīme un tie nevar iespaidot Tiesu Palatas gala slēdziena pareizību par līguma nesaistību prasītājam.

Aiz aprādītiem iemesliem atrodot, ka Tiesu Palatas spriedums savā gala slēdzienā ir pareizs un viņa nav pārkāpusi atbildētāju pievestos likumus, kādēļ iesniegtā kasacijas sūdzība, kā nepamatota, atraidāma, Senats nolemj: mirušā Pētera Peltmaņa mantojuma masas aizbildnības pilnvarnieku, zv. adv. Kārkliņa un Zēberga kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 193.)

62. 1928. g. septembra mēneša 29. dienā. Miķeļa Tīdes lūgums par Liepājas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu viņa, Tīdes, prasībā pret Indriķi Štālu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Ņemot vērā: 1) ka prasītājs Tīde lūdz uzlikt atbildētājam Štālam par pienākumu izpildīt starp prāvniekiem noslēgto līgumu par Liepājas ostas pārceltuves kopējo ekspluataciju, pielaižot viņu, prasītāju, pie kopējā darba, kā ari piespriest no atbildētāja Ls 320,— zaudējumu par laiku, kad atbildētājs viņu, prasītāju, vairs neesot pielaidis pie kopēja darba; 2) ka Apgabaltiesa šo prasību atraidījusi, nākot pie slēdziena, ka neesot pierādīta sabiedrības līguma noslēgšana starp prāvniekiem, bet esot tikai pielaižams, ka Tīde būtu devis Štālam zināmu naudas sumu uz parādu, pie kam Apgabaltiesa šo savu slēdzienu motivē ar to, a) ka pilnīgi nenoskaidrotas esot palikušas darījuma (sabiedrības līguma) atsevišķas daļas, un, proti, pajas

naudas apmērs, peļņas sadalīšanas kārtība, līguma termiņš, kā arī tas jautājums, vai līgums attiecas tikai uz pārceltuvi pie Miķeļa ielas, vai arī uz Julianas ielu, un b) ka prasītājs Tīde pats personīgi esot ņēmis dalību solīšanā uz to pašu objektu, kuru galīgi esot dabūjis atbildētājs; 3) ka, nākot pie minētā slēdziena, Apgabaltiesa nemaz nav apspriedusi liecinieku Ruberga, Dzintarnieka un Grundmaņa liecības, kuri — attiecībā uz prasītāja iemaksātu pajas apmēru — apliecinājuši, ka prasītājs no pārceltuves nomas naudas (Ls 730,—) esot samaksājis Ls 300,— vai Ls 350,—, un ka pēc paša atbildētāja vārdiem prāvnieki esot pārceltuvi nosolījuši abi uz pusēm un ka viņi esot kompanjoni; neapspriežot šo liecinieku liecības un tomēr atzīstot par nepierādītiem prasītāja iemaksātās pajas apmēru un peļņas sadalīšanas kārtību (priv. lik. 3409. p.), Apgabaltiesa pielaidusi motivu nepilnību, pārkāpjot ar to civ. proc. lik. 181. (129.) p.; 4) ka Apgabaltiesa, atzīstot par nepieciešamu sabiedrības līguma termiņa noteikšanu no prāvniekiem, nav ievērojusi priv. lik. 4273. p. noteikumu, pēc kuŗa ir pielaižama arī šāda līguma noslēgšana uz nenoteiktu laiku (sk. arī priv. lik. 4318., 4319. (4.), 4325. sek. p. p.); 5) ka, beigās, Apgabaltiesa pielaidusi motivu nepilnību, nepaskaidrojot, a) kādēļ viņa pielaiž, ka līgums varētu attiekties arī uz pārceltuvi pie Julianas ielas, lai gan starp prāvniekiem iet strīdus tikai par pārceltuvi pie Miķeļa ielas un b) kādēļ viņa to apstākli, ka prasītājs izsolē (1926. g. 27. aprilī) ir uzstājies kā patstāvīgs uzņēmējs, atzīst par nesavienojamu ar sabiedrības līguma noslēgšanu par pārceltuves ekspluataciju laikā starp 27. un 30. aprili, kad (30. aprilī) tika noslēgts līgums ar ostas valdi un kad prasītājs iemaksāja pusi no īres naudas par pārceltuvi; 6) ka pievesto likumu pārkāpumu dēļ Apgabaltiesas spriedums nav atstājams spēkā, Senats nolemj: Liepājas apgabaltiesas 1926. g. 21. decembŗa spriedumu civ. proc. lik. 181. (129.) p. pārkāpuma dēļ atcelt un nodot lietu tai pašai Apgabaltiesai izspriešanai no jauna citā tiesnešu sastāvā. (L. Nr. 196.)

63. 1928. g. septembŗa mēneša 29. dienā. Otto Kaazika lūgums par Liepājas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Johana Gojas prasībā pret Otto Kaaziku.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Ņemot vērā: 1) ka kasacijas sūdzības papildinājumi vispār pēc likuma nav pielaižami (Sen. civ. kas. dep. spried. 1924. g. Nr. 187, Rimšas lietā), kādēļ visi atbildētāja viņa papildus, pēc kasacijas sūdzības ienākšanas, iesniegtā paskaidrojumā pievestie apsvērumi no Senata nemaz nav apspriežami; 2) ka tāpat Senatā nav apspriežami no atbildētāja pirmo reizi kasacijas sūdzībā pievestie aizrādījumi uz to, ka prasītājs neesot strādājis pie atbildētāja kā akorda darbinieks un ka uz viņu, kā uz „drēbniekugabalnieku", likuma par darba laiku noteikumi vispār neesot attiecināmi; zemākās instancēs starp prāvniekiem nav bijis strīda par to, ka prasītājs pie atbildētāja strādājis taisni kā akorda darbinieks (sk. iesūdzības rakstu un Apgabaltiesas 1927. g. 9. apriļa sēdes protokolu); 3) ka atbildētājs pret prasītāja sūdzību, kuŗā pēdējais lūdz piespriest viņam par labu atlīdzību par 4 gadu laikā neizlietoto atpūtu, Apgabaltiesā aizstāvējies tikai ar ierunām par to, a) ka prasītājs atvaļinājumu faktiski esot izlietojis un b) ka saskaņā ar likumu par darba laiku viņš labākā gadījumā varētu pretendēt uz atlīdzību tikai par viena, pēdējā gada laikā neizlietotu atpūtu, jo par agrākiem gadiem viņš nekādas prasības neesot uzstādījis; 4) ka at-

bildētājs, neatkārtojot savā kasacijas sūdzībā pirmo no šām ierunām, uztur spēkā tikai otro iebildumu, kas tādēļ no Senata vienīgi ir apspriežams; 5) ka likuma par darba laiku 18. p. piešķir katram strādniekam vai darbiniekam pēc 6 mēnešu nostrādāšanas vienā uzņēmumā vai iestādē katru gadu 2 nedēļu atpūtu ar pilnu algas izmaksu, pie kam gadījumā, ja strādniekam pēc 3 mēnešu nostrādāšanas vienā uzņēmumā vai iestādē uzteic darbu pirms atpūtas izlietošanas, tad viņam izmaksājama lik. par darba laiku 18. pantā 3. teikumā aprādītā atlīdzība naudā; 6) ka likums par darba laiku nenosaka un no tā neizriet, it kā gadījumā, ja strādnieks ir nostrādājis vairākus gadus, neizlietojot atpūtas atvaļinājumu, viņam būtu tiesība tikai uz atlīdzību par pēdējā gada neizlietoto atvaļinājumu; tādēļ, pretēji atbildētāja domām, strādniekam vai darbiniekam — principā — ir tiesība uz atlīdzību ari par vairāko gadu laikā neizlietoto atvaļinājumu; šī tiesība, pēc vispārēja principa, atkristu tikai tad, ja būtu konstatēts, ka strādnieks vai darbinieks atpūtas atvaļinājumu nav izlietojis pretēji darba devēja priekšlikumam (Sen. civ. kas. dep. spried. 1927. g. Nr. 344, Saules lietā); 7) ka normālos apstākļos nevar pieņemt, ka kāds strādnieks vai darbinieks, kas strādā par ciešu, noteiktu algu, varētu no šāda priekšlikuma atteikties, jo atpūtas izlietošana — kā jau teikts — ir savienota ar pilnas algas izmaksu viņam; tādēļ gadījumā, ja izrādās, ka tāds strādnieks vai darbinieks tomēr nav izmantojis šo viņam ar likumu garantēto labumu, tad katrā ziņā jāprezumē, ka tas ir noticis tikai tādēļ, ka darba devējs šādu priekšlikumu nav taisījis; tādēļ šai darbinieku vai strādnieku kategorijai nebūtu tiesība prasīt likuma par darba laiku 18. p. paredzēto atlīdzību par (ari vairāku gadu laikā) neizlietotu atpūtu tikai tad, ja uzņēmējam izdotos apgāzt minēto prezumciju, t. i. ja viņš pierādītu, ka atpūtas neizlietošana notikusi tikai tādēļ, ka — pretēji viņa priekšlikumam — pats strādnieks vai darbinieks no viņam piedāvātās atpūtas labprātīgi ir atteicies; 8) ka citādi tomēr jāskatās, ja runa iet par akorda darbiniekiem un strādniekiem, kuriem lik. par darba laiku 18. p. piešķir tiesību atpūtas laikā saņemt algu tikai pēc viņu vidējās peļņas pēdējo 2 mēnešu laikā; šo kategoriju strādniekus vai darbiniekus pašu interese var viņus pamudināt atpūtu neizlietot, un, proti, gadījumos, ja viņiem ir iespēja neizlietotā atpūtas laikā iegūt lielāku par augšā minēto vidējo peļņu; tādēļ attiecībā uz akorda strādniekiem un darbiniekiem augšā aprādītā prezumcija nepastāv, jo var pieņemt, ka viņi, neskatoties uz tādu priekšlikumu, palikuši pie darba; tādēļ šīs kategorijas strādniekiem vai darbiniekiem katrā atsevišķā gadījumā jāpierāda, ka atpūtas neizlietošana notikusi tikai tādēļ, ka darba devējs no atpūtas piešķiršanas viņiem ir atteicies; 9) ka tādēļ Apgabaltiesa, piešķirot prasītājam, kā akorda strādniekam, tiesību uz lik. par darba laiku 18. p. aprādīto atlīdzību par visu četru gadu laikā neizlietoto atpūtu un tomēr nenodibinot, ka prasītājs būtu pierādījis, ka darba devējs no atpūtas piešķiršanas viņam ir atteicies, pārkāpusi lik. par darba laiku 18. p., kādēļ viņas spriedums nav atstājams spēkā, Senats nolemj: Liepājas apgabaltiesas 1927. g. 9. aprīļa spriedumu likuma par darba laiku 18. p. pārkāpuma dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai Apgabaltiesai izspriešanai no jauna citā tiesnešu sastāvā. (L. Nr. 199.)

64. 1928. g. septembra mēneša 29. dienā. Gustava Lukasa pilnvarnieka, zv. adv. Kalniņa, lūgums par Liepājas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Gustava Lukasa prasībā pret Jēkabu Zelmeni.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Ņemot vērā: 1) ka prasītājs lūdz piedzīt no atbildētāja Ls 238 = 236 mrk., no kuŗām viņš 200 marku esot aizdevis atbildētāja dēlam ārstēšanās nolūkam, bet pārējo sumu, uz atbildētāja meitas lūgumu, 6 tenisa bumbu iegādāšanai priekš viņas un 1 metra zīda pirkšanai priekš atbildētāja sievas; 2) ka atbildētājs prasību nav atzinis, atsaucoties uz priv. lik. 199. p., kas prasītājam nedodot tiesību atprasīt naudu, ko tas devis; neesot ari zināms, vai aizdotā nauda tieši aizgājusi priekš dēla ārstēšanas; 3) ka Apgabaltiesa prasību atraidījusi uz tā pamata, a) ka prasītājs neesot pierādījis zīda un tenisa bumbu nosūtīšanu uz Liepāju, kā ari atbildētāja dēlam aizdotās naudas izlietošanu viņa nepieciešamai ārstēšanai un b) ka prasītājs ari neesot iesniedzis tiesai pierādījumus par to, ka prasībā minētās 236 vācu markas līdzinoties Ls 288; 4) ka par šo spriedumu no prasītāja iesniegtā kasacijas sūdzība attiecībā uz priekš atbildētāja meitas iegādātām 6 t e n i s a b u m b ā m nepelna ievērības, jo — neatkarīgi no tā, vai prasītājs šai ziņā faktiski būtu izpildījis atbildētāja meitas lūgumu — atbildētāja atsaukšanās uz priv. lik. 199. p. šai ziņā atzīstama par pamatotu, jo tenisa bumbu iegādāšanai izdotā nauda nav pieskaitāma pie 199. p. aprādītiem izdevumiem, kādēļ atbildētājs par šo meitas parādu neatbild uz vispārēja pamata (priv. lik. 214., 222. p. p.); 5) ka turpretim kasacijas sūdzība attiecībā uz priekš atbildētāja sievas iegādāto z ī d a gabalu atzīstama par pamatotu, jo atbildētājs nav apstrīdējis zīda saņemšanu no viņa sievas puses, kādēļ par šo prasītāja izdevumu viņš atbild saskaņā ar priv. lik. 56. p. 1. pktu (Gürgens, eheliche Gütergemeinschaft lp. 98); atraidot pie šādiem apstākļiem šo prasības daļu, Apgabaltiesa pārkāpusi priv. lik. 56. p., civ. proc. lik. 102. (81.) p.; 6) ka tāpat par dibinātu atzīstama kasacijas sūdzība attiecībā uz atbildētāja dēlam ā r s t ē š a n a s nolūkam aizdoto naudu; atbildētājs šai ziņā nav apstrīdējis pašu naudas izdošanas un dēla slimības faktu, nav ari apstrīdējis viņa meitas vēstules satura pareizību, no kuŗas redzams, ka atbildētāja dēla slimība bijusi nopietna un prasījusi prāvus izdevumus un neatliekamu ārstēšanu; pie tādiem apstākļiem prezumcija runā par to, ka atbildētāja dēls aizdoto naudu izdevis ārstēšanai, kādēļ atbildētājam šī prezumcija bija jāapgāž, pierādot, ka dēls naudu būtu izdevis citiem mērķiem; tādēļ, pēc pareiza kasacijas sūdzības iesniedzēja aizrādījuma, Apgabaltiesa šai ziņā nepareizi sadalījusi starp prāvniekiem pierādījumu smagumu, prasot no prasītāja pierādījumu, ka nauda izdota ārstēšanai, ar ko Apgabaltiesa pārkāpusi civ. proc. lik. 102. (81.) pantu; 7) ka to pašu likuma pantu Apgabaltiesa pārkāpusi ari ar to, ka viņa atzinusi par nepierādītu vācu markas kursu prasības iesniegšanas laikā, jo — kā pareizi aizrāda kasacijas iesniedzējs, a) atbildētājs prasītāja uzdoto kursa pareizību nav apstrīdējis un b) vācu markas kurss tiek publicēts Valdības Vēstnesī, kādēļ pati tiesa varēja un viņai vajadzēja pārbaudīt uzdoto kursu, ja viņa to apšaubīja; 8) ka pievesto likumu pārkāpumu dēļ Apgabaltiesas spriedums aprādītā daļā nav atstājams spēkā, Senats n o l e m j: Liepājas apgabaltiesas 1927. g. 7. maija spriedumu daļā attiecībā uz prasības neapmierināšanu par atbildētāja dēla ārstēšanai aizdoto naudu un par zīda gabala iegādāšanu priv. lik. 56. p., civ. proc. lik. 192. (81.) p. pārkāpuma dēļ atcelt un nodot lietu tai pašai Apgabaltiesai izspriešanai šai daļā no jauna citā tiesnešu sastāvā, pārējā daļā Gustava L u k a s a kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 243. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 200.)

65. 1928. g. septembŗa mēneša 28. dienā. Marijas Afanasjevas lūgums par Latgales apgabaltiesas 1926. g. 3. dec. sprieduma atcelšanu viņas, Afanasjevas, prasībā pret Pēteri, Jevdokiju un Teklu Afanasjeviem.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka pēc vispārējā principa, lietā, kuŗā piedalās vienā pusē vairāk personu, un kuŗā tikai viena pati šīs puses persona pārsūdz spriedumu, pēdējais stājas spēkā attiecībā uz pārējām šīs puses personām (civ. proc. lik. 6., 182., 220. (4., 131., 156.) p. p.); citādi civ. proc. lik. 766. p. būtu pilnīgi lieks; 2) ka tomēr no šī vispārējā principa jāpielaiž izņēmums tais gadījumos, kad vairākas, vienas procesa puses personas atrodas savā starpā solidaras vai kopīgas atbildības attiecībās, jo šais gadījumos viņas visas reprezentē sevī it kā tikai vienu pašu personu, un ja viena persona no šādām vairākām personām, pārsūdz pret visām viņām solidari notikušo spriedumu, tad katrs no šādiem solidariem vai kopīgiem atbildētājiem skaitās par klusu ciešot pilnvarotu līdz ar to aizstāvēt pārējos ar attiecīgiem procesualiem līdzekļiem un sevišķi ari pārsūdzēt aprādīto spriedumu un ar to it kā segt pārējo solidaro (kopējo) līdzatbildētāju (kuŗi spriedumu nebija pārsūdzējuši) nolaidību, ja vien ar šādiem procesualiem līdzekļiem visu solidaro (kopējo) dalībnieku kopējās tiesības un intereses tiktu aizsargātas; šais gadījumos atbildētājs, kas patiesi pārsūdzējis nelabvēlīgo ari visiem pārējiem līdzatbildētājiem spriedumu, uzstājas kā visu pārējo solidaro (kopējo) līdzatbildētāju pārstāvis; pārsūdzot šādu nelabvēlīgu spriedumu, viņš līdz ar to aizsargā netikvien savas paša, bet ari pārējo solidaro (kopējo) atbildētāju tiesības; tas pats princips — kaut ari negativā nozīmē — izteikts ari civ. proc. lik. 157. (114.) p., saskaņā ar kuŗu solidari (kopēji) vienas procesa puses dalībnieki nes viena no viņiem izteiktās atzīšanās sekas (Kriev. Sen. civ. kas. dep. spried. 1871. g. 291. Nr., Nikolska lietā; 1888. g. 57. Nr., Morgenšterna lietā; 1894. g. 66. Nr., Taumaņa u. c. lietā); 3) ka tā tad, ja Apgabaltiesa atrod par iespējamu, tikai no viena paša līdzatbildētāja pārsūdzētu spriedumu atcelt visumā, t. i. ari attiecībā uz visiem pārējiem līdzatbildētājiem, tad tiesai ir sevišķi un noteikti jākonstatē, ka šādi vairāki līdzatbildētāji atrodas solidarās (kopējās) atbildības stāvoklī un ka taisni uz šī pamata prasība pret viņiem tikusi celta un pirmās instances spriedumā šāda solidara (kopēja) atbildība tikusi uzsvērta un izteikta; 4) ka turpretim Apgabaltiesa pat nav aizrādījusi uz šādu konkreto atbildētāju stāvokli un vispār nav motivējusi, kādēļ viņa atcēlusi pirmās instances spriedumu visumā, neskatoties uz to, ka spriedumu pārsūdzējis tikai viens pats atbildētājs; 5) ka tādā kārtā Apgabaltiesa pielaidusi sprieduma motivu nepilnību, kādēļ viņas spriedums civ. proc. lik. 196. (142.) p. pārkāpuma dēļ atceļams, Senats nolemj: Latgales apgabaltiesas 1926. g. 3. decembŗa spriedumu civ. proc. lik. 196. (142.) p. pārkāpuma dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai Apgabaltiesai izspriešanai no jauna citā sastāvā (L. Nr. 207.)

66. 1928. g. septembŗa mēneša 28. dienā. Elenas Dmitrijevas lūgums par Latgales apgabaltiesas sprieduma atcelšanu viņas, Dmitrijevas, prasībā pret Stefanu Onufrijevu un citiem.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka pēc civ. proc. lik. 60. (48.) p. par to, ka pilnvarniekam dota tiesība iesniegt apelacijas sūdzību, pilnvarā tieši jānorāda;

pretējā gadījumā pilnvarnieks nav atzīstams par pilnvarotu šādam darbam; 2) ka Apgabaltiesa konstatējusi un prasītāja nenoliedz, ka viņas dēlam, Semjonam Fedorovam, kas pirmā instancē bija uzstājies kā viņas pilnvarnieks uz mutiskās pilnvaras pamata, nav tikusi dota tiesība iesniegt apelacijas sūdzību; 3) ka tam apstāklim, ka pēc apelacijas termiņa notecēšanas, parts izdevis pilnvaru iesniegt apelacijas sūdzību vai nu tam pašam iepriekšējam pilnvarniekam, vai kādai citai personai, vai ari pati uzturējusi otrās instances sēdē bez attiecīgas pilnvaras iesniegto apelacijas sūdzību, nav izšķirošas nozīmes, jo pilnvarnieka darba ratihabitio nav civilprocesā atzīstams (Sen. civ. kas. dep. spried. 1925. g. 79. Nr.); 4) ka jautājumu par pilnvaras defektiem Apgabaltiesa varēja ierosināt no sevis (civ. proc. lik. 100. (79.) p., 90. (69.) p. 5. pkt.); Apgabaltiesa ari nebija spiesta izlietot civ. proc. lik, 106. (82[1].) p. paredzētās tiesības, jo lietā nav nodibināts un prasītāja neapgalvo, ka viņas vēlākam pilnvarniekam izdotā pilnvara būtu tikusi izdota pirms apelacijas termiņa notecēšanas; 5) ka tādā kārtā Apgabaltiesa, atstājot apelacijas sūdzību bez caurskatīšanas attiecīgas pilnvaras trūkuma dēļ apelacijas sūdzības iesniegšanai, nav prasītājas pievestos likumus pārkāpusi, kādēļ viņas kasacijas sūdzība, kā nepamatota, atraidāma, Senats nolemj: Elenas Dmitrijevas kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 209.)

67. 1928. g. septembŗa mēneša 28. dienā. Agāte un Jēzupa Bindaru pilnvarnieka, zv. adv. Šēnfelda, lūgums par Latgales apgabaltiesas spriedumа atcelšanu Ievas Princules prasībā pret Agāti un Jēzupu Bindariem.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Senats atrod: Apgabaltiesa spriedumu motivos noteikti paskaidrojusi, kādēļ viņa atzinusi prasītāju par tēva mantojumu pieņēmušu un proti tādēļ, ka prasītāja pēc tēva nāves palikusi dzīvot tai saimniecībā, strādājusi visus saimniecības darbus un tikai reizēm aizbraukusi peļņā uz Pēterpili, tomēr nepārtraucot sakarus ar tēva mantojumu un neatsakoties no tā. Konstatējot šādus lietas apstākļus, kuŗu pareizība pēc būtības nav kasacijas kārtībā pārbaudāma, Apgabaltiesai bija pietiekošs pamats atzīt, ka prasītāja klusu ciešot ar konkludentiem darbiem pieņēmusi tēva mantojumu attiecīgā daļā un nav zaudējusi mantošanas tiesības it kā ar noilgumu (sk. Sen. civ. kas. dep. spried. 1925. g. 166. Nr.). Pretēji atbildētāju domām, tas apstāklis vien, ka atbildētāji, vai, kā konstatē Apgabaltiesa, atbildētājs Bindars, maksājis nodokļus, nemaz nepierāda, ka taisni atbildētāji, un proti vienīgi viņi, valdījuši par runā stāvošo zemi. Nodokļu maksāšana varētu atkarībā no konkretiem apstākļiem tikai nodibināt prezumpciju par maksātāja animus possidendi (Sen. civ. kas. dep. spried. 1926. g. 456. Nr.). Maksāšanas faktam runā stāvošā gadījumā jo mazāk izšķirošas nozīmes, ka — kā pareizi uzsver Apgabaltiesa — zemi valda kā līdzīpašniece katrā ziņā ari prasītāja. Tāpēc no tā, ka atbildētāji vai atbildētājs Jāzeps Bindars maksājuši nodokļus, nevar taisīt slēdzienu, ka viņš būtu noliedzis ar to prasītājas līdzīpašuma tiesības. Apgabaltiesai bija pietiekošs pamats, no sevis pacelt jautājumus par to, kad prasītāja izgājusi pie vīra, t. i. vai pirms vai pēc prasības celšanas, jo no liecinieka Šmuksta liecības (Apgabaltiesas akts 15./36. lp.) redzams, ka prasītāja devusies laulībā 1926. g., kamēr prasība tikusi iesniegta jau 1924. g. Ja tāpēc atbildētāji atsaukušies uz to, ka prasītāja, izgājusi pie vīra, ar to

zaudējusi mantošanas tiesības pēc vīra, tad viņiem būtu jānoskaidro netikvien prasītājas laulības fakts, bet ari laulības slēgšanas laiks. Laulības faktam būtu nozīme lietā un atņemtu prasības pamatu tikai tad, ja tāds fakts būtu noticis pirms prasības celšanas, jo lieta izspriežama tikai pēc un sakarā ar tiem apstākļiem, kuŗi bijuši prasības celšanas laikā (Sen. civ. kas. dep. spried. 1927. g. 172. Nr.). Izlietot civ. proc. 106. (81².) p. paredzētās tiesības tiesa nav piespiesta visur un visos apstākļos, un sevišķi ne tad, kad lietā jau ir dati, kuŗi dod tiesai pamatu zināmiem slēdzieniem, kaut ari tiesa uz šādiem datiem tieši neatsaucas. Otrā instancē civ. proc. lik. paredz tikai divus rakstiskus iesniegumus pēc lietas būtības, proti, apelaciju (vai blakus sūdzību) un rakstisko paskaidrojumu (eventuali līdz ar pretapelaciju vai ar lūgumu par pievienošanos apelacijai). Citus rakstiskus paskaidrojumus un tais izteiktus lūgumus, ari par jaunu pierādījumu pielaišanu, tiesa nav spiesta ievērot (Sen. civ. kas. dep. spried. krāj. 1922. g. 5., 27. Nr.; 1923. g. 92. Nr.). Tāpēc ari nav nozīmes tam, ka aiz Apgabaltiesas kancelejas vainas, atbildētāju 1926. g. 23. novembŗa rakstiskais paskaidrojums nav iekļuvis lietā tiesas sēdē un palicis neapspriests pie lietas iztiesāšanas tai sēdē. Tādā kārtā, ņemot vērā, ka Apgabaltiesa nav pārkāpusi atbildētāju pievestos likumus, kādēļ viņa kasacijas sūdzība, kā nepamatota, atraidāma, Senats nolemj: Agātes un Jēzupa Bindaru pilnvarnieka, zv. adv. Šēnfelda, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 217.)

68. 1928. g. septembŗa mēneša 29. dienā. Jankeļa Levitas lūgums par Jelgavas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Kārļa Renča sūdzībā pret Jankeli Levitas.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Ņemot vērā: 1) ka Apgabaltiesa atzinusi par pierādītu, ka prasītājs atbildētājam esot pārdevis 496 pud. miežu par Ls 3,20 pudā un ka atbildētājs šos miežus esot saņēmis, bet atzinusi par nepierādītu atbildētāja apgalvojumu, ka starp kontrahentiem vēlāk būtu notikusi pārlīgšana (jauna līguma noslēgšana, resp. līguma novatio), saskaņā ar kuŗu pārdošanas cena būtu noteikta uz Ls 2,40 pudā; 2) ka par nepareizu atzīstama atbildētāja kasacijas sūdzībā pievestā juridiskā argumentacija, pēc kuŗas viņš no tā apstākļa, ka viņš miežus par Ls 3,20 pudā esot nopircis pēc parauga, taisa slēdzienu, ka — kamēr viņš miežus nebija atzinis par saskanošiem ar paraugu un tos nebija pieņēmis — vispār nekāds pirkuma-pārdevuma līgums starp kontrahentiem neesot noticis, bet esot bijušas tikai sarunas par līguma noslēgšanu, kādēļ nozīmes esot tikai tai cenai (Ls 2,40 pudā), uz kuŗu prāvnieki vēlāk galīgi vienojušies; šis atbildētāja uzskats netikvien runā pretim viņa zemākās instancēs aizstāvētam viedoklim par jau noslēgta līguma novatio, bet ari atzīstams par juridiski nepareizu, jo — pretēji atbildētāja aizrādījumam — pirkums pēc parauga nav atzīstams par zem (suspensiva) nosacījuma noslēgtu līgumu, bet ir — pretēji pirkumam uz provi (uz izmēģinājumu, auf Probe — priv. lik. 3934. p) — nenosacīti noslēgts līgums un ir tādēļ spēkā no paša sākuma (sk. Cvingmaņa spried. krāj. II, Nr. 229); tādēļ — ja atbildētājs miežus galīgi būtu nopircis par Ls 2,40, bet ne par Ls 3,20 pudā, — tad tas — juridiski — nebūtu izskaidrojams ar to, it kā pirmatnēji norunātā cena nebūtu stājusies spēkā suspensiva nosacījuma (par preces sakrišanu ar paraugu) neiestāšanās dēļ, bet tikai ar pārlīgšanu, t. i. ar jauna līguma noslēgšanu, resp. ar noslēgtā līguma novatio; 3) ka

Apgabaltiesa, nākot pie augšā pievestā slēdziena par to, ka tāda pārlīgšana neesot pierādīta, t. i. atzīstot, ka starp prāvniekiem esot bijis tikai viens līgums, kas nekad neesot ticis pārgrozīts, analizējusi vienīgi liecinieka Alutiņa liecību un iesniegtās kvīts saturu, bet nemaz nav apspriedusi tā, no lieciniekiem Orkina un Zalmanoviča apliecinātā apstākļa nozīmi, ka prasītājs tos pašus miežus vēlāk ir piedāvājis citām personām par zemāku cenu; šai ziņā Apgabaltiesai bija jāpaskaidro, kādēļ viņa šādu prasītāja rīcību neatzīst par pierādījumu tam, ka atbildētājs nav pieņēmis miežus par nolīgto cenu (Ls 3,20 pudā) un ka ari pats prasītājs nav vairs atzinis par spēkā esošu starp viņu un atbildētāju noslēgto līgumu, ar to apstiprinot atbildētāja apgalvojumu, ka mieži pārgājuši viņa rīcībā nevis uz šī pirmatnējā līguma pamata, bet gan saskaņā ar noteikumiem, kuŗus prāvnieki pieņēmuši pēc pārlīgšanas; neapsveŗot šī apstākļa nozīmi, Apgabaltiesa pielaidusi motivu nepilnību, aŗ ko pārkāpusi civ. proc. lik. 181. (129.), 196. (142.) p. p.; 4) ka, neapspriežot tā fakta nozīmi, ka prasītājs piedāvājis pārdotos atbildētājam miežus par zemāku cenu un neatzīstot šo faktu par pierādījumu tam, ka atbildētājs nav pieņēmis miežus par nolīgto cenu (Ls 3,20 pudā), Apgabaltiesa ari nākusi pie nepareiza slēdziena par 1926. g. 14. novembŗa kvīts saturu, atzīstot, ka kvīts nevar noderēt par pierādījumu it kā notikušai pārlīgšanai; šai ziņā Apgabaltiesa konstatējusi, ka kvītī esot norādīts tikai nodoto miežu daudzums un par katru pudu saņemtā nauda, bet nav noskaidrojusi, vai prasītājam, ja viņš no atbildētāja naudu saņēmis tikai kā daļas maksājumu no visas uz pirmatnēja līguma pamata pienākošās sumas, loģiski vispār varējis būt kāds iemesls, aprēķināt cik tālu ar šo maksājumu segta katra puda cena; Apgabaltiesa nav ari apsvērusi tā apstākļa nozīmi, ka kvītī minēta taisni tā suma, kuŗa pēc atbildētāja apgalvojuma pienākas prasītājam saskaņā ar pārlīgšanu par katru pudu; tā tad ari pie kvīts satura apspriešanas Apgabaltiesa pielaidusi motivu nepareizību un nepilnību, pārkāpjot ar to pievestos civ. proc. lik. noteikumus; 5) ka neatkarīgi no visa sacītā un pat nostājoties uz prasītāja viedokļa, t. i. atzīstot, ka starp kontrahentiem nekāda pārlīgšana nav notikusi, Apgabaltiesa nevarēja uz šī pamata vien apmierināt prasību, nepārbaudot atbildētāja apgalvojumu, ka prasītājs esot piegādājis sliktāku preci, nekā bijis nolīgts; Apgabaltiesas aizrādījums uz to, ka atbildētājam tādā gadījumā būtu atlicies tikai rīkoties saskaņā ar priv. lik. 3890. p. 2. pktu, 3257., 3260., 3263. p. p., ceļot vai nu actio redhibitoria vai actio quanti minoris, nav pareizs; Apgabaltiesa šai ziņā izlaidusi no acīm, ka saskaņā ar priv. lik. 3266. p. pircējam ir ne tikai tiesība celt minētās prasības, bet ir ari tiesība atbildēt uz tiem pašiem pamatiem, kuŗi viņam dod tiesību celt prasību pret atsavinātāja prasību ar ierunu, ka pēdējais nav izpildījis līgumu; tādā kārtā Apgabaltiesa nevarēja atstāt bez apspriešanas pēc būtības atbildētāja iebildumu, ka piegādātā prece nav saskaņējusi pēc savām īpašībām ar nolīgto, kāds apstāklis vien — ja viņš būtu pierādīts — dotu atbildētājam tiesību atteikties no visas pieprasītās sumas samaksas, aprobežojoties ar tās sumas samaksu, kuŗa, ievērojot preces trūkumus, atbilst tās patiesai vērtībai; tādā kārtā Apgabaltiesa, neapspriežot atbildētāja iebildumu, ka par piegādātiem bojātiem miežiem prasītājs nekādā ziņā nevarot pretendēt uz Ls 3,20 pudā, pārkāpusi priv. lik. 3266. p.; 6) ka pievesto likumu pārkāpumu dēļ Apgabaltiesas spriedums nav atstājams spēkā, Senats nolemj: Jelgavas apgabaltiesas 1927. g. 24. maija spriedumu priv. lik. 3266. p., civ. proc. lik. 181. (129.), 196. (142.) p. p. pārkāpumu dēļ atcelt un nodot lietu tai pašai Apgabaltiesai izspriešanai no jauna citu tiesnešu sastāvā. (L. Nr. 218.)

69. 1928. g. septembŗa mēneša 28. dienā. Rīgas pilsētas pilnvarnieka, zv. adv. Ķuzes, lūgums par Rīgas apgabaltiesas lēmuma atcelšanu sūdzībā par Rīgas-Valmieras zemes grāmatu nod. priekšnieka lēmumu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka saskaņā ar 1921. g. 22. decembŗa noteikumiem par dažiem pārgrozījumiem valsts pārvaldes lietu tiesāšanās kārtībā (lik. krāj. 258. Nr.) tika speciali pārgrozīti vai atcelti tikai tais noteikumos pozitivi pievestie panti; proti, tikai attiecīgie civilprocesa likumu panti, un pie tam tikai tie, kuŗi attiecas uz prasības lietām, bet ne uz likumu noteikumiem ārpus civilprocesa likumiem un ārpus civilprocesa likumos paredzētām prasības lietām; 2) ka, turpretim, notarialā nolikuma noteikumi un tur paredzētās valsts iestāžu un amatpersonu tiesības un funkcijas netika aizkartas un nav uzskatāmas par pārgrozītām vai atceltām ar pievestiem 1921. g. 22. decembŗa noteikumiem, kuŗi kā speciali noteikumi nav iztulkojami paplašinātā nozīmē analoģijas ceļā; 3) ka sūdzētājas pievestie Pilsētu nolikuma 7., 113. p. p. paredz tikai, ka pilsētas organiem savā administrativā un saimnieciskā, tā tad savā iekšējā darbībā jārīkojas subsidiari ari pēc noteikumiem par valsts pārvaldi; bet ar to pilsētām nav piešķirtas kādas sevišķas notarialā nolikumā tikai valsts iestādēm un amatpersonām atzītās tiesības; pirmpirkšanas tiesības, kuŗas pilsētai piešķiŗ 1924. g. 4. oktobŗa noteikumi (lik. krāj. 163. Nr.) ir privatas tiesības un var pēc privatlikumiem piederēt ari privatām personām (sk. 1924. g. 4. oktobŗa noteik. 2. p. 8. pkt.; un tur citētos privatlikuma pantus); ja nu Rīgas pilsēta izlieto savas ar 1924. g. 4. oktobŗa noteikumiem viņai piešķirtās tiesības, tad viņa izlieto savas privatās tiesības un nav tāpēc pamata, atzīt viņai — zemes grāmatu nodaļā — lielākas tiesības, nekā pieder privatām personām; ja notar. nolikuma 334. p. piešķiŗ valsts iestādēm un amatpersonām tai paredzētās tiesības, neizslēdzot valsts privattiesiskās lietas, tad šis pants uzstāda sevišķas privileģijas taisni tikai valstij par labu; bet privileģijas jāiztulko visšaurākā nozīmē (priv. lik. ievad. 19. p.); 4) ka tādā kārtā, Apgabaltiesa, atstājot bez ievērības sūdzētājas sūdzību par Rīgas-Valmieras zemes grāmatu nodaļas priekšnieka lēmumu, nav sūdzētājas pievestos likumus pārkāpusi, kādēļ viņas kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Rīgas pilsētas pilnvarnieka, zv. adv. Ķuzis kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 222.)

70. 1928. g. septembŗa mēneša 28. dienā. Artamona Demjanova lūgums par Latgales apgabaltiesas sprieduma atcelšanu A/S. „Singer Seving Machine Company" prasībā pret Artamonu Demjanovu un citiem.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka Miertiesnesis, atraidot prasību līguma nederīguma dēļ, izspriedis lietu pēc būtības; tāpēc, pretēji atbildētāja, Demjanova, domām, Apgabaltiesai netikvien bija tiesības, bet ari taisni pienākums, uz civ. proc. lik. 276. (180[1].) p. pamata, apelacijas kārtībā pret miertiesneša spriedumu ienākušu lietu tāpat izspriest pēc būtības, nesūtot to atpakaļ Miertiesnesim jaunai iztiesāšanai un izspriešanai; 2) ka ja ari Miertiesnesis nav aizkustinājis jautājumu par atbildētāja, Demjanova, atbildību prasītāja prasībā, tomēr Miertiesnesis nemaz nav atstājis prasību it kā bez caurskatīšanas attiecībā pret Demjanovu; tāpēc Apgabaltiesai, izejot no

līguma spēka un uz šī pamata izkustinot jautājumu ari par Demjanovu tagadējā prasībā, bija šis jautājums jāizšķir pēc būtības, jo taisni pret Demjanovu tika vērsts prasības petitums strīdū esošo mašinu atņemt viņam un nodot prasītājam; 3) ka tādā kārtā Demjanova pievestie civ. proc. lik. 16., 152. (12., 110.) p. p. nemaz nav piemērojami konkretā gadījumā; 4) ka saskaņā ar Kriev. civ. lik. 1527[3]. un 1527[4]. pantu kopējo nojēgumu, pircējs gan iegūst īpašuma tiesības uz nopirkto mantu jau no līguma slēgšanas momenta; bet no tā nemaz — pretēji Demjanova domām — neizriet, ka pārdevējs nevarētu izlietot viņam ar 1527[4]. p. piešķirtās tiesības gadījumā, ja pircējs nav laikā ievērojis divus pēc kārtas nomaksas termiņus, prasīt līguma atzīšanu par atceltu un prasīt pārdotās mantas atdošanu viņam; pie tam — nupat aprādītos apstākļos — saskaņā ar 1527[3]. p. gadījumā, ja pircējs jau pārdevis mantu tālāk trešai personai, tad pārdevējam tiesība mantu atprasīt ari no ļaunticīgā ieguvēja; šai ziņā likums (1527[3]. p. 2. teik.) izņēmuma veidā, savādi nokārto onus probandi; pēc vispārējā principa labticība visur ir prezumējama (quisquis praesumitur bonus); turpretim 1527[3]. p. 2. teik. uzliek atbildētājam, kas cenšas novērst prasību par mantas atdošanu, ir jāpierāda sava bona fides, t. i. tādi apstākļi, kuŗi aizrādītu, ka viņam par nomaksas līgumu nekas nav zināms; par to, ka viņam par līguma saturu nav bijis zināms, Demjanovs runā pirmo reizi savā kasacijas sūdzībā un viņš pat nav mēģinājis šo jautājumu noskaidrot Apgabaltiesā; tāpēc viņam nav tiesības pārmest Apgabaltiesai, ka tā minēto jautājumu nav apspriedusi; 5) ka Demjanova pievestiem Kriev. civ. lik. 1512., 1664. p. p. un Kriev. Senata spriedumiem nav šai gadījumā izšķirošas nozīmes, jo 1512., 1664. p. p. izteic ari 1527[3]. p. paredzēto noteikumu, ka ļaunticīgs pircējs neiegūst īpašuma tiesības un ka ļaunticīgs ķīlu ņēmējs neiegūst ķīlu tiesības; 6) ka tādā kārtā Demjanova pievestos likumus Apgabaltiesa nav pārkāpusi, kādēļ viņas kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Artamona Demjanova kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 224.)

71. 1928. g. marta mēneša 29. dienā. Latvijas Valsts ierēdņu kooperativa pilnvarnieka, zv. adv. J. Arāja, lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Latvijas Nacionalās Jaunatnes savienības prasībā pret Latvijas valsts ierēdņu kooperativu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka Apgabaltiesa iziet no tā, ka runā stāvošais nams nav bijis nonācis pusbūves vai tamlīdzīgā stāvoklī, un ka izvesto darbu mērķis bijis vienīgi pārvērst visu atbildētāja namu no dzīvokļa telpām — veikala telpās, un ka vispār atbildētāja namā izvestie būvdarbi tikuši izsaukti nevis ar slikto nama stāvokli, bet „caur atbildētāja veikala interesēm"; 2) ka šāds Apgabaltiesas izejas punkts nav uzskatāms par pareizu: Senats, nodibinot izbūves jēdzienu, jau paskaidrojis, ka par izbūvi var runāt netikvien tais gadījumos, kad jaunceļamais nams no pusbūves stāvokļa tiek novests pilnīgi gatavā stāvoklī ar izbūves darbiem, bet ari tais gadījumos, kad jau agrāk uzcelts un gatavs nams zem ārēju notikumu iespaidiem, caur bojājumiem, nonācis pusbūvei līdzīgā stāvoklī un tad no jauna tika pārvērsts atkal par pilnīgi gatavu namu (Sen. civ. kas dep. spried. 1926. g. 278. Nr. 1927. g. 433. Nr. u. c.); izejot no šādiem apcerējumiem, loģiski jānāk pie tā paša slēdziena ari tais gadījumos, kad jau agrāk uzcelts nams nonācis „pusbūvei līdzīgā stāvoklī" nevis pateicoties nejauši notiku-

šiem bojājumiem, bet pateicoties tam, ka pats namsaimnieks tīši pārbūvējis savu namu un šai nolūkā iepriekš novedis to pusbūves stāvoklī, piem. atstājot sienas vien, un tad no jauna izbūvējis namu, pārvēršot to atkal par pilnīgi gatavu jaunu, modernizētu, namsaimnieka nodomātiem nolūkiem piemērotu, namu; jo izšķirošs moments, ar kuru izbūve atšķiras no remontu darbiem, pastāv iekš tam, ka par izbūves darbiem uzskatāmi darbi, ar kuriem nams no pusbūves stāvokļa tiek novests pilnīgi gatavā stāvoklī, jeb vai tas tikai vēlāki tiktu novests pusbūves stāvoklī un ar kādiem īsti noteikumiem un pie kādiem īsti apstākļiem; 3) ka tamdēļ gadījumā, kad namsaimnieks pārbūvējis savu dzīvojamo namu tādā veidā, ka viņš to pārvērtis par tīri veikalu namu (Geschäftshaus), vai otrādi, tad katrā ziņā šāds nams, kaut ari īsu laiku, varētu atrasties pusbūves stāvoklī un no šāda stāvokļa tā tad nams tika no jauna pārvērsts par cita veida gatavu namu; 4) ka tāpēc, pēc atbildētāja pareizā aizrādījuma viņa kasacijas sūdzībā, izbūves jēdziena noteikšanai nekrīt svarā, aiz kādiem iemesliem un kādām vajadzībām tiktu izdarīti būvdarbi (piem., lai dzīvokļus pārvērstu par veikalu telpām vai otrādi); šai ziņā pārbūvē varētu, atkarībā no lietas apstākļiem, ieraudzīt ari izbūvi, lik. par telpu īri 1. p. piez. nozīmē; 5) ka tādā kārtā Apgabaltiesa, nekonstatējot, ka ar pārbūvi atbildētājas nams nebūtu ticis novests pusbūves stāvoklī un no tā pārvērsts par pilnīgi gatavu ēku, un tomēr atrodot lik. par telpu īri 1. p. piez. par nepiemērojamu konkretā lietā, pārkāpusi kā šī panta piezīmi, tā ari civ. proc. lik. 181., 196. (129., 142.) p. p., kādēļ viņas spriedums nav spēkā atstājams, nolemj: Rīgas apgabaltiesas 1927. g. 21. janvara spriedumu lik. par telpu īri 1. p. piezīm.; civ. proc. lik. 181., 196. (129., 142.) p. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai Apgabaltiesai izspriešanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 225.)

72. 1928. g. oktobra mēneša 25. dienā. A/S „Lini" pilnvarnieka, zv. adv. pal. K. Lubbe lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Eduarda Legzdiņa prasībā pret A/S „Lini".

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Senats atrod: 1) Par prasības saskaldīšanu jārunā tad, kad prasītājs, ar nolūku grozīt piekritību, pēc viena un tā paša dokumenta ceļ dažādas prasības uz vienas un tās pašas tiesības pamata, kura izcēlusies vienā un tai pašā laikā, bet ne tad, kad prasības tiesības atklājušās dažādos laikos (Kr. Sen. civ. kas. dep. spried. 1870. g. 1221. Nr.; 1873. g. 1292. Nr.; 1879. g. 257, 259. NNr.; 2) Konkretā gadījumā atsevišķās prasības tika celtas pēc dažādiem dokumentiem par prasības tiesībām, kuras atklājušās dažādos, tais dokumentos aprādītos laikos, proti dažādos algas izmaksas termiņos; 3) Tāpēc runā stāvošās atsevišķās prasības nav uzskatāmas par vienas un tās pašas pamatprasības daļām, bet par patstāvīgām prasībām, kādēļ par tagadējās prasības skaldīšanu nevar būt runas un atbildētājas šai ziņā pievestie paskaidrojumi uzskatāmi par nedibinātiem; 4) Miertiesneša 1926. g. 26. junija sēdē, kā nenoliedz Apgabaltiesa, lieta pēc būtības netika iztiesāta, bet tika apspriests un izspriests vienīgi atbildētāja celtais noraidījums par prasības skaldīšanu; 5) Atbildētāja aizrādījums uz prasības saskaldīšanu, piekritības grozīšanas nolūkā, pieder pie noraidījumiem, kuŗus paredz civ. proc. lik. 90. (69.) p. 1., 2. pkti, t. i. izšķirams pirms lietas caurskatīšanas pēc būtības; 6) Ari runā stāvošā gadījumā Miertiesnesis, atzīstot savā 1926. g. 26. junija blakus lēmumā noraidījumu par dibinātu, lietu izbeidzis, neizspriežot lietu pēc būtības un vispār neielaižoties

kaut kādu jautājumu izšķiršanā, kuŗi attiektos uz lietas būtību. Tāpēc šī Miertiesneša sēde nav uzskatāma par „pirmo" sēdi, civ. proc. lik. 340. p. nozīmē (Sen. civ. kas. dep. spried. 1891. g. 42. Nr.). Pretēji Apgabaltiesas domām, civ. proc. lik. 340. panta jaunā redakcija (pēc 1914. g. 10. junija likuma: kr. lik. krāj. 1583. p.) nemaz nav grozījusi šī panta pirmā redakcijā izteikto principu, pēc kuŗa pretprasība ceļama vai pieteicama tikai tai pirmā tiesas sēdē, kuŗā lieta tiek iztirzāta pēc būtības. Runā stāvošā jautājumā, 340. p. redakcija tika grozīta vienīgi tai ziņā ka: 1) teikums „а если таковая (отвѣтная бумага, t. i. kāds atbildes raksts) не была подана" tika atvietots ar teikumu: „если таковое (письменное объясненіе) поданѣ вовсе не подлежало"; 2) teikums: „не позже, какъ въ первой отвѣтной бумагѣ" tika atvietots ar teikumu: „не позже истеченія срока назначеннаго на подачу письменнаго объясненія"; 3) teikums: „то въ первомъ засѣданіи по дѣлу" tika papildināts ar teikumu: „в которое отвѣтчикъ вызванъ; bez tā, nosaukums „отвѣтная бумага" atvietots ar „письменное объясненіе". Aprādītie pārgrozījumi un papildinājumi bija nepieciešami sakarā ar t. s. vispārējās tiesāšanas kārtības atcelšanu, pēc kā jāizšķiŗ tikai tiesāšanās kārtība ar vai bez rakstiska paskaidrojuma pieprasīšanas, un, tiesas priekšsēdētāja tiesības paplašināšanas vajadzības gadījumā, pieprasīt no atbildētāja rakstisku paskaidrojumu uz 1914. g. 2. junija likuma pamata (kr. lik. krāj. 1448. Nr.), ar kuŗu atcelti civ. proc. lik. 318—322. p. p. un pārgrozīti 299., 312. p. p. Tā tad 340. p., 1914. gada redakcijā, tāpat kā agrāki, izteic tās pamatdomas, ka pretprasība ceļama vai pieteicama vai nu pirmā rakstiskā paskaidrojumā resp. termiņā, kuŗā tas bija iesniedzams, vai, ja rakstisks paskaidrojums netika pieprasīts resp. netika labprātīgi iesniegts, tad tai pirmā tiesas sēdē, uz kuŗu atbildētājs tika izsaukts, tā tad ne jau tai sēdē, uz kuŗu atbildētājs netiek izsaukts, t. i. kuŗa notiek bez parta piedalīšanās pirms vai bez lietas caurskatīšanas pēc būtības, piem. jautājumā par prasības nodrošināšanu pie tās iesniegšanas, kad lūgums par prasības nodrošināšanu izteikts jau pašā prasības rakstā (civ. proc. lik. 591. p.). Tādā kārtā 340. p. jaunā redakcijā nemaz nav domājis kaut kādā veidā aizkart civ. proc. lik. 571. p. 1. pkt., 229., 584. p. 1. pkt. 100. (79.) p., kuŗi ar 1914. g. 2. junija un 10. junija likumiem netika pārgrozīti vai papildināti. Tāpēc ari tagad pastāv un pilnā mērā uzturams tas jau agrāk ar nodibināto un konsekventu Kr. Senata praksi atzītais pamatprincips, ka tiesas sēde, kuŗā atbildētājs aprobežojas un var aprobežoties ar piekritības noraidījumu „nedodot paskaidrojumus pēc lietas būtības" (571. p.), neskaitās par pirmo sēdi, civ. proc. lik. 340. p. nozīmē. Pretprasība pieder pie atbildētāja aizstāvēšanās līdzekļiem un tāpēc bez šaubām prasa un paredz lietas iztirzāšanu pēc būtības (sk. 236. p.). Tamdēļ pietiek, ja pretprasību ceļ vai pieteic, vēlākais, tad, kad lietas piekritība konkretai tiesai galīgi nodibināta ar attiecīgas instances lēmumu; 7) Konkretā gadījumā pirmā sēde, kuŗā lieta tika caurskatīta pēc būtības, bija Miertiesneša 1926. g. 27. septembŗa sēde; 8) Tāpēc atbildētājai bija tiesība, savu pretprasību celt un iesniegt taisni tai pašā, nupat minētā sēdē saskaņā ar civ. proc. lik. 49. (38.) p. 2. teik. un 340. p. Tāpēc Miertiesnesim nebija likumīga pamata pretprasību nepieņemt aiz tā iemesla vien, ka tā neesot likumā paredzētā laikā iesniegta; 9) Apgabaltiesa, liekot vadīties vienīgi no tā, ka Miertiesneša 1926. g. 27. septembŗa sēde bijusi pēc skaita otrā, nepareizi iztulkojusi civ. proc. lik. 100. (79.), 340. p. p. un ar to pārkāpusi kā nupat pievestos pantus, tā ari 181., 196. (129., 142.) p. p., kādēļ viņas spriedums atceļams. Aiz aprādītiem iemesliem Senats, neielaižoties pārējo, atbildētājas kasacijas sūdzībā pievesto kasacijas iemeslu pārbaudīšanā, no-

lemj: Rīgas apgabaltiesas 1927. g. 13. janvaŗa spriedumu civ. proc. lik. 340., 100., 181., 196. (79., 129., 142.) p. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai Apgabaltiesai izspriešanai no jauna citā sastāvā. (Nr. 229.)

73. 1928. g. septembŗa mēneša 29. dienā. Leonarda Jakstiņa lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu viņa, Jakstiņa prasībā pret tirdzniecības namu „V. Mansfeldt un Co" īpašnieku Eiženu Mansfeldtu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Ņemot vērā: 1) ka pēc pareiza Apgabaltiesas atzinuma priv. lik. 3890. p. 5. pkt. un 3321. p. dod kreditoram tiesību atkāpties no noslēgtā līguma debitora nokavējuma dēļ tikai tad, ja mērķis, kuŗu kreditors bija domājis sasniegt ar līgumu, debitora nokavējuma dēļ vairs nav realizējams, resp. ja kreditors šā mērķa sasniegšanai bijis spiests ķerties pie cita līdzekļa (sk. ari Sen. civ. kas. dep. spried. 1926. g. Nr. 291 Treimaņa l.); 2) ka tādēļ un nākot pie kasacijas kārtībā nepārbaudāma slēdziena, ka prasītājs konkretā lietā minētos priv. lik. 3890. p. 5. pkt., 3321. p. piemērošanas priekšnoteikumus nav pierādījis, Apgabaltiesa jau uz šā pamata vien varēja atraidīt prasību, kuŗā prasītājs prasa no atbildētāja atpakaļ viņam iemaksāto naudu par nopirkto motocikletu, kādu prasību prasītājs pamato uz atbildētāja it kā pielaisto nokavējumu motocikleta piegādāšanā; 3) ka pie šādiem apstākļiem nav priekš lietas izšķiŗošas nozīmes jautājumam par to, vai atbildētājs konkretā gadījumā faktiski ir pielaidis nokavējumu, jo ari pielaižot to, prasītājam saskaņā ar izteikto 1. pktā — nebūtu tiesība prasīt atpakaļ iemaksāto naudu, bet viņš varētu prasīt tikai līguma izpildīšanu, kā ari atlīdzību par eventualiem zaudējumiem (Priv. lik. 3318., 3320. p. p.); 4) ka tādēļ Senats neatrod par vajadzīgiem apspriest kasacijas sūdzības iesniedzēja paskaidrojumus, kuŗos viņš cenšas pierādīt, ka konkretā gadījumā atbildētājs nokavējumu preces piegādāšanā esot pielaidis; šā jautājuma apspriešanas vajadzību neizsauc ari prasītāju aizrādījums uz priv. lik. 3200. p., jo pirkšanas-pārdošanas līguma izpildīšanas laika noteikšana no kontrahentiem pati par sevi nav atzīstama par noteikumu (conditio), bet gan par termiņu priv. lik. 3195. p. nozīmē; 5) ka saskaņā ar izteikto, atkrīt kā pilnīgi nenozīmīgs jautājums par to, vai prasītājs pirms prasības celšanas no motocikleta ir atteicies, kādēļ ari nevar novest pie Apgabaltiesas sprieduma atcelšanas tā jautājuma neapspriešana no Apgabaltiesas, vai prasītājs no motocikleta atteicies 1925. g. 20. aprilī, kā ari liecinieka Ozoliņa neizsaukšana, ar kuŗu prasītājs domājis pierādīt šo atteikšanās faktu; 6) ka pretēji kasacijas sūdzības iesniedzēja aizrādījumam liecinieku liecību spēku un nozīmi nosaka nevis tiesa, kuŗa nopratinājusi lieciniekus, bet gan tiesa, kuŗa lietu izspriež pēc būtības; 7) ka tādā kārtā Apgabaltiesa nav prasītāja pievestos likumus pārkāpusi, kādēļ viņa kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Leonarda Jakstiņa kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 235.)

74. 1928. g. septembŗa mēneša 29. dienā. Leibas Haita lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Roberta Strazdiņa prasībā pret Leibu Haitu un pēdējā paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Ņemot vērā: 1) ka pretēji kasacijas sūdzības aizrādījumam, Apgabaltiesa pie prasītājam caur atbildētāja lūgumu izdarīto siļķu aprakstīšanu nodarīto zaudējumu konstatēšanas nav izgājusi no varbūtības vien, bet ir atzinusi prasītāja zaudējumus par pierādītiem ar nopratināto liecinieku liecībām, kuŗi apliecinājuši, ka siļķu aprakstīšanas laikā prasītājs, ievērojot viņa veikala raksturu, būtu varējis aprakstītās 15 mucas siļķu apgrozīt 3 reizes, pie kam prasītājs pie katras apgrozības būtu pelnījis 10%; 2) ka tākā kārtā Apgabaltiesa varēja apmierināt prasību, nepārkāpjot priv. lik. 3452. p., pēc kuŗa izpratnes pie nesaņemto peļņu aprēķināšanas nav prasāmi matematiski noteikti pierādījumi, bet pietiek, ja tiesa, saskaņā ar savākto pierādījumu materialu, nešaubās, ka pie normaliem apstākļiem prasītājam varēja celties zaudējumi no viņa uzdotā apmērā, ja pie tam nav šaubu ari par to, ka šie zaudējumi cēlušies taisni no atbildētāja darbības vai bezdarbības; 3) ka Apgabaltiesa uz liecinieka Ušker liecības pamata konstatējusi prasītāja kredita satricināšanu pateicoties siļķu aprakstīšanai; kādēļ ir nevietā atbildētāja, pie tam vēl pirmo reizi kasacijas sūdzībā pievestais aizrādījums, ka prasītājam kā labam saimniekam, būtu bijis jāiegādā citas siļķes uz kredita vai ari aizņemties no bankas naudu siļķu iepirkšanai; 4) ka Apgabaltiesas slēdziens, ka tam apstāklim, ka pats prasītājs aizrādījis, lai citu preču vietā aprakstītu siļķes, priekš lietas nav nozīmes, attiecas uz lietas faktisko pusi un tādēļ nav pārbaudāms kasacijas kārtībā, kādēļ atkrīt atbildētāja paskaidrojumi viņa kasacijas sūdzībā, kuŗos viņš apstrīd šā slēdziena pareizību pēc būtības; 5) ka kasacijas sūdzības iesniedzējs ne ar ko nemotivē savu uzskatu, ka prasītājs būtu varējis prasīt zaudējumu atlīdzību tikai siļķu sabojāšanas gadījumā, kādēļ šis jautājums no Senata nemaz nav apspriežams; 6) ka tāpat no Senata nav apspriežama agrākāks, no atbildētāja pret prasītāju, celtās prasības pamatotība vai nepareizība; 7) ka tādā kārtā atbildētāja kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Leiba Haita kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 237.)

75. 1928. g. septembŗa mēneša 29. dienā. Finanču ministrijas Nodokļu departamenta juriskonsulta Petkoviča lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu A/S. „Liepājas Banka" prasībā pret Chaimu Michelsonu, Iekšlietu ministriju un Finanču ministriju Nodokļu departamenta personā.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Senats atrod: Pēc priv. lik. 1486. panta ķīlas ņēmējam nav pienākums atdot ķīlu atpakaļ, iekams viņš nav pilnīgi apmierināts visos prasījumos, kuŗi ar to nodrošināti. Tāpēc un ņemot vērā, ka rokas ķīlas tiesību nodibināšanas mērķis ir nodrošināt vienīgi ķīlas ņēmēja prasījumu (Hasmans un Nolkens, lpp. 292, 293, 295. pp.), jānāk pie slēdziena, ka citi parādnieka kreditori nevar, vēršot piedzīšanu uz ieķīlāto mantu, piespiest ķīlas ņēmēju, kamēr viņa ķīlu tiesības pastāv, izdot ieķīlāto mantu un tā tad nevar panākt tās pārdošanu pret ķīlas ņēmēja gribu (sk. ari Erdman System, II sēj. lp. 449). Šim slēdzienam nerunā pretim civ. proc. lik. 1215. pants, kas runājot starp citu par tās naudas sadalīšanu starp kreditoriem, kuŗa ienākusi no ieķīlātas mantas pārdošanas, acīmredzot paredz gadījumu, kad ķīlas ņēmējs pārdošanai nav pretojies. Tikai pēc konkursa atklāšanas konkursa valde var piespiest ķīlas ņēmēju izdot ieķīlāto mantu, izlietojot viņai ar civ. proc. lik. 1899. panta pielik. 24. pantu pie-

šķirto tiesību lūgt tiesu nolikt termiņu iekīlātās mantas pārdošanai. Ja turpretim konkurss nav atklāts, tad parādnieku neprivileģētie kreditori var izlietot civ. proc. lik. 631. un 1078. pantos aprādītās vispārējās kreditoru tiesības tikai aprobežotā ziņā. Dodot minētos pantos paredzēto parakstu, ķīlas ņēmējs gan būtu uzņēmies uz sevi absolutu pienākumu neizdot iekīlāto mantu parādniekam, bet izdot to tiesu izpildītājam vai Apgabaltiesai (civ. proc. lik. 1078. p. 2. pkt.), ķīlas ņēmējs būtu spiests tikai tad, ja viņa ķīlas tiesības būtu izbeigušās (priv. lik. 1492, 1414. sek. p. p.); turpretim viņam, kamēr šīs tiesības pastāv, nav, kā tas augšā aprādīts, pienākums mantu izdot un tādēļ ar viņa paraksta došanu būtu nodrošinātas tikai nepriviliģētu kreditoru tiesības uz eventualo atlikumu (civ. proc. lik. 1078. panta 2. pkta kārtībā), kas paliktu pēc ķīlas ņēmēja prasījuma apmierināšanas, ja manta tiktu pārdota uz paša ķīlas ņēmēja pieprasījumu. Tiesu Palata nākusi pie tā paša slēdziena par ķīlas ņēmēja retencijas tiesību apjomu, kādēļ, lai gan Tiesu Palata nepareizi atsaucas uz priv. lik. 1443. p., kas uz runā stāvošo gadījumu nemaz neattiecas, atkrīt visi kasacijas sūdzības paskaidrojumi, kuros viņš apstrīd šī Tiesu Palatas slēdziena pareizību.

Aiz pievestiem iemesliem Senats, atrodot, ka atbildētājas kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, nolemj: Finanču ministrijas nodokļu departamenta pilnvarnieka, juriskonsulta Petkoviča, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. panta pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 239.)

76. 1928. g. oktobra mēneša 25. dienā. Zemkopības ministrijas pilnvarnieka, zv. adv. Berga lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Zemkopības ministrijas prasībā pret Fridrichu Kleversu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka Tiesu Palata, apsverot lietas apstākļus, un interpretējot runā stāvošo līgumu 8 § resp. 10 § īsto nozīmi, kā tā noskaidrota ar nopratināto liecinieku liecībām, konstatējusi, ka a) 1921. g. 7. janvara līguma 8. § paredz cenu grozīšanu tam gadījumam ja „Latvijas valutas kurss mainītos vairāk kā par 9% pret oficialām Rīgas Biržas komitejas ziņām", un 1921. g. 13. janvara līguma 10. § to pašu paredz tanī gadījumā ja „Latvijas rubļa kurss būtu mainījies pret zelta kursu vairāk kā par 9% pret oficialo kursu"; b) ka abu līgumu attiecīgie §§ (8. un resp. 10. §§) saprotami vienādi, un proti, ka svarā krist var tikvien Latvijas rubļa kursa mainīšanās pret zelta (metala) kursu, c) ka prasītāja nav pierādījusi, ka, pēc oficialām Rīgas Biržas komitejas ziņām par zelta kursu, Latvijas rubļa kurss pret zeltu kritis vairāk nekā par 9%; 2) ka šādi Tiesu Palatas konstatējumi attiecas uz lietas faktisko pusi un nav tādēļ pārbaudāmi kasacijas kārtībā; prasītāja arī neapstrīd šo konstatējumu pareizību, bet pārmet Tiesu Palatai, ka tā nav piemērojusi civ. proc. lik. 368. p., atstājot prasītājai iespēju pierādīt augšā (zem c) pievestos datus; šāds prasītājas aizrādījums nepelna ievērību, jo viss lietas kodols jau no paša sākuma bija grozījies ap to, kāds kurss, t. i. vai zelta metala kurss, vai kādas stabilas ārzemju valutas kurss, būtu jāņem vērā šai lietā; pie tam atbildētājs jau savā pirmā atbildē uz prasību (viņa pretprasības rakstā) un tad vēl savos paskaidrojumos Tiesu Palatā izteicies, ka esot jāpieturas pie zelta metala kursa un ka taisni par šo kursu neesot pierādījumu, jo zelta kurss līguma pastāvēšanas laikā no Latvijas oficialām iestādēm nav konstatēts un tā tad neesot pierādīta tā līgumos paredzētā nosacījuma iestāšanās, no kura atkarājas līgumu cenu paaugstināšana; tāpēc pašai prasītājai bija jāsaprot, ka taisni šie dati eventueli bija viņai jāpie-

rāda un tāpēc Tiesu Palatai nebija iemesla vēl sevišķi aizrādīt uz to prasītājai; 3) ka no augšā pievestiem konstatējumiem Tiesu Palata varēja nākt pie slēdziena, ka kādas ārzemju valutas pielietošana par mērauklu pie kursa svārstību aprēķināšanas ir izslēgta un uz šī pamata Tiesu Palata varēja ari nākt pie sava gala slēdziena par to, ka pamatprasība ir atraidāma, bet pretprasība apmierināma; 4) ka, ja līgums paredz, pēc kādiem datiem jānodibina zelta metala kurss (proti pēc oficialām Rīgas Biržas komitejas oficialām ziņāmī, tad lieta negrozās ap civilprocesā paredzēto pierādīšanas līdzekļu ierobežojumu, kā nepareizi aizrāda prasītāja savā kasacijas sūdzībā, bet gan ap zināmas, noteiktas mērauklas apzīmēšanu, pēc kuras kontrahentiem eventueli (ja Latvijas rubļa kurss būtu mainījies attiecīgā laikmetā) jārīkojas, lai nodibinātu līgumos paredzēto cenu grozīšanu vai paaugstināšanu; tāpēc, pretēji prasītājas domām, ja izrādītos par neiespējamu nodibināt papildu (eventuelās) cenas apmēru (t. i. nodibināt zelta kursu attiecīgā laikmetā), tad nevis pats līgums visumā kļūtu nederīgs, bet gan tikai šis papildu nosacījums būtu uzskatāms par atkritušu, ar ko, saprotams, paša līguma spēks nemaz nebūtu aizkarts; 5) ka tādā kārtā Tiesu Palata nav prasītājas pievesto slikumus pārkāpusi, kādēļ viņas kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Zemkopības ministrijas pilnvarnieka, zv. adv. Berga, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 241.)

77. 1928. g. septembra mēneša 29. dienā. Reinholda Miķelsona un Pētera Šmidta pilnvarnieka, priv. adv. F. Kalniņa, lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Augusta Kauliņa un citu prasībā pret Reinholdu Miķelsonu un Pēteri Šmidtu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Ņemot vērā: 1) ka prasītāji lūguši piespriest no atbildētājiem solidari Ls 700. — ar % pēc atbildētāju 1925. g. 10. novembrī izdotas parāda zīmes; 2) ka atbildētāji, neatzīstot prasību, paskaidrojuši, ka viņi, noslēdzot ar prasītājiem 1925. g. 10. novembrī īres līgumu par prasītāju namā īrētām telpām, ar parāda zīmi minēto sumu esot seguši, agrākā īrnieka Heine-Hercuma parādu par šām telpām par laiku no februara līdz 10. novembrim 1925. g., uz kādu sumu prasītāji tomēr pretendēt nevarot, jo saskaņā ar lik par telpu īri esot aizliegts ņemt atsevišķu atlīdzību jebkādā veidā, kādēļ ari prasīāju noteikums attiecībā uz agrāko īrnieka parāda uzlikšanu viņiem, atbildētājiem, esot uzskatāms par spēkā neesošu; bez tam pēc atbildētāju domām, šī lieta vispār nepiekrītot miertiesas, bet gan īres valdes kompetencei; 3) ka saskaņā ar lik. par telpu īri 24. p. ir aizliegts, sakarā ar telpu atstāšanu vai izīrēšanu, ņemt atsevišķu atlīdzību jebkādā veidā, kā piemēram — atkāpšanās naudu vai uzliekot īrniekam par pienākumu atpirkt dzīvokļa iekārtu, vai ari izdarīt remontu uz savu rēķinu; 4) ka šā likuma mērķis ir novērst dzīvokļu izmantošanu no namsaimnieka puses spekulativos nolūkos, paaugstinot maskētā veidā lik. par telpu īri 37., 38. pantos paredzētas īres maksas normas; 5) ka konkretā gadījumā — kā pareizi atzinusi Apgabaltiesa — izīrētāji ir saņēmuši tikai to, kas viņiem par dzīvokli nācās, t. i. viņi augšā minētās normas nav paaugstinājuši, kādēļ ari nevar būt runas par lik. par telpu īri 24. p. piemērošanu konkretam gadījumam; to apstākli, ka viņiem pienākošos īres naudu izīrētāji nav saņēmuši no agrākā īrnieka, bet gan no atbildētājiem, Apgabaltiesa pareizi atzinusi par nenozīmīgu priekš lietas: no lik. par telpu īri 24. p. nevar taisīt slēdzienu, ka ar to vispār būtu aizliegta tāda vienošanās starp namsaimnieku un īrnieku, pēc kuras pēdējais

uzņemas samaksāt agrākā to pašu telpu īrnieka parādu; 6) ka uz to, ka atbildētājiem, lai dabūtu šīs telpas, bijis jāuzņemas senākā īrnieka parāds, no kura piedzīt šo parādu izīrētājam neesot bijis iespējams, t. i. it kā agrākā īrnieka parādu pārņemšana nav vis notikusi uz brīvas savstarpējas vienošanās pamata, bet ka izīrētāji it kā būtu piespieduši atbildētājus samaksāt šo parādu, kādā gadījumā vispār tikai varētu būt runa par 24. panta piemērošanu, atbildētāji pirmo reizi aizrāda kasacijas sūdzībā, kamēr viņi Apgabaltiesā bija lūguši nopratināt lieciniekus tikai to apstākļu nodibināšanai, ka telpu īrnieks līdz 1925. g. 10. novembrim bijis Hercums, ka atbildētāji šās telpas esot noīrējuši minētā datumā un ka īres parāds pēc parāda zīmes esot iepriekšējā īrnieka īres parāds, t. i. apstākļus, kuri paši par sevi, saskaņā ar izteikto, atzīstami par irrevelantiem priekš lietas; tādēļ Apgabaltiesa neievērojot atbildētāja lūgumu par liecinieku nopratināšanu, nav atbildētāju pievestos likumus pārkāpusi; 7) ka no sacītā jau izriet, ka konkretā gadījumā neiet runa par īres lietu lik. par telpu īri 8. panta nozīmē, bet ka starp prāvniekiem ir bijis strīdus tikai par to, vai atbildētājiem ir jāmaksā pēc parāda zīmes, ar kuru viņi uzņēmušies agrākā īrnieka parādu, kādēļ Apgabaltiesa pareizi atzinusi, ka šis lietas iztiesāšana piekrīt miertiesu iestāžu kompetencei; 8) ka tādā kārtā atbildētāju kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Reinholda Miķelsona un Pētera Šmidta pilnvarnieka, priv. adv. Kalniņa, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 244.)

78. 1928. g. septembra mēneša 29. dienā. Studentu vecbiedru palīdzības biedrības „Austrums" pilnvarnieka, zv. adv. Strausmaņa lūgums par Rīgas Apgabaltiesas 1927. g. 27. aprīļa sprieduma atcelšanu Johana Matlova prasībā pret studentu vecbiedru palīdzības biedrību „Austrums".

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Ņemot vērā: 1) ka Apgabaltiesas slēdziens par iesūdzības raksta saturu attiecas uz lietas faktisko pusi (Kr. sen. civ. kas. dep. spr. 1885. g. Nr. 31, 32; 1893. g. Nr. 30; 1896. g. Nr. 68 un c.), kādēļ nav pārbaudāms kasacijas kārtībā Apgabaltiesas konstatējums, ka prasītājs šai lietā ir pieprasījis visa īrētā priekšmeta (dzīvokļa, darbnīcas, šķūņa un sētas gabalu) maksas noteikšanu; 2) ka, pretēji kasacijas sūdzības iesniedzējas aizrādījumam, Apgabaltiesa nav atzinusi, ka darbnīca un šķūnis būtu dzīvokļa piederumi, bet par tādu piederumu atzinusi tikai sētas gabalu, kāds slēdziens, pretēji atbildētājas domām, nerunā pretim priv. lik. 547. un 551. p. p. (pēdējais vispār par piederumiem nerunā); pie tam Apgabaltiesa varēja atzīt dzīvokli par galveno īres objektu un tāpēc noteikt par dzīvokli un sētas gabalu vienu kopēju cenu (Sen. civ. kas. dep. spried. 1927. g. Nr. 257, Upnera lietā), sekojot ekspertu slēdzienam, ka priekškara īres maksa par dzīvokli un sētas gabalu kopā iztaisījusi 20 zelta rub.; 3) ka nekonstatējot, ka galdnieka darbnīca būtu dzīvokļa piederums, kura juridiskais liktenis stāvētu atkarībā no galvenās mantas likteņa, Apgabaltiesai konsekventi bija jānormē īres maksa par darbnīcu atsevišķi; to Apgabaltiesa faktiski ari ir darījusi (lai gan viņa citā sprieduma vietā atzīst, ka konkretā gadījumā esot konstatējams tikai viens īres priekšmets), jo viņa ir pievienojusies eksperta slēdzienam, kurā īres maksa par darbnīcu ir pievesta atsevišķi; 4) ka Apgabaltiesai tomēr nebija pietiekošs pamats piemērot darbnīcai multiplikatoru 80, atzīstot to par sīka amatnieka darbnīcu lik. par telpu īri 37. p. I piez. nozīmē; šai ziņā Apgabaltiesa nav ievērojusi, ka ne tikai atbildētājs šā multiplikatora piemē-

rošanu galdnieka darbnīcai atrod par nepareizu, bet ari ka pats prasītājs — kā pareizi aizrāda kasacijas iesniedzēja — neapgalvo, ka šai lietā ietu runa par 37. p. I. piez. aprādīto sīkamatniecības darbnīcu, bet taisni otrādi savā apelacijas sūdzībā iziet no 37. p. 2. pktā paredzētā multiplikatora (jo prasītājs, aizrādot, ka par sētas gabalu un šķūni sevišķa maksa atbildētājai nepienākoties, bet gan tikai par dzīvokli un darbnīcu, un uzdodot priekškara īri par šiem objektiem 20 rub. apmērā, lūdz normēt to tagadējo maksu līdz 32 Ls; tā tad prasītājs ne tikai attiecībā uz darbnīcu, bet pat attiecībā uz dzīvokli iziet no multiplikātora 160 (20×160=Ls 32); tādā kārtā Apgabaltiesa, normējot īres maksu par darbnīcu, nevarēja piemērot multiplikatoru 80, jo tas runā pretim abu prāvnieku uzskatam; 5) ka Apgabaltiesa ari attiecībā uz šķūni (neatzīstot to par dzīvokļa piederumu, bet normējot īres maksu par to, saskaņā ar eksperta slēdzienu, atsevišķi) piemērojusi īres lik. 32. p. I pktā aprādīto multiplikatoru, atzīstot ari šķūni (kuŗā prasītājs ierīkojis publisku veļas rulli) par sīka amatnieka darbnīcu; šis Apgabaltiesas uzskats nav atzīstams par pareizu, jo — kā pareizi aizrāda kasacijas sūdzības iesniedzēja — šķūnis ar veļas rulli vispār par darbnīcu nav atzīstams; veļas rulli prasītājs ekspluatē, dodot viņu lietošanai pret maksu citām personām, pats pie tam nepielietodams savu darba spēku; šķūnīs, kuŗā ierīkots veļas rullis, tādēļ nav uzskatāms par amatniecības uzņēmuma telpām, vai darbnīcu, kuŗā amatnieks ražo kādu priekšmetu ar savu roku darbu, resp. ar roku mašīnām un instrumentiem (Kr. lik. kop. XI d. 2. d., rūpn. lik. 2. p.; 1924. g. 20. dec. lik. par tirdzn. rūpn. nod. 37. p.); šī ražošanas elementa trūkuma dēļ tās minētās telpas, pretēji atbildētājas domām, nav ari vispār atzīstamas par rūpniecības uzņēmumu telpām (lik. par tirdzn. rūpn. nol. 37. p.), bet tomēr uz šādām telpām, kuŗās prasītājs ierīkojis peļņas nolūkā iznomājamo veļas rulli un kuŗas likumā par telpu īri I p. nav paredzētas, šis likums vispār neattiecas, kādēļ Apgabaltiesa nepareizi atzinusi, ka šo telpu īres maksa būtu normējama saskaņā ar īres lik. 37. p.; 6) ka tādā kārtā Apgabaltiesa, piemērojot galdnieka darbnīcai, pretēji pašu prāvnieku aizrādījumiem, lik. par telpu īri 37. p. I pktā paredzēto multiplikatoru un attiecinot šo likumu uz šķūni ar publisko veļas rulli, pārkāpusi civ. proc. lik. 181., 182. (129., 131.) pp., lik. par telpu īri 37. p. I piez., kādēļ viņas spriedums nav atstājams spēkā, Senats, neielaižoties citu kasacijas sūdzībā pievesto sprieduma atcelšanas iemeslu pārbaudīšanā, nolemj: Rīgas Apgabaltiesas 1927. g. 27. apriļa spriedumu attiecībā uz īres maksas normēšanu par galdnieka darbnīcu un šķūni lik. par telpu īri 37. p. I piez., civ. proc. lik. 181. (129.), 182. (131.). p. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai Apgabaltiesai izspriešanai no jauna šai daļā citu tiesnešu sastāvā; pārējā daļā studentu vecbiedru palīdzības biedrības „Austrums" pilnvarnieka, zv. adv. Strausmaņa, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 246.)

79. 1928. g. februaŗa mēneša 27. dienā. Mir. Mārtiņa Cīruļa mantojuma masas pilnvarnieka, zv. adv. pal. T. Dobržinska lūgums par Rīgas Apgabaltiesas sprieduma atcelšanu mir. Mārtiņa Cīruļa mantojuma masas prasībā pret Andreju Rozenbergu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka Apgabaltiesa konstatējusi, ka nomas līgumu par strīdus objektu, uz kuŗu atsaucies atbildētājs, noslēdzis pirms aizgādnības

nodibināšanas, mirušā Mārtiņa Cīruļa dēls, tagadējais mir. Mārtiņa Cīruļa mantojuma masas aizgādnis, kā negotiorum gestor personīgi, bet pārējo mantinieku vietā un uz to rēķina un kā pārējie viņa līdzmantinieki klusu ciešot nomas līgumu ratificējuši; 2) ka ratifikacija pilnīgi atvieto pilnvaru (priv. lik. 2843. p.); tāpēc ari, taisni uz prasītājas pievestā priv. lik. 4457. p. pamata, piemērojami šai lietā ari 3113., 2943. p. p.; 3) ka no pievestiem saviem konstatējumiem Apgabaltiesa varēja nākt pie slēdziena, ka atbildētājam, pret kuru, kā nenoliedz prasītāja, tā cēlusi tagadējo prasību kā negatorijas prasību (priv. lik. 874. p.), ir tiesība aizstāvēties ar ierunu par to, ka viņš zemi lieto uz sevišķa juridiska pamata (priv. lik. 919. p.); 4) ka, pretēji atbildētāja domām, mantinieku rīcība par mantojuma masu izslēgta tikai tad, kad par mantojuma masu jau nodibināta aizgādnība (Sen. civ. kas. dep. spried. krāj. 1922. g. 40. Nr.); bet kamēr tāda vēl nav nodibināta, mantiniekiem nav atņemta iespēja par mantojumu rīkoties no sevis, resp. kādam no tiem pārējo līdzmantinieku vietā; 5) ka, šai ziņā, noslēgtie līgumi, tā tad ari nomas līgums, būtu saistoši ari nākošam mantojuma masas aizgādnim tai nozīmē, ka jaunieceltam aizgādnim nav tiesības prasīt nomnieka izlikšanu, it kā uz tā pamata, ka šis pēdējais zemi lietojot bez juridiska pamata; 6) ka tādā kārtā Apgabaltiesa, atraidot tagadējo prasību uz priv. lik. 919. p. pamata, nav pārkāpusi likumus, kādēļ prasītājas kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats n o l e m j: mirušā Mārtiņa C ī r u ļ a mantojuma masas pilnvarnieka, zv. adv. pal. T. Dobržinska, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 247.)

80. 1928. g. septembra mēneša 29. dienā. Pēteŗa B e r g m a ņ a pilnvarnieka, zv. adv. J. Bērziņa, lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Emmas-Matildes B l u m b e r g s prasībā pret Pēteri B e r g m a n i.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Izklausījis atbildētāja pilnvarnieka, zv. adv. V. Dāvja paskaidrojumus, Senats a t r o d:

Prasītāja pret atbildētāju celtā prasībā lūdz atcelt starp prasītājas mir. vīru un atbildētāju 1914. gadā 18. februarī noslēgto pirkšanas-pārdošanas līgumu par prasītājas vīram piederošām mājām „Sulle Nr. 11", izņemot mājas no atbildētāja valdīšanas un tās nodot prasītājai; savu prasību viņa dibina uz pirkšanas sumas nesamaksu noteiktā laikā no atbildētāja puses, kādēļ viņai esot tiesība no līguma atkāpties saskaņā ar paša līguma noteikumiem, kā ari uz 1920. g. 18. marta likuma pamata. Tiesu Palata šo no atbildētāja neatzīto prasību apmierinājusi, atrodot, vispirms, par pamatotu prasītājas aizrādījumu, ka viņa esot apsardzības kārtībā tikusi apstiprināta par sava mirušā vīra mantinieci un ka atbildētājam vajadzējis publikacijas noteiktā laikā pieteikt savas pretenzijas, ko viņš neesot darījis; uz šāda prasītājas aizrādījuma pamata Tiesu Palata, uz civ. proc. lik. 2066. panta pamata, atzinusi atbildētāja nepieteiktās tiesības par dzēstām. Tiesu Palata tomēr, nākot pie šī slēdziena, nav paskaidrojusi, kādas īsti atbildētāja tiesības būtu dzēstas pateicoties to nepieteikšanai proklamas laikā. Kreditoru izsaukšanas mērķis caur proklamu pie mantojuma atklāšanas (civ. proc. lik. 2079. p.) ir mantinieku kreditoru un to viņu pretenziju noskaidrošana, kuŗas šie kreditori domā apmierināt no mantojuma masas, kāda noskaidrošana ir vajadzīga, lai nodibinātu mantojuma aktīvu un pasīvu (Hasmaņa un Nolkena 1889. g. novelas 2. izd. 221. lp.). Attiecībā uz atbildētāju šai lietā, kuŗa valdīšanā pārdotas mājas atrodas un kas, pēc viņa apgalvojuma,

visu pirkšanas sumu ir sedzis, ir, no viņa redzes stāvokļa, domājama (sakarā ar šo pārdošanu) tikai viena prasība, kuru viņš varētu vērst pret prasītāju, kā sava vīra mantinieci, proti par līguma koroboraciju. Tomēr jautājums par to, vai šāda prasība būtu atzīstama par dzēstu pateicoties nepieteikšanai proklamas laikā, šai laikā vispār nevar pacelties, jo atbildētājs tādu prasību nav cēlis, bet šai lietā aizstāvas tikai pret prasītājas prasību par līguma atcelšanu; pat nevar teikt, ka atbildētājam šāda prasība obligatoriski būs jāceļ nākotnē, jo priekš atbildētāja nav izslēgta iespēja iegūt mājas savā formelā īpašumā, neatkarīgi no šādas prasības, ari citā, un proti iesēdējuma ceļā. Bez tam, kā jau teikts, civ. proc. lik. 2079. p. runā nevis par prasībām, kuras būtu vēršamas pret mantiniekiem, bet gan tikai par prasībām, kuras apmierināmas no mantojuma masas, kā tās pasivs. Tādas prasības atbildētājam, sakarā ar māju pirkšanu, vispār nevar būt: viņš uz prasītājas vīra mantojumu vai daļu vispār nepretendē, jo no viņa viedokļa mājas uz pirkuma līguma pamata pārgājušas viņa, atbildētāja, mantībā, un tā tad prasītājas vīra mantojumā nekad nav ietilpušas. Tādā kārtā šai lietā vispār nav konstatējama tāda atbildētāja prasība, kuru viņam būtu bijis jāpieteic proklamas laikā, kādēļ Tiesu Palata, nākot pie pretēja slēdziena un apmierinot uz tā paša pamata prasību, pārkāpusi civ. proc. lik. 2066., 2079. p. p. Jāatzīmē vēl, ka ari pati prasītāja iziet savā prasībā no tā, ka līgums vēl pastāv (tā tad nav dzēsts proklamas kārtībā), jo viņa tikai ar šo prasību cenšas panākt tā atcelšanu. Neatkarīgi no sacītā, Tiesu Palata, pat no viņas viedokļa, pārkāpusi civ. proc. lik. 2066. p. ari tai ziņā, ka viņa atbildētāja tiesības uz mājām atzinusi par dzēstām nz tā konstatējuma pamata vien, ka prasītāja ir apstiprināta mantošanas tiesībās apsardzības kārtībā un ka atbildētājs proklamas laikā nav pieteicis savas tiesības; pēc pareiza kasacijas sūdzības iesniedzēja aizrādījuma, šai ziņā Tiesu Palata nav ievērojusi, ka saskaņā ar 2066. p. tiesa par pretenzijas dzēšanu lemj tikai uz proklamas ierosinātāja lūguma pamata, kādēļ Tiesu Palata būtu varējusi atbildētāja pretenzijas (ja tās vispār būtu bijis jāpieteic) atzīt par dzēstām tikai tad, ja viņa būtu konstatējusi, ka prasītāja tādu lūgumu ir izteikusi un ka tiesa to ievērojusi. Tiesu Palata prasību apmierinājusi, atrodot to par pierādītu ari pēc būtības aiz tā iemesla, ka atbildētājs savus maksājumus līgumā paredzētos termiņos neesot izdarījis, kādēļ prasītājai esot bijusi tiesība atkāpties no līguma, atbildētāja nokavējuma dēļ, jo pārdevējs neesot sasniedzis līguma mērķi, t. i. neesot saņēmis ekvivalentu par pārdotām mājām: 1919. gadā, kad pircējs piedāvājis naudu, naudas kurss esot bijis daudz zemāks nekā līgumā paredzētos termiņos, kad nauda bijusi maksājama. Nākot pie šāda slēdziena, Tiesu Palata tomēr nav paskaidrojusi, uz kādu pierādījumu pamata viņa pie tā nākusi; pie tam Tiesu Palata nemaz nav apspriedusi liecinieku Blaķis, Tuka un Ķezbera liecības, kuri apliecinājuši, kas atbildētājs 1918. g. priekš Jurģiem (t. i. līgumā paredzētā termiņā) esotpiedāvājis prasītājas vīram 4500 rub. un ka pēdējais procentu vietā esot ņēmis produktus; neapspriežot šīs liecinieku liecības, Tiesu Palata pielaidusi motivu nepilnību, ar ko pārkāpusi civ proc. lik. 711. p.

Atrodot, ka aiz pievestiem likuma pārkāpumiem Tiesu Palatas spriedums nav atstājams spēkā, Senats, neielaizdamies citu kasacijas sūdzībā uzdoto sprieduma kasacijas iemeslu pārbaudīšanā, nolemj: Tiesu Palatas 1926. g. 29. septembŗa spriedumu civ. proc. lik. 711., 2066., 2079. p. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot Tiesu Palatai izspriešanai no jauna citu tiesnešu sastāvā. (L. Nr. 249.)

81. 1928. g. oktobŗa mēneša 25. dienā. Antonijas Peterson pilnvarnieka, zv. adv. Benusa lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu

Antonijas Peterson prasībā pret Latvijas valsti — Ārlietu ministrijas personā un pēdējās pilnvarnieka Akmentiņa paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Senats atrod: Prasītāja — pretēji agrāk viņa ieņemtam viedoklim — savā kasacijas sūdzībā vairs nepamato savu prasību uz to, ka atbildētājai esot jāatbild par casus vai force majeure, bet ierauga atbildētājas atbildības pamatu viņas pielaistā vainā. Tomēr, no prasītāja kasacijas sūdzības skaidri nav redzams, vai viņa starp partiem bijušās juridiskās attiecības uzskata par publiski-tiesiskām, vai par privāttiesiskām un par kādām sevišķi. Ari Tiesu Palata nav šai ziņā noskaidrojusi nupat atzīmēto jautājumu, un sevišķi nav noteikti aizrādījusi, vai viņa piekrīt Apgabaltiesas slēdzienam, kuŗa strīdu apspriedusi pēc privattiesiskām, proti mandata, attiecībām. Tiesu Palata šo Apgabaltiesas slēdzienu neatspēko, tā tad tam pievienojusies. Ari prasītāja nepārmet Tiesu Palatai, ka tā nepareizi būtu kvalificējusi starp partiem pastāvējušās juridiskās attiecības. Prasītāja aprobežojas ar to, ka viņa savas kasacijas sūdzības beigās vienkārši, bez tālākas motivacijas, aizrāda, ka Tiesu Palata pārkāpusi prasītājas turklāt pievestos noteikumus par uzņēmuma līgumu, nemaz nepaskaidrojot, kādēļ viņa atrod, ka taisni šādi noteikumi, bet ne Apgabaltiesas aizstāvētie mandata noteikumi, būtu piemērojami. Īstenībā, gan atzīstams par nepareizu Apgabaltiesas uzskats, ka noteikumi par vedumlīgumu neesot piemērojami it kā tādēļ, ka adresats bijis pats nosūtītājs: Veduma līgums — saprotams — prasa adresatu (priv. lik. 4255. p.), bet nekur likumā nav teikts, ka šim adresatam obligatoriski būtu jābūt taisni kādai trešai personai. Nemaz nav izslēgts, ka transportieris uzņēmās mantu pārvadāt un to nogādāt tam pašam nosūtītājam uz aprādīto dzīves vietu. Tā tad transportlīgumā raksturīgs ir nevis tas, ka nosūtītājs un adresats būtu dažādas, atsevišķas personas, bet gan tas, ka nosūtīšanas vieta (Versendungsort) atšķiras no adreses vietas (Bestimmungsort). Cvingmaņa sprieduma krājumā (6. sēj. 1149. Nr.) iespiestā bij. Fogteitiesas sprieduma motīvi nav pārliecinoši. Bet runā stāvošā gadījumā tomēr Latvijas konsulats nebija pats transportieris, bet viņa uzdevums bija tikai rūpēties par transportu pret zināmu atlīdzību (10% no preču vērtības). Tā tad konsulats izpildījis speditēra lomu, bet ne mandatara lomu, kuŗš, kā pareizi aizrāda pati Apgabaltiesa, paredz uzdevumu izpildīšanu bez atlīdzības. Bet spediters neatbild par casus. Tāpēc no atbildības viedokļa, starp partiem bijušo juridisko attiecību kvalifikacijai kā mandata, vai kā spedicijas, nav izšķiroša nozīmes. Tādēļ Tiesu Palatas sprieduma motivu nepilnība šai ziņā nevar novest pie Tiesu Palatas sprieduma atcelšanas. Senats tomēr atrod par vajadzīgu uzsvērt, ka jautājums par prasības pamatotību izšķirams vienīgi sakarā ar jautājumu par to, cik tālu atbildētājai, izpildot mandata vai spedicijas līgumu, bija jārēķinās ar starptautisko līgumu noteikumiem par pārvadājamām bēgļu mantām. Šai ziņā vispirms jāņem vērā, ka mandata vai spedicijas attiecības starp partiem nodibinājušās jau 1921. g. augusta beigās. Tādēļ, pretēji prasītājas domām, atbildētāja nevarēja rīkoties pēc vēlāki spēkā nākušiem, prasītājas pievestiem 1921. g. 6. novembŗa nolīguma 2. un 3. daļā noteikumiem par Latvijas pilsoņu īpašumu izvešanu (1922. g. lik. krāj. 58., 59. NNr.), kuŗi bija stājušies spēkā tikai 1922. g. 6. martā (8. resp. 9. p. p.). Tāpēc jāatzīst, ka atbildētājai bija jārīkojas vienīgi pēc 1920. g. 12. junija Bēgļu reevakuacijas līguma pielikuma noteikumiem (lik. krāj. 204. p.), kas savā 3. p. skaidri nosaka, kādas mantas bēgļiem „nav atļauts vest". Šādi noteikumi, bez šaubām, bija jāzin Latvijas konsulatam. Bet šādi noteiku-

mi, taisni aiz prasītājas kasacijas sūdzībā pievestiem iemesliem, tāpat bija jāzin ari pašai prasītājai. Tiesu Palata konstatējusi, ka konsulats pieņēmis prasītājai viņai nodotās mantas aiztaisītā veidā, iesaiņojumā, nemaz nepārbaudot mantu sastāvu, saturu un daudzumu, nesastādot tām sarakstu un neizdodot kvīti. Prasītāja šī konstatējuma pareizību neapstrīd. Tāpēc ja ari pielaistu, ka konsulats šai ziņā pielaidis vainu, jo pieņēmis pārvadāšanai prasītājas mantu, nepārbaudot to saturu un nenoskaidrojot, vai to izvešana aizliegta, tad tomēr ari prasītāja savukārt pielaidusi vainu, nododot konsulatam nosūtīšanai uz Latviju apzinātī izvešanai aizliegto mantu. Tā tad šai gadījumā abi kontrahenti pielaiduši vainu, kādēļ jānotiek vainu savstarpējai kompensacijai, kura atņem katram kontrahentam tiesību celt prasījumu vienam pret otro kontrahentu sakarā ar pielaisto vainu (priv. lik. 3303. p.). Tāpēc prasītājai nav tiesības celt tagadējo prasību, kura iziet no tā, ka atbildētāja vien bijusi vainīga pie prasītājas ciestiem zaudējumiem. Tādā kārtā Tiesu Palatai bija pietiekošs pamats, prasību uzskatīt par neapmierināmu. Prasītāja Tiesu Palatas 1927. g. 17. februara sēdē gan bija lūgusi viņas uzdotos lieciniekus nopratināt par to, ka, kad vagoni tikuši atsūtīti atpakaļ uz Maskavu, Krievijas valdība uzaicinājusi Latvijas pārstāvību sūtīt cilvēku, lai tas būtu pie vagonu attaisīšanas, un ka „uz šo uzaicinājumu neviens nav ieradies". Bet Tiesu Palatai bija pietiekošs iemesls šo prasītāja lūgumu atraidīt uz tā viņas pievestā pamata, ka prasītāja nav pierādījusi, ka atbildētājas klātbūtnei pie vagonu attaisīšanas būtu bijis kāds iespaids uz sarunu iznākumu par prasītāja mantu atdošanu viņai. Atrodot aiz aprādītiem iemesliem, ka Tiesu Palata nav pārkāpusi prasītājas pievestos likumus, kādēļ viņas kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Antonijas Peterson pilnvarnieka, zv. adv. Benusa kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 250).

Nr. 82. 1928. g. septembra mēneša 28. dienā. Kārļa Arņa aizbildņa Pētera Arņa lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Kārļa Arņa prasībā pret Antonu Ķeņģi.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē priekšsēdētājs.

Ņemot vērā: 1) ka prasītājs savā iesniegtā kasacijas sūdzībā apstrīd Apgabaltiesas spriedumu par prasības atraidīšanu daļā par algas nepiespriešanu par nokalpoto laiku; 2) ka Apgabaltiesa, atrodot ka pats prasītājs devis iemeslu viņa atlaišanai no darba un tamdēļ viņam uz Vidz. zemn. lik. 386. panta pamata neesot tiesība prasīt algu par nenokalpoto laiku, nevarēja vienkārši uz šī pamata vien atraidīt visu prasību resp. atraidīt prasību ari pienākušo prasītājam algas daļu par nokalpoto laiku no 6. maija 1925. g. līdz atlaišanas dienai 24. novembra 1925. gadam, nekonstatējot, ka šī prasītājam pienākušā algas daļa būtu jau segta ar to, ko viņš no atbildētāja pa kalpošanas laiku jau bija saņēmis; 3) ka tādā kārtā Apgabaltiesa nekonstatējot augšminēto apstākli nav apsvērusi visus lietas apstākļus un pielaidusi motivu nepilnību, kamdēļ viņas spriedums pārsūdzētā daļā civ. proc. lik. 181. (129.) un 196. (142.) pantu pārkāpumu dēļ nav atstājams spēkā, Senats nolemj: Rīgas apgabaltiesas 1926. g. 8. septembra spriedumu pārsūdzētā daļā civ. proc. lik. 181. (129.) un 196. (142.) pantu pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot šinī daļā Apgabaltiesai caurskatīšanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 254.)

83. 1928. g. septembra mēneša 29. dienā. Martas Rende pilnvarnieka, zv. adv. Rūša, lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Marijas Janson prasībā pret Martu Rende un prasītājas pilnvarnieka, zv. adv. Pauļuka, paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Ņemot vērā: 1) ka, pretēji kasacijas sūdzības iesniedzējas aizrādījumam, nav pēc būtības nekādas starpības starp jēdzieniem „atzīt par mantinieku" un „apstiprināt mantošanas tiesībās", kādēļ atzīstams par nepareizu atbildētājas aizrādījums viņas kasacijas sūdzībā, it kā prasības sūdzības lietā būtu vieta tikai pirmam jēdzienam; ar to atkrīt atbildētājas paskaidrojumi viņas kasacijas sūdzības I pktā; 2) ka šai lietā izšķirams vienīgi jautājums par to, vai prasītāja Marija Janson atzīstama par mantinieci uz viņas mir. tēva Kārļa Rendes atstātā mantojuma vienu pusi un vai tādēļ šinī mantojumā ietilpstošo „Dzirkaļu" un „Pavāru" māju idealā puse koroborējama uz prasītājas vārda; šādu jautājumu Tiesu Palata, pamatojoties uz Kurz. zemn. lik. 114. p., pareizi izšķīrusi prasītājai par labu, atzīstot, ka uz atbildētājas Martas Rende mir. vīru Ernestu Rende (prasītājas brāli) bija pārgājusi tikai otra puse no minētām mājām un ka tādēļ nav atstājama spēkā minēto māju koroboracija uz Ernesta Rendes vārdu vien; 3) ka tādēļ atzīstams par nepamatotu kasacijas sūdzības aizrādījums uz Kurz. zemn. lik. 122. un 123. p. p.; šais pantos iet runa par mantojuma d a l ī š a n u starp mantiniekiem; turpretim šai lietā izšķirams vienīgi jautājums par pašām prasītājas m a n t o š a n a s t i e s ī b ā m uz tēva mantojuma, kādēļ šai lietā nav nekādas nozīmes no atbildētājas iekustinātiem jautājumiem par to, vai prasītāja varētu pretendēt uz kādām minēto māju r e a l ā m daļām; šie jautājumi tiesai būs jāizšķir tikai tad, ja mantinieki ierosinās mantojuma dalīšanas lietu, kamēr šīs lietas priekšmets, attiecībā uz minētām mājām, ir vienīgi tā jautājuma noskaidrošana, kādas prasītājai pieder i d e a l a s daļas uz šām mājām; tādēļ atkrīt ari atbildētājas paskaidrojumi viņas kasacijas sūdzībā 2. un 3. pktos; 4) ka tādā kārtā Tiesu Palata nav pārkāpusi atbildētājas pievestos likumus, kādēļ viņas kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats n o l e m j: Martas R e n d e pilnvarnieka, zv. ad. Rūša, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 257.)

84. 1928. g. oktobra mēneša 25. dienā. Dzelzceļu virsvaldes pilnvarnieka, juriskonsulta Melnbārda lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Latvijas spedicijas A/S „Gerhards un Heijs" prasībā pret Dzelzceļu virsvaldi un prasītājas pilnvarnieka, zv. adv. Kosteņiča paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka dzelzc. lik. 124. p., runājot par prasības atzīšanu tiesā, gan neprasa, ka atzīšana notiek p i r m ā tiesas sēdē, bet, pēc sava mērķa un nozīmes, tomēr katrā ziņā paredz, ka dzelzceļš iepriekš neapstrīd prasību; tāpēc 124. p. nav piemērojams, kad dzelzceļš pirmā instancē apstrīdējis prasību un tikai otrā instancē atradis par vajadzīgu prasību atzīt; ari atbildētājas pievestais Kr. Sen. civ. kas. dep. spriedums 1905. g. Nr. 101 nemaz neattaisno atbildētājas aizstāvēto pretējo uzskatu; 2) ka konkretā gadījumā prece gājusi par Lietuvas dzelzceļiem caur pierobežu staciju uz Rīga „krasts", tā tad no Lietuvas uz Latviju, kādēļ lietai piemērojama 1921. g. 13./23. septembra Latvijas-Lietuvas konvencija (lik. krāj. 1923. g. 81. Nr.); 3) ka, kā Senats jau paskaidrojis savos spriedumos 1925. g. Nr. 549; 1926. g. Nr. 74; 1927. g. Nr. 506; 1928. g. NNr. 56, 96; pretēji pirms kara spēkā bijušam vispārējam tarifam, no kura vēl iziet Bernes konvencija, t a g a d katra atsevišķa valsts, kura piedalās tranzitpārvadāšanā, piedzen vedummaksu atsevišķi priekš sevis, bet nevis reizē ari priekš pārējām val-

stīm, kuŗas ņem dalību pie konkretas pārvadāšanas, un aprēķina vedummaksu tikai par savu attālumu un pēc saviem tarifiem. Tādēļ ari katras atsevišķas valsts dzelzceļi atbild patstāvīgi par piedzītās vedummaksas pareizību, pretēji iepriekš nodibinātai, visu dzelzceļu solidarai atbildībai. Ar to ari tagad atkrīt Bernes konvencijā vēl paredzētais aizliegums prasīt 12% par pārmaksu. Tā tad attiecībā uz Latvijas dzelzceļiem paliek spēkā, ari pie tranzitsūtījumiem, dzelzceļu nolik. 72. p., pēc kuŗa dzelzceļiem jāatlīdzina par pārmaksām 12% no pārmaksas dienas. Tā tad atkrīt visi atbildētājas paskaidrojumi viņas kasacijas sūdzībā par to, ka Tiesu Palata esot nepareizi piemērojusi dzelzceļ. nolik. 72. p. (1916. g. izd.) un nepareizi esot rīkojusies pēc Latvijas-Lietuvas 1921. g. 13./23. septembŗa konvencijas; 4) ka Tiesu Palata netikvien sprieduma vēsturiskā daļā pievedusi atbildētājas atsauksmi uz Bernes konvenciju, bet ari apspriedusi to, atsaucoties uz Senata praksi; 5) ka tādā kārtā Tiesu Palata nav pārkāpusi atbildētājas pievestos likumus, kādēļ viņas kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats n o l e m j: Dzelzceļu virsvaldes pilnvarnieka, juriskonsulta Melnbārda kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 258.)

85. 1928. g. marta mēneša 29. dienā. Emilijas Ā b e l pilnvarnieka, zv. adv. Berģa lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Emilijas L i e p a prasībā pret Emiliju Ā b e l un citiem.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka pēc Kurz. zemn. lik. 120. p. bezbērnu atraitnei pienākas viņas pūrs un bez tā ½ mirušā vīra atstātās mantības, kamēr mantības otrā pusē piekrīt asinsradniekiem; 2) ka savas mantošanas tiesības pēc mirušā Jāņa-Ernesta Liepa pieteikuši: viņa atraitne, proti prasītāja šai lietā, un viņa asinsradnieki, proti atbildētāji šai lietā; 3) ka lieta par pieteikušos mantinieku lūgumu apstiprināt tos mantošanas tiesībās, tikusi ar Liepājas apgabaltiesas 1923. g. 27. septembŗa lēmumu apturēta apsardzības kārtībā uz tā pamata, ka mirušā asinsradnieki nav atzinuši atraitnes pieteikto prasījumu dēļ viņas pūra atdošanas viņai noteiktā vērtībā; 4) ka tādā kārtā tiesas lēmums par mantinieku apstiprināšanu mantošanas tiesībās nav noticis un nav tāpēc zināms, kas tiks par tādiem atzīti un it sevišķi vai par tādiem būtu galu galā jāatzīst atbildētāji vien, jeb — līdz ar tiem — ari pati prasītāja, kuŗa tāpat bija savas mantošanas tiesības pieteikusi un no tām nav atteikusies; 5) ka nupat aizkustinātam jautājumam ir tā svarīgā nozīme, ka tagadējā prasība katrā ziņā nebūtu atzīstama par pareizi celtu pret atbildētājiem vien, kā mirušā mantiniekiem, ja par viņa mantinieci tiktu apstiprināta ari pati prasītāja, kuŗa ari no savas puses bija pieteikusi s a v a s m a n t o š a n a s t i e s ī b a s; 6) ka pie šādiem apstākļiem atbildētāja Ābel cēlusi ierunu par to, ka tagadējā prasība bijusi jāceļ nevīs pret tagadējiem atbildētājiem vien, bet gan tikai pret mantojuma masu kā tādu; 7) ka tā tad pieprasāmais pūrs taisni bija izdodams no mantojuma masas kā tādas, līdz kamēr mantinieku personas galīgi nav noskaidrotas, jo citādi varētu gadīties, ka, ja kā mantinieki uzstātos citas personas un — galvenais — bez tagadējiem atbildētājiem, ari pati prasītāja, šī pēdējā būtu netaisni iedzīvojusies uz atbildētāju rēķinu; 8) ka, saskaņā ar priv. lik. 60., 62. p. p., kuŗi piemērojami uz priv. lik. ievad. XII p. pamata, pūrs, kas sastāvējis no atvietojamām lietām, atdodams atpakaļ tikpat atvietojamās mantās tai pašā veidā un daudzumā; 9) ka jautājumā par tagadējās prasības juridisko raksturu, pretēji atbildētājas domām, prasība nav nedz hereditatis petitio, nedz actio familiae herciscundae,

jo prasītāja pieprasa pūru, t. i. nepamatojas uz mantošanas tiesībām, nedz vindikacija, jo prasības priekšmets ir atvietojama lieta, kuŗa noteicama pēc veida un daudzuma, bet gan tā ir prasība, kuŗa izriet no ģimenes, sevišķi laulības, mantiskām attiecībām un tikai no šī viedokļa prasība tā tad ari ir apspriežama; 10) ka, kā pareizi bija aizrādījuši atbildētāji jau pirmā prasības lietā, prasība bija jāceļ nevis skaidrā naudā, bet pirmā rindā par tām atvietojamām lietām, kuŗās pūrs — pēc prasītājas aizrādījuma — ticis ienests laulībā un tikai eventuali skaidrā naudā; 11) ka prasītājas aizrādījums uz priv. lik. 3517. p. nevietā, jo šis pants runā par gadījumu, kad obligatoriska prasījuma izpildīšana izrādītos par neiespējamu un neatkristu jau aiz izpildīšanas neiespējamības; turpretim konkretā lietā jautājumi grozās nevis ap to, ka kāds obligatorisks prasījums izrādās par neizpildāmu, bet gan ap to, ka prasītāja prasa zināmas atvietojamas lietas, kuŗas parasti ieiet katrā lauksaimniecībā; tāpēc prasītājai nebija tiesības nogriezt atbildētājam iespējamību tamlīdzīgās lietas atdot dabā, neizmaksājot obligatoriski to vērtību taisni jau skaidrā naudā; 12) ka tam apstāklim, ka atbildētāji iepriekšējā lietā (Liepājas apgabaltiesas 1924. g. 21. augusta sēdē) bija lūguši piespriest toreizējo prasību naudā, nav izšķiŗošas nozīmes, jo, no vienas puses, atbildētāji toreizējo prasību (par pūra atdošanu dabā) atzinuši un, no otras puses, no atbildētāja jau pēc tā procesualā stāvokļa, nevar prasīt konsekvenci viņa izvēlētos aizstāvēšanas līdzekļos; atbildētājs var — sevišķi vairākos pret viņu celtos procesos — aizstāvēties ar ierunām, kuŗas — viņu loģiskās juridiskās uzbūves ziņā, — ari nebūtu savienojamas; tikai prasītājam jābūt konsekventam, jo viņam jāpierāda un loģiski jāpamato sava prasība; 13) ka Tiesu Palata prasību apmierinājusi uz tā pamata, ka ari pēc lēmuma taisīšanas par mantinieku apstiprināšanu mantošanas tiesībās varot uzstāties jauni mantinieki; 14) ka šis pamats nav atzīstams par izšķiŗošu, jo jautājums negrozās ap to, ka būtu jābūt taisni formalam tiesas lēmumam par apstiprināšanu mantošanas tiesībās, bet gan ap to, ka Tiesu Palatai bijis jākonstatē, ka atbildētāji būtu uzskatāmi kā vienīgi mantinieki un it sevišķi, ka taisni prasītāja nebūtu kā līdzmantiniece uzskatāma, par kādu prasītāja pati apzīmē sevi savas prasības rakstā, kā konstatējusi ari Tiesu Palata spriedumā vēsturiskā daļā; 15) ka Tiesu Palata, tomēr piespriežot par pūra atdošanu celto prasību no atbildētājiem personīgi, nav nodibinājusi, ka tikai tie vien būtu atzīstami par vienīgiem atbildīgiem mantiniekiem; 16) ka Tiesu Palata tādā kārtā pielaidusi motivu nepareizību un nepilnību, kādēļ viņas spriedums aiz civ. proc. lik. 711. p. pārkāpuma atcelams, Senats nolemj: Tiesu Palatas 1926. g. 20./27. oktobŗa spriedumu civ. proc. lik. 711. p. pārkāpuma dēļ atcelt un lietu nodot Tiesu Palatai izspriešanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 259.)

86. 1928. g. oktobŗa mēneša 25. dienā. Dzelzceļu virsvaldes juriskonsulta pal. Dolgoi lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Edgara Lanca prasībā pret Dzelzceļu virsvaldi.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka Apgabaltiesa konstatējusi, ka dzelzceļi ari pēc okupacijas varas izbeigšanās, prasības iesniegšanas laikā vēl aizņem un lieto strīdū esošo zemes gabalu; 2) ka tāpēc jautājumam par to, ka šaursliežu pievedceļu savā laikā uzlikusi un aizņēmusi okupacijas vara, nav izšķiŗošas nozīmes; no atbildētājas, kuŗa bez likumīga pamata aizņem svešu zemes gabalu, prasītājs var uz vispārēja pamata (priv. lik. 708., 874., 876., 3444. p.

p.) prasīt atlīdzību par zaudējumiem, kuŗi prasītājam cēlušies ar to, ka atbildētāja ieņem viņam piederošo zemi; 3) ka Apgabaltiesai bija pietiekošs pamats, aiz viņas pievestiem apcerējumiem, atzīt, ka ekspropriacijas lieta vēl nav tikusi ievadīta; pati atbildētāja ari nav aizrādījusi, kādā datumā tā būtu tikusi iesākta; tāpēc prasītājs nemaz nav piespiests ar savu atlīdzības prasību mierīgi gaidīt, līdz kamēr atbildētājai labpatiks iesākt ekspropriacijas lietu; tāpēc atbildētājas atsauksmei uz Sen. civ. kas. dep. spried. 1925. g. Nr. 53 Reipolta lietā nav nozīmes un Apgabaltiesai nebija iemesla apstāties pie šī sprieduma, kuŗa norakstu atbildētāja pat nav tiesai iesniegusi; 4) ka atbildētāja savus paskaidrojumus kasacijas sūdzības IV pktā pieved pirmo reizi kasacijas instancē, kādēļ šādi viņas paskaidrojumi nav Senatā vērā ņemami; 5) ka tādā kārtā Apgabaltiesa nav atbildētājas pievestos likumus pārkāpusi, kādēļ viņas kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats n o l e m j: Latvijas Dzelzceļu virsvaldes juriskonsulta palīga, Dolgoi, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 262.)

87. 1928. g. marta mēneša 29. dienā. Mārtiņa S a l m g r i e ž a pilnvarnieka, zv. adv. Knoppa lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Ādama S a l m g r i e ž a prasībā pret Mārtiņu S a l m g r i e z i.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka pēc Kurz. zemn. lik. 140. p. saimniekam nav tiesības savu mantību atdāvināt pāri par ¼ daļu; 140. p. nemaz neaizkaŗ jautājumu par mantas vērtības noteikšanas momentu un vispār nerunā par neatņemamām (obligatoriskām) daļām kā tādām, bet vienkārši atņem dāvinātājam tiesību rīkoties vairāk kā par ¼ daļu mantojuma (Sen. civ. kas. dep. spried. 1925. g. 585. Nr.); konkretā gadījumā dāvinātājs bija visas savas mājas atdāvinājis atbildētājam; tāpēc prasītājam, kuŗam bez atbildētāja bija vēl māsa un brālis, bija tiesības prasīt dāvināšanas līguma atcelšanu $\frac{3}{4.4} = \frac{3}{16}$ daļās uz runā stāvošo māju; 2) ka, lai noskaidrotu jautājumu, vai dāvinātājs pārkāpis ¾ daļas māju ar apstrīdēto dāvināšanas līgumu, tiesai bija tā tad jānodibina tikai tas, vai un cik tālu dāvināšanas līgums bijis īsts lukrativs darījums; tāpēc tikai no šī viedokļa bija jānoskaidro dāvināšanas objekta skaidrā vērtība, t. i. atvelkot no šī objekta brutto vērtības — to saistību kopvērtību, kuŗas atdāvinātam uzlika līgums; bet tiesai nemaz nebija — bez tā — jāatvelk no brutto vērtības vēl uz mājām jau agrāk gulstošie apgrūtinājumi, jo mantojuma vērtība kā tāda nemaz nebija jānoteic; 3) ka Tiesu Palata šai ziņā, izejot no līguma kontrahentiem aprādītās māju vērtības 8600 rub. kā brutto vērtības, nodibinājusi, atvelkot viņas aprādītās, līgumā paredzētās atdāvinātā saistības 4875 rub. apmērā, ka māju skaidrā vērtība jānoteic par 3725 rub.; ar to Tiesu Palata konstatējusi līguma lukrativo raksturu un ar to pietiek; par cik pie tam būtu jānovērtē atbildētājam palikušā mājas daļa un par cik prasītājam pienākusies daļa, nemaz nekrīt svarā, jo prasītājam pienākas nevis naudas suma, kuŗu viņš ari neprasa, bet gan ideālā daļa pašās mājās kā lietīsks īpašums, ar ko tā tad mājas šai ideālā daļā tieši pāriet prasītāja īpašumā; atbildētāja šai ziņā pievestiem apcerējumiem būtu pamats tikai tad, ja mantība sastāvētu no atvietojamām lietām, kuŗās gan varētu iepriekš noteikt proporciju starp kopējo vērtību un ¼ daļas vērtību; 4) ka Tiesu Palatai bija pietiekošs pamats iziet no viņas nodibinātās vērtības, negriežoties pie ekspertizes, kuŗu bija lūdzis prasītājs, bet ne atbildētājs; a t-

bildētājs taču nevar žēloties par to, ka Tiesu Palata nav ievērojusi prasītāja lūgto ekspertizi, ar kuru pēdējais domājis nodibināt taisni vēl augstāku skaidru vērtibu, nekā pieņēmusi Tiesu Palata; 5) ka par to, ka, bez Tiesu Palatas jau pielaistiem atvilkumiem no māju brutto vērtības, bijis jāatvelk vēl atbildētāja saistības pretekvivalents attiecībā uz māju nodošanu viņa brālim Kristapam bezmaksas lietošanai divu gadu laikā, atbildētājs runā pirmo reizi kasacijas instancē, kādēļ vien šāds viņa aizrādījums nav Senatā vērā ņemams; 6) ka nepelna ievērību ari atbildētāja aizrādījums uz to, ka viņš cietis zaudējumus sakarā ar dažādu viņam uzlikto saistību izpildīšanu un vēl nākotnē paredzamiem izpildījumiem, saskaņā ar tagad — attiecīgā daļā — atcelto dāvināšanas līgumu, jo saskaņā ar priv. lik. 3713., 3729., 3695., 3680. p. p., atbildētājam būtu tiesības pieprast atpakaļ no izpildījuma saņēmējiem, attiecīgās daļās, to, ko viņiem bija izpildījis uz šī atceltā līguma pamata, vai prasīt, šais daļās, atsvabināšanu no savām saistībām; 7) ka, pretēji atbildētāja domām, Tiesu Palata, aiz viņas pievestiem iemesliem un pēc viņas uzstādītām runā stāvoša līguma pazīmēm, pareizi uzskaitījusi to par dāvināšanas līgumu; par dalīšanas līgumu nevar būt runa jau tāpēc vien, ka pirms šī līguma noslēgšanas, atbildētājs nebija māju līdzīpašnieks; taču dalīt mantību var tikai starp līdzīpašniekiem; jau tāpēc vien Tiesu Palatai bija pietiekošs pamats atstāt bez ievērības atbildētāja lūgumu nopratināt lieciniekus šai jautājumā; 8) ka tādā kārtā Tiesu Palata nav pārkāpusi atbildētāja pievestos likumus, kādēļ viņa kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Mārtiņa Salmgrieža pilnvarnieka, zv. adv. Knoppa, kasacijas sūdzību uz civ. proc. nol. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 266.)

88. 1928. g. marta mēneša 29. dienā. Margrietas Strazdiņ pilnvarnieka, zv. adv. M. Antona lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Margrietas Strazdiņ prasībā pret Jāni Valeiku.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka prasītāja cēlusi patstāvīgu prasību dēļ pienākuma uzlikšanas atbildētājam nodot prasītājai norēķinu par ieņēmumiem un izdevumiem mirušā Andreja Strazdiņa mantojuma aizgādnības lietā; 2) ka pēc priv. lik. 4459. p. norēķina devējam jāsagatavo visu ieņēmumu un izdevumu sīks saraksts ar attaisnojošiem pierādījumiem un jānes atbildība par atlikumu (saldo), t. i. par to ieņēmuma sumas daļu, kuras izmaksāšanu norēķina devējs nevar pierādīt, un kuŗai tādēļ jābūt viņa rokās; ja tādēļ norēķina pieprasītājs nevar, pat apmēram, noteikt ieņēmumu sumu, un tas negribētu aprobežoties ar aizgādņa norēķina došanas pienākuma nodibināšanu vien tiesas sprieduma ceļā, tad prasītājai no savas puses ir jāuzdod mantības sastāvs un vērtība, kuŗa bijusi aizgādņa pārziņā un rīcībā, kā ari šīs mantības ienesīgums; pie tam, ja aizgādnis norēķinu jau devis Bāriņu tiesai, kuŗu prasītāja nav atzinusi un kuŗš netika pēc būtības pārbaudīts Bāriņu tiesā, tad prasītājai atliktu tikai prasīt atlīdzību par zaudējumiem, uzdodot tiesai attiecīgus datus; bet celt prasību par norēķina došanu tai formulējumā, kādā tika celta tagadējā prasība, novestu pie tīri teoretiska pienākuma konstatēšanas aizgādņa personā nodot norēķinu mantiniekiem; šāda prasība tomēr pie tagadējās lietas apstākļiem uzskatāma par nedibinātu, no vienas puses, tāpēc, ka tiesas uzdevums nebūt nav izspriest teoretiskus jautājumus (Sen. civ. kas. dep. spried. krāj. 1921. g. 35. Nr.; 1922. g. 31. Nr.) un, no otras puses, tāpēc, ka savu pienākumu nodot norēķinu atbildētājs principā nemaz neapstrīd; tādēļ vien nebūtu vietā prejudiciala

(atzīšanas) prasība, atbildētāja norēķina nodošanas pienākuma nodibināšanai; 3) ka runā stāvošā gadījumā prasītāja no savas puses nekādus datus par atbildētāja rokās bijušās mantības sastāvu un vērtību nav uzdevusi un ari pieprasījusi no atbildētāja atlīdzību par zaudējumiem, neattaisnotu izdevumu apmērā, kādēļ Tiesu Palatai bija pietiekošs iemesls prasību šai daļā atzīt par nedibinātu; 4) ka, pēc Tiesu Palatas pareizā aizrādījuma, prasītājai nav tiesības pieprasīt no atbildētāja pusmantojuma izdošanu kā tāda, tai ieejošās mantās neapzīmējot konkretās realās lietas; aizbildņa pienākums gan ir mantojumu izsniegt un atdot apstiprinātiem mantiniekiem, bet nemaz ne sadalīt mantojumu starp mantiniekiem un izsniegt katram taisni savu daļu, vai, nedalot mantojumu reali, izsniegt mantiniekiem kādas ideālas daļas; šis pēdējais dalīšanas veids juridiski nav domājams un nav iespējams; uzlikt aizgādnim par pienākumu izsniegt mantiniekam mantojuma pusdaļu, neuzrādot pie tam r e a l a s mantojuma lietas, tiesa nevar; tā tad Tiesu Palata varēja ari šo otro prasības daļu atzīt par neneapmierināmu; pretēji prasītājas domām, Tiesu Palata pareizi aizrāda, ka prasītājai būtu tiesības prasīt no aizgādņa vienīgi zaudējumu atlīdzību gadījumā, ja tas visu mantojumu nodevis otrai mantiniecei; bet prasīt citai mantiniecei nodotā mantojuma daļu un proti realās lietās prasītāja būtu varējusi tikai no šīs otrās mantinieces ar hereditatis petitio un vajadzības gadījumā ierosinot tiesā lietu par mantojuma dalīšanu; šai ziņā Tiesu Palata nekādas pretrunas sprieduma motivos nav pielaidusi; atrodot, ka prasība dēļ norēķina nodošanas pienākuma uzlikšanas atbildētājam kā aizgādnim nav dibināta pie tagadējiem lietas apstākļiem aiz tā iemesla, ka prasītājam nav tiesības prasīt kādu pilnīgāku „aprēķinu", Tiesu Palata varēja tai pašā laikā atzīt ari prasības otro daļu par nedibinātu, kuŗā prasītājs pieprasa no aizgādņa pusmantojuma, kuŗu tas nodevis visumā otrai mantiniecei; abām prasības daļām nav nepārraujama loģiska sakara; hereditatis petitio, par kādu šīs prasības daļu atzīst ari prasītāja, ceļama pret to, kas apstrīd prasītāja mantošanas tiesības un kas vai nu pats valda mantojuma lietas, vai ar ļaunu nodomu tās nodevis tālāk (priv. lik. 2600., 2608. p. p.), bet katrā ziņā tikai pret to, kas pats aiz kāda iemesla pretendē vai pretendējis uz mantojuma lietām; turpretim, runā stāvošā gadījumā prasītāja pārmet atbildētājam, ka tas, būdams aizgādnis, pārkāpis savus a i z g ā d ņ a pienākumus, nodevis mantojumu nevis prasītājai tās pienācīgā daļā, bet visu mantojumu nedalīti nodevis otrai mantiniecei; tā tad prasītājs pats atzīst, ka atbildētājs savā vārdā uz mantojumu nepretendē un tādēļ, pretēji prasītājas domām, hereditatis petitio pret atbildētāju nekādā ziņā nav vietā; šai ziņā, pretēji prasītājas domām, ari nevar runāt par to, ka Apgabaltiesa ex officio esot cēlusi civ. proc. lik. 571. p. 3. pktā paredzēto noraidījumu; uz to, ka prasība dēļ mantojuma atdošanas ceļama nevis pret atbildētāju, bet pret otro mantinieci, noteikti aizrādījis atbildētājs (sk. Tiesu Palatas 1927. g. 24. februaŗa sēdes protokolu), un pie tam nevis noraidījuma veidā, bet ierunas viedā, uz ko atbildētājam bija neapšaubāmas tiesības (Sen. civ. kas. dep. spried. 1925. g. Nr. 402; 1927. g. Nr. 27); 5) ka, ja ari, kā paskaidro prasītāja savā kasacijas sūdzībā, hereditatis petitio nebūtu ceļama pret otro mantinieci aiz tā iemesla, ka ari tā valdot nevis kā mantiniece un no sevis nepretendē uz to savā vārdā, bet turot to savā faktiskā valdīšanā tikai kā uzglabātāja saskaņā ar tiesu izpildītāja rīcību, it kā mantojuma aizgādnības vārdā, — tad tomēr prasība būtu ceļama par noteiktu lietu izdošanu, pret mantojuma masu, aizgādņa personā, bet nevis pret aizgādni personīgi it kā patstāvīgu atbildētāju, vai, kā augšā aprādīts, būtu jāierosina lieta pret otro mantinieci par mantojuma dalīšanu; pie tam — pretēji prasītājas domām — otrās mantinieces atsvabināšanai no man-

tojuma uzglabāšanas jānotiek nevis tikai pēc konkretā aizgādņa atsvabināšanas no aizgādņa amata, bet pēc aizgādnības atcelšanas, kuŗu abas mantinieces var prasīt pēc viņu apstiprināšanas mantošanas tiesībās; 6) ka Tiesu Palatas aizrādījumam, ka mantojums neatrodas atbildētāja rīcībā pēc tā, kad tas ticis nodots mantojuma aizsardzības kārtībā glabātāja valdīšanā, ir tikai blakus motīva nozīme, kuŗš nevarēja iespaidot Tiesu Palatas gala slēdziena pareizību par to, ka prasība, tajā formulējumā, kādā viņa tikusi celta, nav vēršama pret tagadējo atbildētāju; 7) ka tādā kārtā Tiesu Palata nav pārkāpusi prasītājas pievestos likumus, kādēļ viņas kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Margrietas Strazdiņ pilnvarnieka, zv. adv. Antona, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 267.)

89. 1928. g. marta mēneša 29. dienā. Zemkopības ministrijas juriskonsulta pal. Irbes lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Zemkopības ministrijas prasībā pret Jāni Lapsu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka prasītāja pirmo reizi kasacijas sūdzībā apstrīd 1920. g. 25. augusta mutiski starp Engelhardtu un atbildētāju noslēgto līgumu uz tā pamata, ka tas nav rakstiski noslēgts un nav no valsts vai pašvaldības iestādēm apstiprināts; prasītāja šai ziņā atsaucas uz 1922. g. 17. februaŗa lik. par agr. ref. lik. 1. d. 3. p. „e" pkt. un 14. p. not. term. pagar. (lik. krāj. 50. Nr.); 2) ka prasītāja nenoliedz, ka paši agr. ref. lik. 1. d. 3. p. „e" pkt. un 14. p. nemaz neprasa nedz rakstiskus līgumus, nedz līguma apliecināšanu; prasītājas pievestais 1922. g. 17. februaŗa likums nedz virsrakstā, nedz satura ziņā nav grozījis pamatlikuma (3. p. „e" pkt. 14. p.) noteikumus pēc būtības, bet, kā tieši aprādīts šī paša 1922. g. 17. februaŗa likuma virsrakstā un likuma 2. p., tikai pagarinājis atsavināšanas atļaujas lūgumu iesniegšanas termiņus (proti līdz 1922. g. 23. aprilim) zem tai likumā (2. p.) paredzētiem nosacījumiem; tā tad, uz šī likuma pamata, pēc agr. ref. lik. 1. d. 3. p. „e" pkt., 14. p. paredzētā termiņa notecēšanas, atļaujas lūgumi iesniedzami gan tikai tad, ja „līguma slēgšanas diena apliecināta no valsts vai pašvaldības iestādēm vai no notara" (1922. g. 17. febr. lik. 2. p. beigās); bet šāds specials nosacījums taisni netika paredzēts pašā pamatlikumā (agr. ref. lik. 1. d. 3. p. „e" pkt. 14. p.) un attiecās tāpēc vienīgi uz tiem līgumiem, dēļ kuŗiem atļauja pieprasīta pēc pamatlikumā paredzētā termiņa, bet nekad ne uz tiem līgumiem, dēļ kuŗiem atļauja tika pieprasīta normalā laikā, t. i. pamatlikumā paredzētā 6 mēnešu laikā skaitot no 1920. g. 2. oktobŗa; 3) ka prasītāja neapgalvo un Tiesu Palata nav nodibinājusi, ka dēļ konkretā līguma atļauja būtu tikusi pieprasīta pēc nupat aprādītā termiņa; taisni otrādi, no pašas prasītājas iesniegtā Sen. adm. dep. lēmuma redzams, ka Tieslietu ministrs 1921. g. 12. janvarī, tā tad minētā 6 mēnešu termiņa robežās, nolēmis atļauju dot; tā tad Tiesu Palatai bija pietiekošs pamats, pievienojoties Apgabaltiesas spriedumam, ņemt vērā 1920. g. 25. augustā noslēgto līgumu; 4) ka, pretēji prasītājas domām, Tiesu Palata varēja no sevis izšķirt pēc būtības jautājumu par to, vai zināma zeme atzīstama par ietilpstošu vai neietilpstošu valsts zemes fondā (Sen. civ. kas. dep. spried. 1927. g. 488. Nr.); prasītājai jo mazāk iemesls aizrādīt uz kādu Tiesu Palatas nepareizu rīcību šai ziņā, ka pati prasītāja taisni ar šādu lūgumu bija griezusies pie civiltiesas ar savu tagadējo prasību; 5) ka Senats (civ. kas. dep. spried. 1927. g. NNr. 7, 115; 1926. g. Nr. 431) jau bija nostājies uz to viedokli, ka Tieslietu ministra

viņa kompetenču robežās dotās atļaujas vēlākā atcelšana ar Senata administrativā departamenta lēmumu nav uzskatāma par saistošu civiltiesai un nevar pati par sevi iznīcināt reiz jau ar atļauju nodibinātās civiltiesiskās attiecības; 6) ka nepelna ievērību ari prasītājas pirmo reizi kasacijas sūdzībā pievestais apcerējums par to, ka runā stāvošais zemes gabals, kā hipotekariski neatdalīts no Meņģeles muižas, bijis padots šīs pēdējās juridiskam liktenim un tādēļ esot uzskatāms par ipso jure atsavinātu un ieskaitītu valsts zemes fondā; bet taisni iekš tam pastāv agr. ref. lik. 1. d. 3. p. „e" pkt. noteikuma nozīme un saturs ,ka tas pielaiž tai paredzēto izņēmumu attiecībā uz tai minētiem zemes gabaliem, ja tika ievēroti attiecīgie šī likuma noteikumi; 7) ka tādā kārtā Tiesu Palata nav pārkāpusi prasītājas pievestos likumus, kādēļ viņas kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats n o l e m j : Zemkopības ministrijas juriskonsulta palīga O. Irbes kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 268.)

90. 1928. g. oktobra mēneša 25. dienā. D z e l z c e ļ u V i r s v a l d e s juriskonsulta pal. Matsona lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Leibes T i m k i n a prsībā pret D z e l z c e ļ u V i r s v a l d i.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka Apgabaltiesa konstatē un atbildētāja nenoliedz, ka preču zīmēs esošie pārgrozījumi („malka" vietā „plankas", un „ne" izstrīpojums) nav tikuši pretēji pag. noteik. un tarifa 10. p. atrunāti attiecīgā kārtībā; tāpēc šādi pārgrozījumi preču zīmju tekstā uzskatāmi par atkritušiem un ir jārīkojas vienīgi pēc preču zīmju oriģinala iepriekšējā teksta; 2) ka pavadzīmēm nav izšķirošas nozīmes un tais apzīmētie dati nevar atvietot preču zīmes (Sen. civ. kas .dep. spried. 1928. g. 36, 263. NNr.); 3) ka preču zīmes dublikats nevar noderēt par v i e n ī g o pierādījumu tam, kāda prece rakstiski tikusi pārvadāta, jo, saskaņā ar Dzelzceļ. nolik. 55. p., kā kontrahentu savstarpējo tiesību un pienākumu pierādījums skaitās preču zīme k o p ā ar dublikatu; ja nu likums obligatoriski prasa pārgrozījumu apzīmēšanu preču zīmē un šis likuma prasījums nav izpildīts, tad šāds trūkums pats par sevi nav novēršams ari ar dublikatu; īstenībā jautājums nepastāv par to, vai starp preču zīmi un dublikatu būtu kāda pretruna, kādu jautājumu likums neizšķir un vispār neaizkar, bet gan par to, vai dublikatam ir atsevišķa nozīme, neatkarīgi no preču zīmes; un šis jautājums izšķirams atraidoši; 4) ka prasītāja izdarītam „izlabojumam" klusu ciešot izteiktai piekrišanai, kuru atbildētāja ierauga iekš tam, ka nosūtītājs pieņēmis dublikatu, nav nozīmes, jo tāda atkrīt tad, kad likums šai ziņā prasa noteiktu formu (priv. lik. 2940. p., 2948. p. 3. pkt.; Sen. civ. kas. dep. spried. 1928. g. 263. Nr.); 5) ka tas apstāklis vien, ka nosūtītājs par izlabojumu esot „zinājis" un tos esot „akceptējis", nekad nav atsvabinājis atbildētāju no aprādītās formalitates izpildīšanas, atzīmējot „izlabojumus"; tāpēc Apgabaltiesai bija pietiekošs pamats nenopratināt atbildētājas šai ziņā uzdotos lieciniekus; 6) ka tādā kārtā Apgabaltiesa nav atbildētājas pievestos likumus pārkāpusi, kādēļ viņas kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats n o l e m j : Latvijas Dzelzceļu virsvaldes juriskonsulta palīga, Matsona kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 271.)

91. 1928. g. septembra mēneša 28. dienā. Stepana P r o k o f j e v a lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu viņa, P r o k o f j e v a prasībā pret Daugavpils pilsētas valdi.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Pētersons.

Izklausījis prasītāja paskaidrojumus, Senats atrod:

Tiesu Palatas uzskats, ka šinī lietā noilgums pēc Pēterpils Tiesu Palatas 1916. g. 28. aprīļa sprieduma esot pārtraukts vispirms jau ar izpildu raksta izdošanu 1917. g. 18. jūlijā, ir gan nepareizs, jo izpildu raksta izdošana pati par sevi vēl nenozīmē tādu darbību, kuŗai katrā gadījumā jābūt vērstai uz sprieduma izpildīšanu un izpildu rakstu izdot var lūgt un saņemt piem. ari tāda persona, kuŗai gan spriedums kritis par labu, bet kuŗa tomēr vēl nedomā šo spriedumu izpildīt. Bet minētam Tiesu Palatas nepareizam uzskatam šinī lietā nav izšķiŗošas nozīmes, jo Tiesu Palatas aizrādījums uz to, ka šinī lietā Kriev. civ. lik. 694. panta pielikuma 6. pktā paredzētais 10 gadu noilgums ir pārtraukts ar izpildu pavēstes izsniegšanu Prokofjevam 1925. g. 19. septembrī, pilnīgi saskan ar pievestā likuma izpratni, no kuŗa izriet, ka noilgumu pārtrauc ikkatrs rīkojums par sprieduma izpildīšanu, galvenā kārtā izpildu raksta nodošana tiesu izpildītājam pat neatkarīgi no tā, vai izpildu pavēste tiktu izsniegta atbildētājam. Bet jo vairāk tiek pārtraukts noilgums, ja 10 gadu robežās atbildētājam ir izsniegta ari pati izpildu pavēste (sk. ari Kriev. Sen. civ. kas. dep. spried. 1885. g. Nr. 80 Linicka lietā). Dotā gadījumā Pēterpils Tiesu Palatas spriedums bija kritis 1916. g. 28. aprilī, bet izpildu pavēste bija izsniegta Prokofjevam 1925. g. 19. septembrī, tā tad pirms 10 gadu noilguma notecēšanas, ar ko noilgums ir pārtraukts un ir sācis tecēt no jauna, skaitot no 1925. g. 19. septembŗa. Tam apstāklim, vai pēc 1925. g. 19. septembŗa piedzinējs apturējis sprieduma izpildīšanu, nav nekādas nozīmes, jo ar pašu izpildu pavēstes izsniegšanas faktu noilgums bija jau pārtraukts. Atrodot aiz pievestiem iemesliem, ka Tiesu Palatas gala slēdziens par noilguma pārtraukšanu šinī lietā ir pareizs, kādēļ kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Stepana Prokofjeva kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 274.)

92. 1928. g. septembŗa mēneša 28. dienā. Ivana Zacharjeva, kā dabiskā Viktorijas Zacharjevas aizbildņa, pilnvarnieka, zv. adv. Tumbila lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu nepilng. Viktorijas Zacharjevas prasībā pret Jāni Odiņu un pēdējā pilnvarnieka, zv. adv. Gailīša, paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Pētersons.

Ņemot vērā: 1) ka uz prasītājas pilnvarnieka, zv. adv. J. Tumbila, lūgumu no 1927. g. 19. februaŗa Tiesu Palata nolikusi lietas izspriešanu uz 24. martu un pavēste par to izsniegta prasītājas pilnvarniekam gan tikai lietas izspriešanas dienā, t. i. 24. martā; prasītājas pilnvarnieks tiesas sēdē nav ieradies un Tiesu Palata lietu izspriedusi pēc būtības; 2) ka pēc tam, kad notecējis civ. proc. lik. 767. pantā paredzētais mēneša laiks uz paskaidrojumu iesniegšanu pret iesniegto apelaciju jeb kad aprādītā mēneša laikā tāds paskaidrojums iesniegts saskaņā ar minētā civ. proc. lik. 767. panta izpratni, tiesas sēdes dienu iesniegtās apelacijas sūdzības caurskatīšanai noteic priekšsēdētājs pēc sava ieskata, zināms, ar tādu aprēķinu, ka pavēste uz nolikto tiesas sēdi varēja tikt izsniegta tik laikus, ka partiem būtu bijis iespējams ierasties uz tiesu; tā tad attiecībā uz pašas tiesas sēdes dienas noteikšanu civ. proc. lik. 767. panta pārkāpums pielaižams tikai tādā gadī-

jumā, kad tiek konstatēts, ka aiz vēlas pavēstes izsniegšanas parts nav varējis ierasties uz tiesas sēdi; 3) ka savā kasacijas sūdzībā prasītājas pilnvarnieks par sprieduma atcelšanas iemeslu pieved ne to apstākli, ka aiz vēlas pavēstes izsniegšanas viņš nav varējis ierasties tiesas sēdē, bet to, ka Tiesu Palatai attiecībā uz dienas noteikšanu būtu bijis jāievēro civ. proc. lik. 299. panta noteikums, ka tiesas sēdes diena ir noteicama ar tādu aprēķinu, ka starp to un dienu, kad pavēste tika izsniegta, paietu ne mazāk par 7 dienām un ka Tiesu Palatai, stājoties pie lietas caurskatīšanas pēc būtības, bijis saskaņā ar civ. proc. lik. 368. pantu jādod prasītājai termiņš apelacijā aprādīto vēstuļu piestādīšanai; 4) ka šādi prasītājas pilnvarnieka pievestie sprieduma kasacijas iemesli nav uzskatāmi par pareiziem: civ. proc. lik. 299. p. attiecas uz atbildētāja izsaukšanu uz pirmo tiesas sēdi un viņa nolūks ir dot atbildētājam iespēju iepazīties ar prasību; bet 299. pants nav piemērojams partu izsaukšanas kārtībai uz nākošām sēdēm un jo mazāk otrā instancē; civ. proc. lik. 368. pants paredz to gadījumu, kad tiesa atrod kādus noteiktus apstākļus par nepierādītiem, bet šis pants neattiecas uz gadījumu, kad parts neiesniedz dokumentu, uz kuru viņš bija atsaucies apelacijā un tiesas sēdē neierodas; tamdēļ Tiesu Palatai nebija iemesls dot prasītājai vēl sevišķu termiņu vēstuļu iesniegšanai; 5) ka aiz minētiem apsvērumiem Tiesu Palata nav pielaidusi kasacijas sūdzībā aprādītos likumu pārkāpumus un iesniegtā kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Ivana Zacharjeva kā dabiskā Viktorijas Zacharjevas aizbildņa pilnvarnieka, zv. adv. J. Tumbila, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 275.)

93. 1928. g. novembra mēneša 22. dienā. Zemkopības ministrijas juriskonsulta palīga Irbes lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Zemkopības ministrijas prasībā pret Kārli Ozoliņu un pēdējā pilnvarnieka, zv. adv. Rūša, paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka Tiesu Palata konstatējusi: a) ka atbildētājs jau bijis sarīkojies uz tūlītēju koku sagatavošanu pludināšanai, par ko ar savu 1921. g. 30. marta rakstu paziņojis prasītājai (Mežu ekspluatacijas pārvaldes personā), lūdzot izsūtīt savus pārstāvjus akta sastādīšanai izvestiem materialiem, lai varētu iesākt līgumā paredzēto pludināšanu; b) ka Mežu ekspluatacijas pārvaldes direktors, inženieris Priedīts, t. i. tas pats, ar kuru un kura personā līgums ticis noslēgts ar atbildētāju, licis priekšā atbildētājam atteikties no līguma, atstājot koku pludināšanu kādiem Jaunbērziņam un Radziņam; c) ka sakarā ar šādu pārvaldes direktora Priedīša rīcību atbildētājs ar savu 1921. g. 23. aprīļa rakstu tai pašai pārvaldei paziņojis, ka no koku pludināšanas atsakās, bet savā vēlākā 1921. g. 13. maija rakstā, tieši atsaucoties uz minēto mutisko paziņojumu, paziņojis, ka pagatavotos, uz Gaujas krasta esošos Valsts koku materialus viņš esot pēc aizrādījuma nodevis minēto Radziņa un Jaunbērziņa rīcībā nopludināšanai; 2) ka no šādiem saviem konstatējumiem Tiesu Palata varēja nākt netikvien pie viņas sprieduma motivos izteiktā slēdziena par to, ka aprādītos rakstos atbildētājs pastrīpojis, ka rīkojies nevis uz savu, bet gan uz prasītājas iniciativu, bet ari pie tā, Tiesu Palatas pozitivi neizteiktā, tālākā slēdziena par to, ka prasītāja, faktiski pielaižot pludināšanu caur minētiem Radziņu un Jaunbērziņu, apstiprinājusi inženieŗa Priedīša rīcību un ar to pašu skaitījusi līgumu šai daļā par izpildītu no atbildētāju puses; īstenībā, pretēji prasītājas domām, līgums pie Tiesu Palatas konstatētiem

lietas apstākļiem uzskatāms netikdaudz par atceltu visumā tā, kā tas nebūtu ticis noslēgts, bet gan līgums uzskatāms jau par izpildītu vienā daļā un tālākā izpildīšana tikusi nodota, kaut ari neformali, bet galīgā efekta ziņā, kādām citām personām; tā tad, ja līguma tālākie pienākumi faktiski tika ar minētās pārvaldes piekrišanu, pārņemti no kādām citām personām, tad pirmais līguma kontrahents ipso facto uzskatāms par atsvabinātu no līguma tālākās izpildīšanas bez tā, un neatkarīgi no tā, vai līgums ari formali būtu ticis atcelts ar visām tām formalitatēm, ar kuŗām tas savā laikā ticis noslēgts; būtu neloģiski un netaisni uzlikt pirmajam kontrahentam atbildību par to, ka viņš nav izpildījis līguma daļu, kuŗa faktiski ar pārvaldes piekrišanu tika pārņemta no personām pēc pārvaldes direktora, t. i. pilnvarotā rīkotāja, aizrādījuma; šī pēdējā rīcībai pirmais kontrahents varēja ticēt, jo Mežu ekspluatacijas pārvaldei ir Zemkopības ministrijas departamenta stāvoklis un pašā departamentā, tā tad ari minētās pārvaldes direktoram, ir viņas uzticētās pārvaldes atbildīgais vadītājs (sk. 1927. g. 12. apriļa Ministriju iekārtas 15. p.: lik. krāj. 68. Nr.); no atbildētāja nevarēja prasīt, lai tas — saņemot pārvaldes direktora aizrādījumu, ka koku pludināšana jāatstāj minētiem Jaunbērziņam un Ŗadziņam — iepriekš pieprasītu līguma formalo grozīšanu un paša ministra piekrišanu toreizējos lietas apstākļos, kur atbildētājam kā rūpniekam bija tūliņ jāizšķiŗas, lai glābtu uzņēmumā ieguldīto kapitalu un darbu; ciktālu inženierim Priedītim faktiski bija materialas tiesības rīkoties par līgumu, par to atbildētājs nevarēja spriest, jo tas attiecās uz pašas pārvaldes, kā Valsts iestādes iekšējo iekārtu; 3) ka saskaņā ar pievestiem apcerējumiem Tiesu Palata varēja nākt pie sava gala slēdziena par to, ka atbildētājam „nevar likt rēķinā", ka pludināšana izmaksājusi dārgāki nekā nolīgts bijis ar atbildētāju, jo tas bijis pašas prasītājas rīcības sekas; 4) ka prasītājas kasacijas sūdzībā pievestie Kr. nolik. par valsts darbiem un piegādēm 117., 127. pp. nemaz neattiecas uz runā stāvošo gadījumu un nav uzskatāmi par pārkāptiem Tiesu Palatas spriedumā; 5) ka tāpat vispārējais princips par to, ka līgums, kas noslēdzams rakstiskā formā, ir atceļams tai pašā formā, nav konkretā lietā piemērojams, jo šai pēdējā iet runa nevis par līguma kā tāda atcelšanu, bet gan ap to, ka atbildētājs ticis atsvabināts no tā galīgās izpildīšanas sakarā ar to pašu darbu nodošanu kādām citām personām; rīkojums par Valsts kontrahenta atsvabināšanu konkretā gadījumā izgājis no valsts iestādes attiecīgā pārstāvja, kuŗa rīcības spēkam atbildētājs varēja ticēt; 6) ka aiz tiem pašiem iemesliem prasītājas pievestais Senata 1925. g. 31. janvaŗa spriedums Grīslīša-Brūveļa lietā (25/17) nav runā stāvošā lietā piemērojams, jo vairāk tamdēļ, ka tai lietā prasība tika celta uz kāda neformala papildu līguma pamata, ar kuŗu attiecīgā formā noslēgtais pamatlīgums tiktu grozīts un valstij it kā tika uzlikti tādi pienākumi, kuŗi netika paredzēti pamatlīgumā; šādam papildu līgumam gan uz Senata tai spriedumā pievesto 117., 127. p. p. pamata nevarēja būt likumīga spēka un valstij gan bija tiesība tādus papildu līgumus neatzīt; konkretā gadījumā, turpretim, ar atbildētāja atsvabināšanu no galīgās izpildīšanas valstij nekādi jauni pienākumi netika uzlikti; 7) ka tādā kārtā Tiesu Palata nav prasītāja pievestos likumus pārkāpusi, kādēļ viņa kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats n o l e m j: Zemkopības ministrijas juriskonsulta palīga Irbes kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 276.)

94. 1928. g. oktobŗa mēneša 25. dienā. Annas L a z a r e v a s pilnvarnieka, zv. adv. Tomsona, lūgums par Tiesu Palatas spriedumu atcelšanu mir. Marijas F e d o t o v a s mantas un mazgadīgo bērnu aizbildņa Pavela

Fedotova prasībā pret Annu Lazarevu un prasītāju aizbildņa, Pavela Fedotova, paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka atbildētāja iesniegusi Tiesu Palatai dienā priekš 1927. g. 17. marta sēdes rakstisku paskaidrojumu, līdz ar testamenta privātu norakstu, un starp citu lūgusi lietu atlikt un izdot viņai apliecību ziņu saņemšanai no Latgales Apgabaltiesas par to, ka viņa cēlusi prasību par minētā testamenta apstiprināšanu; 2) ka virs apelacijas sūdzības gan nekādus tālākus apelatora rakstiskus paskaidrojumus par lietas būtību likums nepazīst un tiesai šādi rakstiski paskaidrojumi gan būtu jāizsniedz lūdzējam atpakaļ (Sen. civ. kas. dep. spried. krāj. 1922. g. 5. Nr.); bet tomēr ar to nemaz nav noliegts apelatoram pie rakstiska lūguma iesniegt tiesai dokumentu, uz kuru apelators agrāk bija atsaucies kā uz pierādījumu lietā (sk. Kr. Sen. civ. kas. dep. spried. 1869. g. 44. Nr. Aleksandrova lietā); 3) ka konkretā gadījumā atbildētāja 1923. g. 18. julija lūgumā lūgusi lietas izturēšanu atlikt uz tā pamata, ka strīdū stāvošo zemi viņas nelaika tēvs esot atstājis viņai uz testamenta pamata, kas ticis iesniegts Latgales apgabaltiesai apstiprināšanai, par ko iesniegšot pierādījumu; 4) ka Tiesu Palata šo atbildētājas lūgumu netikvien nav iesniegusi atbildētājai atpakaļ, bet apspriedusi to pēc būtības, atstājot bez ievērības viņas lūgumu dēļ lietas atlikšanas, un proti uz tā pamata, ka viņa nav pierādījusi savu lūgumā izteikto apgalvojumu par testamenta eksistenci; 5) ka par minēto testamentu iet runa ari tagadējai lietai pievienotā Pavela Fedotova prasības lietā Nr. 198/1923. g. pret tagadējo atbildētāju; 6) ka tāpēc Tiesu Palatai nebija, pie aprādītiem sevišķiem lietas apstākļiem, pietiekoša iemesla neievērot atbildētājas blakus lūgumu, nogriežot ar to atbildētājai ceļu pierādīt savu apgalvojumu par testamenta eksistenci un par to, ka viņa spērusi soļus šī testamenta apstiprināšanai tiesas ceļā, jo vairāk tāpēc, ka Tiesu Palatas sēdē ari pretējā puse nebija ieradusies un ka tā tad Tiesu Palatas priekšā nebija pretējās puses protests pret lietas atlikšanu vai lūguma izspriešanu tai pašā sēdē; 7) ka, neatkarīgi no tā, Tiesu Palatai bija, sakarā ar atbildētājas 1923. g. 18. junija iesniegumu un viņas 1927. g. 16. marta rakstiskā paskaidrojumā izteikto lūgumu, jāievēro civ. proc. lik. 368. p. atstājot atbildētājai tiesību pievest attiecīgus pierādījumus par atbildētājas minētā testamenta eksistenci un spēku; 8) ka Tiesu Palata, atstājot bez apspriešanas aprādīto atbildētājas lūgumu un neievērojot civ. proc. lik. 368. p. noteikumus, pārkāpusi civ. proc. lik. 368., 339., 711. p. p., kādēļ viņas spriedums atceļams, Senats, neielaizdamies pārējo, atbildētājas pievesto kasacijas iemeslu pārbaudīšanā, nolemj: Tiesu Palatas 1927. g. 17. marta spriedumu civ. proc. lik. 368., 339., 711., p. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot Tiesu Palatai izspriešanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 279.)

95. 1928. g. septembra mēneša 28. dienā. Kārļa Ābeļa pilnvarnieka, zv. adv. pal. Vanaga lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu, Kārļa Ābeļa prasībā pret Jēkabu Dreimani.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Pētersons.

Ņemot vērā: 1) ka Apgabaltiesa, pretēji kasacijas iesniedzēja uzskatam, varēja izvilkumu no mājās grāmatas atzīt par pierādījumu tam apstāklim, ka 1914. gadā līdz 1. augustam īres maksa par atbildētāja dzīvokli bijusi 50 rubļu mēnesī, jo likuma par telpu īri 37. p. 2. piezīme ne-

uzskaita izsmeļoši visus pirmskaņa īres maksas apmēra pierādījumus, bet prasa tikai, lai šie pierādījumi būtu pārliecinoši; Apgabaltiesas slēdziens, ka dotā gadījumā izvilkums no mājas grāmatas ir bijis pietiekošs un pārliecinošs pierādījums par pirmskaņa īres maksas apmēru, attiecas uz šī izvilkuma satura iztirzāšanu pēc būtības un tamdēļ uz Ties. iek. lik. 5. p. pamata nav Senatā pārbaudāms: 2) ka Apgabaltiesa, atzīstot ar savu Senatā nepārbaudāmo slēdzienu par pārliecinošu pierādījumu izvilkumu no mājas grāmatas, varēja nerēķināties ar dzīvokļa inspektora slēdzienu un ari atzīt ekspertizes izdarīšanu par lieku; 3) ka tādā kārtā Apgabaltiesa nav pielaidusi kasacijas sūdzībā pievestos likumu pārkāpumus, kādēļ kasacijas sūdzība, kā nepamatota, atraidāma, Senats nolēma: Kārļa Ābeļa pilnvarnieka, zv. adv. pal. K. Vanaga kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 281.)

96. 1928. g. septembŗa mēneša 29. dienā. Garā vājās atraitnes Aleksandras Pussel mantas aizgādņa pilnvarnieka, zv. adv. Strausmaņa lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Edgara Apsīša prasībā pret Aleksandru Pussel.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Ņemot vērā: 1) ka Apgabaltiesa, apsveŗot 1923. g. 12. decembrī starp Apsīti un Pussel noslēgtā līguma noteikumus, atzinusi, pēc līguma satura, par nenozīmīgu jautājumu par to, vai Aleksandras Pussel nams ir ticis pārdots ar prasītāja vidutājību vienīgi tikai Otto Zeķītim vai kopā ar divām citām personām, Zeķīta sievu un svaini; 2) ka šis Apgabaltiesas slēdziens pa prāvnieku noslēgtā līguma īsto saturu un nozīmi minētā jautājumā attiecas uz lietas faktisko pusi un tamdēļ nav pārbaudāms kasacijas kārtībā, kādēļ atkrīt visi kasacijas sūdzības iesniedzēja paskaidrojumi, kuŗos viņš apstrīd šī Apgabaltiesas slēdziena pareizību pēc būtības; 3) ka Apgabaltiesa, neapstrīdot Aleksandras Pussel gara slimību (kuŗa, kā redzams no lietas bija atzīta no tiesas katrā ziņā jau 1925. g. decembrī — miertiesas akts lp. 13), tomēr atzinusi Pussel 1923. g. 12. decembrī izdoto „parakstu" par vidutājības atlīdzības izmaksu prasītājam par saistošu priekš Pussel uz tā pamata, ka neesot pierādīts (no atbildētāja), ka Pussel jau minētā laikā, t. i. 1923. g. 12. decembrī, būtu bijusi garā slima; 4) ka saskaņā ar priv. lik. 504., 2914. p. p., kā to atzinusi ari līdzšinējā tiesu prakse (Cvingmaņa spried. krāj. VI Nr. 973), jāpieņem, ka no tiesas par garā slimu atzītas personas slimība pastāvējusi zināmu laiku jau agrāk, pirms aizgādnības iecelšanas, kādēļ — kā pareizi aizrāda kasacijas iesniedzējs — tam prāvniekam (dotā gadījumā prasītājam), kas apgalvo, ka darījums noslēgts laikā, kad šī persona vēl bijusi vesela, šis apgalvojums ari jāpierāda; 5) ka tādā kārtā Apgabaltiesa, uzliekot atbildētājam par pienākumu pierādīt, ka Aleksandra Pussel līguma sēgšanas laikā (1923. g. 12. decembrī) bijusi garā slima, nepareizi sadalījusi starp prāvniekiem pierādījumu smagumu, kādēļ neielaižoties citu kasacijas sūdzībā pievesto sprieduma atcelšanas iemeslu iztirzāšanā, Apgabaltiesas spriedums aiz priv. lik. 504. p. un civ. proc. lik. 102. (81.) p. pārkāpuma atceļams; Senats nolemj: Rīgas apgabaltiesas 1927. g. 13. janvaŗa spriedumu priv. lik. 504. p., civ. proc. lik. 81. (102.) p. pārkāpuma dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai Apgabaltiesai izspriešanai no jauna citu tiesnešu sastāvā. (L. Nr. 282.)

97. 1982. g. novembŗa mēneša 22. dienā. Sabiedrības „Jul. Ābols un A. Ābelīts" pilnvarnieka, Juliusa Ābola lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu minētās sabiedrības prasībā pret Kārli Pavuliņu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka prasītājs cēlis prasību par Ls 300. — uz prasības rakstam pieliktā vekseļa (t. s. parādzīmes) pamata; 2) ka prasītājs savā apelacijas sūdzībā prasības sumu noteicis par Ls 219,12 ar %, ar kādu sumu noslēgts atbildētāja konts saskaņā ar atbildētāja iesniegto izrakstu no prasītāja veikala grāmatas; 3) ka atbildētājs, Apgabaltiesas sēdē, atzinis parādu Ls 219,12 apmērā; 4) ka Apgabaltiesa prasību atraidījusi uz tā pamata, ka prasītājam neesot bijusi tiesība prasības pamatu grozīt, ceļot prasību uz vekseļa pamata, bet uzturot prasību pēc izraksta no veikala grāmatas, un ka pēc izraksta runā stāvošais vekselis esot uzskatāms par samaksātu, jo vekselis esot pievests atbildētāja konto debet un kredit pusē; 5) ka Apgabaltiesa, atraidot prasību, nav ņēmusi vērā to apstākli, ka atbildētājs parāda sumu Ls 219,12 atzinis, iesniedzot izvilkumu no prasītāja veikala grāmatām, no kuŗām, kā nenoliedz Apgabaltiesa, tieši redzams, ka atbildētājs palicis parādā taisni nupat minēto sumu; 6) ka tāpat Apgabaltiesa nav apsvērusi prasītāja aizrādījumu, ka viņš vekseli turot un realizējot kā drošību, lai ar to panāktu viņam pēc veikalu grāmatām pienākošos un atbildētāja atzītā parāda segšanu; pie tam, pretēji Apgabaltiesas domām, tas apstāklis, ka vekseļi pievesti parādnieka konta debet un kredit pusē, nemaz nenozīmē, ka vekseļi būtu uzskatāmi par samaksātiem; taisni otrādi: ja starp partiem pastāv kontokorrenta attiecības un vekselis vispirms ierakstīts parādnieka kreditā, tad tas nozīmē, ka parādnieks minēto vekseli izdevis un nodevis savam kontrahentam (konkretā gadījumā prasītājam); ja tas pats vekselis vēlāki tika ierakstīts parādnieka konta debet pusē, tad tas nozīmē, ka šāds vekselis taisni nav samaksāts termiņā; 7) ka Apgabaltiesai nebija tiesības no sevis bez atbildētāja iebilduma aizkustināt jautājumu par prasības pamata grozīšanu; 8) ka tā tad Apgabaltiesa, neņemot vērā atbildētāja tā apstākļa atzīšanu, ka viņš patiesi palicis prasītājam parādā sumu Ls 219,12 un nepareizi novērtējot to apstākli, ka vekselis pievests atbildētāja kontā, kā kredita tā ari debeta pusē, un, beidzot, no sevis aizkustinot jautājumu par prasības pamata grozīšanu, pārkāpusi civ. proc. lik. 155., 181., 196. (112., 129., 142.) p. p., kādēļ viņas spriedums atceļams, Senats nolemj: Rīgas Apgabaltiesas 1926. g. 18. marta spriedumu civ. proc. lik. 155., 181., 196. (112., 129., 142.) p. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai Apgabaltiesai izspriešanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 283.)

98. 1928. g. junija mēneša 8. dienā. Finanču ministrijas Nodokļu departamenta lūgums par Tiesu Palatas lēmuma atcelšanu mir. Jāņa Asara mantošanas lietā.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē priekšsēdētājs.

Ņemot vērā: 1) ka savā šai lietā 1926. g. 31. augustā dotā spriedumā Senats izšķīris vienīgi pozitivi jautājumu par to, ka Tiešo nodokļu departamentam ir tiesība no sevis taisīt uzrēķinu par novēlotu mantojuma sastāva pieteikšanu neatkarīgi no tā, vai saskaņā ar Nod. nolik. 212. p. piel. 4. p. pēc 3 mēnešu laika notecējuma pieteikums patiesi ticis iesniegts tiesā jeb Tiešo nodokļu departamentam un vai pirms Tiešo nodokļu departamenta rīkojuma dēļ naudas soda piedzīšanas jau būtu noticis tiesas lēmums par mantinieku apstiprināšanu, ja vien ir konstatēts, ka mantinieki ierosinājuši tiesā mantas lietu vai mantojuma sastāvu pieteikuši tikai pēc 3 mēnešu laika notecējuma no iestāšanās mantojumā; 2) ka turpretim sakarā ar Finanču min. Nodokļu departamenta par notikušo pēc tam Tiesu Palatai

1926. g. 22. decembra lēmumu iesniegto kasacijas sūdzību, attiecībā uz pārsūdzētā lēmuma daļu, Senatam jāizšķir jautājums par to, kad pēc nod. nol. 223. p. iestājas noilgums ierosināt pret mantiniekiem lietu par soda naudas (пеня) uzlikšanu viņam par nokavētu mantojuma sastāvu pieteikšanu; 3) ka, kā Senats jau paskaidrojis savā 1927. g. 9. jūnija nīr. Ģeinerta mantojuma lietā dotā spriedumā, saskaņā ar Nod. nolik. 223. p. tiešo saturu un nozīmi pats ierosinājums par pārkāpumiem noteikumos par mantojuma nodokļa nomaksu ierobežots ar desmit gadu noilgumu un tā kā valsts fiska tiesība pieprasīt mantošanas nodokli un mantinieku pienākums to samaksāt iestājas ar mantojuma pieņemšanu, resp. ar mantojuma pāreju, kura izteicas vai nu ar mantnieku iestašanos mantojuma valdīšanā vai ar mantojuma sastāva un vērtības pieteikšanu no mantinieku puses, kad tie griežas pie tiesas ar lūgumu apstiprināt viņus mantojuma tiesības uz likuma vai testamenta pamata, — tad noilguma termiņa tecēšana sākas vai nu no apradīta mantinieku lūguma iesniegšanas tiesai vai no mantinieku iestāšanas mantojuma valdīšanā saskaņa ar Nod. nolik. 212. p. piel. 4. un 8. pantu noteikumiem; 3) ka šinī gadījumā, kā tas redzams no 1925. g. 20. aprilī sastādīta uz Tiešo nodokļu departamenta policijas izziņas protokola (Rīgas apgabalt. akts 28., 29. lp.) mantinieces pieņēmušas atstāto mantojumu ar mantudevēja nāvi 1889. g. 10. novembrī; tā tad saskaņa ar Nod. nolik. 212. p. piel. 4. p., mantojuma trīs mēnešu pieteikšanas laiks priekš mantiniecēm izbeidzas 1890. g. 10. februarī; no šī momenta sākas mantojuma pieteikšanas nokavējums ar tā sekām, un no šī momenta saskaņā ar tā pāsa likuma pielik. 8. p. valstij radās tiesība un ne tikai tiesība, bet arī pienākums viņas attiecīgam resoram (bij. Kroņa Palatai — ar Latvijas nodibināšanos Tiešu nodokļu departamentam) pieprasīt mantiniecēm nomaksāt ka attiecīgo nodokli, tā arī likumā paredzēto soda naudu par mantojuma novēloto pieteikšanu; līdz ar to, ar to pašu momentu, saskaņa ar Nod. nolik. 223. p. tiešo saturu un izpratni, sākās arī desmit gadu noilguma termiņa tecēšana ierosināt pret mantiniecēm lietu par soda maksas (пеня) uzlikšanu par mantojuma novēloto pieteikšanu; tadā kārtā minēto mantinieču pārkāpuma lietas ierosinājuma termiņš bija izbeidzies šinī gadījumā 1925. g. 10. novembrī, kurpretim lieta par minēto pārkāpumu ierosināta no Tiešo nodokļu departamenta tikai ar viņa 1925. g. 28. jūlijā sastādīto un mantiniecēm iesniegto uzrēķinu par mantojuma nodokļa un sodanaudas nomaksu, tas ir pēc nod. nolik. 223. p. paredzētā desmit gadu notecēšanas laika; ar ierosinājuma termiņa iztecēšanu par minēto pārkāpumu bija segts-dzēsts pats pārkāpums un tadā kārtā šinī gadījumā uz mantiniecēm soda nauda par nokavēto mantojuma pieteikšanu vispār nemaz nebija uzliekama; 4) ka aiz minētiem apsvērumiem atkrīt Tiesu Palatas slēdziens, it kā lietas ierosinājums par minēto pārkāpumu nebūtu padots noilgumam un tikai soda naudas piedzīšana būtu ierobežojama ar tas piedzīšanu tikai par pēdējiem desmit gadiem, tā arī Nodokļu departamenta slēdziens, ka soda naudas piedzīšana par nokavēto mantojuma pieteikšanu vispār nav padota noilgumam, pie kāda slēdziena departaments nācis izejot no tā nepareizā viedokļa, itin kā valstij būtu radusies tiesība pieprasīt no mantiniecēm nodokļa un soda naudas samaksu tikai ar mantinieku tiesai iesniegto pieteikumu par mantojuma sastāvu; pēc Nod. nolik. 212. p. pielik. 8. p. tiešā satura un izpratnes, Nodokļu departamenta līdz ar viņam padotiem nodokļu inspektoriem tiešs pienākums ir sekot visiem valstī atklājušamies mantojumiem un kur mantinieki neizpilda savus pienākumus mantojumā pieteikšanā minētā likuma pielik. 4. pantā paredzētā kārtībā un laikā, viņam pašam ir jāsastāda aprēķins par pienākušo par mantojuma pāreju nodokli, līdz ar soda naudu par nokavēto pieteikumu, pasludinot tādu aprēķinu mantiniekiem; likums paredz nekavē-

jošu visu minēto soļu speršanu pēc katra atklājušās mantojuma; maldīgs ir Nodokļu departamenta kasacijas sūdzībā pievestais uzskats, itin kā nodokļu lietas vispār nebūtu padotas noilgumam atsaucoties uz Priv. lik. 3638. p. 1. piezīmi; Nodokļu nolikums ir specials likums un noilguma jautājums par viņa 201—222. un 224—229. pantos paredzēto noteikumu pārkāpumiem ir apspriežams pēc šī likuma 223. panta. Privatlikuma 3638. p. 1. piezīme tieši apgāž Nodokļu departamenta uzskatu; pēc Priv. lik. 3638. p. uz valsts prasījumiem noilgums attiecas tāpat kā uz privatiem un 1. piezīme šim pantam noteic, ka izņēmumi no šī panta zīmējoties uz nodevu (a) (Abgaben — подати) un sabiedrisku klaušu (b) — öffentliche Leistungen — общественныя повинности — parādiem, kā ari uz dažiem citiem gadījumiem fiska tiesībās, norādīti Valsts likuma kopojumā, pie kam zem šīs piezīmes ari pievesti attiecīgie Priv. lik. 3638. p. izņēmumi; ar to pašu atkrīt vēl kasacijas sūdzībā pilnīgi nevietā pievestā atsaukšanās uz Priv. lik. 1697. un 3406. pp. noteikumiem; 5) ka tādā kārtā Nodokļu departamenta kasacijas sūdzībā pievestie Nod. nolik. 223. p. un 212. p. pielik. 8. p. tulkojumi atzīstami par nepareiziem un iesniegtā kasacijas sūdzībā kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Finanču ministrijas tiešo nodokļu departamenta kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 285.)

99. 1928. g. septembra mēneša 28. dienā. Dzelzceļu virsvaldes juriskonsulata pal. Matsona lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Bunima Beskina prasībā pret Dzelzceļu virsvaldi un prasītāja Beskina pilnvarnieka, zv. adv. Kosteņiča, paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka pēc pag. not. un tarifa 59a §, ja sagāstā veida preces tarifējamas pēc dažādu klasu tarifiem, tad vedummaksa aprēķināma pēc visaugstākās klases; 2) ka konkretā gadījumā, priežu malkas starpā, tika pārvadāti ari bluķi (kluči); 3) ka tarifa 65. § c pkta un 59a § gan nekrīt svarā tas, kam pārvadājamie bluķi, pēc to saimnieciskās nozīmes, būtu derīgi, bet, kā redzams no nomenklaturas un klasifikacijas un no 59a § 2. d. un tur pievestā piemēra, gan tas, vai koks tika pārvadāts kā bluķis vai citādi, un pie tam, vai bluķiem patiesi bijis zināms resnums un garums, t. i. resnums pāri par 222 m/m tievgalā un garums pāri par 2,16 m; 4) ka tā tad, lai attiecinātu koka bluķi uz IV klasi, prasāms netikvien, ka viņa resnums būtu pāri par 222 m/m, bet līdz ar to ari, ka viņa garums būtu pāri par 2,16 m; tāpēc, ja bluķis bija tikai 1 arš. garumā, tad tādi koki nav uzskatāmi par bluķi techniskā nozīmē; 5) ka tādā kārtā Apgabaltiesai, atsaucoties uz izdarīto ekspertizi un atrodot, ka kravā atrastie 5 „bluķi" bijuši tikai pa 1 arš. garumā, bija pietiekošs pamats, tādus bluķus atzīt par vienkāršu malku, bet ne par bluķiem īstā, techniskā nozīmē un piemērot viņiem nevis IV, bet gan tikai I klasi; 6) ka aiz aprādītiem iemesliem Apgabaltiesa, gala slēdziena ziņā, nav pārkāpusi atbildētājas pievestos likumus, kādēļ viņas kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Latvijas Dzelzceļu virsvaldes juriskonsulta palīga, Matsona, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 293.)

100. 1928. g. septembra mēneša 28. dienā. Latvijas-Krievijas spedicijas un transporta sabiedrības pilnvarnieka, zv. adv. Kosteņiča un Dzelzceļu virsvaldes juriskonsulta pal. Matsona lūgums par Rīgas apgabal-

tiesas sprieduma atcelšanu Latvijas-Krievijas spedicijas un transporta sabiedrības prasībā pret Dzelzceļu virsvaldi un prasītājas pilnvarnieka, zv. adv. Kosteņiča paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka Dzelzc. nolik. 81². p. nav — pretēji atbildētājas domām — uzskatāms par atvietotu ar pag. tar. 28. § un noteik. par pas. un kravu pārvad. (VV. 1924. g. 124. Nr.), kā to Senats jau vairākkārt paskaidrojis savos spriedumos 1925. g. 620. Nr.; 1926. g. 74. Nr.; 1928. g. 152. Nr.; 2) ka tāpēc Dzelzc. nolik. 81². p. uzskatāms par spēkā esošu vēl tagad pilnā apmērā; 3) ka pēc Dzelzc. nolik. 77. p., uz kuru atsaucas 81². p. — principā — preču izkraušana pieder pie dzelzceļu pienākumiem; tomēr, izņēmuma veidā, ja prece izkraujama ar saņēmēja līdzekļiem, tad preču saņēmējam jāizkrauj prece 12 stundu laikā skaitot no vagona padošanas; 4) ka tāpēc, ja prece nebija izkraujama preču saņēmējam, un prece, kā tranzitprece, bija jāizkrauj muitas rajonā ar muitas arteļa piepalīdzību un preču saņēmējs tad netika pats pielaists pie preču izkraušanas, tad Dzelzc. nolik. 81². p. vispār nav piemērojams; 5) ka atbildētāja nenoliedz, ka prece bijusi tranzitprece un kā tāda tā bija jāizkrauj muitas rajonā un caur muitas arteli, bet prasību šai daļā neatzīst tāpēc, ka prasītāja neesot pierādījusi, cik ilgu laiku un kādi sūtījumi tikuši aizturēti „muitas vainas" dēļ; 6) ka šādam atbildētājas ieskatam pievienojusies ari Apgabaltiesa; 7) ka, pretēji Apgabaltiesas domām, prasītājai pie šīs lietas apstākļiem nemaz nav jāpierāda, kādi sevišķi sūtījumi un cik ilgi tikuši aizturēti it kā muitas iestāžu vainas dēļ; jo, ja vispār izkraušana konkretā gadījumā nebija netikvien preču saņēmēja pienākums, bet ari ne viņa tiesības, tad, atkrītot 81². p. piemērojamībai konkretā gadījumā, atkrīt ari preču saņēmēja pienākums pierādīt, zem kādiem apstākļiem un uz kādu laiku „muitas iestādes" faktiski bija preces izkrāvušas; 8) ka tādā kārtā Apgabaltiesa, neizsmeļoši īztulkojot prasītājas iesniegto Rīgas muitas valdes 1925. g. 16. marta apliecību Nr. 5989, uz kuru Apgabaltiesa pat sevišķi neatsaucās, ka ari nepiegriežot izšķirošu vērību Dzelzc. nolik. 77, 81². p. p., pārkāpusi šai ziņā kā nupat pievestos pantus, tā ari civ. proc. lik. 181., 196. (129., 142.) p. p., kādēļ, prasītājas kasacijas sūdzībā, Apgabaltiesas spriedums daļā par prasības neapmierināšanu attiecībā uz pārmaksu par vagonu aizturēšanu atceļams; 9) ka turpretim atbildētājas kasacijas sūdzība nepelna ievērību; 10) ka pēc pamatnoteikumiem (Dzelzc. nolik. 175. p.) visas staciju telpas, kā ari vagoni jātur pastāvīgi pienācīgā tīrībā, piemērojot ari pie tam ari attiecīgos sanitāros mērus, tā tad ari dezinfekciju; 11) ka pēc pag. tarifa 71. p. 22. pkta 1. piez. skaidrā teksta maksu par vagonu dezinficēšanu Dzelzceļi ņem tikai no tiem l o p u sūtījumiem, par kuriem vedummaksa aprēķināta no v a g o n a un kilometra noteiktās likmes; 12) ka tā tad maksa par dezinfekciju uzliekama preču saņēmējam tikai tad, ja prece pastāv no lopiem un ja pie tam vedummaksa aprēķināta no vagona (un kilometra); atbildētāja neapstrīd prasītājas aizrādījuma pareizību viņas paskaidrojumā uz apelacijas sūdzību par to, ka prece konkretā gadījumā pastāvējusi nemaz ne no l o p i e m, un ka vedummaksa tikusi aprēķināta nevis no vagona, bet no kilograma (un kilometra); 13) ka tādā kārtā Apgabaltiesa, piespriežot prasītājai pārmaksu ari par vagonu dezinfekciju, nav atbildētājas pievestos likumus pārkāpusi, kādēļ viņas kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats n o l e m j: Rīgas apgabaltiesas 1926. g. 22. decembra spriedumu Latvijas-Krievijas spedicijas un transporta sabiedrības pārsūdzētā daļā par prasības neapmierināšanu attiecībā uz pārmaksu par vagonu aizturēšanu civ. proc. lik. 181., 196. (129., 142.) p. p. pārkāpumu

dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai Apgabaltiesai šai daļā izspriešanai no jauna citā sastāvā. Latvijas Dzelzceļu virsvaldes juriskonsulta palīga Matsona, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 294.)

101. 1928. g. septembŗa mēneša 29. dienā. Mir. Natalijas Gerke mant. masas pilnvarnieka, zv. adv. E. Vilenčika, lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Annas Kasparson-Ezīt prasībā pret mir. Natalijas Gerke mant. maşu un prasītājas pilnvarnieka, zv. adv. Beķera paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Ņemot vērā: 1) ka Apgabaltiesa apmierinājusi prasību par atbildētājas, mir. Natalijas Gerke mantojuma masas, izlikšanu no prasītājas namā ieņemtām telpām, dodot atbildētājai viena mēneša termiņu telpu atstāšanai; 2) ka Apgabaltiesa savu spriedumu pamato a) uz to, ka atbildētāja neesot samaksājusi 1928. g. 1. martā apkurināšanas naudu par dzīvokli Ls 42,40 apmērā par mēnesi uz priekšu, un b) uz to, ka pēc Natalijas Gerkes nāves (1925. g. rudenī) visus maksājumus līdz 1. martam mantojuma masas vārdā esot nokārtojis kāds Jolkins, kuŗš jau 1925. gada beigās esot pieteicis savas mantošanas tiesības uz mir. Natalijas Gerke mantu; 3) ka Apgabaltiesa atbildētājas pret prasību celto iebildumu, ka aizgādnis par mantojuma masu esot ticis iecelts tikai 1926. g. 18. maijā, (pēc prasības celšanas) un ka sašakaņā ar priv. lik. 3311. p. atbildētāja nevarot atbildēt par to, kas noticis martā, atstājusi bez ievērības, atrodot, ka neesot bijis prasītājas pienākums rūpēties par aizgādņa iecelšanu un gaidīt uz apkurināšanas naudu līdz aizgādņa iecelšanai; 4) ka šis Apgabaltiesas uzskats nav atzīstams par pamatotu, jo — kā pareizi aizrāda kasacijas sūdzības iesniedzēja — izīrētāja tiesība prasīt īrnieka izlikšanu īres, resp. apkurināšanas naudas nesamaksāšanas dēļ rodas tikai tad, ja īrnieks ir pielaidis nelikumīgu nokavējumu, t. i. ja ir konstatēts kāds no priv. lik. 3306. pantā aprādītiem faktiem, kamēr saskaņā ar priv. lik. 3311. pantu šādai prasībai jāatkrīt, ja nokavējums ir noticis nenovēršamo apstākļu dēļ; 4) ka konkretā lietā atbildētāja, kā juridiska persona, varēja rīkoties tikai caur savu likumīgo priekšstavi-aizgādni, kādēļ līdz tā iecelšanai apkurināšanas naudas samaksa no atbildētāja puses bija pilnīgi neiespējama, kādēļ saskaņā ar augšā sacīto, nokavējums no atbildētājas puses nav atzīstams par nelikumīgu, kas prasītājai dotu tiesību prasīt atbildētājas izlikšanu no telpām prasītājas namā; 5) ka tādēļ — pretēji Apgabaltiesas domām — taisni prasītājai, kuŗa bija ieinteresēta saņemt noteiktā termiņā apkurināšanas naudu, bija jārūpējas par aizgādņa iecelšanu, uz ko viņai bez šaubām būtu bijusi tiesība (sal. priv. lik. 2589. p. 5. pktu; Tatarin, Die Legitimation des Erben nach russischen und baltischen Recht, § 32) un ja viņa to nav darījusi, tad ari atkrīt viņas tiesība prasīt atbildētājas izlikšanu, kuŗa nekādu vainu no savas puses nav pielaidusi un līdz aizgādņa iecelšanai — ari nevarēja pielaist; 6) ka — pretēji Apgabaltiesas domām — nevar būt priekš lietas nozīmes ari tam apstāklim, ka apkurināšanas nauda nav samaksāta termiņā no Jolkina, kāds apstāklis varētu spēlēt lomu tikai tad, ja Jolkins dzīvokli būtu jau lietojis (kādā gadījumā viņš būtu atzīstams par mantojumu pieņēmušo mantinieku) un ja pie tam prasība būtu vērsta pret viņu, Jolkinu, un nevis pret mir. Natalijas Gerke mantojuma masu; 7), ka aiz pievestiem iemesliem jāatzīst, ka Apgabaltiesa apmierinot prasību pielaidusi motivu nepareizību; 8) ka bez tam Apgabal-

tiesa caurskatot lietu uz atbildētājas apelacijas sūdzības pamata, saīsinājusi no sevis telpu labprātīgai atbrīvošanai doto termiņu (no 6 mēn. līdz 1 mēn.), ko nevienš no prāvniekiem nebija lūdzis, pārkāpjot ar to civ. proc. lik. 182. (131.) pantu; 9) ka tādā kārtā Apgabaltiesas spriedums civ. proc. lik. 181. (129.), 196. (142.) un 182. (131.) pantu pārkāpumu dēļ nav atstājams spēkā, Senats nolemj: Rīgas apgabaltiesas 1927. g. 13. janvāra spriedumu civ. proc. lik. 181. (129.), 182. (131.), 196. (142.) p. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai Apgabaltiesai izspriešanai no jauna citu tiesnešu sastāvā. (L. Nr. 295.)

102. 1928. g. septembra mēneša 28. dienā. Latvijas Pareizticīgo Kristus Pestītāja un Dievmātes Patversmes Brālības pilnvarnieka, zv. adv. Kārkliņa, lūgums par Tiesu Palatas lēmuma atcelšanu lietā par aizgādņa iecelšanu Kuldīgas Pareizticīgo Brālības mantībai un promesošās Baltijas pareizticīgo brālības aizgādņa Jāņa Graudiņa pilnvarnieka, zv. adv. Berga, paskaidrojums

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Senats atrod: Tiesu Palata, pretēji civ. proc. lik. 711. p. nepietiekoši un neizsmeļoši attēlojusi lietas apstākļus, nenodibinot pašus faktiskos notikumus, kuri bijuši par šīs lietas izcelšanās iemesliem. Ar to Senatam atņemta iespēja, uz to nedaudzu faktisko aizrādījumu pamatu, kuru pieved Tiesu Palata, dibināt savu slēdzienu par to, vai un cik tālu Tiesu Palata pielaidusi sūdzētājas pievestos likumu pārkāpumus. Pie šādiem apstākļiem Senats atrod par vajadzīgu vispirms no sevis nodibināt lietas pamatā bijušos faktiskos apstākļus. Kuldīgas apriņķa priekšnieks ar savu 1923. g. 15. marta rakstu Nr. 719 paziņojis Liepājas apgabaltiesas prokuroram, ka Kuldīgas pilsētā esošie 2 imobili (zem zemes grām. Nr. Nr. 90, 91, proti bijušā skolotāju semināra ēka ar dārzu, un bijušās ministrijas skolas ēka), kuras agrāk piederējušas „Baltijas pareizticīgo brālībai", tagad atrodoties bez pārvaldnieka uzraudzības un ejot bojā, un ka ēku tagadējais īpašnieks neesot zināms. Uz šī pamata Kuldīgas apriņķa priekšnieks lūdzis prokuroru „līdz īpašuma tiesību noskaidrošanai par minētām ēkām iecelt kuratoru". No rakstam pieliktiem dokumentiem ir redzams sekošais. Saskaņā ar Ventspils-Kuldīgas zemes grāmatu nodaļas 1923. g. 5. marta rakstu Nr. 953, minētie imobili pieder Kuldīgas pareizticīgo Brālībai kopš 1877. g. 7. janvāra, resp. 1872. g. 8 novembra, un līdz 1922. g. 1. janvarim tikuši nodoti uz renti Krievijas Izglītības ministrijai. Pēc rakstam klātpieliktā izvilkuma no Baltijas pareizticīgo Kristus Pestītāja un Dievmātes Patvēruma, Kr. Sv. Sinoda 1882. g. 30. aprilī / 16. maijā apstiprinātiem statutiem, minētā brālība izcēlusies Pēterpilī, apvienojoties 1869. g. dibinātai Kuldīgas Pokrovas un 1871. g. dibinātai Baltijas Svētītāja brālībām. Liepājas apgabaltiesas prokurors ar savu 1923. g. 27. marta iesniegumu Nr. 2015, pamatojoties uz klāt pielikto „sarakstīšanos" un uz civ. proc. lik. 1941. p., lūdzis Apgabaltiesu iecelt aizgādni par Kuldīgas apriņķa priekšnieka 1923. g. 15. marta rakstā Nr. 719 minētām ēkām. 1923. g. 12. aprilī Liepājas Apgabaltiesa nolēmusi, par „nezinamā prombūtnē" esošās „Baltijas pareizticīgo brālības" mantību nodibināt aizgādnību. 1926. g. 10. decembrī sūdzētāja bija griezusies pie Liepājas Apgabaltiesas ar lūgumu, saskaņā ar civ. proc. lik. 1945. p., par bij. „Baltijas pareizticīgo Kristus un Dievmātes Patvēruma brālības" mantību nodibināto aizgādnību atcelt. Savu lūgumu minētā brālības valde pamato uz to, ka saskaņā ar saviem statutiem (I. p.) brālība esot nekas cits kā atjaunotā bij. „Balti-

jas pareizticīgo Kristus Pestītāja un Dievmātes Patvēruma brālība" un stājusies šīs pēdējās vietā, ka saskaņā ar statutu 13. p. un Baltijas pareizticīgo Kristus Pestītāja un Dievmātes Patvēruma brālības 1923. g. 2. oktobŗa un 1924. g. 1. oktobŗa sapulču lēmumiem, uz viņu pāriet visi minētās Baltijas brālības īpašumi un tiesības, ka tāpēc pēc aizgādnības nodibināšanas neesot vajadzības (priv. lik. 522, 527. p. p.) un ka visa, bij. Baltijas brālības mantība tagad esot nododama sūdzētājai. Liepājas Apgabaltiesa ar savu 1926. g. 21. decembŗa lēmumu apmierinājusi sūdzētājas lūgumu. Apgabaltiesas lēmumu pārsūdzējis Liepājas Bāriņu tiesas ieceltais aizgādnis, Graudiņš. Savu sūdzību Graudiņš pamato uz to, ka „Latvijas pareizticīgo Kristus Pestītāja un Dievmātes Patvēruma brālība" esot uzskatāma par 3. personu, kuŗas statuti nevarot aizskart viņa aizgādāmās brālības tiesības, ka neesot pierādīts, ka viņa būtu Baltijas pareizticīgo brālības pēcnācēja, un ka uz viņu ar atsevišķu pārejas aktu būtu pārgājusi Baltijas pareizticīgo brālības mantība, un ka 1926. g. 8. oktobŗa noteikumi par pareizticīgo baznīcas stāvokli 6. p. (lik. kr. 150. Nr.) neesot šai lietai piemērojams. Latvijas pareizticīgo Kristus Pestītāja un Dievmātes patvēruma brālība atrod, ka „Baltijas pareizticīgo Kristus Pestītāja un Dievmātes Patvēruma brālības" aizgādnim neesot tiesības pārsūdzēt Liepājas apgabaltiesas 1926. g. 21. decembŗa lēmumu, jo ar šo lēmumu aizgādnība jau tikusi atcelta skaitot no lēmuma taisīšanas dienas. Bez šī formelā iebilduma „Latvijas pareizticīgo Kristus Pestītāja un Dievmātes Patvēruma brālība" uzsvērusi, ka pēc būtības lieta grozoties vienīgi ap to, ka „Baltijas pareizticīgo Kristus Pestītāja un Dievmātes Patvēruma brālība" tikusi pārreģistrēta un pārdēvēta par „Latvijas pareizticīgo Kristus Pestītāja un Dievmātes Patvēruma brālību" sakarā ar viņas tagadējo jauno darbības aploku, proti Latvijā, un ka tā tad tikusi nodibināta un iereģistrēta nevis kāda jauna biedrība, bet esot notikusi vienkārši tās pašas Baltijas brālības darbības atjaunošana — vietas ziņā — šaurākā darbības aplokā. Tiesu Palata savā 1927. g. 30. marta lēmumā, atceļot Liepājas apgabaltiesas lēmumu, pievienojusies Baltijas pareizticīgo Kristus Pestītāja un Dievmātes Patvēruma brālības aizgādņa pievestām ierunām un Latvijas pareizticīgo Kristus Pestītāja un Dievmātes Patvēruma brālības lūgumu atstājusi bez ievērības." Sūdzētājas kasacijas sūdzība pelna ievērību. Gan pretēji sūdzētājas domām, „promesošās" Baltijas pareizticīgo Kristus Pestītāja un Dievmātes Patvēruma brālības" mantības aizgādnis ir formeli vēl pietiekoši leģitimēts pārsūdzēt Apgabaltiesas lēmumu par aizgādnības atcelšanu, jo viņš nemaz nav atzīstams par trešo personu it kā tāpēc, ka aizgādnība būtu uzskatāma par atceltu un vairāk neeksistējošu jau ar Apgabaltiesas lēmuma taisīšanas dienu. Īstenībā, Apgabaltiesas lēmums, arī aizgādnības lietās, gan nestājas spēkā pēc noteikumiem par tiesas spriedumu spēkā nākšanu un ir izpildāmi tūliņ pēc viņu taisīšanas. Bet tomēr, ja šādi lēmumi faktiski tika pārsūdzēti līdz viņu izpildīšanai, t. i. līdz Bāru tiesas lēmuma taisīšanai par konkretā aizgādņa atsvabināšanu no amata, tas vēl būtu līdz šim momentam leģitimēts vēl uzstāties tiesā vismaz tik tālu, ka lieta grozās ap paša lēmuma (par aizgādnības atcelšanu) pārsūdzēšanu, jo citādi viņa aizgādāmā un aizsargājamā mantība būtu palikusi bez formelas aizstāvēšanas un nebūtu cita mantības pārstāvja, kas lēmumu būtu varējis pārsūdzēt; bez tā būtu ari pārkāpts vispārējais civiltiesāšanas princips, ka jābūt divām instancēm, kuŗas lietu izspriež pēc būtības (ties. iek. lik. 5. p.) un ka katrs I. instances lēmums vai spriedums ir pārsūdzams; iznāktu, ka tamlīdzīgs lēmums vispār nebūtu — gala efekta ziņā — pārsūdzams, kas tieši runātu pretim civ. proc. lik. 1946. p. Tā tad Tiesu Palata nav šai ziņā likumus pārkāpusi. Bet pārējie Tiesu Palatas

pievestie apcerējumi nav atzīstami par pareiziem. Tiesu Palata atzinusi par nelikumīgu „Baltijas pareizticīgo Kristus Pestītāja un Dievmātes Patvēruma brālības" locekļu 1923. g. 2. oktobra ārkārtējo sapulci uz tā pamata, ka „sapulce sanākusi uz Archibīskapa Jāņa aicinājuma un ka tikuši aicināti Rīgā un tuvumā dzīvojošie brālības biedri, kuru adreses bija zināmas". Nākot pie tāda slēdziena, Tiesu Palatai bija vispirms jānodibina, kādu sasaukšanas kārtību paredz minētās brālības statuti, un ka tāda sapulces sasaukšanas kārtība runātu pretim minētās brālības statutiem. Tiesu Palata nav nodibinājusi, ka sapulces sasaukšanas kārtību būtu apstrīdējuši kādi minētās brālības locekļi, vai ka jauno statutu reģistraciju prokurors būtu noprotestējis likumā par biedrībām 14. p. paredzētā kārtībā. Tāpat Tiesu Palata pat neapgalvo, ka nebūtu ticis aicināts kāds minētās brālības loceklis, kura adrese bijusi aicinātājiem zināma. Tiesu Palata ari nekonstatē, ka aicinātājs nebūtu bijis minētās brālības priekšsēdētājs. Bet Tiesu Palata šādus, vienīgi izšķīrējus jautājumus pat nav aizkustinājusi. Ar to vien atkrīt visi Tiesu Palatas tālākie slēdzieni par to, ka aprādītā sapulcē pieņemtie lēmumi par „Baltijas pareizticīgo Kristus Pestītāja un Dievmātes Patvēruma brālības" darbības atjaunošanu un viņas statutu piemērošanu Latvijas valsts likumiem par biedrībām, būtu uzskatāmi par spēkā neesošiem. Tiesu Palata nenoliedz, ka pašas sūdzētājas statutos tieši uzsvērts, ka tiek atjaunota un dibināta — „Baltijas pareizticīgo Kristus Pestītāja un Dievmātes Patvēruma brālības" vietā — „Latvijas Pareizticīgo Kristus Pestītāja un Dievmātes Patvēruma brālība", t. i. ka, pēc būtības, — notikusi tikai tās pašas biedrības (brālības) cita nosaukuma reģistrēšana, resp tās pašas biedrības pārreģistrēšana. Bet ar to nenotiek — pēc būtības — jaunas biedrības un jauna tiesību objekta radīšana (Sen. civ. kas. dep. spried. 1924. g. 32. Nr. Jelgavas kluba biedrības lietā), Ja nu „Baltijas pareizticīgo Kristus Pestītāja un Dievmātes Patvēruma brālības" statuti nav lietā iesniegti, tad Tiesu Palatai bija jāpiemēro civ. proc. lik. 368. p. Sevišķi jautājumā par sapulces sasaukšanas kārtību, Tiesu Palatai bija jāņem vērā ārkārtējie apstākļi, pie kuriem sapulce tika sasaukta un uz kuriem aizrādījis sapulces vadītājs, un ka pat ari jaunie statuti nemaz neparedz sapulču sasaukšanu obligatoriski caur sludinājumiem laikrakstos. Tiesu Palatai nebij ari likumīga pamata — vienkāršā apsardzības kārtībā — neatzīt pārorgnizētai ar statutu jauno reģistraciju biedrībai īpašuma tiesības uz nekustamo mantu, kura pēc zemes grāmatām viņai pieder. Mantas piederību šai biedrībai būtu varējusi apstrīdēt tikai attiecīgi leģitimēta trešā persona prasības ceļā, un tikai ar tiesas spriedumu manta būtu bijusi jāpiespriež attiecīgam prasītājam. Tiesu Palatai vēl mazāk bija tiesība sūdzētājas lūgumu dēļ aizgādnības atcelšanas atraidīt uz tā pamata, ka sūdzētāja nav pierādījusi, „ka viņa ir tā pati persona, kas tagad promesošā Baltijas pareizticīgo brālība." Nevis sūdzētājai bija šis apstāklis jāpierāda, bet gan tas bija jāatspēko tam, kas šo apstākli apstrīd. Sūdzētāja tā apstākļa pierādīšanai, ka „Baltijas pareizticīgo Kristus Pestītāja un Dievmātes Patvēruma brālība" tikusi pārorganizēta ar statutu pārreģistraciju un pēc pārorganizācijas pieņēmusi nosaukumu „Latvijas pareizticīgo Kristus Pestītāja un Dievmātes Patvēruma brālība" un tā tad likumīgi pastāv Latvijā, atsaukusies uz viņas iesniegtiem sapulču protokoliem. Tāpēc Tiesu Palata nevarēja savā spriedumā jau tieši iziet no „Baltijas pareizticīgo Kristus Pestītāja un Dievmātes Patvēruma brālības" prombūtnes uz tā pamata vien, ka sūdzētāja nav pierādījusi savu identitati ar nupat minēto brālību (sk. augšā pievesto Senata civ. kas. dep. spried. 1924. g. 32. Nr. Jelgavas kluba lietā). Tiesu Palatas pievestais Senata administrativā departamenta lēmums nemaz neattaisno Tie-

su Palatas gala slēdzienus, bet drīzāki tos atspēko, jo ar to tika vienīgi tas atzīts, ka statutu reģistracijas fakts kā tāds neizšķir „īpašuma tiesību jautājumu", un ka šis jautājums izšķirams civ. proc. lik. I. p. kārtībā, t. i. taisni prasības ceļā, bet ne apsūdzības kārtībā.

Aiz pievestiem iemesliem atrodot, ka Tiesu Palatas lēmums aiz motivu nepilnības un nepareizības nav spēkā atstājams civ. proc. lik. 711., 339., 368. pp. pārkāpumu dēļ, Senats, neeielaižoties pārējo sūdzētājas kasacijas sūdzībā aprādīto kasacijas iemeslu pārbaudīšanā, nolemj: Tiesu Palatas 1927. g. 30. marta lēmumu civ. proc. lik. 339., 368., 711. pp. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot Tiesu Palatai izspriešanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 297.)

103. 1928. g. janvāra mēneša 31. dienā. Antona Ozola pilnvarnieka, zv. adv. Ozola, lūgums par Rīgas Apgabaltiesas lēmuma atcelšanu Artura Ozola prasībā pret Zelmu Esiņ.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka tie apstākļi, kuŗus prasītājs pieved savā kasacijas sūdzībā, paši par sevi gan būtu varējuši noderēt par iemeslu kasacijas termiņa atjaunošanai civ. proc. lik. 778 sek. p. p. paredzētā kārtībā, bet nevar novest pie kasacijas termiņa pagarināšanas, skaitot to it kā no sprieduma faktiskās izgatavošanas galīgā formā, jo, pēc civ. proc. lik. 833. p. I. pkt. kategoriskā nosacījuma, termiņa pagarināšana (отстрочка) nekādā ziņā neattiecas uz atsauksmju (отзыви), apelacijas, blakus un kasacijas sūdzību iesniegšanu (Kr. civ. kas. dep. spr. 92/56); 2) ka, pretēji prasītāja domām, kasacijas termiņa atjaunošana nemaz nav izslēgta gadījumos, kad spriedums nav izgatavots"; kasacijas termiņa atjaunošana nav aprobežota gadījumos, kad spriedums laikā izgatavots un „kasators laikā nosūtījis kasacijas sūdzību, bet tā, kādu nekādu ārēju neatkarīgu no kasatora apstākļu dēļ, tiesā nav laikā iegājusi"; šis nekur nedz praksē, nedz literaturā līdz šim neizteiktais, prasītāja uzskats nemaz neatrod sev apstiprinājumu nedz prasītāja pievestā civ. proc. lik. 835. p., nedz pārējos civ. proc. lik. pantos (778—782. p. p.), kuŗi paredz termiņa atjaunošanu; taisni otrādi, būtu jāargumentē tā, ka, ja kasacijas termiņš atjaunojams jau tad, kad spriedums laikā jau izgatavots un šķēršļi kasacijas sūdzības neienākšanai tiesā līdz termiņam, no pašas tiesas neatkarājas, tad jo vairāk, kasacijas termiņš atjaunojams, kad pati tiesa vainojama šķēršļu stādīšanā; lūgums par termiņa atjaunošanu iesniedzams 2 nedēļu laikā skaitot vai nu no šķēršļa novēršanas momenta un nekādi sarežģījumi šai ziņā nevar celties; 3) ka tādā kārtā Apgabaltiesa nav prasītāja pievestos likumus pārkāpusi, kādēļ viņa sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Artura Ozola pilnvarnieka, zv. adv. Ozola, blakus sūdzību atstāt bez ievērības. (L. Nr. 316.)

104. 1928. g. oktobra mēneša 26. dienā. Zemkopības ministrijas pilnvarnieka, zv. adv. Berga lūgums par Jelgavas Apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Zemkopības ministrijas prasībā pret Frici Siseni.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Izklausījis atbildētāja paskaidrojumus, Senats atrod: Valsts zemes fonds (agr. ref. lik. I. d. 2 pkt.) — principā — izlietojams agr. rer. lik. I. d. 2. pktā paredzētām vajadzībām (tā paša lik. II. d. 27. p.). Bet līdz ar

to 27. pants paredz izņēmumus no šī vispārējā noteikuma, nosakot, ka 27. pantā paredzētie objekti, to starpā meži, paliek valsts īpašumā tādos apmēros, kādos noteic atsevišķs likums, un ka līdz tāda likuma izdošanai atsevišķām saimniecībām atsevišķos nepieciešamos gadījumos Centrālā zemes ierīcības komiteja var piešķirt daļas no šiem valsts īpašumiem. Tādā kārtā agr. ref. lik. I. d. I. pktā paredzētiem mērķiem un tā tad ari jaunsaimniecību nodibināšanai no valsts zemes fondā ietilpstošiem mežiem var tikt izlietoti — ievērojot to, ka 27. pantā paredzētais likums vēl nav izdots — tikai tas mežs, kuru, saskaņā ar 27. p., Centralā zemes ierīcības komiteja speciali piešķīrusi atsevišķai jaunsaimniecībai; visus pārējos, valsts zemes fondā ietilpstošos mežus, tā tad agr. ref. lik. I. pantā aprādītam mērķim izlietot nav iespējams, jo likums to aizliedz. Ievērojot šādu likumu noteikumu, pie izpirkšanas līguma noslēgšanas attiecībā uz kādu jaundibināmu saimniecību nav — pretēji Apgabaltiesas domām — vajadzīgs sevišķi atrunāt līgumā, ka tas uz mežu neattiecas, jo likuma noteikumi katram jāzina un tāpēc neviens no kontrahentiem nevarēja šaubīties par to, ka jaunsaimniecībā augošais mežs par izpirkšanas līguma objektu var būt tikai tik tālu, cik tālu tas konkretai jaunsaimniecībai piešķirts no Cenrālās zemes ierīcības komitejas. Pat tādā gadījumā, ja kontrahenti — pretēji minētiem likumu noteikumiem — būtu domājuši izpirkšanas līgumu attiecināt uz visu mežu, līgums šai daļā būtu atzīstams par nederīgu saskaņā ar priv. lik. 2922. pantu. Tādā kārtā — pretēji Apgabaltiesas domām, priekš lietas ir gan no svara tā fakta konstatēšana, vai konkretā gadījumā atbildētājs nocirtis mežu, kas viņa lietošanā no Centralās zemes ierīcības komitejas nav ticis nodots, kā to apgalvo prasītāja, kāda apstākļa pierādīšanai uz prasītājas lūgumu ari tikuši nopratināti liecinieki. Pielaižot motivu nepareizību un aiz šī iemesla neapsverot šo liecinieku liecības, Apgabaltiesa tādā kārtā pārkāpusi civ. proc. lik. 181 (129), 196 (142). pp., kādēļ viņas spriedums atceļams. Ievērojot sacīto, Senats nolemj: Jelgavas apgabaltiesas 1927. g. 17. maija spriedumu civ. proc. lik. 181., 196. (129., 142). pantu pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai Apgabaltiesai izspriešanai no jauna citā tiesnešu sastāvā (L. Nr. 321.)

105. 1928. g. novembra mēneša 22. dienā. Amalijas, Nikolaja un Konrāda Leinieši pilnvarnieka, zv. adv Rūša, lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Voldemāra Kalniņa prasībā pret Amaliju, Nikolaju un Konradu Leiniešiem.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Senats atrod, ka Tiesu Palatas spriedums noticis 1927. g. 13. janvarī, t. i. pēc 1925. g. 27. oktobra noteikumu (lik. krāj. 188. Nr.) spēkā nākšanas, ar kuriem priv. lik. 3894. p. attiecināts uz visu Latviju (izņ. Latgali). Pēc intertemporālo tiesību principiem, jaunais likums, — kas attiecas uz pašām tiesībām (tā tad ne uz zināmiem faktiem un neatkarīgi no tiesību izcelšanās pamatiem), t. i. kas tieši noteic tādu tiesības saturu un sekas, kas izrietētu kaut ari no pirms jauna likuma spēkā nākšanas notikušā fakta, — aptver ari jau izcēlušās tiesības (Sen. civ. kas. dep. spried. 1928. g. 332. Nr.). Ja tādēļ pievestais jaunais likums pielaiž pirkšanas līguma atcelšanu aiz laesio enormis tikai tad, kad pametumu nodarītāja puse rīkojusies ļaunprātīgi, tad konkretā gadījumā atbildētājam, kas atsaucās uz laesio enormis, bija jāpierāda prasītāja pielaistā ļaunprātība; Tiesu Palata nav konstatējusi, ka atbildētājs šo faktu būtu pierādījis un atbildētājs pat neapgalvo, ka prasītājs būtu rīkojies ļaunprātīgi. Šai ziņā nekrīt

svarā, ka prasība tikusi celta jau pirms pievestā likuma spēkā nākšanas, jo prasības celšanas moments šai ziņā nevar, kā tīri nejaušs moments un kā procesuals akts, iespaidot jautājuma izšķiršanu par to, uz kādu momentu būtu attiecināmas jaunā likuma materiālās sekas un kādas materiali juridiskas attiecības, piem. īpašuma tiesības, būtu padotas vecam vai jaunam likumam. Jautājums par intertemporālo tiesību principu piemērošanu nevar atkarāties no tā, kad un kādā veidā ieinteresētās personas realizē un izved dzīvē savas no jurid. attiecībām izrietošās subjektīvās tiesības. Šim slēdzienam nemaz nerunā pretim tas procesualais princips, ka prasības pamats apspriežams pēc tām faktiskām un juridiskām attiecībām, kas pastāvēja prasības celšanas laikā. Jo taisni šādas faktiskas un juridiskas attiecības, no kurām izrietēja tagad apspriežamās juridiskās sekas, prasības celšanas laikā jau bija nodibinājušās un tāpēc šādas sekas ir apspriežamas jau pēc jaunā likuma (Sen. civ. kas. dep. spried. 1928. g. 332. Nr.). Apsverot prasibas pamatotību, tiesa nevar prasītājam atzīt tādas tiesības, kuras sprieduma taisīšanas laikā likums vairs neatzīst. Pārdevējam nav jus quaesitum uz līguma atspēkošanu aiz laesio enormis; viņam ar pirkšanas-pārdošanas līguma slēgšanu ir tikai tiesība prasīt šī līguma izpildīšanu, t. i. prasīt pirkšanas cenu. Šo ekvivalentu viņš, kā konstatē Tiesu Palata, atbildētājs jau saņēmis. Tiesību aizrādīt uz pārmērīgu pametumu atbildētājs baudīja un varēja realizēt tikai līdz kamēr spēkā esošais likums viņam tādas tiesības atzīst; tāpēc tādas tiesības ipso jure atkrīt, ja atbildētājs vairs uz likuma dibināties nevar. Vai šāds likums vēl nebija spēkā tad, kad viņš pirmo reizi tiesā bija cēlis ierunu par laeso enormis, nekrīt svarā, ja vien tāda tiesība vēl netika viņam atzīta ar spēkā gājušu spriedumu. Tiesa ar savu galīgu spriedumu nevar atzīt partam kādas tiesības, kuras sprieduma taisīšanas laikā, vairs nav spēkā (Sen. civ. kas. dep. spried. 1928. g. 332. Nr.). Tādā kārtā Tiesu Palata, neatzīstot atbildētājam tiesību atsaukties uz laesio enormis, gala slēdziena ziņā, nav likumu pārkāpusi, kādēļ vien atbildētāja kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma. Aiz aprādītiem iemesliem Senats nolemj: Amalijas, Nikolaja un Konrada Lejniešu pilnvarnieka, zv. adv. Rūša, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 327.)

106. 1928. g. oktobra mēneša 25. dienā. Ignata Ančupana pilnvarnieka, zv. adv. Šenfelda lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Ignata Ančupana prasībā pret Donatu Ančupanu un mir. Konstantina Antona d. Ančupana mantojuma masu un pēdējo pilnvarnieka, zv. adv. Grinberga paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka Tiesu Palata, pretēji civ proc. lik. 711. p., savā lēmumā nav pievedusi nedz prasītāja pieteikto prasības lūgumu, nedz atbildētāju ierunas, nedz lietas apstākļus, nedz izšķiramā jautājuma saturu un kodolu, un ar to atņēmusi Senatam iespēju spriest par apstrīdamā lēmuma saskaņu ar likumiem, kādēļ vien Tiesu Palatas lēmums aiz 711. p. pārkāpumiem atceļams; 2) ka Tiesu Palatai, atzīstot par pareizu atbildētāju celto noraidījumu par lietas nepiekritību tiesas iestādēm, bija nevis prasītāja blakus sūdzība jāatstāj bez ievērības, bet gan lieta jāizbeidz viņas nepiekritības dēļ tiesu iestādēm uz civ. proc. lik. 584. p. I. pkta pamata; neizbeidzot lietu, Tiesu Palata ar to pašu atstājusi spēkā Apgabaliesas 1924. g. 5. decembra (domāts 5. janvāra) lēmumu, kas izgājis taisni no lietas piekritības tiesu iestādēm; šai ziņā Tiesu Palata pielaidusi pret-

runu starp rezolucijū un tās motiviem, ar šo pārkāpjot jau pievesto 711. p. un arī civ. proc. lik. 571, 584. p. p.; 3) ka Senats tomēr pie šādiem apstākļiem atrod par vajadzīgu apstāties no sevis pie jautājuma par lietas piekritību tiesu iestādēm; 4) ka šai ziņā izrādās, ka Latgalē nekustamās mantas piespiedu dalīšanā tiesas ceļā sevišķa kārtība paredzēta vienīgi attiecībā uz mantojumu (civ. proc. lik. 1409.—1422. p. p.); šī kārtība nav piemērojama kopīpašuma dalīšanai (Kr. civ. lik. 550., 556. pp.), kas dibināts ne uz mantošanu; noteikumos par mantojuma dalīšanu Latgalē (civ. proc. lik. 1409—1422. p. p.) nav noteikuma, kuru attiecībā uz pārējo Latviju paredz civ. proc. lik. 2029. p.; pievestie Kr. civ. lik. 550.—556. pp. neparedz sevišķi piespiedu dalīšanas kārtību attiecībā uz kopīpašumu, kas nav dibināts uz mantošanu; tāpēc šī kopīpašuma piespiedu dalīšana, kuru principā atzīst Kr. civ. lik. 550. p., izvedama tikai prasības ceļā uz vispārēja pamata; 5) ka pēc šīs lietas apstākļiem tad nu ceļas tālākais jautājums par to, vai parastā prasības kārtība piemērojama ari tad, kad viensēta, kura uz 1906. g. 9. novembra un 1910. g. 14. jūnija likuma pamata tika apstiprināta kopā vairākiem kopīpašniekiem no guberņas zemes ierīcības komitejas, ir piespiedu kārtā sadalāma starp šādas viensētas vairākiem kopīpašniekiem; 6) ka pēc Tiesu Palatas domām līdzīpašumā esošās viensētas piespiedu sadalīšana starp tās vairākiem līdzīpašniekiem piekrītot nevis tiesu iestādēm, bet gan tikai zemes ierīcības komitejai; pie tam Tiesu Palata, nepievedot nekādus motivus, vienkārši atsaucās uz 1924. g. 2. oktobra noteikumu I. p. par zemes ierīcību (lik. krāj. 157. Nr.); 7) ka tomēr, pēc prasītāja pareizā aizrādījuma, viensētas dalīšanai starp viņas vairākiem līdzīpašniekiem, pievestie noteikumi nekad nav piemērojami; saskaņā ar noteikumu I. p. Zemes ierīcības komiteju darbi starp citu ir: sādžu šnoru zemju sadalīšana viensētās (30—32. p. p.) un kopīpašuma zemju sadalīšana (3. p. I. piez. 25.—26. p. p.); tā tad lieta grozās ap sādžu piešķirto šnoru zemju un sādžu kopīpašuma zemju iedalīšanu viensētās vai ap kopīpašuma zemju sadalīšanu kopīpašnieku starpā, bet nekad ne ap jau (uz pievesto noteikumu pamata) noteikto un regulēto viensētu (kā izdalīto vienību) sadalīšanu starp to privattiesiskiem līdzīpašniekiem; konkretā gadījumā lieta grozās taisni ap jau gatavu, noteiktu un techniski regulētu zemes vienību, proti ap viensētu kā privattiesisku objektu, kas pastāv privattiesiskā līdzīpašumā (pretēji publiski tiesiskam sabiedriskam kopīpašumam); runā stāvošā viensēta, uz vispārēja privattiesiska pamata, sadalīdama starp šī privattiesiskā līdzīpašuma dalībniekiem, t. i. starp tā privattiesiskiem līdzīpašniekiem; kopīpašuma zemju galīga sadalīšana un likvidēšana ir piespiedu kārtībā izvedama zemes ierīcības iestādēm ex officio (3. p. 2, 3. piez.); turpretim privattiesisks līdzīpašums sadalāms starp tā līdzīpašniekiem tikai uz pēdējo vēlēšanos (Kr. civ. lik. 550. p.), jo tur sabiedriskās (publiskās) intereses nemaz nav aizskartas; 8) ka tādā kārtā Tiesu Palata, nepareizi piemērojot pievestos noteikumus konkretā gadījumā un šai ziņā pielaižot motivu nepilnību, pretrunību un nepareizību, pārkāpusi, kā minēto noteikumu par zemes ierīcību I. p., tā civ. proc. lik. 339., 571., 584., 711. p. p., kādēļ viņas spriedums atceļams, Senats, neielaizdamies pārējo, kasacijas sūdzībā pievesto kasacijas iemeslu pārbaudīšanā, nolemj: Tiesu Palatas 1927. g. 18. maija spriedumu, civ. proc. lik. 339, 571, 584, 711. pp. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot Tiesu Palatai izspriešanai no jauna citā sasatāvā,. (L. Nr. 330.)

107. 1928. g. oktobra mēneša 25. dienā. Dzelzceļu Virsvaldes juriskonsulta pal. Matsona lūgums dēļ Tiesu Palatas sprieduma jaunas caur-

lūkošanas Rīgas Tirdzniecības A./S. „Argo" prasībā pret Dzelzceļu virsvaldi.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā 1) ka atbildētāja ar savu 1927. g. 6. julija ienākušu lūgumu lūdz Tiesu Palatas 1927. g. 28. februaŗa/14 marta spriedumu atcelt civ. proc. lik. 794. p. paredzētā kārtībā aiz jaunatklātiem apstākļiem, kuŗus atbildētāja ierauga iekš tam, ka pirms Tiesu Palatas sprieduma taisīšanas prasītāja ar akcionaru 1926. g. 14. oktobŗa sapulces lēmumu tikusi uzskatīta par galīgi likvidētu, bet ka šis lēmums ticis izsludināts Valdības Vēstnesī tikai pēc Tiesu Palatas sprieduma taisīšanas, kāds spriedums ticis atbildētājai pasludināts 1927. g. 16. martā; 2) ka saskaņā ar civ. proc. lik. 796., 797. p. p. 2. pkt. lūgumi dēļ sprieduma caurskatīšanas no jauna iesniedzami 4 mēnešu laikā skaitot no tās dienas, kad lūdzējam kļuvis zināms apstāklis, kuŗš likts lūguma pamatā; 3) ka, pretēji atbildētājas domām, par „jauno" apstākli 794. p. nozīmē, uzskatāms nevis Tiesu Palatas spriedums, bet atbildētājas lūgumā aprādītais fakts, ka prasītāja tikusi atzīta par galīgi likvidētu Tiesas Palata sprieduma taisīšanas laikā; 4) ka tāpat — pretēji atbildētājas domām — ka diena, kuŗā šis „jaunais" apstāklis kļuvis viņai zināms, atbildētājai, uzskatāma nevis diena, kuŗā viņai kļuvis zināms tas fakts, ka prasītāja tikusi atzīta par galīgi likvidētu; 5) ka, pēc pašās atbildētājas paskaidrojuma, par nupat minēto faktu ticis izsludināts Valdības Vēstneša 1927. g. 52. Nr., kuŗš iznācis jau 1927. g. 5. martā; 6) ka par likvidacijas izbeigšanu obligatoriski jāizsludina Valdības Vēstnesī (Kr. civ. lik. 2180. p. teik.; Finanču ministrijas 1925. g. 25. septembŗa izstrādāto normalstatutu 68. §); 7) ka pēc 1925. g. 8. maija lik. par Vald. Vēstn. (lik. krāj. 86. Nr.) „Vald. Vēstnesis" jāabonē visām valsts un pašvaldības iestādēm; 8) ka tāpēc izsludinājums par A./S. „Argo" Vald. Vēstn. 1927. g. 52. Nr. uzskatāms par zināmu atbildētājai jau ar tā paša numura iznākšanu, t. i. 1927. g. 5. martā; 9) ka atbildētājas lūgums par Tiesu Palatas sprieduma caurskatīšanu no jauna ienācis Tiesu Palatai tikai 1927. g. 6. julijā, t. i. pēc civ. lik. 796. p., 797. p. 2. pkt. paredzētā termiņa; 10) ka tāpēc minētais lūgums atstājams bez ievērības, Senats nolemj: Latvijas Dzelzceļu Virsvaldes juriskonsulta palīga Matsona lūgumu uz civ. proc. lik. 794., 796. pp. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 331.)

108. 1928. g. oktobŗa mēneša 25. dienā. Zemkopības ministrijas pilnvarnieka, zv. adv. Berga, lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu mir. Jāņa Verbeļa mantojuma masas prasībā pret Zemkopības ministriju.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Senats atrod: Tagadējā lieta ievadīta ar prasības iesniegšanu 1922. g. 2. junijā, tāpat Apgabaltiesas spriedums noticis 1923. g. 8. martā, un Tiesu Palatas pirmais spriedums 1924. g. 17. martā. Tā tad visi nupat pievestie civilprocesiskie akti notikuši pirms 1925. g. 18. apriļa likuma papildinājumu (lik. krāj. 72. Nr.) spēkā nākšanas. Tāpēc Senatam, taisot savu 1926. g. 28. oktobŗa spriedumu, ar kuŗu minētais Tiesu Palatas pirmais spriedums ticis atcelts aiz priv. lik. 3619. p., civ. proc. lik. 711. p. pārkāpumiem, nebija iemesla — trūkstot partu atsaukšanai uz pievesto 1925. g. 18. apriļa likumu — no sevis vispār apspriest jautājumu par to, vai tas būtu piemērojams runā stāvošai lietai, kuŗa tika ierosināta un izspriesta ar otrās instances spriedumu pirms 1925. g. 18.

apriļa likuma spēkā nākšanas. Tomēr tagad, kad Tiesu Palatas pirmais 1924. g. 17. marta spriedums atcelts un tā tad vairs nepastāv un Tiesu Palata taisījusi jaunu spriedumu 1927. g. 31. martā, t. i. tai laikā, kad jau nācis spēkā pievestais 1925. g. 18. marta likums un kad uz pievestā likuma piemērojamību tagadējā lietā atbildētāja tieši aizrādījusi savā kasacijas sūdzībā, Senats tur par vajadzīgu apstāties pie augšā aprādītā jautājuma. Šai ziņā Tiesu Palata, izspriežot lietu no jauna pēc būtības jau pēc pievestā likuma spēkā nākšanas, nevarēja apiet jautājumu par to, vai likums, kas nācis spēkā pēc prasības celšanas, bet tomēr pirms lietas izspriešanas pēc būtības otrā instancē, ir tai lietā piemērojams jeb ne. Uz vispārēja pamata likums izrāda — principiali — spēku tikai uz nākotni. Pēc intertemporālo tiesību principiem, jaunais likums, kas tieši attiecas uz pašām tiesībām (tā tad ne uz zināmiem faktiem), neatkarīgi no tiesību izcelšanās pamatiem, t. i. tieši noteic tādu tiesību saturu un sekas, kuras izrietētu kaut ari no pirms jaunā likuma spēkā nākšanas, notikuša fakta, aptver ari jau izcēlušās tiesības. Tāpēc, ja fakts, kura sekas noteic jaunais likums, iestājies pirms jaunā likuma spēkā stāšanās, tad tādas sekas apspriežamas pēc vecā likuma. Turpretim, ja šāds fakts iestājies pēc jaunā likuma spēkā stāšanās, tad ar jauno likumu tiek atceltas vai grozītas ari tās juridiskās attiecības, kuras bija izcēlušās pie vecā likuma (sk. Eneccerus, Lehrbuch des bürgerl. Rechts I. sēj. 56. § 1, 6.—8. izd.); konkretā gadījumā lieta grozās ap to, ka jaunais (1925. g. 18. apriļa) likums Latvijas valstij par labu pārtrauc un atceļ tajā minēto kroņa mežsargu māju lietotāju vai to mantinieku līdz tam uz 1869. g. 10. marta likuma pamata iegūtās, bet vēl formali nekoroborētās, īpašuma tiesības. Tāpēc, saskaņā ar augšā pievestiem vispārējiem intertemporalo tiesību principiem, minēto māju lietotāju vai to mantinieku īpašuma tiesības uzskatāmas par pārtrauktām un atceltām tieši ar pievestā 1925. g 18. apriļa likuma spēkā nākšanu. Ar šo pēdējo momentu aprādītās mežsargu mājas jau tika ieskaitītas valsts zemes fondā. Nākot pie šī slēdziena, nemaz nekrīt svarā, vai aprādīto mežsargu māju lietotājs jeb to mantinieki jau pirms pievestā likuma spēkā nākšanas bija pret Zemkopības ministriju cēluši prasību tiesā par īpašuma (obroka) tiesību atzīšanu viņiem, jo prasības celšanas moments šai ziņā nevar, kā tīri nejaušs moments un kā procesuals akts, iespaidot jautājuma izšķiršanu par to, uz kādu momentu būtu attiecināms jaunā likuma materialās sekas un kādas materialas jurid. attiecības, piem., īpašuma tiesības, būtu padotas vecam vai jaunam likumam. Jautājums par intertemporalo tiesību principu piemērošanu nevar atkarāties no tā, kad un kādā veidā ieinteresētās personas realizē un izved dzīvē savas no jurid. attiecībām izrietošās subjektivās tiesības. Šim slēdzienam nemaz nerunā pretim tas procesualais princips, ka prasības pamats apspriežams pēc tām faktiskām un juridiskām attiecībām, kas pastāvēja prasības celšanas laikā. Jo taisni šādas faktiskas un juridiskas attiecības, no kurām izrietēja tagad apspriežamās juridiskās sekas prasības celšanas laikā, jau bija nodibinājušās un tāpēc šādas sekas ir apspriežamas jau pēc jaunā likuma. Ja nu izrādās, ka pēc prasības iesniegšanas jaunais likums atcēlis tās tiesības, uz kurām prasība pamatota, tad gan būtu netaisnīgi, aiz šī iemesla prasību noraidīt un pie tam vēl prasītājam uzlikt tiesas un lietas vešanas izdevumus pretējai pusei par labu. Tāpēc vienīgā izeja tiesai būtu tikai tagadējo prasības lietu izbeigt. Aiz pievestiem iemesliem Senats, neielaižoties kasacijas sūdzības apspriešanā pēc tās satura, nolemj: Tiesu Palatas 1927. g. 17. marta

spriedumu, 1925. g. 18. aprīļa likuma (lik krāj. 72. Nr.) pārkāpuma dēļ, atcelt un lietu izbeigt. (L. Nr 332.)

109. 1928. g. oktobra mēneša 25. dienā. Zemkopības ministrijas pilnvarnieka, zv. adv. Berga lūgums par Tiesu Palatas lēmuma atcelšanu Hermaņa Ozoliņa prasībā pret Zemkopības ministriju un prasītāja pilnvarnieka, zv. adv. Antona paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka saskaņā ar civ. proc. lik. 1293 p. tiesas spriedumu noraksti nosūtami (отсылаются) no tiesas tieši uz attiecīgo valsts iestādi; 2) ka pēc civ. proc. lik. 1293. p., termiņš apelacijas sūdzības iesniegšanai skaitās valsts iestādēm no tās dienas, kādā viņas saņem minētās sūdzības norakstu; 3) ka sūtījums (pakete) skaitās par saņemtu attiecīgā valsts iestādē tai dienā, kad tas nodots valsts iestādē, pilnīgi neatkarīgi no laika, kad sūtījums tiek attaisīts vai ievests ienākušo sūtījumu grāmatās; tā tad Kr. visp. gub. satv. 89. p. nav šai ziņā piemērojams (Kr. Sen. civ. kas. dep. spried. 1902. g. 68. Nr,); 4) ka runā stāvošā gadījumā, kā konstatē Tiesu Palata, Apgabaltiesas sūtījums ar sprieduma norakstu ticis nodots tieši zemkopības ministrijas kurjeram zem šī pēdējā paraksta Apgabaltiesas iznēsājamā grāmatā; šāda tiesu sūtījumu nodošanas kārtība vispār pieņemta; 5) ka valsts iestādei, kuŗa sūtījuma saņemšanu uztic savam kurjeram, līdz ar to jānes ari visas sekas, kuŗas var rasties sakarā ar kurjera saņemto sūtījumu novēlotu tālāk nodošanu reģistrācijai; kad kurjers faktiski nodod tālāk saņemto sūtījumu, vai tai pašā dienā, vai vēlāk, vai tas sūtījumu vispār nenodod tālāk tam nav izšķīrējas nozīmes jautājumā par to, kādā dienā sūtījums skaitās par ienākušu tai iestādē; ja, pēc valsts iestādē pastāvošās iekšējās iekārtas, kurjeram faktiski nebūtu iespējams saņemto sūtījumu tālāk nodot reģistracijā pēc plkst. 15 (piem. tāpēc, ka ari reģistraciju slēdz jau plkst. 15), tad vienīgās sekas būtu tikai tās, ka šāda kārtība ir jāgroza; bet tas nemaz nenozīmē, ka par sūtījuma nodošanas dienu un līdz ar to par apelacijas termiņa noteicošo dienu būtu uzskatāma tā, kuŗā tās pašas valsts iestādei labpatiks saņemto sūtījumu nodot reģistrācijā, vai kad sūtījums tiks attaisīts; ar šādiem nejaušiem datiem tiesāšanas kārtība nevar apmierināties (sk. augšā pievesto Kr. Sen. civ. kas. dep. spriedumu, kas noticis pie pilnīgi analoģiskiem tagadējai lietai apstākļiem); 6) ka tāpēc Tiesu Palatai, nodibinot, ka Apgabaltiesas sprieduma noraksts ticis augšā aprādītā kārtībā saņemts Zemkopības ministrijā 1924. g. 7. novembrī, bet tās apelacijas sūdzība ienākusi Apgabaltiesā tikai 8. decembrī, bija pietiekošs pamats, apelacijas sūdzību atstāt bez caurskatīšanas; 7) ka tādā kārtā Tiesu Palata nav atbildētājas pievestos likumus pārkāpusi, kādēļ viņas kasacijas sūdzība kā nepamaota atraidāma, Senats nolemj: Zemkopības ministrijas pilnvarnieka, zv. adv. Berga, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 335.)

110. 1928. g. oktobra mēneša 25. dienā. Ernesta Losberga pilnvarnieka, zv. adv. Ozola lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Jāņa Ļoļa prasībā pret Ernestu Losbergu un pēdējā pilnvarnieka, zv. adv. Pētersona paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Pētersons.

Ņemot vērā: 1) ka, pēc Tiesu Palatas aizrādījuma, nodošanas darījuma priekšmets ir ar ilggadīgo zemes lietošanu saistītās tiesības, kuras paredzētas agr. ref. lik. 2. d. 44. p., t. i. tiesības iegūt nomas objektu uz tā paša lik. 2. d. 40. p. pamata dzimts īpašumā vai dzimtsnomā; 2) ka Tiesu Palata šādu nodošanu kvalificējusi kā cesiju; 3) ka tomēr, pretēji Tiesu Palatas domām, nomas attiecību nodošana nav pielaižama cesijas ceļā (priv. lik. 3470. p. 2. teik.); līguma attiecības, kā tiesību un saistību komplekts ir nododamas vienīgi novacijas ceļā; tāpēc nomnieks, kā šī komplektā esošais vienīgais kontrahents, var savas nomas tiesības nodot tālāk tikai novacijas ceļā, t. i. ar iznomātāju piekrišanu (priv. lik. 3588. p.); 4) ka, neatkarīgi no tā, bezzemniekiem — ilggadīgiem lietotājiem — tiesība nodot savas minētās priekšrocības tiesības (agr. ref. lik. 2. d. 44. p.) tikai pēc tā, kad Centralā zemes ierīcības komiteja bija piešķīrusi viņiem attiecīgo zemes gabalu un pie tam vienīgi ar Centralās zemes ierīcības komitejas piekrišanu (sk. 1923. g. 26. marta likuma 2. p. par privato un piešķirto valsts fonda zemju atsavināšanu: lik. krāj. 32. Nr.); 5) ka, turpretim, runā stāvošā gadījumā Tiesu Palata nav nodibinājusi, kad strīdū esošās mājas tikušas piešķirtas prasītājam, kad noticis pats nodošanas līgums un — galvenais — vai vispār Centralā zemes ierīcības komiteja piekritusi nodošanai; 6) ka tādā kārtā Tiesu Palata sspriedums, agr. ref. lik. 2. d. 44. p. un civ. proc. lik. 711. p. pārkāpumu dēļ atceļams, Senats nolemj: Tiesu Palatas 1927. g. 5 maija spriedumu agr. ref. lik. II. d. 44. p. 2. nod. un civ. proc. lik. 711. p. pārkāpuma dēļ atcelt un lietu nodot izspriešanai no jauna Tiesu Palatai citā sastāvā (L. Nr. 336.)

111. 1928. g. oktobra mēneša 25. dienā. Jāņa Raga pilnvarnieka, zv. adv. Tomsona lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Jāņa Raga prasībā pret Juliusu Ragu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka Tiesu Palata, pretēji civ. proc. lik. 711. p., nav pievedusi prasītāja prasības un petituma saturu, nav nodibinājusi prasības juridisko raksturu un nav konstatējusi lietas apstākļus, ar ko Tiesu Palata gan pārkāpusi nupat pievesto pantu; bet tomēr šādi sprieduma defekti konkretā gadījumā nevar paši par sevi novest pie sprieduma atcelšanas, jo prasītājs uz tiem nav kasacijas sūdzību pamatojis; 2) ka pie apzīmētiem sprieduma defektiem Senats piespiests pats nodibināt tos faktiskos pamatus, sakarā ar kuriem izcēlusies tagadējā strīdus lieta; šai ziņā izrādās, ka partu tēvs, Sīmanis Rags, bijis runā stāvošās zemes, Silamala VI Nr. e 3, platībā 52,71 des., kas piederēja pie Bolovskas muižas, nomnieks, skaitot no 1901. g. 23. aprīļa; 1906. g. 23. aprilī minētā muiža uz 1906. g. 5. jūlija apstiprinātā pirkšanas akta (Kutaja krieposti) pamata pārgājusi uz zemnieku agrarbanku, ar ko Sīmaņa Raga nomas tiesības izbeigušās ar visām sekām; 1908 g. 25. septembrī Sīmanis Rags miris; no Zemnieku agrarbankas, izsoles ceļā, saskaņā ar bankas statutu 43. p. piez. pielik. 12. pkt. un 96. p., minētā zeme 37 des., 2352 kv. asu apmērā tikusi piešķirta prasītājam par 3566 rub., uz 1909. g. 6. marta Vitebskas notara sastādītā un 1909. g. 10. marta vecākā notara apstiprinātā krepostakta (dannaja krieposti) pamata; 3) ka pamatojoties uz šī pēdējā krepostakta, prasītājs, aizrādīdams, ka atbildētājs bez likumīga pamata sākot no 1918. g. valdot 16½ des. zemes ar ēkām, t. i. apmēram pusi minētās zemes, un tur uzbūvējis vēl kādas jaunas ēkas, apstrīdot pie

tam prasītāja īpašuma tiesības uz šo zemes gabalu ar ēkām, izņemot šo objektu no atbildētāja valdīšanas un izlikt to no zemes un ēkām; 4) ka tādā kārtā prasība raksturojama kā vindikacija, kuru prasītājs dibina uz augšā minēto krepostaktu; 5) ka, spriežot pēc Tiesu Palatas sprieduma motiviem, jāpieņem, ka Tiesu Palata izgājusi no starp partiem noslēgtā mutiskā fiduciara darījuma (sk. Sen. civ. kas. dep. spried. 1926. g. 95. Nr.; 1927. g. 86. Nr.; spried. krāj. 1923. g. 43. Nr.), saskaņā ar kuru prasītājam bijis jāuzstājas kā minētās zemes vienīgam pircējam Zemnieku agrarbankā, bet uz atbildētāja pieprasījuma zeme bija jāsadala starp prasītāju, atbildētāju un trešo brāli Alfredu; pie tam Tiesu Palata kā minētā fiduciarā darījuma noslēgšanas iemeslu uzskata to, ka parti strīdū esošo zemi esot atzinuši par piederošu pie partu tēva atstātā mantojuma; 6) ka šai ziņā Tiesu Palata atsaukusies uz mājas kārtībā 1918 g. 5. augustā starp partiem un trešo brāli Alfredu noslēgto dalīšanas līgumu, kura saistošo spēku atzinis pats prasītājs, un no kura satura Tiesu Palata nākusi pie slēdiena, a) ka saskaņā ar partu vienošanos, kas bijusi par nupat minētā dalīšanas līguma pamatu, strīdū esošā zeme gan bija savā laikā (1909. g.) apstiprināma pagaidām uz prasītāja vārdu, bet ka tā bija jāpārved attiecīgā daļā (t. i. 16½ des. apmērā) uz atbildētāju, un b) ka jau vismaz no tā laika (1918. g.) atbildētājs faktiski sācis valdīt zemi šai daļā, ko atzīst ari pats prasītājs savā prasības rakstā; 7) ka tā tad Tiesu Palata, kaut gan tā ari juridiski nebija formulējusi nupat minēto vienošanos, pēc būtības atzinusi to par fiduciaru darījumu, kuru paši parti faktiski izpildījuši, noslēdzot 1918. g. 5. augusta dalīšanas līgumu; 8) ka kaut ari dalīšanas akts, kas noslēgts tikai mājas kārtībā, pats par sevi nenodibina lietiskas tiesības, proti — īpašuma tiesības attiecībā uz trešām personām, bet tomēr, ar to nemaz nav izslēgts viņa saistošs spēks pašu kontrahentu starpā, kā līgums, kas uzliek šiem pēdējiem par pienākumu to izpildīt (kr. civ. lik. 570. 1536. p. p.; Kr. Sen. civ. kas. dep. spried. 1885. g. 32. Nr.; sk. ari 1886. g. 96. Nr.; 1899. g. 43. Nr.; 1902. g. 28. Nr.); pie šī uzskata pieturas ari kr. literatura (sk. atsauksmes pie Tjutrumova, kr. civ. lik. koment. zem 1417. p. 9—11. pktos); 9) ka, pretēji prasītāja domām, lieta nemaz negrozās ap 1909. g. 10. marta krepostakta apstrīdēšanu vai atzīšanu par neesošu, bet gan ap to, ka tas ir atzīstams par partu mutiski noslēgtā fiduciarā darījuma izpildījumu, tāpat kā par šī pēdējā darījuma izpildīšanas veidu atzīstams ari vēlāki, 1918 g. 5. augustā, mājas kārtībā noslēgtais dalīšanas līgums, kurš savukārt ari ticis jau izpildīts faktiski ar to, ka atbildētājs pārņēmis tai minēto zemes gabalu (16½ des. platībā) savā valdīšanā un lietošanā; 10) ka tāpēc Tiesu Palata, neatzīstot 1909. g. 10. marta krepostaktam izšķīrējas nozīmes sakarā ar viņas nodibināto partu vienošanos (fiduciaro darījumu), nemaz nav uzskatījusi šo krepostaktu it kā par atspēkotu vai atceltu nedz ar liecinieku liecībām, nedz ar mājas kārtībā noslēgto dalīšanas līgumu, nedz ari piešķīrusi šim pēdējam krepostakta nozīmi, bet — gala slēdziena ziņā — atzinusi un konstatējusi tikai to, ka atbildētājs valdījis strīdū esošo zemes gabalu nevis patvaļīgi un ne bez likumīga pamata, bet uz līguma pamata, kuram ir saistošs spēks starp partiem un kuru parti faktiski jau bija izpildījuši; 11) ka, nākot pie šāda slēdziena, Tiesu Palata varēja prasītāja celto vindikaciju atraidīt, kuras pamats tieši apgāsts ar atsevišķām starp partiem nodibinātām līguma attiecībām; 12) ka tādā kārtā Tiesu Palata nav prasītāja pievestos likumus pārkāpusi, kādēļ viņa kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Jāņa Raga pilnvarnieka, zv. adv. Tomsona, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 339.)

112. 1928. g. septembŗa mēneša 29. dienā. Annas Zariņ un citu pilnvarnieka, zv. adv. Rūša lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Annas Zariņ un citu prasībā pret Ludvigu Vītol un Matildi Etien un Ludviga Vītola pilnvarnieka, zv. adv. Kēmaņa, paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Ņemot vērā: 1) ka prasītājas, mir. Mārtiņa Zariņa mantinieces, lūdz atcelt starp Mārtiņa Zariņa mantošanas masas aizgādni un atbildētāju Vītolu 1920. gadā ar bāru tiesas un Apgabaltiesas atļaujas noslēgto pirkšanas- pārdošanas līgumu par Zariņam piederošo imobilu; 2) ka iesūdzības rakstā, kā ari tālākā gaitā prasītājas šo prasību pamatojušas uz to, ka aizgādnis Ozoliņš un pircējs Vītols, zinot prombūtnē bijušo mantinieču Almas Zariņa, Eiženijas Breže un Millijas Zariņ dzīves vietas, tomēr, lai panāktu ātrāko līguma noslēgšanu, neesot tās paziņojušas bāru tiesai, kuŗa tādēļ ari neesot viņas izaicinājusi, caur ko minētām prasītājām, kuŗas par līgumu neko neesot zinājušas, tikusi ņemta iespēja protestēt bāru tiesā pret nevajadzīgo, pēc viņu domām, imobila pārdošanu un ka mantojuma masas aizgādnis Ozoliņš neesot ari rūpējies par aizgādniecības iecelšanu par prombūtnē esošām mantiniecēm; 3) ka Tiesu Palata šai lietā pareizi atzinusi par izšķīrēju to faktu, ka starp mantošanas masas aizgādni un pircēju līgums ir ticis noslēgts pie bāriņu tiesas un ar viņas piekrišanu; tādēļ šo līgumu, pēc pareiza Tiesu Palatas atzinuma, mantinieki vispār nevar apstrīdēt saskaņā ar priv. lik. 358. pantu; pretēji kasacijas sūdzības iesniedzēju aizrādījumam priv. lik. 358. p. attiecās ne tikai uz nepilngadīgo aizbildni, bet ari uz mantošanas masas aizgādni un viņa rīcību; tas skaidri izriet no priv. lik. 2594. un 495. pp., pēc kuŗiem mantošanas masas aizgādnim jārīkojas pēc tiem pašiem noteikumiem, kādi paredzēti nepilngadīgo aizbildņiem, izņemot tikai izšķirību, kādu nodibina pati aizgādnības un aizbildnības būtība un mērķis, kāda izšķirība attiecībā uz pārvaldāmas mantas pārdošanas kārtību nav konstatējama. Tam apstāklim, ka priv. lik. 495. pantā nav sevišķi minēts 358. p., nav nozīmes, jo 495. pantā expressis verbis minētie gadījumi, kuŗos aizgādnība un aizbildnība padoti vieniem un tiem pašiem noteikumiem, nav uzskatīti izsmeļoši, kas skaidri redzams no 495. panta vācu teksta, pēc kuŗa likums vispārējo principu tikai vēl sevišķi („namentlich") uzsveŗ attiecībā uz šinī pantā minētiem konkretiem gadījumiem; 4) kā jau aiz pievestā motiva vien Tiesu Palata varēja atraidīt prasību par pirkšanas-pārdošanas līguma atcelšanu, kādēļ prasības pamatā liktiem apstākļiem par to, ka aizgādnis Ozoliņš un pircējs Vītols, zinot prombūtnē bijušo mantinieču Almas Zariņ, Eiženijas Breže un Millijas Zariņ dzīves vietas, tomēr, lai panāktu ātrāko līguma noslēgšanu, neesot tās paziņojušas bāru tiesai, kuŗa tādēļ ari neesot viņas izaicinājusi, caur ko minētām prasītājām, kuŗas par līgumu neko neesot zinājušas, tikusi ņemta iespēja protestēt bāru tiesā pret nevajadzīgo, pēc viņu domām, imobila pārdošanu un ka mantojuma masas aizgādnis Ozoliņš neesot ari rūpējies par aizgādniecības iecelšanu par brombūtnē esošām mantiniecēm, nav nekādas izšķīrējas nozīmes priekš lietas un aiz šī iemesla Senats atrod par nevajadzīgu apspriest prasītāju kasacijas sūdzībā pievestos paskaidrojumus par to, ka Tiesu Palata pie minētā apstākļa nozīmes apspriešanas esot pielaidusi prasītāja uzdoto likumu pārkāpumu; 5) ka aiz pievestiem iemesliem prasītāju kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Mārtiņa Zariņa mantinieku Annas Zariņ, Ellas

Kalniņ, Annas Ozoliņ, Millijas Zariņ, Almas Zariņ un Eiženijas Breže pilnvarnieka, zv. adv. Rūša, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 341.)

113. 1928. g. septembra mēneša 29. dienā. Otto Kaugerta pilnvarnieka, zv. adv. Fr. Gailīša lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Miķeļa Krastiņa prasībā pret Otto Kaugertu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Ņemot vērā: 1) ka saskaņā ar lik. par darba laiku 7. p. piez. strādnieku virsstundu atalgojuma noteikumi ierakstāmi darba grāmatiņā; 2) ka ievērojot šo likuma noteikumu, Tiesu Palata jautājumā par to, vai prasītājam izsniegtās naturalijas ierēķināmas virsstundu atalgojumā vai nē, varēja izšķirt šo jautājumu negativi, piedodot izšķīrēja nozīmi nevis nopratināto liecinieku liecībām, bet gan ierakstījumiem darba grāmatiņā, no kuriem redzams, ka naturalijas nav vis paredzētas līgumu noteikumu 11. pantā, kā alga par virsstundām, bet gan 17. pantā, kā sevišķs papildu atalgojums par prasītāja darbu; 3) ka tāpat Tiesu Palata pareizi atzinusi, ka likumam par darba laiku ir publiski-tiesiska rakstura norma, kuru nevar grozīt ar privatu kontrahentu vienošanos, kamdēļ no minētā likuma 1. panta noteikuma, ka normalais darba laiks ir 8 stundas dienā, izriet, ka, ja starp darba devēju un darba ņēmēju ir norunāta un maksāta zināma nespecifēta dienas alga, tad tas ir saprotams tā, ka šī alga ir tikusi norunāta un maksāta par 8 stundu darba dienu (Sen. civ. kas. dep. spried. 1926. g. Nr. 118, Zīvērta lietā); 4) ka tādēļ Tiesu Palata varēja nākt pie slēdziena, ka konkretā gadījumā prasītāja (nespecifēta) dienas alga 150 rub. apmērā uzskatāma tikai par normala (8 stundu) darba laika atalgojumu, bet neattiecās uz prasītāja nostrādātām virsstundām un, konstatējot, ka prasītājs bez šās atlīdzības naudā un naturalijām citu atlīdzību nav saņēmis, apmierināt prasību par virsstundu atlīdzību pierādītā apmērā; 5) ka Tiesu Palatas slēdziens par to, vai zināmā prasītāja darbībā, konkretā gadījumā algas pieņemšanā no atbildētāja ieraugama atteikšanās no atalgojuma par virsstundām, attiecas uz lietas faktisko pusi un tādēļ nav pārbaudāms kasacijas kārtībā; 6) ka tādā kārtā Tiesu Palata nav pārkāpusi atbildētāja pievestos likumus, kādēļ viņa kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Otto Kaugerta pilnvarnieka, zv. adv. Gailīša, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr 342.)

114. 1928. g. oktobra mēneša 25. dienā. Tiesu Palatas Prokurora lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Rīgas apgabaltiesas lūguma lietā atzīt laulību, noslēgtu starp Hermani Feldbergu un Olgu Feldberg dzim. Siklen par neesošu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka Prokurors cēlis prasību dēļ otrās Hermaņa Feldberga ar Olgu Siklen 1920. g. 28. novembrī Smiltenē noslēgtās laulības atzīšanas par spēkā neesošu, uz tā pamata, ka Feldbergs jau ticis 1917. g. 20. decembrī Veļikije-Lūkos pie Latvijas bēgļu mācītāja salaulāts ar Luizi Janson un ka nupat minētā laulība formas ziņā neesot uzskatāma par nederīgu, jo tā esot apspriežama nevis pēc lielinieku valdības

1917. g. 20. decembrī izdotā dekreta (kas ievedis obligatorisko civillaulību), jo Latvijā neatzīstot 1917. g. lielinieku izdotos rīkojumus, bet gan pēc bij. Krievijas likumiem; 2) ka, turpretim atbildētājs, Hermans Feldbergs, neatzīstot prasību, paskaidro, ka viņa pirmā laulība ar Luizi Janson esot atzīstama par spēkā neesošu, jo tā tikusi noslēgta pie mācītāja, kādu laulības slēgšanas kārtību lielinieku valdības izdotie dekreti neatzīstot; 3) ka tādā kārtā strīdū esošais jautājums grozās ap to, vai Feldberga pirmā laulība uzskatāma par nederīgu aiz formas neievērošanas (sk. lik. par laulību 32. p.) jeb ne, bet ne ap to, vai viņa pirmā laulība būtu uzskatāma par nederīgu aiz lik. par laulību 33—36. p. p. aprādītiem, t. i. materialitiesiskiem, iemesliem; 4) ka nupat pievesais pirmais jautājums izšķirams pēc spēkā esošām konfliktu (kolizijas) normām, pie kam nemaz nekrīt svarā, vai šāds normu „konflikts" būtu pacēlies taisni starp divu patstāvīgu valstu spēkā esošām tiesību sistemām, bet gan normu konflikts var tāpat pastāvēt ari starp dažādās teritorijās, pat vienas pašas valsts robežās, spēkā esošām tiesību sistemām; tāpēc pievestā jautājuma izšķiršana nemaz neatkarājas no tā, vai atbildētāja Feldberga pirmās laulības noslēgšanas laikā Latvijas valsts jau tikusi nodibināta jeb nē; 5) ka pēc vispārēja principa, katrai tiesai vispirms jāpiemēro savā pašā juridikcijas apgabalā spēkā esošās konfliktu normas, tāpēc ari Latvijas tiesai jārīkojas vispirms pēc tām konfliktu normām (priv. lik. ievada 3. nodalījumā), kuras ir spēkā viņai uzticētā apgabalā (priv. lik. ievad. 27. p. 1. teik.); 6) ka pēc tām konfliktu normām, kuras attiecās uz darījuma (tā tad ari laulības) formu (iev. 36. p.), Latvijas tiesām, jārīkojas alternativi vai nu pēc tiem noteikumiem, kuri bija spēkā darījuma noslēgšanas vietā (lex loci contractus, jeb lex loci celebrationis), vai tai vietā, kurā darījums ir izvedams dzīvē, realizējams (in Wirksamkeit treten); tāpēc, formas ziņā, darījuma spēka dēl pietiek, ja darījums apmierina alternativi, vai nu noteikumus, kas ir (jeb bija) spēkā darījuma noslēgšanas vietā, vai noteikumus, kas ir spēkā darījuma izvešanas dzīvē (realizacija) vietā; 7) ka Feldbergs un viņa pirmā sieva bijuši Latvijas bēgļi, t. i. tās zemes izceļotāji (resortants) un piederīgi, kura 1917. g. decembra mēnesī tika okupēta no vācu varas, un kura 1918. g. 18. novembrī kļuvusi par jaundibinātās Latvijas valsts teritorijas sastāvdaļu; 8) ka tāpēc Feldberga pirmā laulība bija realizējama un tika faktiski realizēta Latvijas valsts teritorijā; 9) ka tādā kārtā Feldberga pirmā laulība — formas ziņā — uzskatāma par derīgu un spēkā esošu, ja vien tā apmierina alternativi; vai nu 1917. g. 20. decembrī Velikija-Lūkos spēkā bijušos lielinieku valdības izdotos dekretos (kuri atzinuši vienīgi civillaulību) paredzētos noteikumus vai ari tai laikā un resp. Feldberga otrās laulības noslēgšanas laikā (1920. g. 28. janvarī) Latvijā spēkā bijušos, resp. esošos likumos paredzētos noteikumus; 10) ka pēc 1917. g. 20. decembrī, t. i. vācu okupacijas laikā, un ari 1920. g. 28. novembrī, t. i. Feldberga otrās laulības slēgšanas laikā, tagadējā Latvijā spēkā bijušiem likumiem, proti, pēc ev. lut. baznīcas nolikuma (300. sek. p. p.), laulība bija slēdzama taisni pie vietējā ev. lut. mācītāja; 11) ka ari pēc Latvijā spēkā esošā likuma par laulību (24. p.; 29. p. 2. d.; 30. p.) laulība slēdzama ari pie attiecīga mācītāja 12) ka tā tad Feldberga pirmā laulība, kura sēgšanas forma katrā ziņā saskan ar viņas slēgšanas laikā tagadējā Latvijas valsts teritorijā spēkā bijušiem un ari tagad Latvijā spēkā esošiem likumiem, formas ziņā, uzskatāma par spēkā esošu; 13) ka pie tādiem apstākļiem neprasa Senata izšķiršanu partu zemākās instancēs aizkustinātais un plaši iztirzātais jautājums par to, vai un cik tālu lielinieku laikā, lielinieku valdības teritorijā,

saskaņā ar lielinieku dekretiem, starp Latvijas izceļotājiem, resp. tagadējiem Latvijas pilsoņiem slēgta civillaulība bija jāreģistrē lik. par laulību 24. piez. 2. d. paredzētā kārtībā; 14) ka Tiesu Palata, neatzīstot Feldberga pirmo laulību formas ziņā par spēkā esošu, pārkāpusi priv. lik. ievad. 36. p. un civ. proc. lik. 711. p., kādēļ viņas spriedums atceļams, Senats nolemj: Tiesu Palatas 1927. g. 17. marta spriedumu, priv. lik. ievad. 36. p. un civ. proc. lik. 711. p. pārkāpumu dēļ, atcelt un lietu nodot Tiesu Palatai izspriešanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 343.)

115. 1928. g. novembra mēneša 22. dienā. Akiva Abramoviča pilnvarnieka, zv. adv. N. Dmitrijeva lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Cillas Abramovič, dz. Gribešok prasībā pret Akivu Abramoviču.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Pētersons.

Ņemot vērā: 1) ka prasītāja lūgusi šķirt partu laulību uz tā pamata, ka atbildētājs izvairījies no laulības kopdzīves, parādot šai ziņā nenormalitati, ar ko laulība izrādījusies par pilnīgi izpostītu, apgājies ar prasītāju ļoti apvainojoši un beidzot atstājis viņu (lik. par laulību 47. p. a. pkt., 43., 44., 49. p. p.); 2) ka prasītāja Apgabaltiesas 1925. g. 1. julija sēdē lūgusi šķirt laulību atbildētāja vainas dēļ; 3) ka Apgabaltiesa nolēmusi laulību šķirt uz lik. par laulību 47. p. a. pkt. 49. p. pamata, bet prasītājas lūgumu dēļ atbildētāja atzīšanas par vainīgo pusi atstāt bez caurskatīšanas tāpēc, ka šāds lūgums, kas netika pieteikts prasības rakstā, bet tikai tiesas sēdē, esot atzīstams par prasības palielināšanu un saskaņā ar civ. proc. lik. 322., 334. p. p. atstājams bez caurskatīšanas; 4) ka Tiesu Palata, pārgrozot Apgabaltiesas spriedumu, nolēmusi partu laulību šķirt atbildētāja vainas dēļ; 5) ka, pretēji atbildētāja domām, lūgums par laulības šķiršanu viena vai abu partu vainas dēļ, nemaz nav juridiski un procesuali patstāvīga prasība, kuŗai būtu tāda daba, it kā tai nozīmē, ka prasība par laulības šķiršanu esot actio sine condematione; īstenībā, lūgums dēļ vainas atzīšanas ir tikai pamatprasības daļa, kuŗa tieši izriet no pamatprasības kā slēdziens no laulības šķiršanai pievestiem datiem; tāpat ari norādījums tiesas spriedumā uz parta vai abu partu vainu ir tiesas slēdziens, bet nemaz nav patstāvīgs spriedums; šai ziņā lik. par laul. 76. p. 3. d. paredz tikai, ka „ja laulība šķirta viena vai abu vainas dēļ, tad tas jāuzrāda spriedumā"; tāpēc prasītājai, kas papildu, pa lietas gaitu, savam pamatpetitumam pievieno vēl lūgumu, spriedumā vēl sevišķi uzrādīt, kāda parta vainas dēļ laulība tikusi šķirta, nemaz nepalielina prasību; 6) ka, neatkarīgi no tā, civ. proc. lik. 332. p. nav laulības šķiršanas prasībām piemērojams; ja lik. par laulību 68. p. pielaiž prasības pamata grozīšanu, tad tāpat ir pielaižams prasības izteiktiem petitumiem pievienot vēl citus petitumus, un sevišķi tādus, kuŗi izriet no jaunpieteiktiem petitumiem, nerunājot par to, ka ari civ. proc. lik. 332. p. neaizliedz pieteikt pat jaunus prasījumus, ja vien tie izriet no prasības rakstā izteiktiem petitumiem; 7) ka tādā kārtā Tiesu Palata, apmierinot prasītājas papildu lūgumu dēļ atbildētāja atzīšanas par vainīgo pusi, nav atbildētāja pievestos likumus pārkāpusi, kādēļ viņa kasacijas sūdzība, kā nepamatota, atraidāma, senats nolemj: Akiva Abramoviča pilnvarnieka, zv. adv. N. Dmitrijeva, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 351.)

116. 1928. g. februaŗa mēneša 27. dienā. Jeanetes Laurson pilnvarnieka, zv. adv. Ozola lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu

Jeanetes Laurson prasībā pret Johanu-Jāni Laursonu un pēdējā pilnvarnieka zv. adv. Kēmaņa paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Izklausījis prasītājas paskaidrojumus, Senats atrod: Pretēji prasītājas domām, Tiesu Palata pareizi uzlikusi prasītājai par pienākumu pierādīt, ka viņa pa prasības rakstā apzīmēto laikmetu dzīvojusi šķirti no atbildētāja, pēdējā vainas dēļ. Pēc likumos pieņemtā pamatprincipa, laulātiem jādzīvo kopā, pie kam kopējo dzīves vietu noteic vīrs (Kriev. civ. lik. 103. p.). Tāpēc, ja vīram ari jāuztur sieva (Kriev. civ. lik. 106. p.), tad tikai tad un zem tā priekšnoteikuma, ja sieva savukārt neizvairās no kopējās dzīves, t. i. tikai tad, ja starp laulātiem pastāv normala dzīve, bet ne tad, kad sieva aizgājusi no vīra un dzīvo citā vietā. Vienīgais izņēmums, kuru šai ziņā pielaiž likums, zīmējas uz to gadījumu, kad pats vīrs izsaucis šķirto dzīvi (Kriev. civ. lik. 106[1]. p.), t. i. kad vīra vainas vai slimības dēļ, kopējā dzīve izrādītos par nepanesamu sievai. Ja nu, kā nenoliedz prasītāja, viņa pa kritisko laikmetu dzīvojusi šķirti no atbildētāja un turpinājusi šķirti no viņa dzīvot pret viņa gribu un tomēr prasa no viņa uzturu taisni par šķirtās dzīves laikmetu, tad tikai viņai pašai jāpierāda tie sevišķie apstākļi, kuri attaisnotu šādu prasību, t. i. taisni tas, ka kopējā dzīve ar savu vīru, atbildētāju, šai lietā bijusi viņai nepanesama vīra vainas vai slimības dēļ. Šai ziņā Tiesu Palata nodibinājusi, ka atbildētājs atļāvis prasītājai palikt ārzemēs (Berlīnē) tikai uz īsu laiku un ka nav pierādīts, ka atbildētājs vēlāk būtu piekritis sievas dzīvošanai Berlīnē. Pievestie Tiesu Palatas konstatējumi attiecas uz lietas faktisko pusi un nav tādēļ pārbaudāmi kasacijas kārtībā. Pie šādiem viņas konstatētiem apstākļiem Tiesu Palatai bija pietiekošs pamats atraidīt prasītājas lūgumu nopratināt viņas uzdotos lieciniekus par to, ka prasītāja aizbraukusi uz ārzemēm ar prasītāja atļauju. Jo lieta grozās ne tik daudz ap to, vai atbildētājs piekritis prasītājas aizbraukšanai uz ārzemēm, kā taisni ap to, ka viņa palikusi ārzemēs ilgāku laiku, t. i. nav atbraukusi atpakaļ pret atbildētāja gribu un pati tā tad izvairījusies no kopējās dzīves. Šis pēdējais apstāklis tādēļ ari devis atbildētājam iemeslu celt prasību par laulības šķiršanu taisni uz tā pamata, ka viņa sieva dzīvojusi šķirti no viņa ilgāki par 3 gadiem. Pret šo tiesas spriedumu par laulības šķiršanu tagadējā prasītāja iebildumus nav cēlusi un tas stājies likumīgā spēkā. Bez tā, pretēji prasītājas domām, Tiesu Palatai nebija iemesla sevišķi apsvērt prasītājas aizrādījumu uz bērnu ārstēšanas vajadzību, jo nav konstatēts, ka taisni šī vajadzība būtu bijusi par iemeslu tam, ka prasītāja palikusi ārzemēs ilgāku laiku bez atbildētāja piekrišanas. Tādā kārtā, atrodot, ka Tiesu Palata nav pārkāpusi prasītājas pievestos likumus, un ka tādēļ prasītājas kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Žanetes Laurson pilnvarnieka, zv. adv. Ozola, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 358.)

117. 1928. g. novembŗa mēneša 22. dienā. Rīgas Biržas komitejas pilnvarnieka, zv. adv. Rīzenkampfa lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu firmas Herman Bauman un Co. īpašnieka Hermaņa Baumaņa prasībā pret Rīgas Biržas komiteju.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka atbildētāja, savā kasacijas sūdzībā neapstrīd Tiesu Palatas slēdzienu pareizību par to, ka konkretā gadījumā tas apstāklis vien, ka prasītājs nav nokārtojis maksājumu kuģu būvētavai, nav uzskatāms par iemeslu aizliegt prasītājam biržas apmeklēšanu; 2) ka tā tad atliek izšķirt jautājumu vienīgi par to, vai Biržas komiteja var no sevis aizliegt „vainīgam" apmeklēt biržu, un vai šāds Biržas komitejas lēmums atspēkojams ar prasību civiltiesā, ceļot prasību pret Biržas komiteju un pie tam iepriekš nepārsūdzot lēmumu Biržas sabiedrībai; 3) ka lik. par biržām 5. p. nosaka, ka Biržas komiteja ir Biržas sabiedrības izpildu organs; bet ar to nav izslēgts, ka Biržas komitejai uz likuma vai statutu pamatu nevarētu piederēt tādas funkcijas, kuras izpildu organam piešķir ari patstāvīgas instances kompetences; šai ziņā Biržas komitejas funkcijas sīki uzskaitītas lik. par biržām 9., 11. p. p. un Rīgas biržas statutu 27., 47. §§; šādas funkcijas Biržas komiteja veic pilnīgi pastāvīgi, kā instance, kuras darbība pārsūdzama Biržas sabiedrībai (statutu 32. §); 4) ka uz vispārēja pamata [civ. proc. lik. 1., 4. (2.) p. p.], pārvaldības instances darbība un lēmumi, ar kuriem aizskartas privatpersonu civiltiesības, apstrīdāmi ne tikai administrativā kārtībā vien, bet ari ceļot par to prasības civilitiesā; šādas prasības tā tad vēršamas pret to pārvaldes instanci, kura apstrīdamo lēmumu bija taisījumi; 5) ka, ja tādēļ rīkojumu par aizliegumu prasītājam apmeklēt biržu bija taisījusi Rīgas biržas komiteja, tad taisni pret viņu bij jāceļ tagadējā prasība; 6) ka atbildētāja gan pareizi aizrāda, ka esot neloģiski, no vienas puses atzīt Biržas komitejai tiesību par sankciju sevišķi svarīgos gadījumos, proti par aizliegumu apmeklēt biržu uz noteiktu laiku, lemt no sevis, neienesot lietu Biržas sabiedrības sapulcei, bet no otras puses neatzīt Biržas komitejai tiesību lemt no sevis par mazāk svarīgu sankciju, proti par soda naudu un uzlikt viņai par pienākumu šādu jautājumu ienest Biržas sabiedrības sapulcē (pēc statutu 3. § „d"); tomēr statutu 47. § 2. teik. šādu neloģisku noteikumu paredz; 7) ka, pat ja 47. §, pretēji viņa burtiskam tekstam, tulkotu tā, ka ari par aizliegumu apmeklēt biržu Biržas komitejai neesot tiesību lemt no sevis, bet viņai esot tāds jautājums jāienes Biržas sabiedrības sapulcei izlemšanai, tad tomēr taisni uz šī pamata būtu jānāk ari pie tālākā slēdziena par to, ka Rīgas Biržas komiteja, tomēr no sevis aizliedzot prasītājam apmeklēt biržu, pārkāpusi savu kompetenču robežas; taisni uz šī pamata viņas lēmums būtu atzīstams par nelikumīgu un atceļamu un pie tam — kā augšā aprādīts — vai nu pārsūdzības ceļā, t. i. instanču kārtībā (statutu 32. §), vai tiesas ceļā [civ. proc. lik. 1., 4. (2.) p.]; 8) ka, pretēji atbildētājas domām, procestiesiskā spēja nemaz neparedz, ka parts būtu taisni juridiska persona; ir, piem., privattiesiskas apvienības, kuram piekrīt gan procestiesiska spēja, bet ne juridiskā personība; tā personalas tirdzniecības sabiedrības var zem savas firmas uzstāties tiesā kā prasītājas un atbildētājas; tāpat, dažādām, vispārējās valsts iestādēs ieejošām nozarēm, kuram nav juridiskas personības, tomēr pieder procestiesiskā spēja, kā, piem., Dzelzceļu virsvaldei, Pasta un telegrafa departamentam, Šoseju un zemes ceļu departamentam (lik. krāj. 1927. g. 159., 160. NNr.; sk. Sen. civ. kas. dep. spr. 1925. g. 402. Nr.; 1926. g. 55. Nr.; Senata apvien. sap. lēmumu 1928. g. 30. Nr.); kaut ari tagadējo prasību prasītājs būtu varējis celt ari pret Rīgas Biržas sabiedrību kā juridisku personu, kurā ieiet ari Biržas komiteja, bet prasītājs nebija piespiests to darīt, jo konkretā gadījumā Biržas komiteja bija rīkojusies patstāvīgi, kā Biržas sabiedrības sapulces zemāka instance; atbildētāja pat neapgalvo, ka Biržas komiteja būtu jautājumu par aizliegumu prasītājam apmeklēt biržu ienesusi Biržas sabiedrības sapulcē izlemšanai; 9) ka tādā kārtā Tiesu Palata,

gala slēdziena ziņā, nav pārkāpusi atbildētājas pievestos likumus, kādēļ viņas kasacijas sūdzība atraidāma, Senats nolemj: Rīgas Biržas komitejas pilnvarnieka, zv. adv. Rīzenkampfa, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 362.)

118. 1928. g. oktobra mēneša 25. dienā. Zalamana Berlina un Dāvida Akselroda, tirg. zem firmas „Z. Berlin un D. Akselrod", pilnvarnieka, zv. adv. K. Kosteņiča, lūgums par Rīgas apgabaltiesas spriedumu atcelšanu Zalamana Berlina un Dāvida Akselroda, tirg. zem firmas „Z. Berlin un D. Akselrod", prasībā pret Dzelzceļu virsvaldi un pēdējās pārstāvja, juriskonsulta J. Prēvalda, paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Izklausījis atbildētājas pārstāvja, juriskonsulta J. Prēvalda, paskaidrojumus un ņemot vērā: 1) ka prasītāji lūdz piespriest viņiem no atbildētājas Ls 323,— ar % par pārmaksu uz tā pamata, a) ka atbildētāja esot vedummaksu par nepārtraukto attālumu no Pāles līdz Rīgai (173 km.) aprēķinājusi atsevišķi par Valmieras pieveddzelzceļu attālumu (no Pāles līdz Valmierai) un atsevišķi par valsts dzelzceļu attālumu (no Valmieras līdz Rīgai preču), b) ka saskaņā ar noteikumu 52. Nr. 1., 14. §§ (kā iepriekšējā redakcijā pēc Vald. Vēstn. 1920. g. 40., 41. NNr., tā ari pēdējā redakcijā pēc Vald. Vēstn. 1924. g. 283. Nr. un 1925. g. 82. Nr.: sk. Pagaidu noteikumu un tarifu 1924. g. izd. 120. lp.) vedummaksa par tiešā satiksmē pārvadājamiem preču sūtījumiem aprēķināma par tiešo attālumu no izsūtamās līdz gala stacijai pēc pastāvošiem preču pārvadāšanas vispārējo tarifu nosacījumiem, piemērojot viņus vispārējos tarifos uzstādītām svara un vagona kravas normām, un tāpat ari citiem noteikumiem; c) ka sakarā ar pievesto 14. §, kā ieejošo attiecīgā kārtībā izsludinātā tarifā, esot uzskatams par eo ipso atceltu un atkritušu 1924. g. 26. augustā, ar Ministru kabineta piekrišanu, Satiksmes ministra izsludinātais „Paziņojums" (Vald. Vēstn. 1924. g. 283. Nr.) un d) ka tāpēc Apgabaltiesai neesot tiesības savu spriedumu pamatot uz Senata civ. kas. dep. 1927. g. 28. aprīļa spriedumu Adno lietā (Nr. 273), kurš nebija rēķinājies ar pievesto Noteikumu 14. §; 2) ka šādi prasītāja paskaidrojumi nav par pareiziem atzīstami; 1924. g. 26. augusta paziņojums attiecas vienīgi uz Valmieras šaursliežu pievedceļu un savā laikā tika izsaukts ar to, ka Valmieras šaursliežu pievedceļu sabiedrība ir izpildījusi Finanču ministra 1923. g. 14. septembrī apstiprināto statutu I. paragrafa piezīmē norādītos noteikumus, un ka tāpēc Dzelzceļu Virsvalde nodod un Valmieras pievedceļu sabiedrība pārņem savā rīcībā 1924. g. 1. septembrī šaursliežu dzelzceļa līniju no Smiltenes līdz Ainažiem ar staciju un ēkām, būvēm un ierīcēm, lokomotivēm, vagoniem un pie tās piederošo inventaru uz šinī gadījumā zem abpusēju paraksta sastādāmo pārņemšanas aktu pamata, pie kam sākot ar minēto termiņu, Smiltenes-Ainažu līnijas vadība un ekspluatacijas uzdevumi un atbildība par to pildīšanu guļ vienīgi uz Valmieras šaursliežu pievedceļa akciju sabiedrības; 3) ka tādā kārtā, kā pēc formas, tā ari pēc satura, minētam paziņojumam ir singulara noteikuma nozīme, kuram ir normativs raksturs un nokārto vienīgi tikai Valmieras šaursliežu dzelzceļu juridisko stāvokli; kā uzsvēris Senats savā nupat pievestā spriedumā un pareizi aizrāda atbildētāja savā paskaidrojumā un kasacijas sūdzību, paziņojumam ir tarifa, kaut ari singulara tarifa, raksturs, jo tas tika izdots un izsludināts saskaņā ar Visp. Dzelzsceļu nolik. 18. p. pielik. 1. pktu un 1923. g. 24. februara likumu

(lik. krāj. 7. Nr.); 4) ka uz vispārēja pamata, lex posterior generalis non derogat legi priori speciali; tāpēc Noteikumu 52. Nr. 14. §, kā vispārējs likums, nevarēja aizskart Paziņojuma spēku kā singulara noteikuma spēku; 5) ka gan, kā aizrāda prasītājs savā kasacijas sūdzībā, ari 1925. g. 22. apriļa rīkojumā Nr. 122 (Vald. Vēstn. 1925. g. 82. Nr.) tiek „minēts" ari par Smiltenes-Ainažu līniju, bet par to tiek minēts" tikai nosakot, ka Noteikuma 52. Nr. 1, 4, 5, 8. §§ taisni jāstrīpo aizrādījumā uz minēto likumu (!); ar to — pretēji prasītāja domām — skaidri un noteikti nodibināts, ka, taisni ievērojot paziņojuma singularo raksturu, Noteikumu 52. Nr. 14. § nekad nav attiecināms uz Smiltenes-Ainažu līniju, kuŗai tā tad vienīgi piemērojams singularais, pašā paziņojumā paredzētais noteikumus; 6) ka tādā kārtā sabrūk visa, prasītāja pret Apgabaltiesas slēdzienu pievestā argumentacija, kādēļ Senats neatrod par vajadzīgu revidēt savu, Adno lietā izteikto uzskatu par minētā paziņojuma īsto nozīmi; 7) ka tā tad Apgabaltiesa nav pārkāpusi prasītāju likumus, kādēļ kasacijas sūdzība, kā nepamatota, atraidāma, Senats nolemj: Zalmana Berlina un Dāvida Akselroda, tirg. zem firmas „Z. Berlin un D. Akselrod" pilnvarnieka, zv. adv. Kosteņiča, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 363.)

119. 1928. g. janvaŗa mēneša 31. dienā. Jāņa Alkšņa un citu lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Jāņa Alkšņa un citu prasībā pret Zālamani Joršu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Senats atrod: Prasītājs lūdz piedzīt no atbildētāja 1000 Ls par centralapkurināšanu un silta ūdens piegādāšanu, proti par 1922./23. apkurināšanas sezonu 400 Ls un par 1923./24. apkurināšanas sezonu 600 Ls. Atbildētājs prasību nav atzinis aiz tā iemesla, ka prasītājiem esot tiesība prasīt atlīdzību par apkurināšanu tikai faktisko izdevumu robežās, ka prasītāji šo izdevumu apmēru neesot pierādījuši, ka atbildētājs nav pieņēmis prasītāju priekšā liktos apkurināšanas noteikumus, proti 1250 rub. mēnesī, un ka atbildētājs īres naudu līdz ar atlīdzību par apkurināšanu vienā kopējā sumā iemaksājis īres valdes depozitā un nomaksājis par apkurināšanu vairāk nekā prasītājiem pienākoties. Īres valde prasību apmierinājusi. Apgabaltiesa prasītājam devusi laiku pierādījumu priekšā stādīšanai par apkurināšanas izdevumu apmēru. Prasītāji sakarā ar to savā 1927. g. 15. februaŗa rakstā paskaidrojuši, ka konkretā gadījumā prasītāji noteikuši vienu kopēju maksu par apkurināšanu un silta ūdens piegādāšanu, ka tāpēc nekrītot svarā, cik liela būtu apkurināšanas maksa vien (pēc likuma resp. pēc līguma), kuŗa paliekot katrā ziņā tā pati: jo, jo lielāka ir apkurināšanas maksa, jo mazāka būtu ūdens piegādāšanas maksa un otrādi, kādēļ neesot no svara konstatēt apkurināšanas faktiskos izdevumus. Apgabaltiesa, pārgrozot īres valdes spriedumu, nolēmusi no atbildētāja piedzīt 593 Ls. Apgabaltiesa izrēķinājusi piespriesto sumu, noteicot atsevišķi: apkurināšanas atlīdzību par abām sezonām kopā 650 Ls, bet silta ūdens atlīdzību par 63 Ls, pie kam atsaukusies uz eksperta atzinumu. Apgabaltiesa atrod, ka apkurināšanas maksa katrā ziņā nedrīkstot pārsniegt faktiskos izdevumus, ka silta ūdens piegādāšana esot apkurināšanas parasts blakus pienākums un pieder pie saistītām ar īrējamām telpām ērtībām, kuŗas lietošana un atlīdzināšana nokārtojot nevis vispārējais privatlikums, bet taisni īres likums (25., 46. p. p.). Tā tad Apgabaltiesa no

vienas puses gan izriet no tā, ka īrniekam tiesība lietot siltu ūdeni, bet vienīgi pret atlīdzību, un ka no otras puses šī atlīdzība nokārtojama pēc īres likuma, tā tad ne ar kontrahentu brīvu vienošanos. Apgabaltiesas spriedumu pārsūdzējuši prasītāji vien. Savā kasacijas sūdzībā prasītāji necel ierunas pret Apgabaltiesas noteikto atlīdzību par centralapkurināšanu kā tādu, bet vienīgi pret to, ka Apgabaltiesa atlīdzību par silto ūdeni aprēķinājusi zināmos procentos (10%) no faktiskiem izdevumiem par centralapkurināšanu, t. i. uz likuma par telpu īri paredzētās (46. p.) normas pamata. Šai ziņā prasītāji atrod, ka konkretā gadījumā esot vienīgi jāizšķir jautājums par to, vai atlīdzība par silta ūdens piegādāšanu būtu noteicama obligatoriski tikai pēc tās faktiskiem izdevumiem, jeb vai par to atlīdzību kontrahenti varētu brīvi vienoties.

Vispirms, pretēji prasītāju domām Apgabaltiesa pareizi atsaucās uz lik. par telpu īri 25. p., lai nodibinātu, ka centralā silta ūdens piegādāšana tāpat pieder pie nama ērtībām un labierīcībām, kā ari centralapkurināšana. Lik. 25. p. paredz veselu rindu piederumu un ērtību, no kuŗām katrai ir sava pilnīgi atšķirta nozīme, un jautājums par to, par kādu no 25. p. minētām labierīcību ietaišu lietošanu namsaimniekam ir tiesība prasīt atsevišķu atlīdzību, izšķiŗams nevis vispār un absoluti, bet atsevišķi attiecībā uz katru atsevišķu no 25. p. minētām labierīcībām, atkarībā no viņu saimnieciskā un juridiskā rakstura un uzdevuma. Tā, piem., nevar būt šaubu, ka par gāzi un elektrību īrniekam jāmaksā atsevišķi, proti tai iestādei (pilsētai etc.), kuŗa viņam to piegādā uz viņa vienošanās pamata. Turpretim atlīdzība par dzīvokļa piederumiem (lifts, pagrabs, bēniņi, pieliekamās telpas etc., un — kā uzsveŗ šai lietā eksperts — ari ūdens priekš centralapkurināšanas un vannām etc.) ieiet — atlīdzības ziņā — pašā īres maksā. No otras puses, kā nenoliedz ari Apgabaltiesa, vispārējā atlīdzība par pašu siltā ūdens piegādāšanu, t. i. stingri ņemot par ūdens sasildīšanu un sasildīta ūdens piegādāšanu, pati par sevi neieiet īres maksā kā tāda. Tā tad, pretēji prasītāju domām, atlīdzība par silta ūdens piegādāšanu nekad nav analoģiska atlīdzībai par gāzi un elektrību, par kuŗām īrniekam kā komunalas iestādes piegādāto vielu patērētājam — saprotams — jāmaksā attiecīgai komunalai iestādei. Namsaimnieka pienākums ir tikai atstāt īrniekam pašas labierīcības ietaises kā tādas lietošanu, pie kam ari atlīdzība par šādas labierīcības ietaises lietošanu savukārt ieiet īres maksā. Ja nu atlīdzība par silta ūdens piegādāšanu, pati par sevi no vienas puses neieiet īres maksā, bet no otras puses maksājama taisni namsaimniekam (bet ne komunalai iestādei) un ja silts ūdens tomēr pieder pie tām labierīcībām, uz kuŗām īrniekam ir tiesība, tāpat kā uz centralapkurināšanu (likuma 25. p), tad jau aiz šī iemesla vien jānāk pie slēdziena, ka atlīdzība par silta ūdens piegādāšanu nosakāma uz tiem pašiem pamatiem, kā atlīdzība par centralapkurināšanu, ar kuŗu silta ūdens piegādāšanai — techniski, saimnieciski un ari juridiski — īres objekta piederuma ziņā — ir vislielākās līdzības pazīmes. Savā atzinumā eksperts aizrādījis, ka silta ūdens piegādāšanas izdevumus nevarot tieši un noteikti aprēķināt atsevišķi no centralapkurināšanas izdevumiem; tāpēc silta ūdens piegādāšanas izdevumi noteicami un aprēķināmi tikai paušalā veidā, t. i. zināmos procentos no centralapkurināšanas izdevumiem. Pie šī sava slēdziena eksperts taisni izgājis no tā, ka silts ūdens kārtīgi piegādājams katrās divās nedēļās cauru gadu, tā tad, laika ilguma ziņā, nesakrīt ar centralapkurināšanas laikmetu. Tāpēc pretēji prasītāju domām, šāda laikmeta nesakrišana vien nemaz nav uzskatāma par iemeslu, atlīdzību par silta ūdens piegādāšanu nenoteikt uz tiem pašiem pamatiem un pēc tiem pašiem principiem, kā atlīdzību par centralapkurināšanu. Ja ari silta

ūdens piegādāšanas dēļ paredzēts atsevišķs katls, tad tomēr kurināmais materials un kurināmā materiala uzglabāšana, tā uzglabāšanas veidi un telpas ir vienas un tās pašas un pilnīgi savā starpā sakrīt, tāpat, kā silta ūdens piegadašana un centralapkurināšana, ari apkalpošanas ziņā, nav dalāmas. Katram īrniekam pieder līdzīgas tiesības uz centralapkurināšanu un centralā silta ūdens piegadāšanu visur, kur namā atrodas īrnieku rīcībā attiecīgas centralās ietaises un izīrētas telpas nav ierīkotas atšķirtas no centralapkurināšanas, t. i. specialas silta ūdens piegādāšanas ietaises (krasnis). Minētam īrnieku tiesībam uz centralapkurināšanu un centralo silta ūdens piegādašanu ir viens un tas pats nelokams, saistošs raksturs, kas izslēdz katru patvaļīgu izīrētāja rīcību par šādām centralām ietaisēm, kādam atsevišķam īrniekam par labu vai par ļaunu. Abu minēto centralo ietaišu, kā visu īrnieku kopeju ertību lietošanas tiesību, solidaritate pilnīgi attaisno vajadzību, šām abām centralām ietaisēm piemērot analoģiskas juridiskas normas, atlīdzības noteikšanas pamatu ziņā. Ja nu likums par telpu īri atlīdzību par centralapkurināšanu atļauj ņemt ne augstāki par efektiviem centralapkurināšanas izdevumiem, tad, taisni, uz tā paša pamata un pēc tā paša principa, jāaprēķina un jānoteic ari atlīdzība par centralo silta ūdens piegādāšanu (priv. lik. ievada 21. p.). Tamdēļ ari ar centralo silta ūdens piegādāšanu nodibinātās juridiskās attiecības starp namsaimnieku un īrnieku apspriežamas — aiz racionala pamata līdzības — analoģijas ceļā pēc tiem noteikumiem, kuŗi piemērojami centralapkurināšanai. Ja nu atlīdzība par centralapkurināšanu nosakāma pēc lik. par telpu īri 46. sek. p. p. paredzētiem obligatoriskiem, saistošiem noteikumiem, tad tas pats jāievēro ari par centralo silta ūdens piegādāšanu. Pie tam, ja centralapkurināšanu īrnieki ņēmuši savās rokās, tad viņiem līdz ar to jāgādā ari par centralo silta ūdens piegādāšanu. Ja, turpretim, namsaimnieks patur savās rokās centralapkurināšanu, tad līdz ar to viņam ari jāgādā par centralo silta ūdens piegādāšanu, pie kam atlīdzība — kā redzams no eksperta slēdziena — pat nav atsevišķi noteicama, bet aprēķināma vienā pašā paušalā summā. Pēdējā tā tad ir jānormē lik. 46. p. robežās. Tāpēc ari par centralo silta ūdens piegādāšanu nav iemesla uzlikt īrniekam par pienākumu maksāt vairāk par faktiskiem izdevumiem, kuŗi jānodibina tāpat, kā centralapkurināšanas izdevumi un pat nesadalami kopā un pēc tam pašiem faktiskiem datiem. Pretēji prasītāju domām, no tā, ka socialās likumdošanas komisijas priekšlikums, noregulēt atlīdzību par silta ūdens piegādāšanu, ticis atraidīts, nemaz vēl pats par sevi neizriet, ka tomēr šādu atlīdzību nebūtu jānoteic s a k a r ā ar centralapkurināšanu un atkarībā no tās. Tādā kārtā atkrīt prasītāju paskaidrojumi viņu kasacijas sūdzības pirmā punktā.

Par to, ka Apgabaltiesas tiesnesim — referentam neesot bijusi tiesība likt priekšā ekspertam aprēķināt silta ūdens piegādāšanas izdevumus, prasītāji runā pirmo reizi kasacijas sūdzībā; nedz 1927. g. 19. martā, kad jautājumi ekspertam tikuši formulēti, nedz Apgabaltiesas 1927. g. 4. maija sēdē, prasītāji nav šo jautājumu aizkustinājuši, nedz ari pārsūdzējuši tiesneša — referenta rīcību civ. proc. lik. 523, 389. p. p. paredzētā kārtībā. Tā tad pievestie prasītāju paskaidrojumi nemaz nav Senatā apspriežami.

Aiz aprādītiem iemesliem atrodot, ka Apgabaltiesa nav prasītāju pievestos likumus pārkāpusi, kādēļ viņu kasacijas sūdzība atraidāma, Senats n o l e m j: Jāņa, Dorotejas, Voldemāra un Pētera A l k š ņ a pilnvarnieka, zv. adv. Knoppa, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283 (186) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 367.)

120. 1928. g. janvaŗa mēneša 31. dienā. Annas Z a r i ņ lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu jaunatklātu apstākļu dēļ viņas, Z a r i ņ, prasībā pret Eiženu E l j a š e v u.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš, referē priekšsēdētājs.

Ņemot vērā: 1) ka saskaņā ar civ. proc. lik. 284. (187.) un 805. pantu saturu un nozīmi, lūgumā par likumīgā spēkā gājuša sprieduma caurlūkošanai no jauna jaunatklājušos apstākļu dēļ, lūdzējam jāpieved pierādījumi tam, a) ka jaunatklājušais apstāklis patiešam pastāv, atklājies pēc notikušā galīgā tiesas sprieduma un nevarēja tikt pievests pie lietas izspriešanas aiz neatkarīgiem no lūdzēja iemesliem; b) ka pievestam apstāklim pēc sava satura ir piešķirams neapšaubāms iespaids uz notikušā sprieduma pārgrozīšanu; galīgā sprieduma atcelšana pielaižama vienīgi pie kopēji augšā pievesto neiztrūkstoši vajdzīgo noteikumu konstatēšanas (sk. Kriev. sen. civ. kas. dep. spried. 1880. g. NNr. 12. 87; 1885. g. Nr. 75); 2) ka Rīgas apgabaltiesa ar savu likumīgā spēkā gājušu 1927. g. 31. marta sprieduma ir atraidījusi prasītājas pret atbildētāju celto prasību attiecībā uz atlīdzību par izdarītiem noirētā dzīvokļa remonta darbiem uz tā pamata, ka prasītāja nav pierādījusi paša prasības pamata, t i. ka atbildētājs būtu apsolījies viņai atlīdzināt tādus izdevumus, pie kam Apgabaltiesa nav ticību devusi uz prasītājas lūguma nopratinātās liecinieces Līnas Priede liecībai; 3) ka prasītāja savā lūgumā par minētā sprieduma atcelšanu jaunatklājušos apstākļu dēļ, kā uz tādu apstākli vienkārši, bez kaut kāda pierādījuma pievešanas, atsaucās uz to, it kā no kāda pilsoņa Georga Zaķīša, kurš pēdējā laikā atgriezies uz dzīvi Rīgā viņa, prasītāja, esot dabūjusi zināt, ka ari viņš taču esot dzirdējis atbildētāja Eižena Eliaševa apsolīšanos atmaksāt viņai remonta izdevumus, ja viņa nebūšot nodzīvojusi trīs gadus ilgi remontētā dzīvoklī; 4) ka tādā kārtā prasītājas lūgums pamatojas vienīgi uz apšaubāmām varbūtībām un neatbilst nevienam no augšā pievestiem neiztrūkstoši vajadzīgiem priekšnoteikumiem galīga sprieduma caurlūkošanai no jauna un viņas lūgums kā nepamatots atraidāms, Senats nolemj: Annas Zariņ lūgumu par Rīgas Apgabaltiesas 1927. g. marta sprieduma caurskatīšanu no jauna uz civ. proc. lik. 284. (187.) panta pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 370.)

121. 1928. g. janvara mēneša 31. dienā. Kārļa un Bernharda Paegļu pilnvarnieka, zv. adv. pal. Žagara, lūgums par Rīgas apgabaltiesas 1927. g. 20. jūlija lēmuma atcelšanu Jāņa Rasmusa prasībā pret Kārli un Bernhardu Paegļiem.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka pilnvara, uz kuru atsaucās zvēr. adv. pal. Žagars un uz kuras pamata viņš bij uzstājies Apgabaltiesas 1926. g. 12. junija sēdē, pretēji civ. proc. lik. 247. p., nav apliecināta uzrādīšanas kārtībā, kāda ir prasāma pilnvarām, kuras iesniedzamas Senatā, kā vispārējai tiesu iestādei, un apmaksāta tikai ar zīmognodokli 80 sant. apmērā; 2) ka tamdēļ minētā pilnvara uzskatāma par nepietiekošu kasacijas sūdzības iesniegšanai Senatā (Sen. Apv. Sap. spriedums 1925. g. lietā Nr. 28; Sen. civ. kas. dep. spried. 1926. g. lietā Nr. 245 un 1927. g. lietā Nr. 192); 3) ka tādēļ Apgabaltiesai bija tiesība, zv. adv. pal. Žagara iesniegto kasacijas sūdzību nepieņemt un to izsniegt viņam atpakaļ; 4) ka Senats tomēr nevar nepiegriezt vērību Apgabaltiesas priekšsēdētāja biedra vietas izpildītāja nepareizai rīcībai, kas iepriekš bija mnēto kasacijas sūdzību pieņēmis un tai devis virzienu, sakarā ar ko kasacjas sūdzības noraksts ticis izsniegt pretējai pusei, no kuras jau bija ienācis Senatā rakstisks paskaidrojums un tikai pēc tam taisījis lēmumu par tās pašas kasacijas sūdzības

atgriešanu atpakaļ tās iesniedzējam; no tādas nepareizas rīcības tiesu autoritāte var nopietni ciest publikas acīs; 5) ka Apgabaliesai bija — galą slēdziena ziņā — likumīgs pamats kasacijas sūdzību izsniegt atpakaļ sūdzētājam attiecīgas pilnvaras trūkuma dēļ, kādēļ viņa blakus sūdzība atraidāma, Senats nolemj: Kārļa un Bernharda Paegļu pilnvarnieka, zv. adv. pal. Žagara blakus sūdzību atstāt bez ievērības. (L. Nr. 371.)

122. 1928. g. oktobra mēneša 26. dienā. Mir. Bernharda Maizeļa mant. masas pilnvarnieka, zv. adv. Petkovica, lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Annas Kasparson-Ezīt un Kārļa Ezīša prasībā pret mir. Bernharda Maizeļa mant. masu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka prasītāji lūdz piedzīt no atbildētājiem 2400 Ls kā atlīdzību par zaudējumiem, kuri viņiem esot cēlušies caur to, ka atbildētāja, neskatoties uz laikā izdarīto uzteikšanu, ieņēmusi bez līguma veikala telpas prasītāju namā no 1922. g. 1. sept. līdz 1923. g. 1. sept., maksājot tikai Ls 100,— mēnesī par veikalu, kuru prasītājiem būtu bijis iespējams izīrēt par Ls 300,— mēnesī, ar ko tad prasītāji zaudējuši katru mēnesi Ls 200,—, bet par visu laiku Ls 2400,—; 2) ka Tiesu Palata, apstiprinot Apgabaltiesas spriedumu, ar kuru prasība apmierināta Ls 1800,— apmērā, konstatējusi, ka īres līgums starp prāvniekiem ar Apgabaltiesas 1923. g. 10. augusta spriedumu ticis atcelts sākot no 1922. g. 1. septembra, no kāda laika atbildētāja bez kautkāda likumīga pamata apdzīvojusi prasītāju telpas, nodarīdama viņiem zaudējumus, kuru apmērs (Ls 1800) esot konstatēts ar lieciniekiem un ekspertizi; 3) ka pret šo prasību atbildētāja vispirms cēlusi ierunu, ka šai lietā esot piemērojams lik. par telpu īri 37. p. un šinī likumā paredzētās īres maksas normas, kādēļ vispirms caur kompetentu iestādi, t. i. īres valdi, bijis jākonstatē likumīgas īres naudas apmērs, kura vienīgi varētu būt par prasītāju eventualo zaudējumu aprēķināšanas pamatu; pēc atbildētājas domām, lik. par telpu īri 37. pants konkretā gadījumā esot piemērojams saskaņā ar lik. par telpu īri 5. pantu; 4) ka pievestais atbildētājas uzskats atzīstams par maldīgu; likumam par telpu īri gan ir atpakaļ ejošs spēks attiecībā uz īres maksas nosacīšanu par izīrējamām telpām un šī likuma noteikumi tādēļ vispār attiecas ari uz līgumiem, kuri slēgti pirms lik. par telpu īri izdošanas (Sen. civ. kas. dep. spried. 1926. g. Nr. 486 Liepiņa l.), bet saprotams tikai tik tālu, cik šie līgumi attiecas uz laiku pēc lik. par telpu izdošanas; turpretim uz īres maksājumiem, kuru termiņš bij iestājies pirms šī likuma izdošanas, tas nekādā ziņā neattiecas, jo šie maksājumi bija regulējami un noteicami vienīgi uz tai laikā pastāvējušo noteikumu (pag. noteik. par dzīvokļu īri) pamata; 5) ka atbildētāja neapstrīd, ka pirms likuma par telpu īri izdošanas namsaimnieki nebija ierobežoti īres naudas apmēra noteikšanas ziņā attiecībā uz izīrētiem veikaliem, kādēļ, saskaņā ar augšā sacīto, jāatzīst, ka konkretā gadījumā, kur iet runa par 1922. un 1923. g. izīrēto veikalu prasītāji nevarēja noteikt īres maksu par veikalu pēc sava ieskata un tāpēc ari nekādā ziņā nav saistīti ar lik. par telpu īri 37. p. paredzētām īres maksas normām pie zaudējumu aprēķināšanas, kuŗus viņam atbildētāja nodarījusi, patvarīgi ieņemot veikalu un ar to nedodot viņiem iespēju izīrēt veikalu par augstāku cenu; tāpēc Tiesu Palata pilnīgi pareizi šos zaudējumus aprēķinājusi kā starpību starp īres objektu faktisko vērtību un no atbildētājas par veikalu maksāto īri, noteicot šo starpību nevis uz likuma par telpu īri noteikumu pamata, bet saskaņā ar vispārējiem civ.

proc. lik. paredzētiem pierādījumu līdzekļiem· tādā kārtā atkrīt visi atbildētājas kasacijas sūdzībā pievestie aizrādījumi, kuŗos viņa pārmet Tiesu Palatai likuma par telpu īri 5. un 37. p. p. pārkāpumus; 6) ka, pretēji kasacijas sūdzības iesniedzējas aizrādījumam, Tiesu Palata sava sprieduma pamatā nav likusi varbūtību, bet ir pilnīgi noteikti konstatējusi prasītājiem nodarīto zaudējumu apmēru, pamatojoties šai ziņā uz nopratināto liecinieku liecībām un izdarīto ekspertizi; Tiesu Palata ari ir konstatējusi cēlonisko sakaru starp nedabūtu peļņu un atbildētāju ricību, jo viņa atzinusi, ka šie zaudējumi ir cēlušies taisni caur to, ka atbildētāja nav termiņā atbrīvojusi telpas prasītāju namā; tādā kārtā atkrīt visi prasītāju aizrādījumi uz Tiesu Palatas it kā pielaistiem civ. proc. lik. 390. un 711. p. pārkāpumiem; 7) ka tāpat Tiesu Palata nav pārkāpusi priv. lik. 3453. p., uz kuŗu Tiesu Palata — pretēji kasacijas sūdzības iesniedzējas aizrādījumam — vispār neatsaucās; tam apstāklim, ka šo pantu ir citējusi Apgabaltiesa, nav nozīmes, jo Tiesu Palata nav pievienojusies Apgabaltiesas motiviem, bet sava sprieduma pamatā ir likusi patstāvīgus apsvērumus; 8) ka tādā kārtā Tiesu Palata nav pārkāpusi atbildētājas pievestos likumus, kādēļ viņas kasacijas sūdzība atraidāma, Senats nolemj: mir. Bernharda Maizeļa mant. masas pilnvarnieka, zv. adv. Petkoviča, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 375.)

123. 1928. g. junija mēneša 8. dienā. Finanču ministrijas nodokļu departamenta lūgums par Tiesu Palatas lēmuma atcelšanu mir. Juŗa Arņa mantojuma lietā un Mārtiņa Arņa paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē priekšsēdētājs.

Ņemot vērā: 1) ka sakarā ar Finanču ministrijas nodokļu departamenta par Tiesu Palatas 1927. g. 16. februaŗa lēmumu iesniegto kasacijas sūdzību, attiecībā uz pārsūdzētā lēmuma daļu, Senatam jāizšķir jautājums par to, kad pēc nod. nolik. 223. p. iestājas noilgums ierosināt pret mantiniekiem lietu par soda naudas (пеня) uzlikšanu viņiem par nokavētu mantojuma sastāvu pieteikšanu; 2) ka, kā Senats jau paskaidrojis savā 1927. g. 9. junijā mir. Geinerta mantojuma lietā dotā spriedumā, saskaņā ar Nod. nolik. 223. p. tiešo saturu un nozīmi pats ierosinājums par pārkāpumiem noteikumos par mantojumu nodokļa nomaksu ierobežots ar desmit gadu noilgumu un tā kā valsts fiska tiesība pieprasīt mantošanas nodokli un mantinieku pienākums to samaksāt iestājas ar mantojuma pieņemšanu, resp. ar mantojuma pāreju, kuŗa izteicas vai nu ar mantinieku iestāšanos mantojuma valdīšanā vai ar mantojuma sastāva un vērtības pieteikšanu no mantinieku puses, kad tie griežas pie tiesas ar lūgumu apstiprināt viņus mantojuma tiesībās uz likuma vai testamenta pamata, — tad noilguma termiņa tecēšana sākas vai nu no aprādītā mantinieka lūguma iesniegšanas tiesai vai no mantinieku iestāšanās mantojuma valdīšanā saskaņā ar Nod. nolik. 212. p. piel. 4. un 8. pantu noteikumiem; 3) ka šinī gadījumā pēc Nodokļu departamenta blakus sūdzībā par Apgabaltiesas lēmumu uzdotiem datiem mantinieki atstāto manojumu pieņēmuši, stājoties tā valdīšanā ar mantas devēja nāvi, 1912. g. 15. augustā; tā tad saskaņā ar Nod. nolik. 212. p. piel. 4. p., mantojuma trīs mēnešu pieteikšanas laiks priekš mantiniekiem izbeidzas 1912. g. 15. novembrī; no šī momenta sākas mantojuma pieteikšanas nokavējums ar tā sekām, un no šī momenta saskaņā ar tā paša likuma pielik. 8. p. valstij radās tiesība un netikai tiesība, bet ari pienākums viņas attiecīgam resoram (bij. Kroņa Palatai — ar Latvijas nodibināšanos Nodokļu departamentam) pieprasīt

mantiniekiem nomaksāt kā attiecīgo nodokli, tā ari likumā paredzēto soda naudu par mantojuma novēloto pieteikšanu; līdz ar to, ar to pašu momentu, saskaņā ar Nod. nolik. 223. p. tiešo saturu un izpratni, sākās ari desmit gadu noilguma termiņa tecēšana ierosināt pret mantiniekiem lietu par soda maksas (пеня) uzlikšanu par mantojuma novēloto pieteikšanu; tādā kārtā minēto mantinieku pārkāpuma lietas ierosinājuma termiņš bija izbeidzies šinī gadījumā 1922. g. 15. novembrī, kurpretim par minēto pārkāpumu no Nodokļu departamenta ierosinātā tikai ar Nodokļu departamenta iesniegumu Rīgas Apgabaltiesai 1926. g. 12. novembrī, tas ir pēc nod. nolik. 223. p. paredzētā desmit gadu notecēšanas laika; ar ierosinājuma termiņa iztecēšanu par minēto pārkāpumu bija segts-dzēsts pats pārkāpums un tādā kārtā šinī gadījumā uz mantiniekiem soda nauda par nokavēto mantojuma pieteikšanu vispār nemaz nebija uzliekama; 4) ka aiz minētiem apsvērumiem atkrīt, ka Tiesu Palatas slēdziens ir kā lietas ierosinājums par minēto pārkāpumu nebūtu padots noilgumam un tikai soda naudas piedzīšana būtu ierobežojama ar tās piedzīšanu tikai par pēdējiem desmit gadiem, tā ari Nodokļu departamenta slēdziens, ka soda naudas piedzīšanu par nokavētā mantojuma pieteikšanu vispār nav padota noilgumam, pie kāda slēdziena Nodokļu departaments nācis izejot no tā nepareizā viedokļa, itin kā valstij būtu r a d u s i e s tiesība pieprasit no mantiniekiem pieteikumu par mantojuma sastāvu; pēc Nod. nolik. 212. p. piel. 8. p. tiešā satura un izpratnes, Nodokļu departaments līdz ar viņām padotiem nodokļu inspektoriem tiešs pienākums ir sekot visiem valstī atklājušamies mantojumiem un kur mantinieki neizpilda savus pienākumus mantojuma pieteikšanā minētā likuma pielik. 4. pantā paredzētā kārtībā un laikā, viņam pašam ir jāsastāda aprēķins par pienākušo par mantojuma pāreju nodokli līdz ar soda naudu par nokavēto pieteikumu, pasludinājot tādu aprēķinu mantiniekiem; likums paredz nekavējošu visu minēto soļu speršanu pēc katra atklājušos mantojuma; maldīgs ir Nodokļu departamenta kasacijas sūdzībā pievestais uzskats, itin kā nodokļu lietas vispār nebūtu padotas noilgumam, atsaucoties uz Priv. lik. 3638. p. I. piez.; nodokļu nolikums ir speciāls likums un noilguma jautājums par viņa nod. nolik. 201—222. un 224—229. pantos paredzēto noteikumu pārkāpumiem ir apspriežams pēc šī likuma 223. panta. Privatlikuma 3638. p. I. piez. tieši apgāž Nodokļu departamenta uzskatu; pēc Priv. lik. 3638. p. uz valsts prasījumiem noilgums attiecas tāpat kā uz privatiem un I. piezīme šim pantam noteic, ka izņēmumi no šī panta, z ī m ē j o t i e s uz nodevu ((Abgaden — подати) un sabiedrisku klaušu (b) — öffentliche Leistungen — общественныя повиности — parādiem, k ā a r i u z dažiem citiem gadījumiem fiska tiesības, n o r ā d ī t i Valsts likuma kopojumā, pie kam zem šīs piezīmes ari pievesti a t t i e c ī g i e Priv. lik. 3638. p. izņēmumi; ar to pašu atkrīt vēl kasacijas sūdzībā nevietā pievestā atsaukšanās uz Priv. lik. 1697. un 3406. pantu noteikumiem; 5) ka tādā kārtā Nodokļu departamenta kasacijas sūdzībā pievestie Nod. nolik. 23. p. un 212. p. piel. 8. p. tulkojumi atzīstami par nepareiziem, kādēļ iesniegtā kasacijas sūdzība atraidāma, Senats n o l e m j : Finanču ministrijas Nodokļu departamenta kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. panta pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 378.)

124. 1928. g. janvara mēneša 31. dienā. Jāzepa S e s k o v i č a pilnvarnieka, zv. adv. Gailīša, lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Paulīnes Platovas prasībā pret Jāzepu un Andreju S e s k o v i č i e m.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka Tiesu Palata, apsverot lietas apstākļus, konstatējusi, ka starp partiem, t. i. prasītāju, no vienas puses, un atbildētājiem, no otras puses, 1915. g. noticis glabāšanas līgums par sprieduma motivos uzskaitītām mantām, kuras atbildētāji pieņēmuši no prasītājas glabāšanā, bet nav prasītājai atdevuši; ka šo mantu vērtība noteicama spriedumā sīkāki aprādītā kārtībā, proti, kopā par 1869 Ls 74 sant. un ka nav norādījuma, ka prasītājas mantas būtu cietušas no kara darbības un ka atbildētāji būtu aizkavēti mantas atdošanā no visiem mājas apstākļiem; šādi Tiesu Palatas konstatējumi attiecas uz lietas faktisko pusi un nav tādēļ pārbaudāmi kasacijas kārtībā; 2) ka no šādiem saviem konstatējumiem Tiesu Palata varēja nākt pie slēdziena, ka atbildētājiem jānodod sprieduma motivos uzskaitītās mantas prasītājai un ka viņiem neatdošanas gadījuma daļā, jāatlīdzina prasītājai šo mantu vērtība; 3) ka, pretēji atbildētāju domām, Tiesu Palatas aprādītais apstāklis vien, ka visos sīkumos visu mantu sastāvs nav ar pilnīgu skaidrību noteicams un katras atsevišķas mantas vērtība nav noteikti pierādāma, nemaz nevar būt par šķērsli tam, ka prasība, kuru Tiesu Palata atzinusi par pierādītu pamatā, tiktu apmierināta; taisni šādos gadījumos, kur tiesa uzskata prasību par dibinātu pamatā, un likums (civ. proc. lik. 706[1]. p.) atzīst prasītājam tiesību uz atlīdzību par zaudējumiem, bet atrod, ka atlīdzības apmēra noteikšanā, prasījuma rakstura dēļ, nevar pieņemot vispārējos nosacījumus par prasības apstiprināšanu ar pierādījumiem, tiesa atlīdzību var noteikt pēc sava taisnīgā ieskata, kas pamatots uz visu lietas apstākļu apsvērumu; taisni uz nupat pievesto civ. proc. lik. 706[1]. p. atsaucās ari Tiesu Palata: atbildētāji savā kasacijas sūdzībā nepārmet Tiesu Palatai šī panta pārkāpšanu un pat nav mēģinājuši nodibināt šī panta nepiemērojamību runā stāvošā lietā; pēc 706[1]. p. mērķa un nozīmes, zem prasības apmēra — zaudējuma atlīdzības ziņā — jāsaprot netikvien aritmetiska atlīdzības summa kā tāda zināmos noteiktos skaitļos, bet ari pašu mantu daudzums vai atsevišķais sastāvs, gadījumos, kad tiesa, apsverot visus lietas apstākļus, bija mantu daudzumu nodibinājusi vismaz vispārējos vilcienos; taisni konkretā prasība galu galā vērsta uz atlīdzību par nenodotām mantām; jo netikvien prasītāja izziet no tā, ka strīdus mantas dabā vairs neatrodoties pie atbildētājiem un tāpēc eventuali cēlusi prasību par zaudējumiem mantu vērtībā, bet ari pati Tiesu Palata, konstatējot mantu zudumu un atbildētāja atbildību par šādiem zaudējumiem, eventuali piespriedusi prasītājai atlīdzību par zaudējumiem, sava sprieduma motivos sīki aprādot mantas un noteicot katrai mantai attiecīgo vērtību „pēc sava taisnīga ieskata". Savu tiesību, mantu vērtību un līdz ar to mantu sastāvu noteikt pēc sava „taisnīga ieskata", Tiesu Palata varēja pamatot taisni uz to, ka „nedz lieciniekiem izdevies konstatēt priekšmetus visos sīkumos, nedz viņu ārējo veidu un vērtību, nedz ari ekspertiem ir izdevies noteikti konstatēt neredzēto priekšmetu vērtību." Pie tam Tiesu Palata, pretēji atbildētāja domām, nemaz nav pārkāpusi civ. proc. lik. 366. p., aizrādot, ka „vēl lielākas grūtības atdodamo priekšmetu konstatēšanai ceļas no tam, ka prasītāja dažādos laikos un dažādās vietās ir atdabūjusi no atbildētājiem dažādas mantas, bet tai nav izdevies konstatēt atdotos priekšmetus visos sīkumos"; šai ziņā īstenībā taisni a t b i l d ē t ā j i e m būtu bijis jāpierāda sava ieruna par to, ka viņi zināmas mantas prasītājai atdevuši, kādēļ Tiesu Palatai, atzīmējot zināmas grūtības prasības pierādīšanas ziņā, nemaz nav uzstādījusi kaut kādu pamatu prasības noraidīšanai, taisni otrādi, nupat aprādītie Tiesu Palatas aizrādījumi varēja noderēt viņai par iemeslu prasību apmierināt ari tais daļās, kurās atbildētāji nav savas ierunas pierādījuši; 4) ka, pretēji atbildētāju domām, Tiesu Palata nav pielaidusi sprieduma motivu ne-

pilnību, jo atsaucoties uz civ. proc. lik. 706[1]. p., kuŗa piemērojamību konkretam gadījumam atbildētāji neapstrīd savā kasacijas sūdzībā, Tiesu Palata pietiekoši pamatojusi savu slēdzienu par prasības piespriešanu, neskatoties uz zināmu viņas uzsvērtu nenoteiktību dažos pozitīvos datos par pieprasīto mantu sastāvu un vērtību; 5) ka tādā kārtā Tiesu Palata nav pārkāpusi atbildētāju pievestos likumus, kādēļ viņu kasacijas sūdzība atraidāma, Senats nolemj: Jāzepa Seskoviča pilnvarnieka, zv. adv. Gailīša, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (A. Nr. 387.)

125. 1928. g. novembŗa mēneša 22. dienā. Lidijas Apsīt lūgums par Latgales Apgabaltiesas sprieduma atcelšanu viņas, Apsīt, prasībā pret Miķeli Semendjajevu un Aleksēju Tichomirovu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka prasību par zaudējumiem no valdīšanas traucēšanas prasītājs var netikvien savienot ar interdiktu prasību (prasību par valdīšanas restituciju), bet ari tieši celt kā patstāvīgu prasību uz vispārējā pamata, neceļot iepriekš interdiktu prasību kā tādu (Sen. civ. kas. dep. spried. 1927. g. 464. Nr.); 2) ka otrkārt prasītājs var ari vispirms celt interdiktu prasību, ar to tiesas ceļā nodibinot valdīšanas traucēšanas faktu un panākot valdīšanas restituciju, un pēc tā, pēc šī sprieduma spēkā stāšanās, celt prasību dēļ zaudējuma atlīdzības uz vispārējā pamata, atsaucoties uz tiesas spriedumu kā uz pierādījumu valdīšanas traucēšanas faktam (Kriev. civ. lik. 609. p.); 3) ka tā tad šī pēdējā prasība nekad nav uzskatāma vairs par interdiktu prasību, vai par interdiktu prasības sastāvdaļu, kā to nepareizi domā Apgabaltiesa, un tāpēc nekad nav padota īsam iesūdzēšanas termiņam (pēc civ. proc. lik. 37. p. 2. pkt., 95. p. 1923. g. izd.), bet padota vispārējam noilgumam (Kriev. sen. civ. kas. dep. spried. 1888. g. 46. Nr. Noreikisa lietā); 4) ka Apgabaltiesas pievestiem Kriev. Sen. civ. kas. dep. spriedumiem 1873. g. 946. Nr. Strukovu u. c. lietā un 1875. g. 536. Nr. Semjanas zemn. biedr. lietā, nav sakara ar runā stāvošā lietā izšķiŗamo jautājumu, jo tais lietās lūgumi dēļ zaudējuma atlīdzības tika celti kopā ar prasību dēļ valdīšanas restitucijas; 5) ka tādā kārtā Apgabaltiesa, atraidot tagadējo prasību aiz kāda termiņa notecēšanas, kāds paredzēts vienīgi interdiktu prasības celšanai, pārkāpusi Kriev. civ. lik. 609. p., un civ. proc. lik. 37. p. 2. pkt., 95. 181. 196. p. p. (1923. g. izd.), kādēļ viņas spriedums atceļams, Senats nolemj: Latgales apgabaltiesas 1927. g. 26. marta [1. aprīļa spriedumu civ. proc. lik. 37. p. 2. pkt., 95, 181, 196. p. p. (1923. g. izd.)] pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai Apgabaltiesai izspriešanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 389.)

126. 1928. g. novembŗa mēneša 22. dienā. Franča un Ludviga Rubinu lūgums par Latgales Apgabaltiesas sprieduma atcelšanu minēto Rubinu prasībā pret Veroniku Rubin.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka mērnieks 1925. g. 12. oktobrī sastādījis īpašuma nostiprināšanas aktu uz Bērza-Rubinu sādžas mājsaimniekiem piederošo piešķirto šņoru zemi; 2) ka mērnieka sastādīto aktu viens no prasītājiem, Ludvigs Rubins, pārsūdzējis šņoru zemju komisijai uz tā pamata, ka Veronikai Rubin, atbildētājai tagadējās prasības lietā, piederot nevis $^{2}/_{7}$ daļas,

bet gan tikai 1/7 daļa no kopīpašuma zemes; 3) ka šņoru zemju komisija tomēr uz savu 1926. g. 8. marta spriedumu apstiprinājusi mērnieka sastādīto aktu, bet Ludviga Rubina sūdzību atstājusi bez sekām; 4) ka saskaņā ar 1924. g. 20. junija likuma 18. p. par īpašuma tiesībām uz piešķirtām šņoru zemēm (lik. krāj. 97. Nr.), jo uz šī likuma pamata noteicot īpašuma tiesības, ir aizskartas trešo personu tiesības, tad viņas var tās aizstāvēt ari prasības kārtībā; 5) ka par to, kas jāsaprot zem trešām personām, 18. panta nozīmē, jāspriež pēc pievestā likuma pārējiem noteikumiem; šai ziņā likuma 8. p. nosaka, ka „ieinteresētām personām" ir tiesība īpašuma nostiprināšanas aktu pārsūdzēt Šņoru zemju komisijai; pēc likuma 9. p. par lietas caurskatīšanas dienu Šņoru zemju komisija paziņo „pusēm un personām, kuras iesniegušas sūdzības"; likuma 12., 15. p. p. paredz, ka, caurskatot lietas, Šņoru zemju komisija piemēro civilprocesa likuma noteikumus, ciktāl tie nerunā pretim tam likumam; Šņoru zemju komisija izspriež lietas ar spriedumiem (bet ne ar lēmumiem: 14. p.), kuri ir galīgi un pārsūdzami Senata administrativam departamentam kasacijas kārtībā (14. p.); 6) ka tadā kārtā par „trešām personām" likuma 18. panta nozīmē, uzskatāmas tādas personas, kuras taisni nepieder pie „ieinteresētām personām", t. i. pie pusēm un personām, kuras nebija ņēmušas dalību aktu sastādīšanā un nebija pašā aktā minētas, jo šādas pēdējas personas likums uzskata par tieši „ieinteresētām personām" vai par „pusēm"; 7) ka tā tad, pretēji prasītāju domām, viņi nav uzskatāmi par „trešām" personām 18. panta nozīmē, un viņiem Šņoru zemes komisijas spriedums, kā galīgs, ir absolūti saistošs, kā pareizi atzinusi Apgabaltiesa; 8) ka prasītāja pievestie bij. Krievijas valsts padomes paskaidrojumi pie 1910. g. 14. junija likuma 31. p. (Kriev. lik. krāj. 97. Nr., 1043. p.), par to, ka 31. p. (kas atbilst 1924. g. 20. junija likuma 18. p.) pēc būtības esot bijis lieks, nemaz neatspēko Apgabaltiesas slēdziena pareizību, jo taisni tāpēc, ka ari Šņoru zemes komisijas spriedumi notiek tikai strīdus lietās starp „pusēm" un pārsūdzētājiem kā „ieinteresētām personām", tādi spriedumi uz vispārējā civilprocesā paredzētā noteikuma (895, 795. p. p.) pamata nav saistoši trešām personām, kuras nebija piederējušas par „pusēm" un „pārsūdzētājiem", bet gan minētie spriedumi ir absolūti saistoši taisni „pusēm" un „pārsūdzētājiem" uz civilprocesa lik. 893. p. pamata, kas saskaņā ar pievesto lik. 12. p. piemērojams ari Šņoru zemes komisijas spriedumiem; 9) ka prasītāju pievestais Senata civ. kas. dep. spriedums 1926. g. 66. Nr. attiecas nevis uz Šņoru zemes komisijas lēmumiem pēc 1924. g. 20. junija likuma, bet gan uz sādžas lēmumiem par piešķirtas zemes gabalu apstiprināšanu pēc 1906. g. 9. novembra noteikumiem" о дополненіи нѣкоторыхъ постановленій дѣйствующаго закона касающихся крестьянскаго землевладѣнія и землепользованія (Kriev. lik. krāj. 263. Nr. 1859. p.); 1906. g. 9. novembra noteikumos nav nosacījumu, kādus paredz 1910. g. 14. junija un 1924. g. 20. junija likumi; turpretim Senats tai spriedumā nemaz nav aizskāris īpašuma apstiprināšanas aktu un Šņoru zemes komisijas sprieduma nozīmi un juridisko raksturu; tāpēc pievestam Senata spriedumam nav sakara ar runā stāvošo jautājumu; 10) ka tādā kārtā Apgabaltiesa, neuzskatot prasītājus par „trešām personām" un neatzīstot prasītājiem tiesību, prasības ceļa atspēkot Šņoru zemes komisijas spriedumus, nav prasītāju likumus pārkāpusi, kādēļ prasītāju kasacijas sūdzība atraidāma. Senats nolemj: Franča un Ludviga Rubinu kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283 (186). p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 391.)

127. 1928. g. oktobra mēneša 26. dienā. Jāņa Borisa lūgums par Latgales Apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Ludvigas Voicechovskas prasībā pret Jāni Borisu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Ņemot vērā: 1) ka saskaņā ar civ. proc. lik. 1460[29]. pantu (1922. g. 26. oktobra likuma redakcijā, lik. un rīk. krāj. 255) gadījumos, kad parādnieks nevar izpildīt savu saistību likumā paredzēto iemeslu dēļ, viņam ir tiesība iesniegt saistības priekšmetu tai tiesas iestādei, kuŗai pēc vispārējiem noteikumiem piekristu prasība šīs saistības lietā; 2) ka saskaņā ar lik. par telpu īri 8. pantu īres un apkurināšanas lietās visu strīdu izšķiršana starp izīrētājiem un īrniekiem piekrīt īres valdei, kuŗa tā tad ari konkretā lietā bijusi vienīgi kompetenta izšķirt jautājumu par to, vai atbildētājs sedzis savu saistību prasītājam pretim, maksājo Ls 6. — mēnesī īres naudas; 3) ka tāpēc atbildētājs būtu varējis segt savu īres parādu par 1926. g. septembrī tikai iemaksājot šo naudu īres valdes depozītā, kā attiecīgai likuma paredzētai iestādei (Kr. lik. kop. X. sēj. I. d. 2055. p.), kādēļ Apgabaltiesa, konstatējot, ka atbildētājs īres naudu nav iemaksājis īres valdes, bet gan miertiesneša depozītā, varēja atzīt šo maksājumu par neattiecīgi izdarītu un uz šī pamata nākt pie slēdziena, ka atbildētājs īres maksu par septembŗa mēnesi prasītājam neesot samaksājis; ar to atkrīt kasacijas sūdzības I. pkts; 4) pretēji kasacijas sūdzības aizrādījumam, no lietas nav redzams, ka prasītājs no prasības par atbildētāja izlikšanu būtu atteicies šīs prasības nepamatotības dēļ; no lietas tikai ŗedzams, ka prasītājs Apgabaltiesas 1927 g. 11. februaŗa sēdē ir atteicies, aizrādot, ka atbildētājs telpas jau esot atstājis; pie tam atbildētājs neapgalvo, ka viņš telpas būtu atstājis pirms šīs prasības celšanas un nav ari pierādījis, ka iziešana būtu notikusi sakarā ar kādu citu, 1926. g. 16. aprilī izspriesto lietu; pie tādiem apstākļiem Apgabaltiesa, sadalot starp prāvniekiem tiesas un lietas vešanas izdevumus, varēja tos piespriest prasītājai par labu, izejot no pilnas prasītāja uzdotās prasības vērtības, kuŗā ietilpst ari prasība par atbildētāja izlikšanu; ar to atkrīt kasacijas sūdzības 2. pkts; 5) ka tādā kārtā Apgabaltiesa nav pārkāpusi atbildētāja uzdotos likumus, kādēļ viņa kasacijas sūdzība atraidāma, Senats nolemj: Jāņa Borisa kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 393.)

128. 1928. g. novembŗa mēneša 22. dienā. Aleksandra Sondara lūgums par Latgales apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Staņislava Šadrovska mazg. bērnu Donata, Pēteŗa, Veronikas un mantas aizbildņu Brigitas Šadrovskas, Donata Savicka, Augusta Ozoliņa prasībā pret Aleksandru Sondaru.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka atbildētājs savos mutiskos un rakstiskos paskaidrojumos aizrādījis vienīgi uz to, ka prasītāju radniecība ar mantudevēju Andrievu Šadrovsku neesot pierādīta, bet tomēr nemaz nenoliedz šādu radniecību, kādēļ vien Apgabaltiesai bija pietiekošs pamats, radniecību atzīt par nodibinātu (Sen. civ. kas. dep. spried. 1924. g. 41. Nr.); 2) ka, neatkarīgi no tā, Apgabaltiesa, konstatējot, ka attiecīgās metrikas grāmatas kaŗa apstākļu dēļ gājušas zudumā, radniecības nodibināšanai atsaucās uz lietā esošām Rom. katoļ. draudzes prāvestu apliecībām (sk. piem. Miert. akts 28, 29. lpp. un Apgabaltiesas akts 70—74. lpp.); bez tā, Apgabaltiesa šaī ziņā kā papildu pierādījumus ņēmusi vērā kā atbildētāja aizrādīšanu, tā arī lieciniekiu liecības; 3) ka Apgabaltiesas slēdziens par radniecības esamību attiecas uz lietas faktisko pusi un nav tādēļ pārbaudāms

kasacijas kārtībā (Sen. civ. kas. dep. spried. 1928. g. 76. Nr.); 4) ka atbildētāja pievestam Kr. Sen. civ. kas. dep. spriedumam 1893. g. 25. Nr. Sandula lietā nav tagadējā lietā izšķīrējas nozīmes, jo tai lietā Kr. Senats bija izgājis no tā, ka radniecības nodibināšanai nekādu rakstisku pierādījumu lietā nav bijis; turpretim tagadējā lietā Apgabaltiesa tieši atsaukusies arī uz rakstiskajiem pierādījumiem; 5) ka Kr. civ. lik. 209. p. — principā — neizslēdz vispār, radniecības pierādīšanai, arī lieciniekū liecības; šāds uzskats tika izteikts ari krievu literātūrā (sk. Анненков, Система Русск. гражд. права 150. sek. lpp.); ka tāpēc atkrīt atbildētāja paskaidrojumi viņa kasacijas sūdzības I. pktā; 6) ka Apgabaltiesai bija likumīgs pamats kā pierādījumu lietā uzskatīt ari atbildētāja atzīšanos ārpus tiesas, kuras novērtēšana atkarājas no tiesas ieskata (Sen. civ. kas. dep. spried. 1927. g. 500. Nr.); tiesas slēdziens par ārpus tiesas notikušās parta atzīšanās nozīmi un pierādīšanas spēku attiecās uz lietas faktisko pusi un nav tādēļ pārbaudāms kasacijas kārtībā; ar to atkrīt ari atbildētāja paskaidrojumi viņa kasacijas sūdzības 2. pktā; 7) ka tādā kārtā Apgabaltiesa nav atbildētāja pievestos likumus pārkāpusi, kādēļ viņa kasacijas sūdzība atraidāma. Senats nolemj: Aleksandra Sondara kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 396.)

129. 1928. g. novembra mēneša 22. dienā. Nikolaja Romanova lūgums par Latgales apgabaltiesas sprieduma atcelšanu bezvēsts prombūtnē esošā Augusta Stūres mantas aizbildņa Reinholda Ķeipana prasībā pret Nikolaju Romanovu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka Apgabaltiesa konstatējusi. a) ka atbildētājs ieņem dzīvokli no 1925. g. 18. septembra ar norunu maksāt: par 2 pirmiem mēnešiem pa Ls 10.— mēnesī un izvest remontu uz sava rēķina, bet par turpmākiem mēnešiem maksāt pa Ls 14.— mēnesī; b) ka atbildētājs īres naudu Ls 14.— apmērā par laiku no 1926. g. 18. septembra līdz 18. oktobrim iemaksājis īres valdes depozitā tikai 1926. g. 28. oktobrī, t. i. pēc tagadējās prasības iesniegšanas, c) ka Bāriņu tiesa nav devusi atbildētājam atļauju remonta naudu atvilkt no īres maksas; 2) ka pēc īres lik. 39. p. īrniekam tiesība remonta naudu atvilkt no īres maksas tikai tad, ja namsaimnieks atteicas telpu nepieciešamo remontu izdarīt un īres valde, uz īrnieka pieprasījumu, konstatē remonta nepieciešamību; 3) ka tāpēc, vispirms, īrniekam, kas vēlas no īres maksas atvilkt remonta naudu, jāpierāda remonta izdevumu nepieciešamību un ari tas, ka šo nepieciešamību konstatējusi īres valde; šai ziņā atbildētājam nav tiesības atsaukties uz Kriev. civ. lik. 574. p. un par šo pantu notikušiem Kriev. Senata paskaidrojumiem, jo īres lietās jārīkojas vispirms pēc likuma par telpu īri, kamēr attiecīgie civillikuma panti, cik tālu tie runā pretim šim likumam, nav spēkā (lik. par telpu īri 3. p.); 4) ka Apgabaltiesai bija pietiekošs pamats piegriezt vērību tam, ka šai gadījumā Bāriņu tiesa, aizstāvot promesošā Stūres mantības intereses, nav devusi atbildētājam atļauju no īres maksas atvilkt remonta izdevumus, jo — kā konstatē Apgabaltiesa — atbildētājs apņēmies īres naudu par 2 pirmiem mēnešiem segt ar remonta darbiem, bet tomēr tikai tādā summā, kura nepārsniegtu normalo (pa Ls 14,— mēnesī) īres summu, minus Ls 10,—, t. i. pa Ls 4,—; tā tad Bāriņu tiesas atļaujai ir tā nozīme, ka tādai atļaujai trūkstot, atbildētājam nav tiesības samazināt īres naudas samaksu skaidrā naudā zemāk par Ls 10,— mēnesī par 2 pirmiem mēnešiem, t. i. atbildētājam ir īres nauda par 2 pirmiem mēnešiem jāmaksā skaidrā naudā ne mazāk par Ls 10,— mēnesī; 5) ka tāpēc Apgabaltiesa, izejot no saviem pievestiem konstatējumiem, varēja nākt pie slēdziena, ka atbildētājam nav tiesības

īres maksu atzīt par pilnīgi segtu līdz prasības iesniegšanai; 6) ka Apgabaltiesa varēja, prasībā par atbildētāja izlikšanu saskaņā ar lik. par telpu īri 34. p., atzīt kā nenozīmīgu Ls 14,— iemaksu īres valdes depozitā, jo šī summa tikusi iemaksāta jau pēc tagadējās prasības iesniegšanas; 7) ka Apgabaltiesai bija pietiekošs pamats aiz viņas pievestiem iemesliem atraidīt atbildētāja blakus lūgumu dēļ apliecības izdošanas; 8) ka tādā kārtā Apgabaltiesa nav atbildētāja pievestos likumus pārkāpusi, kādēļ viņa kasacijas sūdzība atraidāma, Senats nolemj: Nikolaja Romanova kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 402.)

130. 1928. g. aprīļa mēneša 26. dienā. Firmas „Herman Bauman un Co." īpašnieka Hermaņa Baumaņa pilnvarnieka, zv. adv. Petkoviča lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Anetes Tīdeman prasībā pret firmu „Herman Bauman un Co.".

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka atbildētāja kā savā apelacijas sūdzībā (1. pktā), tā ari Tiesu Palatas 1926. g. 30. septembra sēdē apstrīdējusi prasītājas leģitimaciju prasības celšanai netikvien uz tā pamata, ka tā neesot uzskatāma par kuģa īpašnieci, bet ari uz tā pamata, ka viņa neesot atzīstama par certepartijas kontrahentu, jo uz certepartijas parakstījusies nevis viņa, bet kāds O. Tiedemans, neaizrādot, ka viņš uzstātos prasītājas vārdā un pilnvarā; pie tam atbildētāja aizrādījusi ari uz to, ka pats kapteinis savā protestā atzīmējis par kuģa īpašnieku taisni O. Tiedemani, kurš tāpēc esot atzīstams par kuģu faktisko rīkotāju un par certepartijas īsto kontrahentu un ka tāpēc prasība būtu bijusi jācel taisni O. Tiedemanim, bet nemaz ne Anetei Tiedeman; 2) ka prasītāja šādu atbildētājas ierunu apstrīdējusi, aizrādot, ka O. Tiedemans esot prasītājas vīrs un pilnvarnieks un ka viņš, parakstot certepartiju, rīkojies prasītājas, savas sievas vārdā un ka tāpēc prasītāja esot uzskatāma par certepartijas vienīgo un īsto kontrahentu un līdz ar to par pietiekoši leģitimētu tagadējās prasības celšanai; 3) ka Tiesu Palata vispirms konstatējusi, ka par kuģa „Elna" īpašnieku sākot jau no 1923. g. 9. julija skaitās nevis Oskars Tiedemans, bet gan prasītāja Anete Tiedeman; 4) ka Tiesu Palata šai ziņā nodibinājusi, ka certepartijas parakstītājs, Oskars Tiedemans, ir prasītājas vīrs un ka tas bez tā rīkojies ari uz viņam no prasītājas izdotās formalās pilnvaras pamata, uz kuras pamata Oskars Tiedemans izdevis subpilnvaru zv. adv. Hamanim, kāda subpilnvara atrodas lietā (Apgabaltiesas akts 3., 4. lpp.); šādu Tiesu Palatas konstatējuma pareizību atbildētājs nemaz nav apstrīdējis; 5) ka Tiesu Palata pietiekoši noskaidrojusi, kādēļ viņa atzinusi, ka prasītāja uzskatāma par certepartijas kontrahentu, t. i. kādēļ viņas vietā certepartiju varējis parakstīt Oskars Tiedemans ar saistošu spēku prasītājai un pašam atbildētājam; 6) ka, nodibinot nupat minētos datus, Tiesu Palata varēja prasītājai atzīt aktivleģitimaciju tagadējā prasības lietā; pretēji atbildētāja domam, Tiesu Palata nemaz nav konstatējusi tikai prasītājas prezumptivo (?) leģitimaciju, bet gan noteikti uzskatījusi prasītāju par efektivi leģitimētu celt tagadējo prasību kā atbildētāja kontrahents; 7) ka pēc lietas būtības Tiesu Palata konstatējusi, ka atbildētājs vispār kravu nav uz kuģa pievedis; ka kapteinis, kaut ari savu protestu parakstījis 1925. g. 17. aprilī, bet iesniedzis to notaram tikai 18. aprilī; ka kapteinis savā protestā nav

uzskatījis sevi, resp. kuģa īpašnieku, par brīvu no certepartijas izpildīšanas, bet paturējis sev tikai tiesības uz guļamnaudu; ka 1925. g. 16. aprilis bijis sestdienā (bet ne svētdienā); ka atbildētājam bijis zināms, ka viņš kravas piegādāšanai noteiktā laika robežās nevarēs kravu piegādāt, bet ka par īsto, faktisko nepiegādāšanas iemeslu atzīstams tas, ka atbildētājs līgumā norunātā laikā savukārt nav varējis kravu saņemt no sava kontrahenta, un ka vispār par vainīgu certepartijas neizpildīšanā bijis pats atbildētājs vien; 8) ka šādi Tiesu Palatas konstatējumi attiecas uz lietas faktisko pusi un nav tādēļ pārbaudāmi kasacijas kārtībā; ar to atkrīt visi atbildētāja paskaidrojumi viņa kasacijas sūdzībā, kuros tas apstrīd pievesto konstatējumu pareizību pēc būtības; 9) ka Tiesu Palata uz viņas konstatēto lietas apstākļu pamata varēja nākt pie slēdziena, ka kravas pieņemšanai 4 noteiktas dienas bijušas 15.—18. aprīļa dienas, kuras visas bijušas darbdienas; atbildētājs neapgalvo, ka viņš šo dienu robežās un ari vēlāk būtu kravu piegādājis; tāpēc kapteinim bija tiesība ar savu 18. aprīļa protestu iziet no tā, ka atbildētājs nav noteiktā laikā piegādājis kravu; 10) ka, ja pēc Tiesu Palatas konstatējuma, kapteinis ar savu protestu nav domājis uzskatīt sevi par brīvu no piegādājamās kravas pieņemšanas, bet gan tikai paturējis sev tiesību prasīt guļamnaudu, tad atkrīt atbildētāja aizrādījums, it kā kapteinis priekšlaicīgi protestējis un ar to pats pirmais atkāpies no līguma un ar to atsvabinājis no tā izpildīšanas ari atbildētāju; 11) ka Tiesu Palatai bija pietiekošs iemesls nepiegriezt izšķīrēja nozīmi tam, ka kuģis kravas ieņemšanas vietā ienācis — 1. aprīļa vietā — tikai 13. aprilī, jo atbildētāja nav pierādījusi faktisko vai loģisko sakarību starp šādu notikumu un atbildētāja kravas nepiegādāšanu uz kuģa; 12) ka ar to atkrīt atbildētājas aizrādījumi uz to, ka viņa bijusi brīva no piegādāšanas, ceļot uz priv. lik. 3213. p. pamata exceptio non adimpleti contractus; pat ja ari kuģa pienākšanu iekraušanas ostā pēc noteiktā laika atzīst par nokavētu, tad tomēr šāds nokavējums uzskatāms par novērstu ar purgatio morae (priv. lik. 3329. p.), kādu mora savukārt pielaidusi atbildētāja, nepiegādājot kravu uz kuģi; Tiesu Palatas aizrādījumam šai ziņā uz ledus apstākļiem ir tikai blakus motiva nozīme, kurš nav iespaidojis viņas gala slēdzienu par atbildētāja ierunu nepamatotību; 13) ka tāpēc, Tiesu Palatas apcerējumam par to, ka atbildētāja uz prasītājas it kā pielaisto certepartijas pārkāpumu aizrādījusi pirmo reizi tikai Tiesu Palatā, ir tikai blakus motivu nozīme un ar to Tiesu Palata nemaz nav izteikusi tādas viņai, no atbildētājas pierakstītās domas, it kā šādam novēlojumam būtu kāda civilprocestiesiska nozīme; Tiesu Palata ar saviem aprādītiem apcerējumiem un savu atsauksmi uz atbildētājas sarakstīšanos ar prasītājas pārstāvi domājusi atzīmēt tikai to, ka atbildētājas tagad pievestie iebildumi nesaietas ar viņas izturēšanos laikā pirms tagadējās prasības celšanas; 14) ka tādā kārtā Tiesu Palata nav pārkāpusi atbildētājas pievestos likumus, kādēļ viņas kasacijas sūdzība atraidāma, Senats n o l e m j: firmas „Herman Bauman un Co." īpašnieka Hermaņa B a u m a ņ a pilnvarnieka, zv. adv. Petkoviča kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 406.)

131. 1928. g. oktobra mēneša 25. dienā. Kārļa L ā č g a l v a pilnvarnieka Pētera L ā č g a l v a lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Līzes K a l n i ņ prasībā pret Kārli L ā č g a l v u un prasītājas paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Pētersons.

Ņemot vērā: 1) ka uz to, ka starp kalpones algu un gana algu esot starpība, ka prasītāja esot apelacijas sūdzībā grozījusi savu prasību pamatā un apmērā, ka prasītājai nebijusi tiesība prasīt algas piespriešanu tikai naudā un ka, beidzot, prasītājas algā ietilpstošo produktu vērtība neesot pierādīta, atbildētājs aizrādījis pirmo reizi kasacijas sūdzībā, kādēļ šie atbildētāja aizrādījumi nav Senatā apspriežami; ar to atkrīt kasacijas sūdzības 1., 2., 3. un 4. pktos pievestie atbildētāja apcerējumi; 2) ka likums netaisa starpību starp liecībām, kuras ir dibinātas uz paša liecinieka novērotiem faktiem, un liecībām, kuras ir dibinātas uz citu personu nostāstiem, kuros liecinieks ir noklausījies; abu kategoriju liecību spēku un nozīmi saskaņā ar civ. proc. lik. 135. (102.) p. nosaka tiesa, kura iztiesā lietu pēc būtības; aiz šī iemesla nepelna ievērības atbildētāja kasacijas sūdzības 5. pktā pievestie aizrādījumi; 3) ka tādā kārtā Apgabaltiesa nav pielaidusi kasacijas sūdzībā pievestos likumu pārkāpumus, kādēļ kasacijas sūdzība, kā nepamatota, atraidāma, Senats nolemj: Kārļa Lāčgalva pilnvarnieka, Pētera Lāčgalva kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 409.)

132. 1928. g. oktobra mēneša 25. dienā. Gregora Tāgera lūgums par Rīgas apgabaltiesas lēmuma atcelšanu Jāņa Alksnes un citu prasībā pret viņu, Gregoru Tāgeru.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Senats atrod: Īres valdes pieprasījusi Jānim Alksne u. c. no Gregora Tāgera īres naudu Ls 1229,28, pret ko īres valde izdevusi 1925. g. 7. decembra izpildu rakstu zem Nr. 1916. Piedzīšanu īres valde uzdevusi Rīgas policijas 3. iec. priekšniekam. Pēdējais piedzinumu vērsis uz parādnieka kustamo mantu Rīgā. Vēl pirms tā, parādnieks, sākot no 1922. g., dažādā laikā bija iemaksājis Rīgas 7. iec. Miertiesnesim īres naudu, kopsummā Ls 917,28 Jānim Alksne par labu, par ko pēdējam ticis paziņots. Uz nupat minēto summu Jāņa Alksnes kreditors, kāds Rosmans, savukārt vērsis piedzinumu par Ls 10.000,—. Sakarā ar šo Rosmans saņēmis minēto summu Ls 917,28 tieši no Miertiesneša depozita. Pēc tā, Tāgers iemaksājis uz izpildu raksta rēķina policijas 3. iec. priekšniekam Ls 312,—. Alksne atsacījies aprādītās divas summas Ls 917,28 un Ls 312,— ieskaitīt viņa īres naudas prasījumā un pieprasījis no Tāgera visu izpildu rakstā atzīmēto īres naudas summu Ls 1229,28. Pamatojoties uz šādiem lietas apstākļiem un atsaucoties uz civ. proc. lik. 224. (160.) p., Tāgers griezies pie īres valdes ar lūgumu izšķirt izcēlušos pie sprieduma izpildīšanas strīdu, atzīstot Jāņa Alksnes u. c. prasījumu par dzēstu ar Ls 917,28 izmaksu Jāņa Alksnes kreditoram Rosmanim. Īres valde ar savu 1926. g. 20. septembra lēmumu, pamatojoties uz civ. proc. lik. 223., 224. (159., 160.) pp, 952., 963., 964. pp., apmierinājusi Tāgera sūdzību. Īres valdes lēmumu Jānis Alksne pārsūdzējis Rīgas apgabaltiesai, kura saskaņā ar Jāņa Alksnes lūgumu, lietu izbeigusi, viņas nepiekritības dēļ īres valdei, uz tā pamata, ka pēc lik. par telpu īri 15. p. piespriestā īres nauda esot piedzenama saskaņā ar noteik. par valsts neapstrīdāmu prasījumu piedzīšanu, kādēļ strīdi pie sprieduma izpildīšanas neesot izšķirami civ. proc. likumā paredzētā kārtībā un pie tam ne caur tiesu, bet caur administrativām iestādēm instanču kārtībā.

Gregora Tāgera kasacijas sūdzība pelnī ievērību. Gan pēc lik. par telpu īri 15. p. īres valdes lēmumus izpilda vietējā policija un piespriestās

summas piedzenamas saskaņā ar noteik. par valsts neapstrīdāmu prasījumu piedzīšanu. Bet ar to nemaz nav izšķirts jautājums par to, pēc kādiem procesa likumiem jārīkojas policijai un kādā kārtībā būtu izspriežamas sūdzības par policijas ierēdņu rīcību, izpildot īres valdes spriedumus, un, galvenais, kādai iestādei piekristu strīdi, kuŗi starp pašiem partiem ceļas pie sprieduma izpildīšanas (civ. proc. lik. 962. p.: „Жалобы на неправильное исполненіе рѣшеніи и всѣ споры по исполненію, за исключеніемъ касающихся толкованія рѣшенія подлежатъ разсмотрѣнію суда, въ округѣ коего исполняется рѣшеніе.“) Šai ziņā Senats savā Apvienotās Sapulces 1923. g. lēmumā (pēc spried. krāj. Nr. 11: Tiesl. Min. Vēstn. 1925. g. 7./9. Nr. piel. 37. sek. lpp.), paskaidrojis, ka „policijai, izpildot tiesu pristavu (tiesu izpildītāju) pienākumus, jārīkojas pēc Latvijā spēkā esošā civilproceslikuma, jo Kr. lik. kop. 16. sēj. 2. daļā paredzētie noteikumi par civilpiedzinumiem, kuŗi šais gadījumos bija piemērojami Krievijā, nebija spēkā bij. Baltijas gub. (sk. ari Kr. Sen. apv. sap. 1891. g. spried. 37. Nr.)“. Tāpat Senats savā Apvienotās Sapulces 1927. g. 25. maija lēmumā Nr. 47 atzinis, ka Latgalē nekustamas mantas pārdošana, bezstrīdus prasījumu apmierināšanai, piekrīt administrativām iestādēm, proti Iekšlietu ministrijai tikai tad, ja bezstrīdus prasījums piedzenams uz administrativas varas rīkojumu un to tiesu iestāžu lēmumu pamata, kuŗi izpildāmi bez izpildu raksta izdošanas. No 1924. g. 11. oktobŗa instrukcijas (Vald. Vēstn. 235. Nr.) 10. p. redzams, ka policijas, resp. nodokļu piedzinējiem jārīkojas taisni pēc civilproceslikuma; gan sūdzības par šo ierēdņu nelikumīgu rīcību piekrīt vai nu Nodokļu departamentam (Valdības Vēstneša 1927. gada 28. Nr.; 1920. gada 19. marta noteik. 8. p.; pap. lik. krāj. 48. Nr.), vai policijas priekšniecībai (pievestās instrukcijas 34. p.), bet tomēr tikai tik tālu, cik tālu lieta negrozās ap strīdu par civiltiesībām starp kreditoru un parādnieku par piespriestās summas segšanas apmēru, piem., par tiesas depozitā iemaksāto summu ieskaitīšanu piedzenamā parādā, vai vispār ap strīdiem un jautājumiem, kuŗus paredz civ. proc. lik. 962., 964. pp. Šādu strīdu un jautājumu, kā strīdu par civiltiesībām, izšķiršana piekrīt (pēc civ. proc. lik. 1., 962., 964. pp.) vienīgi tiesai, resp. tiesu atvietojošām īres valdēm, vai otrai instancei — Apgabaltiesai, ja lēmumu taisījusi īres valde (Sen. civ. kas. dep. spried. 1927. g. 710. Nr.); tādā kārtā, pretēji Apgabaltiesas domām, kokretā blakus sūdzība bija jāizspriež taisni Apgabaltiesai, kā īres valdes otrai instancei. Izbeidzot pie šādiem apstākļiem lietu, Apgabaltiesa pārkāpusi lik. par telpu īri 15. p. un civ. proc. lik. 962. p., kādēļ viņas lēmums atceļams. Aiz pievestiem iemesliem Senats nolemj: Rīgas apgabaltiesas 1926. g. 19. novembŗa spriedumu lik. par telpu īri 15. p. un civ. proc. lik. 962. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai Apgabaltiesai izspriešanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 410.)

133. 1928. g. apriļa/maija mēneša 26./31 dienā. Maksātnespējīgā parādnieka Jēkaba Reimaņa konkursa valdes pilnvarnieka Petkoviča lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Latvijas Komercbankas prasībā pret maksātnespējīgo Jēkabu Reimani un citiem.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Izklausījis atbildētājas pilnvarnieka, zv. adv. Petkoviča, paskaidrojumus un ņemot vērā: 1) ka on call darījums (giro à depot, специальный те-

кущій счетъ, реверссыя сдѣлки), kā kreditatklāšanas darījums, ir vispār tirdzniecības aprindās pazīstams institūts, kas ievests un pieņemts arī Latvijā, tāpat kā tas tika ievests arī Krievijā (Kriev. Sen. civ. kas. dep. spried. 1910. g. 38. Nr.; 1912. g. 7. Nr.; 1913. g. 27. Nr.); šo institūtu paredz kā krievu Valsts bankas statūti (Kriev. kreditnolik. 4. mod. 134.—136. pp.), tā arī Latvijas bankas statūti (24.—25. pp.); kr. literaturā minētā instituta jurid. daba sīkāki apspriesta žurnala „Вѣстникъ гражданскаго права" 1913. g. 1. Nr. 147. un sek. lapp. (sk. Loebers, Tirdzniecības tiesību pārskats 110. §); 2) ka tā tad Tiesu Palatai bija pietiekošs pamats, atsaucoties uz Rīgas biržas komitejas apliecību, starp prasītāju un maksātnespējīgo Reimani noslēgto on call darījumu, uzskatīt par Latvijā atzītu juridisku institūtu; 3) ka Tiesu Palatas aizrādījums uz Latvijas komercbankas statūtu 12. un sek. §§ pilnīgi attaisno viņas izteikto uzskatu, ka on call darījumu operacijas nav aizliegtas arī minētai bankai, un ka tādēļ šai bankai tiesība tādas operacijas izdarīt (Kriev. Sen. civ. kas. dep. spr. 1908. g. 105. Nr.; 1887 g. 44. Nr.; 1909. g. 106, Nr.); 4) ka on call darījums raksturojams nevis taisni kā aizdevuma līgums, par kādu būtu atzīstams lombarddarījums, kas gan noslēdzams tikai noteiktā summā, kuŗā būtu jāuzrāda jau no paša sākuma līguma noslēgšanas momentā; bet gan on call darījums atzīstams kā kreditatklāšanas darījums un tas nemaz neparedz, ka darījuma slēgšanas momentā parāda summa jau būtu absoluti noteikta un pat ka tai momentā vispār jau būtu kāds parāds; pēdējais var izcelties vēlāk, pakāpeniski, atkarībā no tā, kā un kad kreditņēmējs faktiski izlieto kreditu, pieprasot attiecīgu summu izdošanu, atļautā kredita robežās; tāpēc efektiva parāda summa on call darījumā nodibināma tikai attiecīgā konkretā momentā, ņemot vērā arī parāda summu atmaksas; tāpēc Tiesu Palatai arī nebija jākonstatē, kāda summa Latvijas Komercbankai pienācās no Jēkaba Reimaņa on call darījuma noslēgšanas, t i. rokas ķīlas nodibināšanas momentā; 5) ka tāpēc atkrīt kasacijas iesniedzējas paskaidrojumi viņas kasacijas sūdzības I., IV., V. pktos, kuŗos viņa apstrīd Tiesu Palatas pievestās on call darījuma pazīmes un to piemērojamību runā stāvošam darījumam; 6) ka Tiesu Palata, apsveŗot 1923. g. 12. julija vēstules saturu un īsto nozīmi, nākusi pie slēdziena, ka ar to prasītāja domājusi nevis glābt Jēkaba Reimaņa mantas, garantējot šo mantu neaizskaramību taisni Jēkabam Reimanim, bet gan nodrošinot to viņa kreditoriem; šāds Tiesu Palatas slēdziens par lietā iesniegtā dokumenta iztulkošanu attiecas uz lietas faktisko pusi un nav tādēļ pārbaudāms kasacijas kārtībā; tāpēc arī, pati par sevi, minētā vēstule gan nevar būt par pierādījumu runā stāvošā darījuma „fiktivam" raksturam; ar to tā tad atkrīt kasacijas iesniedzējas paskaidrojumi viņas kasacijas sūdzības II. pktā; 7) ka tāpat nepelna ievērību kasacijas iesniedzējas paskaidrojumi par to, it kā Tiesu Palata ar kādu 1926. g. 23. oktobŗa lēmumu grozījusi galīgo spriedumu, daļā par tiesas un lietas vešanas izdevumiem, piespriežot tos nevis no konkursa masas, bet no atsevišķiem kreditoriem; faktiski tamlīdzīgs lēmums no lietas nemaz nav redzams; īstenībā lieta grozās ap Tiesu Palatas 1926. g. 2. decembŗa lēmumu, kas noticis civ. proc. lik. 964. p. paredzētā kārtībā sakarā ar Leiba Jākobsona blakus sūdzību par Tiesu Palatas izpildītāja rīcību, piedzenot no sūdzētāja 249 Ls 19 sant.; pēc Tiesu Palatas aizrādījumiem minētā lēmumā, kuŗu pareizību pēc būtības kasacijas iesniedzējs pat nemēģina atspēkot, minētais piedzinums attiecās uz to Apgabaltiesas sprieduma daļu, kuŗa tiesas un lietas vešanas izdevumi piespriesti pret otrā lietā dalību ņēmušiem atbildētājiem, kuŗa kā nepārsūdzēta stājusies likumīgā spēkā un kuŗa tāpēc nemaz nebija Tiesu Palatā apsprie-

žama; pretēji kasacijas iesniedzējas domām, Tiesu Palata tā tad ar savu 1926. g. 2. decembŗa lēmumu nemaz nav pārgrozījusi sava 1926. g. 21. oktobŗa sprieduma rezoluciju; ar to atkrīt kasacijas iesniedzējas paskaidrojumi viņas kasacijas sūdzības VI. pktā; 8) ka tomēr Tiesu Palatas spriedums nav atstājams spēkā; Tiesu Palata iziet no tā, ka maksātnespējīgā rīcība būtu atspēkojama tikai tad, ja rīcība būtu fiktiva un būtu vērsta uz viņa kreditoru apiešanu, un ja šāda rīcība nepastāvētu līgumā, kuŗā viņš nodrošinājis kāda cita kreditora prasījumu; 9) ka pievestie Tiesu Palatas apcerējumi runā pretim pašas Tiesu Palatas pievestam 1916. g. 3. julija likuma noteikumam par tā darījuma atspēkošanu, kuŗu faktiski maksātnespējīgs slēdzis saviem kreditoriem par ļaunu (pielik. pie Kriev. civ. lik. 1529. p. piez.); 10) ka šī likuma 3. p. nosaka, ka atspēkojami ir darījumi, kuŗus parādnieks slēdz ar trešām personām vai viņām par labu, ja viņš ar šādiem darījumiem nodomājis nodarīt zaudējumus saviem kreditoriem un ja trešam kontrahentam par šādu viņa nodomu bijis zināms; pievestā 3. p. īstā nozīme skaidra no viņa vēsturiskās interpretacijas; pēc likuma projekta redakcijas, kuŗā tas tika iesniegts Kr. Valsts domei, likuma projekts (savā I. p.) gan bija paredzējis, ka kreditoram tiesība celt prasību dēļ līguma atzīšanas par nederīgu, ar kuŗu parādnieks, izvairīšanās dēļ no parāda samaksas („во избѣжаніи платежа долгдвъ"), nodod, apgrūtina vai samazina, vērtības ziņā, savu mantību, cik tālu šādi līgumi virzās uz kreditoru kaitējumu („кланятся по вреду кредиторовъ"); salīdzinot projektu ar pašu likumu, izrādās, ka šai pēdējā nemaz nav vairs runas par parādnieka nodomu „izvairīties no parādu samaksas", bet gan iet runa tikai vispār par nodomu nodarīt zaudējumus kreditoriem; dēļ šāda nodoma esamības pietiek, kad parādnieks, slēdzot darījumu (tā tad netikvien taisni līgumu), apzinās (dolus eventualis), ka viņš ar to nodara zaudējumu saviem kreditoriem; tā tad pēc tagad spēkā esošā likuma, nav prasāms, ka darījums būtu ticis vērsts taisni uz kreditoru „apiešanu", un ka taisni šāds parādnieka nodoms būtu bijis zināms viņa kontrahentam; nupat minētie vārdi „во избѣжаніе платежа долговъ" taisni tika izlaisti likuma galīgā redakcijā, ņemot pie tam vērā iebildumus, kuŗus pret tiem cēlusi literatura, sevišķi prof. Grimms (žurnala Вѣстникъ гражданск. права 1915. g. 7. Nr. 61. sek. lpp.); pēdējais aizrādījis, ka tamlīdzīga darījuma atspēkošanas gadījumu sašaurināšana neesot pielaižama; ja tādēļ būtu pierādīts, ka tirgotājs-parādnieks, būdams faktiski maksātnespējīgs, atsavinājis vai apgrūtinājis savas mantas (piem., ieķīlājot to), apzināti samazinājot savu mantību, tad viņš ar to vien implicite kaitē saviem kreditoriem, t. i. nodara viņiem zaudējumus, jo atņem viņiem iespēju saņemt attiecīgo apmierinājumu no sava parādnieka mantām; ja pie šādiem apstākļiem šī paša parādnieka kontrahentam par parādnieka faktisko maksātnespēju неоплатность — Zahlungseinstellung) bijis zināms, tad parādnieka kreditoram tiesība apstrīdēt minēto darījumu ar actio vai exceptio Pauliana; 11) ka tādā kārtā jau pats par sevi atkrīt, kā nedibināts, Tiesu Palatas uzskats par to, ka konkursa valdei esot vēl sevišķi jāpierāda, ka Jēkabs Reimanis, slēdzot on call līgumu ar prasītāju, domājis taisni „apiet" savus pārējos kreditorus un ka prasītājai būtu bijis zināms taisni par šādu Jēkaba Reimaņa nodomu; 12) ka sakarā ar augšā minēto, likuma projektā lietoto vārdu „во избѣжаніе платежа долговъ" atvietošanu ar vispārējo aizrādījumu uz zaudējumu nodarīšanu parādnieka kreditoriem (likuma 3. p. 1. pkts), jāatzīst, pretēji Tiesu Palatas domām, ka jautājumā par darījuma atspēkojamību nemaz nekrīt svarā, vai t. s. „trešā persona" (parādnieka pretkontrahents) būtu pilnīgi ārpus parādnieka saistībām esošā persona,

jeb vai par tādu būtu viens no parādnieka kreditoriem; ja parādnieks, kas faktiski ir maksātnespējīgs, tomēr sevišķā līgumā piešķir vienam kreditoram ārkārtīgu priekšrocību, nodrošinot šī viena kreditora prasījumu, piem., ar rokas ķīlu, tad šāds parādnieks bez šaubām samazina savas mantības ekonomisko vērtību, ierobežojot ar to savas mantības sastāvu, kuŗš citādi varētu vēl noderēt par viņa pārējo kreditoru apmierinājuma avotu, ja vien parādnieks pretkontrahentam (t. i. viņa kreditoram, kuŗam tas piešķīris priekšrocību uz ķīlas pamata) īstie lietas apstākļi bija zināmi (Grimm. 1. c. 7. Nr. 62. lp.); šai nozīmē Kriev. Senata tiesu departaments (Судебный департаментъ: spried. 1892. g. 133. Nr.; 1907. g. 564. Nr.) bija iztulkojis pat Kriev. civ. lik. 1529. p. 2. d., kas runāja vēl tieši par „во избѣженіе платежа долговъ" (Šeršenevičs, Курсъ торговаго права, 4 sēj. 205. §. XI., 385. lp. 1. piez.; Grimm, 1. c. 6. Nr. 33. lp.); ari franču tiesu prakse tā interpretē code civil 1167. p. (Grimm, 1. c., 7. Nr., 62., 63. lpp.: sk. ari priv. lik. 1572. p. 13) ka līdz ar to izrādās par neparejzu ari Tiesu Palatas uzskats, ka konkursa valdei bijis jāpierāda atspēkojamā darījuma fiktivitate; īstenībā, darījuma fiktivais raksturs ir pilnīgi indiferents; nemaz nav prasāms, ka atspēkojamā darījuma kontrahenti nebūtu domājuši grozīt starp viņiem pastāvējušās juridiskās attiecības; fraudulozs darījums ir atspēkojams ari tad, ja viņš patiesi gan nodibinājis jaunas, vai grozījis, vai atcēlis īsti pastāvējušās starp viņa kontrahentiem juridiskās attiecības; tāpēc, ja ari faktiski parādnieks ieķīlājis savu mantu kādam kreditoram un ar to piešķīris viņam īsto rokas ķīlu ar visām lietiskām sekām, tad taisni tamdēļ un taisni ar to ciestu pārējie viņa kreditori, kuŗiem ar šādu pašu, vienam kreditoram par labu nodibinātu, rokas ķīlu tika ņemta iespējamība no ieķīlātām mantām meklēt sava prasījuma apmierinājumu; 14) ka Tiesu Palata, sakarā ar atbildētāja aizrādījumu uz Jēkaba Reimaņa maksājumu vispārējo pārtraukšanu (Zahlungseinstellung: Kr. tirdzn. proc. lik. 405. p. 2. pkt.), bija sevišķi jāapsveŗ, vai un cik tālu konkretā gadījumā Jēkaba Reimaņa toreizējais mantiskais stāvoklis un sevišķi atbildētāja pievestais fakts, ka Reimaņa vekseļi gājuši protestā, būtu, ievērojot toreizējos lietas apstākļus, uzskatāmi par viņa maksājumu vispārējās pārtraukšanas pazīmi un cik tālu Latvijas Komercbankai par šādiem apstākļiem bijis zināms, resp. uz kādu momentu tāda bankas zināšana būtu attiecināta; tikai, noskaidrojot nupat minētos datus, Tiesu Palata būtu varējusi izšķirt jautājumu par to, vai Jēkabs Reimanis ar savu rīcību, ieķīlājot savu mantu vienam kreditoram par labu, īstenībā nodarījis zaudējumus saviem pārējiem kreditoriem un cik tālu ar Banku notikušie ķīlu darījumi būtu atzīstami par nederīgiem, un vai tāpēc konkretā gadījumā būtu piemērojams 1916. g. 3. julija likuma 1. nodal. 3. p. 1. pkts; 15) ka tādā kārtā Tiesu Palata, nepareizi iztulkojot 1916. g. 3. julija likuma 1. nodal. 3. p. 1. pktu, un sakarā ar to nepareizi sadalot pierādīšanas smagumu starp partiem, kā ari pielaižot motivu nepilnību un nepareizību, pārkāpusi nupat pievesto likumu un ari civ. proc. lik. 366., 339., 711. pp.; 16) ka tāpēc Tiesu Palatas spriedums nupat pievestā likuma un civ. proc. lik. 366., 339., 711. pp. pārkāpumu dēļ atceļams, Senats, neielaižoties pārējo, konkursa valdes pievesto, iemeslu pārbaudīšanā, nolemj: Tiesu Palatas 1926. g. 21. oktobŗa spriedumu, 1916. g. 3. julija likuma 1. nodal. 3. p. 1. pktā, civ. proc. lik. 711. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot Tiesu Palatai izspriešanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 411.)

134. 1928. g. apriļa mēneša 26. dienā. Pēteŗa un Jāņa Brūnu un Līzes Kanneniek pilnvarnieka, zv. adv. Malkina lūgums par Tiesu

Palatas lēmuma atcelšanu Pēteŗa un Jāņa Brūnu un Līzes Kanneniek prasībā pret Zemkopības ministriju.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē priekšsēdētājs.

Ņemot vērā: 1) ka pēc civ. proc. lik. 714. panta par sprieduma galīgā veidā pasludināšanas dienu, izņemot gadījumu, paredzētu civ. proc. lik. 725. pantā, skaitās diena, kuŗa no tiesas noteikta partiem galīgā veidā izgatavotā sprieduma izlasīšanai, no kuŗas tad ari iesākas sprieduma pārsūdzības termiņa tecēšana, bet ne diena, kuŗā faktiski ir galīgā veidā spriedums izgatavots (sk. ari Kriev. Sen. civ. kas. dep. sprieds. 1889. g. Nr. 34; 1892. g. Nr. 56); šinī lietā, pēc Tiesu Palatas 1927. g. 23. maija sēdes protokola, minētā dienā kritušā sprieduma izgatavošana galīgā veidā nolikta uz 10. juniju un tādā kārtā kasacijas sūdzības iesniegšanas termiņš par minēto spriedumu izbeidzies 10. augustā); 2) ka Tiesu Palatā 20. julijā tika saņemts prasītāja pilnvarnieka, zv. adv. N. Malkina lūgums no 19. julija, kuŗā tas lūdz atjaunot viņam šinī lietā pārsūdzības termiņu kasacijas sūdzības iesniegšanai, aizrādot vienkārši uz to, ka viņš „tik īsa laika dēļ nevarot uzrakstīt kasacijas sūdzību"; šādu lūgumu Tiesu Palata ar savu 11. augusta lēmumu atstājusi bez ievērības uz tā pamata, ka spriedums ticis galīgā veidā izgatavots 29. junijā, un prasītājam bijis pietiekošs laiks kasacijas sūdzības iesniegšanai; 3) ka savā par minēto Tiesu Palatas lēmumu iesniegtā kasacijas sūdzībā prasītāja pilnvarnieks apstrīd šā lēmuma pareizību uz tā pamata, ka 23. maijā kritušam spriedumam vajadzējis būt izgatavotam galīgā veidā uz 6. juniju, bet ka viņš sprieduma norakstu saņēmis tikai 6. julijā; ar to, pretēji civ. proc. lik. 796. pantā paredzētām 2 mēnešu kasacijas sūdzības iesniegšanas termiņam, pēdējais viņam saīsināts uz veselu mēnesi, kamdēļ Tiesu Palata, atraidot viņa lūgumu par kasacijas termiņa atjaunošanu, esot pārkāpusi civ. proc. lik. 796. un 797. pantus; 4) ka šāds prasītāja pilnvarnieka uzskats ir maldīgs; kā jau aprādīts, pārsūdzības termiņa tecēšana sākās nevis no tās dienas, kuŗā faktiski spriedums izgatavots galīgā veidā un vēl jo mazāk no tās dienas, kad parts saņēmis sprieduma norakstu, bet gan no tās dienas, kuŗa no tiesas bija noteikta partiem izlasīšanai galīgā veidā; no tā izriet, ka tas apstāklis, ka sprieduma izgatavošanas galīgā veidā novēlošanas dēļ parts nav varējis izlietot visu likumā paredzēto pārsūdzības laiku kasacijas sūdzības izgatavošanai, itnebūt nedod viņam tiesību pēc sprieduma izgatavošanas galīgā veidā novēlošanās konstatējuma, jau prasīt aiz šī iemesla kasacijas termiņa atjaunošanu, kad kasacijas termiņš vēl nemaz nav izbeidzies, kas nozīmētu pēc būtības prasīt kasacijas termiņa pagarināšanu, ko likums nepielaiž; novēlojusies sprieduma izgatavošana galīgā veidā pate par sevi vien nevar būt par pamatu kasacijas termiņa atjaunošanai; pēc civ. proc. lik. 778. p. satura izpratnes pats jautājums par apelacijas resp. kasacijas tiesības atjaunošanu rodas tikai ar momentu, kad likumā paredzētais apelacijas resp. kasacijas termiņš ir jau palaists gaŗām vai pašu laiku notek un tikai sakarā ar šo momentu tiesa pēc katras lietas apstākļiem var apspriest, vai no lūdzēja lūgumā termiņa atjaunošanai pievestais iemesls ir pamatots, resp. vai par tādu dibinātu iemeslu kasacijas termiņa atjaunošanai varētu dotā gadījumā atzīt to apstākli, ka spriedums nav laikā izgatavots galīgā veidā un tiesas slēdziens šai zīņā nav pārbaudāms kasacijas kārtībā; 5) ka aiz pievestiem iemesliem Tiesu Palata, atrodot, ka pēc faktiski 29. jūnijā izgatavotā galīgā veidā sprieduma, prasītājam ir bijis pietiekošs laiks līdz kasacijas sūdzības termiņa notecēšanai, 10. augustam, iesniegt kasacijas sūdzību, nākusi pie pareiza

gala slēdziena par 20. jūlijā iesniegtā lūguma par kasacijas termiņa atjaunošanu atstāšanas bez ievērības un ar savu 11. augusta lēmumu nav pārkāpusi kasacijas sūdzībā pievestos civ. proc. lik. 796. un 797. pantus, kamdēļ iesniegtā kasacijas sūdzība atraidāma, Senats nolemj: Pēteŗa un Jāņa Brūnu un Līzes Kanneniek pilnvarnieka, zv. adv. N. Malkina, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 416.)

135. 1928. g. oktobŗa mēneša 26. dienā. Artura Grünšteina pilnvarnieces Johannas Grünštein lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Marģera Kalnavārnas un citu prasībā pret Arturu Grünšteinu un pēdējā pretprasība.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Ņemot vērā: 1) ka saskaņā ar likuma par telpu īri 8. pantu īres valdei piekrīt īres un apkurināšanas lietās visu strīdu izšķiršana starp izīrētājiem un īrniekiem, 2) ka atbildi uz jautājumu, kas jāsaprot zem apkurināšanas lietu, dod likuma par telpu īri 46. sek. p. p., kuŗi regulē īrnieka un izīrētāja savstarpējās attiecības sakarā ar centralās apkurināšanas izvešanu, nosakot, ka tā, principā, izdarāma no namsaimnieka, bet ka īrnieku vairākumam ir tiesība, ņemt apkurināšanu uz savu solidaru atbildību, ja īrnieki namsaimnieka noteikumiem nepiekrīt, pie kam pēdējā gadījumā, t. i. ja paši īrnieki ir nolēmuši izdarīt apkurināšanu, namsaimnieka pienākums ir nodot apkurināšanas komitejai pilnīgā kārtībā visu apkurināšanas ietaisi (48. p. 1. piez.); 3) ka tādēļ visi strīdi, kuŗi ceļas starp izīrētāju un īrniekiem sakarā ar apkurināšanas izvešanu pievestā lik. par telpu īri 46. sek. p. p. aprādītā kārtībā, bez šaubām atzīstami par strīdiem apkurināšanas lietās, kādēļ pie tiem pieskaitāms ari strīds par to, vai namsaimnieks ir izpildījis likumu par telpu, 48. p. 1. piez. minēto pienākumu, t. i. vai viņš ir nodevis komitejai apkurināšanas ietaisi pilnīgā kārtībā un vai par šinī ietaisē konstatētiem defektiem būtu atzīstams par atbildīgu namsaimnieks; 4) ka tādēļ Apgabaltiesa, konstatējot, ka konkretā lietā starp prāvniekiem iet strīdus par to, vai atbildētājam ir jāmaksā izdevumi par centralapkurināšanas izlabošanu, kuŗa bijusi pārņemta no īrnieku vairākuma uz lik. par telpu īri 47. p. pamata, pareizi atzinusi šo lietu par piekrītošu īres valdei, ar ko atkrīt visi kasacijas iesniedzēja paskaidrojumi kasacijas sūdzības 1. pktā 5) ka Apgabaltiesa, konstatējot, ka konkretā gadījumā prasītāju izdevumi uzskatāmi par nepieciešamiem, varēja prasību apmierināt saskaņā ar priv. lik. 4066., 578. p. p.: nepieciešamie izdevumi atlīdzināmi katrā ziņā ikvienam, kas tos taisījis, izņemot tikai zagli; tādēļ atkrīt, kā nenozīmīgi, visi atbildētāja aizrādījumi kasacijas sūdzības 2. un 3. pktos uz to, ka apkurināšanas komisija esot nodibinājusies, neievērojot visus lik. par telpu īri 47. un 48. p. p. paredzētos noteikumus; aiz tā paša iemesla nav nozīmes jautājumiem par to, vai namsaimnieks piekritis tam, ka namu apkurina paši īrnieki, un vai remonts izdarīts ar vai bez iepriekšēja pieprasījuma namsaimniekam, kādēļ atkrīt ari atbildētāja paskaidrojumi kasacijas sūdzībā 4. un 5. pktos; 6) ka, pretēji kasacijas sūdzības iesniedzēja aizrādījumam, Apgabaltiesa pietiekoši motivējusi savu slēdzienu par katla izlabošanas nepieciešamību, jo Apgabaltiesa konstatējusi, ka katls tecējis, no kāda fakta izlabošanas vajadzība izriet pati par sevi; turpretim pats atbildētājs ne ar ko nav motivējis savu apgalvojumu, ka dotā gadījumā neesot bijis vajadzīgs no prasītājiem izdarītais lāpīšanas un šveicēšanas darbs, bet it kā būtu bijis lietderīgāki un lētāki atjaunot katla sekciju; 7) ka Apgabaltiesa atbildētāju iebildumu, it kā remonts esot

izdarīts nemākulīgi, jo katls ari vēl tagad tekot, — ir apspriedusi, bet to ir atradusi par nepamatotu, konstatējot, uz liecinieka Krastiņa liecības pamata, ka katls pēc izlabošanas esot darbojies, bet tagad esot radies bojājums citā vietā; 8) ka Apgabaltiesa prasītāju uzstādīto darbu nocenojumu ir atzinusi par pierādītu ar liecinieku Krastiņa un Feldmaņa liecībām, ka ari ar lietā pievienotiem rēķiniem, kādēļ — pretēji kasacijas sūdzības iesniedzēja domām — Apgabaltiesa nebija spiesta ievērot atbildētāja lūgumu par ekspertizes izdarīšanu, kādu lūgumu atbildētājs bez tam bija uzturējis tikai eventuali; 9) ka Apgabaltiesai nebija sevišķi jāapspriež Zvirgzdiņa 1925. g. 17. jūlija aprēķinu par remontu darbiem, jo pats atbildētājs sakarā ar šī dokumenta iesniegšanu nav devis nekādus paskaidrojumus un pat nav apgalvojis, ka tas pierādītu kādu priekš lietas relevantu apstākli, piem. to, ka dotā gadījumā būtu bijusi vajadzīga nevis katla lāpīšana un šveicēšana, bet gan katla sekcijas atjaunošana; tāpat Apgabaltiesai nebija jāapspriež atbildētāja aizrādījumi un liecinieka Krauzes liecības neticamību, jo Apgabaltiesa uz šo liecību savu spriedumu nemaz nav dibinājusi, 10) ka apkurināšanas komiteja nav juridiska persona, bet gan tikai īrnieku vairākuma pilnvarotā, kādēļ — pretēji kasacijas sūdzības iesniedzēja domām — prasība pareizi iesniegta pašu īrnieku vārdā; 11) ka izdarot apkurināšanas ietaises nepieciešamo remontu, komiteja rīkojusies savu likumīgo funkciju robežās, jo bez šādu remontu izdarīšanas apkurināšanas vadība no komitejas puses nav domājama (48. p.); 12) ka tādā kārtā Apgabaltiesa nav ari pārkāpusi kasacijas sūdzības 6. un 7. pktos pievestos likumus, kādēļ atbildētāja kasacijas sūdzība atraidāma, Senats nolemj: Artura Grünšteina kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 417.)

136. 1928. g. aprīļa mēneša 26. dienā. Jāņa Rozenberga pilnvarnieka, zv. adv. Goldes lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Jāņa Rozenberga prasībā pret Trīnu Pēterson un citiem un atbildētāju pilnvarnieka, zv. adv. V. Lazdiņa paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš, referē priekšsēdētājs.

Ņemot vērā: 1) ka uz civ. proc. lik. 2069. panta pamatotās prasības, attiecībā uz apsardzības kārtā kritušo lēmumu, apstrīdēšanu prasības ceļā par proklamas laiku nepieteikto prasību atzīšanu par dzēstām, iesniedzamas saskaņā ar sekošo civ. proc. lik. 2070. panta tiešo saturu četru mēnešu laikā, skaitot no tās dienas, kad prasītājam nācis zināms apsardzības kārtībā kritušais lēmums; turpretim minētā panta pēdējā daļā pievestais 10 gadu laiks prasību iesniegšanai, skaitot to no paša lēmuma krišanas dienas, apzīmē visgarāko apsardzības kārtībā kritušo lēmumu, apstrīdēšanas iespējamību, neatkarīgi no tā vai jeb kad prasītājam ticis zināms apsardzības kārtā kritušais spriedums; 2) ka priv. lik. 2619. un 2620. panti paredz laiku hereditatis petitio iesniegšanai un šim gadījumam nav piemērojami; 3) ka tādā kārtā Tiesu Palata nav pārkāpusi kasacijas sūdzībā pievestos likumus, kamdēļ iesniegtā kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: prasītāja Jāņa Rozenberga pilnvarnieka zv. adv. Goldes kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. panta pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 420.)

137. 1928. g. jūnija mēneša 8. dienā. Jāņa Branta mantošanas masas aizgādņa Kārļa Kugrēna lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Ādolfa Stegmaņa prasībā pret Jāņa Branta mantojuma masu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka Tiesu Palatai nebija likumīga pamata apmierināt prasību, nerestaurējot izsoles listes un Jelgavas apgabaltiesas lēmuma īsto saturu; 2) ka šai ziņā Tiesu Palata atbildētāja iebildumu par to „ka izsolē jāsastāda izsoles liste, bez kuras izsole būtu nederīga", apstrīd uz tā pamata, ka Apgabaltiesa izsoli esot apstiprinājusi un ka tāpēc ir bijusi izsoles liste un, ka izsoles listes trūkums pats par sevi vien vēl nepadarot izsoli par nederīgu, 3) ka, vispirms, šāda Tiesu Palatas motivacija uzskatāma par nepilnīgu; no vienas puses, no tā, ka Apgabaltiesa esot izsoli apstiprinājusi, izrietētu tikai tas, ka konkretā gadījumā izsoles liste faktiski bijusi, bet nemaz ne tas, ka bijis ari Apgabaltiesas lēmums par izsoles apstiprināšanu un kāds bijis šāda lēmuma saturs, 4) ka īstenībā, konkretā lietā, jautājums grozās nevis ap to, vai izsoles listes trūkums vispār padarītu izsoli par nederīgu jeb nē, bet gan vienīgi ap to, vai konkretā lietā noticis uz izsoles listes pamatots Apgabaltiesas lēmums par izsoles apstiprināšanu un ap to, vai šis pēdējais apstāklis būtu uzskatāms par nodibinātu ar attiecīgiem pierādījumiem; 5) ka šai ziņā pati Tiesu Palata aizrāda, ka „prasītājam vajadzēja pierādīt ar Jelgavas apgabaltiesas apliecību to apstākli, ka Apgabaltiesas archivs savā laikā evakuets uz Krieviju un nav dabūts atpakaļ, bet tā (?) šo lietu izspriedusi Jelgavas apgabaltiesa"; 6) ka tomēr Tiesu Palata nemaz nav nodibinājusi vismaz to, ka prasītājs būtu iesniedzis kaut nupat aprādīto Apgabaltiesas apliecību par izsoles iznākumu un par Apgabaltiesas lēmuma saturu; 7) ka Tiesu Palata ari nav nodibinājusi, kādā datumā notikusi pati izsole un noticis Apgabaltiesas lēmums ; 8) ka pretrunā ar saviem augšā pievestiem apcerējumiem, Tiesu Palata tomēr apmierinājusies ar prasītāja uzdoto liecinieku liecībām par to, ka izsole notikusi un ka Apgabaltiesa izsoli „apstiprinājusi"; 9) ka, pretēji Tiesu Palata domām, jautājumā par civ. proc. lik. 409. p. piemērošanu, lieta negrozās ap to vien, ka liecinieku liecības nebūtu vispār pielaižamas, lai nodibinātu zudušu dokumentu saturu — par to neviens nešaubās, — bet gan ap to, vai liecinieku liecības būtu pielaižamas, iekām nav noskaidrots, ka būtu izsmelti visi pieejamie dokumentariskie pierādījumi tā apstākļa pierādīšanai, kuru apliecinājis zudušais akts (dokuments); tāpēc nav izšķīrējs Tiesu Palatas aizrādījums uz to, ka civ. proc. lik. 409. p. neattiecoties uz priv. likumu; īstenībā civ. proc. lik. 409. p. 2. teik., izejot no kr. civ. lik. redzes stāvokļa, pielaiž liecinieku liecības tikai papildinoši līdz ar (netiešiem) dokumentariskiem pierādījumiem; turpretim, no priv. lik. viedokļa (sk. civ. proc. lik. 1819. p.), gan šāda, liecinieku liecību papildinātāja loma atkrīt, bet tomēr, ari no priv. lik. viedokļa, liecinieku liecības pazuduša, sevišķi procestiesiska akta satura restaurēšanai ir pielaižams tikai subsidiari, t. i. tikai tad, ja nav šāda akta saturu iespējams restaurēt ar rakstiskiem pierādījumiem 10) ka Tiesu Palata nav nodibinājusi, ka neesot bijis iespējams savākt kādus citus dokumentariskus pierādījumus par nupat minētiem datiem (kā piem. par izsoles izsludināšanu, no Apgabaltiesas galda reģistriem, Tiesu izpildītāja žurnaliem, no Jelgavas savstarpējās kreditbiedrības arkiva etc.); līdz kamēr Tiesu Palata nav konstatējusi, ka prasītājs izsmēlis visus lietu noskaidrojošos dokumentariskos pierādījumus, vinai nebija tiesības papildu pielaist liecinieku liecības; 11) ka tādā kārtā Tiesu Palata, šai ziņā nenodibinot, ka prasītājs būtu izsmēlis visus iespējamos rakstiskos pierādījumus, bet tomēr pielaižot liecinieku liecības zudušo civilprocestiesisko aktu (izsoles listes un tiesas lēmuma) satura

pierādīšanai, pārkāpusi civ. proc. lik. 711. p.; 12) ka tāpēc Tiesu Palatas spriedums, jau aiz motivu nepilnības, nav spēkā atstājams civ. proc. lik. 711. p. pārkāpuma dēļ; 13) ka tā tad Tiesu Palatas spriedums, aiz aprādītiem likumu pārkāpumiem atceļams, Senats nolemj: Tiesu Palatas 1926. g. 8. septembŗa spriedumu, civ. proc. lik. 711. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot Tiesu Palatai izspriešanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 424.)

138. 1928. g. oktobŗa mēneša 25. dienā. Nel. Friča Ozola atstātās mantas aizgādņa Mārtiņa Ēkas pilnvarnieka, zv. adv. Rubinšteina, lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Friča Ozola prasībā pret Matildes Ozol dzim. Brikš mantojumu masu un Jāņa un Marijas Brikše pilnvarnieka, zv. adv. Gailīta paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka pēc Tiesu Palatas konstatējuma, prasītājs pirmajā prasības lietā (Apgabaltiesas 1920./735; 1921./383 akts) savā prasības rakstā burtiski saka „minēto testamentu es apstrīdu aiz sekošiem iemesliem: Jaun-Svennes māju, kuŗa ir mantota no tēva, mans brālis nevarēja novēlēt saskaņā ar Vidz. zemn. lik. 973., 994. p. p. savai bezbērnu atraitnei Matildei Ozol dzim. Brikš, kādēļ testaments tai daļā, kuŗā Jaun-Svennes māja ir novēlēta bezbērnu atraitnei, ir atceļams"; Tiesu Palata savā otrā 1922. g. 28. augusta / 7. septembŗa spriedumā tai lietā atcēlusi testamentu $^{1}/_{12}$ daļā no minētās mājas un atzinusi prasītāju par likumīgu (domāts, „intestāt") mantinieku pēc mirušā brāļa Jāņa Ozola un $^{1}/_{12}$ daļu no tās pašas mājas; 2) ka tādā kārtā, no prasītāja paskaidrojumiem viņa pirmajā prasībā redzams, ka viņš noteikti vispirms atzinis testamentu par formas ziņā pareizu pilnā apjomā, un ka viņš, bez tā, testamentu atzinis ari materiali par pareizu vismaz $^{11}/_{12}$ daļās, 3) ka tā tad testaments visās $^{11}/_{12}$ daļās tika atstāts spēkā, bet formas ziņā tas palicis galīgi neapstrīdēts; 4) ka testamenta atcelšanu aiz priv. lik. 2789. p. uzskaitītiem iemesliem var prasīt starp citu aiz formas trūkuma un aiz tā iemesla, ka testatora rīkojumi izrādās par nelikumīgiem, kaut ari forma tikusi ievērota; šai pēdējā gadījumā, ja tikai rīkojumu viena daļa izrādās par nelikumīgu, testaments pārējās daļās atstājams spēkā (priv. lik. 2788. p.) 5) ka, saskaņā ar priv. lik. 2478., 2798. p. p., intestatmantinieks, kas kaut kādā veidā, vai nu ar pozitiviem darbiem, vai ari klusu ciešot, atzinis testamentu, nedrīkst to vēlāki apstrīdēt un atspēkot; šāda atzīšana no prasītāja puses konkretā gadījumā attiecas — materiali — uz viņa neapstrīdētām $^{11}/_{12}$ mantojuma daļām, un galvenais formeli — uz visu testamentu, jo testaments formas ziņā var būt vai nu visumā nederīgs, vai pilnā mērā derīgs: tertium non datur; ja tādēļ prasītājs savā pirmajā prasībā testamentu formas ziņā nebija apstrīdējis, bet apstrīdējis to tikai vienā daļā aiz materialiem pārkāpumiem, tad testaments formas ziņā skaitās par absoluti un noteikti neatspēkotu t. i. par atzītu; tāpēc prasītājam aiz nupat pievestiem apcerējumiem nav vairs tiesības, kādā otrā prasībā apstrīdēt viņa jau atzīto testamentu it kā aiz formaliem trūkumiem; 6) ka, neatkarīgi no tā, kā pareizi uzsveŗ Tiesu Palata, ari no procesualā viedokļa tagadējā prasība atraidāma uz atbildētājas celtās exeptio rei judicatae pamata. Zem prasības priekšmeta saprotams petituma saturs, zem prasības pamata saprotams tās partu juridiskās attiecības, no kuŗām prasība izcēlusies (sk. paskaidroj. pie 1900. g. civ. proc. lik. projekta 1. sēj. 162. lp.);

tā tad, zem tagadējā prasības priekšmeta ir jāsaprot lūgums dēļ testamenta atcelšanas; bet prasības pamats ir testamenta nederīgums zināmā daļā, kuŗa tiešās sekas ir intestat-sukcesijas iestāšanās par labu prasītājam tai pašā daļā: spriedumam dēļ testamenta atcelšanas aiz tā nederīguma ir tēlotāja sprieduma (Gestaltungsurteil) pazīme pretēji piedzīšanas spriedumam, t. i. viņš nodibina tieši zināmu jurid. stāvokli starp partiem, proti nodibina attiecīgā mantojuma daļā intestat-sukcesiju (testament-sukcesijas vietā), kāda ipso jure iestājās pateicoties tam, ka testaments tika atcelts tai pašā daļā; šim jurid. stāvoklim ir absoluta nozīme un tas ir turpmāk absoluti saistošs partiem (res judicata jus facit inter partes), un tas tāpēc nekad nav grozāms ar kādu jaunu vēlāku prasību it kā dēļ testamenta atcelšanas visumā (piem. aiz tā paša testamenta formas trūkuma); 7) ka, ja prasītāja viedoklis, it kā tagadējās prasības priekšmets un pamats neesot vienādi, būtu pareizs, tad būtu jāatzīst, ka nevarētu vienā un tai pašā prasības lietā dēļ testamenta atzīšanas par nederīgu, no pirmā rindā pievestā iemesla (piem. testatora rīkojuma pretlikumība) pāriet uz kādu vēlāki pievestu iemeslu (piem. formas trūkums); tomēr šāda pāreja pēc Kr. Sen. nodibinātās prakses (civ. kas. dep. spried. 1877. g. 14. Nr.) pilnīgi pielaižama; 8) ka ja arī kā prasības pamatu atzītu faktu (?) kopību, kuŗiem ir tieša juridiska nozīme dotā „strīdus izšķiršanā" etc., tad tomēr ari no šī viedokļa tagadējās prasības pamats ir pilnīgi identisks ar iepriekšējo, jo tādu juridisko „faktu kopība" abās prasībās ir un paliek testamenta nederīgums zināmā daļā, kas novedis pie intestatsukcesijas iestāšanās šai daļā prasītājam par labu; 9) ka, īstenībā, lieta, kā pareizi uzsveŗ Tiesu Palata, runā stāvošā gadījumā grozās nevis ap kādu jaunu un citu otras prasības priekšmetu un pamatu, bet gan tikai ap pilnīgi identiskā prasībā pievestiem jauniem apcerējumiem un pierādījumiem (sk. Mališevs Курсъ гражд. суд. I. sēj. 439. lp.), ar kuŗiem un aiz kuŗiem prasītājs domā nodibināt tā paša testamenta nederīgumu, t. i. to pašu prasības pamatu, no kuŗa prasītājs bija izgājis jau savā pirmajā prasībā; 10) ka prasītāja kasacijas sūdzībā pievestiem piemēriem franču un vācu tiesu praksē nav nozīmes, jo runā stāvošais jautājums apspriežams pēc Latvijā spēkā esošā civ. proc. likuma; 11) ka tādā kārtā Tiesu Palata nav prasītāja pievestos likumus pārkāpusi, kamdēļ viņa kasacijas sūdzība nepelna ievērību; 12) ka pie šādiem apstākļiem Senats neatrod par vajadzīgu apstāties pie atbildētājas pirmo reizi kasacijas instancē pievestiem apcerējumiem par tagadējās prasības noilgumu, Senats nolemj: nel. Friča Ozola atstātā mantojuma aizgādņa, Mārtiņa Ēkas pilnvarnieka, zv. adv. G. Rubinšteina, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 425.)

139. 1928. g. oktobŗa mēneša 26. dienā. Dzelzceļu virsvaldes juriskonsulta pal. V. Matsona lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Aleksandra Broitmaņa prasībā pret Dzelzceļu virsvaldi un prasītāja pilnvarnieka zv. adv. Kosteņiča paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Ņemot vērā: 1) ka saskaņā ar vispār. dzelzc. nolikuma 72. pantu par pārmaksu atzīstamas no dzelzceļa uz vedummaksas un citu maksājumu rēķina no preču īpašnieka lieki piedzītas naudas summas; 2) ka zem pēdējiem maksājumiem — kā to jau paskaidrojis Kr. Senats savā civ. kas. dep. spried. 1895. g. Nr. 38 Graborova lietā — saprotami ne tikai tie vispār. dzelzc. nolik. paredzētie maksājumi, kuŗus dzelzceļš piedzen savā

labā, bet ari visi pārējie šinī likumā tieši neaprādītie papildu maksājumi, kuŗus dzelzceļš iekasē uz vedumlīguma pamata no preču īpašniekiem; 3) ka tādēļ — pretēji kasacijas sūdzības iesniedzējas aizrādījumam — nav nekāda pamata nepieskaitīt pie šiem maksājumiem pilsētas pudu nodokli, kuŗu dzelzceļš iekasējis no prasītāja, preces nosūtītāja, kādēļ prasība par no dzelzceļa pie šī nodokļa iekasēšanas pielaistas pārmaksas atmaksu piekrīt uz vispārēja pamata — saskaņā ar vispār. dzelzc. nolik. 72. p. tiesu, bet nevis administrativo iestāžu izspriešanai; lietas piekritību tiesu iestādēm netieši atzinusi ari atbildētāja, pieaicinot šai lietā kā trešo personu Rīgas pilsētu; 4) ka neatkarīgi no sacītā jāaizrāda, ka tiesība iekasēt nodokļus no preču īpašniekiem pieder ari privatdzelzceļiem un ka no atbildētājas viedokļa būtu jānāk pie acīm redzot nepareiza slēdziena, ka ari par privatu dzelzceļu rīcību varētu sūdzēties administrativā kārtībā; 5) ka slēdzienu par šīs lietas piekritību tiesu iestādēm nevar grozīt atbildētājas aizrādījumus uz 1921. g. 14. janv. noteikumu par pilsētu ienākumiem etc. 95. p. (lik. kr. 2), jo šinī likuma pantā iet runa par sūdzību iesniegšanu administrativā kārtībā par pilsētas organu rīcību gadījumos, kad nodokļi uzlikti un iekasēti no pilsētas valdes, kamēr konkreta gadījumā nodokļs iekasēts no dzelzceļa, kā prasītāja kontrahenta, kopā ar visiem citiem no prasītāja pienākošamies maksājumiem; 6) ka tāpat minēto slēdzienu nevar iespaidot tas priekš jautājuma izšķiršanas nenozīmīgais apstāklis, ka nodoklis no dzelzceļa iekasēts pēc atsevišķām kvītēm; 7) ka tādā kārtā Apgabaltiesa, atzīstot šo lietu par piekrītošu tiesu iestādēm, nav atbildētājas pievestos likumus pārkāpusi, kādēļ viņas kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Dzelzceļu Virsvaldes juriskonsulta Matsona, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 429.).

140. 1928. g. novembŗa mēneša 22. dienā. Latvijas Dzelzceļu virsvaldes juriskonsulta pal. Matsona lūgums par Rīgas apgabaltiesas spriedumа atcelšanu A./S. „Gerhards un Heijs" prasībā pret Dzelzceļu virsvaldi un prasītājas pilnvarnieka zv. adv. Kosteņiča paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka pēc Dzelzc. virsp. nolikuma 99. p., ja pārvadāšanā piedalās vairāki dzelzceļi (tiešā satiksmē), tad cietušais var zaudējumu prasību dēļ atlīdzības vērst pret kuŗu katru dzelzceļu, kas pārvadāšanā bija piedalījies (sk. ari Latvijas-Lietuvas 1921. g. konvencijas VII. p.: lik kr. 1923. g. 81. Nr.; 1924 g. 23. oktobŗa Bernes konvencijas (C. J. M.) 26 un sek. p. p.: lik. kr. 1926. g. 74. Nr. Nr. 249 lp.), 2) ka, pretēji atbildētājas domām, tam apstāklim, kuŗā stacijā preču iztrūkums un zaudējuma apmērs tiktu konstatēts, nemaz nekrīt svarā jautājumā par to, pret kādu Dzelzceļu cietušam būtu jāceļ prasība dēļ atlīdzības; 3) ka tāpēc nedz prasītājai bija jāpierāda, nedz tiesai bija jākonstatē, kāds īsti dzelzceļš bijis vainīgs pie preču iztrūkuma, tā tad Apgabatiesai nebija iemesla ielaisties jautājuma izšķiršanā par to, kāda nozīme bijusi tam apstāklim, ka preces pārnākušas Liepājā ar Lietuvas Možeiku stadijas plombēm; 4) ka no atbildētājas bija atkarājies, regresa tiesību izlietošanai pret Lietuvas dzelzceļiem šos pēdējos pieaicināt tagadējā lietā kā trešu personu (Dzelzc visp. nolik. 120. p.; Latvijas-Lietuvas konvencijas VII. p.; Bernes konvencijas (C. J. M.) 48. p.: lik. kr. 1926. g. 74. Nr. 256. lp.); 5) ka tādā kārtā apgabaltiesa nav atbildētājas pievestos likumus pārkāpusi, kādēļ viņas kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Latvijas Dzelzceļu virsvaldes ju-

riskonsulta Matsona kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.). p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 433.)

141. 1928. g. decembŗa mēneša 13. dienā. Leibas Ķīļa pilnvarnieka, priv. adv. Iviņa lūgums par Liepājas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Leibas Ķīļa prasībā pret Jāni Špēru un pēdējā paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē priekšsēdētājs.

Ņemot vērā: 1) ka Senats pieder pie vispārējām tiesu iestādēm, kamdēļ pilnvarai priekš lietu vešanas Senata Civilā kasacijas departamentā jāatbilst visām likuma prasībām priekš pilnvarām lietu vešanai vispārējās tiesu iestādēs; 2) ka šinī gadījumā prasītāja privatam advokatam Kirilam Iviņam izdotā pilnvara — izdota pēdējam lietu vešanai Miertiesu iestādēs (Mierties. akts 2. lp.), kamdēļ pati pilnvara no formelās puses nav derīga Senatam un tā tad nemaz nav caurskatāma pēc satura, kamdēļ ari nevar tikt realizēta viņā izteiktā tiesība iesniegt kasacijas sūdzību (sk. Senata Apvienotās Sapulces 1925. g. 3. aprīļa un civ. kas. dep. 1925. g. 17. dec. lietas Nr. 406 spriedumu); 3) ka tādā kārtā bez attiecīgas pilnvaras no priv. adv. Kirila Iviņa iesniegtā kasacijas sūdzība atstājama bez caurskatīšanas, Senats nolemj: prasītāja Leiba Ķīļa pilnvarnieka, priv. adv. K. Iviņa, kasacijas sūdzību atstāt bez caurskatīšanas. (L. Nr. 435/28.)

142. 1928. g. decembŗa mēneša 13. dienā. Vinca Cingela lūgums par Latgales apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Antona Cingela prasībā pret Vincu Cingeli.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka, kā nenoliedz atbildētājs, partu tēvs, Vincis Cingels, nomiris 1916. g., bet prasītājs apprecējies 1920. g., t. i. tikai pēc sava tēva nāves; 2) ka tāpēc, ja ari tiktu ar apkārtļaužu nopratināšanu, civ. proc. lik. 412. p. paredzētā kārtībā, konstatēts, ka Pustinas pagastā pastāv ierašas, pēc kuŗām dēls, kas izgājis iegātņos, zaudē mantošanas tiesības pēc tēva, šādām ierašām konkretā gadījumā nebūtu nekādas nozīmes, jo ar tēva nāvi prasītājs jau bija ieguvis tiesības uz atstāto pēc tēva zemi ar ēkām attiecīgā pusdaļā; bez tā prasītājs noteikti noliedzis, ka viņš būtu izgājis iegātņos sakarā ar savu laulību; kaut atbildētājs Apgabaltiesas 1927. g. 22. februaŗa sēdē ari paskaidrojis, ka iegātnības aktu varot pierādīt ar pagasta valdes apliecību, tomēr atbildētājs šādu apliecību nav iesniedzis un ari nav lūdzis šai nolūkā lietu atlikt; 3) ka pie šādiem apstākļiem Apgabaltiesai nebija iemesla sevišķi apstāties pie atbildētāja lūguma apspriešanas par apkārtļaužu nopratināšanu vietēju ierašu konstatēšanai aprādītā jautājumā, jo vairāk tādēļ, ka Apgabaltiesa, pamatojoties uz Pustinas pagasta Pustinas sādžas sabiedrības sapulces 1907. g. 21. februaŗa lēmumu, atzinusi, ka aprādītā jautājumā nekādas sevišķas ierašas nepastāv; tiesas slēdziens par to, vai pastāv jeb nē vietējās ierašas, attiecas uz lietas faktisko pusi un tas nav tādēļ pārbaudāms kasacijas kārtībā (Sen. civ. kas. dep. spried. 1927. g. 64. Nr.: sk. ari spried. 1928. g. 76. Nr.); 4) ka 1918. g. un 1924. g. līgumiem pats prasītājs piešķir tikai blakus pierādījumu nozīmi; tāpat ari Apgabaltiesai bija pietiekošs iemesls atstāt bez ievērības atbildētāja lūgumu, līguma fiktiva rakstura pierādīšanai nopratināt viņa uzdotos lieciniekus; 5) ka no lietas nav redzams, ka atbildētājs būtu lūdzis izsniegt viņam apliecību sādžas sabiedrības sprieduma vai lēmuma saņemšanai par to, ka sādžas sabiedrība esot atzinusi strīdus mantojumu

par atbildētāja vienīgo īpašumu; tāpēc Apgabaltiesai, aiz viņas pievestiem iemesliem, bija pietiekošs pamats minētam sādžas sabiedrības spriedumam, kuŗa tuvāka satura un sastādīšanas laiku atbildētājs pat nav norādījis, nepiegriezt nozīmi lietā; 6) ka tādā kārtā Apgabaltiesa nav atbildētāja pievestos likumus pārkāpusi, kādēļ viņa kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Vinca Cingeļa kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186..). p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 442/28.)

143. 1928. g. decembŗa mēneša 13. dienā. Mazgadīgo Mečislava un Vladimira Joninu aizbildnes Helenas Bernatovič lūgums par Latgales apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Annas Joninas prasībā pret mazg. Mečislava un Vladimira Joninu aizbildni Helenu Bernatovič.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka prasītāja savu mantošanas prasību pamato uz viņas tēva, Michaila Jonina, atstāto testamentu; 2) ka testaments nedz originālā nedz norakstā nav iesniegts; 3) ka Apgabaltiesa par testamenta esamību un saturu spriedusi vienīgi pēc atbildētāju mirušā tēva, Boļeslava Jonina (prasītājas brāļa), bij. Vitebskas apgabaltiesai 1915. g. 30. martā iesniegtā lūguma, kuŗā tas bija lūdzis tai Apgabaltiesai apstiprināšanai iesniegto Michaila Jonina testamentu neapstiprināt izpildīšanai; 4) ka, pēc kr. civ. lik. 1060, 1065, 1066[6]. p. p. kopējā nojēguma, testaments iegūst likumīgu spēku un nodibina mantošanas tiesības ieceltam testamentmantiniekam tikai ar testamenta apstiprināšanu izpildīšanai tiesas ceļā; ari pati prasītāja savā prasības rakstā tikai izgājusi no tā, ka testaments ticis apstiprināts izpildīšanai bij. Vitebskas apgabaltiesā likumos paredzētā kārtībā 6) ka, neatkarīgi no tā, Apgabaltiesai nebija pietiekoša pamata, testamenta saturu nodibināt vienīgi pēc tā, ka atbildētāja tēvs par kādiem testamenta nosacījumiem runājis minētā iesniegumā, kuŗā tas taisni apstrīdējis testamenta spēku; 7) ka tādā kārtā Apgabaltiesas spriedums, motivu nepilnības un nepareizības dēļ, aiz Kr. civ. lik. 1060, 1065. p. p. un civ. proc. lik. 181, 196 (129, 142). p. p. pārkāpumu dēļ atceļams, Senats, neielaizdamies pārējo, atbildētāja pievesto kasacijas iemeslu pārbaudīšanā, nolemj: Latgales apgabaltiesas 1927. g. 18. februāŗa sprieduma Kr. civ. lik. 1060, 1065. p. p., civ. proc. lik. 181., 196. (129., 142.). p. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai Apgabaltiesai izspriešanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 443./28.)

144. 1928. g. oktobŗa mēneša 26. dienā. Feodora Bobrovska lūgums par Latgales apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Eduarda Bīriņa prasībā pret Feodoru Bobrovski un prasītāja paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Ņemot vērā 1) ka saskaņā ar veks. lik. 33. p. vekseļatbildētāja persona, pret kuŗu vekseļprasījums celts, var aizstāvēties ar ierunām, kuŗas izriet no veks. lik. noteikumiem vai no vekseļparādnieka tiešām attiecībām pret vekseļturētāju; 2) ka pie pēdējām ierunām (ierunām „in personam") pieder ari ieruna par vekseļa bezvalutību, kuŗu vekseļparādnieks var celt pret vekseļturētāju, ar kuŗu viņš atrodas tiešās juridiskās attiecībās (parasti pirmo vekseļņēmēju), bet pret trešo personu tikai tad, ja tā būtu atzīstama par ļaunprātīgo vekseļturētāju (Sen. civ. kas. dep. spried. 1927. g.

Nr. 895, Baetes lietā); šīs ierunas pierādīšanas gadījumā vekseļparādnieks nav spiests maksāt pēc vekseļa; 3) ka gadījumā, ja vekseļparādnieks šo ierunu nav varējis izlietot tādēļ, ka vekseļņēmējs vekseli nodevis tālāk trešai (labticīgai) personai, un ja tādā gadījumā vekseļparādnieks ir bijis spiests pēc vekseļa samaksāt, tad viņam uz vispārējā pamata ir tiesība prasīt no vekseļņēmēja zaudējumu atlīdzību, kuru viņš cietis, samaksājot pēc vekseļa, kautgan viņš nekādās saistību attiecībās ar vekseļņēmēju nav atradies (vekseļu bezvalutības dēļ); 4) ka tādā kārtā Apgabaltiesa šai lietā pareizi piemērojusi Kr. civ. lik. 574. p. un viņas slēdziens, pretēji kasacijas sūdzības iesniedzēja aizrādījumam, ari nebūt nerunā pretim iesūdzības raksta saturam, jo prasība taisni dibināta uz to, ka prasītājs bijis spiests samaksāt pēc vekseļiem, lai gan tie bijuši tikai draudzības vekseļi, kuŗus pats atbildētājs esot uzņēmies izpirkt un samaksāt; tā tad prasītājs savā iesūdzības rakstā noteikti noliedz kādu saistību eksistēšanu starp viņu un atbildētāju, aiz kuŗām viņam būtu bijis pienākums samaksāt pēc vekseļiem; tāpēc atkrīt kasacijas sūdzības I. pktā pievestie paskaidrojumi, kuŗos atbildētājs pārmet Apgabaltiesai civ. proc. lik. 182. un 706. pp. pārkāpumus; 5) ka Apgabaltiesas slēdziens par vekseļu bezvalutību, kādu slēdzienu, pretēji kasacijas sūdzības iesniedzēja aizrādījumam, Apgabaltiesa šai lietā nav dibinājusi uz varbūtību, bet uz lietā iesniegto pierādījumu (atbildētājas vēstuļu) analizi, konstatējot saskaņā ar to saturu, ka vekseļi lūgti tieši un vienīgi, lai dotu atbildētājam iespēju izdarīt steidzīgos maksājumus, kuŗi viņam esot it kā bijuši kā atbildētāja kompanjonam, bet nevis kādas prasītāja saistības dzēšanai, — attiecas uz lietas faktisko pusi un tādēļ nav pārbaudāms kasacijas kārtībā, ar ko atkrīt visi atbildētāja paskaidrojumi viņa kasacijas sūdzības 2., 3. un 4. pantos, kuŗos viņš apstrīd minēto Apgabaltiesas slēdzienu pēc būtības; 6) ka nākot pie slēdziena par to, ka prasītājs vekseļus nav izdevis kā atbildētāja kompanjons, Apgabaltiesa, pretēji kasacijas sūdzības iesniedzēja aizrādījumam, — nav ari pārkāpusi civ. proc. lik. 181. (129.) p., jo Apgabaltiesa ir apspriedusi visumā lietā (to starpā no atbildētāja) iesniegtos dokumentus, atzīstot, ka tie pierādot tikai to, ka prasītājs par no atbildētāja ekploatējamo īpašumu ir izrādījis rūpes kā šī īpašuma īpašnieka aizbildnis, bet nevis aiz personīgām interesēm; apspriest sīkāki katru iesniegto dokumentu Apgabaltiesa nebija spiesta, jo pats atbildētājs par tiem zemākās instancēs izteicies tikai vispārējos vilcienos un sevišķi nemaz nav runājis par to, ka šie dokumenti pierādot minētā īpašuma remonta samaksu ar prasītāja personīgiem līdzekļiem, kas savukārt pierādot, ka vekseļi esot izdoti nevis kā draudzības vekseļi, bet gan prāvnieku kopīgā uzņēmuma vajadzībām; 7) ka tādā kārtā Apgabaltiesa nav pārkāpusi atbildētāja pievestos likumus, kādēļ viņa kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Feodora Bobrovska kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības (L. Nr. 444/28.)

145. 1928. g. decembŗa mēneša 13. dienā. Krustpils pagasta valdes darbveža Kurzemnieka lūgums par Latgales apgabaltiesas lēmuma atcelšanu Elja Veida prasībā pret Eduardu Grunduli.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā : 1) ka Miertiesnesis uzlicis sūdzētājam zīmogsodu Ls 720 par to, ka tas nav vekselprotestaktu apmaksājis ar zīmognodokli $^{2}/_{00}$ apmērā (sk. 1924. g. 25. septembŗa instrukcijas 11. p. pagasta darbvežiem

pie vekseļu protestēšanas: V. V. 218. Nr.); 2) ka sūdzētājs paskaidrojis, ka viņš attiecīgās zīmogmarkas par 80 sant. esot uzlipinājis uz oriģinala protestakta, kas ticis ierakstīts pievestās instrukcijas 1. p. paredzētā protestu grāmatā; 3) ka sūdzētājs šī sava paskaidrojuma pierādīšanai, uz Apgabaltiesas pieprasījuma saskaņā ar tās 1926. g. 8. maija lēmumu, iesūtījis Apgabaltiesā ar 1926. g. 5. maija pavadrakstu Nr. 100 (Apgabalt. akts 8. lp.) savu protesta grāmatu (ar Nr. Nr. 1—40), kuŗā, kā bija apliecinājis Krustpils pagasta vecākais policijas kārtībnieks 1926. g. 26. martā uzrakstā uz sūdzētāja 1926. g. 13. marta iesnieguma Nr. 88 (Miertiesn. akts 13. lp. otrā p.), patiesi ir uzlīmēta zīmogmarka par 80 sant.; 4) ka Apgabaltiesa sūdzētāja blakus sūdzību atstājusi bez ievērības uz tā pamata, ka par protestaktu neesot uzskatāms „ierakstījums sevišķā grāmatā", un ka zīmogmarkas esot, pēc rīk. par zīmognod. 48. p., uzlipināmas un dzēšamas uz „sastādāma akta"; 5) ka šāds Apgabaltiesas uzskats atzīstams par maldīgu: saskaņā ar pievestās instrukcijas 1., 9. p. p. un veksellik. 69. p., vekseļa protestēšanai jāved starp citu protestu grāmata, kuŗā ieraksta izdarītos protestus saskaņā ar protesta aktiem, vārdu pa vārdam ieraksot protestaktu minētā grāmatā zem tekoša numura, kas ari atzīmējams uz paša vekseļa (veks. lik. 69. p. 2. teik.); 6) ka taisni protestu grāmatā ierakstījums skaitās par nepieciešami vajadzīgu tāpēc, ka, kā aizrādīts paskaidrojumos pie veksel. lik. 1884. p. projekta 182. lp. „записка протестовъ въ особую книгу требуется въ тѣхъ видахъ, чтобы векселодержатель въ случаѣ утраты подлиннаго акта о протестѣ могъ получить выпись изъ этой книги" (sk. veksel. likumu ar paskaidrojumiem, uz kuŗu tas papamatots, Krievijas Valsts kancelejas izdevuma 1902. g. 85. lp. pie veks. lik. 70. p.); 7) ka tāpēc nav šķēršļu zīmogmarkas uzlipināt ari protestu grāmatā, aizrādot uz to, vekseļturētājam izsniedzamā protestakta eksemplarā (sk. rīk. par zīmognod. 37. p. beigās); 8) ka tādā kārtā Apgabaltiesa, nepiegriežot vērību protestu grāmatā ierakstījumam, nedz ari tam, ka pašā protestaktā ir tiešs aizrādījums uz to, ka zīmognodoklis 80 sant. apmērā samaksāts, pārkāpusi 1924. g. 25. septembŗa instrukcijas 1., 9. p. p.; vekseļlik. 69. p., civ. proc. lik. 181., (196. (129., 142.) pp., kādēļ viņas lēmums atceļams, Senats n o l e m j : Latgales apgabaltiesas 1926. g. 8. jūnija lēmumu 1924. g. 25. septembŗa instrukcijas 1., 9. p .p., vekseļlik. 69. p., civ. proc. lik. 181., 196. (129., 142.) p. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai Apgabaltiesai izspriešanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 445/28.)

146. 1928. g. decembŗa mēneša 13. dienā. A./S. „Chr. Backman" pilnvarnieka, zv. adv. Holcmaņa, lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Artura P ā l e n a prasībā pret Kristini M e i e r o v i c tirg. zem firmas „Chr. Backman un Ko".

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka Apgabaltiesa aiz viņas pievestiem iemesliem konstatējusi, ka vekseļdevēja bijusi komanditsabiedrība „Vulkans Pokuls un biedri", pie kam Fridrichs Pokuls un Arturs Pālens vekseli parakstījuši tikai minētās sabiedrības vārdā, t. i. k a A r t u r s P ā l e n s v e k s e l i p a r a k s t ī j i s n e p e r s o n ī g i n o s e v i s i t k ā t i e š s v e k s e ļ d e v ē j s ; 2) ka šāds Apgabaltiesas konstatējums attiecas uz lietas faktisko pusi un nav tādēļ pārbaudāms kasacijas kārtībā; 3) ka tāpēc atkrīt visi tagadējās atbildētājas (vekseļkreditores, toreizējās prasītājas pēcnācējas) paskaidrojumi viņas kasacijas sūdzībā, kuŗā tā uzsveŗ

vekseļa formelo saistības spēku un Artura Pālena paraksta nozīmi un saistošo spēku; 4) ka pēc Latvijas tirdzniecības nemaz nav izslēgts, ka ari komanditists tiktu iecelts par komanditsabiedrības organa (piem. valdes) locekļi; komanditists ar to nepārvēršas it kā par komplementaru, un ar to nemaz neuzņemas personīgu vekseļatbildību blakus īstiem komplementariem un blakus pašai komanditsabiedrībai; pretējo stāvokli gan ieņem Francijas Code de commerce (27., 28. p. p.); Kriev. tirdzn. nolik. 74. p. nosaka vienīgi, ka komanditists nevar šai īpašībā (въ семь качествѣ) t. i. kā komanditists, saistīt komanditsabiedrību ar saviem darbiem; bet no tā izriet tikai tas, ka, ja vekseli būtu parakstījis viens pats komanditists komanditsabiedrības vārdā, nebūdams sevišķi uz to pilnvarots (piem. kā valdes locekļis), komanditsabiedrība nebūtu ar šādu parakstu saistīta, t. i. būtu atbildīgs vienīgi šis pats komanditists uz vekseļlik. 31. p. pamata; bet no pievestā Kriev. tirdzn. nolik. 74. p. nemaz neizriet, ka komanditists nevarētu tikt iecelts par komanditsabiedrības organa (piem. valdes) locekli vai citādi tiktu sevišķi pilnvarots uzstāties kā komanditsabiedrības pārstāvis un līdz ar to parakstīt vekseli komanditsabiedrības vārdā; 5) ka konkretā gadījumā, kā konstatē Apgabaltiesa, Arturs Pālens taisni bijis komanidtsabiedrības organa loceklis, pie kam vekseli līdzparakstījis vienīgais atklātais biedrs, Fridrichs Pokuls; 6) ka tāpēc Artura Pālena personīga atbildība nav pamatojama nedz uz Kriev. tirdzn. nolik. 74. p., nedz uz vekseļlik. 31. p., nedz uz vekseļlik. 27. sek. p. p.; 7) ka, pretēji atbildētājas domām, Arturs Pālens taisni šai gadījumā varēja savas šai lietā celtās ierunas pret vekseli dibināt uz vekseļlik. 33. p., ja tās pamatotas uz „vekseļlikuma noteikumiem", t. i. uz vekseļtiesībām, proti uz tādiem datiem, kas tieši redzami un izriet no vekseļa teksta un parakstiem, tai nozīmē, kuru bija konstatējusi Apgabaltiesa, apsverot vekseļparakstu saturu un ārējo veidu; 8) ka tādā kārtā Apgabaltiesa nav atbildētājas pievestos likumus pārkāpusi, kādēļ viņas kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats n o l e m j: akc. sab. „Chr. Backman" pilnvarnieka, zv. adv. Holcmaņa, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 451/28.)

147. 1928. g. februaŗa mēneša 27. dienā. Andreja P e k k a s pilnvarnieka, zv. adv. pal. Krieviņa, lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Andreja P e k k a s prasībā pret Leibu O r e l i.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Izklausījis atbildētāja pilnvarnieka, zv. adv. pal. Trauciņa paskaidrojumus un ņemot vērā: 1) ka Apgabaltiesa atzīst, ka nama l ī d z ī p a š n i e c e ir prasītāja sieva un ka nams atrodas Rīgas pilsētā; 2) ka imobiļi, kaut tie ari visumā vai pa daļai apstiprināti sievai zemes grāmatās, ar to vien vēl nav uzskatāmi par sievas atsevišķu mantību (Sen. civ. kas. dep. spried. 1923. g. 177. Nr.; 1927. g. 417. Nr.); 3) ka tāpēc vīram pieder usufructus maritalis ari attiecībā uz šādiem imobiļiem (priv. lik. 84. p.), kādas tiesības aptveŗ sevī ari vīra tiesības iznomāt un izīrēt savā vārdā sievas imobiļus un tā tad līdz ar to celt ari attiecīgās īres prasības pret īrniekiem (priv. lik. 1208., 1211., 1224. p. p., Sen. civ. kas. dep. spried. krāj. 1922. g. 15. Nr.); 4) ka tādā kārtā ari konkretā gadījumā prasītājam bija tiesība tagadējo prasību celt visumā savā vārdā; 5) ka Apgabaltiesa, atraidot prasību uz tā pamata vien, ka to nav cēluši kopā a b i imobila līdzīpašnieki, pārkāpusi priv. lik. 80., 84. p. p., civ. proc. lik. 181., 196. (129., 142.) p. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai Apgabaltiesai izspriešanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 458/28.)

148. 1928. g. marta mēneša 29. dienā. Tobiasa un Otto Rutenbergu pilnvarnieka, zv. adv. pal. Kēlbrandta, lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Tobiasa un Otto Rutenbergu prasībā pret Georgu Šteinbrechtu un citiem un atbildētāja Pauļa Parē pilnvarnieka, zv. adv. Petkoviča paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka saskaņā ar priv. lik. 4112. p. īres līgums neizbeidzas ar īrnieka nāvi, izņemot gadījumu, kad izīrētājam būtu pamats īres līgumu neturpināt ar mirušā īrnieka mantinieku; 2) ka gan, ja īres līgums tiktu noslēgts līdz zināmam termiņam un netiktu klusu ciešot turpināts, īres līgums izbeigtos ari attiecībā uz mirušā īrnieka mantinieku tiklab kā īres līgums izbeigtos, ari iepriekšējam īrniekam dzīvam esot; 3) ka tomēr konkretā gadījumā Apgabaltiesa nav nodibinājusi, ka īres līgums būtu ticis noslēgts savā laikā uz kādu noteiktu termiņu, jeb, kā izteicās prasītāji, uz zināmu „īres periodu", kādēļ pilnīgi atkrīt pirmais, prasītāju kasacijas sūdzībā aizkustinātais jautājums par to, vai saskaņā ar priv. lik. 4112. p. pēc īrnieka nāves īres līgums pāriet neaprobežoti uz viņa mantiniekiem jeb turpinājas tikai līdz īres „perioda" izbeigšanai; līdz ar to atkrīt ari visi prasītāju šai ziņā izteiktie paskaidrojumi; 4) ka, turpretim, no otras puses, nav atzīstams par pareizu Apgabaltiesas uzskats, ka mirušā īrnieka mantinieka persona nekrītot svarā; taisni otrādi, izīrētājs piespiests īres līgumu pēc īrnieka nāves turpināt tikai ar pēdējā mantinieku; tāpēc, lai atraidītu prasītāja celto actio negatoria, nemaz nepietiek, ka atbildētājs tikai aizrāda uz tādu pamatu, kas dotu viņam tiesību ieņemt runā stāvošo dzīvokli, bet viņam ari jāpierāda šis pamats, proti, ka īres līgums turpinās taisni ar viņu, t. i., ka viņš patiesi ir mirušās īrnieces mantinieks; ka viņš ir iestājies savas mantudevējas īrnieka tiesībās un tās kā tāds lieto; 5) ka, ja nu pēc mirušā īrnieka, īres objektu lieto kāda persona, kuŗa savukārt nav pierādījusi nupat minētos datus, tad izīrētājs nav piespiests atzīt viņu par savu nākošu kontrahentu un turpināt ar viņu īres attiecības; priv. lik. 4112. p. noteikums, ka īres līgums ar īrnieka nāvi neizbeidzas, nemaz nenozīmē, ka īres līgums turpinātos, tā sakot, pilnīgi abstrakti, it kā ar kādu nenoteiktu, iedomātu personu, bet var nozīmēt tikai to, ka izīrētājam nav tiesības atteikties no īres līguma turpināšanas ar mirušā īrnieka attiecīgi leģitimētiem mantiniekiem, pie kam izīrētāja stāvoklis nedrīkst kļūt nelabvēgāks par iepriekšējo viņa stāvokli; 6) ka tādā kārtā Apgabaltiesa, pielaižot iespējamību, ka īres līgums ipso jure pēc īrnieka nāves turpinājies ar personu, kuŗa neleģitimējās kā mirušās īrnieces mantinieks, pārkāpusi priv. lik. 4112. p., civ. proc. lik. 181., 196. (129., 142.) pp. Senats nolemj: Rīgas apgabaltiesas 1927 g. 10. marta spriedumu civ. proc. lik. 181., 196. (129., 142.) p. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai Apgabaltiesai izspriešanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 460/28.)

149. 1928. g. decembŗa mēneša 13. dienā. Jāzepa Zvidriņa pilnvarnieka, zv. adv. Tomsona, lūgums par Latgales apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Jāzepa Zvidriņa prasībā pret Virginiju Zvidriņ.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka prasītājs lūdz atzīt 1916.. g. 5. janvarī ar atbildētāju noslēgto nomas līgumu par lauztu un izbeidzamu, izņemot nomas

priekšmetu no atbildētājas lietošanas un valdīšanas un izlikt atbildētāju no tā; 2) ka savu prasību prasītājs pamato uz to, ka atbildētāja sistematiski izvairījusies no nomas naudas maksāšanas kopš 1916. g.; 3) ka Apgabaltiesa, nodibinot, ka atbildētāja būtu nomas naudu samaksājusi kopš 1916. g., prasību atraidījusi uz tā pamata, ka pēc Sen. civ. kas. dep. spried. 1923. g. 418. Nr. Fingergoita lietā, nomas līguma pat sistematiskā neizpildīšana nedodot iznomātājam tiesību vienpusīgi atkāpties no līguma; 4) ka šāds Apgabaltiesas apcerējums nav par pareizu atzīstams; Kriev. Sen. savā civ. kas. dep. spried. 1899. g. 78. Nr., Avenariusa lietā, noteikti paskaidrojis, ka Kriev. civ. lik. 569., 570., 1705. p. p. nav piemērojami, kad ar līguma neizpildīšanu aizkarta pati līguma būtība un ka uz tādiem gadījumiem attiecināms ari tas, kad „наниматель послѣдовательномъ несоблюденіемъ срочныхъ платежей, въ смыслѣ-ли отказа отъ онныхъ, если по причинѣ своей несостоятельности, ставить собственника въ такое положеніе, при коемъ онъ лишенъ всякой возможности получить за предоставленное договоромъ пользованіе его имуществомъ вознагражденіе"; uz nupat aprādīto spriedumu bija atsaucies ari Senats, savā, Apgabaltiesas pievestā sprieduma Fingergoita lietā (1923. g. 418. Nr.); savā, nupat minētā spriedumā Fingergoita lietā Senats, starp citu, noteikti uzsvēris, ka, ja ir nodibināts lietā, ka nomnieks pielaidis nokavējumu vienīgi ar to, ka viņš par nomas gada 1922. g. pirmo pusi nomas naudu samaksājis ne 30. maijā, bet tikai 26. jūnijā, „atkrītot ari pamats runāt par sistematisku līguma neizpildīšanu attiecībā uz nomas naudu samaksājis ne 30. maijā, bet tikai 26. jūnijā, „atkrītot ari pamats runāt par sistematisku līguma neizpildīšanu attiecībā uz nomas maksas nokavējumu"; tā tad Senats savā spriedumā Fingergoita lietā netikvien nav atraidījis iespēju, līgumu atcelt aiz tā sistematiskas neizpildīšanas, bet gan, taisni otrādi, principā, pilnīgi pielaiž šādu iespēju; minētā sprieduma motivu ievadā lietotā fraze, ka „pretēji Apgabaltiesas domām nomas līguma sistematiska neizpildīšana pati par sevi nav uzskatāma par pamatu nomas līguma atcelšanai" zimējas uz konkretā, tai lietā apspriežamā nomas līguma atcelšanu, bet neuzstāda principialu tezi, kā tas redzams netikvien no Senata tālākiem apcerējumiem, bet, kā pareizi aizrāda prasītājs savā kasacijas sūdzībā, ari no tā, ka Senats pats atsaucies uz pievesto Kriev. Senata spriedumu 1899. g. 78. Nr. Avenariusa lietā; 5) ka tādā kārtā, Apgabaltiesa, principā noliedzot iznomātājam tiesību vienpusīgi atkāpties no nomas līguma aiz pēdējā sistematiskās neizpildīšanas no nomnieka puses, pārkāpusi Kriev. civ. lik. 569., 570., 1705. p. p., civ. proc. lik. 181., 196. (129., 142.) p. p. kādēļ viņas spriedums atceļams, Senats nolemj: Latgales apgabaltiesas 1927. g. 11. jūnija spriedumu Kr. civ. lik, 569., 570., 1705, p, p., civ. proc. lik, 181., 196., (129., 142.) pp. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai Apgabaltiesai izspriešanai no jauna citā sastāvā (L. Nr. 473/28.)

150. 1928. g. novembra mēneša 23. dienā. Annas Deglis lūgums par Jēkabpils iecirkņa Miertiesas lēmuma atcelšanu lietā par aizbildņa iecelšanu mazgadīgam Arturam-Arnoldam Deglim.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Pētersons.

Ņemot vērā: 1) ka Kurzemes zemnieku likumā atrodas vesela atsevišķa nodaļa (pp. 77—93) par aizbildniecības iecelšanu par personām, kuras skaitās pie zemnieku kārtas. Tādēļ šinī gadījumā, kur lieta grozās par aizbildniecības iecelšanu par mirušā zemnieka Pētera Degļa nepilngadīgo

dēlu Arturu Degli, jautājums par aizbildņu iecelšanu pēdējam ir izšķirams ne pēc privatlikuma 281. panta, bet vienīgi pēc Kurzemes zemn. lik. 81. panta; 2) ka pēc pievestā Kurz. zemn. lik. 81. panta tiešā satura un izpratnes, lai gan māte-atraitne ir savu nepilngadīgo bērnu dabiska aizbildne, tomēr viņai no tiesas ir iecelams par palīgu nevis kāds padomdevējs-asistents vien, kā to nepareizi domā lūdzēja, bet gan aizbildnis, ar daudz plašākām tiesībām kā tādas būtu vienkāršam padomdevējam, jo atraitne bez aizbildņa piekrišanas nevar atsavināt vai ieķīlāt bērna mantu; ka minētais 81. pants paredz aizbildņa iecelšanu, to Senats jau atzinis savā 1924. g. Ozoliņa lietā dotā spriedumā Nr. 244; pret aizbildņu skaitu (2) lūdzēja strīdu nav cēlusi; 3) ka tādā kārtā, lai gan Miertiesa savu lēmumu nepareizi dibinājusi uz privata likuma noteikumiem, bet savā gala slēdzienā lēmums ir pareizs un iesniegtā par to kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Annas Deglis kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 475/28.)

151. 1928. g. decembŗa mēneša 13. dienā. Rūpniecības A./S. „Delta" pilnvarnieka priv. adv. Rēķa lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Rūpniecības A./S. „Delta" prasībā pret Hermani Sprogi.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka Apgabaltiesa konstatējusi un prasītāja nenoliedz, ka atbildētāja nav tirgotāja un nepieder pie tirgotāju šķiŗas; tirgotāju kārta (сословіе) gan uzskatāma par atceltu jau ar Latvijas 1920. g. 28. decembŗa noteikumiem par tirdzn. rūpn. nodokli (lik. krāj. 1921. g. 1. Nr.); bet tomēr ari tagad pastāv un ir spēkā tirgotāju šķiŗas (kategorijas, klases) atkarībā no uzņēmumu apgrozības (pēc 1924. g. 20. dec. likuma par tirdzn. rūpn. nodokli: lik. krāj. 193. Nr. ar 1927. g. 2. jūnija pārgrozījumiem: Lik. krāj. 94., 95. Nr. Nr.); no šī likuma redzams, ka ari tagad jāizšķiŗ tirgotājs kā tāds no pārējiem Latvijas iedzīvotājiem; jo pēc šī likuma satura un izpratnes un saskaņā ar teoretisko tirgotāja jēdzienu, par tirgotāju uzskatāma persona, kuŗa savā vārdā profesionalā veidā nodarbojas ar tirdzniecības darījumu noslēgšanu, t. i. ar operacijām, kuŗas vērstas uz saimniecisku labumu apgrozību, neatkarīgi no tā, vai šādām personām taisni jāmaksā tirdzn. rūpn. nodoklis vai ne (sk. pievestā likuma 1., 31., 32., 35., 36.—44. p. p.; 47. p. 2. teik.; 48. p.; 127. un c. pp. un kr. tirdzn. proc. nolik. 386. p. 1925. g. 28. maija lik. redakcijā: lik. kr. 99. Nr.); tāpēc kr. tirdzn. nolik. 669. sek. pantos uzskaitītās tirgotāju šķiŗas jeb kategorijas (разряды): kr. tirdzn. nolik. 670.—672. p. p.) tagad uzskatāmas par atvietotām ar pievestā 1924. g. 20. decembŗa likumā minētām tirdzniecības uzņēmumu kategorijām, iedalot tirgotājus, atkarībā no uzņēmuma apgrozības, tirgotājos vairumā un en détail („оптомъ и въ розницу", Vollkaufleute), kuŗi atbilst tirdzn. zīmju I—III kategorijām un rūpn. zīmju I—IV kategorijām no vienas puses, un „tirdznieciskos uzpircējos" (мелочные торговцы), kuŗi atbilst attiecīgām zemākām kategorijām, kuŗus „firmu uz uzņēmumu sarakstos" neuzņem, no otras puses; tā tad, par tirgotājiem nav uzskatāmi, piem., amatnieki, kuŗi strādā vienīgi pēc pasūtījumiem, t. s. Lohnhandwerker (Kr. tirdzn. nolik. 672. p. 1. teik., pretēji t. s. „preču amatniekiem" jeb „Warenhandwerker", kuŗi patstāvīgi iepērk preces un apstrādā tās tālāk pārdošanai, un kuŗi tādēļ gan uzskatāmi par tirgotājiem; tāpēc prasītājai, kuŗa savu prasījumu domā pierādīt ar savām tirdzniecības (veikala) grāmatām, un, proti, netikvien prasības apmērā, bet ari pamata ziņā,

bija jāpierāda, ka parādnieks-atbildētājs ir tirgotājs augšā aprādītā nozīmē; 2) ka Apgabaltiesa šai ziņā konstatējusi, ka nav pierādīts, ka atbildētāja piederētu pie tirgotāju šķiras; ari prasītāja noliedz, ka atbildētāja nav tirgotāja; tāpēc Apgabaltiesai bija pietiekošs pamats uz civ. proc. lik. 466. p. pamata neatzīt prasītājas tirdzniecības (veikalu) grāmatām pierādīšanas spēku par prasījuma pamatu; 3) ka jautājumā par prasījuma pamatu Apgabaltiesa tālāk konstatējusi, ka atbildētāja nav nedz preces ņēmusi, nedz solījusi tās samaksāt, un ka, taisni otrādi, darbnīca, priekš kuras prece tikusi ņemta, bijusi uz kāda Kirke vārda; 4) ka šādi Apgabaltiesas konstatējumi attiecas uz lietas faktisko pusi un nav tādēļ pārbaudāmi kasacijas kārtībā; ar to atkrīt visi prasītājas paskaidrojumi viņas kasacijas sūdzībā, kuros tā apstrīd Apgabaltiesas konstatējumu pareizību pēc būtības; 5) ka Apgabaltiesai nebija iemesla sevišķi apstāties pie prasītājas iesniegtām pavadzīmēm, jo prasītāja pat neapgalvo, ka tās būtu parakstījusi pati atbildētāja; 6) ka tāpat Apgabaltiesai, konstatējot, ka atbildētāja nav solījusi preces samaksāt, nebija iemesla iztirzāt jautājumu par galvojumu un piemērot priv. lik. 4508., 4517. pp., jo taisni uz atbildētājas galvojumu prasība netika dibināta; prasītājas kailam apgalvojumam Apgabaltiesas pēdējā sēdē, it kā atbildētāja esot uzņēmusies galvojumu, nav nozīme, jo mazāk tāpēc, ka atbildētāja Apgabaltiesas 1927. g. 31. marta sēdē aizrādījusi, ka prasītāja nav nodibinājusi tādus faktiskus apstākļus, kuri attaisnotu prasības celšanu tieši pret galvotāju, un šādu atbildētājas paskaidrojumu pareizību prasītāja nebija apstrīdējusi; 7) ka tādā kārtā Apgabaltiesa nav prasītājas pievestos likumus pārkāpusi, kādēļ viņas kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Rūpniecības akciju sabiedrības „Delta" pilnvarnieka, priv. adv. Rēķa, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 476/28.)

152. 1928. g. novembra mēneša 23. dienā. Voldemāra, Gustines un Olgas Boču un Elīzes Purmal pilnvarnieka, zv. adv. Eglīša, lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Koņu pagasta sabiedrības prasībā pret Gustini, Olgu un Voldemāru Bočiem un Elīzes Purmal un prasītājas paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Izklausījis atbildētāja Voldemāra Boča pilnvarnieka Pētera Boča paskaidrojumus un ņemot vērā: 1) ka pēc likuma kasacijas sūdzībā papildinājumi nav pielaižami, kādēļ atbildētāja 1927. g. 9. junijā un 1928. g. 16. janvarī papildus iesniegtie lūgumi, kā ari pēdējam lūgumam pieliktie dokumenti no Senata nav apspriežami; 2) ka atbildētāji savā kasacijas sūdzībā pat nemēģina atspēkot Apgabaltiesas sprieduma motivus, aiz kuriem viņa atzinusi par nedibinātiem atbildētāju pret prasību celtās ierunas par to, a) ka prasiba esot noilgusi un b) ka šī lieta jau esot izspriesta ar Rīgas apgabaltiesas 1925. g. 20. februara spriedumu par atzīmes dzēšanu; tādēļ atkrīt atbildētāju aizrādījumi kasacijas sūdzībā uz to, ka Apgabaltiesa, neievērojot šīs ierunas, esot pārkāpusi civ. proc. lik. 181. pantu; 3) kā Senats jau paskaidrojis savā 1925. g. spried. Nr. 68 Gersona lietā, ka pagasta tiesas lēmumiem par mantinieku apstiprināšanu mantošanas tiesībās, pat ja šādi lēmumi notiek sakarā ar proklamu, nav prekluzivas nozīmes un tiem nav piemērojami civ. proc. lik. 2066. sek. pp.; tādēļ, pretēji atbildētāju domām, prasītāja nebūtu zaudējusi tiesību celt šo prasību, ja viņa savu prasījumu ari nebūtu pieteikusi proklamas laikā

pie Jāņa Boča mantinieku apstiprināšanas mantošanas tiesībās (bez tam, kā konstatējusi Apgabaltiesa, konkretā gadījumā vispār nekāda proklama nav notikusi); tādā kārtā atkrīt atbildētāju aizrādījumi kasacijas sūdzībā, ka atbildētāji neesot atbildīgi par parādu prasītājai tādēļ, ka tas neesot pieteikts pie mantinieku apstiprināšanas; 4) ka Apgabaltiesa atbildētāju ierunu par to, ka Jāņa Boča parāds prasītājai (par savā laikā no prasītājas labības magazina izņemto labību) neesot samaksāts ar naudu, kuŗa ienākusi no parādnieku izsolē pārdotās mantas 116 cara rubļu apmērā, atstājusi bez ievērības, atzīstot par pareizu prasītājas paskaidrojumu, ka minēto naudu prasītāja esot pieņēmusi nevis labības parāda dzēšanai, bet kā nodrošinājumu izņemtās labības atbēršanai, kuŗu izdarīt esot uzņēmies pats parādnieks; šo prasītājas apgalvojumu Apgabaltiesa atzinusi par pierādītu ar liecinieka Eglīša liecību; 5) ka saskaņā ar 1866. g. 11. junija noteikumu par sabiedr. labierīcību Balt. gub. pagastos 6., 7. pantiem un 1869. g. 23. okt. instrukcijas par labības magazinu pārvaldīšanu 2., 5., 10. pantiem, aizdotā labība bija atdodama atpakaļ no pirmās ražas, tūliņ pēc tās ievākšanas un tikai izņēmuma gadījumā šis termiņš varēja tikt pagarināts līdz nākošais ražai (tikai ar priekšniecības piekrišanu un ar nodrošinājuma priekšā stādīšanu); ja labība netika atdota atpakaļ noteiktā dienā, tad parāds (pēc divu 14 dienu papildu termiņu notecēšanas) bija piedzenams spaidu kārtā, pie kam gadījumā, ja parādnieks izrādījās par maksāt nespējīgu un ari par nespējīgu nostrādāt savu parādu, par to atbildēja pagasta sabiedrība, resp. vainīgās amata personas; 6) ka tādā kārtā, saskaņā ar minētiem likuma noteikumiem, Jāņa Boča magaziņa parāds Koņu pag. sabiedrībai bija obligatoriski jāpiedzen spaidu kārtā augšā aprādītos termiņos, nopērkot par ieņemto naudu labību vai ari pievienojot naudu uzturas kapitalam (продовольственный капиталъ); 7) ka tāpēc prasītāja, ja viņa patiesībā — kā viņa apgalvo — naudu, kuŗa bijusi ienākusi no Jāņa Boča ūtrupē pārdotās mantas, nebūtu izlietojusi aprādītam mērķim, t. i. nebūtu par to nopirkusi labību, resp. naudu nebūtu pievienojusi pagasta uzturas kapitalam, tādā kārtā sedzot Boča parādu, bet naudu būtu atstājusi pie sevis tikai kā Jāņa Boča parāda nodrošinājumu, atļaujot viņam (nenoteiktā laikā) pašam iepirkt labību, tad viņa, bez šaubām, būtu rīkojusies pretēji pievestiem likuma noteikumiem; 8) ka tomēr Apgabaltiesa nav konstatējusi un ari prasītāja neatzīst, ka viņa konkretā gadījumā būtu rīkojusies nesaskaņā ar likuma noteikumiem, kādēļ Apgabaltiesai tas fakts, ka Jāņa Boča manta faktiski ir tikusi pārdota ūtrupē sakarā ar viņa magaziņa parādu, bija jāapspriež no minēto likuma noteikumu viedokļa, un sakarā ar atbildētāja ierunu, ka mantu pārdošanas fakts taisni pierādot Jāņa Boča parāda segšanu ar ūtrupē ieņemto naudu; 9) ka tāpat Apgabaltiesa nevarēja atstāt bez apspriešanas Koņu pagasta valdes 1923. gada 21. junija rakstu Nr. 835 (1. sēj. lp. 13), kuŗā pagasta valde paziņo Jāņa Boča mantiniekiem, ka ūtrupē ieņemtā nauda 116 rub. esot tikusi pievienota pagasta uzturas kapitalam, kāds paziņojums stāv tiešā pretrunā ar prasītājas tagadējo apgalvojumu, ka nauda tikusi izlietota tikai kā Boča parāda nodrošinājums, bet nevis šī parāda segšanai; 10) ka, beigās atbildētāji Apgabaltiesas 1926. g. 4. maija sēdē bija lūguši liecinieku Sētnieku tā fakta pierādīšanai, ka Jāņa Boča manta tikusi pārdota ūtrupē taisni magazina parāda segšanai: atraidot šo lūgumu tikai uz tā pamata, ka pretējās puses liecinieks apliecinājis pretējo, t. i. ka ūtrupē ieņemtā nauda tikusi izlietota tikai kā Boča parāda nodrošinājums, Apgabaltiesa ņēmusi atbildētājiem iespēju pierādīt savu pret prasību celto ierunu, pārkāpjot ar to civ. proc. lik. 102. (84.) pantu;

11) ka tādā kārtā Apgabaltiesa, neapspriežot pievestos apstākļus un atstājot atbildētāju iebildumu bez ievērības vienīgi uz liecinieka Eglīša liecības pamata, pielaidusi motivu nepilnību un nepareizibu, pārkāpjot ar to civ. proc. lik. 102., 181., 196. (81., 129., 142.) pp., kādēļ viņas spriedums nav atstājams spēkā, Senats nolemj: Rīgas apgabaltiesas 1926. gada 4. maija spriedumu, civ. proc. lik. 102., 181., 196. (81., 129., 142.) pp. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai Apgabaltiesai izspriešanai no jauna citu tiesnešu sastāvā. (L. Nr. 489/28.)

153. 1928. g. novembra mēneša 23. dienā. Jāņa Melngalva lūgums par Rīgas apgabaltiesas lēmuma atcelšanu viņa, Melngalva, sūdzībā par tiesu izpildītāja nepareizu rīcību.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Pētersons.

Ņemot vērā: 1) ka, pretēji Apgabaltiesas uzskatam, no Centralās zemes ierīcības komitejas lūdzējam piešķirta un viņa lietošanā nodotā zeme līdz tās koroborēšanai uz prasītāja vārda nav uzskatāma par svešu zemi: ar galīgu zemes piešķiršanu, piešķirtā zeme ir izgājusi no valsts zemes fonda un līdz ar viņas nodošanu lūdzējam ir pārgājusi viņa personīgā īpašumā uz likuma pamata un lūdzējs to lieto kā ieguvējs, resp. īpašnieks (sk. 1925. g. 29. maija likuma par aizdevumu nodrošināšanu, ieķīlājot tiesības uz lauku nekustamu īpašumu 1. pantu) un nevis uz komodatum'a līguma pamata, kā to maldīgi domā Apgabaltiesa, jo valsts to vairs nevar prasīt atpakaļ uz komodatum'a līguma pamata; 2) ka pēc Priv. lik. 711. panta uzceltā no lūdzēja uz viņam piešķirto fonda zemes kūts ir šinī gadījumā nevis kustama manta, bet zemes daļa un varēja pārvērsties par kustamu mantu tikai priekš ēkas cēlēja, ja tam piederētu jus tollendi, un tādēļ vispār prasības piedzīšana nevarēja tikt vērsta pret lūdzēja uzcelto kūti atsevišķi no paša gruntsgabala; 3) ka nav apstrīdēts lūdzēja aizrādījums uz to, ka viņš uz savas jaunsaimniecības ir cēlis ēkas, saņemot no valsts būvmaterialu un ar piešķirtiem no zemes bankas līdzekļiem, kuŗa, izsniedzot aizdevumu, ar to saņēmusi ķīlā aizdevuma nodrošināšanai tiesības uz lūdzējam piederošo nekustamu īpašumu, un tādēļ, saskaņā ar augšā pievestā likuma 1. panta 3. piezīmi, vispār citi kreditori nevarēja vērst prasību piedzīšanu pret minētām tiesībām; 4) ka tādā kārtā Apgabaltiesas lēmums Priv. lik. 3737. panta un lik. par aizdevumu nodrošināšanu 1. p. 3. piezīmes pārkāpumu dēļ nevar tikt atstāts spēkā, Senats nolemj: Rīgas apgabaltiesas 1927. g. 5. maija lēmumu, Priv. lik. 3737. panta un 1925. g. 29. maija likuma par aizdevumu nodrošināšanu 1. panta 3. piezīmes pārkāpuma dēļ atcelt un lietu nodot izspriešanai no jauna tai pašai Apgabaltiesai citā sastāvā. (L. Nr. 492/28.)

154. 1928. g. decembra mēneša 13. dienā. Apolonijas Petrovas un Natalijas Fedotovas lūgums par Latgales apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Apolonijas Petrovas un Natalijas Fedotovas prasībā pret mazgadīgās Annas Nikonovas aizbildņiem Akimu Nikonovu, Grigoriju Vasiļjevu un Akseniju Nikonovu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka Miertiesneša spriedumu pārsūdzēja mazgadīgās Annas Nikonovas vārdā viņas aizbildne, t. i. viņas māte Aksenija Ni-

konova vien, un pie tam tikai kā aizbildne, bet ne personīgi kā atbildētāja; 2) ka gan, pretēji prasītāju domām, apellacijas sūdzība uzskatāma par pareizi iesniegtu ari tad, ja to iesniedzis viens pats aizbildnis, jo aizbildnības vienādība un nedalāmība prasāmas taisni tikai pašas aizbilstamās personas interesēs; tāpēc, ja nav konstatēts, ka pārējie aizbildņi būtu pret apellacijas sūdzības iesniegšanu protestējuši, tad pretniekam procesā nav tiesības aizrādīt uz apellacijas sūdzības formalo defektu uz tā pamata vien, ka tā nav no visiem aizbildņiem parakstīta (sk. ari Kr. Kr. Sen. civ. kas. dep. spried. 1880. g. 4. Nr.; 1889. g. 51. Nr.); 3) ka Apgabaltiesa nākusi pie slēdziena, ka prasība esot vērsta pret „neattiecīgu atbildētāju" un uz šī pamata lietu izbeigusi pēc civ. proc. lik. 90. (69.) p. 3. pkt.; šo savu slēdzienu Apgabaltiesa pamato uz to, ka neesot pierādīts, ka prasītāju brālis, Jānis Nikonovs, būtu miris un uz kāda pamata aizbildnība būtu tikusi iecelta; tā tad Apgabaltiesa ievērojusi Apgabaltiesas 1926. g. 23. aprīļa sēdē no atbildētājiem celto „noraidījumu"; 4) ka šāds Apgabaltiesas slēdziens nav par pareizu uzskatāms, jo šis slēdziens zīmējas vienkārši uz to, ka zināmi apstākļi neesot pierādīti, t. i., ka prasība neesot pierādīta pamatā; tāpēc, ja prasība nepierādīta pamatā, tad vienīgās procesualās sekas var būt tikai prasības atraidīšana, bet nekad ne lietas izbeigšana; tā tad Apgabaltiesa nepareizi piemērojusi 90. (69.) p. 3. pkt.; 5) ka Apgabaltiesa nav ievērojusi un pat nav apspriedusi prasītāja aizrādījumu uz to, ka apellacijas sūdzību Aksenija Nikonova iesniegusi tikai kā mazgadīgās atbildētājas, Annas Nikonovas, aizbildne, bet ne personīgi no sevis; tāpēc attiecībā uz Akseniju Nikonovu, kā atbildētāju personīgi, Miertiesneša spriedums uzskatāms par spēkā gājušu un tāpēc vien Apgabaltiesai nebija likumīga pamata ielaisties lietas caurskatīšanā attiecībā uz Akseniju Nikonovu un šai daļā atcelt Miertiesneša spriedumu; šai ziņā Apgabaltiesa pārkāpusi civ. proc. lik. 181., 196., 220. (129., 142., 156.) pp.; 6) ka tāpēc Apgabaltiesas spriedums, civ. proc. lik. 90., 181., 196., 220. (69., 129., 142., 156.) pp. pārkāpumu dēļ atceļams, Senats, neielaizdamies pārējo prasītāju aprādīto kasacijas iemeslu pārbaudīšanā, nolemj: Latgales apgabaltiesas 1927. g. 11./18. janvāra spriedumu civ. proc. lik. 90., 181., 196. 220. pp. (1923. g. izd.) pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai Apgabaltiesai izspriešanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 498/28.)

155. 1928. g. novembra mēneša 23. dienā. Antipa Zlotņikova pilnvarnieces, Katrīnas Kuzminas lūgums par Latgales apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Antipa Zlotņikova prasībā pret Astratu un Stepanidu Rogoļeviem.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Ņemot vērā: 1) ka prasītājs lūdz atzīt viņa īpašuma tiesības uz nel. Jeliferijam Zlotņikovam piederējušām 8½ des. zemes ar saimniecības ēkām un izņemt tās no atbildētāju nelikumīgas valdīšanas, uz kādu mantu prasītājs pretendē kā Jeliferija Zlotņikova mantinieks; 2) ka Apgabaltiesa, atzīstot, ka prasītājs ne ar ko neesot pierādījis, ka minētās zemes un ēkas būtu piederējušas prasītāja tiesību devējam, Jeliferijam Zlotņikovam, varēja šo prasību atraidīt kā nepierādītu; 3) ka Apgabaltiesa varēja neievērot prasītāja lūgumu par viņa uzdoto liecinieku nopratināšanu, jo pēc Kr. civ. lik. īpašuma tiesības uz nekustamu mantu pierā-

dāmas tikai ar rakstiskiem dokumentiem, kuŗi liecina par īpašuma tiesību likumīgo iegūšanu, ja tikai šīs tiesības nedibinājas uz iesēdējuma, uz ko prasītājs konkretā lietā neatsaucas (Kr. Sen. civ. kas. dep. spried. 1887. g. Nr. 43); 4) ka aiz pievestā iemesla vien Apgabaltiesa varēja atraidīt prasību, kādēļ Senats neatzīst par vajadzīgu apspriest otra Apgabaltiesas motiva pareizību vai nepareizību (par to, ka šī lieta esot uzskatāma par res judicata); 5) ka, pretēji kasacijas sūdzības iesniedzēja aizrādījumam, lietā nav atrodami nekādi atbildētāja paskaidrojumi sakarā ar no Feodosijas Zlotņikovas it kā atstāto testamentu, kuŗu neapspriešanu prasītājs pārmet Apgabaltiesai; 6) ka tādā kārtā Apgabaltiesa nav pārkāpusi prasītāja pievestos likumus, kādēļ viņa kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Antipa Zlotņikova kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 500/28.)

156. 1928. g. apriļa mēneša 26. dienā. Aleksandra Frīdenšteina pilnvarnieka, zv. adv. pal. Kēlbranta lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Aleksandra Frīdenšteina prasībā pret Rubinu Tarantu un pēdējā paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Pētersons.

Izklausījis prasītāja pilnvarnieka, zv. adv. pal. Kēlbranta paskaidrojumus un ņemot vērā: 1) kā kaut gan lik. par telpu īri 31. p. un 32. p. 1.—12. pkti izsmeļoši uzskaita gadījumus, kad izīrētājam tiek dota tiesība prasīt īres līguma atcelšanu un īrnieka izlikšanu pret pēdējā gribu, bet ar to nemaz nav teikts (kā tas ari redzams no Senata spriedumiem 1922. g. Nr. 128 Laimiņa lietā un 1924. g. Nr. 366 Sintenis lietā), ka likums par telpu īri izslēgtu labprātīgu vienošanos starp izīrētāju un īrnieku par īrēto telpu vai viņu daļas atbrīvošanu no izīrētāja un īrnieka labprātīgi norunātā termiņā; 2) ka tamdēļ Apgabaltiesa, atrodot, ka šinī lietā partu vienošanās par atbildētāja apņemšanos zināmā termiņā atbrīvot daļu no viņa prasītāja namā īrētām telpām, esot uzskatāma kā īres līgums, kuŗš noslēgts attiecībā uz šo telpu daļu uz noteiktu laiku un ka tāds runājot pretim likumam par telpu īri, kamdēļ šī vienošanās esot uzskatāma par spēkā neesošu, ir pielaidusi likuma par telpu īri 2. panta un civ. proc. lik. 181. (129.) un 196. (142.) pp. pārkāpumu; 3) ka minēto pārkāpumu dēļ pārsūdzētais spriedums nevar tikt atstāts spēkā, Senats nolemj: Rīgasapgabaltiesas1927.g.31. augusta spriedumu likuma par telpu īri 2. p. un civ. proc. lik. 181. (129.) un 196. (142.) pp. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot izspriešanai no jauna tai pašai Apgabaltiesai citā sastāvā. (L. Nr. 511/28.)

157. 1928. g. novembŗa mēneša 23. dienā. Viļa Uzara lūgums par Jelgavas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu viņa, Uzara, prasībā pret Arvedu Švarcenau.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Ņemot vērā: 1) ka Apgabaltiesa, pareizi atzīstot, ka uz prasītāju, kā kino teatŗa muziķi, attiecināms likums par darba laiku un ka prasītājs atzīstams par garīga darba strādnieku, attiecinājusi uz viņu likuma par darba laiku 2. p. piezīmi (t. i. noteicot viņa normalo darba laiku uz 8 stundām dienā) aiz tā iemesla, ka viņa darbs esot bijis nešķiŗami saistīts ar fiziska darba strādnieka, kino lentas griezēju, darba laiku, jo pra-

sītājs esot spēlējis tikai tad, kad tikusi griezta kino lenta; 2) ka šis Apgabaltiesas uzskats uzskatāms par maldīgu, jo, kā pareizi aizrāda kasacijas sūdzības iesniedzējs, lik. par darba laiku 2. p. piezīme piemērojama tikai tad, ja kādā uzņēmumā vai iestādē, kur garīga darba strādnieki nešķirami saistīti ar fiziska darba strādniekiem, šie pēdējie ari faktiski strādā 8 stundas dienā tikai tādos gadījumos, ievērojot fiziska un garīga darba nešķiramību, likumdevējam bijis pamats atteikties no vispārēja principa par garīga darba strādnieka normalo 6 stundu darba laiku, jo citādi šinīs gadījumos fiziska darba realizacija vispār nebūtu iespējama; turpretim gadījumos, kad ari fiziska darba strādnieks strādā ne vairāk par 6 stundām dienā (kā konkretā gadījumā), tad trūkst ikkatrs pamats neattiecināt uz ar šo fizisko strādnieku darba ziņā saistīto garīgo darbinieku vispārējo principu par 6 stundu darba laiku dienā; 3) ka tādā kārtā, pretēji Apgabaltiesas domām, prasītāja normalais darba laiks nedēļā bijis nevis 48, bet gan 36 stundas, kādēļ Apgabaltiesa, konstatējot, ka prasītājs darba dienās nav strādājis pilnas 6 stundas, varēja atzīt par izlīdzinātu ar prasītāja svētdienas darbu tikai to stundu skaitu, kas iztrūka no minētām 36 stundām; turpretim par laiku, kuru prasītājs svētdienās nostrādājis pāri par šīm 36 stundām, viņam lik. par darba laiku 17. pantā paredzētā virsstundu atlīdzība (75% augstāk nekā par kārtējām darba stundām) katrā ziņā pienākas; tādā kārtā Apgabaltiesa, atraidot visumā prasību par virsstundu atlīdzību, pārkāpusi lik. par darba laiku 2., 17. pantus; 4) ka Apgabaltiesa atlīdzības prasību par neizlietoto atvaļinājumu atraidījusi uz tā pamata, ka prasītājs, saskaņā ar liecinieces Maton liecību, esot nokavējis darbu vismaz 12 dienas gadā bez likumīga iemesla un lietā neesot datu, ka par šīm nokavētām dienām prasītājam būtu atvilkta alga; 5) ka, nākot pie šī slēdziena, Apgabaltiesa nav ievērojusi visus lietas apstākļus, ar to pārkāpjot civ. proc. lik. 181., 196. (129., 142.) pp., jo no tās pašas liecinieces Maton liecības redzams, ka prasītājam alga tika maksāta katru dienu pēc izrādes beigšanas, no tā izriet, ka tanīs dienās, kad prasītājs kinematografā nav strādājis, viņš ari algu nav saņēmis; 6) ka minēto likumu pārkāpumu dēļ Apgabaltiesas spriedums nav atstājams spēkā, Senats n o l e m j: Jelgavas apgabaltiesas 1927. g. 26. augusta spriedumu lik. par darba laiku 2., 17. pp., civ. proc. lik. 181., 196. (129., 142.) pp. pārkāpumu dēļ pārsūdzētā daļā (attiecībā uz virsstundām un atvaļinājumu) atcelt un lietu nodot tai pašai Apgabaltiesai izspriešanai no jauna citu tiesnešu sastāvā. (L. Nr. 514/28.)

158. 1928. g. novembra mēneša 23. dienā. Miķeļa V i ž ļ a pilnvarnieka, priv. adv. J. Kalniņa, lūgums par Liepājas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Pētera K r u m b e r g a prasībā pret Miķeli V i ž l u un Jāni K a l ē j u.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Ņemot vērā: 1) ka Miertiesnesis, pamatojoties uz prāvnieku paskaidrojumiem un iesniegtās kvites saturu, konstatējis, ka atbildētājs Kalējs esot saņēmis no prasītāja Krumberga Ls 440,— nodošanai Miķelim Radonišķim (pirkšanas summas segšanai par nopirkto no pēdējā malku) un ka Kalējs savukārt minēto naudas summu esot iedevis atbildētājam Vižlam tam pašam mērķim, t. i. nodošanai Radonišķim, no kādas summas Vižla tomēr esot Radonišķim nodevis tikai Ls 240,—; 2) ka Apgabaltiesa Miertiesas spriedumu apstiprinājusi un tā tad atzinusi par pareiziem Miertiesas motivus un konstatējumus; 3) ka no 1. pktā minētiem

konstatējumiem, kuŗi attiecas uz lietas faktisko pusi un tādēļ nav pārbaudāmi kasacijas kārtībā, izriet, ka starp Krumbergu un Kalēju bija nodibinājušās pilnvaras līguma attiecības (priv. lik. 4363. p.), saskaņā ar kuŗām Kalējs bija uzņēmies izpildīt Krumberga uzdevumu — nodot Radonišķim no Krumberga saņemto naudas summu, un ka Krumbergs šo uzdevumu izpildījis caur substitutu, atbildētāju Vižlu (priv. lik. 43479. p.); 4) ka, lai gan substituts uz substitucijas pamata nestājas nekādā līgumiskā attiecībā ar pilnvarotāju, bet tomēr viņš pēdējam atbild kā negotiorum gestor (priv. lik. 4381. p.); 5) ka tādēļ — pretēji kasacijas sūdzības iesniedzēja aizrādījumam — Krumbergam bija gan tiesība celt prasību ari pret Vižlu (un ne tikai pret Kalēju) un prasīt no viņa atpakaļ visu Radonišķim nenodoto summu Ls 200,— naudas, ar kuŗu Vižla iedzīvojies uz Krumberga rēķina (priv. lik. 3734., 4424., 4436. pp.); 6) ka pie tādiem apstākļiem jautājums par to, vai ari atbildētājs Kalējs atbild par visu parādu summu, nemaz neaizskaŗ atbildētāja Vižla intereses un pēdējam tādēļ nav tiesības atsaukties uz to, ka Apgabaltiesa nevarējusi prasības summu piespriest no abiem atbildētājiem solidari; 7) ka tādā kārtā Apgabaltiesa nav pārkāpusi atbildētāja Vižlas pievestos likumus, kādēļ viņa kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Miķeļa Vižla pilnvarnieka, priv. adv. Kalniņa kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 520/28.)

159. 1928. g. novembŗa mēneša 23. dienā. Latvijas Bankas pilnvarnieka, priv. adv. J. Kalniņa, lūgums par Liepājas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Latvijas Bankas prasībā pret Paulīni Dūcman un Jāni Pētersonu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Ņemot vērā: 1) ka Apgabaltiesa, piekrītot Miertiesneša sprieduma motiviem, atraidījusi Latvijas Bankas lūgumu dēļ piespiedu izpildīšanas pielaišanas pēc diviem protestētiem vekseļiem pret Paulīni Dūcman un Jāni Pētersonu uz tā pamata, ka bankai pie savu prasību piedzīšanas jāievēro ari 1920. g. 11. augusta lik. par valsts aizdev. 12. p. paredzētā kārtība, pēc kuŗas tiesa, uz pieprasījuma, uzdod tiesas izpildītājam bankas prasījumu piedzīšanu pēc vispārējiem civilprocesa likumu noteikumiem; 2) ka minētās bankas statuti (9. p.) tomēr nesatur sevī aizliegumu bankai celt pret parādnieku, kas savu saistību neizpilda, prasības sūdzību vispārējā kārtībā vai izlietot piespiedu izpildīšanas kārtību, kāds aizliegums ari nebūtu savienojams ar civ. proc. lik. 1. p. izteikto pamatprincipu, jo tādā gadījumā banka būtu spiesta piemērot statutu 9. p. paredzēto bezstrīdus piedzīšanas kārtību ari tad, ja starp banku un viņas kontrahentu jau būtu izcēlies strīdus sakarā ar viņu starpā esošām juridiskām attiecībām; 3) ka tādēļ jāatzīst, ka statutu 9. p. paredzētās bankas prasījumu piedzīšanas kārtības izlietošana atkarājas no bankas un ka tādēļ šis pants satur tikai aizrādījumu uz bankas tiesību (bet nevis pienākumu) piedzīt savus prasījumus minētā kārtībā; tādēļ viņai nav ņemta iespēja panākt prasījumu piedzīšanu vispārējā prasības sūdzības vai piespiedu izpildīšanas kārtībā, tāpat kā, piem., krāj-aizdevu sabiedrību statutu noteikumi, pēc kuŗiem šo sabiedrību prasījumi bija piedzenami caur policiju, nekad netika atzīti par jus cogens, un tādēļ sabiedrībām deva gan tiesību, bet neuzlika tām par pienākumu piedzīt savus prasījumus caur policiju, kā-

pēc tās varēja celt pret parādnieku ari prasību vispārējā kārtībā (sk. Kr. Sen. civ. kas. dep. spried. 1889. g. Nr. 73, 1890. g. Nr. 59); 4) ka tādā kārtā Apgabaltiesa, atraidot Latvijas Bankas lūgumu par viņas prasījumu piedzīšanu piespiedu izpildīšanas kārtībā, pārkāpusi civ. proc. lik. 1. p. un Latvijas Bankas statutu 9. pantu, kādēļ Apgabaltiesas spriedums nav atstājams spēkā, Senats nolemj: Liepājas apgabaltiesas 1927. g. 20. septembŗa spriedumu civ. proc. lik. 1. p., Latvijas Bankas statutu 9. p., pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai Apgabaltiesai izspriešanai no jauna citu tiesnešu sastāvā. (L. Nr. 522/28.)

160. 1928. g. decembŗa mēneša 13. dienā. Zemgales kreditbiedrības pilnvarnieka, zv. adv. Pauļuka, lūgums par Jelgavas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Zemgales kreditbiedrības prasībā pret Voldemāru Neimani un Reini Cukuru.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka pēc vekseļlik. 75. p. vekseļnoilgums „nekādā ziņā" netiek apturēts; noilguma laiks tiek pārtraukts tikai ar vekseļprasības celšanu vai ar vekseļprasījuma pieteikšanu konkursa kārtībā un pie tam tikai attiecībā uz to personu, pret kuŗu celta prasība vai pieteikts prasījums; 2) ka pēc vekseļlik. 72. p. noilgums pret indosantiem skaitās viena gada laikā no protesta celšanas vekseļa nesamaksas dēļ; 3) ka pēc Apgabaltiesas konstatējuma konkretā gadījumā vekseļprasība pret atbildētāju Cukuru tikusi celta 1926. g. 2. oktobrī, t. i. pēc gada laika, skaitot no vekseļa protesta, kas noticis 1925. g. 2. martā; 4) ka vekseļlik. 75. p. pēc tā burtiskā teksta un nozīmes nepielaiž nekādu paplašinātu iztulkojumu un viņam nekad nav subsidiari piemērojami privatlikuma noteikumi par civiltiesisko noilgumu un par šī pēdējā pārtraukšanas vai apturēšanas iemesliem: sk. ari Nolkena koment. pie vekseļlik. 76. (75.) p. 1. piez. un 2. piez. 2. d.; Šeršeņevičs Курсъ торговаго права 3. sēj. 150 § 11. c. (1909. g. izd.); Feodorovs, Вексельное право, 6445., 646. lpp. (1906. g. izd.); 5) ka pēc vekseļlik. 35. p., ja vekseļturētājs neizpilda kaut ko tādu, ar ko uz vekseļlikuma pamata nosacīta vekseļsaistību uzņēmušos personu atbildība, tad šī atbildība izbeidzas, kaut ari šāda neizpildīšana būtu notikusi aiz nepārvaramas varas iespaida vai vispār bez vekseļturētāja vainas; 6) ka tāpēc ari nav nozīmes tam apstāklim, ka runā stāvošais vekselis ticis kā lietišķs pierādījums pievienots kriminallietai par vekseļa viltojumu un palicis pie kriminallietas par laiku no 1925. g. 16. junija līdz 1926. g. 28. janvarim, jo vairāk tāpēc, ka vispirms vekselis bijis vēl prasītājas rokās pēc procesa celšanas vairāk par 3 mēnešiem un — kā konstatē Apgabaltiesa — pati prasītāja ierosinājusi kriminallietu, un vekseli, uz izmeklēšanas tiesneša pieprasījuma, pati nodevusi viņam turpat aprādītā dienā 1925. g. 16. junijā, t. i. tai laikā, kad noilguma laiks pret indosatu, atbildētāju Cukuru, vēl nebija notecējis; par to, ka nav uzskatāms par noilguma apturēšanas iemeslu tas apstāklis, ka vekselis ticis aizturēts kriminallietā, noteikti bija izteicies jau Krievijas Senats (4. dep. spriedumos 1880. g. 1429. Nr.; 1884. g. 2309. Nr.; sk. Feodorovs 1. c. 646. lp. 5. piez.); pat tiesu prakse Vācijā, kur agrākais vekseļlikuma 80. p. (kuŗam pieslejas mūsu vekseļlik. 75. p.) tika atcelts ar 1897. g. 10. maija ievedlikumu pie vekseļlikuma, atzīst, ka nav par noilguma apturēšanas iemeslu uzskatāms nedz tas, ka vekseli aiztur prokuratura, nedz tas, ka pa noilguma laiku iesāktos kaŗš (sk. Staub-

Stranz. koment. pie vācu vekseļlik. „ekskursa" 23. un 27. piez. pie veks. lik. 9. p.); nav par noilguma apturēšanas iemeslu atzīstams ari karš: šai ziņā gan valdība varēja no sevis vis major sekas novērst ar protesta moratorijiem un šai ziņā pievestā vekseļlik. 35. pantā ienest attiecīgu korektivu; bet 75. p. noteikumi kā tādi ar to netiek aizskarti; 7) ka tādā kārtā Apgabaltiesa nav prasītājas pievestos likumus pārkāpusi, kamdēļ viņas kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma. Senats nolemj: Zemgales kreditbiedrības pilnvarnieka, zv. adv. Pauļuka kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 525/28.)

161. 1928. g. novembra mēneša 23. dienā. Zemkopības ministrijas pilnvarnieka, zv. adv. P. Berģa, lūgums par Liepājas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Hermaņa Rēdera prasībā pret Zemkopības ministriju un Ernestu Glaznavu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Ņemot vērā: 1) ka Apgabaltiesa atzinusi par pareizu miertiesneša uzskatu, ka strīdū stāvošais mežs ir ticis pārdots no atbildētāja Glaznava prasītājam Rēderam un tāpēc atzīstams par pēdējā īpašumu; 2) ka miertiesa savukārt šo pēdējo faktu atzinusi par pierādītu ar liecinieka Čaupala liecību, ka Rēders mežu nopircis no Glaznava un to esot nocirtis; 3) ka pie meža pārdošanas nociršanai tas pāriet pircēja īpašumā ar meža nociršanu, ar ko meža traditio pircējam uzskatāms par notikušu (sk. Zeiferta ark. XIX. Nr. 13), kādēļ ar šo momentu pircējs ari iegūst īpašuma tiesības uz mežu; tāpēc atkrīt kasacijas sūdzības iesniedzējas aizrādījums kasacijas sūdzības I. pktā, it kā dotā gadījumā Apgabaltiesa neesot konstatējusi meža nodošanu pircējam Rēderam un ka tādēļ Apgabaltiesa nevarējusi atzīt viņa īpašuma tiesības uz mežu; 4) ka kasacijas sūdzības atsauksmei uz priv. lik. 3004. p. 2. piez., 1924. g. 25. sept. noteik. par bij. Kurzemes kroņu mežsargu mežiem (lik. krāj. 1924. g. Nr. 150) un Senata civ. kas. dep. spried. 1927. g. Nr. 169 Rozendorfa lietā nav nozīmes šinī lietā; prasītāja ar šo atsauksmi cenšas pierādīt, ka neskatoties uz bij. kroņu mežsargu māju „Glazuma" pāreju atbildētāja Glaznava īpašumā uz 1922. g. 7. aprīļa izpirkšanas līguma pamata, mežs, uz kuru pretendējot prasītājs (kas ticis piegriezts minētām mājām no valsts mežiem pie māju regulēšanas), tomēr palicis valsts īpašumā, kādēļ ari Glaznavam neesot bijusi tiesība šo mežu pārdot Rēderam; 5) ka prasītāja pie tam tomēr izlaiž no acīm, ka viņa, ceļot 1925. g. prasību pret Glaznavu attiecībā uz šo mežu (1. Nr. 996—1925. g.), nav lūgusi atzīt viņas īpašuma tiesības uz mežu, bet gan tikai lūgusi piespriest viņai par labu no Glaznava pirkšanas cenu par mežu, kuru, saskaņā ar notikušo vienošanos, Glaznavs esot atpircis no valsts (sal. 1924. g. 25. sept. noteik. 4. p.); tādēļ, ņemot vērā, ka mežs atrodas Glaznava rīcībā jau no 1910. g., kad mājas tikušas regulētas (sk. Zemk. ministrijas pask. lietā Nr. 996/192. g), un ka tādēļ pie meža pārdošanas sevišķa meža nodošana Glaznavam nebija vajadzīga (brevi manu traditio), jāatzīst, ka Glaznavs ari bez tādas tradicijas (kuru Zemk. ministrija neatzīst, sk. apel. sūdz. 3. pktu), bija ieguvis īpašuma tiesības uz mežu un tādēļ ari varēja to pārdot tālāk Rēderam 6) ka šo slēdzienu pastiprina tas no Apgabaltiesas pievestais fakts, ka prasītāja, piedzenot no Glaznava pirkšanas summu, ir uzlikusi arestu uz šo pašu mežu, no kā neapšaubāmi izriet, ka pati prasītāja atzinusi mežu par Glaznava īpašumu, jo saskaņā ar civ. proc. lik. 933. pantu tiesas sprieduma izpildīšana notiek ar piedzīšanas vēršanu uz parādnieka mantu; 7)

ka tāpēc atkrīt ari prasītājas paskaidrojumi viņas kasaciju sūdzības 2. un 3. pktos, kuŗos viņa apstrīd Apgabaltiesas slēdzienu par to, ka Glaznavam bijusi tiesība strīdū stāvošo mežu pārdot Rēderam; 8) ka tādā kārtā Apgabaltiesa nav pārkāpusi prasītājas pievestos likumus, kādēļ viņas kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Zemkopības ministrijas pilnvarnieka, zv. adv. Berģa, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 531/28.)

162. 1928. g. novembŗa mēneša 23. dienā. Ernesta Skujas pilnvarnieka priv. adv. J. Kalniņa, lūguma par Liepājas Apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Ernesta Skujas prasībā pret Jāzepu Feldhūnu un Hermani Šmēmani.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Ņemot vērā: 1) ka Apgabaltiesa uz nopratināto liecinieku liecību pamata konstatējusi, ka prasītājam atbildētāju dzirnavās bijusi uzdota darba vadība, uzraudzība par šo darbu veikšanu un par padotām personām; 2) ka saskaņā ar šo konstatējumu Apgabaltiesa varēja prasību atraidīt, atzīstot, ka uz lik. par darba laiku 19. panta pamata uz prasītāju nav attiecināmi šī likuma nosacījumi, tanī starpā nosacījumi par virsstundu obligatorisku atalgošanu; 3) ka kasacijas sūdzības iesniedzējs nepārmet Apgabaltiesai liecinieku liecību sagrozīšanu, bet vienīgi to, ka Apgabaltiesa neesot sevišķi pievedusi savā spriedumā, kādi liecībās uzrādītie fakti apstiprinot Apgabaltiesas uzskatu; pretēji kasacijas sūdzības iesniedzēja aizrādījumam, Apgabaltiesa ar to nav pārkāpusi civ. proc. lik. 181. pantu, jo — kā to jau paskaidrojis Sen. civ. kas. dep. savā 1927. g. spried. Nr. 44 Markau lietā — tiesa nav spiesta apstāties pie katras atsevišķas liecības, bet pietiek, ja viņa taisa savu slēdzienu no nopratināto liecinieku liecību kopības (изъ совокупности свидѣтельскихъ показаній); 4) ka tiesa to apstākli, ka prasītājs savukārt bijis padots Kadiķim, ir apspriedusi, bet to atradusi par nenozīmīgu, konstatējot, ka prasītājs Kadiķa prombūtnes laikā esot parasti izpildījis tā vietu; 5) ka, pretēji kasacijas sūdzības iesniedzēja domām, no likuma par darba laiku 19. panta neizriet, ka par darbu vadītājiem un uzraudzītājiem nevarētu tikt atzītas personas, kuŗas tai pašā laikā izpilda kādu fizisku darbu; tādēļ Apgabaltiesa varēja attiecināt uz prasītāju lik. par darba laiku 19. p., lai gan viņš, pēc liecinieku liecībām, atbildētāju dzirnavās vadījis valčus; 6) ka tādā kārtā Apgabaltiesa nav pārkāpusi prasītāja pievestos likumus, kādēļ viņa kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Ernesta Skujas pilnvarnieka, priv. adv. Kalniņa, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības (L. Nr. 532/28.)

163. 1928. g. decembŗa mēneša 13. dienā. Jēkaba Levitasa, tirg. zem firmas „J. B. Levitas", pilnvarnieka, zv. adv. Šutova, lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Dzelzceļu virsvaldes prasībā pret Jēkabu Levitasu tirg. zem firmas „J. B. Levitas" un prasītājas Dzelzceļu virsvaldes juriskonsulta Prēvalda paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka Apgabaltiesa konstatējusi un prasītāja nenoliedz, ka prasītāja nav konkretā gadījumā izpildījusi dzelzc. nol. 70. p. 2. teik., t. i. nav preču zīmēs atzīmējusi, ka viņa iemaksājusi muitas nodokļus

Meitenes stacijā; tiešas sekas, kas no šāda likuma pārkāpšanas izrietējušas, bija tās, ka Rīgā-Torņkalna stacija, saņemot preču zīmes b e z atzīmēm par muitas nomaksu, nosūtījusi preces uz Rīgas muitas valdi, un ka šī pēdējā, tāpat neatrodot aprādīto atzīmi, liegusies preces izdot atbildētājam pirms viņas aprēķināto muitas nodokļu iemaksāšanas, ar ko tā tad piespiedusi atbildētāju, kuram tāpat — aprādītai atzīmei trūkstot — nebija zināms, ka muitas nodokļi jau būtu tikuši nomaksāti Meitenes stacijā, no sevis samaksāt muitas nodokļus; 2) ka dzelzc. nolik. 70. p., tāpat kā Bernes konvencijas 10. p., uzskatot Dzelzceļu, tai aprādītos gadījumos, par preču rīkotāja resp. saņēmēja komisionaru muitas lietās, piešķir Dzelzceļam netikvien tiesības, bet ari pienākumus, kuru neizpildīšanas sekas jānes dzelzceļam uz vispārēja pamata pretēji Apgabaltiesas domām, minētā komisionara pienākumu neizpildīšanas sekas var pastāvēt netikvien tur, ka pretkontrahentam būtu tiesība celt prasījumu dēļ atlīdzības par patiesi samaksātiem — komitenta vietā — izdevumiem, gadījumā, ja komisionars nebija spēris likumā paredzētos soļus, lai komitentam laikā kļūtu zināms par izdevumu samaksu gala stacijā uz šīs nēdējās pieprasījumu, kā tas notika runā stāvošā gadījumā (sk. ari 1910. g. 21. aprīļa lik. par tirdzn. komisijas līgumu 18,4, 12. p. p.); 3) ka kontrahents, kas laikā vai attiecīgā veidā līgumu neizpilda, pārkāpj līgumu un pielaiž nokavējumu (priv. lik. 3209. sek. 3305. sek. pp.); nokavējuma sekas starp citu pastāv tur, ka līguma izpildīšanas risks pāriet uz vainīgo pusi (priv. lik. 3318. p.); tāpēc, konkretā gadijumā, prasītājai, kura nebija laikā un attiecīgi izpildījusi savus komisionara pienākumus, jānes viss ar to saistītais risks un no tā izrietošās sekas un proti netikvien tās sekas, ka atbildētājs bijis piespiests, lai saņemtu savas preces, no sevis samaksāt muitas nodokli uz gala stacijas pieprasījuma, bet ari tās, ka prasītāja lieki bija samaksājusi muitas nodokli Meitenes stacijā, jo jau pēc tai laikā, 1924. g. 9. aprilī, pastāvošā tarifa muitas nodokļi par timotiņa sēklām vispār nebija jāmaksā (saskaņā ar 1924. g. 14. marta likuma par pārgrozījumu ievedmuitas tarifā: lik. krāj. 45. Nr.); tāpēc no atbildētāja muitas nodoklis par šo preci ari netika pieprasīts; 4) ka, pretēji Apgabaltiesas domām, likums nemaz nepiešķir Dzelzceļam vispārējo privilegiju kuru katru viņas pielaisto nepareizību vai nelikumību vienkārši izlabot pēc sava ieskata, it kā pilnīgi neatkarīgi no tā, vai ar to jau tiktu aizskartas un pārkāptas viņas kontrahenta intereses un tiesības; uz vispārēja pamata, ikviens tiesību aizskārums, t. i. ikviena pati par sevi neatļauta darbība dod tam, kam tā kaitējusi, tiesību prasīt apmierinājumu no aizskārēja, ciktāl šo darbību var pieskaitīt viņam par vainu; pie tam darbība šeit pieņemta plašākā nozīmē, aptverot nevien apstiprinošu, bet ari noliedzošu darbību, t. i. bezdarbību (priv. lik. 3284. p. un piezīme pie tā, 3444. p.); 5) ka tādā kārtā, Apgabaltiesa, atsvabinot prasītāju no atbildības pie viņas nodarīto nelikumību un pielaisto nokavējumu pārvedlīguma izpildīšanā, pārkāpusi dzelzceļnolik. 70. p. 2. teik., priv. lik. 3284. p.; civ. proc. lik. 181, 196. (129, 142.) p. p., Senats, neielaižoties pārējo atbildētāja aprādīto, kasacijas iemeslu pārbaudīšanā, n o l e m j: Rīgas apgabaltiesas 1927. g. 9. septembra spriedumu Dzelzceļ. nolik. 70. p., civ. proc. lik. 181., 196. (129., 142). p. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai Apgabaltiesai izspriešanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 542/28.)

164. 1928. marta mēneša 29. dienā. Leibas K a d i š a pilnvarnieka, zv. adv. pal. J. Vilenčika lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Leibas K a d i š a prasībā pret Ludvigu K a l n i ņ u.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka, pretēji Apgabaltiesas domām, zem lik. par telpu īri 32. p. 5. pktā paredzētā jēdziena „ģimene" jāsaprot „ģimene" nevis plašākā nozīmē (pēc priv. lik. 261. p.), bet parastā šaurākā nozīmē (pēc priv. lik. 262. p.); tas apstāklis, ka 32. p. 5. pktā netiek tieši aizrādīts uz priv. lik. 262. p., kā tas paredzēts 32. p. 7. pktā, izskaidrojams tikai ar redakcijas kļūdu; īstenībā, priv. lik. 261. p. paredz ģimeni neparastā nozīmē, t. i. tikai kā agnatu kopību, kuŗi cēlušies no kopēja ciltstēva; par agnatiem var būt vienīgi vīriešu kārtas personas, t. i. personas, kuŗas savukārt var būt par ciltstēviem, kā tas nepārprotami izriet no priv. lik. 261. p.; 2) ka tomēr šis Apgabaltiesas nepareizais uzskats par lik. par telpu īri 32. p. 5. pktā paredzēto ģimenes jēdzienu nevar novest pie viņas sprieduma atcelšanas, jo viņas gala slēdziens par 32. p. 5. pkta nepiemērojamību konkretam gadījumam atzīstams par saskanošu ar šī panta īsto nozīmi; 3) ka pēc Apgabaltiesas konstatējuma, atbildētājs savu dzīvokli un savas mēbeles atstājis kalpones pārziņā un tai pašā laikā arī savas māsas rīcībā un lietošanā, pacientu pieņemšanai; atbildētājs kā nenoliedz prasītājs, uzturas ārzemēs tikai ārstēšanās dēļ, tā tad nemaz ne galīgi pārcēlies uz ārzemēm, t. i. nav galīgi savu dzīves vietu Rīgā pārmainījis, bet tikai pagaidām to atstājis, tieši paturot sev savu dzīvokli, par kuŗu viņš tā tad ari nemaz nav atteicies maksāt pienācīgo īri; 4) ka turpretim lik. par telpu īri 32. p. 5. pkt. domā gadījumu, kad īrnieks vispār nelieto dzīvokli, t. i. nesper nekādus soļus dzīvokļa paturēšanai un sevišķi ar konkludentiem darbiem nav izteicis savu gribu un nodomu uzturēt īres līgumu spēkā 5) ka tā tad Apgabaltiesa, atzīstot prasību dēļ atbildētāja izlikšanas no dzīvokļa par neapmierināmu, gala slēdziena ziņā nav prasītāja pievestos likumus pārkāpusi, kādēļ viņa kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Leiba Kadiša pilnvarnieka, zv. adv. pal. Vilenčika, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 549/28.)

165. 1928. g. decembŗa mēneša 14. dienā. Varvaras un Jāņa Konopku pilnvarnieka, zv. adv. Šenfelda, lūgumu par Latgales apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Vasilija Filipova prasībā pret Varvaru un Jāni Konopkiem.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Ņemot vērā: 1) ka Apgabatiesa, atrodot par pierādītām prasītāja īpašuma tiesības uz strīdū stāvošo zemi, apmierinājusi prasību par šīs zemes izņemšanu no atbildētāju valdīšanas un tās nodošanu prasītājam; 2) ka Apgabaltiesa savu slēdzienu par to, ka prasītāja īpašuma tiesības uz zemi esot pierādītas, pamato galvenā kārtā uz atbildētāju atzīšanos, ka strīdus zeme agrāk piederējusi prasītājam, tik viņi, atbildētāji, esot šo zemi vēlāk no prasītāja nopirkuši, paskaidrodami pie tam, ka pie pirkšanas nekādi dokumenti taisīti neesot; 3) ka par atzīšanos civ. proc. lik. 480. panta nozīmē atzīstami tikpi tādi prāvnieka paskaidrojumi, ar kuŗiem viņš pilnīgi skaidri un noteikti atzīst pretējās puses tiesību, resp. apgalvojumu pareizību, kādēļ civ. proc. lik. 480. p. nav piemērojams gadījumos, kad atbildētājs pašu faktu vai vienu no faktiem, uz kuŗiem prasītājs dibina savas tiesības, atzīst tikai ar dažiem ie-

robežojumiem resp. nosacījumiem vai apgalvo, ka aiz viņa uzdotiem iemesliem prasība nav apmierināma; raksturojot šādus atbildētāja paskaidrojumus par atzīšanos, tiesa pielaiž neatļautu atzīšanos skaldīšanu (Kriev. Sen. civ. kas. dep. spried. 1913. g. Nr. 76 Kucolabska lietā un cit.; Sen. civ. kas. dep. spried. 1922. g. Nr. 307 Spiridonovu lietā); 4) ka aiz pievestiem iemesliem Apgabaltiesa konkretā lietā nevarēja prasītāja īpašuma tiesības atzīt par pierādītām ar atbildētāju atzīšanos, jo atbildētāji, aizrādot, ka kādreiz agrāk — līdz 1909. gadam — strīdus zeme gan piederējusi prasītājam, bet ka jau no 1909. gada viņi valdot šo zemi kā īpašnieki, kuru viņi tad nopirkuši, ar tādu aizrādījumu noteikti apstrīdējuši tagadējās prasītāja īpašuma tiesības uz zemi, kādēļ ari lūguši prasību kā nepamatotu atraidīt; tādā kārtā, Apgabaltiesa, dibinot savu slēdzienu tikai uz vienu atbildētāju paskaidrojumu daļu, pielaidusi atbildētāju atzīšanos skaldīšanu, ar to pielaižot civ. proc. lik. 155. (112). panta pārkāpumu; 5) ka Apgabaltiesa pastiprinājumu savam viedoklim par prasītāja īpašuma tiesībām atradusi ari liecinieka Ananieva liecībā par to, ka atbildētāji līdz pat 1925. g. esot maksājuši prasītājam par strīdus zemi renti; pamatojoties uz šī liecinieka liecību, Apgabaltiesa nemaz nav apspriedusi atbildētāju aizrādījumu uz to, ka šī liecība stāvot pretrunā ar paša prasītāja apgalvojumu viņa iesūdzības rakstā, ka atbildētāji jau sākot ar 1919. gadu neesot viņam renti maksājuši; neapsverot atbildētāju aizrādījumu, Apgabaltiesa pielaidusi motivu nepilnību, ar to pārkāpjot civ. proc. lik. 181. (129.). pantu; 6) ka tā paša likuma pārkāpumu Apgabaltiesa ir pielaidusi, nepaskaidrojot, uz kāda likuma pamata viņa atzinusi par prasītāja īpašumu tiesību pierādījumu to apstākli, ka „„attiecīgās" pagasta valdes un nodokļu inspektora grāmatās zeme skaitās uz prasītāja vārda, pie kam Apgabaltiesa pat nav ievērojusi to, ka Ludzas apr. nodokļu inspektora grāmatās šī zeme uz prasītāja vārda skaitījusies tikai 1921—1923. gados, turpretim 1924—1926. gados uz atbildētāja Jāņa Konopka vārdu; 7) ka pievesto likumu pārkāpumu dēļ Apgabaltiesas spriedums nav atstājams spēkā, Senats, neielaižoties citu kasacijas sūdzībā aprādīto sprieduma atcelšanas iemeslu pārbaudīšanā, nolemj: Latgales apgabaltiesas 1927. g. 22. marta / 1. apriļa spriedumu civ. proc. lik. 155., 181., (112., 129.) pantu pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai Apgabaltiesai izspriešanai no jauna citu tiesnešu sastāvā. (L. Nr. 558/28.)

166. 1928. g. decembŗa mēneša 13. dienā. Alfrēda Jansona pilnvarnieka, zv. adv. pal. T. Skreijas, lūgums par Jelgavas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Alfreda Jansona prasībā pret Jāni Pazariņu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Pētersons.

Ņemot vērā: 1) ka komijam gan nav tiesības ņemt preces uz kredita sava principala vārdā (Cvingmaņa spried. krāj. I. sēj. 153. Nr.); bet tomēr gadījumā, kad principals noteikti vai klusu ciešot komija rīcību ratihabējis, tad komija rīcība līdz ar to kļūst principalam saistoša (priv. lik. 2947, 3113. p. p.); 2) ka Apgabaltiesa konstatējusi, ka, pēc liecinieku Konstant un Nachocki liecībām, atbildētāja komijs preces ņēmis taisni priekš atbildētāja veikala; no otras puses Apgabaltiesa nav nodibinājusi, ka atbildētājs no preču pieņemšanas būtu atteicies, jo, ja nodibināts, ka preces patiesi iegājušas atbildētāja veikalā, tad nemaz — pretēji Apgabaltiesas domām — nekrīt svarā, vai un kādā veidā atbildētājs būtu ar šādām precēm tālāk rīkojies un, sevišķi, vai viņš tās būtu izlietojis sev „par

labu"; 3) ka tādā kārtā pēc pašas Apgabaltiesas konstatētiem lietas apstākļiem, prasītājam gan bija pamats atzīt, ka atbildētājs ratihabējis sava komija rīcību, ņemot preces uz kredita no prasītāja, un ka tāpēc atbildētājs ir atbildīgs par preču samaksu ari uz in rem versio pamata (Sen. civ. kas. dep. spried. krāj. 1921. g. 40. Nr.); 4) ka tādā kārtā Apgabaltiesa, tomēr atraidot pie šādiem apstākļiem prasību, pielaidusi sprieduma motivu nepareizību un ar to pārkāpusi civ. proc. lik. 181., 196. (129., 142.) p. p., kādēļ viņas spriedums aiz šī iemesla atceļams, Senats nolemj: Jelgavas Apgabaltiesas 1927. g. 7. oktobra spriedumu civ. proc. lik. 181. (129.) un 196. (142.) p. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai Apgabaltiesai citā sastāvā izspriešanai no jauna. (L. Nr. 566/28.)

167. 1928. g. junija mēneša 8. dienā. Augusta Richtera pilnvarnieka, zv. adv. Kosteņiča, lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Augusta Richtera prasībā pret Sofiju Janson.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka tagadējā atbildētāja lūgusi piespiedu izpildīšanas kārtībā piespriest viņai no firmas „Brāļi J. un N. Mankos un biedri", un tagadējā prasītāja un Jāņa Jansona solidari 500 Ls ar % un izdevumiem uz vekseļa pamata, kuru 1923. g. 11. junijā izdevis J. G. Mankos; 2) ka miertiesnesis atzinis lūdzējas, tagadējās atbildētājas, lūgumu par izpildāmu piespiedu kārtā par pareizu un par to taisījis rezoluciju uz minētā vekseļa; 3) ka tagadējais prasītājs savā 1926. g. 10. maijā uz civ. proc. lik. 239. (161²). p. pamata iesniegtā prasībā lūdzis minēto vekseļprasību atraidīt kā nepareizu un nepamatotu; 4) ka tagadējais prasītājs savu prasību pamato uz to, ka vekselī esot paraksts „Br. J. N. Mankos", bet prasītājs uz vekseļa „nefigurējot", kādēļ viņš par vekseli neatbildot; 5) ka miertiesnesis savā 1927. g. 31. maija/ 2. junija spriedumā prasību apmierinājis; Apgabaltiesa, atceļot miertiesneša spriedumu, prasību atraidījusi; 6) ka Apgabaltiesa konstatējusi, ka prasītājs atzinis parādu pēc lietā esošā vekseļa; šāds viņas konstatējums attiecas uz lietas faktisko pusi, kādēļ atkrīt tagadējā prasītāja paskaidrojumi viņa kasacijas sūdzībā, kuros viņš apstrīd šāda Apgabaltiesas konstatējuma pareizību pēc būtības; 7) ka, izejot no šāda sava konstatējuma, Apgabaltiesa varēja nākt pie slēdziena, ka ir atraidāma tagadējā prasība, kurā tagadējais prasītājs lūdz toreizējās prasītājas, Sofijas Janson, prasību atzīt par nepareizu un atsvabināt tagadējo prasītāju no piedzīšanas un maksāšanas pēc šī vekseļa; 8) ka civ. proc. lik. 238. (161²). p. paredzētā prasība taisni vērsta uz iepriekšējās, piespiedu izpildīšanas kārtībā celtā prasījuma apgāšanu pēc būtības; ja tādēļ tiesa atrod, ka šāds, piespiedu izpildīšanas kārtībā celtais prasījums sakarā ar 239. p. minēto prasību nav uzskatāms par apgāztu, tad šī pēdējā ir atraidāma pilnīgi neatkarīgi no tā, vai tiesa, izspriežot viņu, ari atrastu, ka iepriekšējais prasījums nav bijis — aiz formaliem iemesliem — ceļams piespiedu izpildīšanas kārtībā, ja vien šāds prasījums bijis pēc būtības atzīstams par pareizu; 9) ka tā tad Apgabaltiesa, atrodot tagadējo prasību par nedibinātu, nav prasītāja pievestos likumus pārkāpusi, kādēļ viņa kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Augusta Richtera pilnvarnieka, zv. adv. Kosteņiča kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr.. 569/28.)

168. 1928. g. decembra mēneša 13. dienā. Eināra Mortensena lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Ilja Bobrova prasībā pret Eināru Mortensenu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka pretēji Apgabaltiesas uzskatam, tam no viņa konstatētam apstāklim, ka starp partiem ir bijis noslēgts īres līgums uz nenoteiktu laiku, nav šinī gadījumā izšķīrējas nozīmes: pēc priv. lik. 4104. panta īres līgumi, kuros norunāta m ē n e š a īres maksa, uzteicami mēnesi iepriekš; šī panta noteikums ir izņēmums no tā paša likuma 4104. panta vispārējā noteikuma par to, ka līgumi par nekustamas mantas nomu vai īri uz nenoteiktu laiku ir uzteicami 6 mēnešus iepriekš (sk. Cvingman spried. kr. I. Nr. 136 IV. kr. Nr. 594 VIII kr. Nr. 1575); 2) ka šinī gadījumā prasītājs nav noliedzis, ka īre nolīgta pa mēnešiem, kam par pierādījumu atbildētājs stādījis tiesai ari priekšā 2 īres kvītes, no kurām uz vienas tieši uzrakstīts „pro Monat 55 l" un tamdēļ, pretēji Apgabaltiesas uzskatam, šinī gadījumā līgums izbeidzas ar viena mēneša uzteikšanu; tam jautājumam, kādos termiņos ir maksāta īre nav nozīmes; nozīme ir tikai, vai ir bijusi nolīgta mēneša īre; 3) ka tamdēļ Apgabaltiesai ari bija jāapspriež atbildētāja ieruna par to, ka viņš uzteicis telpas 18. decembrī, un tā, ja Apgabaltiesa nav nodibinājusi, ka prasītājs to būtu noliedzis, tad uzteiktais līgums bija uzskatāms par izbeigušos kaut ari ne 2. janvārī 1926. g., kad telpas atbrīvotas, bet gan 18. janvārī; 4) ka aiz pievestiem apsvērumiem Apgabaltiesas spriedums civ. proc. lik. 181. (129.) un 196. (142.) pantu pārkāpumu dēļ nav atstājams spēkā, Senats n o l ē m a: Rīgas apgabaltiesas 1927. g. 14. septembra spriedumu civ. proc. lik. 181. (129.) un 196. (142.) p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot izspriešanai no jauna tai pašai Apgabaltiesai citā sastāvā. (L. Nr. 578/28.) 4106.p.

169. 1928. g. oktobra mēneša 25. dienā. Sīmaņa I l j i n a lūgums par Latgales apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Jāņa B a l a b k i n a (Balabkova) prasībā pret Sīmani I l j i n u.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Izklausījis prasītāja pilnvarnieka, zv. adv. Hamaņa paskaidrojumus un ņemot vērā: 1) ka, pretēji atbildētāja domām, prasītājs savā prasības rakstā apzīmējis runā stāvošo nomas līgumu netikvien par simulativu, bet ari par fiktivu (prasības raksta 2. lp. 1. abzacs); neatkarīgi no tā, tiesa nav saistīta ar to, kā parts juridiski nosaka apspriežamās juridiskās attiecības vai līgumu, bet tiesa to var raksturot pilnīgi patstāvīgi; 2) ka Apgabaltiesa pareizi un saskaņā ar Senata civ. kas. dep. spriedumā (1925. g. 26. novembra, lietā 363. Nr.) dotiem paskaidrojumiem raksturo fiktiva darījuma pazīmes (kr. civ. lik. 1529. p.), un sakarā ar šo, aiz viņas pievestiem iemesliem, noteikusi ari runā stāvošo nomas darījuma fiktivo raksturu; tiesas slēdzieni par to, vai darījums ir uzskatāms par fiktivu, attiecas uz lietas faktisko pusi un nav tādēļ pārbaudāms kasacijas kārtībā (Sen. civ. kas. dep. spried. 1928. g. Nr. Nr. 45., 251. u. c.); ar to atkrīt visi atbildētāja paskaidrojumi, kuros tas apstrīd Apgabaltiesas slēdzienu pareizību pēc būtības; 3) ka Apgabaltiesa, sprieduma motivu 2. pktā, atsaucas uz to, ka atbildētājs nav tieši apstrīdējis prasītāja prasības rakstā un Apgabaltiesas sēdē paskaidrojumu par to, ka atbildētājs valdot strīdū esošo zemi sākot no 1915. g. 9. aprīļa (aizpārdošanas) līguma noslēgšanas dienas; pretēji atbildētāja domām, viņš savā apelacijas sūdzībā nemaz nebija aizskāris valdīšanas jautājumu un tāpat ari Apgabaltiesas sēdē nekādas ierunas un paskaidrojumus uz nupat pievesto prasītāja aizrādījumu, valdīšanas jautājumā, nav devis;

4) ka atbildētāja pievestais Sen. civ. kas. dep. 1926. g. 25. marta spried. Nr. 127 nodibina vienīgi to, ka aizpārdošanas līgums kā tāds vien nepierāda vēl aizpircēja īpašuma tiesības uz aizpārdoto nekustamo mantu, bet nemaz neaizskaŗ jautājumu par to, vai un cik tāļu uzskatāms par fiktivu, un tāpēc nederīgu, nomas līgums, ar kuŗu aizpircējam tiktu nodrošināta — pretēji kr. civ. lik. 1684. p. aizpārdotās — nekustamās mantas faktiskā valdīšana; turpretim, augšā pievestais Senata civ. kas. dep. 1925. g. 26. novembŗa spriedums Nr. 363 noteikti pastrīpo, ka ja blakus noslēgtam pārdošanas priekšlīgumam tomēr pārdevējs, ar nolūku pielaist pircēju pie valdīšanas, ar pircēju noslēdzis nomas līgumu, tad pēdējais atzīstams par spēkā neesošu kā nelikumīgs un likumam pretējs darījums uz Kr. civ. lik. 1529. ņ. pamata; 5) ka Apgabaltiesas 2. civ. nod. 1924. g. akts Nr. 363, uz kuŗu bija atsaucies atbildētājs, pie lietas neatrodas; kā redzams no prasītāja paskaidrojumiem Apgabaltiesas 1926. g. 1. jūnija sēdē, prasītājs nav atzinis pirmās prasības lietas identitati ar tagadējo; atbildētājs pat nav mēģinājis pievest sīkākus datus par pirmās prasības saturu un priekšmetu un nebija līdzis viņa pievestās pirmās prasības lietas akti pievienot tagadējai lietai, vai arī nav iesniedzis tai notikušā sprieduma norakstu; pie šādiem apstākļiem Apgabaltiesai nebija sevišķa iemesla apstāties pie atbildētāja celtās exceptio rei judicatae; 6) ka tāpēc Apgabaltiesai, nākot pie slēdziena par normas līguma fiktivo raksturu, bija pietiekošs iemesls nomas līgumu atzīt par nederīgu, neaizskaŗot jautājumu par aizpārdošanas līguma spēku tagadējā lietas stāvoklī 7) ka tādā kārtā Apgabaltiesa nav pārkāpusi atbildētāja pievestos likumus, kādēļ viņas kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Sīmaņa Iljina kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 584/28.)

170. 1928. g. jūnija mēneša 8. dienā. Vecticībnieku savstarpējās palīdzības, labdarības un izglītības biedrības pilnvarnieka, Feodora Pavlova, lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Gustava Tobiasa prasībā pret minēto biedrību.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka Apgabaltiesa konstatējusi, a) ka atbildētāja sarīkoja zaļumsvētkus uz Lucovsalas laukuma, kuŗš apm. 1¼ pūrvietas liels un apvilkts ar drāts žogu; b) ka daudzi no atbildētājas viesiem atradušies ārpus laukuma uz prasītājam izīrētas zemes, nobradādami prasītāja pļavu un sakņu dārzu, izgulēdami rudzus un izlietodami rudzu lauku savu dabīgo vajadzību apmierināšanai; c) ka atbildētājas izrīkojuma apmeklētāju skaits bijis daudz lielāks par pārdoto biļešu skaitu (321 biļete), pie kam šie paši izrīkojuma apmeklētāji bija arī tie, kas uzturējušies uz prasītāja zemes, vismaz lielākai daļai publikas, kuŗa kavējās uz prasītāja zemes, bijusi izrīkojuma viesu nozīmes un tie uzkožamos un dzērienus ņēma no izrīkojuma bufetes; d) ka katrā ziņā cilvēku skaits, kas — bez izrīkojuma apmeklētājiem — atradās uz salas, nav bijis lielāks par to cilvēku skaitu, kuŗi mēdz katru svētdienu izbraukt turp, bet tādu parasti ir ļoti maz; e) ka nav pierādīts, ka taisni šādi parastie svētdienas apmeklētāji būtu prasītājam runā stāvošā svētdienā padarījuši zaudējumus, un tie vispār būtu uzturējušies taisni uz prasītāja pļavas; 2) ka Apgabaltiesa savus konstatējumus dibina uz viņas pievesto liecinieku liecībām; liecinieku liecību novērtēšana un apsvēršana un uz tām viņas pamatotie slēdzieni un konstatējumi attiecas uz lietas faktisko pusi un nav tādēļ pārbaudāmi kasacijas kārtībā; ar to atkrīt visi atbildētājas paskaidrojumi viņas kasa-

cijas-sūdzībā, kuŗos tā apstrīd pievestos Apgabaltiesas slēdzienus un konstatējumus pēc būtības; 3) ka no viņas slēdzieniem un konstatējumiem Apgabaltiesa varēja nākt pie slēdziena, ka atbildētājai saskaņā ar pr. lik. 3444. p. jāatlīdzina prasītājam padarītie zaudējumi; Apgabaltiesas slēdzienu par apmēru atbildētāja savā kasacijas sūdzībā neapstrīd; tāpēc Apgabaltiesa, dibinoties uz tiem pašiem konstatējumiem, aiz viņas aprādītiem iemesliem varēja noraidīt kā nepamatotu — atbildētājas aizrādījumu, it kā pats prasītājs esot varējis novērst zaudējumus, ierīkojot žogu ap savu zemi un tāpēc it kā viņam neesot, pēc priv. lik. 3441. p., tiesības prasīt atlīdzību par tiem; 4) ka, sevišķi jautājumā par atbildētājas izrīkojuma apmeklētāju skaitu, pretēji atbildētājas domām, Apgabaltiesai bija pilnīgs pamats nerēķināties ar Rīgas pilsētas valdes nodokļu nodaļas apliecībā uzdoto pārdoto biļešu skaitu; Apgabaltiesa nemaz neapšauba minētos nodokļu nodaļas apliecināto pārdoto biļešu skaitu, bet atrod, ka vispār pārdoto biļešu skaitam nav izšķīrējas nozīmes, jo pārdoto biļešu skaits faktiski bijis daudz mazāks par efektivu apmeklētāju skaitu; tāpēc vien jau nevar būt runas par to, ka Apgabaltiesa šai ziņā pārkāpusi civ. proc. lik. 409. p.; 5) ka, pretēji atbildētājas domām, Apgabaltiesa nemaz nav no sevis aizkustinājusi jautājumu par atejas trūkumu, bet par to gan runāja pašas atbildētājas uzdotā lieciniece Evsejeva Apgabaltiesas 1925. g. 14. februaŗa sēdē, uz kuŗu Apgabaltiesa ari atsaucās savā spriedumā; par to, ka atejas bijušas uz tvaikoņa, atbildētāja runā pirmo reizi kasacijas sūdzībā, tāpēc viņas aizrādījums uz to nav Senatā apspriežams; 6) ka tādā kārtā Apgabaltiesa nav pārkāpusi atbildētājas pievestos likumus, kādēļ iesniegtā kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats n o l e m j: Vecticībnieku savstarpīgās palīdzības, labdarības un izglītības biedrības pilnvarnieka, Fedora P a v l o v a kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 586/28.)

171. 1928. g. februaŗa mēneša 27. dienā. Jēkaba T r a u t m a ņ a lūgums par Tiesu Palatas lēmuma atcelšanu Morica G o l d b e r g a nekustama īpašuma pārdošanas lietā.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Izklausījis Jēkaba Trautmaņa pilnvarnieka, zv. adv. Freudenfelda, paskaidrojumus un ņemot vērā: 1) ka, saskaņā ar civ. proc. lik. 1874. p. 2. pkt., priv. lik. 1602., 3967. p. p., ar imobila pārdošanu izsolē ipso jure izbeidzas un dzēšamas gan hipotekas, bet pārējie uz imobila gulstošie lietiskie apgrūtinājumi (kā piem. ingrosēti īres līgumi) tikai tad, ja imobils izsolē tika pārdots un iegūts ar nosacījumu šādus apgrūtinājumus dzēst civ. proc. lik. 1872. p. paredzētā kārtībā; 2) ka, saskaņā ar civ. proc. lik. 1872. p. 1. teik., imobils pārdodams ar alternativu nosacījumu: paturēt v a i d z ē s t apgrūtinājumu, ja par to lūdz hipotekars (tā saucamais „vecākais" hipotekars), kuŗa hipoteka tika ingrosēta p i r m s apgrūtinājuma, vai šī hipotekara priekšgājējs, un pie tam pirms izsoles dienas; konkrētā gadījumā pats sūdzētāja cedents, Maksis Jakobsons, t .i. „vecākais" hipotekars (pēc zemes grāmatām), bija lūdzis izsoli nolikt ar aprādīto alternativo nosacījumu, kā par to ari atzīmēts 1926. g. 2. decembŗa izsoles žurnalā — protokolā; 3) ka pēc Tiesu Palatas pareizā aizrādījuma, uz imobila ingrosētais īres līgums būtu ar imobila pārdošanu izsolē uzskatāms par dzēšamu tikai tad, ja, kā tieši paredzēts ari civ. proc. lik. 1874. p. 2. teik., nav pircēju, kuŗi vēlētos imobilu iegūt, paturot šo apgrūtinājumu; 4) ka pati Apgabaltiesa savā 1927. g. 11./18. janvaŗa lēmumā (motivu 3.

pktā) izgājusi no tā, ka „nekustamā īpašuma pārdošana notikusi ar noteikumu atstāt spēkā minētās lietiskās tiesības"; 5) ka ar civ. proc. lik. 1880., 1881. pantiem, hipotekariem piešķirtās tiesības paturēt sev imobilu, kuŗa izsole netika noregulēta civ. proc. lik. 1161., 1162., 1874. pp. paredzētā kārtībā, pēc savām sekām pilnīgi identiska ar imobila efektivo pārdošanu un iegūšanu likumīgi notikušā izsolē (Sen. civ. kas. dep. spr. kr. 1921. g. 32. Nr. Levita nek. īpaš. pārdoš. lietā); 6) ka tādēļ ari tam, kas imobilu ieguvis paturot to civ. proc. lik. 1880., 1881. p. p. paredzētā kārtībā, jārespektē imobilu apgrūtinošais līgums, ja vien imobils netiktu pārdots izsolē ar nosacījumu dzēst šo apgrūtinājumu; 7) ka, pretēji sūdzētāja domām, tam apstāklim, ka priekšā esošais hipotekars, Latvijas komercbanka, solījis izsolē Ls 68.000,— ar nosacījumu dzēst apgrūtinājumu, nav nekādas nozīmes, jo abu hipotekaru-piedzinēju tiesības un stāvoklis savā starpā neatkarājas viens no otra; priekšrocība paturēt imobilu konkretā gadījumā piederēja katrā ziņā sūdzētājam kā jaunākam hipotekaram (civ. proc. lik. 1880. p. 2. teik.); bez tā, Latvijas komercbankas lūgums, pirmā izsolē pārdoto imobilu apstiprināt viņai un dzēst apgrūtinājumus, tika jau ar Apgabaltiesas 1926. g. 3. augusta lēmumu atstāts bez ievērības; 8) ka, pretēji sūdzētāja domām, Tiesu Palata nemaz neapgalvo, ka civ. proc. lik. 1872. p. būtu ticis ievests taisni tikai apgrūtinājuma rīkotājam (pārdodamā īpašnieka pretkontrahentam) par labu, bet gan aizrāda uz to, ka, ja imobils ticis pārdots izsolē bez sevišķa nosacījuma dzēst apgrūtinājumu, apgrūtinājuma rīkotājam nav iemesla piedalīties izsolē vai vispār sekot izsoles rezultātam, jo viņš var paļauties uz „torgu fiksēto kārtību par apgrūtinājuma paturēšanu"; ja ari Tiesu Palata šo apgrūtinājuma rīkotāju nepilnīgi skaidri sauc par „apgrūtinājuma kreditoru", tad viņa nemaz nav domājusi ar to apzīmēt apgrūtinājuma rīkotāju par hipotekaru un pielaist, ka apgrūtinājuma rīkotājs, Cheifecs, būtu varējis savas — kā apgrūtinājuma rīkotāja — intereses ievērot ari kā hipotekars; 9) ka izsolē, 1926 g. 2. decembrī, patiesi Rakuzins nosolījis imobilu ar nosacījumu atstāt spēkā apgrūtinājumu, un tikai šai imobila stāvoklī sūdzētājs, izlietojot civ. proc. lik. 1880., 1881. pantos katram hipotekaram piešķirtās tiesības imobilu paturēt sev, būtu varējis iegūt imobilu; sūdzētājs ari nevar konkretā gadījumā atsaukties uz to, ka apgrūtinājums esot dzēšams tāpēc, ka konkretā gadījumā apgrūtinājums esot iespaidojis izsoles rezultatu it kā apgrūtinājuma dzēšanas ziņā; taisni otrādi, augstākie nosolījumi ar nosacījumu atstāt apgrūtinājumu spēkā, bija: no Rakuzina 120.000 ls un no Cheifeca 69.000 ls, kāmēr augstākais nosolījums ar nosacījumu dzēst apgrūtinājumu bijis tikai par 68.000 ls, kas izgājis no Latvijas komercbankas; sūdzētājs, resp. viņa cedents (priekšgājējs), Maksis Jakobsons, turpretim, vispār nebija izsolē piedalījies; 10) ka tādā kārtā Tiesu Palata nav kasacijas sūdzībā pievestos likumus pārkāpusi, kamdēļ viņa kasacijas sūdzība kā nepamatota, atraidāma, Senats nolemj: Jēkaba Trautmaņa kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 594/28.)

172. 1928. g. maija mēneša 11. dienā. „Banque Générale pour le Commerce Etranger" pilnvarnieka, zv. adv. Hillmaņa lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu „Banque Générale pour le Commerce Etranger" prasībā pret Latvijas Privatbanku un Krievu Ārējās tirdzniecības Bankas Likvidacijas komisijas, kā trešās personas atbildētājas pusē pilnvarnieka zv. adv. Kēmaņa paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Pētersons.

Senats atrod: Gan Tiesu Palata nepareizi samaisa depozitdarījumu ar noguldījuma zīmi. Noguldījuma zīme ir vērtspapīrs, un proti, ja tā izdota uz vārdu — rektapapīrs. Tomēr, pēc būtības, Tiesu Palata pareizi atzinus ka šāda noguldījuma zīme nemaz nav abstrakts vērtspapīrs, bet gan taisni kauzals vērtspapīrs, jo „causa" tieši redzama no papīra, proti kā „causa" izrādās depozitdarījums. Vispār jautājums par abstraktu vai kauzalu vērtspapīru pilnīgi atkrīt konkretā gadījumā, jo taču prasība celta pret šī vērtspapīra parādnieku (izdevēju) un tā tad parādnieks (atbildētāja) var šo vērtspapīru apstrīdēt, ceļot visus iebildumus pret prasītāju, ar kuŗiem atbildētāja domā pierādīt šī vērtspapīra simulativo (nevis fiktivo, kā nepareizi aizrāda Tiesu Palata) raksturu, t. i. atsaukties uz to apstākli, „ka depozitdarījums patiesi nav ticis noslēgts starp partiem". Bez tā, atbildētāja varēja atsaukties ari uz to, ka tas kauzalais darījums, kas īstenībā bijis noguldījumu zīmju pamatā, proti īres līgums, patiesi atkritis kā apstrīdēts no 3. personas, t. i. bij. Kr. Ārējās tirdzn. bankas likvidacijas komisijas, aiz tā fiktivā rakstura. Šai ziņā Tiesu Palata konstatējusi: 1) ka depozitdarījums, uz kuŗu būtu varējis dibināt minētās noguldījuma zīmes, starp partiem nemaz nav noticis, bet gan noticis tikai īres līgums starp atbildētāju un Kr. Ārējo tirdzn. banku; pie tam, īres naudas samaksas vietā, un pie tam par visu īres līguma laiku, izīrētāja likusi atbildētāju izdot prasītājai minēto noguldījuma zīmi (kopā ar čeku) uz to kopsummu un ar tiem pašiem samaksas termiņiem. 2) ka pats īres līgums ticis vērsts uz to, lai paralizētu Kr. ār. tirdzn. bankas imobila piespiedu (pēc 1921. g. 20. aprīļa likuma un to papildinājumiem) likvidaciju un tā tad atzīstams par fiktivu un spēkā neesošu saskaņā ar civ. lik. 2922. p. un 1916. g. 3. julija likumu; 3) ka prasītājai par visu to bijis zināms, resp. būtu bijis jāzin. Pievestie Tiesu Palatas konstatējumi un viņas slēdzieni par zināmu darījumu simulativo un resp. fiktivo raksturu attiecas uz lietas faktisko pusi un nav tāpēc pārbaudāmi kasacijas kārtībā. Ar to atkrīt visi prasītājas paskaidrojumi viņas kasacijas sūdzībā, ar kuŗiem tā apstrīd pievesto Tiesu Palatas konstatējumu un slēdzienu pareizību pēc būtības un kuŗos izsmeļas gandrīz viss kasacijas sūdzības saturs. No šādiem saviem konstatējumiem un slēdzieniem Tiesu Palata varēja nākt pie sava gala slēdziena par to, ka prasītājai nav tiesības prasīt no atbildētājas noguldījumu zīmē aprādīto summu. Tiesu Palatas aizrādījumiem uz to, ka noguldījumu zīmes izdošanā uz prasītājas vārda būtu jāierauga Kr. ārēj. tirdzn. bankas cesija prasītājai, ka Kr. ārēj. tirdzn. bankas valde, resp. viņas pilnvarnieki nav bijuši formali leģitimēti slēgt darījumus ar prasītāju, resp. atbildētāju, piešķiŗama vienīgi blakus motivu nozīme, kuŗi tā tad nekrīt svarā, piegriežot vērību Tiesu Palatas pareiziem gala slēdzieniem. Līgumu (darījumu) simulativo, resp. fiktivo raksturu Tiesu Palata varēja konstatēt ari bez tā, ka par to tiktu iesniegta sevišķa pretprasība, kuŗa būtu ceļama pret šo līgumu (darījumu) pret kontrahentu, ja šādu līgumu (darījumu) raksturs būtu atzīstams par nodibinātu ar tagadējo spriedumu, saprotams, gan tikai attiecībā uz tām personām, kuŗas ņēmušas dalību kā parti tagadējā prasības lietā. Pretēji prasītājas domām, 3. personas pieaicināšana lietā pielaižama ari ārpus regresa tiesību pastāvēšanas, jo pietiek ar to, ka būtu iespējama interešu sadursme starp pieaicinošo un pieaicināmo personām, un proti: lai spriedums netiktu apstrīdēts (no pieaicinošās personas viedokļa) resp. lai neceltu vēlāk strīdu pret šo spriedumu (ari no pieaicinamās personas viedokļa). Tā tad, izšķīrējs ir interešu jautājums kā tāds. Tiesu Palata, pieaicinātājas personas interešu stāvokli konstatējusi un šāds Tiesu Palatas slēdziens nav kasacijas kārtībā pārbaudāms.

Aiz aprādītiem iemesliem atrodot, ka Tiesu Palata nav pārkāpusi

prasītājas pievestos likumus, kādēļ prasītājas kasacijas sūdzība atraidāma, Senats nolemj: prasītājas Banque Générale pour le Commerce Etranger pilnvarnieka, zv. adv. Hillmaņa, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 609/28.)

173. 1928. g. marta mēneša 29. dienā. Movša Barana pilnvarnieka, zv. adv. pal. Vilenčika, lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Paulīnes, Paula un Evalda Romaņu un Almas Nonācs prasībā pret Movšu Baranu un pēdējā pilnvarnieka, zv. adv. Kalniņa, paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Izklausījis atbildētāja pilnvarnieka, zv. adv. pal. Vilenčika, paskaidrojumus un ņemot vērā: 1) ka Apgabaltiesa apstiprinājusi īres valdes spriedumu, kurš noticis pirms īres naudas iemaksāšanas īres valdes depozitā; 2) ka paši prasītāji, Apgabaltiesas sēdē iesniedzot datus par atbildētāja īres valdes depozita iemaksātām summām un paskaidrojot, ka viņi tās saņēmuši depozitā, bija lūguši prasības daļu par īri līdz 1927. g. 1. oktobrim atstāt bez caurskatīšanas; 3) ka Apgabaltiesa tomēr apstiprinājusi īres valdes spriedumu pilnā apmērā, tā tad ari attiecībā uz īres naudas piespriešanu nupat atzīmētā daļā, neņemot vērā pašu prasītāju lūgumu dēļ prasības atstāšanas bez caurskatīšanas šai daļā, tā tad pielaižot iespējamību, to pašu īres naudas daļas otrreizējo piedzīšanu no atbildētāja; 4) ka tā tad Apgabaltiesa sprieduma daļā par īres maksas piedzīšanu pārkāpusi civ. proc. lik. 6., 181., 196. (4., 129., 142.) p. p., piespriežot prasītājiem vairāk ne kā tie bija prasījuši, kādēļ Apgabaltiesas spriedums šai daļā atceļams; 5) ka pēc atbildētāja pareizā aizrādījuma, lik. par telpu īri 32. p. 2. piez. piemērojama gan netikvien dzīvokļiem, bet ari veikala telpām; jo 32. p. 2. piez. noteikums pēc būtības ierobežo 32. p. 7. pkt. noteikuma piemērošanu un ir uzskatāms par pēdējā izņēmumu; ja nu, kā paskaidrojis Senats (civ. kas. dep. spried. 1926. g. Nr. 281), 32. p. 7. pkt. piemērojams analoģiski ari veikaliem; 6) ka, tomēr, 32. p. 2. piez. pretēji atbildētāja domām, nav iztulkojama un piemērojama absoluti, bet, kā to sīkāki aprādījis Senats savā civ. kas. dep. 1926. g. 464. Nr., lik. par telpu īri 32. p. 2. piez., runājot par dzīvokli, kas jau „bijis" namsaimniekam, domā par faktiski un pastāvīgi ieņemtu dzīvokli, bet ne par dzīvokli, kuru ieņem kāda cita persona un kurā namsaimnieks varbūt ilgu laiku atpakaļ un pie pilnīgi citiem apstākļiem vai tikai garām ejot, uzturējies; jo pievestā likuma noteikuma racionalais pamats pastāv iekš tam, lai nogrieztu namsaimniekam iespēju, ļaunprātīgi izlietojot vajadzību pēc dzīvokļa savā namā, pieprasīt sev viņa prasījumus tālu pārsniedzošu dzīvokli; tāpēc 32. p. 2. piez. uzstāda it kā faktisku prezumpciju par to, ka namsaimniekam jau bijis agrāk dzīvoklis savā namā, tad šāds viņa agrākais dzīvoklis būtu šaubu gadījumā uzskatāms par piemērotu viņa vajadzībām; bet šāda tīri faktiska prezumpcija katrā ziņā ir atspēkojama un namsaimniekam piešķirama tiesība tomēr pierādīt, vai nu to, ka viņš agrāk faktiski nav dzīvojis tagad pieprasītajā dzīvoklī, vai ka tas dzīvoklis, kuru domā ierādīt viņam izliekamais īrnieks, nav vairs piemērots viņam. Šādi Senata paskaidrojumi, pēc analoģijas, tieši piemērojami ari veikala telpām; šai ziņā Apgabaltiesa, pievienojoties īres valdes sprieduma motiviem, ar to pašu konstatējusi, ka no vienas puses, prasītāja Paula Romana ieņemtās telpas tagad nav piemērotas prasītāja uzņēmuma vaja-

dzībām un ka, no otras puses atbildētāja ieņemtās telpas „uzskatāmas katrā ziņā kā prasītājam vispiemērotākās"; šādi Apgabaltiesas konstatējumi attiecas uz lietas faktisko pusi un nav tādēļ pārbaudāmi kasacijas instancē; pie šādiem apstākļiem Apgabaltiesai bija pietiekošs pamats prasītāju, uz 32. p. 7. pkt. pamatoto, lūgumu dēļ atbildētāja izlikšanas no pēdējā ieņemtām veikala telpām atzīt par dibinātu, nepārkāpjot pie tam atbildētāja pievestos likumus; 7) ka tādā kārtā kasacijas sūdzība daļā par īres līguma atcelšanu un atbildētāja izlikšanu iz ieņemtām telpām kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Rīgas Apgabaltiesas 1927. g. 22. oktobra spriedumu daļā par īres maksas piespriešanu par laiku no 1927. g. 1. janvāra līdz 1. oktobrim civ. proc. lik. 6., 181., 196. (4., 129., 142.) p. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu šai daļā nodot tai pašai Apgabaltiesai izspriešanai no jauna tai pašā sastāvā; pārējā daļā Movša Barana pilnvarnieka, zv. adv. pal. Vilenčika, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (183.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 638/28.)

174. 1928. g. maija mēneša 31. dienā. Izaka Lazareva lūgums par Latgales apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Rafaiļa Rembrant-Portnoja prasībā pret Izaku Lazarevu un prasītāja pilnvarnieka, zv. adv. Holcmaņa paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka atbildētājs apstrīd prasību uz tā pamata, ka viņa īres attiecības ar prasītāju esot ipso jure izbeigušās ar to vien, ka viņš, atbildētājs, kā apakšīrnieks, griezies pie namsaimnieka ar pieprasījumu noslēgt ar viņu, atbildētāju, tiešu īres līgumu par runā stāvošām fotografijas telpām, kaut gan namsaimnieks atteicies noslēgt ar viņu kā apakšīrnieku pieprasīto īres līgumu; 2) ka šis atbildētāja uzskats runā pretim lik. par telpu īri 29. pantam, kas nosaka, ka ar šī likuma spēkā nākšanu apakšīrniekam, kā faktiskam telpu īrētājam, kas likuma spēkā nākšanas laikā maksā īri par visām telpām, piešķirtas uz ieņemamām telpām ari visas īrnieka tiesības, un ka saimnieks nevar atteikt īres līguma atjaunošanu uz apakšīrnieka vārdu, ja pēc likuma spēkā nākšanas apakšīrnieks to pieprasa; tā tad apakšīrniekam ir tiesība pēc likuma spēkā nākšanas pieprasīt no namsaimnieka tieša līguma noslēgšanu ar minēto apakšīrnieku; bet ja namsaimnieks no tieša līguma noslēgšanas ar apakšīrnieku atteicās, tad pēdējam būtu tikai tiesības, ceļot pret namsaimnieku prasību tiesā un, no Kriev. civ. lik. viedokļa, lūgt tiesu atzīt prasītājam tieša īrnieka tiesības uz viņa ieņemtām telpām, tā tad gadījumā, ja namsaimnieks atteicies noslēgt tiešu īres līgumu ar apakšīrnieku, pēdējais var ar 29. pantu viņam nodrošināto īres tiesību atzīšanu panākt tikai prasībā pret namsaimnieku; tikai tad, kad šādā gadījumā tiesa atzītu apakšīrniekam tieša īrnieka tiesības uz konkretām telpām un tiesas spriedums stātos spēkā, beigtos šī apakšīrnieka iepriekšējās īres attiecības ar viņa iepriekšējo kontrahentu, t. i. pirmatnējo īrnieku, bet nekad ne ar apakšīrnieka namsaimniekam vienkārši pieteikto prasījumu atjaunot tieši ar viņu īres līgumu; pretēji atbildētāja domām, Senats nekad nav izteicis tamlīdzīgu uzskatu; 3) ka atbildētājs konkretā gadījumā nebija cēlis nupat aprādīto prasību pret namsaimnieku, kādēļ šī pēdējā pienākums īres līgumu atjaunot ar viņu, atbildētāju, nav ticis nodibināts iepriekš tiesas ceļā ar saistošu priekš tagadējā prasītāja spēku; 4) ka, neatkarīgi no tā, 29. pantam ir tikai pārejas noteikumu nozīme un tas piemērojams vienīgi sakarā ar likuma par telpu īri spēkā nākšanu; izšķīrēja

tā tad ir apakšīrnieka izturēšanās šī likuma spēkā nākšanas laikā; ja tādēļ apakšīrnieks pēc likuma spēkā nākšanas ar konkludentiem darbiem jau bija izteicis savu gribu palikt iepriekšējās īres attiecībās ar savu iepriekšējo tiešo kontrahentu, t. i. pirmatnējo īrnieku, tad apakšīrnieks ar to galīgi zaudējis viņam ar pievesto pagaidu noteikumu nodrošinātās tiesības prasīt tiešo īres līguma noslēgšanu ar namsaimnieku, apejot pirmatnējo īrnieku (Sen. civ. kas. dep. spried. 1926. g. 312. Nr.); 5) ka konkretā gadījumā, kā konstatējusi Apgabaltiesa un nenoliedz atbildētājs, viņš tikai 1926. g. 25. februarī piedāvājis, un pie tam bez panākuma, īres naudu namsaimniekam, bet līdz 1926. g. 1. martam īres naudu maksājis viņa tiešam kontrahentam, prasītājam šai lietā; tādā kārtā atbildētājs klusu ciešot atzinis par spēkā esošu jau pēc likuma spēkā stāšanās, taisni viņa iepriekšējo īres līgumu ar prasītāju un līdz ar to, klusu ciešot, atteicies no 29. p. viņam piešķirtām tiesībām prasīt īres līguma atjaunošanu tieši ar namsaimnieku; 6) ka tādā kārtā Apgabaltiesa, atrodot par spēkā esošām vēl atbildētāja iepriekšējās īres attiecības ar prasītāju, namsaimnieku, bet neatzīstot kādas tiešas īres attiecības starp atbildētāju un namsaimnieku, nav lik. par elpu īri 29. p. nedz pārējos atbildētāja pievestos likumus pārkāpusi, kādēļ viņa kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats n o l e m j: Izaka L a z a r e v a kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 646/28.)

175. 1928. g. junija mēneša 8. dienā. Stiglica atbildīgo darbinieku arteļa pilnvarnieka, zv. adv. Bočagova, lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Vladimira S p r o s t a prasībā pret Stiglica atbildīgo darbinieku arteli.

Sēdi vada priekšsēdētājs senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka tiesas slēdziens par to, vai prasība un prasības lūgums ir pietiekoši skaidri formulēti, attiecas uz lietas faktisko pusi un nav tādēļ pārbaudāms kasacijas kārtībā; ar to atkrīt atbildētāja paskaidrojumi viņa kasacijas sūdzībā, kuros tas apstrīd Apgabaltiesas slēdziena pareizību pēc būtības minētā jautājumā; 2) ka Apgabaltiesa, atsaukdamās vienīgi uz statutu 11., 22. §§, apmierinājusi prasību dēļ drošības naudas izsniegšanas atpakaļ prasītājam uz tā pamata, a) ka prasītājs izstājies no arteļa uz paša lūguma un skaitījies par izstājušos ar 1925. g. 3. decembri; b) ka tāpēc pilnsapulces 1926. g. 21. marta lēmumam par viņa izslēgšanu nevarot būt nozīmes un tas nevarot nodibināt viņa pienākumu atlīdzināt zaudējumus artelim; c) ka atbildētājs nav pierādījis zaudējumu faktu, un d) ka tā tad prasītājam esot tiesības prasīt savu drošības naudu bez atvilkuma; 3) ka Apgabaltiesa šai ziņā nav ievērojusi, ka jautājumā par drošības izsniegšanu un par arteļa tiesībām, no drošības naudas atvilkt artelim nodarītos zaudējumus, nemaz nekrīt svarā, vai biedrs vienkārši izstājies uz paša vēlēšanos, vai ticis no arteļa izslēgts; jo arī izslēgtais biedrs katrā ziņā skaitās par izstājušos (statuti 12. § 2. teik.); no statutu 13, 14, 15, 22., 23. §§ kopēja nojēguma un paša „drošības naudas" jēdziens izriet, ka drošības nauda taisni paredzēta varbūtējo zaudējumu segšanai un tāpēc jau pēc savas būtības izsniedzama atpakaļ tikai tad un tikai tik tālu, cik tālu pret drošības naudas maksātāju nav pretenziju par zaudējumiem; biedra izslēgšana ir tikai arteļa pilnsapulces tiesības, bet ne pienākums; katrā ziņā drošības nauda izsniedzama tikai pēc gada pārskata pieņemšanas pilnā sapulcē par to gadu, kad izbeidzās izstājušos vai izslēgtā biedra at-

bildība par arteļa saistībām, t. i. saskaņā ar statutu 12. §. 2. teik. un 13. §. 1. teik. gada laikā, skaitot no tā darbības gada beigām, kad biedrs skaitās par izstājušos; šāds statutos izteiktais uzskats ir pilnīgi saprotams, jo tikai pēc attiecīgā darbības gada pārskata pieņemšanas pilnā sapulcē galīgi noskaidrojās arteļa stāvoklis pret trešām personām un biedra stāvoklis pret arteli; tāpēc Apgabaltiesa arī nevarēja apiet jautājumu par prasības priekšlaicību, jo tāda ir iesniegta pirms gada un 1 mēneša notecējuma, skaitot no 1925. g. pārskata pieņemšanas arteļa pilnsapulcē; 4) ka, neatkarīgi no tā, pilnsapulces 1926. g. 21. marta lēmums par prasītāja izslēgšanu no arteļa nav zaudējis savu nozīmi un spēku tikai pateicoties tam vien, ka pats prasītājs agrāk bij pieteicis savu vēlēšanos izstāties no arteļa un minētais lēmums noticis pēc tās dienas, kad prasītājs būtu uzskatāms par izstājušos; šai ziņā minētam lēmumam ir vismaz tā nozīme, ka ar to tiek konstatēts, ka prasītājs ticis izslēgts, un ar šādu savu lēmumu artelis izteicis savu gribu, prasītājam piemērot visas ar viņa izslēgšanu saistītās sekas, ja vispār domātu šim izslēgšanas faktam kā tādam piešķirt kādas sevišķas sekas, tiesa, neatzīstot aprādītam lēmumam pierādījuma nozīmi attiecībā uz to no kāda uzskata — kā liekas — iziet Apgabaltiesa 5) ka, bez tā, Apgabaltiesa, neatzīstot aprādītam lēmumam pierādījuma nozīmi attiecībā uz to faktu, ka prasītājs, tāpat kā ari pārējie, tai minētie arteļa biedri, patiesi nodarījis artelim zaudējumus lēmumā atzīmētā apmērā, tomēr nav paskaidrojusi, kādēļ viņa nav šai ziņā piegriezusi vērību tam, atbildētāja noteikti uzsvērtam apstāklim, ka pats prasītājs vēl nepiedalījies tai sapulcē un nav iebildumus pret lēmumu pēc būtības cēlis; 6) ka tādā kārtā, Apgabaltiesa, nepareizi un neizsmeļoši piemērojot un iztulkojot arteļa statutus un pielaižot motīvu nepilnību, pārkāpusi civ. proc. lik. 181., 196. (129., 142.) pp., Senats, neielaizdamies pārējo kasacijas sūdzībā pievesto kasacijas iemeslu pārbaudīšanā, n o l e m j: Rīgas apgabaltiesas 1927. g. 9. novembra spriedumu civ. proc. lik. 181., 196. (129., 142.) pp. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai Apgabaltiesai izspriešanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 653/28.)

176. 1928. g. maija mēneša 31. dienā. Aleksandra O r e s lūgums par Tiesu Palatas lēmuma atcelšanu Jozefa V a l e i k a nekustama īpašuma pārdošanas lietā un Antona J a k u b a i t i s a pilnvarnieka zv. adv. Hercenberga paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Izklausījis zv. adv. Hercenberga paskaidrojumu un ņemot vērā: 1) ka pēc civ. proc. lik. 959. p. (beigās) izsole, par kuru jau izdarīti attiecīgi sludinājumi, gan nav apturama parādnieka nāves dēļ, kaut ari pirms izsoles dienas mantinieki nebūtu apstiprināti tiesā, vai par mantojumu nebūtu iecelts aizgādnis; bet šis noteikums attiecas vienīgi uz to gadījumu, kad parādnieka nāve notikusi tikai p ē c jau izdarītā sludinājuma, kamēr pretējā gadījumā katrā ziņā būtu jāievēro pievestā panta pirmā daļa, pēc kuras izsole ir apturāma līdz mantinieku apstiprināšanai tiesā, vai līdz mantojuma aizgādņa iecelšanai (Kriev. Sen. civ. kas. dep. spried. 1896. g. 95. Nr. Antipova lietā); 2) ka Tiesu Palata konstatējusi, ka izsole notikusi 1927. g. 17. februarī un ka parādnieks miris jau 1915. g. 27. janvārī; no Vald. Vēstn. 1926. g. 257. Nr. redzams, ka sludinājums par izsoli tika iespiests 1926. g. 13. novembrī, tā tad daudz vēlāki par parādnieka nāves dienu; 3) ka, pretēji sūdzētāja domām, civ. proc. lik. 1180. p. uzskaitītie gadījumi uzskatāmi par izsmeļošiem tikai tai nozīmē, ka izsole nav atceļama ārpus 1180.

p. paredzētem gadījumiem, ja vien izsole notikusi likumos paredzētā kārtībā (Kriev. Sen. civ. kas. dep. spried. 1896. g. 95. Nr. Antipova lietā; 1886. g. 71. Nr.; 1898. g. 103. Nr.); tāpēc izsole nav uzturāma spēkā gadījuma, kad pirms izsoles nav izdarīts attiecīgs sludinājums (priv. lik. 3970. p. I. pkt.), sevišķi, kad sludinājums izdarīts jau pēc parādnieka nāves, kad nav nedz tiesā apstiprinātu mantinieku, nedz mantojuma aizgādņa; 4) ka tādā kārtā Tiesu Palatas lēmums, kurā atstāts spēkā Apgabaltiesas lēmums dēļ izsoles atzīšanas par neesošu, gala slēdziena ziņā, saskan ar likumiem, kādēļ sūdzētāja kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Aleksandra Oreš kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 673/28.)

177. 1928. g. maija mēneša 31. dienā. Alvīnes Lūces pilnvarnieka, zv. adv. Ozola, lūgums par Tiesu Palatas lēmuma atcelšanu Jūliusa Vārnas mantojuma lietā un Kārļa Vārnas paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) saskaņā ar pašas sūdzētājas pievesto nod. nolik. 212. p. pielik. 5. p., tiesa noteic nodokļu apmēru pēc mantinieku iesniegtiem pieteikumiem, kuri vajadzības gadījumā jāapstiprina ar dokumentiem, rīkojoties pie tam pēc noteikumiem par mantojuma mantu novērtēšanu; 2) ka tā tad pievestais 5. p. runā vispār par mantojumiem, neatkarīgi no to sastāva, kā kustamu vai nekustamu mantu, tomēr kategoriski uzsverot, ka tiesai katrā ziņā jāievēro noteikumi par mantojuma mantu novērtēšanu; 3) ka konkreta gadījumā lieta grozās ap nekustamām mantām; 4) ka noteikumi par nekustamu mantu novērtēšanu mantošanas lietās paredz nod. nolik. 231. p., kas nosaka, kādi novērtējuma dati obligatoriski jāievēro, noteicot summu, no kuras ņem mantošanas nodokli, tai skaitā ari apdrošinājuma novērtējums (страховая оцѣнка); pie tam 231. p. tieši piezīmē, ka jāņem vērā augstākais novērtējums; tā tad augstākais novērtējums jāņem vērā ari tad, kad mantinieki mantojuma sastāvu būtu novērtējuši zemāk; 5) ka, pretēji sūdzētājas domām, apdrošinājuma novērtējums nemaz nav it kā kāds vienpusīgs, no apdrošinātāja izejošs akts, kas būtu izdarāms tikai pēc apdrošinājuma līguma slēgšanas un paliktu nezināms apdrošinājuma ņēmējam; turpretim apdrošinājuma novērtējums tieši ir apdrošinājuma līguma slēgšanas priekšnoteikums, t. i. viens no tiem faktiskiem datiem, uz kuriem pamatojas apdrošinājuma līgums un pēc kura vispār tikai varētu spriest par to, vai apdrošinājuma ņēmējs apdrošinājis mantu tās pilnā vērtībā, vai zemākā summā (Unterversicherung, недострахование); pirmā gadījumā apdrošināšanas summa saskristu ar apdrošinājuma novērtējumu; otrā gadījumā apdrošinājuma ņēmējs būtu pašapdrošinātājs iztrūkstošā līdz novērtējumam summā; 6) ka tādā kārtā Tiesu Palata, ņemot par pamatu mantošanas nodokļu summas noteikšanai apdrošinājuma novērtējumu, nav sūdzētājas pievestos likumus pārkāpusi, kādēļ viņas kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Alvīnes Lūces pilnvarnieka, zv. adv. Ozola, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 674/28.)

178. 1928. g. aprīļa mēneša 26. dienā. Zemkopības ministrijas pilnvarnieka, zv. adv. Berga, lūgums par Liepājas apgabaltiesas lēmuma atcelšanu Jāņa Artmaņa prasībā pret Zemkopības ministriju.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka prasītājs atradies mežziņa dienestā Aizputes virsmežniecibā skaitot no 1922. g. un, kā tādam, viņam piekrita dienesta zemes lietošana, kuŗa tā tad sastadīja viņa atalgojuma daļu; 2) ka tā tad prasītaja ka mežziņa, t. i. valsts ierēdņa attiecibas pret valsti pamatojas un valsts tiesībam, t. i. uz publiskām tiesībam un tādēļ ari apspriežamas pēc publiskam tiesībam; 3) ka prasītajs, lūdzot piespriest viņam izdevumu atlīdzību par dienesta remontiem atbildētajai piederošai dzīvojamā ēka uz viņa dienesta zemes, ar to — pēc butības — prasa atlīdzību it kā par priekšlaicīgu atlaisanu no dienesta; 4) ka tā tad nupat minētas prasības izriet no prasītaja dienesta attiecībām pret valsti, bet nemaz ne no kadam privattiesiskam attiecibam pret valsti vai pret zemi, kuŗa tikusi nodota viņam lietošanā vienīgi dienesta dēļ, bet nekad ne privatas saimniecibas nolukam; 5) ka tāpec tagadejā prasība, kuŗa pēc paša prasītaja paskaidrojumiem viņa prasības raksta, izriet no viņa dienesta attiecībam pret valsti un vērsta uz viņa dienesta tiesību izvešanu pret valsti, pamatojas uz publiskām tiesībām un apspriežama pēc publiskam tiesībam; 6) ka pie šādiem apstākļiem prasibas priekšmets nav strīds par civiltiesibām un prasiba tapec nepiekrīt civiltiesai; 7) ka tādā karta Apgabaltiesas lēmums, kuŗā atbildētajas piekritības ieruna atraidīta, atceļams un lietas nepiekritibas dēļ civiltiesai izbeidzama, Senats n o l e m j: Liepajas apgabaltiesas 1927. g. 8. novembŗa lēmumu atcelt un lietu nepiekritibas dēļ civiltiesai izbeigt. (L. Nr. 685/28.)

179. 1928. g. oktobŗa mēneša 26. dienā. Katrīnes B a l o d pilnvarnieka, zv. adv. Eglīša, lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Katrīnes B a l o d prasībā pret Anetu, Arvīdu, Andreju, Eduardu un Jāni B a l o ž i e m.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Senats atrod: prasītāja savā iesūdzibas rakstā paskaidro, ka uz viņas mir. vīra Andreja Jāņa d. Baloža priekšlikumu Andreja Matīsa d. Balodis 1908. g. esot nosolījis Hapsiņu mājas par naudu, kuŗu esot devis Andrejs Jāņa d. Balodis; pie tam ticis norunats starp abiem Baložiem, 1) ka mājas esot nododamas Andreja Jāņa d. Baloža valdīšanā (kas ari esot noticis pašā izsoles dienā) un 2) ka mājas ari zemes grāmatās esot pārvedamas uz viņa vārda; šis noteikums nav izpildīts, jo mājas zemes grāmatās skaitās uz Andreja Matīsa d. Baloža vārdu. Apgalvojot, ka viņas vīrs mājas esot valdījis no minētā laika (1908. g.), prasītāja cēlusi pret Andreju Matīsa d. mantiniekiem prasību par viņas īpašuma tiesību atzīšanu uz mājām uz iesēdējuma pamata. Tiesu Palata prasību atraidījusi atzīstot, ka prasītajas vīram neesot bijis valdīšanas justus titulus. Prasītājas kasacijas sūdzība pelna ievērību. Analizējot starp Baložiem nodibinātās juridiskās attiecības, jākonstatē, ka viņu starpā ir noticis t. s. f i d u c i a r s d a r ī j u m s, zem kuŗa saprotams kādas tiesības pārvešana uz citu personu tādam nolūkam, kas pats par sevi tādu pārvešanu neprasa (piem., īpašuma tiesību pārnešana tā pārvaldīšanas nolūkam, prasības cesija tās piedzīšanai); pateicoties tam, šis pārvešanas rezultats iekšēji nesaskan ar īsto pārvedēja mērķi, bet iet pāri par darījuma saimniecisko nolūku. Dotā gadījumā, kā tas izriet no prasītājas paskaidrojumiem, viņas vīrs (kas f a k t i s k i bijis ieguvis izsolē tiesības uz mājām, jo mājas tikušas nopirktas uz viņa vēlēšanos un par viņa naudu) aiz zināmiem iemesliem esot devis iespēju a t b i l d ē t ā j a tiesību devējam iegūt šīs tiesības, pateicoties kam pēdējais esot tapis par māju f o r m a l u

īpašnieku, bet līdz ar to Baloži — kā apgalvo prasītāja — esot norunājuši, ka mājas nododamas Andreja Jāņa d Baloža valdīšanā un ari zemes grāmatās pārvedamas uz viņa vārdu (tā tad faktiska īpašuma pārvešana uz Andreju Matīsa d. Balodi neesot saskanējusi ar Baložu gribu un nolūku). Saskaņā ar augšā pievesto definiciju, šis darījums atzīstams par fiduciaru darījumu (sk. Enneccerus, Kipp u. Wolff, Lehrbuch des bürgerl. Rechts, 1. sējums, 1. nod. § 139, 11, 2. d.); uz fiduciara darījuma pamata, kas dibinājas uz kontrahentu savstarpīgo uzticību, fiduciars (Treuhänder) gan iegūst visas no darījuma izrietošās tiesības trešām personām pretim, bet fiduciantam pretim viņš ir tikai pilnvarnieks un mantu vai prasību viņš iegūst tikai „zu getreuen Händen". Fiduciars darījums pats par sevi atzīstams par atļautu darījumu (Kr. Sen. civ. kas. dep. spried. 1896. g. Nr. 53, 1874. g. Nr. 20; Dernburg, System des röm. Rechts, 8. izd. § 88, piez. 8; Enneccerus, I. c., § 139, II, 1, Senata 1927. g. spried. Nr. 86 Paula lietā), cik tālu protams viņu nolūks vai noslēgšanas iemesls nav pretlikumīgs. Ceļas jautājums, vai konstatētais fiduciarais darījums var būt par iesēdējuma justus titulus. Nevar būt šaubu par to, ka gadījumā, ja Baložu noruna būtu tikusi izpildīta visās viņas daļās, tad īpašuma tiesības no Andreja Matīsa d. Baloža būtu pārgājušas uz Andreju Jāņa d. Balodi, no kā izriet, ka šis darījums pieskaitāms pie priv. lik. 829. p. minētiem darījumiem, kuŗus likums atzīst par justus titulus (priv. lik. 830. p. šie darījumi nav uzskaitīti izsmeļoši). Tādēļ Tiesu Palatai vispirms bija jāieņem noteikts stāvoklis jautājumā par to, vai lietas faktiskie apstākļi, kā tos attēlo prasītāja, atzīstami par pierādītiem vai nepierādītiem; to Tiesu Palata nav darījusi, ar to pielaižot motivu nepilnību un pārkāpjot civ. proc. lik. 711. p. Neizšķiŗot šo jautājumu, bet tomēr atzīstot, ka lietā neesot pierādītas tādas līguma attiecības, kuŗas varētu noderēt par pamatu iesēdējumam, Tiesu Palata pārkāpusi priv. lik. 829. pantu; pie minētā slēdziena Tiesu Palata būtu varējusi nākt tikai tad, ja viņa prasītājas uzdotos faktiskos lietas apstākļus būtu atzinusi par nepierādītiem, vai — pretējā gadījumā — būtu atradusi, ka prāvnieku darījums noslēgts ar pretlikumīgu mērķi (par tādu protams nevarētu atzīt Apgabaltiesas spriedumā uzdoto motivu, jo goda pilsonim nemaz nebija aizliegts iegūt zemnieku mājas), resp. ja nebūtu konstatējami pārējie iesēdējuma nepieciešamie rekviziti; 2) tikai tad, ja Tiesu Palata būtu konstatējusi, ka aiz nupat pievestiem iemesliem konkretā lietā jāatkrīt iesēdējuma instituta piemērošanai, varētu būt nozīme otram Tiesu Palatas motivam, un proti, ka prasītāja esot zaudējusi savas tiesības pateicoties to nepieteikšanai pie atbildētāju apstiprināšanas mantošanas tiesībās, jo pretējā gadījumā viņa, resp. viņas vīrs mājas būtu ieguvuši uz iesēdējuma pamata jau 1918. gadā un tāpēc nekādu viņu tiesību pieteikšana uz Andreja Matīsa d. mantojumu nebūtu bijusi prasāma.

Aiz pievestiem iemesliem, atrodot, ka Tiesu Palata pārkāpusi priv. lik. 829. p., civ. proc. lik. 711. p., kādēļ viņas spriedums nav atstājams spēkā, Senats nolemj: Tiesu Palatas 1927. g. 11. augusta spriedumu priv. lik. 829. p., civ. proc. lik. 711. panta pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot Tiesu Palatai izspriešanai no jauna citu tiesnešu sastāvā. (L. Nr. 697/28.)

180. 1928. g. oktobra mēneša 26. dienā. Žaņa Burģeļa pilnvarnieka, zv. adv. Lazdiņa, lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Olgas Osis prasībā pret Žani Burģeli.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Ņemot vērā: 1) ka Tiesu Palata nav spiesta sevišķi apsvērt katru liecinieku izteicienu, bet viņai ir jāņem vērā un jāapspriež tikai tās liecības, kuras apgaismo svarīgus priekš lietas apstākļus; konkretā gadījumā kasacijas sūdzības iesniedzējs pat neuzdod, kāda nozīme priekš lietas varētu būt no viņa konstatējamai pretrunai liecinieces Alksnīt izteicienos, uz kādu pretrunu viņš — pratēji viņa apgalvojumam kasacijas sūdzībā — nav aizrādījis Tiesu Palatas sēdēs; pie tādiem apstākļiem kasacijas iesniedzējs bez kāda pamata pārmet Tiesu Palatai civ. proc. lik. 711. un 701. p. p. pārkāpumus, kādēļ atkrīt kasacijas sūdzības 1. pkts; 2) ka priv. lik. 158. un 159. p. p. nekad nav tikuši atcelti nedz ar likumu par laulību, nedz ar kādu citu likumdošanas aktu, bet pastāv spēkā (sal. Sen. civ. kas. dep. spried. 1922. g. Nr. 3 Annen lietā un Nr. 176 Venteskrast-Liekne pr. l.); attiecībā uz priv. lik. 159. p., uz kuru patiesībā prasība pamatojas, tas vēl sevišķi atzīts ar 1928. g. 2. junija likumu (lik. un not. kr. Nr. 122), kas šo likuma pantu attiecinājis ari uz Latgali; pie tādiem apstākļiem Tiesu Palata, nepārkāpjot civ. proc. lik. 701. un 711. p. p., varēja aprobežoties ar aizrādījumu, ka atbildētāja iebildumam par minēto likumu spēkā nepastāvēšanu neesot nekāda pamata; ar to atkrīt ari kasacijas sūdzības 2. pkts; 3) ka tādā kārtā Tiesu Palata nav pārkāpusi atbildētāja aprādītos likumus, kādēļ viņas kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Žaņa Burģeļa pilnvarnieka, zv. adv. Lazdiņa, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 698/28.)

181. 1928. g. oktobra mēneša 26. dienā. Kārļa Fišera lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu viņa, Fišera, prasībā pret Jāni Tursu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Senats atrod: prasītājs savā Liepājas apgabaltiesā iesniegtā prasībā lūdz piedzīt no atbildētāja Ls 4014,— ar % un tiesas un lietas vešanas izdevumus, paskaidrodams, 1) ka atbildētājs esot nopircis no Aleksandra Kličmaņa pēdējam piederošo Liepājas nekustama īpašuma zem krep. Nr. 2174 idealo pusi zem tā noteikuma, ka viņš, atbildētājs, pārņem uz sevi kā pašparādu Kličmaņa parādu Liepājas Otrai Savstarpējai Kreditbiedrībai Ls 5900,— apmērā; 2) ka pēc sevišķa, 1926. g. augustā noslēgta līguma atbildētājs esot apņēmies to naudas summu, par kuru Kličmaņa parāds samazināsies kreditbiedrībai, atmaksāt tieši Kličmanim un 3) ka Kličmanis minētā parāda nokārtošanai esot samaksājis kreditbiedrībai starp citu Ls 4014,—, kādēļ atbildētājam šī summa bijusi jāatmaksā Kličmanim, kas savukārt savu prasību Ls 4014,— apmērā esot cedējis prasītājam. Liepājas apgabaltiesa prasibu apmierinājusi. Tiesu Palata, atceļot apgabaltiesas prasības apmierinošo spriedumu, prasību atraidījusi, atzīstot, 1) ka lietā iesniegtais 1926. g. 23. augusta līgums, kā papildinājums pie agrāk noslēgtā pirkšanas-pārdošanas līguma, esot padots tādam pašam liktenim, kā galvenais līgums, kā to pareizi aizrādot atbildētājs, un 2) ka strīdus summas cedēšana prasītājam esot aizskārusi atbildētāja intereses, kurš, pateicoties cesijai, esot nonācis ļaunākā stāvoklī, jo viņam pārdoto imobilu apgrūtinot tagad a) uz kreditbiedrības līguma zemes grāmatās ievestais aizliegums, kas neesot dzēsts, un b) tagadējās prasības nodrošinājums, un tā tad atbildētājs par vienu un to pašu parādu esot saistīts ar diviem kreditoriem; pie tādiem apstākļiem kreditoru maiņa, pēc Tiesu Palatas domām, nedrīkstējusi notikt bez otra kontrahenta — atbildētāja ziņas un

piekrišanas (priv. lik. 3468. p.). No prasītāja par šo spriedumu iesniegtā kasacijas sūdzība pelna ievērību.

Vispirms jāatzīst par nenozīmīgu priekš lietas Tiesu Palatas aizrādījums uz to, ka starp Kličmani un atbildētāju Tursu 1926. g. 23. augustā noslēgtais līgums esot papildinājums pie agrāk noslēgtā pirkšanas-pārdošanas līguma un kā tāds esot padots tādam pašam liktenim, kā galvenais līgums. Tiesu Palata tuvāki nepaskaidro, kāda šim slēdzienam būtu nozīme priekš konkretās lietas, bet tā kā viņa šai ziņā atsaucas uz atbildētāja paskaidrojumiem, tad, jādomā, ka Tiesu Palata visumā šos paskaidrojumus atzinusi par pareiziem. Atbildētājs no savas puses aizstāv to uzskatu, ka Kličmaņa un Tursa līgums kā papildu līgums, esot agrāk noslēgtā pirkšanas-pārdošanas, t. i. bilaterala, līguma sastāvdaļa, kurš saistot abus kontrahentus, bez kuru piekrišanas un vienošanos nevarot notikt kontrahentu maiņa; tādēļ šī līguma cesija neesot pielaižama. Šis redzes stāvoklis atzīstams par maldīgu; vispirms šai lietā neiet runa par kaut kāda līguma kā tāda cedēšanu, kas gan nebūtu iespējams (Sen. civ. kas. dep. spried. 1927. g. Nr. 86 Paula lietā, 1922. g. Nr. 87 Rezevska lietā), bet tikai par zināma prasījuma cedēšanu (un proti, tā prasījuma, kuru Kličmanis, samaksājot Tursa vietā parādu II. Liepājas savstarp. kreditbiedrībai, ieguvis pret Tursu, kas šo parādu bija uzņēmies uz sevi, saskaņā ar Kličmaņa un Tursa starpā noslēgto pirkšanas-pārdošanas līgumu); katrs prasījums, kas nav saistīts ar kontrahenta personu (priv. lik. 3468., 3469. p. p.), var tikt cedēts, ja ari tas izrietētu no līguma (priv. lik. 3467. p.) un ja ari šis līgums būtu divpusīgs (ja tikai ar tādu cesiju kontrahenti nav gribējuši sasniegt kādu no likuma neatļauto mērķi). Šis princips atzīts par konstantu tiesu praksi (Cvingmaņa spried. krāj. I., Nr. 88, Zeuferta arch. VIII., Nr. 35, XI. Nr. 32; sk. ari Erdmann, System, IV. sēj. lp. 187). Konkretā gadījumā iet runa par Kličmanim no Tursa pienākošas naudas summas cesiju, kuŗa būtu atzīstama par pielaižamu, ja ari tā izrietētu no pirkšanas-pārdošanas līguma, jo šis prasījums ar kreditora personu acīm redzot nav saistīts. Bet patiesībā konkretā gadījumā pat nevar būt runa par to, ka minētais prasījums izriet no pirkšanas-pārdošanas (divpusīga) līguma, jo saskaņā ar pēdējo parādu samaksu kreditbiedrībai bija uzņēmies Turs un attiecībā uz šo parādu Kličmanis pret Tursu ieguvis prasījumu nevis uz līguma pamata, bet tikai tādēļ, ka viņš Tursa vietā samaksājis šo parādu kreditbiedrībai; tāpēc konkretā gadījumā varētu gan teikt, ka tas izriet no šī līguma. Tādā kārtā konkretā gadījumā prasījuma cedēšana bija pilnīgi pielaižama un likumīga, kādēļ atkrīt augšā (zem 1) pievestais pirmais Tiesu Palatas motivs. Tāpat par nepareizu atzīstams ari otrais (augšā zem 2 pievestais) Tiesu Palatas motivs, ar kuru Tiesu Palata mēģina pierādīt, ka cesija esot aizskārusi atbildētāja intereses, kamdēļ bez tā piekrišanas prasījums neesot bijis cedējams. Pretēji Tiesu Palatas domām, pateicoties cesijai, atbildētājs Turs nevarēja nonākt ļaunākā stāvoklī, jo saskaņā ar priv. lik. 3480. p. viņam pret parsitāju, Fišeru (cesionaru) ir tie paši iebildumi, ka pret Kličmani (cedentu). Tādā pat stāvoklī, kā tagad, Turs būtu varējis nokļūt ari tad, ja Kličmanis savu prasījumu nebūtu cedējis Fišeram, bet būtu pats iesniedzis prasību pret Tursu: ari tad varētu pastāvēt abas divas augšā minētās atzīmes zemes grāmatās. Tādā kārtā, pateicoties cesijai kā tādai, Tursa stāvoklis nav palicis nedz ļaunāks, nedz labāks, bet ir palicis tāds pats, kāds bijis pirms cesijas. Ja atzītu, ka Tursam nav pienākums maksāt naudu pēc minētā papildu līguma, iekams nav dzēsta uz kreditbiedrības līguma ievestā atzīme, tad iebildumu par to viņš va-

rētu celt kā pret Kličmani, tā ari pret Fišeru (3480. p.), prasot kā vienā, tā otrā gadījumā, lai — pirms naudas samaksas no viņu puses — šī atzīme tiktu dzēsta. Tā tad viss jautājums šai lietā var grozīties tikai ap to, vai minētais pienākums uz Tursu gulstas saskaņā ar 1926. g. 23. augusta līgumu, kuŗā paredzēts, ka Tursam nauda jāmaksā pēc tam, kad viņš ir ticis atsvabināts no atbildības pēc saistības kreditbiedrībai. Sakarā ar to tad Tiesu Palatai bijis jāizšķiŗ vienīgi jautājums par to, vai saskaņā ar līgumu Turs būtu atzīstams par atsvabinātu no šīs saistības (un tā tad ari par spiestu samaksāt līgumā minēto naudas summu) jau ar to, ka Kličmanis parādu kreditbiedrībai samaksājis, vai tikai pēc tam, kad būtu dzēsta uz kreditbiedrības lūgumu zemes grāmatās ie vestā atzīme par kreditbiedrības nākamās prasības nodrošināšanu.

Šo kardinalo jautājumu Tiesu Palata nemaz nav apspriedusi, atraidot Tursa prasību aiz pievestiem nepareiziem motiviem attiecībā uz prasījumu cesiju.

Atrodot, ka tādā kārtā Tiesu Palata pielaidusi motivu nepareizību un nepilnību, kādēļ viņas spriedums atceļams priv. lik. 3467. p. un civ. proc. lik. 711. p. pārkāpumu dēļ, Senats nolemj: Tiesu Palatas 1927. g. 4. maija spriedumu priv. lik. 3467. p., civ. proc. lik. 711. panta pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot Tiesu Palatai izspriešanai no jauna citu tiesnešu sastāvā (L. Nr. 700/28.)

182. 1928. g. oktobŗa mēneša 26. dienā. Boļeslava Plisko pilnvarnieka, zv. adv. Lemberga, lūgums par Tiesu Palatas spriedumu atcelšanu Boļeslava Plisko prasībā pret Annu, Rūdolfu un Jēkabu Bergholciem.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Ņemot vērā: 1) ka prasītājs pret atbildētājiem ir cēlis divas (no Apgabaltiesas savienotas) prasības, kuŗās viņš lūdz a) atzīt atbildētājus par mantiniekiem līdzīgās domātās daļās uz vienu Liepājas nekustama īpašuma (zem hip. Nr. 2927) domātu pusdaļu, kuŗa atstāta pēc Kristapa Bergholca nāves, un ievest viņus Aizputes-Grobiņas zemes grāmatās un b) uzlikt atbildētājiem par pienākumu parakstīt līgumu par minētā nekustamā īpašuma pārdošanu prasītājam, pēc klātpieliktā pirkšanas-pārdošanas līguma projekta, un tādu koroborēt noteiktā kārtībā; 2) ka Tiesu Palata, pievienojoties Apgabaltiesas sprieduma motiviem, šo pēdējo prasību atraidījusi tādēļ, ka pēc Kristapa Bergholca esot palikuši pavisam seši mantinieki, bet pirkšanas-pārdošanas līgumu esot parakstījuši tikai četri mantinieki (atbildētāji šai lietā), kādēļ šis līgums esot nederīgs, jo pārējie mantinieki prasības iesniegšanas laikā savas tiesības uz mantojumu vēl nebija zaudējuši, bet tās varējuši pieteikt priv. lik. 2630. pantā aprādītā terminā; pirmo prasību Tiesu Palata atraidījusi tādēļ, ka, krītot otrai prasībai, prasītājam vairs neesot likumīgas intereses prasīt atbildētāju atzīšanu par Kristapa Bergholca mantiniekiem; 3) ka šis Tiesu Palatas slēdziens atzīstams par pareizu; attiecībā uz prasību par līguma parakstīšanu un koroborēšanu gan jāatzīmē, ka šīs prasības atraidīšana nav pamatojama uz priv. lik. 929. p., uz kuŗu atsaucas Tiesu Palata, jo šis likuma pants aizliedz kopīpašniekiem rīkoties par kopīpašuma priekšmetu bez visu dalībnieku kopīgas piekrišanas, kamēr konkretā gadījumā pati Tiesu Palata iziet no tā, ka divi Kristapa Bergholca mantinieki savas tiesības uz mantojumu vēl neesot pieteikuši, kādēļ šie mantinieki par kopīpašniekiem

nav atzīstami, bet par tādiem varētu palikt tikai nākotnē, pēc savu tiesību pieteikšanas un mantojuma pieņemšanas 4) ka patiesībā Tiesu Palatas slēdziens attaisno nevis priv. lik. 929. p., bet gan priv. lik. 2681. p., pēc kuŗa rīcibai attiecībā uz mantojumu vajadzīga visu līdzmantinieku piekrišana un nepietiek vienīgi ar balsu vairākumu, pie kam, kā tas redzams no priv. lik. 1693. p., par mantiniekiem atzīstamas visas personas, kuŗām vispār ir tiesības tieši iestāties mirušā mantisko attiecību kopībā, tā tad konkretā gadījumā — ari minētie divi mantinieki, kuŗi līguma slēgšanas laikā gan vēl savas mantošanas tiesības nebija pieteikuši, bet kuŗi tomēr savu tiesību iestāties mantojuma devēja mantisko attiecību kopībā līguma slēgšanas un pat vēl prasības iesniegšanas laikā nebija zaudējuši, kā to konstatējusi Tiesu Palata; 5) ka tāpēc — pretēji kasacijas iesniedzēja domām — jāatzīst, ka četri mantojumu pieņēmušie mantinieki (atbildētāja šai lietā) nevarēja vieni paši rīkoties ar mantojumu vai tā daļu, kamēr nebija notecējis priv. lik. 2630. pantā aprādītais termiņš, resp. kamēr nebija noskaidrojies, ka pārējie divi mantinieki no savām tiesībām ir atteikušies, pie kam šai ziņā prasītāja izteiktām „šaubām" par to, vai šie mantinieki, vēl vispār eksistē, priekš lietas nav nozīmes; tāpat nav nozīmes jautājumam par to, vai procesa gaita ir notecējis priv. lik. 2630. pantā paredzētais termiņš, jo katra lieta apspriežama pēc tiem faktiem, kuŗi bija iestājušies prasības celšanas laikā, kad — kā to nenoliedz prasītājs — šis termiņš vēl notecējis nebija; ja šis termiņš tagad būtu atzīstams par notecējušu, tad šis apstāklis prasītājam varētu dot tikai pamatu jaunas prasības celšanai; ar to atkrīt prasītāja paskaidrojumi viņa kasacijas sūdzības 1., 4., 6. un 7. pktos; 6) ka no prasības (par līguma parakstīšanu un koroborēšanu) atraidīšanas fakta izriet — aiz augšā pievestiem Tiesu Palatas motiviem — ari tās prasības atraidīšana, ar kuŗu prasītājs lūdz atzīt atbildētājus par Kristapa Bergholca mantiniekiem; 7) ka — pretēji kasacijas sūdzības aizrādījumam — ar to faktu, ka Tiesu Palata atraidījusi Kristapa Bergholca mantojuma masas pilnvarnieka, zv. adv. Siksnes, pretprasību aiz tā iemesla, ka pret šo mantojuma masu nekāda prasība neesot celta, neatkrīt pret prasītāja prasībām vērstie iebildumi, jo šos iebildumus zv. adv. Siksne ir cēlis ari kā atbildētāju Annas, Jēkaba un Rūdolfa pilnvarnieks; ar to atkrīt atbildētāju paskaidrojumi viņu kasacijas sūdzības 2., 3. un 5. pktos; 8) ka tādā kārtā Tiesu Palata nav pārkāpusi atbildētāju pievestos likumus, kādēļ viņu kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma. Senats nolemj: Boļeslava Plisko pilnvarnieka, zv. adv. Lemberga, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. panta pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 701/28.)

183. 1928. g. oktobŗa mēneša 25. dienā. Jeanne-Laurence Landolt pilnvarnieka, zv. adv. Hamaņa, lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Frederika Charlsa Rodolfa Landolta prasībā pret Jeanne-Laurence Landolt.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka 1921. g. 1. februaŗa lik. par laulibu 1. p., kā pareizi atzinusi Tiesu Palata, attiecina likuma piemērojamību uz visiem Latvijas iedzīvotājiem; 1. p. aizrādījums uz to, ka likums piemērojams visiem Latvijas iedzīvotājiem, „neraugoties uz viņu ticību", nav domājams kā šī panta noteikuma ierobežojums, bet drīzāk kā viņa paplašinājums, jo ar to 1. p. sevišķi vēl pastrīpo, ka tagad — pretēji Krievijā

nodibinātam stāvoklim — laulāto ticībai nav vairs izšķirējas nozīmes; bet 1. p. nav iztulkojams per argumentum e contrario it kā tai nozīmē, ka tikai ticības ziņā likums nešķirojot Latvijas iedzīvotājus, bet visos pārējos gadījumos likums tomēr Latvijas iedzīvotājus it kā šķirojot pēc pavalstniecības, t. i. it kā likums neattiecinot 1. pantu uz ārvalstniekiem; argumentum e contrario pielaižams tikai tad, kad likums izsmeļoši uzskaita gadījumus, kur likums būtu piemērojams (Sen. civ. kas. dep. spried. 1924. g. 179. Nr.); konkretā gadījumā turpretim, lik. 1. pantā nav šāda izsmeļoša enumerācija paredzēta; 2) ka pēc pamatprincipa, katrai tiesai jārīkojas pēc viņas apgabalā spēkā esošām kolizijas normām (priv. lik. ievad. 27. p. 1. teik. Sen. civ. kas. dep. spried. 1928. g. 343. Nr.); priv. likums, principā, nostājies uz teritorialo sistemu un, proti, atzīst par izšķirošu, netikvien mantiskās, bet ari personīgās laulāto attiecības. likumu, kurš spēkā v ī r a domicilā (sk. priv. lik. ievad. 27. §; 2. teik. 29. p.; priv. lik. 8. p. 2. pkt.); aiz tiem pašiem iemesliem jāatzīst, ka Latvijas tiesām jāpiemēro ari Latvijas specialais likums par laulību, ja vīrs (prasītājs) ir Latvijas iedzīvotājs un cēlis prasību Latvijas tiesā, kuŗai konkretā lietā piekrīt uz civ. proc. lik. 224. pp. un lik. par laulību 63[1]. p. pamata; pēc Latvijas-Šveices tirdzniecības konvencijas 4. p. 2. teik. (Lik. kr. 1925. g. 82. Nr.), katras līgumslēdzējas valsts piederīgiem ir brīvi pieejamas katras instances tiesas un citas attiecīgas valsts iestādes, lai prasītu vai aizstāvētu savas tiesības; gan Šveices civ. lik. 144. p., pretēji Tiesu Palatas domām, attiecas tikai uz to gadījumu, kad abi laulātie ir Šveices pilsoņi un vismaz vienam no viņiem dzīves vieta ir Šveicē (sk. Gmürr, koment. pie Šveices civil. kodeka (1923) 2. sēj. 1. nod. 155., 203. p. p.) un nav tādēļ pielīdzināms lik. par laulību 63[1]. p.; bet šādam neparedzam Tiesu Palatas aizrādījumam tikai blakus motiva nozīme un tas nevar pats par sevi novest pie viņas sprieduma atcelšanas; nav izšķiroš ari tas, ka pēc Šveices likumiem (ievad. lik. 7. p. h) ārzemnieks-laulātais, kas dzīvo Šveicē, var celt laulības prasību vietējā Šveices tiesā, ja viņš pierāda, ka viņa dzimtenes tiesības pielaiž viņa aprādīto šķiršanas iemeslu, jo pēc L a t v i j a s likumiem šāds ierobežojums taisni n a v spēkā; atbildētāja nav pierādījusi pamatu, kādēļ Latvijas tiesai, kuŗai runā stāvošā lieta piekrīt, konkretā gadījumā — pretēji priv. lik. iev. 27. p. 1. teik. izteiktam principam — nebūtu jāpiemēro savs likums par laulību; nav ari izšķiroša nozīmes Hāgas 1902. g. 12. junija konvencijai par likumu piemērojamību laulības šķiršanas lietās, kuŗa prasa, ka laulība šķiŗama tikai tad, ja šķiršanas iemesls būtu — kumulativi — atzīts kā ar laulāto lex patriae, tā ari ar lex fori (2. p. Gmürr. 1. c. 759. lpp.), jo nedz Krievija, nedz Latvija šai konvencijai nebija pievienojusies; 3) ka tādā kārtā nav pamata, konkretā lietā nepiemērot Latvijas likumu par laulību, tā tad ari šī lik. 50. p.; 4) ka tāpēc Tiesu Palata, atzīstot laulību par šķiŗamu uz lik. par laul. 50. p. pamata un nodibinot šī 50. p. faktisko priekšnoteikumu esamību runā stāvošā lietā — gala slēdziena ziņā — nav pārkāpusi atbildētājas kasacijas sūdzībā pievestos likumus; 5) ka tāpēc atbildētājas kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats n o l e m j: Jeannes-Laurences L a n d o l t pilnvarnieka, zv. adv. Hamaņa kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 708/28.)

184. 1928. g. junija mēneša 8. dienā. Augusta R i c h t e r a pilnvarnieka, zv. adv. Kosteņiča, lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Augusta Richtera prasībā pret Zofiju J a n s o n.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka tagadējā atbildētāja lūgusi piespiedu izpildīšanas kārtībā piespriest viņai no firmas „Brāļi J. un N. G. Mankos un biedri", no tagadējā prasītāja un no Jāņa Jansona solidari 500 Ls ar % un izdevumiem uz vekseļu pamata, kuŗu 1923. g. 11. junijā izdevis J. G. Mankos; 2) ka miertiesnesis atzinis lūdzējas, tagadējās atbildētājas, lūgumu par izpildāmu piespiedu kārtā par pareizu un taisījis par to rezolūciju uz minētā vekseļa; 3) ka tagadējais prasītājs savā 1926. g. 10. maijā uz civ. proc. lik. 239. (161[11].) p. pamata iesniegtā prasībā lūdzis minēto vekseļprasību atraidīt kā nepareizu un nepamatotu; 4) ka tagadējais prasītājs savu prasību pamato starp citu uz to, ka a) vekselis esot izdots no firmas „Grieķu konfektu fabrika Br. J. un N. Mankos", kamēr viņš bijis firmas „Br. J. un N. G. Mankos & Co" biedrs; b) ka viņš iestājies šai pēdējā firmā tikai 1924. g. 12. novembrī, kamēr vekselis izdots 1923. g. 11. junijā un c) ka viņš tāpēc neesot atbildīgs par runā stāvošo vekseli; 5) ka miertiesnesis savā 1926. g. 10. augusta spriedumā prasību atraidījis, kādu spriedumu apstiprinājusi Apgabaltiesa; 6) ka Apgabaltiesa atzinusi, ka tagadējā prasītāja atbildība konkretā gadījumā pamatota nevis tieši uz vekseļa, jo viņš vekseļa darījumā nav ņēmis dalību, bet gan uz sevišķiem āpstākļiem, un proti, ka viņš runā stāvošā uzņēmuma (firmas) līdzīpašnieks; 7) ka Apgabaltiesa šai ziņā nodibinājusi, a) ka vekselis parakstīts un izdots 1923. g. 11. junijā no J. G. Mankos, Rīgā, Timofejeva ielā Nr. 1; b) ka Mankosa uzņēmums, t. i. konfekšu fabrika, agrāk atradies Maskavas ielā Nr. 54, bet vēlāki ticis pārnests uz Timofejeva ielu Nr. 1, kur tas ari ticis turpināts; c) ka 1924. g. 4. februarī brāļi Ivans Georga d. Mankos un Nikolajs Georga d. Mankos noslēguši savā starpā pilnas sabiedrības līgumu zem firmas „спеціальная греческая фабрика Бр. И. и И. Г. Манкоси", Rīgā, Timofejeva ielā Nr. 1; d) ka 1924. g. 13. maijā šai firmā kā pilns biedrs iestājies Eriksons, pēc kā firmas nosaukums ticis mainīts par „Бр. И. и К. Г. Манкосъ и Ко"; e) ka 1924. g. 12. novembrī Eriksons atdevis savas tiesības tagadējam prasītājam; f) ka tā tad tas pats uzņēmums no Ivana Georga d. Mankosa pārgājis uz pilnu sabiedrību, kuŗas firmas bijušas iepriekš „спеціальная греческая фабрика Бр. И. и Н. Манкосъ" bet vēlāki „Бр. И. и К. Манкосъ" un g) ka šis pilnās sabiedrības biedrs un paša uzņēmuma līdzīpašnieks ir tagadējais prasītājs; 8) ka pievestie Apgabaltiesas konstatējumi un slēdzieni attiecas uz lietas faktisko pusi un nav tādēļ pārbaudāmi kasacijas kārtībā; ar to atkrīt tagadējā prasītāja paskaidrojumi viņa kasacijas sūdzībā, kuŗos viņš apstrīd Apgabaltiesas konstatējumu un slēdzienu pareizību pēc būtības; 9) ka tāpēc, saskaņā ar 1916. g. 3. jūlija likumu 11. p. (Kriev. lik. krāj. 1645. p.), pie vienpersonas uzņēmuma pārveidošanas par pilnu sabiedrību, šī pēdējā atbild par visiem tā uzņēmuma parādiem, no kuŗa jaundibinātā pilnsabiedrība tika pārveidota; 10) ka tāpēc jaundibinātā pilnsabiedrība zem firmas „спеціальная греческая фабрика Бр. И. и Н. Г. Манкосъ" atbild par visiem iepriekšējā, Ivanam Mankosam piederējušā uzņēmuma parādiem, tai skaitā ari par runā stāvošo vekseli, kāda atbildība palika negrozīta ari tad, kad tai pašai firmai tika pievienoti vārdi „u Ko" (sk. Sen. civ. kas. dep. spr. 1924. g. Nr. 32); 11) ka par pilnas tirdzniecības sabiedrības parādiem visi pilni biedri atbild solidari (sk. ari tirdzn. nolik. 68. p.); 12) ka tāpēc tagadējam prasītājam jāatbild solidari ar pārējiem minētās sabiedrības biedriem par runā stāvošā vekseļa parādu; 13) ka civ. proc. lik. 239. (161[11].) p. paredzētā kār-

tībā celtā prasījuma apgāšanu pēc būtības; ja tādēļ tiesa atrod, ka šāds, piespiedu izpildīšanas kārtībā celtais prasījums sakarā ar 239. p. minēto prasību nav uzskatāms par apgāztu, tad šī pēdējā ir atraidāma pilnīgi neatkarīgi no tā, vai tiesa, izspriežot viņu, ari atrastu, ka iepriekšējais prasījums nav bijis aiz formaliem iemesliem ceļams piespiedu izpildīšanas kārtībā; ja vien šāds prasījums bijis — pēc būtības — atzīstams par pareizu; 14) ka tā tad Apgabaltiesa, atrodot tagadējo prasību par nedibinātu, nav prasītāja pievestos likumus pārkāpusi, kādēļ viņa kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Augusta Richtera pilnvarnieka, zv. adv. Kosteņiča, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 724/28.)

185. 1928. g. maija mēneša 31. dienā. Zofijas Jansons pilnvarnieka, zv. adv. Lāčgalva, lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Aleksandra Devenisa prasībā pret Zofiju Janson un prasītāja paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs senators K. Ozoliņš; referē priekšsēdētājs.

Ņemot vērā: 1) ka par miertiesneša 1927. g. 1. februaŗa spriedumu prasību apmierinošā daļā iesniedzis apelaciju vienīgi atbildētājs; 2) ka prasītājs apelacijas norakstu saņēmis 1927. g. 31. martā un uz šādu apelaciju prasītājs iesniedzis 30. aprilī Apgabaltiesai „kontrapelāciju", kuŗā lūdz iesniegto atbildētāja apelacijas sūdzību atstāt bez ievērības un viņa pret atbildētāju celto prasību apmierināt pilnā apmērā, nepieliekot klāt iesniegtai kontrapelacijai norakstu priekš izsniegšanas pretējai pusei; 3) ka, tā kā civ. proc. likumā par miertiesu iestādēm piekrītošo lietu izspriešanas kārtību nav noteikuma par pretapelacijas iesniegšanu, tad uz civ. proc. lik. 101. (80.) panta pamata Apgabaltiesai iesniegtā apelacija, pieņemot to, bija jārīkojās un jāapspriež pēc noteikumiem par tiesāšanas kārtību vispārējās tiesās, t. i. pēc civ. proc. lik. 764. un 765. pantu noteikumiem un uz 765. panta pamata iesniegtā bez noraksta pretējai pusei pretapelacija bija jāatstāj bez tālākvirzīšanas; 4) ka pavēstes uz 4. maiju nolikto tiesas sēdi ir tikušas izsūtītas 21. aprilī un atbildētāja pavēsti saņēmusi 22. aprilī un tā tad atbildētajai, neierodoties uz tiesas sēdi 4. maijā, palicis nezināms fakts, ka prasītājs pret viņas iesniegto apelaciju iesniedzis pretapelaciju, t. i. iesniedzis civ. proc. lik. 764. pantā paredzēto paskaidrojumu uz apelaciju ar pretapelacijas tiesībām nepieliekot iesniegtai pretapelacijai norakstu priekš izsniegšanas pretējai pusei; 5) ka pie tādiem apstākļiem Apgabaltiesas spriedums civ. proc. lik. 765. panta pārkāpuma dēļ nav atstājams spēkā, Senats nolemj: Rīgas apgabaltiesas 1927. g. 4. maija spriedumu civ. proc. lik. 765. un 259. (164^3.) pantu pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot caurskatīšanai no jauna tai pašai Apgabaltiesai citā sastāvā. (L. Nr. 757/28.)

186. 1928. g. aprīļa mēneša 26. dienā. Alfrēda Andersona un Aleksandra Plavinska lūgumi par Rīgas apgabaltiesas lēmuma atcelšanu Rīgas pilsētas prasībā pret komanditsabiedrību „Latvju Kultura".

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka saskaņā ar civ. proc. lik. 286. (190.) p. 2. teik: no drošības naudas iemaksas atsvabināmas itin visas valsts pārvaldes un iestādes, kuŗas bauda šo pārvalžu tiesības; 2) ka pēc civ. proc. lik.

1282. p. (1921. g. 22. decembra lik. redakcijā: lik. krāj. 258. Nr.), pašvaldības iestādes bauda valsts pārvaldes un iestāžu tiesības; 3) ka tāpēc pašvaldības iestādes, tāpat kā valsts pārvaldes iestādes, atsvabinātas no kasacijas drošības iemaksas 4) ka pie pašvaldības iestādēm pieder ari tās organi, kuriem pēc likuma piešķirtas noteiktas funkcijas, to starpā ari pilsētas galva un pilsētas sekretars, ja šādas pašvaldības un amatpersonas kā tādas uzstājās tiesā un kasacijas kārtībā pārsūdz tiesas lēmumus, kuros viņām, kā amatpersonām, tika uzlikts zīmogsods par viņu, kā amatpersonu, izdotiem dokumentiem (Sen. civ. kas. dep. spried. 1927. g. Nr. 178); 5) ka tāpēc Apgabaltiesai nebija likumīga pamata, Rīgas pilsētas galvas Andersona un sekretara Plavinska kasacijas sūdzības nepieņemt kasacijas drošības naudas nepielikšanas dēļ, Senats nolēma: Rīgas apgabaltiesas priekšsēdētāja biedra 1928. g. 14. janvara lēmumu atcelt un uzdot tai pašai Apgabaltiesai, Rīgas pilsētas galvas Andersona un Rīgas pilsētas sekretara Plavinska kasacijas sūdzībām dot attiecīgo virzienu. (L. Nr. 764/28.)

187. 1928. g. novembra mēneša 23. dienā. Stefanīdas Rudzīt pilnvarnieka, zv. adv. Rūša, lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Stefanīdas Rudzīt prasībā pret Ivanu Fedorovu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Ņemot vērā: 1) ka prasītāja lūdz atzīt par atceltu Makara Turčilo 1924. gadā 20. martā notarialā kārtībā taisīto testamentu attiecībā uz nekustamu īpašumu, atrodošos Rīgā, kādu imobilu Turčilo savukārt ieguvis 1899. gadā saskaņā ar Ankundina Petrova 1894. gadā taisīto testamentu; 2) ka prasītāja šo prasību pamato uz priv. lik. 1995. p., kas — Vidzemes pilsētās — testatoram aizliedz noteikt nāves gadījumam par saviem mantotiem nekustamiem īpašumiem, par kādiem pēc prasītājas ieskata, pēc 27. oktobra likuma (lik. un not. kr. Nr. 187) esot atzīstami netikai likumīgas mantošanas ceļā, bet ari uz testamenta pamata iegūtie imobili, jo ar 965. p. atcelšanu esot atcelts tikai šinī pantā izteiktais sašaurinātais jēdziens par mantotiem nekustamiem īpašumiem, pie kādiem tādēļ tagad esot pieskaitāmi vispār mantotie imobili (vienalga, vai iegūšana notikusi uz likuma, vai uz testamenta pamata); 3) ka Tiesu Palata, apstiprinot Apgabaltiesas spriedumu, prasību atraidījusi, atzīstot, ka likumdevējs ar priv. lik. 960.—978. p. p. atcelšanu esot atmetis pašu mantota nekustama īpašuma institutu, atstājot spēkā tikai 953.—959. pantos aprādītos īpašuma tiesību ierobežojumus, kādēļ 1995. pantam nevarot būt no prasītājas tam piedota paplašināta nozīme, bet tas pēc priv. lik. 960.—978. p. p. atcelšanas esot palicis bez sankcijas un tādēļ ari uz 962. p. dibinātā prasība esot atzīstama par prasību bez pamata; 4) ka Tiesu Palatas uzskats par to, ka likumdevējs ar priv. lik. 960.—978. p. p. atcelšanu ir iznīcinājis pašu mantota nekustama īpašuma institutu atzīstams par pareizu; ja likumdevēja nodoms nebūtu bijis to pilnīgi iznīcināt, bet viņš būtu vēlējies piedot šim institutam tikai citu saturu (attiecinot uz to ari uz testamenta pamata iegūtos imobilus), tad viņam, acīm redzot, nebūtu bijis nekāds iemesls atcelt priv. lik. 977. un 978. pantus, (kuri noteic labiegūtas mantas jēdzienu un tās īpašnieka tiesības), jo tādā gadījumā joprojām būtu palikusi spēkā labiegūtas mantas jēdziens ka pretstats mantotai mantai (ar paplašināto saturu) un tāpēc ari būtu bijis jāpaliek spēkā 977. un 978. pantiem; 5) ka tāpēc nevar būt

šaubu par to, ka priv. lik. tagad mantotas mantas jēdzienu vispār vairs nepazīst, kādēļ priv. lik. 872. p. aprādītās īpašnieka atsavināšanas tiesības šai ziņā (t. i. sakarā ar mantas iegūšanu mantošanas ceļā) vairs nemaz nav ierobežotas; 6) ka tādēļ, pēc vispārēja principa „lex posterior derogat priori" atzīstami par ipso jure spēkā neesošiem ari visi expresis verbis neatceltie noteikumi, kuŗi vēl iziet no (vairs neeksistējošas) starpības starp mantotu un labiegūto mantu, un tā tad ari 1995. p., kas noteic testēšanas tiesību ierobežojumus attiecībā uz mantotiem imobiliem Vidzemes pilsētās; 7) ka par šī panta pastāvēšanu nevar būt runas vēl ari tādēļ, ka tas patiesībā — principā — izteic to pašu, ko tieši atceltais 966. pants, jo ari šis pēdējais noteic, ka mantotas mantas īpašniekam nav tiesības (bez likumīgo mantinieku piekrīšanas) nekādā veidā atsavināt šo mantu, pie kam zem atsavināšanas (kā tas redzams no 966. panta atsaukšanos uz 962. pantu, kas savukārt stāv ciešā sakarā ar 961. pantu) saprotama ari atsavināšana uz testamenta pamata (sk. ari Erdmann, Sistem, 11. sēj. 46. lp. sakarā ar piez. 3); starpība starp 966. un 1995. p. p. — attiecībā uz testēšanu par mantotu mantuVidzemes pilsētu tiesībām — pastāv tikai iekš tā, ka 1995. pants vēl sevišķi pastrīpo, ka zem mantotas mantas saprotami ari tās turpmākie augļi; 8) ka, beigās, par 1995. p. pastāvēšanu spēkā nevar būt runa ari tādēļ, kā pēc pareiza Tiesu Palatas aizrādījuma, tas ir zaudējis katru nozīmi pēc šī panta sankcijas atcelšanas, kuŗa bija paredzēta (atceltos) 966., 962. pantos (sk. 1995. p. piez.); 9) ka tādā kārtā atkrīt visi prasītājas paskaidrojumi viņas kasacijas sūdzībā 2. un 3. pktos, kuŗos viņa mēģina pierādīt, ka priv. lik. 1995. p. vēl pastāvot spēkā un ka tam esot no prasītājas šim pantam piedotais paplašinātais saturs 10) ka, saskaņā ar izteikto, nevar būt nekādu šaubu par 1995. panta atcelšanu, kādēļ Senats atrod par nevajadzīgu apspriest kasacijas sūdzības 4. pktā pievestos paskaidrojumus par to, ka Tiesu Palatas redzes stāvoklis nesaskanot ar priv. lik. vispārīgo garu, jo — kā aizrāda pati prasītāja — pie šāda interpretacijas veida būtu jāgriežas tikai kādas normas neskaidrības gadījumā, kuŗa konkretā gadījumā nav konstatējama; 11) ka Tiesu Palatas aizrādījumam uz to, ka runā stāvošās testētās obroka tiesības vispār nevarot palikt par mantotu nekustamu īpašumu, ir tikai blakus motiva nozīme, kuŗas pareizība vai nepareizība nevarēja iespaidot Tiesu Palatas gala slēdzienu, kādēļ Senats atzīst par nevajadzīgu apspriest šo aizrādījumu, ar ko atkrīt ari kasacijas sūdzības 5. pkts; 12) ka tādā kārtā Tiesu Palata nav pārkāpusi prasītājas pievestos likumus, kādēļ viņas kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Stefanīdas Rudzīt pilnvarnieka, zv. adv. Rūša, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 789/28.)

188. 1928. g. oktobŗa mēneša 26. dienā. Annas Krasovskij pilnvarnieka, zv. adv. Matisona, lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Pētera Jaunbrakmaņa prasībā pret Mariju Kupče, Annu Krasovski un cit. un Marijas Kupče pilnvarnieka, zv. adv. Pauļuka, paskaidrojums

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Ņemot vērā: 1) ka pirms 1921. g. 1. februaŗa likuma par laulību izdošanas, pareizticīgu un evaņģeliski-luterticīgu personu laulības bija noslēdzamas saskaņā ar priv. lik. 1. un 2. p. p. pievestiem likuma noteiku-

miem, bet attiecībā uz laulībām citu kristīgu ticību personu starpā bija jāievēro tie noteikumi par laulību, kādi pastāv katrai no šīm ticībām (priv. lik. 3. p.); 2) ka tādā kārtā par likumīgu laulība kristīgu personu starpā bija atzīstama tikai tad, ja viņa tikusi noslēgta saskaņā ar likumā pievestiem noteikumiem un pie tam no attiecīgas likuma aprādītas amata personas (garīdznieka), bet nevis ari tad — kā domā kasacijas sūdzības iesniedzēja, kad divi pretēja dzimuma individi lieciniekū vai kādas amatpersonas klātbūtnē ir vienojušies par kopīgu laulības vai dzimuma dzīvi; 3) ka kasacijas sūdzība nenoliedz, ka attiecībā uz t. sauc. „Jēzus draudzes ticīgiem" nekādi sevišķi noteikumi nav izdoti par laulību noslēgšanu viņu starpā, kādēļ ari jāatzīst, ka nevienam no šās sektes biedriem nav bijusi tiesība slēgt likumīgas laulības, jo šādas tiesības likumīgi nav paredzētas; 4) ka no kasacijas sūdzības iesniedzējas aizrādījuma uz vecticībnieku laulību reģistrēšanu policijā neizriet, ka tādas tiesības būtu bijušas ari „Jēzus draudzes ticīgiem", jo vecticībniekiem tās tika piešķirtas ar sevišķu likumu (Kr. lik. kop. X. sēj. I. d. 79. sek. p. p.); 5) ka nākot pie tā paša slēdziena, t. i. atzīstot, ka starp Ernestu Jaunbrakmani un Annu Krasovsku pirms likuma par laulības izdošanas noslēgtā laulība nav uzskatāma par likumīgu, Tiesu Palatai nebija nekāda iemesla nopratināt lieciniekus — par laulības noslēgšanas un bērnu kristīšanas faktiem, kādēļ Tiesu Palata, neievērojot šo lūgumu, nav atbildētājas Annas Krasovskas pievestos likumus pārkāpusi; 6) ka pretēji kasacijas sūdzības iesniedzējas aizrādījumam, tas apstāklis vien, ka atbildētājai izdotā pasē viņa uzdota kā Jaunbrakmaņa sieva, nepierāda šis laulības likumību, kuŗa aiz augšā pievestiem motiviem taisni otrādi atzīstama par nelikumīgu, kādēļ minētai policijas atzīmei, kuŗai vispār nav piešķirta tiesība spriest par laulības likumību vai nelikumību, kā nepareizai, priekš lietas izšķiŗošas nozīmes nav; 7) ka Tiesu Palata pareizi nav ievērojusi ari atbildētājas atsaukšanos uz lik. par laulību 31. pantu, jo — kā pareizi aizrāda Tiesu Palata — prasītājam šai mantošanas lietā nebija intereses tiesas ceļā panākt, lai mir. Jaunbrakmaņa „laulība" ar Annu Krasovsku tiktu atzīta par neesošu, bet Krasovskai, ja viņa grib mantot pēc Jaunbrakmaņa, bija jāpierāda, ka starp viņu un mantojuma devēju pastāvēja likumīga laulība; 8) ka tādā kārtā Tiesu Palata nav pārkāpusi atbildētājas Krasovskas pievestos likumus, kādēļ viņas kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Annas Krasovskij pilnvarnieka, zv. adv. Matisona kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. panta pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 797/28.)

189. 1928. g. jūnija mēneša 8. dienā. Komanditsabiedrības „Latvijas Sargs" vienīgā atklātā biedra Jāņa Valtera - Niedras pilnvarnieka, zv. adv. Hamaņa, lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu komanditsabiedrības „Latvijas Sargs", viņas vienīgā atklātā biedra, Jāņa Valtera-Niedras personā, prasībā pret Mārtiņu Erdmani un atbildētāja pilnvarnieku, zv. adv. Kēmaņa un Rūša, paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Izklausījis prasītājas pilnvarnieka, zv. adv. Hamaņa paskaidrojumus un ņemot vērā: 1) ka jautājumu par prasītājas „aktivleģitimaciju" Tiesu Palata izšķīrusi noraidoši uz tā pamata, a) ka Valters-Niedra ticis par vienīgu atklātu biedru ievēlēts tikai ar 8 biedru balsīm, kamēr pēc sabiedriskā līguma 4. § uz to bijis prasāmas 9 biedru balsis, b) ka Valters-Niedra 1923.

g. 8. oktobŗa pārgrozošā līgumā uzstājies kā iepriekšējā vienīgā atklāta biedra, Poļa, pilnvarnieks un no sevis paša, kamēr privatlīkums šādu secum contrahere (Selbstkontrahieren des Stellvertreters) nepielaižot; 2) ka Tiesu Palatas pievesto apcerējumu par secum contrahere prasītāja savā kasacijas sūdzībā apstrīd uz tā pamata: a) ka priv. lik. savā 4373. p., sakarā ar tā avotu L. 2. § 4 D. 17, 1, pielaižot secum contrahere; b) ka minētais 1923. g. 8. oktobŗa pārgrozošais līgums neesot atzīstams par ipso jure nederīgu, bet tas būtu atzīstams par spēkā neesošu tikai ar tiesas spriedumu uz ieinteresētās personas ceļamās prasības pamata; c) ka par šādu ieinteresētu personu būtu atzīstama vienīgi atvietojamā persona, pilnvardevējs, t. i. Polis, jo tikai viņa intereses un tiesības būtu varējušas tikt aizskartas un pārkāptas ar viņa pilnvarnieka rīcību, noslēdzot līgumu pilnvardevēja pilnvarā ar sevi pašu; 3) ka gan, pretēji prasītājas domām, viņa pievestais priv. lik. 4373. p. nemaz neatzīst minēto „secum contrahere", bet paredz vienīgi, ka „par spēkā esošām atzīstamas ari pilnvaras, kas izdotas tādu lietu izdarīšanai, kuŗas reizē attiecas uz pilnvarotāju un pilnvarnieku"; kā šāda gadījuma piemēru, pie 4373. p. citētais avots (L. 2. § 4 D 17, 1) pieved: „Mandatum inter nos contrahitur... tua et mea (gratia) veluti se mandem tibi ut sub usuris crederis ei, qui in rem meam mutuaretur", t. i. „maņdatu (domāts pilnvarojuma) līgums notiek..., kad es tev uzdodu aizdot naudu pret procentiem tam, kuŗš aizņem naudu manās darīšanās"; nevar būt šaubu, ka šādā gadījumā mandatārs (ja viņš šādu mandatu pieņem) uzstājas — attiecībā pret trešo aizņēmēju — s a v ā vārdā un uz s a v a rēķina (jo procentus saņemtu mandatārs), bet ka mandanta intereses ar šādu operaciju tiktu aizskartas tikai tik tālu, ka t r e š a m a i z ņ ē m ē j a m ar (no mandatara personīgi) aizņemto naudu ir jārīkojas mandanta darīšanās, t. i. mandantam par labu; tad pievestais avots nemaz nedomā līgumu, kuŗu mandatars mandanta pilnvarā (vārdā) noslēgtu ar sevi pašu (sk. ari Kriev. sen. civ. kas. dep. spried. 1899. g. 16. Nr., Vagnera lietā); secum contrahere pēc mūsu priv. lik. būtu pielaižams tikai tad, ja pilnvardevējs tieši būtu uzdevis pilnvarniekam noslēgt darījumu pilnvardevēja vārdā ar sevi pašu, vai ja lieta grozās ap pilnvardevēja naudas retenciju pilnvarniekam par labu (sk. Vācu civ. lik. 181. §; kr. tirdzn. nolik. 5421. p.); 4) ka pēc prasītājas pareizā aizrādījuma viņa kasacijas sūdzībā, konkretā gadījumā Tiesu Palatai nav bijusi tiesība vispār ielaisties jautājumā par minētā pārgrozošā 1923. g. 8. oktobŗa līguma nederīgumu uz Tiesu Palatas pievestā pamata (secum contrahere); Tiesu Palata nav konstatējusi, ka vienīgā šī līguma nederīgumā ieinteresētā persona, t. i. pilnvardevējs Polis, b ū t u š o „l ī g u m u" a p s t r ī d ē j i s it kā aiz tā iemesla, ka viņa pilnvarnieks Valters-Niedra, noslēdzot viņa vārdā 1923. g. 8. oktobŗa līgumu, pārkāpis pilnvaras (netikvien uzdevuma) robežas; tāpēc Tiesu Palatai nebija likumīga pamata, minēto līgumu atzīt par neesošu bez tā, ka Valtera-Niedra pilnvardevējs, Polis, pats būtu šī līguma spēku apstrīdējis kā viņam nesaistošu 5) ka konkretā gadījumā vispār varētu runāt par secum contrahere tikai tad, ja būtu konstatēts, ka atbildētājs iestājies sabiedrībā kā atklāts biedrs u z t i e š a l ī g u m a p a m a t a, kuŗu viņš būtu noslēdzis taisni ar Poli; šai ziņā Tiesu Palata, atrodot, ka Valters-Niedra neesot uzskatāms par atklātu biedru, jo viņš iestājies sabiedrībā it kā vienīgi uz vienošanās pamata ar viņa pilnvardevēju Poli, sagrozījusi sabiedrības līguma 1923. g. 8. oktobŗa papildinājumu; no šī pēdējā redzams tikai tas, ka pēc v i s u šo papildinājuma parakstījušo biedru s a v s t a r p ē j ā s vienošanās Polis izstājies no sabiedrības kā atklāts biedrs un Valters-Niedra iestājies kā atklāts biedrs; bet ka šāda pārmaiņa sabiedrības sastāvā būtu notikusi uz līguma pamata starp Poli un

Valteru-Niedru, t. i. ka Polis savu biedra daļu būtu cedējis Valteram-Niedram, par to nav aizrādījuma papildu līgumā un Tiesu Palata to nav konstatējusi it kā uz kādu citu, lietā esošu datu pamata; 6) ka, neatkarīgi no tā, Tiesu Palata, atrodot, ka 1923. g. 8. oktobra papildu līgums esot uzskatāms par neesošu, nav piešķīrusi Valteram-Niedram atklātā biedra tiesības it kā tāpēc, ka papildu līgumā ņēmuši dalību nevis 9 biedri (kā tas paredzēts līguma 4. § 2. teik.), bet tikai 8 biedri; pie tam Tiesu Palata nav ievērojusi, ka pats atbildētājs Mārtiņš Erdmanis ar 1923. g. 9. novembra uzrakstu uz līguma tieši pievienojies minētam papildu līgumam; tā tad Valtera-Niedras atzīšana par vienīgu atklātu biedru notikusi ar visu 9 biedru piekrišanu; pievienodamies papildu līgumam, atbildētājam jau tādēļ vien nav tiesības to apstrīdēt; ka tādā kārtā atkrīt Tiesu Palatas apcerējumi par aktivleģitimacijas trūkumu Valtera-Niedras personā; 7) ka Tiesu Palata atradusi prasību par nedibinātu pēc būtības uz tā pamata, a) ka atbildētājs kā komandists atbildīgs par sabiedrības zaudējumiem tikai sava ieguldījuma (Einlage) robežās, b) ka 1919 g. 22. jūlija pamatlīguma 6. § noteikums: „par zaudējumiem dalībnieki atbild samērā ar savām iemaksām" nenozīmējot, ka atbildētājs būtu atbildīgs neatkarīgi no sava ieguldījuma summas; 8) ka tomēr konkretā gadījumā sabiedrība „Latvijas Sargs" ir komanditsabiedrība, kurā piedalās viens atklāts biedrs un 8 komandisti; komandista jēdziens un juridiskā daba gan jau pati par sevi paredz un prasa, ka komandists, pretēji atklātam biedram, ir atbildīgs viņa ieguldījuma robežās, pie kam aprobežotā atbildība attiecas netikvien uz likvidacijas gadījumu, bet ir spēkā ari komanditsabiedrības pastāvēšanas laikā; tāpēc, pats par sevi, sabiedrībai resp. atklātam biedram gan nav tiesības pa sabiedrības pastāvēšanas laiku pieprasīt no komandista papildu maksu (piemaksu) virs ieguldījuma summas, lai segtu tekošos zaudējumus; 9) ka tomēr no šādiem vispārējiem principiem par komanditista atbildības robežām pielaižams izņēmums tad, kad pašā līgumā, vai ar specialu vienošanos ar komanditistu, pēdējais uzņēmies piemaksas pienākumu; taisni šāda papildu pienākuma uzņemšanos no atbildētāja puses prasītāja domājusi nodibināt šai lietā, Tiesu Palata 1927. g. 5. decembra sēdē lūdzot nopratināt viņas uzdoto liecinieku Dāvi Miesiņu par to, ka 1924. g. un 1925. g. atbildētājs vairākas reizes esot ieradies prasītājas redakcijā un teicis, lai uzņēmumu nelikvidē, bet darbību turpina, ka atbildētājs prasītājas grāmatas atradis kārtībā un apsolījis zaudējumus nomaksāt; Tiesu Palata šādu prasītājas lūgumu netikvien nav ievērojusi, bet pat nav apspriedusi, atņemot ar to prasītājai iespējamību pierādīt izšķirošo lietas apstākli; 10) ka Tiesu Palata tādā kārtā pārkāpusi civ. proc. lik. 339., 366., 711. p. p., kādēļ viņas spriedums nav spēkā atstājams, Senats, neielaizdamies pārējo kasacijas iemeslu pārbaudīšanā, nolemj: Tiesu Palatas 1927. g. 5. decembra spriedumu civ. proc. lik. 339., 366., 711. p. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot Tiesu Palatai izspriešanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 814/28.)

190. 1928. g. jūnija mēneša 8. dienā. Kārļa Buchfinka, zv. adv. Rūša, lūgums par Tiesu Palatas lēmuma atcelšanu mir. Friča Pētersona nekustama īpašuma pārdošanas lietā.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka Tiesu Palata konstatējusi, ka hipotekaru prasījumu kopsumma sastādījusi 65.000 ls, tai skaitā ari Latvijas bankas prasījums

par 30.000 ls, ka imobila novērtējums bijis mazāks par hipotekaru prasījumu kopsummā, ka izsole sākusies tikai ar 57.000 ls t. i. no summas, mazākas par hipoteku kopsummu, atrod, ka tāpēc izsolei esot bijis katrā ziņā jāiesākas ar visu hipotekaru prasījumu kopsummu, pieskaitot pie tiem ari tās summas, kuras savukārt bauda priekšrocību par hipotekām; 2) ka Tiesu Palata tomēr nav piegriezusi nozīmi tam priekš lietas vienīgam izšķirošam apstāklim, ka, kā atzīst pati blakussūdzētāja, firma A. Dank un Co, un nenoliedz Tiesu Palata, piedzinumu uz runā stāvošo imobilu bija vērsuši netikvien chirografari, bet ari hipotekari; 3) ka pēc civ. proc. lik. 1871. p. izpratnes un leģislativā pamata, gadījumā ja piedzinumus vērsuši chirografari vien, izsolei gan jāiesākas ar summu ne mazāku par visu hipoteku un to parādu kopsummu, kuri savukārt bauda priekšroku par hipotekām; bet ja piedzinums izdarāms ari uz kāda hipotekara pieprasījumu, tad tādā gadījumā citu, jaunāko par viņu, hipotekaru prasījumi ņemami vērā tikai līdz imobila novērtējuma summai. Šai pēdējā gadījumā nekrīt svarā, vai, līdz ar vecāku hipotekaru, uz imobilu bija vērsuši savus piedzinumus ari kādi chirografari; tādēļ šādā gadījumā, no vienas puses, prasāms un no otras puses pietiek, lai izsole iesākas ar to summu, ar kuru tiktu segti visi tie prasījumi, kuri pret piedzinēja-hipotekara prasījumu bauda priekšrocību; ar to no vienas puses katrs hipotekars, kas būtu vēl vecāks par piedzinēju-hipotekaru, kaut viņš ari nebūtu savu piedzinumu vērsis uz imobilu, būtu garantēts tai ziņā, ka imobils tiktu pārdots izsolē uz kāda jaunāka hipotekara vai ari uz chirografara pieprasījumu tikai par tādu summu, ar kuru šī vecākā hipotekara prasījums būtu segts; uz šādu garantiju tomēr nevar pretendēt ieinteresētais konkretais jaunākais hipotekars gadījumā, ja izsoli pieprasa kāds vecāks par viņu hipotekars; te jāņem vērā princips: vigilantibus sunt scripta jura: minētam ieinteresētam jaunākam hipotekaram šai gadījumā būtu jāpiedalās izsolē, lai panāktu imobila pārdošanu par tādu summu, pie kuras viņa paša prasījums tiktu apmierināts; uz tā paša civ. proc. lik. 1871. p. izteiktā principa pamata, ari civ. proc. lik. 1877. p. nosaka, ka hipotekaram, kas ieguvis imobilu izsolē, var pirkšanas summā ieskaitīt savu prasījumu tikai tai summā, kura pienākas viņam par labu pēc to parādu apmierināšanas, kuri bauda priekšroku par viņu, saskaņā ar civ. proc. lik. 1163. p. un 1890. p. 1—4. pkt.; no otras puses minētais vecākais hipotekars, kas vērsis piedzinumu uz viņam ieķīlāto imobilu, ir garantēts ari par to, ka imobils katrā ziņā nāks izsolē, pat ja ari jaunākais hipotekars nesaņemtu apmierinājumu no izsoles iznākuma, jo citādi parādnieks, pārdodamā imobila īpašnieks, varētu, saziņā ar kādu jaunāku (par piedzinēju) hipotekaru, atņemt vecākam hipotekaram, kas piedzinumu vērsis uz viņam ieķīlāto imobilu, iespēju saņemt apmierinājumu, panākot imobila izsoles atzīšanu par nenotikušu visos tais gadījumos, kad nebūtu segts šī jaunākā hipotekara prasījums (Sen. civ. kas. dep. spried. 1927. g. 577. Nr.); 4) ka tāpēc, konkretā gadījumā, Tiesu Palatai bija jānodibina, kāds hipotekars vērsis piedzinumu uz izsoli un vai tā summa, no kuras izsole sākusies, patiesi bijusi zemāka par tām summām, kuras savukārt baudījušas priekšrocību par hipotekara-piedzinēja prasījumu; 5) ka Tiesu Palata, nepiegriežot vērību šim vienīgi izšķirošam momentam un pielaižot šai ziņā sprieduma motivu nepareizību un nepilnību, pārkāpusi civ. proc. lik. 1871., 339., 711. p. p., kādēļ viņas spriedums aiz šī iemesla atceļams, Senats, neielaizdamies pārējo kasacijas sūdzībā pievesto kasacijas iemeslu pārbaudīšanā, nolemj: Tiesu Palatas 1927. g. 5. decembra spriedumu civ. proc. lik. 339., 711., 1871. p. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot Tiesu Palatai izspriešanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 283/28.)

191. 1928. novembra mēneša 23. dienā. Adeles Gešel pilnvarnieka, zv. adv. pal. Kēlbranta, lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Adeles Gešel prasībā pret Emiliju Bulle.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Ņemot vērā: 1) ka prasītāja savā Apgabaltiesā iesniegtā prasības rakstā paskaidro, a) ka atbildētājs noīrējis uz viena zemes gabala esošās fabrikas ēku un dzīvojamo ēku ar kantori par kopējo īres naudu 27.500 rub. mēnesī, b) ka atbildētāja sākot no 1924. g. 1. jūnija īres maksājumu pārtraukusi un c) ka minēto kopējo īres naudu prasītāja tagad sadalot tai ziņā, ka viņa uz fabrikas ēku attiecina pa 20.700 rub. īres naudu, bet uz dzīvojamo ēku un kantori 6.800 rub. mēnesī; 2) ka tā tad prasītāja lūdz piespriest no atbildētājas īres naudu par fabrikas ēku par laiku no 1924. g. 1. jūnija līdz 1. decembrim pa 20.700 rub. mēnesī, aizrādot, ka viņa prasību dēļ īres naudas par dzīvojamo ēku un kantori par to pašu laiku (pa 6.800 rub. mēnesī) cēlusi īres valdē; 3) ka īres valdē celto prasību dēļ īres naudas par dzīvojamo ēku un kantori Apgabaltiesa, kā īres valdes otrā instance, atraidījusi; par Apgabaltiesas spriedumu prasītājas iesniegto kasacijas sūdzību Senats ar savu 1926. g. 22. novembra spriedumu atstājis bez ievērības uz tā pamata, ka īres objekts, kas sastādās no dzīvojamās ēkas, kantora un fabrikas ēkas ar vienu kopēju īres naudu, esot vienāds īres objekts un īres līgums par to esot vienāds un ka tāpēc prasība dēļ īres naudas neesot dalāma un skaldāma it kā tādā kārtā, ka pieprasa atsevišķu īres naudu par dzīvojamo ēku un kantori un ceļ atsevišķu prasību par fabrikas ēku, t. i. ceļot divas prasības atsevišķas tiesu iestādēs (īres valdē un resp. Apgabaltiesā); 4) ka Apgabaltiesa tagadējo prasību atraidījusi, bet Tiesu Palata, pārgrozot Apgabaltiesas spriedumu, atstājusi prasību bez caurskatīšanas un piespriedusi atbildētājai Ls 76 lietas vešanas atlīdzību par otro instanci; atsaukdamās uz pievesto Senata 1926. g. 22. novembra spriedumu, Tiesu Palata atrod, ka prasītājai nav bijusi tiesība noteikt bez īrnieces piekrišanas īres naudu atsevišķi par fabrikas ēku un atsevišķi par dzīvojamo ēku un kantori un ka tāpēc tādas atsevišķas prasības, kā formali nepareizi celtas, esot atstājamas bez caurskatīšanas; 5) ka prasītāja Tiesu Palatas spriedumu pārsūdzējusi kasacijas kārtībā tikai attiecībā uz lietas vešanas atlīdzību; 6) ka konkretā lieta izspriesta ar spriedumu, pie kam Tiesu Palata atradusi, ka prasība tādā formā, kā tā tikusi celta, nav caurskatāma; 7) ka tā tad lieta negrozās nedz ap prasības izbeigšanu aiz noraidījuma, nedz ap kādu blakus lēmumu, ar kuru tiktu izšķirts kāds blakus jautājums pašā procesa gaitā, bet gan ap spriedumu, kurš kritis atbildētājai par labu, t. i. prasītāja uzskatāma par uzvarēto pusi; 8) ka tāpēc nav pamata neuzlikt saskaņā ar civ. proc. lik. 868. p. prasītājai kā uzvarētai personai lietas vešanas izdevumus pēc takses; tiesība uz to nodibinājas uzvarošai personai par labu nemaz ne vienīgi tad, kad lieta izspriesta pēc būtības, bet pat ari tad, kad piem., lieta galīgi izbeigta ar lēmumu, piem., kad atbildētājs nepiekrīt lietas pagaidu izbeigšanai un prasītājs galīgi neatsakas no prasības (Kr. Sen. civ. kas. dep. spried. 1910. g. 12. Nr.; 1913. g. 8. Nr.); 9) ka tādēļ ari konkretā gadījumā Tiesu Palatai, izspriežot lietu ar spriedumu, kaut ari ar to lieta nedz galīgi izbeigta, nedz galīgi izspriesta pēc būtības, bija pietiekošs iemesls uzlikt prasītājai, kuras prasība nav tikusi apmierināta un pret kuru lietā ir noticis spriedums, par pienākumu atlīdzināt atbildētājai, kā uzvarošai pusei, lietas vešanas izdevumus; 10) ka tādā kārtā Tiesu Palata nav prasītājas

pievestos likumus pārkāpusi, kādēļ viņas kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Adeles Gešel pilnvarnieva, zv. adv. Kēlbranta kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 824/28.)

192. 1928. g. novembra mēneša 22. dienā. Jāņa Bandenieka pilnvarnieka, zv. adv. Grinberga lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Jāņa Bandenieka prasībā pret Augustu Krūmiņu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Pētersons.

Ņemot vērā: 1) ka pēc Tiesu Palatas konstatētiem apstākļiem atbildētājs nav rūpējies par darba vietas attiecīgu iztīrīšanu no skaidām un zariem, bet licis strādniekus strādāt pie tāda darba vietas stāvokļa, kas varēja izsaukt nelaimes gadījumu; 2) ka darba vietas iztīrīšana bijusi pirmā rindā darba devēja pienākums, jo darba devējam jānostāda strādnieki tādos apstākļos, ka tie varētu strādāt bez šķēršļiem un bez briesmām viņu veselībai; 3) ka konkretā gadījumā atbildētajam kā darba devējam bija par darba vietas iztīrīšanu jarūpējas jo vairāk tādēļ, ka, kā konstatē Tiesu Palata, strādnieki, to starpā ari prasītājs, tieši bija pat griezuši atbildētāja vēribu uz zāģētavas vietas iztīrīšanu; 4) ka darba vietas neattiecīgais stavoklis, saskaņā ar Tiesu Palatas nodibinātiem lietas apstākļiem, taisni bijis par nelaimes gadījuma tiešo cēloni; 5) ka tāpēc atbildība par nelaimes gadījumu ar prasītāju visumā krīt uz atbildētāju; 6) ka nav par pareizu uzskatāms ari Tiesu Palatas pievestais motivs, ka prasītājam neesot tiesība prasīt atlīdzību par darba spējas ierobežojumu uz tā pamata, ka viņš pēc nelaimes gadījuma pelnot vairāk nekā iepriekš; pēc prasītāja pareizā aizrādījuma viņa kasacijas sūdzībā, paaugstinātā maksa netikvien neatrodas nekādā sakarā ar prasītāja darba spējas samazināšanu, bet, taisni otrādi, pieļaiž varbūtību, ka ja prasītājs būtu palicis vesels un ja viņš nebutu sakropļots, viņa algas izredzes tikpat būtu paaugstinājušās; sakropļošanas fakts kā tads nav iznīcināts ar to, ka prasītājs tagad, līdz kamēr ieņem savu tagadējo vietu, pelna vairāk nekā pirms nelaimes gadījuma; Tiesu Palata nav nodibinajusi un pēc viņas konstatētiem lietas apstākļiem ari nav jādomā, ka prasītāja tagadējie ienākumi būtu viņam it kā nodrošināti kā mūža rente; katras vietas ieņemšanai vispār tikai pagaidu, nejaušs raksturs; tāpēc Tiesu Palatas uzsvērtam apstākļim, ka prasītājs tagad saņem lielāku peļņu nekā agrāk, nav izšķirošas nozīmes un tas principā nevar atņemt viņam tiesību prasīt atlīdzību par darba spējas samazināšanu kā tādu; 7) ka attiecībā uz prasītāja izdoto kvīti Tiesu Palata nav nodibinājusi, ka prasītājs būtu apliecinājis taisni atlīdzības saņemšanu par notikušo nelaimes gadījumu; atteikšanās no tiesībām nav prezumējama un solījums „necelt vairāk nekādas prasības" pats par sevi nav absoluti saistošs, sevišķi tad, kad lieta grozās starp strādnieku, t. i. saimnieciski vājāku, un uzņēmēju kā saimnieciski stiprāku personu, kur strādnieks rīkojas drīzāk zem zināmu spaidu apstākļiem; neatkarīgi no tā, Tiesu Palata nav tieši nodibinājusi, ka kvītij būtu generalkvīts raksturs it kā priv. lik. 3537. p. nozīmē, vēl mazāk kvīts varēja pierādīt, ka kvīts izdevējs ar to atzinis savu vainu; Tiesu Palatas slēdziens šai ziņā runā pretim viņas nodibinātiem apstākļiem, pie kuriem noticis nelaimes gadījums ar prasītāju; 8) ka tādā kārtā Tiesu Palata, taisot slēdzienus, kuri runā pretim viņas konstatētiem apstākļiem un sevišķi viņas nodibinātam dokumentu saturam, pārkāpusi civ. proc. lik. 339., 711. pp., kādēļ viņas spriedums aiz šiem iemesliem atceļams, Senats nolemj: Tiesu Palatas

1927. g. 13. oktobŗa spriedumu civ. proc. lik. 339., 711. pp. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot Tiesu Palatai izspriešanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 826/28.)

193. 1928. g. decembŗa mēneša 14. dienā. Augusta Kaizera pilnvarnieka, zv. adv. Kārkliņa lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Miķeļa Kinepa prasībā pret Augustu Kaizeru un pēdējā pretprasība.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Pētersons.

Senats atrod: Liepājas apgabaltiesai iesniegtā prasības sūdzībā prasītājs Kineps paskaidrojis, ka atbildētājs Kaizers sākot ar 1919. g. 1. maiju lietojot prasītāja namā, kuŗš atrodoties Liepājā, Bodes ielā Nr. 4, ar hip. Nr. 1559, dažas telpas, nemaksājot par visu šo laiku īres naudu; tādēļ prasītājs lūdzis izlikt atbildētāju no minētām telpām un piedzīt no viņa īres naudu iesūdzības rakstā aprādītā apmērā. Atbildētājs, neatzīstot prasību, paskaidrojis, ka viņš 1919. g. 30. aprilī strīdū esošo namu esot nopircis no A. Šameita uz pilnvaras pamata no Kinepa vārda. Šameitis nekustamu īpašumu bijis pircis no Jāņa Lagzdiņa, pēdējais no Icika Bērmaņa, bet viņš, Bērmanis, 1913. g. no sūdzētāja Kinepa uz ģeneralpilnvaras pamata. Kineps, uz kuŗa vārda nams vēl tagad skaitoties zemes grāmatās, 1913. g. to esot nodevis Bērmaņa pilnīgā valdīšanā un lietošanā un pēc tam tas pakāpeniski pārgājis citu tālākpircēju valdīšanā un lietošanā. Atbildētājs, tāpat kā pārējie iepriekšējie pircēji, valdījis nekustamu īpašumu kā pilnīgs saimnieks un to esot ieguvis īpašumā uz iesēdējuma pamata saskaņā ar priv. lik. 849., 855. pp. Tādēļ atbildētājs, ceļot pretprasību, lūdzis a) pamatprasību atraidīt un b) pēc pretprasības atzīt atbildētāja īpašuma tiesības uz strīdū esošo nekustamu īpašumu uz iesēdējuma pamata. Apgabaltiesa pamatprasibu atraidījusi un pretprasību apmierinājusi; turpretim Tiesu Palata, atceļot Apgabaltiesas spriedumu, apmierinājusi pamatprasību attiecībā uz atbildētāja izlikšanu no strīdū stāvošā nekustamā īpašuma, atraidot pamatprasību pārējā daļā, kā ari pretprasību. Tiesu Palata konstatējusi, ka nama pirmais ieguvējs Bērmanis ar prasītāju neesot noslēdzis formalu pirkšanas-pārdošanas līgumu tādēļ, ka viņam toreiz neesot bijusi tiesība iegūt nekustamu īpašumu Liepājā, kādēļ pārdevējs viņam izdevis ģeneralpilnvaru; šo pirkšanas-pārdošanas līgumu Tiesu Palata atzinusi par nederīgu un līdz ar to nākusi pie slēdziena, ka ari Lagzdiņš nevarējis iegūt namu no Bērmaņa, jo lai gan pēdējais noslēdzis līgumu ar Lagzdiņu uz no prasītāja izdotas pilnvaras pamata, bet faktiski viņš līgumu slēdzis nevis Kinepa uzdevumā, bet pārdevis īpašumu savā vārdā kā savu; bet ja ari atzītu, ka pēc Bērmaņa velākie pircēji ieguvuši imobili tieši no prasītāja, tad tomēr atbildētājam trūkstot šāds līgums, jo — kā konstatējusi Tiesu Palata, — Šameitis imobili pārdevis atbildētājam savā vārdā. Tādēļ Tiesu Palata atzinusi, ka atbildētājs nevarējis iegūt imobili uz iesēdējuma pamata, jo viņam neesot bijusi nedz justus titulus, nedz bona fides (jo viņš zinājis, ka pēc zemes grāmatām īpašnieks esot prasītājs, bet ne Šameitis). Bez tam Tiesu Palata atzinusi, ka konkretā gadījumā iesēdējuma termiņš esot apturēts saskaņā ar priv. lik. 861. p. pa visu laiku, kamēr Kurzemē atradies ienaidnieks, jo prasītājs kā kuģa mechaniķis atradies dienestā uz kuģiem no 1914. g. līdz 1920. g.; tam apstāklim, ka prasītājs izdevis pilnvaru Bērmanim un savai sievai (priv. lik. 854. p.), neesot nozīmes, jo Bērmanim pilnvara izdota nevis prasītāja, bet paša Bērmaņa interesēs, prasītāja sieva turpretim pa kaŗa laiku Liepājā neesot bijusi.

Atbildētāja un pretprasītāja par Tiesu Palatas spriedumu iesniegtā kasacijas sūdzība pelna ievērību. Pretēji Tiesu Palatas domām, no viņas atzītā fakta, ka starp prasītāju un Bērmani 1913. gadā noslēgtais līgums ir nederīgs tādēļ, ka tas noslēgts, apejot likumu, pēc kuŗa Bērmanim bija aizliegts iegūt nekustamu īpašumu Liepājā, vēl nebūt neizriet, ka ari tālākie par strīdū stāvošo nekustamo īpašumu noslēgtie pirkšanas-pārdošanas līgumi būtu atzīstami par nederīgiem. Pati Tiesu Palata konstatējusi, ka Bērmanis namu pārdevis Lagzdiņam uz pilnvaras pamata, kuŗu viņam izdevis prasītājs, un nenoliedz Bērmaņa formalo tiesību uz šās pilnvaras pamata imobili atsavināt trešām personām. Pie tādiem apstākļiem ir pilnīgi iespējams, ka trešā persona (Lagzdiņš) šo nekustamu īpašumu ieguvis bona fide no Bērmaņa, kā prasītāja pilnvarnieka; Tiesu Palata savā spriedumā nepaskaidro, kādēļ viņa nākusi pie slēdziena, ka Bērmanis imobili Lagzdiņam pārdevis nevis uz prasītāja izdotās pilnvaras pamata, bet savā vārdā kā savu; sprieduma motivu sākumā Tiesu Palata atzinusi taisni pretējo, aizrādot, ka „tanī pašā (1913) gadā, Bērmanis Kinepa pilnvarā pārdevis šo namu Jānim Lagzdiņam". Tā tad starp prasītāju un Bērmani noslēgtā līguma nederīgums pats par sevi vēl nepierāda, ka ari starp Bērmani un Lagzdiņu noslēgtais līgums būtu nederīgs, ka Lagzdiņam nebūtu bijis justus titulus un ka viņš nebūtu varējis valdīt imobili bona fide. Tas pats jāsaka attiecībā uz Šameiti, kas namu ieguvis no Lagzdiņa uz prasītāja pilnvaras pamata un tādēļ tāpat varēja imobili valdīt bona fide un savas tiesības nodot tālāk atbildētājam Kaizeram. Pie tam, kā pareizi aizrāda kasacijas sūdzības iesniedzējs, nekrīt svarā, vai Šameitis noslēdzis līgumu ar atbildētāju Kaizeru prasītāja, vai savā vārdā. Ja Šameitis īpašumu bija pircis un valdījis kā īpašnieks, tad viņš šīs savas tiesības varēja nodot tālāk ari neizlietojot viņam izdoto generalpilnvaru, bet slēdzot līgumu ar atbildētāju savā vārdā. No iesēdējuma viedokļa ari tāda nekustama īpašuma pāreja varēja nodibināt Kaizeram justus titulus, jo, kā to Senata civ. kas. dep. jau paskaidrojis savā 1922. g. spried. Nr. 83, lai iegūtu īpašumu uz iesēdējuma pamata, nav vajadzīgs, ka juridiskais akts pilnīgi materialā un formalā ziņā apmierinātu visas prasības par tiesību likumīgu pārejas pamatu. Tur taisni pastāv iesēdējuma nozīme un nolūks, izlabot, izdziedināt trūkumus, kuŗi kavējuši tiešo un tūlītējo pāreju. Tādā kārtā Tiesu Palata, atzīstot aiz spriedumā pievestiem iemesliem, ka atbildētājs nevarējis iegūt strīdū esošo nekustamo īpašumu uz iesēdējuma pamata, pielaidusi motivu nepareizību, ar to pārkāpjot civ. proc. lik. 711. pantu. Par nepietiekošiem atzīstami Tiesu Palatas sprieduma motivi, aiz kuŗiem viņa atzinusi, ka iesēdējuma termiņš konkretā gadījumā ticis apturēts uz priv. lik. 859. un 861. pp. pamata. Senata civ. kas. dep. jau paskaidrojis (1924. g. spried. Nr. 14), ka priv. lik. 861. p. iziet no tā, ka teritorijā, kuŗu ieņem ienaidnieks, nefunkcionē tiesas, kādēļ iesēdējuma termiņš uzskatāms par apturētu tikai par „justitium" laikmetu. Tādēļ Tiesu Palatai bija jākonstatē šā „justitiuma" ilgums Liepājā pa kaŗa laiku, bet viņa nevarēja, nekonstatējot to, atzīt iesēdējuma termiņu par apturētu pa visu laiku, kamēr ienaidnieks atradies Kurzemē. Pretēji Tiesu Palatas domām, ari tas fakts vien, ka prasītājs kā kuģa mechaniķis atradies dienestā uz kuģiem no 1914. g. līdz 1920. g., nav atzīstams par pietiekošu, lai atzītu iesēdējuma termiņu par apturētu. Šai ziņā Tiesu Palata nav ievērojusi, ka saskaņā ar priv. lik. 859. p. minētā termiņa apturēšana notiek tikai tad, ja prombūtnē esošais atstājis savu dzīves vietu pret savu gribu vai valsts vai pašvaldības dienestā, kādus 859. p. priekšnoteikumus Tiesu Palata nav konstatējusi. Atbildētājs šai ziņā apgalvo, ka prasītājs esot strādājis uz tirdzniecības kuģiem, piederošiem privatām personām.

Ja, turpretim, Tiesu Palata konkretā gadījumā domājusi piemērot priv. lik. 859. p. 2. teikumu, izejot no prasītāja labprātīgas prombūtnes, tad viņai bija jāapspriež tas apstāklis, ka prasītājs pilnvaru bija izdevis ne tikai Bērmanim un savai sievai, kuŗi, pēc Tiesu Palatas konstatējuma, nevarēja prasītāju reprezentēt, bet ari Ievai Bērman, kāds apstāklis Tiesu Palatai no 859. p. 2. teikuma viedokļa bija jāapsveŗ. Tādā kārtā Tiesu Palata, piemērojot šajā lietā priv. lik. 859. un 861. pp., pielaidusi motivu nepareizību un nepilnību, ar to pārkāpjot civ. proc. lik. 339. un 711. pantus. Aiz pievestiem iemesliem Senats, neapspriežot kasacijas sūdzības iesniedzēja aizrādījumu uz tiesas un lietas vešanas izdevumu nepareizu sadalīšanu starp prāvniekiem, jo līdz ar Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu atkrīt ari viņas aprēķins par šiem izdevumiem, Senats nolemj: Tiesu Palatas 1927. g. 7./14. septembŗa spriedumu civ. proc. lik. 339. un 711. pp. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot Tiesu Palatai izspriešanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 827/28.)

194. 1928. g. maija mēneša 31. dienā. Zv. adv. Pāvela Sakranoviča par sevi un kā Jēkaba Grota un citu pilnvarnieka lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Pāvela Sakranoviča, Jēkaba Grota un citu prasībā pret Rūdolfu Kerkoviusu un Aleksandrinu Transee un Rūdolfa Kerkoviusa paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Izklausījis prasītāja zv. adv. Sakranoviča paskaidrojumus un ņemot vērā: 1) ka pēc lik. par telpu īri 31. p. 3. pkt. namsaimniekam, kā ari katram nama līdziedzīvotājam ir tiesība prasīt īrnieka izlikšanu, ja tas sistematiski traucē pārējo iedzīvotāju mieru vai pārkāpj citus kopdzīvei vienā namā nepieciešamos noteikumus; 2) ka, bez tā, pēc lik. par telpu īri 32. p. 12. pkt,, izīrētājam (tā tad pirmā rindā namsaimniekam) ir tiesība prasīt īres līguma atcelšanu un īrnieka izlikšanu, ja īrnieks, neskatoties uz izīrētāja atgādinājumu, nespeŗ visus soļus pret apakšīrnieku, kuŗš pārkāpis (starp citu) 31. p. 3. pkt.; 3) ka Apgabaltiesa, iztulkojot 32. p. 12. pkt., per argumentum e contrario nākusi pie slēdziena, ka prasīt sveša apakšīrnieka izlikšanu aiz 31. p. 3. pkt. paredzētiem iemesliem varot vienīgi namsaimnieks, bet ne īrnieki, kā nama pārējie līdziedzīvotāji; īres valde, turpretim, principā nenoliedzot prasītāju tiesības celt 31. p. 3. pkt. paredzēto prasību pret īrnieku ari tad, ja miera traucēšana iziet no viņa apakšīrnieka, tomēr atrod, ka prasība šai gadījumā esot jāceļ līdz ar to ari pret pašu vainīgo apakšīrnieku; 4) ka šādi 32. p. 12. pkt. un 31. p. 3. pkt. iztulkojumi nav uzskatāmi par pareiziem; īrnieks ar to, ka viņš atdevis dzīvokļa daļu apakšīrniekam, zināms, nav pārkāpis „kopdzīvei vienā namā nepieciešamos noteikumus;" taisni šai atbildētāja rīcībā pašā par sevi prasītājs ari neierauga 31. p. 3. pkt. pārkāpumu, bet gan, kā redzams no prasības raksta, savu prasību dibina uz to, ka atbildētāja apakšīrnieks, ar atbildētāja piekrišanu, ierīkojis atbildētāja dzīvoklī fabrikveidīgu uzņēmumu līdz ar motoru un mašīnām, kas ar savu troksni, smaku un netīrību traucē pārējo iedzīvotāju (t. i. prasītāju) mieru; tā tad paceļas jautājums par to, vai 31. p. 3. pkt. piešķiŗ nama iedzīvotājiem — pie šai pantā aprādītiem apstākļiem — tiesību celt izlikšanas prasību pret īrnieku ari tai gadījumā, ja nevis tieši viņš pats, bet ar viņa piekrišanu viņa apakšīrnieks viņa dzīvoklī sistematiski traucē pārējo līdziedzīvotāju mieru un vai, apstiprinošā gadījumā, prasība obligatoriski jāceļ ari pret vainīgo apakšīrnieku; 5) ka Apgabaltiesas no 32. p. 12. pkt. taisītais slēdziens

e contrario nav uzskatāms par pareizu; 32. p. 12. pkt. paredz īrnieka izlikšanu kā tādu, ja apakšīrnieks no sevis pārkāpj 31. p. 3. pktu, un īrnieks nav no sevis spēris soļus dēļ apakšīrnieka izlikšanas; šo noteikumu racionalais pamats dibinās uz to, ka namā nav ciešama tāda persona, kuŗa traucē pārējo iedzīvotāju mieru etc.; tāpēc likums paredz, ka šādas personas izlikšanu var prasīt netikvien izīrētājs (32. p. 12. pkt.), bet ari katrs nama iedzīvotājs (31. p.); tādēļ pie 32. p. 12. pkta iztulkošanas argumentum e contrario nemaz nav pielemērojams tai nozīmē, it kā izīrētājs (namsaimnieks), bet ne katrs iedzīvotājs, varētu, pie 31. p. 3. pkt. paredzētiem apstākļiem, prasīt īrnieka izlikšanu; ja ari 32. pantā uzskaitītos gadījumus atzītu par izsmeļošiem, tad no tā izrietētu tikai tas, ka izīrētājs (namsaimnieks) nevar prasīt īrnieka izlikšanu ārpus tā paredzētiem gadījumiem, bet nemaz neizriet tas, ka līdziedzīvotājiem nebūtu tiesības prasīt īrnieka izlikšanu uz 31. p. 3. pkt. pamata aiz tā iemesla, ka tas nav spēris soļus dēļ sava apakšīrnieka izlikšanas, ja tas pārkāpj šo 31. pantu; atzīstot šādas pēdējās līdziedzīvotāju tiesības, pat nevarētu runāt par 31. p. ekstensivu interpretaciju; pēc būtības šai gadījumā lieta grozās vienīgi ap jautājumu par to, vai īrnieks būtu uzskatāms par pārējo līdziedzīvotāju miera traucētāju tikai tad, ja viņš pats fiziski izsauc troksni, vai ari tad, kad viņš apzināti savā dzīvoklī pielaiž kādu citu personu izsauktu troksni, kuŗai, pie tam, īrnieks izīrējis dzīvokļa lielāko daļu pret ārkārtīgu peļņu; acīm redzot, nekrīt svarā, vai miera traucējumu īrnieka dzīvoklī izsaucis vai nu tieši fiziski pats īrnieks, vai viņa kalpotāji, vai viņa uzdevumā, resp. ar viņa piekrišanu, kāda trešā persona; tāpēc jo vairāk īrnieks būtu līdziedzīvotājiem atbildīgs, ja viņš pieņēmis savā dzīvoklī apakšīrnieku, kas apzināti nodarbojas ar troksni un citus traucējumus izsaucošu uzņēmumu; jo uz vispārēja pamata, īrnieks atbild par saviem kolpotājiem un savu apakšīrnieku (priv. lik. 4030., 4050., 4051. pp.); atstāt līdziedzīvotājus šai pēdējā gadījumā bez tās aizsardzības, kuŗu viņiem nodrošina 31. p., nozīmētu sagrozīt likuma par telpu īri skaidro mērķi un garu; 6) ka 32. p. 12. pkt. neparedz izīrētāja (namsaimnieka) izlikšanas prasību tieši pret vainīgo apakšīrnieku; tas ari pilnīgi saprotams, jo saskaņā ar priv. lik. 4031. p. 1. teik., apakšīrnieks, principā, neatrodas līguma attiecībās ar pirmo izīrētāju (namsaimnieku); tomēr šis princips pat nebūtu obligatoriski piemērojams līdziedzīvotājiem, kas domā izlietot viņiem, saskaņā ar nupat pievestiem apcerējumiem, ar 31. p. atzītās tiesības prasīt miera traucējumu novēršanu, ja ari tie izietu no īrnieka apakšīrnieka; 31. p. paredzētās prasības taisni neiziet no līguma attiecībām starp vainīgo īrnieku, resp. tā apakšīrnieku, bet pamatojas uz miera traucējuma faktu kā tādu; bet no tā, — no otras puses, — ari nemaz — pretēji īres valdes domām — neizriet, ka līdziedzīvotājiem 31. p. 3. pktā paredzētā prasība obligatoriski būtu jāceļ ari pret pašu tieši vainīgo apakšīrnieku, jo — kā augšā aprādīts — ari izīrētājam (namsaimniekam) 32. p. 12. pktā paredzētā izlikšanas prasība nav jāceļ pret apakšīrnieku; 7) ka tā tad augšā pievestie jautājumi izšķiŗami pirmais apstiprinoši, bet otrais atraidoši; 8) ka tādā kārtā Apgabaltiesa, neatzīstot prasītājiem tiesību celt tagadējo prasību pret atbildētāju — īrnieku, pārkāpusi lik. par telpu īri 31. p. 3. pkt., civ. proc. lik. 181., 196. (129., 143.) pp., kādēļ viņas spriedums atceļams, Senats, neielaižoties pārējo kasacijas sūdzībā aprādīto kasacijas iemeslu pārbaudīšanā, nolemj: Rīgas apgabaltiesas 1927. g. 7. decembŗa spriedumu lik. par telpu īri 31. p. 3. pkt., civ. proc. lik. 196. (142.) p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai Apgabaltiesai izspriešanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 850/28.)

195. 1928. g. novembŗa mēneša 23. dienā. Alfrēda Spariņa lūgums

par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu mir. Kristjāna Spariņa atstātā mantojuma, Vecsaules pag. Kreklen-Miķeļu mājas, dalīšanas lietā.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Ņemot vērā: 1) ka saskaņā ar civ. proc. lik. 772. pantu Tiesu Palatai jāizspriež katra lieta, nenododot to atpakaļ Apgabaltiesai jaunai caurskatīšanai; 2) ka atkāpšanās no šī principa pielaižama tikai tad, ja Apgabaltiesa pielaidusi tādus civilprocesa pamatnoteikumu pārkāpumus, kuri nedod apelacijas instancei iespēju izspriest lietu likumīgā kārtībā (Kriev. Sen. civ. kas. dep. spried. 1893. g. Nr. 62), piem., ja kāds no prāvniekiem pavisam nav tiicis izsaukts uz pirmās instances sēdēm (Kriev. Sen. spr. 1881. g. Nr. 77 un cit.); 3) ka konkretā lietā sūdzētājs Alfrēds Sparinš ir ņēmis dalību pirmās instances sēdēs, kuŗās taisīti lēmumi par māju dalīšanas ievadīšanu un tās izvešanu, kā ari bijis klāt pie māju apskatīšanas uz vietas un tās novērtēšanas no lietpratējiem; 4) ka pie tādiem apstākļiem nevar atzīt, ka Apgabaltiesa, neizsaucot sūdzētāju uz pēdējo tiesas sēdi, kuŗā lieta izspriesta pēc būtības, būtu pielaidusi tik svarīgu likuma pārkāpumu, ka Tiesu Palatai būtu bijis jāatkāpjas no augšā pievestā civ. proc. lik. 772. panta noteikuma; konkretā gadījumā tāda atkāpšanās nebūtu attaisnojama, jo sūdzētājs, ja viņam patiesībā būtu bijušas nopietnas ierunas pret Apgabaltiesas lēmumu, tās būtu varējis pievest otrā instancē, ko viņš tomēr nav darījis, aprobežojoties ar formalo iebildumu, ka viņš neesot ticis izsaukts uz vienu no Apgabaltiesas sēdēm; pie tādiem lietas apstākļiem Tiesu Palata pareizi nav ievērojusi šo sūdzētāja iebildumu, ar ko atkrīt kasacijas sūdzības 1. pkts; 5) ka sūdzētājs nedz zemākās instancēs, nedz pat kasacijas sūdzībā nav apgalvojis, ka Apgabaltiesa būtu pārkāpusi civ. proc. lik. 2024.—2029. pantus, kādēļ, pretēji sūdzētāja aizrādījumam — Tiesu Palata nemaz nebija spiesta apspriest jautājumu par to, vai Apgabaltiesa, šo likumu noteikumus ievērojusi, ar ko atkrīt ari kasacijas sūdzības 2. pkts; 6) ka tādā kārtā Tiesu Palata nav sūdzētāja pievestos likumus pārkāpusi, kādēļ viņa kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Alfrēda Spariņa kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 856/28.)

196. 1928. g. decembŗa mēneša 14. dienā. Mirušo Jūles Brūzgal un Lības Zemīt mantojumu masu pilnvarnieka, zv. adv. pal. Skreijas lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Jāņa Ozoliņa prasībā pret Jūles Brūzgal un Lības Zemīt mantojuma masām un prasītāja pilnvarnieka, zv. adv. Pauļuka paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Ņemot vērā: 1) ka atbildētājas savā kasacijas sūdzībā apstrīd Tiesu Palatas spriedumu, cik tālu ar to ir atzīts par atceltu Jelgavas apgabaltiesas 1912. g. apsardzības kārtībā taisītais lēmums, ar kuŗu Jūle Brūzgal un Lība Zemīt tikušas apstiprinātas par Juŗa Ozoliņa vienīgām mantiniecēm; pēc kasacijas sūdzības domām, no prasītāja 1924. g. 5. februarī par minētā lēmuma atcelšanu celtā prasība esot noilgusi, jo šādu prasību prasītājs gan bija cēlis 1913. g., bet lieta palikusi neizspriesta, un no 1912. g. līdz tagadējās prasības celšanai esot pagājis jau divkārtējs noilgums; 2) ka saskaņā ar priv. lik. 3630. p. gadījumā, ja ar prasības celšanu uzsākto lietu prasītājs neturpina, tad noilguma tecējums atkal atjaunojas no tās dienas, kad viņam vajadzēja lietu tālāk virzīt, t. i. no pēdējā viņam noliktā un

viņa gaŗām palaistā termiņa, pie kam šis jaunais termiņš vienmēr ir desmit gadu, kaut ari pirmējais būtu bijis īsāks; 3) ka tādā kārtā atbildētāju iebildums par prasības noilgumu būtu atzīstams par nepamatotu tikai tad, ja viņš būtu pierādījis, ka prasītājam 1912. g. celtā prasībā ir ticis dots 3630. pantā aprādītais termiņš un ka no šī termiņa ir pagājuši desmit gadi, jo tikai tādā gadījumā prasītājam nebūtu vairs tiesības — noilguma dēļ — turpināt 1912. g. celto prasību, resp. iesākt jaunu prasību (sal. Kr. Sen. civ. kas. dep. spried. 1912. g. Nr. 122, Ķozenfelda lietā), jo, kā konstatējusi Tiesu Palata, turpināt agrāko lietu nav bijis iespējams tās evakuacijas dēļ; 4) ka šādus pierādījumus atbildētājs pat nav mēģinājis priekšā stādīt, kādēļ viņu iebildums par prasības noilgumu atzīstams par nepamatotu aiz šī iemesla; 5) ka tādā kārtā Tiesu Palata, neievērojot šo atbildētāju ierunu, nav gala slēdziena ziņā pārkāpusi atbildētāju pievestos likumus, kādēļ viņu kasacijas sūdzība kā nepamata atraidāma, Senats nolemj: Jūles Brūzgal un mir. Lības Zemīt mant. masas pilnvarnieka, zv. adv. pal. Skreijas kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. panta pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 861/28.)

197. 1928. g. novembŗa mēneša 22. dienā. Latvijas Bankas pilnvarnieka, zv. adv. Gailiša lūgums par Rīgas apgabaltiesas lēmuma atcelšanu lietā par zīmogsoda uzlikšanu

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka Apgabaltiesa nolēmusi sodīt Latvijas Banku ar Ls 130,80 lielu zīmogsodu, zīmognodokļa nesamaksas dēļ par firmas „Thos. J. Gara" Līverpulē 1927. g. 19. maijā izdoto Londonā samaksājamo un tās pašas firmas akceptēto tratu; 2) ka Apgabaltiesa savu lēmumu pamato uz to, ka Latvijas Banka neesot valsts iestāde, bet gan tikai valsts uzņēmums, kuŗš darbojas zem speciala likuma nosacījumiem un ka tāpēc rīkojums par zīmognodevu 90. p. neesot Latvijas Bankai piemērojams; 3) ka, pretēji Apgabaltiesas domām, tas apstāklis vien, ka Latvijas Banka ir valsts uzņēmums, nemaz neizslēdz, ka tā tomēr ir valsts iestāde; saskaņā ar Latvijas Bankas statutiem, kuŗi pieņemti kā likums likumdošanas kārtībā (1923. g. lik. krāj. 65. Nr.), viņa izpilda valsts kases operacijas (2., 39. pp.); viņas tīrā peļņa ieskaitāma valsts ienākumos (7. p.); vienīgi viņai tiesība izlaist valsts naudas zīmes (13. p.); viņas pārvaldes organus iecel valdība (Ministru kabinets: 42. p.); par dienesta noziedzīgiem nodarījumiem viņas „ierēdņi" nes atbildību kā valsts ierēdņi, piemērojot viņiem kā materialos tā ari procesualos likumus, kuŗi pastāv attiecībā uz valsts dienesta noziedzīgiem nodarījumiem (63. p.); ar šādām pazīmēm Latvijas Banka atšķiŗas, piem., no valsts autonomiem uzņēmumiem (pēc 1922. g. 12. janvaŗa noteikumiem: lik. krāj. 10. Nr.), kuŗiem ir privatiem uzņēmumiem līdzīga iekārta, kuŗu statuti apstiprināmi tikai augstākās pārvaldēs, bet ne likumdošanas kārtībā, un kuŗu tīrā peļņa nenāk valsts ieņēmumos, bet izlietojama uzņēmumu statutos noteiktā kārtībā; tiesu prakse tāpēc ari konsekventi atsvabina Latvijas Banku no zīmognodevas, piem., tiesu lietās (saskaņā ar rīkoj. par zīmognodevu 46. p. 9. pkt.) ari konkretā lietā Apgabaltiesa nešaubās par to, ka visi Latvijas Bankas tiesai iesniegtie papīri un sūdzības nebija apliekami ar zīmognodevu, kādus papīrus un sūdzības Apgabaltiesa tāpēc ari caurskatījusi, neskatoties uz to, ka tie ar zīmognodevu netika aplikti; 4) ka tāpēc Latvijas Banka atzīstama par valsts iestādi plašākā nozīmē, bet nevis par privatu iestādi, par kuŗu vien runā rīkoj. par zīmognod. 3. un 100. pp.; 5) ka, saskaņā ar rīkoj. par

zīmognod. 90. p., ja valsts iestāde ar zīmognodevu apliekamo aktu pie 90. p. aprāditiem apstākļiem nav ar zīmognodevu laikā samaksājusi, tad zīmogsods uzliekams nevis valsts iestādei kā tādai, bet gan tikai tās vainīgam ierēdnim; 6) ka tādā kārtā Apgabaltiesai nebija likumīgs pamats Latvijas Bankai kā tādai uzlikt zīmogsodu, kādēļ viņas lēmums, aiz Latvijas Bankas statutu 1. p., rīkoj. par zīmognod. 90. p., civ. proc. lik. 181., 196. (129., 142.) pp. pārkāpumiem nav spēkā atstājams, Senats nolemj: Rīgas apgabaltiesas 1928. g. 15. februāra lēmumu Latvijas Bankas statutu 1. p., rīkoj. par zīmognod. 90. p., civ. proc. lik. 181., 196. (129., 142.) pp. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai Apgabaltiesai izspriešanai no jauna citā sastāvā. (L. Nr. 875/28.)

198. 1928. g. decembra mēneša 13. dienā. Edes Šķester pilnvarnieka, zv. adv. Kārkliņa, un Ģederta Petermaņa pilnvarnieka, zv. adv. Holcmaņa, lūgumi par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Edes Šķester prasībā pret Ģedertu Petermani un pēdējā pilnvarnieka, zv. adv. Holcmaņa paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka, pretēji prasītājas domām, civ. proc. lik. 525. p. nemaz neprasa, ka ekspertiem jāpamato savs slēdziens „paskaidrojot uz kādiem realiem apstākļu pamatiem viņš dibināts"; bet gan 525. p. tikai prasa, ka eksperti savā slēdzienā aizrādītu uz tiem apcerējumiem („доводы"), uz kuriem slēdziens dibinājas; 525. p. neraksta priekšā noteiktu slēdziena formu; tāpēc vienīgi no tiesas atkarājas prasīt no ekspertiem papildu un sīkākus paskaidrojumus; un tikai tad, ja tiesa būtu pamatojusies uz acīm redzami nesaprotamu eksperta slēdzienu, tiesas spriedums būtu atceļams kasacijas kārtībā (Kr. Sen. civ. kas. dep. spried. 1911. g. Nr. 1); konkretā gadījumā prasītāja uz šādu, ekspertu slēdziena defektu nemaz neaizrāda savā kasacijas sūdzībā; Tiesu Palata, pievienodamās ekspertu slēdzienam, imobila vērtību 1922. g. aiz viņas pievestiem iemesliem noteikusi par Ls 8947,20; šāds Tiesu Palatas slēdziens attiecas uz lietas faktisko pusi, kādēļ atkrīt prasītājas paskaidrojumi viņas kasacijas sūdzībā, kuros tā apstrīd Tiesu Palatas slēdziena pareizību jautājumā par minētā imobila vērtību 1922. g.; 2) ka Tiesu Palata aiz viņas pievestiem iemesliem varēja atraidīt prasītājas lūgumu dēļ otras ekspertizes; Tiesu Palatas slēdziens jautājumā par to, vai lietas apstākļi, resp. imobila vērtība būtu uzskatāmi par pietiekoši noskaidrotiem ar jau izdarīto ekspertizi, tāpat attiecas uz lietas faktisko pusi un nav tādēļ pārbaudāms kasacijas kārtībā; 3) ka par to, ka imobils esot bijis jānovērtē nevis pēc tās vērtības 1922. g., bet gan pēc tās vērtības sprieduma taisīšanas laikā, prasītāja runā pirmo reizi savā kasacijas sūdzībā, kādēļ vien šāds viņas paskaidrojums nav Senatā caurskatāms, jo vairāk tāpēc, ka pati prasītāja Tiesu Palatas 1926. g. 10. marta sēdē novērtējusi imobilu pēc tā vērtības 1922. g. decembrī; 4) ka tā tad prasītājas iesniegtā kasacijas sūdzībā pievestie sprieduma atcelšanas iemesli nepelna ievērību; 5) ka Tiesu Palata pareizi atzinusi par nenozīmīgu prasītājas vīra asistences trūkumu dāvināšanas aktā, jo, kā redzams no priv. lik. 29. p. 3. teik., sankcija par asistences trūkumu pastāv vienīgi tur, ka sieva var liegties izpildīt uz sevi uzņemto saistību, ja viņa to vēlāk nepastiprina ar vīra piekrišanu; konkretā gadījumā prasītāja taisni iziet no tā, ka atbildētājam jāatdod viņai runā stāvošais imobils, t. i. viņa domā darījumu atzīt par atceļamu; pēc Tiesu Palatas konstatējuma gan, pretēji

atbildētāja domām, runā stāvošais imobils bijis prasītājas imobils, jo prasītāja to bija ieguvusi pirkšanas ceļā no kāda Allen-Kundzenovska, un prasītāja palikusi viņam paradā summā 4000 c. rub.; šādu summu atbildētājs uzņēmies izmaksāt krājkasei un proti pirmā rindā ar saņemamo no imobila īres naudu; atbildētāja prasījuma pret prasītāju nodrošināšanai, runā stāvošais imobils ticis nodots un apstiprināts atbildētājam zemes grāmatās; tādā kārtā starp partiem gan pastāvēja juridiskas attiecības, kuras pamatojas uz ķīlu tiesībām fiducijas veidā, tādā nozīmē, ka imobilam bija jānoder atbildētājam kā drošība; tā tad darījumu par imobila nodošanu un apstiprināšanu atbildētājam nevarētu nosaukt par simulētu darījumu, bet gan par fiduciaru līgumu (Sicherheitsübereignung), jo parti patiesi domājuši imobilu nodot atbildētājam īpašumā un proti kā drošību, uzliekot atbildētājam par pienākumu, pēc nodrošinājuma prasījuma segšanas, imobilu pārvest un apstiprināt prasītājai (sk. Sen. civ. kas. dep. spried. 1926. g. 95. Nr.; 1927. g. 86. Nr.; spried. krāj. 1923. g. 43. Nr.; sal. priv. lik. 922., 3847. pp.; ari 3942. p. 1. teik.); Tiesu Palatas slēdziens par darījuma simulēto (pareizāki fiduciaro) raksturu attiecas uz lietas faktisko puši un nav tādēļ parbaudāms kasacijas kārtībā (Sen. civ. kas. dep. spried. 1926. g. 120. Nr.; 1928. g. 45., 251. NNr.); tāpat Tiesu Palatas slēdziens par parāda summas apmēru (4000 c. rub.), kādu slēdzienu Tiesu Palata dibina uz nopratināto liecinieku liecībām, un tāpat viņas slēdziens par šo liecinieku liecību satura nozīmi, spēku un ticamību, nav kasacijas kārtībā pārbaudāmi; ar to atkrīt visi atbildētāja paskaidrojumi viņa kasacijas sūdzības 1.—3. pktos; 6) ka Tiesu Palatai, atzīstot, ka retencijas tiesības par nelikvidu pretpretenziju izvedamas nevis vienkāršas ierunas, bet tikai pretprasības ceļā, bija pietiekošs pamats, aiz viņas pievestiem iemesliem atraidīt atbildētāja lūgumu nopratināt viņa uzdotos lieciniekus par tiem apstākļiem, kuŗus atbildētājs domā nodibināt ar lieciniekiem; jo ar pēdējiem bija jāpierāda tikai pretpretenzijas apmērs un ar to saistītās aizturēšanas tiesības (Sen. civ. kas. dep. spried. 1924. g. 94. Nr.); atbildētājs ari nemaz neapstrīd Tiesu Palatas slēdzienu par to, ka viņam nav tiesības, jus retentionis konkretā gadījumā izvest vienkāršas ierunas ceļā; neatkarīgi no tā, Tiesu Palata, nodibinot uz viņas pievesto datu un apcerējumu pamata, ka prasītāja palikusi savam iepriekšējam pārdevējam parādā tikai 4000 c. rub. un ka tā tad atbildētājam bija jāsedz taisni šī summa, varēja atzīt par lieku atbildētāja tikai pēdējā sēdē lūgto liecinieku nopratināšanu; pretēji atbildētāja domām, atbildētāja šai ziņā pievestais pierādīšanas temats taisni zīmējas uz prasības a p m ē r u, kā pareizi aizrāda Tiesu Palata, bet nevis uz prasības p a m a t u; ar to atkrīt ari atbildētāja paskaidrojumi viņa kasacijas sūdzības 4. pktā; 7) ka tādā kārtā ari atbildētāja kasacijas sūdzībā pievestie sprieduma atcelšanas iemesli nepelna ievērības un abu partu kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats n o l e m j: Edes Š ķ e s t e r pilnvarnieka, zv. adv. Kārkliņa un Ģederta P e t e r m a ņ a pilnvarnieka, zv. adv. Holcmaņa kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 901/28.)

199. 1928. g. oktobŗa mēneša 25. dienā. Jēkaba Z a n d b e r g a, Jāņa Z u t t e s un Kārļa S p ā d e s pilnvarnieka, zv. adv. Krastkalna lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Nikolaja P r j a ņ i š ņ i k o v a prasībā pret Jēkabu Z a n d b e r g u, Kārli S p ā d e un Jāni Z u t t e.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Pētersons.

Ņemot vērā: 1) ka pēc Tiesu Palatas konstatējuma, prasītājs lūdz piespriest viņam no atbildētājiem solidari Ls 6000,— uz tā pamata, ka at-

bildētāji apņēmušies samaksāt šo summu prasītājam par to, ka tas atsakās no runā stāvošā imobila nopirkšanas un atdod pirmtiesības uz to atbildētājiem, un ka atbildētāji nolīgto summu Ls 6000.— nav samaksājuši prasītajam; 2) ka atbildētāji, neatzīstot prasību, paskaidrojuši, ka prasītājam nekādas pirmpirkšanas tiesības uz imobilu neesot un ka viņi to nopirkuši tieši no tā īpašnieka; 3) ka Apgabaltiesa prasību atraidījusi, bet Tiesu Palata, atceļot Apgabaltiesas spriedumu, prasību apmierinājusi; Tiesu Palata atrod, ka saskaņā ar atbildētāju 1924. g. 17. oktobrī izdoto parakstu viņi esot apņēmušies samaksāt prasītājam Ls 6000.— par viņiem atdotām pirkšanas pirmtiesībām, kāda summa esot izmaksājama tai momentā, kad atbildētāji paraksta pirkšanas-pārdošanas līgumu ar imobila tagadējo īpašnieku, ka imobila pārdošana prasītājam par 5.000.000 rub. esot pierādīta ar vēstuli un lieciniekiem, ka prasītājs kuŗā katrā laikā būtu varējis realizēt šādas pirkšanas tiesības uz imobilu attiecībā pret tā pārdevēju, un ka prasītājs esot atsacījies no šādām savām pirmpirkšanas tiesībām pret minētās summas Ls 6000.— samaksu viņam, ar ko pirmais līgums starp prasītāju un imobila iepriekšējo īpašnieku esot ticis anulēts, pēc kā tikai šis pēdējais esot imobilu pārdevis atbildētājiem; 4) ka Tiesu Palatai, apmierinot prasību, vispirms bija jānodibina, ka imobila iepriekšējais īpašnieks pārdevis imobilu atbildētājiem taisni ar tiem pašiem noteikumiem, ar kuŗiem tas bija apņēmies imobilu pārdot prasītājam; 5) ka, neatkarīgi no tā, Tiesu Palatai, apmierinot prasību, bija jānodibina, kādas līguma attiecības pastāvējušas starp partiem, un kāds sevišķi raksturs bijis līgumam starp pašiem partiem; šai ziņā Tiesu Palata netikvien nav ievērojusi prasītāja viņa prasības rakstā pielaisto pretrunu, bet ari pati pielaidusi pretrunu sprieduma motivos, no vienas puses aizrādot, ka prasītājs esot atsacījies no savām tiesībām pret pārdevēju, un no otras puses aizrādot, ka prasītājs esot savas tiesības cedējis atbildētājiem; ja prasītājs bija atsacījies no savām tiesībām pret pārdevēju, viņš tās nevarēja vairs cedēt atbildētājiem; īstenībā, praktiskā izšķirība pastāv tur, ka, ja prasītājs bija savas tiesības cedējis, tad atbildētāji būtu viņa cesionari un varēja realizēt tikai tās pašas tiesības un prasības pret pārdevēju; ja, turpretim, prasītājs — pret atlīdzību — bija atsacījies no savām tiesībām pret pārdevēju, tad atbildētājiem ar to būtu dota iespēja pašiem no sevis stāties sarunās ar pārdevēju, kuŗam tā tad būtu brīvas rokas ar imobilu rīkoties, un tas nebūtu tad saistīts ar obligaciju attiecībām pret prasītāju, un tad prasītājs saņemtu Ls 6000.— tikai par atsacīšanos, t. i. par to, ka prasītājs atsvabinājis pārdevēju no saistības pret viņu; bet prasītājs Ls 6000.— šai gadījumā nesaņemtu kā ekvivalentu par kādām uz atbildētājiem pārvestām tiesībām; par atkāpšanās naudu nekādā ziņā nevarētu runāt, jo prasītājs nebija atsacījies no kāda ar atbildētājiem noslēgta līguma, un tie Ls 6000.— piekrīt prasītājam nevis par šādu atsacīšanos 6) ka tādā kārtā Tiesu Palata pielaidusi pretrunu sprieduma motivos, nenoskaidrojot īstās līguma attiecības starp partiem, kādēļ viņas spriedums aiz civ. proc. lik. 339., 711. p. p. pārkāpumiem nav spēkā atstājams, Senats, neielaizdamies pārējo atbildētāju pievesto kasacijas iemeslu pārbaudīšanā, nolemj: Tiesu Palatas 1927. g. 22. decembŗa spriedumu civ. proc. lik. 339. un 711. p. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot izspriešanai no jauna Tiesu Palatai citā sastāvā (L. Nr. 905/28.)

200. 1928. g. novembŗa mēneša 23. dienā. Hennes Dannenhirš pilnvarnieka, zv. adv. Vilenčika, lūgums par Rīgas apgabaltiesas

sprieduma atcelšanu Hennes Dannenhirš prasībā pret Eduardu Jansonu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Ņemot vērā: 1) ka prasītāja savā kasacijas sūdzībā neapstrīd Apgabaltiesas konstatējumu, ka atbildētājs prasītājas namā īrē darbnīcas telpas, no kuŗām nāk parastais darba troksnis; 2) ka izejot no šāda konstatējuma, Apgabaltiesa varēja nākt pie slēdziena, ka darbnīcas troksni nevar uzskatīt par sistematisku miera traucēšanu lik. par telpu īri 31. p. 3. pkta nozīmē, kādēļ ari varēja atraidīt prasību par atbildētāja izlikšanu; 3) ka kasacijas sūdzības iesniedzējas aizrādījumi uz to, ka īrnieks varot pielaist minētā likuma pārkāpumu ari tad, ja viņš lietojot īres objektu pilnīgi parastā kārtībā, katrā ziņā nav attiecināmi uz namsaimnieku gadījumā, ja telpas no īrnieka tiek lietotas, saskaņā ar līgumu noteikumiem, tam mērķim, kuŗa sasniegšanai īrnieks telpas noīrējis; tāpēc visiem šiem aizrādījumiem nav ari nozīmes konkretā gadījumā, kur atbildētājs, saskaņā ar līgumu, noīrētās telpās ierīkojis mechanisku darbnīcu, jo prasītājai, izīrējot telpas atbildētājam, bija no paša sākuma jārēķinājas ar to, ka šādas darbnīcas ekspluatēšana dabiski nevar notikt bez trokšņa un tādēļ nevar prasīt īrnieka izlikšanu, ja viņa darbnīcā parastais troksnis notiek; kasacijas sūdzības iesniedzējas aizrādījums uz Senata spriedumu Grīnsteina lietā (1925. g. Nr. 579) viņas uzskatu neapstiprina, jo minētā lietā Senats atzinis, ka īrnieks pārkāpis lik. par telpu īri 31. panta 3. pktu, atņemot ne tikai namsaimniekam, bet ari citiem nama iedzīvotājiem iespēju, pateicoties darbnīcas lietošanas veidam — dzīvot normalos, higieniskos apstākļos; tāpat šinī lietā nav piemērojams Senata spriedums Meinerta lietā (1925. g. Nr. 404), jo tanī lietā tiesa bija konstatējusi īres objekta lietošanu no īrnieka puses pretēji līguma noteikumiem; 4) ka, pretēji kasacijas sūdzības iesniedzējas aizrādījumam, Apgabaltiesai nebija sevišķi jāapsveŗ liecinieku Girša un Ulmaņa liecības, kuŗas pēc pašas atbildētājas vārdiem, pierādot tika to personu miera traucēšanu, kuŗas atrodoties prasītājas dzīvoklī, kādēļ šīm liecībām no Apgabaltiesas ieņemtā viedokļa nekādas nozīmes nevar būt; 5) ka tāpat Apgabaltiesa varēja neievērot prasītājas lūgumu par liecinieka Šenfelda nopratināšanu, ar ko prasītāja domājusi pierādīt, ka viņa, prasītāja, esot saslimusi ar nerviem pateicoties troksnim atbildētāja darbnīcā; pretēji prasītājas domām, no likuma par telpu īri nevar taisīt slēdzienu, ka šai ziņā priekšrocība būtu dodama prasītājas interesēm; 6) ka prasītāja otrā instancē nav uzturējusi spēkā savu apgalvojumu, ka atbildētājs bojājot telpas, un nav ari lūdzis izdarīt ekspertizi šī apgalvojuma pierādīšanai, kādēļ Apgabaltiesai nebija sevišķi jāapsveŗ šis pirmā instancē uzdotais prasības pamats; 7) ka tādā kārtā Apgabaltiesa nav pārkāpusi prasītājas uzdotos likumus, kādēļ viņas kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Hennes Dannenhirš pilnvarnieka, zv. adv. Vilenčika, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 976/28.)

201. 1928. g. oktobŗa mēneša 26. dienā. Hugo Lapiņa pilnvarnieka, zv. adv. Dreimaņa, lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprieduma atcelšanu Kristapa Genera prasībā pret Hugo Lapiņu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi

Senats atrod: Zem lik. par darba laiku 19. pantā minētiem mājkalpotājiem saprotami kalpotāji, par kuŗiem iet runa priv. lik. 4192-tā un sek. pantos, ko atzīst ari kasacijas sūdzības iesniedzējs, atsaucoties uz priv. lik. 4195. pantu. Ar kalpotāja līgumu viena puse, t. i. kalpotājs, uzņēmās otrai, t. i. saimniekam, kalpot ilgāku laiku, t. i. ne dienām noteiktu laiku, tiklab mājas, kā ari saimniecības darbus, dabūjot par to nevien algu, bet ari dzīvokli un ēdienu (4192. p.); tā tad šī līguma raksturīgās pazīmes ir 1) aprādītais darba raksturs, 2) ne dienām noteiktais līguma termiņš un 3) atalgojuma veids (alga, dzīvoklis un ēdiens); konkretā lietā kasacijas sūdzības iesniedzējs atrod, ka prasītājs esot pieskaitāms pie mājkalpotājiem tādēļ, ka viņš esot pieņemts kā mājkalpotājs ar noteikumu izpildīt dažādus darbus un pakalpojumus. Šis definējums ir acīmredzot nepareizs, jo nevis darbu dažādība, bet to raksturs, kā mājas, resp. saimniecības darbu, ir kā augšā teikts — mājkalpotāju līguma pazīme; tas ari izriet no 4192. panta piezīmes, kuŗa pie šī tipa kalpotājiem pieskaita, piem. kučieŗus, staļļa puišus, pavārus etc., kuŗi nebūt neizpilda dažādus, bet gan tikai vienas kategorijas darbus; tādā kārtā, lai kādu personu atzītu par mājkalpotāju ir vispirms jākonstatē, ka viņš pēc līguma izpilda mājas, vai saimniecības darbus (sk. Erdman, Sistem, 111. § 44, piel. 4); konkretā gadījumā Apgabaltiesa konstatējusi, ka prasītājs ir strādājis atbildētājam piederošā publiskā pirtī un izpildījis (nevis tikai sestdienās, kā nepareizi aizrāda kasacijas sūdzības iesniedzējs, sagrozot šai ziņā Apgabaltiesas sprieduma motivus) sekošus darbus: kurinājis katlu, mainījis akmeņus, dauzījis grantu, kur pēc Apgabaltiesas konstatējuma, pastāvējusi prasītāja galvenā nodarbošanās, blakus kuŗai viņš strādājis pie atbildētāja ari lauku darbus. Ir skaidrs, ka neviens no minētiem darbiem nav pieskaitāms pie mājas, resp. saimniecības darbiem priv. lik. 4192. panta nozīmē, kādēļ Apgabaltiesa jau aiz šī iemesla pilnīgi pareizi atzinusi prasītāju nevis par mājkalpotāju, bet gan par strādnieku, kas padots likumam par darba laiku; pats kasacijas sūdzības iesniedzējs ari neuzdod, kādēļ minētie darbi, pēc to rakstura, būtu pieskaitāmi pie mājkalpotāju darbiem. Atbildētāja pirmo reizi kasacijas sūdzībā pievestais aizrādījums, ka prasītājs bez algas naudā esot saņēmis ari uzturu un dzīvokli, ka tāds, kuŗš nav bijis par apspriedes priekšmetu tiesā, kuŗa skata lietu cauri pēc būtības, Senatā nav nemaz apsveŗams. Ar to atkrīt visi atbildētāja paskaidrojumi viņa kasacijas sūdzībā, kuŗos viņš apstrīd Apgabaltiesas slēdzienu par to, ka prasītājs, kā strādnieks, ir padots likuma par darba laiku noteikumiem. Par nepareizu atzīstama ari lik. par darba laiku 18. panta interpretacija no atbildētāja puses. Kā to jau paskaidrojis Senats savā civ. kas. dep. spried. 1927. g. 544. Nr. Saules lietā, likuma par darba laiku 18. pants atzīst principā atlīdzību par neizlietotu atpūtas atvaļinājumu, kāds princips nav piemērojams tikai tad, ja strādnieks vai darbinieks — pretēji darba devēja priekšlikumam — nav faktiski izlietojis atpūtas atvaļinājumu, bet palicis darbā; šai pēdējā gadījumā darba devējs, samaksājot strādniekam vai darbiniekam algu, līdz ar to tiktu atsvabināts no pienākuma vēl sevišķi atlīdzināt viņam par neizlietotu atpūtas atvaļinājumu. Pretēji atbildētāja domām, strādnieka vai darbinieka tiesība prasīt atlīdzību par neizlietotu atvaļinājumu pastāv, kā to Senats jau paskaidrojis savā civ. kas. dep. spried. 1928. g. Nr. 199 Gojas lietā, ari tādā gadījumā, ja strādnieks atpūtu izlietojis vairāku gadu laikā. Tāpat atzīstams par maldīgu atbildētāja uzskatu, it kā strādniekam pienākas atlīdzība par neizlietoto atpūtu tikai tad, ja viņš vēl nav ieguvis tiesību uz likumā paredzēto pilno 2 nedēļas atpūtas laiku, bet ka pēdējā gadījumā strādniekam ir tiesības tikai uz atpūtu kā tādu. Šo savu uzskatu atbildē-

tājs pamato uz to, ka likumā par darba laiku (18. panta pēdējā daļā) atlīdzības izmaksa atputas vietā expressis verbis noteikta tikai gadījumam, kad strādnieks vēl nav ieguvis tiesību uz likumā paredzēto 2 nedēļu atpūtas laiku; tādā gadījumā, kā nosaka likums, strādniekam pie pēdējā aprēķina izmaksājama atlīdzība par neizlietoto atpūtas laika daļu, proporcionali nostrādātam laikam un darba algai. No sacītā — pretēji atbildētāja domām — tomēr neizriet, ka strādniekam būtu tiesība uz atlīdzību tikai šinī pretējā gadījumā, jo likums par to sevišķi min tikai tādēļ, lai noteiktu šinī gadījumā piemērojamo atlīdzības aprēķināšanas veidu (proporcionali nostrādātam laikam un darba algai), bet nebūt nedomā aprobežot atlīdzības tiesību ar šo gadījumu; šāda tiesība strādniekam pieder augšā aprādītās robežās — ari tad, ja ir piemērojama 18. panta pirmā daļa, ja strādnieks jau ir ieguvis tiesību uz pilno 2 nedēļu atpūtu; tādā kārtā un ņemot vērā, ka atbildētājs zemākās instancēs nav apstrīdējis prasītāja apgalvojumu, ka atbildētājs 3 gadu 2 mēnešu laikā neesot viņam atpūtu piešķīris, neskatoties uz viņa, prasītāja, pieprasījumiem, tad ari jāatzīst, ka Apgabaltiesa, neparkāpjot lik. par darba laiku 18. pantu, varēja piespriest prasītājam atlīdzību par visu minētā laikmeta neizlietoto atpūtas laiku pilnas prasītāja algas apmērā. Aiz pievestiem iemesliem Senats atrod, ka Apgabaltiesa nav pārkāpusi atbildētāja pievestos likumus, kādēļ viņa kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, kādēļ Senats nolemj: Hugo Lapiņa pilnvarnieka, zv. adv. Dreimaņa, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 1031/28.)

202. 1928. g. novembra mēneša 23. dienā. Jūlijas Neiman pilnvarnieka, zv. adv. Grīnberga, lūgums par Tiesu Palatas spriedumu atcelšanu mir. Ģederta Neimaņa mantojuma dalīšanas lietā un Kārļa Neimaņa pilnvarnieka, zv. adv. Pauļuka paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi

Izklausījis Jūlijas Neiman pilnvarnieka, zv. adv. Grīnberga paskaidrojumus un ņemot vērā: 1) ka Kurz. zemn. lik. 122. p., kā to jau paskaidrojis Kr. Sen. civ. kas. dep. savā 1901. g. spried. Nr. 20 Žagara lietā — attiecas tikai uz mantiniekiem, kuri sastav asinsradniecībā ar mantojuma devēju (kas skaidri izriet no šī panta pēdējā teikuma, kas tieši runā par radniecību ar mirēju) un tādēļ nav attiecināms uz mirušā pārdzīvojušo laulāto draugu, jo laulība nenodibina radniecību starp vīru un sievu; 2) ka 122. pants izteic vispārējo principu par vīriešu kārtas mantinieku (asinsradnieku) priekšrocību paturēt mantojumā ietilpstošo nekustamu mantu dabā, kāds noteikums izskaidrojams ar likumdevēja vēlēšanos, lai šī manta paliktu mantojuma devēja ciltī (t. i. agnātu rokās — priv. lik. 261. p.), no kāda principa likumdevējs atkāpjas tikai gadījumā, ja ir palikuši sieviešu kārtas mantinieki, kuri atrodas tuvākās pakāpes radniecībā ar mantojuma devēju, nekā vīriešu kārtas mantinieki; tādēļ, piemērām, mantojuma devēja meita varētu paturēt imobilu dabā, ja viņas tiesības konkurētu tikai ar mirēja brāļa tiesībām; 3) ka tādā kārtā mantojuma devēja pārdzīvojošais laulātais draugs, kas ar viņu radniecībā neatrodas, vispār nevar konkurēt ar vīriešu kārtas mantiniekiem-asinsradniekiem, kādēļ ari kokretā gadījumā Tiesu Palata mir. Ģederta Neimaņa mantojumā ietilpstošo imobilu pilnīgi pareizi piešķīrusi dabā mantojuma devēja brālim, bet

nevis viņa atraitnei; ar to atkrīt visi Ģederta Neimaņa atraitnes, Jūlijas Neiman, paskaidrojumi viņas kasacijas sūdzībā, kuŗos viņa cenšas pierādīt savas tiesības uz imobila paturēšanu daba, aizrādot, ka viņa pēc likuma esot uzskatama par vistuvākās pakāpes mantiniecī, kādam apstāklim — kā augšā sacīts no Kurz. zemn. lik. 122. panta viedokļa — nozīmes nav, jo kasacijas sūdzības iesniedzēja nav Ģederta Neimaņa radniece; ari Kurz. zemn. lik. 120. pantam, uz kuŗu atsaucas kasacijas sūdzības iesniedzēja, nav šai ziņā izšķiŗošas nozīmes, jo tas nosaka tikai atraitnei piekritošo mantojuma kvotu, bet nemaz neizšķiŗ jautājumu par to, kam mantojumā ietilpstošais imobils piešķiŗams dabā, 4) ka nepelna ievērību ari kasacijas sūdzības iesniedzējas aizrādījums, it kā Kurz. zemn. lik. 122. un 123. panti esot atzīstami par atceltiem, jo — ka pareizi konstatējusi Tiesu Palata — ar 1923. g. 28. maija likumu (lik. krāj. Nr. 61) Kurz. zemn. lik. 123. p. ir atcelts tikai tik tāļu, cik tāļu tajā apzīmētais lauksaimniecīski izmantojamais zemes platums nesakrīt ar agrarreformas likuma noteikumiem, kamēr 122. pants ar 1923. g. 28. maija likumu vispār nav ticis aizskarts; 5) ka — pretēji kasacijas sūdzības iesniedzējas aizrādījumam — Tiesu Palata pareizi atzinusi, ka Kurz. zemn. lik. nav papildināmi ar priv. lik. noteikumiem par atraitnes tiesībām saņemt gada laika ienākumus no mantojuma; pretēji kasacijas sūdzības iesniedzēja domām, Kurz. zemn. lik. 62. pants nedod tiesību tiesai attiecināt uz zemniekiem visus Kurzemes zemes likumos paredzētos tiesiskos institutus, par kuŗiem Kurz. zemn. lik. nemin; saskaņā ar priv. lik. ievad. XII. p. un Kurz. zemn. lik. 62. pantu, zemes tiesības zemnieku starpa piemērojamas tikai tad, ja zemnieku likumos nav atrodami sevišķi, speciali noteikumi attiecībā uz kadu civiltiesisko jautājumu, t. i. konkretā gadījuma zemes tiesībam butu spēks un nozīme, ja zemnieku likumos vispār nebūtu regulēts jautājums par atraitnei piederošam mantošanas tiesībam; šādas tiesības tomēr zemnieku likumos ir sīki normētas, kāda likuma noteikumi tadēļ atzīstami par izsmeļošiem un nav papildināmi ar zemes likumiem, ar ko nepamatoti tiktu papiasinātas atraitnei pēc zemnieku likumiem piederošas mantošanas tiesības; ka tādā kārtā Tiesu Palata nav parkāpusi kasacijas sūdzības iesniedzējas pievestos likumus, kādēļ kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidama, Senats nolemj: Jūlijas Neiman pilnvarnieka, zv. adv. Grīnberga kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. panta pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 1061/28.)

203. 1928. g. oktobŗa mēneša 26. dienā. Rudolfa Skujas lūgums par Tiesu Palatas spriedumu atcelšanu Jāņa Rožkalna prasībā pret Rudolfu Skuju un prasītāja paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi

Ņemot vērā: 1) ka Tiesu Palata, kā pamatoti aizrāda atbildētājs kasacijas sūdzības 1. pktā, nepareizi šinī lietā atsaucās uz civ. proc. lik. 706[1]. pantu, kas piemērojams tikai tad, kad zaudējumu resp. ienākumu apmērs pēc paša prasības rakstura nav pierādams ar parastiem pieradījumu līdzekļiem, kamēr konkretā lietā iet runa par nostrādāto virsstundu skaitu, kas, acim redzot, ir nodibināms parastā civ. proc. lik. aprādītā kārtībā; 2) ka minētai nepareizai Tiesu Palatas atsauksmei priekš lietas tomēr nevar būt izšķiŗošas nozīmes, jo Tiesu Palata faktiski prasītājam pienākošos atlīdzību nav aprēķinājusi pēc sava ieskata, bet ir izgājusi no viņas konstatētā noteiktā fakta, kuŗu viņa dabinājusi uz liecinieku liecībām un iesniegtiem dokumentiem, un proti, ka prasītājs katru dienu ir stradājis (vismaz)

1 stundu, par kuru viņam vēl pienākas atlīdzība; šis Tiesu Palatas konstatējums attiecas uz lietas faktisko pusi un tādēļ nav Senatā pārbaudāms, ar ko atkrīt kasacijas sūdzībā pievestais kasacijas iemesls, kuru atbildētājs dibina uz civ. proc. lik. 706[1]. pantu nepareizu piemērošanu no Tiesu Palatas puses; 3) ka nepareizi kasacijas sūdzības iesniedzējs atsaucas uz lik. par darba laiku 7. panta piezīmi, saskaņā ar kuru, pēc atbildētāja domām, prasība bijusi atraidāma tādēļ, ka konkretā gadījumā neesot ticis vests saraksts par virsstundām; šim atbildētāja aizrādījumam nav nozīmes, jo likums uzliek darba devējam par pienākumu vest virsstundu sarakstu un šī viņa, darba devēja, pienākuma neizpildīšana protams nevar nodibināt ļaunas sekas priekš darba ņēmēja, prasītāja; 4) ka jautājumam par to, vai Tiesu Palata atbildētāja paskaidrojumus attiecībā uz pašu virsstundu strādāšanas faktu ir pievedusi sagrozītā veidā, priekš lietas nav izšķirošas nozīmes, jo Tiesu Palata šo faktu atzinusi par pierādītu netikvien ar atbildētāja atzīšanos, bet ari ar nopratināto liecinieku liecībām; ar to atkrīt visi atbildētāja aizrādījumi viņa kasacijas sūdzības 2. pktā, kuros viņš pārmet Tiesu Palatai viņa paskaidrojumu sagrozīšanu pievestā jautājumā; 5) ka par to, ka prasītājam nepienākoties virsstundu atlīdzība par to laiku, kad viņš esot atradies atvaļinājumā un ka prasītājs esot saņēmis sevišķu atlīdzību par virsstundām gratifikaciju veidā, atbildētājs runā pirmo reizi kasacijas sūdzībā, kādēļ šie aizrādījumi no Senata nemaz nav apspriežami, ar ko atkrīt ari kasacijas sūdzības 3. un 4. pkti; 6) ka pretēji atbildētāja paskaidrojumam viņa kasacijas sūdzības 5. pktā, prasītāja paraksts par to, ka viņam nav pretenziju pret atbildētāju, neattiecas uz laiku, par kuru prasītājam piespriesta atlīdzība, bet prasītāja paraksts par to, ka viņš virsstundu nemaz neesot strādājis, lietā vispār neatrodas; 7) ka tāpat par nepamatotām atzīstamas atbildētāja kasacijas sūdzības 6. pktā izteiktās domas, it kā šajā lietā būtu piemērojams lik. par darba laiku 19. pants, jo — pretēji atbildētāja aizrādījumam — tiesu iek. likums notara kantora darbiniekus pie tiesu darbiniekiem nepieskaita; tāpat nav nekāda pamata uzskatīt notara kantorī strādājošo vekseļu pārzini par personu, kuram būtu uzdota darba vadība resp. uzraudzība vai par personu, kura ieņemtu kādu uzticības vietu; 8) ka atbildētājs savā kasacijas sūdzības 7. pktā nepamatoti pārmet Tiesu Palatai, ka viņa neesot ņēmusi vērā no prasītāja saņemto atlīdzību par nostrādāto virsstundu daļu, jo Tiesu Palata, aprēķinot prasītājam pienākošo atlīdzību, tieši aizrāda uz to, ka prasītājs par virsstundu daļu atlīdzību ir saņēmis un šo apstākli ari ievērojusi pie atlīdzības apmēra noteikšanas; 9) ka Tiesu Palatas slēdziens par tiesas un lietas vešanas izdevumu sadalīšanu starp prāvniekiem (civ. proc. lik. 870. p.) nav kasacijas kārtībā pārbaudāms (Kriev. Sen. civ. kas. dep. spried. 1896. g. Nr. 20, 1897. g. Nr. 58 un cit.), ar ko atkrīt ari kasacijas sūdzības 8.pkts; 10) ka tādā kārtā Tiesu Palata nav pārkāpusi atbildētāja pievestos likumus, kādēļ viņa kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Rudolfa Skuja kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 1099/28.)

204. 1928. g. novembra mēneša 22. dienā. Zaula Ginsburga lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Edgara Dunkes prasībā pret Zaulu Ginsburgu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Pētersons.

Ņemot vērā: 1) ka Tiesu Palata konstatējusi, ka pats atbildētājs pie sarunu vidutāja, kāda Sīkā, informējies par runā stāvošo čuguna izlietņu

pārdošanas cenu un ka, kad atbildētājam ticis atbildēts, ka cena esot 45 sant. par kg, atbildētājs izlietnes aizvedis; 2) ka no šādiem saviem konstatējumiem Tiesu Palata varēja nākt pie slēdziena, ka starp partiem, kuŗi abi ir tirgotāji, noticis pirkšanas-pārdošanas līgums, kuŗā abi kontrahenti klusu ciešot vienojušies netikvien par līguma objektu, bet ari par līguma cenu; 3) ka, pretēji atbildētāja domām, lieta negrozās ap līguma noslēgšanu ar atbildētāja klusēšanu, bet gan ap viņa klusu ciešanu, t. i. ap gribas izteikšanu ar konkludentiem darbiem; ja līgumu slēdz tirgotāji savā starpā, tad līgums apspriežams pēc tirdzniecības tiesībām; uz tirdzniecības tiesību pamata, tirgotāju klusēšana uz pieprasīto cenu nozīmē viņa piekrišanu šādai cenai, ja tirgotājs faktiski preci pieņēmis, jo tirdzniecības dzīve prasa, ka pircējs tūliņ noteikti atraida priekšā likto cenu, ja viņš, pieņemot preci, ar priekšā likto cenu nav apmierināts; pārdēvēja interesē ir, lai nekavējoši noskaidrotu stāvokli, un šai ziņā tirdzniecības tiesības aizsargā un aizstāv taisni pārdevēja intereses; 4) ka Tiesu Palatas aizrādījumam, ka cena nav varējusi būt zemāka par 40 sant. kg, kuŗu pats pārdevējs par to maksājis iepērkot preci, ir tikai blakus motiva nozīme un tas nevar iespaidot Tiesu Palatas gala slēdziena pareizību par to, ka atbildētājs klusu ciešot pieņēmis preci par priekšā likto cenu; 5) ka tādā kārtā Tiesu Palata nav atbildētāja pievestos likumus pārkāpusi, kamdēļ viņa kasacijas sūdzība kā nepamaota atraidāma, Senats nolemj: Zaula Ginsburga kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 1115/28.)

205. 1928. g. oktobŗa mēneša 25. dienā. Kārļa Ziemeļa pilnvarnieka, zv. adv. Pauļuka, lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu mir. Jāņa Ziemeļa atstātā mantojuma dalīšanas lietā.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators A. Loebers.

Ņemot vērā: 1) ka pēc Kurz. zemn. lik. 122. §, sadalot nekustamu mantu, vīriešu kārtas mantinieki bauda priekšroku par sieviešu kārtas mantiniekiem tai ziņā, ka tie saņem nekustamo mantu dabā pret atlīdzību sieviešu kārtas līdzmantiniekiem pēc nekustamas mantas mērena novērtējuma; 2) ka konkretā gadījumā nav strīdu par to, ka mantudevēja Jāņa Ziemeļa meita, Līna Balod dzim. Ziemel, nomirusi pirms minētā Jāņa Ziemeļa, atstājot divus dēlus, Leo un Kārli Baložus; 3) ka pēc priv. lik. 1885., 1887. p. p., bērnu bērni, kas palikuši, mantojumam atklājoties, manto bez jebkāda aprobežojuma attiecībā uz pakāpes tuvumu ar pārstāvības (reprezentācijas) tiesībām, pie kam mantinieku reprezentacijas tiesības (pārstāvot savus mirušos vecākus) izriet nevis no viņu tiesībām uz vecāku atstāto mantojumu, bet jau no viņu pašu, kā lejupējo, mantošanas tiesībām; 4) ka tāpēc un saskaņā ar Kurz. zemn. lik. 122. § vienīgi izšķiŗošs ir tas, kādas kārtas mantinieki palikuši pēc mantudevēja nāves, pilnīgi neatkarīgi no tā, kādas kārtas bijuši viņu iepriekš mirušie vecāki, jo mantinieki kā tādi uz reprezentacijas tiesību pamata realizē savas pašu tiešās mantošanas tiesības, bet nemaz ne savu vecāku tiesības, kuŗi nemaz nav mantudevēja mantinieki bijuši; tāpēc sūdzētāja uzsvērtais princips „nemo plus juris transferre potest quam ipse habet" nekad nav piemērojams reprezentacijas tiesībām; 5) ka Kurz. zemn. lik. 122. §, piešķiŗot priekšroku vīriešu kārtas mantiniekiem, nemaz neuzsver mērķi paturēt nekustamu mantu mirēja ģimenē, it kā tai nozīmē, ka tai būtu jāpāriet tikai uz mantudevēja vīriešu kārtas līnijām, bet gan 122. § nosaka, ka nekustamai mantai jāpāriet uz vīriešu kārtas mantiniekiem, ja vien

tie ir mantudevēja asinsradnieki; sūdzētāja pievestais Kr. Sen. civ. kas. dep. spried. 1901. g. 20. Nr. Niedrīt lietā nav konkretā lietā piemērojams, jo tai lietā tika noraidīta mantudevēja atraitnes tiesība saņemot mantojumu dabā un proti uz tā pamata, ka viņa nepieder pie mantudevēja cilts (Родъ); bet šis motivs nemaz nav piemērojams mantudevēja iepriekš mirušās meitas dēliem, kuŗi, kā viņa taisnās līnijas miesīgi descendenti, katrā ziņā pieder pie viņa cilts (priv. lik. 243., 244., 256. p. p.); 6) ka Tiesu Palata pietiekoši motivējusi savu slēdzienu par to, ka runā stāvošā nekustamā manta novērtējama nevis pēc zemes platības, bet gan pēc zemes īstās vērtības, ievērojot taisnības principu, kuŗš līdz ar lietderības principu pastrīpots Kurz. zemn. lik. 122. §; 7) ka mantojumu dalīšanas lietas vedamas un izspriežamas pēc noteikumiem, kas paredzēti civ. proc. lik. paredzētā prasības lietu izziesāšanas kārtībā (civ. proc. lik. 1421. p. Sen. civ. kas. dep. spried. krāj. 1921. g. 22. Nr.); tāpēc tiesai ari tiesība lietas izdevumus sadalīt starp dalībniekiem saskaņā ar civ. proc. lik. 868., 871. p. p. izteikto principu (sk. Kr. Sen. civ. kas. dep. spr. 1873. g. 292. Nr. Isajeva lietā); Tiesu Palata pietiekoši motivējusi savu slēdzienu par lietas izdevumu sadalīšanu starp lietas dalībniekiem saskaņā ar civ. proc. lik. 871. p.; tiesas slēdziens šai jautājumā nav Senatā pēc būtības apspriežams; 8) ka tādā kārtā Tiesu Palata nav pievestos likumus pārkāpusi, kādēļ sūdzētāja kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidama, Senats nolemj: Kārļa Ziemeļa pilnvarnieka, zv. adv. Pauļuka, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 1123/28.)

206. 1928. g. oktobŗa mēneša 25. dienā. Eduarda Magnusa lūgums par Tiesu Palatas lēmuma atcelšanu Feigas Okuņevas prasībā pret Eduardu Magnusu un citiem.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē priekšsēdētājs.

Ņemot vērā: 1) ka no atbildētāja par Rīgas apgabaltiesas 1927. g. 21. oktobŗa spriedumu iesniegtā apelacijas sūdzība ar tiesas 16. decembŗa lēmumu atstāta bez tālākvirzīšanas tiesas un zīmognodevu nesamaksas dēļ, dodot viņam 7 dienu laiku no lēmuma paziņošanas trūkstošo nodokļu samaksai; 2) ka atbildētājs, kuŗš caur savu pilnvarnieku paziņojumu saņēmis 20. decembrī, Apgabaltiesai 28. decembrī — tā tad jau pēc 7 dienu termiņa notecēšanas — iesniegtā lūgumā aizrādot, ka viņam nav bijis fiziski iespējams sadabūt vajadzīgo summu, lūdz tiesu atļaut viņam samaksu izdarīt ari pēc noteiktā termiņa; 3) ka likums nedod tiesai tiesību atļaut pagarināt partam apellacijas trūkumu novēršanai doto septiņdienu laiku, bet paredz tikai likumā paredzētos gadījumos termiņa atjaunošanu, kādu lūgumu atbildētājs pat nav iesniedzis; 4) ka tamdēļ Apgabaltiesa pareizi rīkojusies, nolemjot ar savu 1928. g. 20. janvaŗa lēmumu izsniegt atbildētājam atpakaļ viņa iesniegto apellaciju, un aiz augšā pievestā iemesla vien, atbildētāja, par minēto lēmumu Tiesu Palatai iesniegtā blakus sūdzība, kuŗā atbildētājs lūdz termiņa atjaunošanu, bija no Tiesu Palatas atstājama bez ievērības; uz mazturības tiesībām atbildētājs varētu atsaukties tanī gadījumā, ja viņš par to piešķiršanu būtu iesniedzis tiesai attiecīgu tiesas lēmumu augšminētā apelācijas trūkuma novēršanai dotā 7 dienu laikā, kamdēļ Tiesu Palata pareizi nebija vērību piegriezusi atbildētāja pilnvarnieka tiesas sēdē 28. marta priekā stādīta Rīgas 7. iec. miertiesneša 1928. g. 23. martā atbildētājam izdotai apliecībai; 5) ka tādā kārāt atbildētāja par Tiesu Palatas 1928. g. 28. marta lēmumu iesniegtā kasacijas sūdzība, kā nepamatota, atraidāma, Senats nolemj: atbildētāja Eduar-

da Magnusa kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 1204/28).

207. 1928. g. septembŗa mēneša 29. dienā. Apdrošināšanas A/S. „Daugava" pilnvarnieka, zv. adv. Kleista, lūgums par Tiesu Palatas spriedumа atcelšanu Artura Vimbas prasībā pret apdrošināšanas A/S. „Daugava" un prasītāja pilnvarnieka, zv. adv. pal. Volkova, paskaidrojums.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi

Izklausījis atbildētājas pilnvarnieka, zv. adv. Kleista un prasītāja pilnvarnieka, zv. adv. pal. Volkova paskaidrojums un ņemot vērā: 1) ka iesniegtā par Tiesu Palatas 1928. g. februāŗa spriedumu kasacijas sūdzībā atbildētāja apstrīd Tiesu Palatas spriedumu tikai zaudējumu apmēra noteikšanā, aizrādot, ka Tiesu Palata nepareizi esot atzinusi zaudējumu apmēru prasītāja uzdotā apmērā par pierādītu bez attiecīgu no prasītāja puses zaudējumu apmēra pierādījumu priekšāstādīšanas un šajā ziņā nepareizi esot noraidījusi atbildētājas lūgumu a) nopratināt liecinieku Jāni Lasmani par pierādījumu tam, ka prasītājs apdrošināto biedrībā automobili esot nopircis par 250000 rub. (Ls 5000) un b) izdarīt ekspertīzi ugunsgrēkā cietušā automobiļa atlieku novērtēšanai; 2) ka, lai gan polisē uzdotais apdrošinātā priekšmeta novērtējums nav atzīstams par šā priekšmeta patiesās vērtības neapšaubāmu pierādījumu (sk. polises vispārējo apdrošināšanas nolikumu § 15), tomēr šis novērtējums nodibina apdrošinājuma ņēmējam par labu prezumpciju, ka novērtējums saskan ar priekšmeta patieso vērtību (sk. Dr. Loebera tirdzn. ties. pārskatu § 238 I 1.); tā tad onus probandi šajā ziņā gulstas uz apdrošinātāju un tamdēļ Tiesu Palata pie zaudējumu apmēra noteikšanas varēja iziet no apdrošinātā priekšmeta novērtējuma summas, par kuŗu tas apdrošināts, jo atbildētāja nav apgāzusi prezumpciju par to, ka šis novērtējums saskan ar automobiļa patieso tirgus vērtību; pie tam Tiesu Palata varēja neievērot atbildētājas lūgumu par liecinieka Jāņa Lasmaņa nopratināšanu, kuŗam bija tikai jāapliecina, ka prasītājs automobili nopircis vēcā, nolietotā stāvoklī par 250000 rub.; kā pareizi aizrāda Tiesu Palata, šim apstāklim pašam par sevi nevar būt izšķiŗošas nozīmes, jo pati atbildētāja aizrāda, ka automobilis ir ticis pārbūvēts; ar to viņa vērtība varēja tik tālu pacelties un automobils varēja tikt novests tādā stāvoklī, ka pati atbildētāja automobili pieņēmusi apdrošināšanai par Ls 10000; 3) ka Tiesu Palata ir konstatējusi a) ka uz prasītāja 1925. g. 14. novembŗa paziņojumu sabiedrības valdei par notikušo 13. novembrī ugunsgrēku, tās inspektors Frišenbrūders tanī pašā dienā uz vetas ir apskatījis sabojāto no ugunsgrēka automobili, par ko ticis sastādīts attiecīgs pie lietas pievienots (lp. 24) apskatīšanas akts, kuŗā aprakstāts apdegušais automobils un atzīmēts, kādā stāvoklī tas atrasts, kas sadedzis un kas atlicies, b) ka 18. novembrī pie otrās automobiļa apskates Rīgā prasītājs novērējis zaudējumus uz 430000 rubļiem (Ls 8600); inspektors Frišenbrūders, apskatījis automobili un motoru, izteicies, ka lai gan 430000 rub. (8600 ls) esot par daudz, bet automobiļa izlabošana izmaksātu dārgāki; pie tam prasītājs, izpildot apdrošināšanas vispārējo noteikumu § 27, nodevis inspektoram Frišenbrūderam minētā paragrafa paredzēto rakstu par zaudējumu novērtēšanu un pēdējais, saņemot rakstu, nav cēlis ĩtnekādus iebildumus pret zaudējumu apmēru; 4) ka izejot no augšā pievestiem konstatējumiem un atsaucoties uz polisa visp. apdroš. noteikuma § 28, pēc kuŗa ugunsgrēka zaudējumu pārbaudīšana un taksācija izdarāma ne vēlāk, kā mēneša laikā, skaitot no tās dienas, kad sa-

biedrības valde saņēmusi pirmo paziņojumu par ugunsgrēku, un pie tam vēl konstatējot, ka atbildētāja minētā laikā nav stājusies pie tādas zaudējumu pārbaudīšanas un taksācijas un ka viņa nav tiesai priekšā stādījusi no prasītaja 18. novembrī atbildētājas inspektoram Frišenbrüderam iesniegto, § 27 paredzēto rakstu par zaudējuma apmēru, Tiesu Palata varēja nākt pie slēdziena, ka atbildētāja ir pieņēmusi prasītāja aprēķinu par zaudējumu apmēru un uz tā pamata vien atzīst par lieku izdarīt pieprasīto no atbildētājas ekspertizi automobiļa atlieku novērtēšanai; augšā aprādītie tiesas konstatējumi un viņas gala slēdziens, kā izrietoši no lietas apstākļu iztirzāšanas pēc būtības, nav pārbaudāmi kasacijas kārtībā; atbildētājas atsaukšanās uz to, it kā Tiesu Palata neesot ievērojusi polisi visp. ugunsgrēka noteikumu § 34 ir nevietā: šis paragrafs paredz tikai kārtību, kādā zaudējumu apmērs noteicams, kad tas tiek izvests uz § 28 pamata; šinī gadījumā § 34 paredzētā kārtība ir atkritusi kā lieka aiz Tiesu Palatas sprieduma pievestiem iemesliem, pie kam, lai gan Tiesu Palata pie zaudējumu apmēra noteikšanas expressis verbis nav atsevišķi atzīmējusi § 34 paredzēto automobiļa atlieku vērtības atvilkumu no automobiļa tirgus vērtības ugunsgrēka dienā, tomēr pieņemot par pareizu prasītāja aprēķinu, Tiesu Palata faktiski ir noteikusi automobiļa vērtību 500000 rubļu (Ls 10000) un tā atlieku vērtību 70000 rub. (Ls 1400) apmērā; 5) ka tādā kārtā Tiesu Palata nav pielaidusi kasacijas sūdzībā pievestos likumu pārkāpumus un iesniegtā kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Apdrošināšanas A/S „Daugava" pilnvarnieka, zv. adv. Kleista kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. p. pamata atstāt bez ievērības (L. Nr. 1215/28).

208. 1928. g. oktobra mēneša 25. dienā. Jāņa Lūša lūgums par Rīgas apgabaltiesas lēmuma atcelšanu Jāņa Steinisa prasībā pret Jāni Lūsi.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē priekšsēdētājs.

Ņemot vērā: 1) ka Apgabaltiesa ir konstatējusi, ka lūdzējs lietā ar Jāni Steinisu savu par Rīgas apr. 4. iec. miertiesneša spriedumu iesniedzamo apelacijas sūdzību bija nosūtījis nevis minētam miertiesnesim, bet gan Rīgas pilsētas 4. iec. miertiesnesim; 2) ka tādā gadījumā, kā to pareizi atzinusi Apgabaltiesa, Rīgas 4. iec. miertiesneša pienākums bija nepareizi viņam iesniegto apelacijas sūdzību izsniegt iesūtītājam atpakaļ, bet nevis, kā to maldīgi domā lūdzējs, pārliecinājoties, ka iesniegtā sūdzība attiecas uz Rīgas apr. 4. iec. miertiesneša spriedumu, nodot to tālāk pēdējam; pie tam katrā ziņā to dienu, kurā iesniegtā apelacijas sūdzība, ienākusi nepareizā miertiesā, nevar pieņemt par dienu, kura būtu atzīstama kā diena, kurā apellacijas sūdzība būtu iesniegta pareizam miertiesnesim; 3) ka tamdēļ, ja aiz lūdzēja pārskatīšanās, kā to konstatē Apgabaltiesa, nepareizā miertiesā apelacijas termiņa beidzamā dienā ienākusī apelācija bija lūdzējam jāizsniedz atpakaļ un aiz šī iemesla ir notikusi apelacijas termiņa palaišana garām, tad tur vainojams pats lūdzējs un viņam nebija uz civ. proc. lik. 778. p. pamata tiesība prasīt apelacijas termiņa atjaunošanu; 4) ka tādā kārtā iesniegtā kasacijas sūdzība, kā nepamatota, atraidāma, Senats nolemj: Jāņa Lūša kasacijas sūdzību uz civ proc. lik. 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 1230/28).

209. 1928. g. decembra mēneša 14. dienā. Reinholda Gesella pilnvarnieka, zv. adv. pal. Brēma, lūgums par Rīgas apgabaltiesas sprie-

duma atcelšanu Reinholda Gesella prasībā pret firmas „Baltijas zīda un vilnas austuve Letre C. Levit un J. Trembacki."

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi

Ņemot vērā: 1) ka Apgabaltiesa, atzīstot, ka atbildētāji prasītājam, kas pie viņiem strādājis kā austuves meistars, esot darbu uzteikuši tikai divas nedēļas uz priekšu viena mēneša vietā, apmierinājusi to prasības daļu, kurā prasītājs lūdzis piespriest viņam atlīdzību par atlaišanu bez iepriekšējas uzteikšanas, Ls 200 apmērā, t. i. piespriežot viņam 2 nedēļu algu, pieprasītās mēneša algas vietā; 2) ka Apgabaltiesa, atzīstot par pierādītu ar liecinieka Achrena liecību, ka atbildētāji prasītājam esot uzteikuši darbu 1927. g. 5. martā (uz 19. martu, kad prasītājs faktiski ari darbu pie atbildētājiem atstājis), tomēr nav ievērojusi, ka liecinieks Achrens apliecinājis, ka 5. martā atbildētāji prasītājam darbu esot uzteikuši ar to noteikumu, ka prasītājs vēl strādās 14 dienas un ja darbs būs labs, tad viņš var palikt, bet ja nē, tad viņš ir atlaists; 3) ka tādā kārtā pēc šī liecinieka liecības, atbildētāji 5. martā prasītāju ir atlaiduši nosacīti, nostādot šo atlaišanu atkarībā no tā, vai prasītāja darbs nākošo 14 dienu laikā izrādīsies par labu, kādēļ uzteikšanu varētu uzskatīt par notikušu tikai tad, ja nosacījums būtu piepildījies, t. i. ja prasītāja darbs minētā laikmetā būtu izrādījies par sliktu, kāds slēdziens izriet no priv. lik. 3171. panta (pretēji kasacijas sūdzības iesniedzēja domām, šis pants, pēc analoģijas piemērojams ari konkretā gadījumā, jo nosacījumi (conditiones) var pastāvēt ne tikai pie līgumiem, bet ari vienpusīgiem tiesiskiem darījumiem, kas redzams no priv. lik. 2992. panta; priv. lik. 3150. panta, kā ari 2992. panta piezīmes otrai daļai nav izsmeļošs raksturs tai ziņā, it kā ar nosacījumu būtu savienojami tikai līgumi (sk. ari Erdman, Sistem, I. sēj. lp. 216. piez. l.); tādēļ nav izslēgta ari nosacīti izdarīta uzteikšana, ja tikai ar tāda veida uzteikšanu netiek aizkartas otras puses tiesiski pamatotās intereses; 4) ka konkretā gadījumā Apgabaliesa tomēr nav noteikti konstatējusi, ka atbildētājs būtu slikti strādājis, bet jāpieņem, ka Apgabaltiesa pat ir atzinusi pretējo, nākot pie slēdziena, ka atbildētājiem neesot bijis pamats atlaist prasītāju bez iepriekšējas uzteikšanas; 5) ka tādā kārtā Apgabaltiesa, atzīsot, ka uzteikšana notikusi 5. martā un piespriežot prasītājam, sakarā ar šo konstatējot, tikai 2 nedēļu algu (pieprasītās mēneša algas vietā), bet nekonstatējot iepriekš, ka prasītāja darbs būtu izrādījies par sliktu, ka arī neizspriežot vispār jautājumu par uzteikšanas laiku sakarā ar prasītāja nosacīto atlaišanu, pielaidusi motivu nepareizību un nepilnību, pārkāpjot ar to civ. proc. lik. 181, 196 (129, 142). pantus; 6) ka bez tam Apgabaltiesa — kā pareizi aizrāda kasacijas sūdzības iesniedzējs — pielaidusi motivu nepilnību ari tai ziņā, ka viņa, atsaucoties uz liecinieku Achrena un Račkovska liecībām un neapšaubot abu šo liecinieku liecību ticamību, tomēr nav apsvērusi pretrunas šo liecinieku liecībās; ja Apgabaltiesa atrod, ka prasītājs atstājis darbu 19. martā, tad Apgabaltiesa, nekonstatējot, ka Račkovskis būtu bijis klāt pie prāvnieku sarunām divas reizes (5. un 19. martā), nevarēja līdz ar to piešķirt ticamību liecinieka Achrena liecībai par to, ka uzteikšana notikusi 5. martā, pie kādas sarunas — kā liecina Achrens — bijis klāt ari Račkovskis; 7) ka Senats jau paskaidrojis savā civ. kas. dep. spried. 1927. g. Nr. 344 Saules lietā, ka pēc 6 mēnešu nostrādāšanas vienā uzņēmumā strādnieks ir ieguvis jau absolutu un neaprobežotu tiesību uz atpūtu; tādēļ nekrīt svarā, vai strādnieks pēc 6 mēnešu nostrādāšanas atstāj darba vietu (ar vai pret viņa gribu) pirms gada notecēju-

ma, jo ari tādā gadījumā viņam ir tiesība prasīt par neizlietoto atpūtu pilnīgu atlīdzību; 8) ka tādēļ Apgabaltiesa, konstatējot, ka prasītājs atbildētāju uzņēmumā nostrādājis pilnus 6 mēnešus un tomēr piešķirot viņam tiesību uz atlīdzību tikai par 6 dienu neizlietoto atpūtu, t. i. attiecina proporcinalas atlīdzības tiesības, par kuŗām runā lik. par darba laiku 18. panta 3. teikums, ari uz prasītāju, kas pie atbildētājiem nostrādājis 6 mēnešus un uz kuŗu tādēļ attiecināms tikai tā paša likuma I. teikums, — pārkāpusi lik. par darba laiku 18. pantu; 9) ka pievesto likumu pārkāpumu dēļ Apgabaltiesas spriedums pārsūdzētā daļā nav atstājams spēkā, Senats nolemj: Rīgas apgabaltiesas 1928. g. 15. junija spriedumu pārsūdzētā daļā atcelt civ. proc. lik. 181., 196. (129., 142.) pp., lik. par darba laiku 18. panta pārkāpumu dēļ un lietu nodot tai pašai Apgabaltiesai izspriešanai no jauna citu tiesnešu sastāvā. (L. Nr. 1275/28).

210. 1928. g. decembŗa mēneša 14. dienā. Annas Švanbergs pilnvarnieka, zv. adv. Bērziņa, lūgums par Tiesu Palatas sprieduma atcelšanu Annas Švanbergs prasībā pret Latvijas valsti, Zemkopības ministrijas personā un Frici Švanbergu.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Ņemot vērā: 1) ka prasītāja savā iesūdzības rakstā lūgusi, starp citu, atzīt starp atbildētājiem noslēgto izpirkšanas aktu par Kandavas „Švane" mežsarga mājām par atceltu un dzēšamu zemes grāmatās, t. i. cēlusi civ. proc. lik. 1810. pantā paredzēto prasību par atbildētāja īpašuma tiesību dzēšanu zemes grāmatās; 2) ka tādēļ Tiesu Palata šo lietu pareizi izbeigusi nepiekritības dēļ, jo saskaņā ar minēto likuma pantu prasība bija ceļama nevis Rīgas, bet gan tai Apgabaltiesā, kuŗas rajonā „Švane" mājas atrodas; 3) ka — pretēji prasītājas domām — tam jautājumam, kādā lietas stāvoklī — un vai vispār atbildētājs cēlis iebildumu par lietas nepiekritību, priekš lietas nav nozīmes, jo saskaņā ar civ. proc. lik. 584. p. 2. pktu pašas tiesas pienākums ir nepieņemt caurskatīšanai lietas, kuŗas viņai nepiekrīt pēc nekustama īpašuma atrašanās vietas; 4) ka tāpat nav nozīmes kasacijas sūdzības iesniedzējas aizrādījumam, ka Apgabaltiesas spriedums, ar kuŗu prasība tikusi apmierināta, esot pārsūdzējis tikai viens no atbildētājiem — Fricis Švanbergs, kamēr otrais atbildētājs — Zemkopības ministrija — apelacijas sūdzību neesot iesniegusi, kādēļ attiecībā uz šo atbildētāju Apgabaltiesas spriedums esot atzīstams par stājušos likumīgā spēkā; kā to — attiecībā uz civ. proc. lik. 584. p. I. pktu — jau paskaidrojis Kriev. Sen. civ. kas. dep. savā 1877. g. spried. Nr. 298 Kaisarova lietā (sal. ari 1882. g. spried. Nr. 23) apelacijas instance, atzīstot, ka lieta vispār nebijusi caurskatāma pirmā instancē uz pievestā likuma pamata, var atcelt šīs instances spriedumu visumā, ja ari tas būtu pārsūdzēts tikai vienā daļā, jo nevar pielaist, ka otrā instance varētu atzīt lietu par nepiekritošu pirmajai instancei uz civ. proc. lik. 584. p. I. pkta pamata un līdz ar to tomēr atstāt spēkā šīs instances spriedumu (kaut ari tikai daļā) šie paši apcerējumi piemērojami ari gadījumā, ja lieta grozās ap lietas nepiekritību I. instancei uz civ. proc. lik. 584. p. 2. pkta pamata, kādēļ Tiesu Palata dotā gadījumā rīkojusies pilnīgi pareizi, atceļot Apgabaltiesas spriedumu un izbeidzot lietu visumā; kas attiecas uz kasacijas sūdzības iesniedzējas pievestiem Kriev. Sen. civ. kas. dep. spriedumiem, tad tie pa daļai uz apspriežamo jautājumu vispār neattiecas (1868. g. Nr. 4, 1871. g. Nr. 1274), bet pa daļai izteic tikai vispārējo

principu, ka otrai instancei jāizspriež lieta apelacijas sūdzības robežās un tā tad nav attiecināmi uz specialiem gadījumiem, kuŗus regulē civ. proc. lik. 584. p. I. un 2. pkti (visi pārējie prasītājas citētie spriedumi); 5) ka tādā kārtā Tiesu Palata nav pārkāpusi prasītājas pievestos spriedumus, kādēļ viņas kasacijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Annas Švanberg pilnvarnieka, zv. adv. Bērziņa, kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. panta pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 1297/28.)

211. 1928. g. decembŗa mēneša 14. dienā. Feliksa Brūveļa lūgums par Tiesu Palatas lēmuma atcelšanu viņa, Brūveļa nekustama īpašuma pārdošanas lietā.

Sēdi vada priekšsēdētājs, senators K. Ozoliņš; referē senators F. Konradi.

Izklausījis Feliksa Brūveļa pilnvarnieka, priv. adv. Reķa, paskaidrojumu un ņemot vērā: 1) ka saskaņā ar civ. proc. lik. 1874. pantu pircējam, kas nosolījis nekustamu īpašumu, mēneša laikā jasamaksā pirkšanas summas atlikums, kā ari minētā pantā paredzētie nodokļi; ja pēc šī termiņa notecēšanas visi šie maksājumi ir nokārtoti, tad Apgabaltiesa taisa lēmumu par īpašuma apstiprināsanu uz pircēja vārda; 2) ka no šī likuma panta neizriet no kasacijas sūdzības iesniedzēja aizstāvētais slēdziens, it kā priekš pircēja butu pilnīgi izslēgta iespēja panākt imobila apstiprināšanu uz viņa vārda, ja viņš savus pienākumus aprādītā termiņā nebūtu izpildījis; 1874. pantā paredzēto termiņu likums par preklusīvu neatzīst un no kasacijas sūdzības iesniedzēja aizrādīto sankciju neuzstāda, jo šī sankcija ir paredzēta nevis civ. proc. lik. 1874. p., bet gan tā paša likuma 1879., 1880. un 1882. pantos un priv. lik. 3968. pantā; 3) ka tādā kārtā, pretēji kasacijas sūdzības iesniedzēja domām, nevar būt runas par to, it kā pastāvētu kāda pretruna starp civ. proc. lik. 1874. pantu (kas pircēja pienākuma neizpildīšanas sekas vispār paredz), un priv. lik. 3968. pantu, kas pircējam atļauj novērst viņa pielaistā nokavējuma sekas (kuŗas paredzētas civ. proc. lik. 1879., 1880. un 1882. pantos) iemaksājot visas no viņa pienākošās naudas summas pirms otras izsoles noturēšanas; 4) ka tāpēc Tiesu Palata, atzīstot, ka konkretā gadījumā pircējai Katrīnei Gailīt, resp. viņas tiesību cesionāram Vichmanim, bijusi tiesība novērst otrus torgus, samaksājot visas vajadzīgās naudas summas līdz otro torgu dienai, nav nedz civ. proc. lik. 1874. p., nedz priv. lik. 3968. p. pārkāpusi; šis pēdējais pants ir palicis spēkā pēc 1889. gada reformas ievešanas, kā tas redzams no civ. proc. lik. 1882. panta tieša satura un no šī panta likumdošanas motiviem, kādēļ tas ir iztulkojams tikai augšā aprādītā nozīmē, t. i. ka pircējam vienmēr ir tiesība novērst viņa nokavējuma sekas, samaksājot pirkšanas summu līdz jaunas izsoles izvešanas (Kriev. Sen. civ. kas. dep. spried. 1896. g. Nr, 77); 5) ka tādēļ atkrīt visi kasacijas sūdzības iesniedzēja paskaidrojumi, kuŗos viņš apstrīd šo tiesu praksē vienmēr atzīto priv. lik. 39., 68. panta vispārējo nozīmi, attiecinot to tikai uz gadījumiem, kad, pateicoties otras izsoles noturēšanai, pircējam varētu celties zaudējumi; 6) ka tādā kārtā Tiesu Palata nav pārkāpusi kasacijas sūdzībā pievestos likumus, kādēļ šī sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senats nolemj: Feliksa Brūveļa kasacijas sūdzību uz civ. proc. lik. 793. panta pamata atstāt bez ievērības. (L. Nr. 1427/28).